

KALENDARZ NOTATNIK

DLA

DROGERZYSTÓW

I FARMACEUTÓW

19

34

**DRUKIEM, NAKŁADEM I OPRAWĄ
DRUKARNI NAKŁADOWEJ „KURCA”
WŁAŚCICIEL: ARTUR GUSTOWSKI
W POZNANIU**

**Zioła przeciw
cierpieniom płucnym**

ogólnie znane jako

Puhlmann'a Herbata

nadzwyczaj skuteczna przy:

dychawicy oskrzelowej

ostrych i chronicznych

zapaleniach oskrzeli

ponieważ obluźnia niezrównanie
śluzu i łagodzi podrażnienie
powodujące kaszel

Ceny sprzedaży:

Paczka 125 g . . . zł 2,75
„ 500 g . . . zł 10,—

Materiał propagandowy
dostarczają na życzenie jedyni wytwórcy:

Puhlmann & Co, Berlin 182
Müggelstrasse 25-25a

Generalna składnica na Polskę:

Górnośląska Wytwórnia Chemiczna
dawn.

F. Reichelt Sp. Akc., Katowice
ul. Jagiellońska nr. 5

Wysoki zarobek
uzyskuje się przez sprzedaż

„OLLA” PREZERWATYW

„OLLA”, GUMA PREZERWATYWA OGŁASZANĄ BYWA STAŁE WE WIELU POLSKICH DZIENNIKACH ILUSTROWANYCH I CZASOPISMACH. —

Gładki zarobek. Nasze nowe pełne efektu plakaty oraz nowe efektowne opakowanie gwarantują wzmożoną konsumpcję.

„OLLA” jest wszędzie do nabycia.

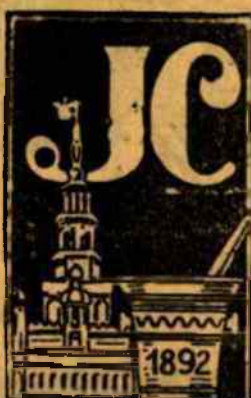
DLA ODSPRZEDAWCÓW
WZORY I CENNIKI BEZPŁATNIE.

OLLA - CENTRALA GUM

Warszawa, ul. Zielna 24 - Telefon 436-63

11404

11660

CENTRALNA

DROGERJA

J. CZEPCZYŃSKI

P o z n a ń

Stary Rynek 8

Najtańsze źródło zakupu

Hurtownie

Telefon zbiorowy:

4545

Tel. 3324 3315, 3238, 3115, 3239

BEZPOŚREDNIO Z ZAMORSKICH KRAJÓW POCHODZENIA

przez Gdynię lub Gdańsk

szelak, guma arabska, tragan, benzoesowa, damarowa i inne; wosk japoński, mentol, agar, kamfora.
do wyrobu mydeł: łój, odpadki tłuszczowe, tłuszcz kostny, tłuszcze zestalone, oleje roślinne.

do wyrobu szczotek: kokos, bassina, piassawa, ryż, fibry meksykańskie.

Rafia i sznury kokosowe do celów koszykarskich i ogrodniczych

11665

oraz wszelkie produkty Japonji, Indyj i Afryki tropikalnej
również oclone — dostarcza

JERZY GRAFF

WARSZAWA

Tel. 651-10

ALEJE JEROZOLIMSKIE 93

Adr. telegr.: JOGRA

Lakiery

olejne
emaljowe
spiryтусowe
nitrocelulozowe

zał. 1861 r.

poleca jaknajkorzystniej

Fabryka Lakierów

Ed. Pfannenschmidt S. A.
Gdańsk - Schellmühl

Specjalność: Emalje
lakiery bursztynowe
i nitrocelulozowe

11662

Terpentyne

rektyfikowaną i medycynalną

poleca najkorzystniej

STEFAN URBAŃSKI
POZNAŃ I.

ul. Kopernika 5.

Telefon 1540

PRZEMYSŁ MYDLARSKI i PERFUMERYJNY FRYDERYK PULS

SP. AKC. w WARSZAWIE

ROK ZAŁ. 1852

poleca swe wysokiej jakości

wyroby

mydlarskie

perfumeryjne

i kosmetyczne

11420

Główna sprzedaż:

Warszawa, Wierzbowa 11

WYROBY POLSKIE »**KOLORYT**«

LAKIER do paznokci

w 7-miu odcieniach perfumowany oraz zwykły.

BARWNIKI do farbowania tkanin

na gorąco w torebkach w 40 kolorach.

BARWNIKI do farbowania tkanin

bez gotowania w kulkach i kartonikach w 40 kolorach.

BARWNIKI do farbowania firanek,

koronek etc. w torebkach w 3 kolorach.

BARWNIKI do jaj wielkanocnych

w torebkach w 7 kolorach.

PISANKI do jaj wielkanocnych

o motywach ludowych w torebkach po 10 papierków
i 3 kalkomanje.

ATRAMENT w proszku

w efektownych torebkach w 5 kolorach.

FABRYKA CHEMICZNA „KOLORYT“

Wł. Kłossowski i S-ka

Warszawa, ul. Chłodna 36, telefon 7-88-40

11419

Od dziesiątków lat jest mydło Jelen Schicht znane ze swej dobroci. Każda gospodyni wie, że mydło Jelen Schicht oszczędza wiele trudu przy praniu, a przytem jest oszczędne w użyciu i nie niszczy bielizny.

Zwracajcie uwagę na nazwę Schicht i markę „skaczącego jelenia”. Odrzucajcie bezwartościowe naśladownictwo!

MYDŁO JELEN SCHICHT

11640

W. TABLETKI **WÓD MINERALNYCH** **SZTUCZNYCH** **MAGISTRA KLAWE**

DZIEKI ZAWARTOŚCI ŻELAZA CZYNNEGO POSIADAJĄ
WŁASNOŚCI ZBLIŻONE
DO ŚWIEŻEJ NATURALNEJ WODY.

Bilin	Marienbad
Borżom	Obersalzbrunn
Contrexeville	Selters
Ems	Vichy Celestins
Karlsbad	Vichy Gr. Grille
Kissingen	Wildungen

11612

2 TABL. NA SZKLANKĘ WODY DAJĄ NAPÓJ MUSUJĄCY,
ZASTĘPUJĄCY ODPOWIEDNIĄ WODĘ MINERALNĄ.

OPAKOWANIE: FLAKON Z 80 TABL.

T-WO PRZEM. CHEM. FARM.

d. MAGISTER KLAWE S. A.

Warszawa, Karolkowa 22/24

KALENDARZ NOTATNIK

DLA

**DROGERZYSTÓW
I FARMACEUTÓW**

NA ROK

1 9 3 4

ROCZNIK XIII

DRUKIEM, NAKŁADEM I OPRAWĄ
DRUKARNI NAKŁADOWEJ „KUPCA“

WŁAŚC. ARTUR GUSTOWSKI
W POZNANIU

WSZELKIE PRAWA WYDAWNICZE ZASTRZEŻONE

Rocznikowi 1934 na drogę

Wydajemy XIII. rocznik.

Przez dwanaście lat powojennych, niejednorodnych, konjunkturalnie zmiennych, o przeważnie minorowych nastrojach, a przynajmniej bez planu i zaufania w stabilizację stosunków i warunków przeżywanych — złościł sobie i torował drogę nasz rocznik - Kalendarz Notatnik dla Drogerzystów i Farmaceutów.

I podobnie jak kropla wody, co stałem, jednostajnym padaniem nawet kamień i opokę wydrąży, tak i Kocznik Fachowy powoli, stopniowo, niemniej przecież widocznie, z roku na rok, większe zdobywał sobie wzięcie, kapitał zaufania. Doszło wszak do tego, że kiedy we wrześniu br., na kilka zapytań w sprawie terminu odpowiedzieliśmy niezdecydowanie, wyrazy żalu Przyjaciół Kalendarza były odpowiedzią. Dołączano również samorzutnie zamówienia-subskrypcje, aby nas moralnie zobowiązać jednakże do wydania rocznika na rok 1934.

Układem treści, ani formą nie różni się wydanie bieżące od wydań za ubiegłych lat kilka. Tendencja do utrzymania ciągłości i układu i popularyzującej się na rynku szaty zewnętrznej właściwa jest wszystkim tego typu wydawnictwom. To też raczej jakościową rozbudowę wysuwamy i nadal na czoło.

Nowa jest, jak zwykle, część tekstowa. Nowością w niniejszym roczniku jest statut Powszechnego Towarzystwa Drogistów z siedzibą w Warszawie. Fakt związania się P. T. D., powstałego z inicjatywy i pod egidą Rady Drogistowskiej (Warszawa, Żłota 58), jest zdarzeniem całkiem pierwszorzędem, najzupełniej pozytywnem, na duchu podnoszącym wobec zachmurzonego widnokręgu spraw zawodowych.

Statut P. T. D. jest ponadto jeszcze o tyle cennym w ramach rocznika 1934, ponieważ stanowić może statut-wzór, ponadto pierwszy statut polskiego stowarzyszenia zawodowego drogistów, opracowany i zarejestrowany zgołnie z wymogami prawa o stowarzyszeniach z daty 27 października 1932.

Jak zwykle, Kalendarz-Notatnik zawiera znaczne bogactwo adresów firm, bezpośrednio lub pośrednio z branżami: chemiczno-drogeryjną, farmaceutyczną, perfumeryjno-kosmetyczną, mydlarską i techniczno-gospodarską związanych. Adresy są przez nas sprawdzone i uzupełnione.

Więc oddajemy do rąk kolegów niniejszy XIII-ty rocznik, pozdrawiając się jednocześnie — na progu Roku 1934 — wiarą w bliski świt lepszych handlowo i gospodarczo czasów.

WYDAWNICTWO I REDAKCJA.

1934

NOTATNIK ORIENTACYJNY

DLA SZCZEGÓLNIC WAŻNYCH ZAPISKÓW

Poniższa tabelka orientacyjna zawiera całoroczne kalendarjum, ułożone specjalnie według dni tygodnia. Dni świąteczne i niedziele wydrukowano tłustym drukiem. Na takiej tabelce właściciel Kalendarza podkreśli sobie dla orientacji ołówkiem kolorowym ten dzień, do którego specjalną przywiązuje wagę i którego nie chce zapomnieć...

W ten sposób notatka w kalendarjum tem, dokonana zapomocą krótkiego podkreślenia, będzie doskonałym uzupełnieniem odnośnej notatki obszerniejszej, dokonanej na właściwym ku temu miejscu w Notatniku.

(SKRÓTY: S—Święta, N—Niedziele)

Podręczna skala w centymetrach. Całość 31,6 cm

Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
S	1	1	N	1	1	N	1	1	1	S	1
2	S	2	S	2	2	2	2	N	2	2	N
3	3	3	3	S	N	3	3	3	3	3	3
4	N	N	4	4	4	4	4	4	4	N	4
5	5	5	5	5	5	5	N	5	5	5	5
S	6	6	6	N	6	6	6	6	6	6	6
N	7	7	7	7	7	7	7	7	N	7	7
8	8	8	N	8	8	N	8	8	8	8	S
9	9	9	9	9	9	9	9	N	9	9	N
10	10	10	10	S	N	10	10	10	10	10	10
11	N	N	11	11	11	11	11	11	11	N	11
12	12	12	12	12	12	12	N	12	12	12	12
13	13	13	13	N	13	13	13	13	13	13	13
N	14	14	14	14	14	14	14	14	N	14	14
15	15	15	N	15	15	N	S	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	N	16	16	N
17	17	17	17	17	N	17	17	17	17	17	17
18	N	N	18	18	18	18	18	18	18	N	18
19	19	19	19	19	19	19	N	19	19	19	19
20	20	20	20	N	20	20	20	20	20	20	20
N	21	21	21	S	21	21	21	21	N	21	21
22	22	22	N	22	22	N	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	N	23	23	N
24	24	24	24	24	N	24	24	24	24	24	24
25	N	N	25	25	25	25	25	25	25	N	S
26	26	26	26	26	26	26	N	26	26	26	S
27	27	27	27	N	27	27	27	27	27	27	27
N	28	28	28	28	28	28	28	28	N	28	28
29	29	29	N	29	S	N	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	N	30	30	N
31	31	31	S			31	31		31		31

KALENDARZ NA ROK 1934

STYCZEN (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 P <i>Nowy Rok</i>	Mieczysława
2 W Makarego op.	Strzeżysława
3 S Genowely	Wlastymila
4 C Tytusa p.	Dobromira
5 P Telesfora b.	Wlastibora
6 S <i>Sw. 3 Króli</i>	Bojomira
7 N Lucjana	Światosława
8 P Seweryna	Mscisława
9 W Marcjanny	Władymira
10 S Agatona p.	Dobrosława
11 C Honoraty	Krzesimira
12 P Arkadiusza	Czesława
13 S Weroniki	Bogumiła
14 N Hilarego	Kadogosta
15 P Pawła pust.	Domosława
16 W Marcelego	Włodzimira
17 S Antoniego op.	Rościsława
18 C Kat. św. Piotra	Jaropełka
19 P Henryka b. m.	Ratimira
20 S Fabjana i Seb.	Sebastiana
21 N Agnieszki p. m.	Jarostawa
22 P Wincentego	Witysława
23 W Zaśl. N. M. P.	Wróciśława
24 S Tymoteusza	Chwaliboga
25 C N. św. Pawła	Miłosza
26 P Polikarpa b.	Skarbimira
27 S Jana złotoust.	Przybysława
28 N Walerego	Radomira
29 P Franciszka S.	Zdzisława
30 W Martyny	Dobrogniewa
31 S Piotra N. w.	Spitogniewa

LUTY (28 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 C Ignacego	Żegoty
2 P <i>N. M. P. Grom.</i>	Mirosława
3 S Błażeja b. m.	Błażeja
4 N Ansgarego b.	Witosława bł.
5 P Agaty	Dobrochny
6 W Doroty p.	Bohdana
7 S Romualda op.	Szullisława
8 C Jana z Mathy	Gniewom. bł.
9 P Apolonji	Gorysława
10 S Scholastyki	Tomila bł.
11 N Lucjusza	Świętochny
12 P Eulalii	Radzyna św.
13 W Juliana	Jordana św.
14 S <i>POPIELC</i> †	Niemira
15 C Faustyna	Szczęśława
16 P Juljanny	Milada bł.
17 S Sylwina b. †	Świętorada
18 N Symeona p.	Wielosława
19 P Konrada	Czciśława bł.
20 W Leona b.	Lubomiły
21 S Feliksa i El.	Onosława
22 C Katarzyny	Wróciśława
23 P Piotra Dam.	Przedziśława
24 S Macieja	Bogusza
25 N Wiktora	Stawoboja
26 P Aleksandra	Mirosława
27 W Leandra	Wiarosława
28 S Romana ap.	Tworzymira

MARZEC (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 C Albina	Budziśława
2 P Heleny	Radostawa
3 S Kunegundy	Stawomiły
4 N Kazimierza kr.	Kazimierza
5 P Teofila b.	Pakosława
6 W Wiktora m.	Wojśława
7 S Tomasza z Ak.	Błogowita bł.
8 C Jana Bożego	Mitogosta
9 P Franciszki	Mscisława bł.
10 S 40 Męczén.	Bożesława
11 N Pelagii p.	Ludosława
12 P Grzegorza W.	Światosza
13 W Krystyny	Nieciśława
14 S Matyldy	Bożeny
15 C Leontyny	Długomiły
16 P Cyrylaka	Ojcosławy
17 S Gertrudy	Zbigniewa
18 N Gabryela ar.	Bogucnwała
19 P Józefa Obl.	Bohdana
20 W Patrycjusza	Folemira
21 S Benedykta op.	Błogosława
22 C Bazylego	Godysława
23 P Katarzyny	Czciśława
24 S Marka	Zbiśława
25 N Zw. N. M. P.	Ludomira
26 P Emanuela	Wiecysława
27 W Ruperta b.	Światoboja
28 S Sykstusa	Bohdana bł.
29 C † W. Czwartek	Krzesława
30 P † W. Piątek	Szukosława
31 S † W. Sobota	Dobromira

KWIECIEŃ (30 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 N <i>Wielkanoc</i>	Zbigniewa
2 P <i>Pon. Wielk.</i>	Ludomira
3 W Ryszarda b.	Mnożyśława
4 S Izydora b.	Wlastisława
5 C Wincentego F.	Bożywoja
6 P Celestyna pap.	Świętobora
7 S Donata i Ruf.	Przesława
8 N Dyonizego	Radostawa
9 P Marji Kleof.	Dobrosława
10 W Ezechiela	Gorysława
11 S Leona pap.	Jaromira
12 C Konstancji	Lubosława
13 P Marka i Tym.	Przemysława
14 S Walerjana	Myślimira
15 N Krescentego	Wacława bł.
16 P Lamberta	Nosisława
17 W Marcjana m.	Krasisława
18 S Apolonjusza m.	Gościśława
19 C Tymona m.	Władymira
20 P Krzysztofa	Czesława M.
21 S Anzelma b.	Drogomiła
22 N Sotera i Kaja	Strzeżymira
23 P Wojciecha b.	Wojciecha
24 W Jerzego	Jerzego św.
25 S Marka ew.	Jarostawa
26 C Kleta i Marc.	Spitimira
27 P Teofila b.	Bogufała
28 S Witalisa	Zywisława
29 N Piotra Mecz.	Stawogosta
30 P Katarzyny s.	Chwalisława

MAJ (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 W Filipa i Jakóba	Lubomira
2 S Zygmunta kr.	Witimira
3 C <i>Święto Narod.</i>	Świętosława
4 P Florjana	Wienicysława
5 S Piusa V.	Chotisława
6 N Jana w Oleju	Gosciwła
7 P Domiceli	Ludomila św.
8 W Stanisława b.	Stanisława św.
9 S Grzegorza	Bozorada bł.
10 C <i>Wnieb. Pańsk.</i>	Cierpimira
11 P Mamerta	Ludowita
12 S Pankracego	emila bł.
13 N Serwacego	Cienosława
14 P Bonifacego m.	Dobiesława
15 W Zofii i 3 córek	Strzeżysława
16 S Jana Nep.	Wienicysława
17 C Antonina b.	Stawomira
18 P Feliksa	Wszesława
19 S Celestyna	Krzesomysła
20 N <i>Zielone Św.</i>	Bronimira
21 P <i>Pon. Z. Św.</i>	Przesława bł.
22 W Heleny kr.	Wisława bł.
23 S Dezyderego b.	Budziwoja
24 C Joanny wd.	Tomira
25 P Grzegorza VII.	Borysława
26 S Filipa Ner.	Więcymila
27 N Jana pap.	Rustawa
28 P Augustyna	Jaromira
29 W Teodozji m.	Boguchwała
30 S Feliksa	Szulimira
31 C <i>Boże Ciało</i>	Bożesława

CZERWIEC (30 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 P Nikodema	Światopełka
2 S Erazma	Ratysława
3 N N. Serca Jezus.	Bratumyły
4 P Franciszka	Lutomiła
5 W Bonifacego	Dobromila
6 S Norberta b.	Cichomira
7 C Roberta op.	Wisława bł.
8 P Medarda b.	Wyszosława
9 S Pryma i Felc.	Ślawoja
10 N Małgorzaty	Bogumiła św.
11 P Barnaby ap.	Radomila
12 W Onufrego p.	Wyszomira
13 S Antoniego z P.	Chotimira
14 C Bazylego	Przedzim. bł.
15 P Wita m.	Wita św.
16 S Benona	Budzimira
17 N Adolla	Drogomysła
18 P Marka i Marc.	Długosława
19 W Gerw. i Protaz.	Borzysława
20 S Florentyny	Bogna św.
21 C Alojzego G.	Domysława
22 P Paulina	Broniwoja
23 S Zenona	Wandy
24 N Jana Chrzc.	Janisława
25 P Prospera	Wlastimila
26 W Jana i Pawła	Rozmysława
27 S Władysława	Władysł. św.
28 C Leona II pap.	Zbroisława
29 P <i>Piotra i Pawła</i>	Wyszomira
30 S Emilji p.	Cichosława

KALENDARZ NA ROK 1934

LIPIEC (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 N	Juliusza m.
2 P	N. N. M. P.
3 W	Heljodora
4 S	Józ. Kalas.
5 C	Cyryl i Metod.
6 P	Dominiki p.
7 S	Klaudjusza
8 N	Elżbiety kr.
9 P	Weroniki p.
10 W	Sied. br. mm.
11 S	Plusa I
12 C	Jana Gwaib.
13 P	Małgorzaty
14 S	Bonawentury
15 N	Henryka
16 P	N. M. P. Szkapl.
17 W	Aleksego
18 S	Szymona z Lip
19 C	Wincenty a P.
20 P	Bł. Czesława
21 S	Praksedy
22 N	Marii Magd.
23 P	Apolinarnego
24 W	Krystyny p.
25 S	Jakóba ap.
26 C	Anny M. NMP.
27 P	Natalji
28 S	Botwida m.
29 N	Marty p.
30 P	Abdona i Set.
31 W	Ignacego w.
	Bogosiława
	Ojcomiła
	Miłosiława
	Wielisiława
	Prokopa
	Izasiława
	Krasnor. bł.
	Chwalimira
	Strach. i Cyr.
	Radziwora
	Olecha św.
	Tolimira bł.
	Radomiła
	Dobrogosta
	Kadosława
	Dzierżysława
	Ozierżykraja
	Unisiława
	Wodziława
	Czesława św.
	Stosł. i Dys.
	Bolesiława
	Zelisiława
	Lubomira
	Sławosza
	Mirosława
	Wszebora
	Świętomira
	Cierpiława
	Ludomira
	Zdobysława

SIERPIEŃ (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 S	Piotra w ok.
2 C	NMP. Anielsk.
3 P	Znal. ś. Szczep.
4 S	Dominika
5 N	NMP. Śnieżn.
6 P	Przem. Pańskie
7 W	Kajetana
8 S	Cyrjaka m.
9 C	Romana
10 P	Wawrzyńca
11 S	Zuzanny
12 N	Klary p.
13 P	Hipolita m.
14 W	Euzebjusza
15 N	Wnieb. NMP.
16 C	Rocha
17 P	Anastazego
18 S	Heleny kr.
19 N	Ludwika T.
20 P	Bernarda
21 W	Joanny
22 S	Tymot. Anton.
23 C	Filipa
24 P	Bartłomieja
25 S	Ludwika kr.
26 N	Zenryna
27 P	Cezarego b.
28 W	Augustyna
29 S	Ściecie św. J.
30 C	Feliksa m.
31 P	Rajmunda
	Rolisiława
	Światosiława
	Letosiława
	Ostomira bł.
	Stanisiława św.
	Chlebosiława
	Olecha św.
	Niezamiśła
	Borysa i Chl.
	Wawrzyńca
	Włodzimiry
	Ślavy bł.
	Rosiława
	Dobrowcja
	Jaciława św.
	Domorada
	Mirona św.
	Broniśł. św.
	Bolesiława
	Soblesiława
	Kazimiry
	Radomiła
	Cichomiła
	Cieszymira
	Namysława
	Włostimiry
	Przedziśł.
	Wyszomira
	Racibora
	Szczesnego
	Świętosława

WRZESIEŃ (30 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 S	Idziego op.
2 N	Stefana kr.
3 P	Izabelli kr.
4 W	Rozalji
5 S	Wawrzyńca
6 C	Zacharyasza
7 P	Reginy
8 S	Nar. N. M. P.
9 N	Georgonjusza
10 P	Mikołaja
11 W	Prota i Jacka
12 S	Gwidona w.
13 C	Aureljusza
14 P	Podw. Św. Krz.
15 S	Nikodema
16 N	Cyprjana
17 P	5 ran ś. Franc.
18 W	Józefa z K.
19 S	Januarego
20 C	Eustachego
21 P	Mateusza
22 S	Mauryczego
23 N	Tekli panny
24 P	Gerarda b.
25 W	Bł. Władysł.
26 S	Józefata
27 C	Przen. ś. St.
28 P	Wacława
29 S	Michała arch.
30 N	Hieronima
	Dzierżysława
	Cziboga
	Broniśławy
	Rościława
	Wodziława
	Drogowita
	Domosiława
	Radosława
	Sobiebor
	Władypoja
	Iściława
	Radzimira
	Chroniśława
	Ziemom. bł.
	Budziława
	Sędziława
	Drogosiława
	Dobrowita
	Krzepimira
	Myśliława
	Bożydara
	Zielimira
	Bogusł. bł.
	Homira
	Świętopelka
	Ładysława bł.
	Damiana
	Wacława św.
	Radziłoga
	imiława

PAŹDZIERNIK (31 d.)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 P	Remigjusza
2 W	Aniołów Str.
3 S	Kandyda i Ew.
4 C	Franciszka S.
5 P	Placydy m.
6 S	Brunona
7 N	Justyny
8 P	Brygidy
9 W	Dyonizego
10 S	Franc. B. Paul.
11 C	Placydy p.
12 P	Maksymiljana
13 S	Edwarda
14 N	Kaliksta
15 P	Jadwigi kr.
16 W	Wincentego
17 S	Florentyny
18 C	Łukasza ew.
19 P	Piotra z Alk.
20 S	Jana Kantego
21 N	Urszuli p.
22 P	Korduli
23 W	Jana Kap.
24 S	Rafała arch.
25 C	Kryspina
26 P	Ewarysta
27 S	Sabiny m
28 N	Szymona i Jud.
29 P	Narcyza b.
30 W	Edmunda
31 S	Woliganga b.
	Znatiława
	Stanimira
	Siemiana
	Bratysł. bł.
	Zasiława
	Broniśława
	Rosiławy
	Wosiławy
	Domogosta
	Tomila
	Dobromiły
	Grzemisiława
	Ziemisiława
	Dzierzymira
	Drogosiławy
	Radziława
	Żytsiławy
	Bratumiły
	Ziemowita bł.
	Budziławy
	Daromiły
	Przybyławy
	Włostimira
	Liemisiława
	Samomysł
	Lutosława
	Witomiła
	Władypoja
	Dalemiła
	Przemysława
	Godzimira

LISTOPAD (30 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 C	Wszyst. Św.
2 P	Dzień Zadusz.
3 S	Huberta
4 N	Karola b.
5 P	Elżbiety
6 W	Leonarda w.
7 S	Engelberta
8 C	4 Koronatów
9 P	Teodora
10 S	Andrzeja z A.
11 N	Marcina bisk.
12 P	Marcina p.
13 W	Stanisł. Kostki
14 S	Serapiona
15 C	Gertrudy
16 P	Edmunda
17 S	Salomei
18 N	Maksyma b.
19 P	Elżbiety wd.
20 W	Feliksa Wal.
21 S	Ofiar. N. M. P.
22 C	Cecylii Filem.
23 P	Klemensa
24 S	Jana od Krz.
25 N	Katarzyny
26 P	Piotra b.
27 W	Józefata p.
28 S	Rufina m.
29 C	Saturnina
30 P	Andrzeja
	Wraciława
	Witimira
	Chwalisiława
	Mściwoja
	Sławomira
	Wszechwi.
	Zytomira
	Sędziwoja
	Bogodara
	Ludomira
	Spitosława
	Nowosiława
	Wszerada
	Włodzimira
	Przebiława
	Stanisiława
	Zbiława
	Radomira
	Drogomiry
	Sędzimira
	Ślavy
	Wszemiły
	Miływoja
	Dorosiława
	Chwalimira
	Lechosława
	Tomira
	Gościława
	Przemysława
	Ludosiława

GRUDZIEŃ (31 dni)

Imiona rzym.-kat.	Imiona słow.
1 S	Eligjusza
2 N	Bibjanny
3 P	Franc. Ksaw.
4 W	Barbary
5 S	Piotra Chr.
6 C	Mikołaja
7 P	Ambrożego
8 S	Niep. P. N. M. P.
9 N	Leokadii
10 P	N. M. P. Loret.
11 W	Dawida
12 S	Al. Alexandra
13 C	Łucji p. m.
14 P	Nikazego b.
15 S	Euzebjusza
16 N	Adelajdy
17 P	Łazarza
18 W	Gracjana
19 S	Nemeczjusza
20 C	Teofila
21 P	Tomasza ap.
22 S	Zenona m.
23 N	Wiktorki
24 P	Adama i Ewy
25 W	Boże Narodz.
26 S	Szczepana m.
27 C	Jana ew.
28 P	Młodzianków
29 S	Tomasza
30 N	Nicefora
31 P	Sylwestra
	Samosiławy
	Szuliławy
	Wiślimira
	Lubomiły
	Spitosławy
	Jarogniewa
	Ludomysła
	Boguwola
	Wyszosiławy
	Radziśł. bł.
	Wojmira
	Wolidara
	Władysława
	Sławibora
	Wolimira
	Zdziława
	Żyrosława
	Wszemira
	Mściłgniewa
	Bogumiły
	Tomisł. bł.
	Drogomira
	Sławomira
	Godysława
	Grzymisiława
	Wróciwoja
	Radomyśła
	Godziława
	Gosiława bł.
	Ludomiła
	Lasoty

KALENDARZ NA ROK 1935

STYCZEN (31 dni)

Imiona rzym.-kal.

Imiona słow.

1	W	Nowy Rok	Mieczysława
2	S	Makarego op.	Strzeżysława
3	C	Genowefy	Wlastymila
4	P	Tytusa p.	Dobromira
5	S	Telesfora b.	Wlastibora
6	N	<i>Św. 3 Król</i>	Bojomira
7	P	Lucjana	Światosława
8	W	Seweryna	Mścisława
9	S	Marcjanny	Władymira
10	C	Agatona p.	Dobrosława
11	P	Honoraty	Krzyszmira
12	S	Arkadiusza	Czesława
13	N	Weroniki	Bogumila
14	P	Hilarego	Radogosta
15	W	Pawła pust.	Domosława
16	S	Marcelego	Włodzimira
17	C	Antoniego op.	Rościsława
18	P	Kat. św. Piotra	Jaropełka
19	S	Henryka b. m.	Ratimira
20	N	Fabjana i Seb.	Sebastjana
21	P	Agnieszki p. m.	Jarosława
22	W	Wincentego	Witysława
23	S	Zaśl. N. M. P.	Wróciława
24	C	Tymoteusza	Chwaliboga
25	P	N. św. Pawła	Miłosza
26	S	Polikarpa b.	Skarbimira
27	N	Jana złotoust.	Przytuława
28	P	Walerego	Radomira
29	W	Franciszka S.	Żdzisława
30	S	Martyny	Dobrogniewa
31	C	Piotra N. w.	Spitogniewa

LUTY (28 dni)

Imiona rzym.-kal.

Imiona słow.

1	P	Ignacego	Żegoty
2	S	<i>N. M. P. Grom.</i>	Mirosława
3	N	Błażeja b. m.	Błażeja
4	P	Ansgarego b.	Witosława bł.
5	W	Agaty	Dobrochny
6	S	Doroty p.	Bohdana
7	C	Romualda op.	Szułysława
8	P	Jana z Mathy	Gulewom. bł.
9	S	Apolonii	Goryslawa
10	N	Scholastyki	Tomila bł.
11	P	Łucjusza	Świętochny
12	W	Eulalii	Radzyna św.
13	S	Juljana	Jordana św.
14	C	Walentego	Niemira
15	P	Faustyna	Szczęsława
16	S	Juljanny	Milada bł.
17	N	Sylwina b. †	Świętorad
18	P	Symeona p.	Wielosława
19	W	Konrada	Czciława bł.
20	S	Leona b.	Lubomila
21	C	Feliksa i El.	Onosława
22	P	Katarzyny	Wróciława
23	S	Piotra Dam.	Przedziława
24	N	Macieja	Bogusza
25	P	Wiktora	Sławoboj
26	W	Aleksandra	Mirosława
27	S	Leandra	Wiarosława
28	C	Romana ap.	Tworzymira

MARZEC (31 dni)

1	P	Albina	Budziława
2	S	Heleny	Radosława
3	N	Kunegundy	Ślawomila
4	P	Kazimierza kr.	Kazimierza
5	W	Teofila b.	Pakosława
6	S	POPIELEĆ †	Wojśława
7	C	Tomasza z Ak.	Błogowita bł.
8	P	Jana Bożego	Miłogosta
9	S	Franciszki	Mścisława bł.
10	N	40 Męcz.	Bożesława
11	P	Pelagji p.	Ludostwa
12	W	Grzegorza W.	Światosza
13	S	Krystyny	Nieciława
14	C	Matyldy	Bożeny
15	P	Leontyny	Długomila
16	S	Cyrjaka	Ojcosławy
17	N	Gertrudy	Zbigniewa
18	P	Gabryela ar.	Boguchwała
19	W	Józefa Obl.	Bohdana
20	S	Patrycjusza	Polemira
21	C	Benedykta op.	Błogosława
22	P	Bazylego	Godysława
23	S	Katarzyny	Czciława
24	N	Marka	Zbiława
25	P	Zw. N. M. P.	Ludomira
26	W	Emanuela	Więciława
27	S	Ruperta b.	Świętoboj
28	C	Sykstusa	Bohdana bł.
29	P	Cyryla	Krzesława
30	S	Kwiryna	Szukosława
31	N	Benjamina	Dobromira

KWIECIEŃ (30 dni)

1	P	Hugona	Zbigniewa
2	W	Franciszka z P.	Ludomira
3	S	Ryszarda b.	Mnożyława
4	C	Izydora b.	Wlastysława
5	P	Wincentego F.	Bożywoja
6	S	Celestyna pap.	Świętobora
7	N	Donata i Rut.	Przesława
8	P	Dyonizego	Radosława
9	W	Marji Kleof.	Dobrosława
10	S	Ezechjela	Goryslawa
11	C	Leona pap.	Jaromira
12	P	Konstancji	Lubosława
13	S	Marka i Tym.	Przemysława
14	N	Walerjana	Myslimira
15	P	Krescentego	Wacława bł.
16	W	Lamberta	Nosława
17	S	Marcjana m.	Krasysława
18	C	† W. Czwartek	Gościława
19	P	† W. Piątek	Władymira
20	S	† W. Sobota	Czesława M.
21	N	<i>Wielkanoc</i>	Drogomila
22	P	<i>Pon. Wielk.</i>	Strzeżymira
23	W	Wojciecha b.	Wojciecha
24	S	Jerzego	Jerzego św.
25	C	Marka ew.	Jarosława
26	P	Kleta i Marc.	Spitimira
27	S	Teotila b.	Bogufala
28	N	Witalisa	Żywisława
29	P	Piotra Męcz.	Sławogosta
30	W	Katarzyny s.	Chwalisława

MAJ (31 dni)

1	S	Filipa i Jakóba	Lubomira
2	C	Zygmunta kr.	Witimira
3	P	<i>Święto Narod.</i>	Świętosława
4	S	Florjana	Więciysława
5	N	Piusa V.	Chotysława
6	P	Jana w Oleju	Gościłwa
7	W	Domicyli	Ludomila św.
8	S	Stanisława b.	Stanisława św.
9	C	Grzegorza	Bożorada bł.
10	P	Izydora	Cierpmira
11	S	Mamerta	Ludowita
12	N	Pankrac ego	Wszemila bł.
13	P	Serwacego	Cichosława
14	W	Bonifacego m.	Dobiesława
15	S	Zofji i 3 córek	Strzeżysława
16	C	Jana Nep.	Więciysława
17	P	Antonina b.	Ślawomira
18	S	Feliksa	Wszesława
19	N	Celestyna	Krzesomysła
20	P	Bernarda	Bronimira
21	W	Walnesa b.	Przesława bł.
22	S	Heleny kr.	Wisława bł.
23	C	Dezyderygo b.	Budziwoja
24	P	Joanny wd.	Tomira
25	S	Grzegorza VII.	Boryslawa
26	N	Filipa Nei.	Więcymila
27	P	Jana pap.	Rusława
28	W	Augustyna	Jaromira
29	S	Teodozji m.	Boguchwała
30	C	<i>Wnieb. Pańsk.</i>	Szułimira
31	P	Anieli	Bożesława

CZERWIEC (30 dni)

1	S	Nikodem	Światopełka
2	N	Erazma	Ratysława
3	P	N. Serca Jezus.	Bratymila
4	W	Franciszka	Lutomila
5	S	Bonifacego	Dobromila
6	C	Norberta b.	Cichomira
7	P	Roberta op.	Wisława bł.
8	S	Medarda b.	Wyszosława
9	N	<i>Zielone św.</i>	Ślawoja
10	P	<i>Pon. Z. Św.</i>	Bogumila św.
11	W	Barnaby ap.	Radomila
12	S	Onufrego p.	Wyszomira
13	C	Antoniego z P.	Chotimira
14	P	Bazylego	Przedzim. bł.
15	S	Wita m.	Wita św.
16	N	Benona	Budzimira
17	P	Adolfa	Drogomysła
18	W	Marka i Marc.	Długosława
19	S	Gerw. i Protaz.	Borzysława
20	C	<i>Boże Ciało</i>	Bogna św.
21	P	Alojzego G.	Domysława
22	S	Paulina	Broniwoja
23	N	Zenona	Wandy
24	P	Jana Chrzc.	Janisława
25	W	Prospera	Wlastimila
26	S	Jana i Pawła	Rozmysława
27	C	Władysława	Władysł. św.
28	P	Leona II pap.	Zbroisława
29	S	<i>Piotra i Pawła</i>	Wyszomira
30	N	Emilji p.	Cichosława

Terminarz sądowy

Dzień	Godz.	Miejscowość	S p r a w a
-------	-------	-------------	-------------

Styczeń 1935

Łuty 1935

Marzec 1935

Kwiecień 1935

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
mięsiac	dzień			złr	gr
1					
2					
3	—	Ada to me wyp.	Polska	FG	
4		Księga deumali		BC7	11
5					
6					
7		Wolne miasto	polska	FGB7	12
8					
9					
10		J ty zostaniesz	polska	BG	11
11		indianinem			
12		contouche -	Francuska	BG7	14
13		-zerbójca			
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20		Byłam Montgome	angielska	FG	42
21		Pechowiec na	U.S.A.	FG	14
22		prerui			
23					
24					
25					
26	X/1164	Bijace serce	Francuska	H5	16
27		Pico Bravo	U.S.A.	MMG	14
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
35		Oklahoma	U.S.A	2.5	14
36		Arabia Monte-Christo	Francja - wys. l.	E 17	12
37					
38					
39		Ojciec Zolnierze	o. J. Jola	GF 6	14
40					
41					
42					
43		Dyplomata	Dziński	1 H 6	16
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52		Zielone lata	U.S.A	66	14
53					
54					
55					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62		Brasserie	Włoski	X 6	11
63	XII 65 75-2	Ali i wielki	Angielski	B 6	11
64					
65		Lili	U.S.A	05	16
66					
67					
68		Szamanagdy i miłość	francuski	DM 6	16

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność miesiąc dzień	Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
			złp	gr
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75	Babiny	całkowicie	15	14 ¹⁶
76				
77				
78				
79				
80				
81	Krynów Jan	całkowicie	06	16
82				
83				
84	Białe Szkie	angielski	045	16 ²¹
85	Bela i Smier	całkowicie	F7	16 ²¹
86	Pyrzycze Lata	afkański	FB05	
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93	Podzamcze	Rosyjski		11
94				
95				
96				
97				
98	Świąt się imię	Rosyjski	A7	11
99				
100	Łódź i bestie	rosyjski	066	16
101				
102	Egiptowski	u.s.d		14

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

	Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
	miesiąc	dzień			złp	gr
103						
104						
105						
106						
107						
108			Amantura w Borsie	Polka	YG	10
109						
110						
111						
112						
113						
114						
115						
116						
117	V	66	Bez wyjątku	USA	GD6	16
118						
119						
120						
121						
122						
123						
124						
125			Opowiesz znad domu	Rejzka		16
126						
127						
128						
129			Święta wojna	polka	RA7	11
130			czarna Julian	francuski	BY7	14
131						
132			Srebrny bicz	USA	LM6	14
133			Wachaj miłość	USA		
134			31 ^o z cienia	czarna	M66	16
135						
136			Cytrynowy drog	USA	BA6	12

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność miesiąc dzień		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa złp gr	
137	2 VII	9	Jeżeli nie Mondo Come	Incipiti	06 Kb 16
138		Clown Ferdynand	incipiti	YIV 5	11
139					
140					
141		Jeżeli do Jerson	U.S.A	G6	16
142					16
143					16
144					
145					
146					16
147					14
148					
149					
150					
151					
152					
153					
154					
155					
156		Piekło i mebo	polski	XH 7	16
157					
158					
159					
160					
161					
162		Jezym mil- ozata tajga	rosijski	Y 6	11
163					
164					
165		Zbuntowane piętnastoletka	U.S.A	G06	14
166					
167					
168					
169					
170					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

	Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
	miesiąc	dzień			złp	gr
171						
172						
173			Mezalians	Polski	087	14
174						
175			W strong koizyca	Bunimowicz	095	11
176						
177						
178						
179						
180						
181			Sebanlatna włocznia	U. S. H	BL6	11
182						
183						
184						
185						
186						
187						
188						
189			Inspektor i no	Bulgarini	—	16
190						
191						
192						
193						
194						
195						
196						
197						
198						
199						
200						
201	8VII	4	Wizyta dop rej opem			16
202						
203						
204						

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
203					
206	3 VIII	15			16
207	15 VIII	4			16
208	18 VIII	4	Sabrina		14
209	22 VIII	15			11
210	24 VIII	T			16
211	25 VIII	4			14
212	30 VIII	6			16
213	3 IX	T			11
214	5 IX	T			16
215	9 IX	9			16
216					
217					
218					
219					
220					
221		6			18
222	28-3 X	18			14
223					
224					
225					
226					
227					
228					
229					
230					
231					
232					
233					
234					
235					
236					
237					
238					
239					
240					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
239					
240					
241					
242					
243					
244					
245					
246					
247					
248					
249					
250					
251					
252					
253					
254					
255					
256					
257					
258					
259					
260					
261					
262					
263					
264					
265					
266					
267					
268					
269					
270					
271					
272					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
273					
274					
275					
276					
277					
278					
279					
280					
281					
282					
283					
284					
285					
286					
287					
288					
289					
290					
291					
292					
293					
294					
295					
296					
297					
298					
299					
300					
301					
302					
303					
304					
305					
306					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
306					
307					
308					
309					
310					
311					
312					
313					
314					
315					
316					
317					
318					
319					
320					
321					
322					
323					
324					
325					
326					
327					
328					
329					
330					
331					
332					
333					
334					
335					
336					
337					
338					
339					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1934

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
340					
341					
342					
343					
344					
345					
346					
347					
348					
349					
350					
351					
352					
353					
354					
355					
356					
357					
358					
359					
360					
361					
362					
363					
364					
365					
366					
367					
368					
369					
370					
371					
372					
373					

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1935

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
					374
					375
					376
					377
					378
					379
					380
					381
					382
					383
					384
					385
					386
					387
					388
					389
					390
					391
					392
					393
					394
					395
					396
					397
					398
					399
					400
					401
					402
					403
					404
					405
					406
					407

Terminarz weksli

własnych i dłużników

1935

Płatność		Miejscowość	Wystawca	Suma wekslowa	
miesiąc	dzień			złp	gr
408					
409					
410					
411					
412					
413					
414					
415					
416					
417					
418					
419					
420					
421					
422					
423					
424					
425					
426					
427					
428					
429					
430					
431					
432					
433					
434					
435					
436					
437					
438					
439					
440					
441					

Święta ruchome

W latach 1934 – 1945

Rok	Popielec	Wielkanoc	Wniebowstąpienie Pańskie	Zesłanie Ducha Św.	Trójcy Św.	Boże Ciało	Pierwsza niedziela Adwentu
1934	14 lutego	1 kwietnia	10 maja	20 maja	27 maja	31 maja	2 grudnia
1935	6 marca	21 "	30 "	9 czerwca	16 czerwca	20 czerwca	1 "
1936	26 lutego	12 "	21 "	31 maja	7 "	11 "	29 listopada
1937	10 "	28 marca	6 "	16 "	23 maja	27 maja	28 "
1938	2 marca	17 kwietnia	26 "	5 czerwca	12 czerwca	16 czerwca	27 "
1939	22 lutego	9 "	18 "	28 maja	4 "	8 "	3 grudnia
1940	7 "	24 marca	2 "	12 "	19 maja	23 maja	1 "
1941	16 "	13 kwietnia	22 "	1 czerwca	8 czerwca	12 czerwca	30 listopada
1942	18 "	5 "	14 "	24 maja	31 maja	4 "	29 "
1943	10 marca	25 "	3 czerwca	13 czerwca	20 czerwca	24 "	28 "
1944	23 lutego	9 "	18 maja	28 maja	4 "	8 "	3 grudnia
1945	14 "	1 "	10 "	20 "	27 maja	31 maja	2 "

Święta wyznania mojżeszowego w roku 1934

Styczeń: dnia 17 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Szebat.

Luty: dnia 16 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Adar, dnia 28 post Estery.

Marzec: dnia 1 Purym (ostatki), dnia 2 Szuszan Purym, dnia 17 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Nisan, dnia 31 Pesach (1-szy uroczysty dzień świąt Wielkanoc).

Kwiecień: dnia 1 Pesach (2-gi uroczysty dzień św. Wielkanoc.), od 2 do 5 wolne św. Wielkanoc., dnia 6 i 7 ostatnie dni urocz. św. Wielkanoc., dnia 16 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Ijar.

Maj: dnia 3 Łag-beomer, dnia 15 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Sywan, dnia 20 i 21 Szowuos (urocz. Zielone Świątki).

Czerwiec: dnia 14 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Tamuz.

Lipiec: dnia 1 Szewo-Osor betamuz, post (na pam. oblęż. Jerozolimy), dnia 13 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Ab, dnia 22 Tysze-beab, post (na pam. zbuzrzenia świątyni w Jerozolimie).

Sierpień: dnia 12 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Elul.

Wrzesień: dnia 10 i 11 Rosz-Haszana, Nowy Rok 5695 od stworz. świata, dnia 11 1-szy dzień miesiąca Tyszry, dnia 12 post Gedalji, dnia 19 Iom-Kipur, post (Sądny dzień), dnia 24 i 25 Sukos (urocz. św. Szafasów), dnia 30 Hoszana-Raba (święto palm).

Październik: dnia 1 SzeminiAceres, dnia 2 Symchas Tora (ost. urocz. św. Sukos), dnia 10 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Marcheszan.

Listopad: dnia 8 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Kisleiw.

Grudzień: od 2 do 8 Chanuka (św. Makabeuszów), dnia 7 Rozchodesz, czyli 1-szy dzień miesiąca Tebet, dnia 15 post (Asoro-betebet).

Przemysłowi i Kupiectwu

polecamy dla celów reklamowych

Kalendarze ściennie

w kilku kolorach, z dziennym bloczkiem i tygodniowym. Dostawa od 100 egzemplarzy począwszy, z firmą zamawiającego. Prosimy zażądać oferty. Ścienne kalendarze nasze odznaczają się żywymi kolorami i wybitnie rzucają się w oczy. Są więc dobrą i żywą reklamą! — Polecamy następnie

Reklamowe kalendarzyki kieszonkowe

(8×11,5 cm.) objętości 32 stron z taryfą pocztową i telegraficzną, opłat stemplowych lub dalszą pożyteczną treścią. Na I. i ostatniej twardej stronie okładki lub na 4 stronach okładowych pomieszczona może być reklama firmy zamawiającej kalendarze. Na żądanie służymy bardzo przystępną ofertą.

Firmom, które mają zapotrzebowanie na

Druki handlowe

polecamy nasze usługi.

Wykonujemy wszelkie druki kupieckie: listowniki, rachunki, koperty, cenniki, oferty, ulotki itd. Dostarczamy: etykiet tłoczonych jedno- i dwukolorowych, wszelkiego rodzaju klisz etc.

PROSIMY ZAŻAŻAĆ OFERTY!

Drukarnia Nakładowa „KUPCA“

właśc. Artur Gustowski

Poznań, Wielka 10. Tel. 13-75

T-wo „UNITAS“

Spółka z ogr. odp.

Warszawa, ul. Młodowa 10

Telefony: Nr. 628-09 i 294-66

Konto czekowe P. K. O. 793

Adres telegraficzny: UNITAS - WARSZAWA

poleca

WODY MINERALNE NATURALNE

KRAJOWE, FRANCUSKIE, CZESKIE,
WĘGIERSKIE I NIEMIECKIE
stałe najwyższego czyszczenia

ORAZ PRODUKTY ŹRÓDLANE

ROK ZAŁOŻENIA 1887

ED. KRÖGLER

Spółka z ogr. odp.

Katowice, ul. Jagiellońska 8

Telefon; 27-94 — Konto czekowe P. K. O. 305.201

**Główny Skład
Wód Mineralnych Naturalnych
i Produktów Źródłanych**

Zamówienia wykonywuje się szybko i starannie

ZIOŁA LEKARSKIE

KRAJOWE I EGZOTYCZNE
W WYBOROWYCH GATUNKACH

POLECA FIRMA:

ZIOŁA POLSKIE

Spółka z ogr. odp.

Warszawa, Podwale 7

P. K. O. 7429 — Telefon 630 - 62

CENNIKI WYSYŁAMY NA ŻĄDANIE

11604

Polecamy następujące produkty

renomowanej marki

BRAUNSA

BARWNIKI W TOREBKACH

do farbowania na gorąco wszelkich tkanin,

„WILBRAFIX” do farbowania materji w zimnej lub ciepłej wodzie,

„WILBRA” i „COLOFIX” — barwniki do skór odnawiające zupełnie obuwie, torebki i walizy,

„ANTYLOPIN” płynne barwniki do obuwia zam-szowego i irtchowego,

„SETACOLOR” do farbowania jedwabiu sztuczne-go i naturalnego,

„BURMOL-SPECIAL” usuwa plamy z atramentu, wina, rdzy i owoców,

„KWEDLINOR” usuwa plamy tłuszczowe, ze sma-rów i t. p.

BEJCE DO DRZEWA wodne i spirytusowe, dla stolarzy, do batikowania i t. p. prac,

„ARGAN” srebrzy i czyści jednocześnie,

BARWNIKI SPOŻYWCZE, zarejestrowane przez Ministerstwo Opieki Społecznej,

BARWNIKI ANILINOWE, rozpuszczalne w wodzie, spirytusie i tłuszczach.

Zakłady Przemysłowo-Handlowe

„Wilbra” Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Ceglana 11

11603

Przetwórnia Olejów Roślinnych

Spółka Akcyjna Radom

poleca

Porcelanit

śnieżno białą emalję do robót
zewnątrznych i wewnętrznych

Porflor

emalję podłogową szybko
i twardo zasychającą.

11644

Styczeń (31 dni) 1934

Kat. rz.-kat.: Franciszka S.
Kat. słow.: Zdzisława

Poniedziałek 29

Kal. rz.-kat.: Martyny
Kal. słow.: Dobrogniewa

Wtorek 30

Styczeń

(31 dni)

1934

31

Środa

Kal. rz.-kat.: Piotra N. w.

Kal. slow.: Spitogniewa

Luty (28 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Ignacego
Kal. słow.: Żegoty

Czwartek

1

Kal. rz.-kat.: N. M. P. Gromn.
Kal. słow.: Mirosława

PIĄTEK

2

Luty (28 dni) 1934

Sobota

Kal. rz.-kat.: Błażeja b. m.

Kat. słow.: Błazeja

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Ansgarego b.

Kal. słow.: Witosława bl.

Luty (28 dni) **1934**

Kad. rz. kad.: Agaty

Kat. słow.: Dobrochny

Poniedziałek

5

Kal. rz.-gat.: Doroty p.

Kal. slow.: Bahadana

Wtorek

6

Luty (28 dni) **1934**

7

Środa

Kal. rz.-kat.: Romualda op.

Kal. słow.: Szulista

8

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Jana z Maty

Kal. słow.: Gniewomira bł.

Luty (28 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Apolonji
Kal. słow.: Gorystawa

Piątek

9

Kal. rz.-kat.: Scholastyki
Kal. słow.: Tomiła bł.

Sobota

10

11

Luty (28 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Lwojuszka
Kal. słow.: Świętochay

12

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Eulahi
Kal. słow.: Radzyna św.

Luty (28 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Juliana
Kal. słow.: Jordana św.

Wtorek

13

Kal. rz.-kal.: Popielec †
Kal. słow.: Niemira

Środa

14

Luty (28 dni) 1934

15

Czwartek

Kad. rz.-kajt.: Faustyna

Kal. słow.: Szczęsława

16

Piątek

Kal. rz.-kat.: Juljanny

Kn. slow.: Mulada bl.

Luty (28 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Syllwina b. †

Kal słow.: Świętoradła

Sobota

17

Kal. rz.-kat.: Symeona p.

Kal. słow.: Wielosława

NIEDZIELA

18

Luty (28 dni) **1934**

19

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Konrada
Kal. słow.: Czesława bł.

20

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Leona b.
Kal. słow.: Lubomiry

Luty (28 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Feliksa i El.

Kal. słow.: Onosława

Środa 21

Kal. rz.-kat.: Katarzyny

Kal. słow.: Wróciława

Czwartek 22

Luty (28 dni) **1934**

23

Piątek

Kal. rz.-kat.: Piotra Dam.

Kal. słow.: Przedzisiała

24

Sobota

Kal. rz.-kat.: Macieja

Kal. słow.: Bogusza

Luty (28 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Wiktora
Kal. słow.: Sławoboj

NIEDZIELA

25

Kal. rz.-kat.: Aleksandra
Kal. słow.: Mirosława

Poniedziałek 26

Luty (28 dni) **1934**

27 **Wtorek**

Kal. rz.-kat.: Leandra
Kal. słow.: Wiaroslawa

28 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Romana ap.
Kal. słow.: Tworzynia

(31 dni)

Kat. slow.: Budziszewo

1

Kal. słow.: Radosław

2

Marzec (31 dni) **1934**

3

Sobota

Kal. rz.-kat.: Kunegundy

Kal. słow.: Sławomily

4

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Kazimierza kr.

Kal. słow.: Kazimierza

Marzec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Teofila b.

Kal. słow.: Pankosława

Poniedziałek

5

Kal. rz.-kat.: Wiktora m.

Kal. słow.: Wojsława

Wtorek

6

Marzec (31 dni) **1934**

7 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Tomasza z Ak.
Kal. słow.: Błogowita bl.

8 **Czwartek**

Kal. rz.-kat.: Jana Bożego
Kal. słow.: Młogosta

Marzec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Franciszki
Kal. słow.: Mieczysława bł.

Piątek

9

Kal. rz.-kat.: 40 Męczenników
Kal. słow.: Bożysława

Sobota

10

(31 dni)

Kal. rz.-knt.: Krystyny

Kal. słow.: Niecášawa

Wtorek

13

Kal. rz. - kont. Monty bdy

Kal slow.: Bodeny

\$roda

14

Marzec (31 dni) **1934**

15

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Leontyny

Kal. słow.: Długomidy

16

Piątek

Kal. rz.-kat.: Cyrjaka

Kal. słow.: Ojcosławy

(31 dni)

Kal. rz.-kat. Gertrudy

Kal. słow.: Zbigniewa

17

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint horizontal ruling lines. A vertical line runs down the right side of the page, creating a margin. There is no text or other markings on the page.

Kal. rz.-kat.: Gabrijela 27.

Kal. słow.: Boiguchwala

18

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint horizontal ruling lines. A vertical line runs down the right side of the page, creating a margin. The overall tone is warm and yellowish, characteristic of old paper.

Marzec (31 dni) **1934**

19

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Józefa Obł.
Kal. słow.: Bohdana

20

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Patrycjusza
Kal. słow.: Polemira

Marzec (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Benedykta op.

Kal. słow.: Błogosława

Środa

21

Kal. rz.-kat.: Bazylego

Kal. słow.: Godysława

Czwartek

22

Marzec (31 dni) **1934**

23

Piątek

Kal. rz.-kat.: Katarzyny
Kal. słow.: Czcimysława

24

Sobota

Kal. rz.-kat.: Marka
Kal. słow.: Zbysława

Marzec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Zw. N. M. P.

Kal. słow.: Ludomira

NIEDZIELA

25

Kal. rz.-kat.: Emanuela

Kal. słow.: Włodysław

Poniedziałek

26

Marzec (31 dni) **1934**

27 **Wtorek**

Kal. rz.-kat.: Ruperta b.
Kal. słow.: Świętochoja

28 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Sykstusa
Kal. słow.: Bohdana bł.

Marzec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: † W. Czwartek

Kal. słow.: Krzesława

Czwartek 29

Kal. rz.-kat.: † W. Piątek

Kal. słow.: Szukosława

Piątek 30

Marzec (31 dni) 1934

31 Sobota

Kal. rz.-kat.: † W. Sobota

Kiel skłw.: Dobromira

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Wielkanoc

Kal. słow.: Zbigniewa

NIEDZIELA

1

Kal. rz.-kat.: Pon. Wielk.

Kal. słow.: Ludomira

PONIEDZIAŁEK

2

Kwiecień (30 dni) **1934**

3

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Ryszarda
Kal. słow.: Mnożyńska

4

Środa

Kal. rz.-kat.: Izydora b.
Kal. słow.: Włodzisława

Kwiecień (30 dni) 1934

Kat. rz.-kat.: Wincentego F.

Kal słow.: Bożywoja

Czwartek

5

Kal. rz.-kat.: Celestyna pap.

Kal. słow.: Świetobora

Piątek

6

Kwiecień (30 dni) **1934**

7

Sobota

Kal. rz.-kat.: Donata i Rut.

Kal. słow.: Przesława

8

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Dyonizego.

Kal. słow.: Radosława

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Marii Kleof.

Kal. słow.: Dobrosława

Poniedziałek

9

Kal. rz.-kat.: Ezechiela

Kal. słow.: Gorysława

Wtorek

10

Kwiecień (30 dni) **1934**

11

Środa

Kal. rz.-kat.: Leona pap.

Kal. słow.: Jaroniira

12

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Konstancji

Kal. słow.: Lubosława

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Marka i Tym.

Kal. słow.: Przemysława

Piątek

13

Kal. rz.-kat.: Walerjana

Kal. słow.: Myślimirza

Sobota

14

15

Kwiecień (30 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Krescentego
Kal. słow.: Wacława bł.

16

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Lamberta
Kal. słow.: Nosisława

(30 dni)

1934

Kat. słow.: Krystyna

Wtorek

17

Kal słow.: Gościława

Środa

18

Kwiecień (30 dni) **1934**

19

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Tymona m.
Kal. słow.: Władysława

20

Piątek

Kal. rz.-kat.: Krzysztofa
Kal. słow.: Czesława M.

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Anzelma b.
Kal. słow.: Drogomila

Sobota 21

Kal. rz.-kat.: Sotera i Kaja
Kal. słow.: Strzeżymira

NIEDZIELA

22

Kwiecień (30 dni) **1934**

23

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Wójciecha b.
Kal. słow.: Wójciecha

24

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Jerzego
Kal. słow.: Jerzego św.

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Manka ew.

Kal. słow.: Jarosława

Środa 25

Kal. rz.-kat.: Kłeta i Marc.

Kal. słow.: Spytimira

Czwartek 26

Kwiecień (30 dni) **1934**

27 **Piątek**

Kal. rz.-kat.: Teofila b.
Kal. słow.: Boguśała

28 **Sobota**

Kal. rz.-kat.: Witalisa
Kal. słow.: Żywiskawa

Kwiecień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Piotra Męcz.

Kal. słow.: Sławcgosta

NIEDZIELA

29

Kal. rz.-kat.: Katarzyny s.

Kal. słow.: Chwałisława

Poniedziałek

30

Maj (31 dni) **1934**

1

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Filipa i Jakóba
Kal. słow.: Lubomira

2

Środa

Kal. rz.-kat.: Zygmunta kr.
Kal. słow.: Witimira

Maj (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Święto Narodowe

Kal. słow.: Świętosława

CZWARTEK

3

Kal. rz.-kat.: Florjana

Kal. słow.: Wieńczysława

Piątek

4

Maj (31 dni) **1934**

5

Sobota

Kal. rz.-kat.: Pięta V.

Kal. słow.: Chocimawa

6

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Jona w Orlu

Kal. słow.: Góschwa

Maj (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Domiceli

Kal. słow.: Ladiomila św.

Poniedziałek

7

Kal. re-dar.: Stasistaw u b.

Kal. slow.: Stomachus a lw.

Wtorek

8

Maj (31 dni) 1934

Šroda

Kul. rz.-kat.: Orzeźwiza
Kul. słow.: Bożenada bl.

CZWARTEK

Kal. rz.-kat.: Wuleb. Pańskie
Kal. słow.: Ciernieżyca

Maj (31 dni) 1934

Kat. rz. kat.: Macnerta
Kat. słow.: Ludowita

Plátek

11

Kat. rz.-kat.: Putkrucego
Kat. słow.: Wszemila bł.

Sobota

12

Maj (31 dni) **1934**

13

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Serwacego

Kal. słow.: Cichośćsawa

14

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Bonifacego m.

Kal. słow.: Dobiesława

Maj (31 dni) **1934**

Kat. rz.-kat.: Zofji i 3 córek
Kat słow.: Szerżysława

Wtorek

15

Kal. rz.-kat.: Juna Nep.
Kal. słow.: Włodzisława

Šroda

16

Maj (31 dni) **1934**

17

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Antonina b.

Kal. słow.: Sławomira

18

Piątek

Kal. rz.-kat.: Poliksa

Kal. słow.: Wszechława

(31 dni)

Kat. rz.-katt.: Celestyna

Kal. słow.: Krzesomyśla

Sohota

19

Kat. rz.-kat.: Zielone Św.

Kal. slow.: Bromiada

NIEDZIELA

20

21

Maj (31 dni) **1934**

PONIEDZIAŁEK

Kal. rz.-kat.: Pon. Z. Św.
Kal. słow.: Przesława bł.

22

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Heleny kr.
Kal. słow.: Wysława bł.

Maj (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Dezyderego h.

Kal. słow.: Budziwoja

Środa 23

Kal. rz.-kat.: Joanny wd.

Kal. słow.: Tomira

Czwartek 24

Maj (31 dni) **1934**

25 **Piątek**

Kal. rz.-kat.: Orzeźorza VII.
Kal. słow.: Borysław

26 **Sobota**

Kal. rz.-kat.: Filipa Ner.
Kal. słow.: Węcymita

Maj (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Jana pap.

Kal. słow.: Rusława

NIEDZIELA

27

Kal. rz.-kat.: Augustyna

Kal. słow.: Jaromira

Poniedziałek

28

Maj (31 dni) **1934**

29

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Teodozji m.

Kal. słow.: Boguchwała

30

Środa

Kal. rz.-kat.: Feliksa

Kal. słow.: Szulmiera

Maj (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Boże Ciało

Kal. słow.: Bożesława

Czwartek

31

Czerwiec (30 dni) 1934

1

Piątek

Kal. rz.-kat.: Nikodemus

Kal. słow.: Światopółka

2

Sobota

Kal. rz.-kat.: Erazm

Kal. słow.: Retykulawa

Czerwiec (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: N. Serca Jezusowego
Kal. słow.: Bratunicy

NIEDZIELA

3

Kal. rz.-kat.: Franciszka
Kal. słow.: Lutornia

Poniedziałek

4

Czerwiec (30 dni) **1934**

5 **Wtorek**

Kal. rz.-kat.: Bonifacego
Kal. słow.: Dobromiła

6 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Norberta b.
Kal. słow.: Cichomira

Czerwiec (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Roberta op.

Kal. słow.: Wisława bł.

Czwartek

7

Kal. rz.-kat.: Medanda b.

Kal. słow.: Wyszoslawa

Piątek

8

Czerwiec (30 dni) **1934**

9

Sobota

Kal. rz.-kat.: Pryma i Felic.

Kal. słow.: Stawoja

10

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Małgorzaty

Kal. słow.: Bogumiła św.

Czerwiec (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Barnaby ap.

Kal. słow.: Radomila

Poniedziałek

11

Kal. rz.-kat.: Onufrego p.

Kal. słow.: Wyszomira

Wtorek

12

Czerwiec (30 dni) **1934**

13 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Antoniego z P.

Kal. słow.: Chotimira

14 **Czwartek**

Kal. rz.-kat.: Bazylego

Kal. słow.: Przedzim. bl.

Czerwiec (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Włda m.

Kal. słow.: Włda św.

Piątek

15

Kal. rz.-kat.: Benona

Kal. słow.: Budzimirra

Sobota

16

Czerwiec (30 dni) 1934

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Adolfa
Kal. słow.: Drogomysła

18

Poniedziałek

Kat. rz.-kat.: Marka i Marc.
Kat. słow.: Długosława

Czerwiec (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Gerw. i Prof.

Kal. słow.: Borzysław

Wtorek

19

Kal. rz.-kat.: Florentyny

Kal. słow.: Bogna św.

Środa

20

Czerwiec (30 dni) **1934**

21 **Czwartek**

Kal. rz.-kat.: Alojzego G.
Kal. słow.: Domysława

22 **Piątek**

Kal. rz.-kat.: Paulina
Kal. słow.: Broniwoja

(30 dni)

Kat. slow.: Wandy

Sobota

23

Kal. słow.: Janisława

NIEDZIELA

24

Czerwiec (30 dni) **1934**

25

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Prospera
Kal. słow.: Władysław

26

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Jana i Pawła
Kal. słow.: Rozmysława

(30 dni)

Środa 27

Czwartek 28

29

Czerwiec (30 dni) **1934**

PIĄTEK

Kal. rz.-kat.: Piotra i Pawła
Kal. słow.: Wyszomira

30

Sobota

Kal. rz.-kat.: Emili p.
Kal. słow.: Cichosława

Lipiec (31 dni) **1934**

NIEDZIELA

1

Kal. rz.-kat.: Juljusz m.

Kal. słow.: Bogosława

Kal. rz.-kat.: N. N. M. P.

Kal. słow.: Ojcomiła

Poniedziałek

2

Lipiec (31 dni) **1934**

3

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Heliodora
Kal. słow.: Miłoslawa

4

Środa

Kal. rz.-kat.: Józefa Kulas.
Kal. słow.: Wiedziława

Lipiec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Cyryla i Metod.

Kal. słow.: Prokopa

Czwartek

5

Kal. rz.-kat.: Dominiki p.

Kal. słow.: Izabela

Piątek

6

Lipiec (31 dni) 1934

7 Sobota

Kal. rz.-kat.: Kłaudjusza
Kal. słow.: Krasnor. bł.

8

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Elżbiety kr.
Kal. słow.: Chwałimira

Lipiec (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Weroniki p.
Kal. słow.: Strach. i Cyr.

Poniedziałek

9

Kal. rz.-kat.: Sied. br. mm.
Kal. słow.: Radziwora

Wtorek

10

Lipiec (31 dni) 1934

11

Środa

Kal. rz.-kat.: Pięta I
Kal. słow.: Olecha św.

12

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Janu Gworb.
Kal. słow.: Tołmira bł.

Lipiec (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Malgorzaty

Kal. slow.: Radomsko

Plattek

13

Kaf. rz. kat.: Bonawentury

Kal. słow.: Dobrogostia

Sobota

14

Lipiec (31 dni) 1934

15

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Henryka
Kal. słow.: Radosława

16

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: N. M. P. Szkapł.
Kal. słow.: Dzierżysława

(31 dni)

Kal. rz.-kat.: Aleksego

Kal. słow.: Dzierżykraj

Wtorek

17

Kal. rz.-kat.: Szymona z Lip.

Kal. słow.: Unistawa

Środa

18

Lipiec (31 dni) **1934**

19

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Wincentego à P.
Kal. słow.: Włodzisława

20

Piątek

Kal. rz.-kat.: Bl. Czesława
Kal. słow.: Czesława św.

Lipiec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Praksedy

Kal. słow.: Stosł. Dys.

Sobota

21

Kal. rz.-kat.: Marii Magd.

Kal. słow.: Bolesława

NIEDZIELA

22

Lipiec (31 dni) 1934

23 Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Apolinarego
Kal. słow.: Zdzisława

24 Wtorek

Kal. rz.-kat.: Krystyny p.
Kal. słow.: Lubomira

Lipiec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kut.: Jakuba ap.

Kal. słow.: Sławosza

Środa

25

Kal. rz.-kut.: Anny M. NMP.

Kal. słow.: Mirosława

Czwartek

26

Lipiec (31 dni) 1934

27 Piątek

Kal. rz.-kat.: Natalia
Kal. słow.: Wszebor

28 Sobota

Kal. rz.-kat.: Botwida m.
Kal. słow.: Świetomira

Lipiec (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Marty p.
Kal. słow.: Cierpiśława

NIEDZIELA

29

Kal. rz.-kat.: Abdona i Set.
Kal. słow.: Ludomira

Poniedziałek

30

Lipiec (31 dni) 1934

31

Wtorek

Kal. rz. kat.: Ignacego w.

Kal. słow.: Zdobysław

Sierpień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Piotra w ok.

Kal. słow.: Roliśława

Środa

1

Kal. rz.-kat.: N. M. P. Anielskiej

Kal. słow.: Światosława

Czwartek

2

Sierpień (31 dni) 1934

3

Piątek

Kal. rz.-kat.: Znal. św. Szczep.

Kal. słow.: Letosława

4

Sobota

Kal. rz.-kat.: Dominika

Kal. słow.: Ostromiara bł.

Sierpień (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: N. M. P. Śnieżnej.

Kal. słow.: Stanisława św.

NIEDZIELA

5

Kal. rz.-kat.: Przem. Pańskie

Kal. słow.: Chlebostawa

Poniedziałek

6

Sierpień (31 dni) 1934

7

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Kajetana
Kal. słow.: Olecha św.

8

Środa

Kal. rz.-kat.: Cyrjaka m.
Kal. słow.: Niezamysła

Sierpień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Romanina

Kal. słow.: Borysa i Ghl.

Czwartek

9

Kal. rz.-kat.: Wawrzyńca

Kal. słow.: Wawrzyńca

Piątek

10

Sierpień (31 dni) **1934**

11

Sobota

Kal. rz.-kat.: Zuzanny
Kal. słow.: Włodzimiry

12

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Klary p
Kal. słow.: Sławy bł.

Sierpień (31 dni) **1934**

Kat. rz.-kat.: *Hypobitn m.*

Kal. słow.: Rostawa

Poniedziałek

13

Kal. rz.-kat.: Euzebjusza

Kat. słow.: Dobrowoda

Wtorek

14

(31 dni)

ŚRODA

Kl. rz.-kat.: Wnieb. N. M. P.

Kod. słow.: Jaceława św.

16

Czwartek

Kalt. rz.-kalt.: Rocha

Kal. slow.: Domorada

Sierpień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Anasztazego

Kal. słow.: Mirona św.

Piątek

17

Kal. rz.-kat.: Heleny kr.

Kal. słow.: Bronisława św.

Sobota

18

19

Sierpień (31 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Ludwika T.
Kal. słow.: Bolesława

20

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Bernarda
Kal. słow.: Sobiesława

Sierpień (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Joanny

Kal. slow.: Kazmiry

圖 2

Wtorek

21

Kal. rz.-kat.: Tymot. Anton.

Kel. słow.: Raidomita

Środa

22

Sierpień (31 dni) 1934

23 Czwartek

Kal. rz.-kat.: Filipa
Kal. słow.: Cichomila

24 Piątek

Kal. rz.-kat.: Bartłomieja
Kal. słow.: Cieszymira

Sierpień (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Ludwika kr.

Kal. słow.: Namysława

Sobota

25

Kal. rz.-kat.: Zefiryna

Kal. słow.: Władimiry

NIEDZIELA

26

Sierpień (31 dni) **1934**

27

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Cezarego b.

Kal. słow.: Przedzistała

28

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Augustyna

Kal. słow.: Wyszczona

Sierpień (31 dni) **1934**

Kul. rz.-kat.: Scepte św. J.

Kal. słow.: Racibórz

Środa 29

Kat. rz.-knt.: Feliksa m.

Kal. słow.: Szczęsnego

Czwartek 30

Sierpień (31 dni) 1934

31

Piątek

Kal. rz.-kat.: Rajmunda

Kal. słow.: Świętosława

Wrzesień (30 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Idziego op.

Kal. słow.: Dzie. żyława

Sobota

1

Kal. rz.-kat.: Stefana kr.

Kal. słow.: Czciwoga

NIEDZIELA

2

Wrzesień (30 dni) **1934**

3

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Izabela kr.
Kal. słow.: Bożysławy

4

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Rozalii
Kal. słow.: Rościława

Wrzesień (30 dni) **1934**

Kat. rz.-kat.: Wawrzyńca

Kal. słow.: Wodzisława

Środa

5

Kal. rz.-kat.: Zachariasza

Kal. słow.: Drogowit:

Czwartek

6

Wrzesień (30 dni) **1934**

7

Piątek

Kal. rz.-kat.: Reginy
Kal. słow.: Demoskawa

8

Sobota

Kal. rz.-kat.: Nar. N. M. P.
Kal. słow.: Radosława

Wrzesień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Georgomiusza

Kal. słow.: Sobiebor

NIEDZIELA

9

Kal. rz.-kat.: Mikołaja

Kal. słow.: Władysław

Poniedziałek

10

Wrzesień (30 dni) 1934

11

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Prota i Jacka
Kal. słow.: Iścisława

12

Środa

Kal. rz.-kat.: Gwidona w.
Kal. słow.: Radzanira

(30 dni)

Kal. słow.: Chronista wa

Czwartek

13

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint horizontal ruling lines. A vertical line runs down the right side of the page, creating a margin. The page is otherwise empty of any text or markings.

Kal. slow.: Ziemom. bl.

Piątek

14

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint horizontal ruling lines. A vertical line runs down the right side of the page, creating a margin. The page is otherwise empty of any text or markings.

Wrzesień (30 dni) 1934

15

Sobota

Kal. rz.-kat.: Nikodemus

Kal. słow.: Budziński

16

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Cypryana

Kal. słow.: Sędziśława

Wrzesień (30 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: 5 ran św. Franc.

Kal. słow.: Drogusława

Poniedziałek

17

Kal. rz.-kat.: Józefa z K.

Kal. słow.: Dobrowita

Wtorek

18

Wrzesień (30 dni) **1934**

19

Środa

Kal. rz.-kat.: Janinego

Kal. słow.: Krzepimira

20

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Eustachego

Kal. słow.: Myśłisława

(30 dni)

Kal. słow.: Bożydara

Plátek

21

Kal. słow.: Zielimira

Sobota

22

23

Wrzesień (30 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Tekli panny
Kal. słow.: Bogusława b.

24 **Poniedziałek**

Kal. rz.-kat.: Gerarda b.
Kal. słow.: Homara

Wrzesień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Bl. Władysława
Kal. słow.: Świętopelka

Wtorek 25

Kal. rz.-kat.: Józefina
Kal. słow.: Ładysława bl.

Środa 26

Wrzesień (30 dni) 1934

27 Czwartek

Kal. rz.-kat.: Przen. św. St.
Kal. słow.: Damiana

28 Piątek

Kal. rz.-kat.: Wacława
Kal. słow.: Wacława św.

Wrzesień (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Michała arch.

Kal. słow.: Radziboga

Sobota 29

Kal. rz.-kat.: Hieronima

Kal. słow.: Imiśława

NIEDZIELA

30

**LAMPKI NA GROBY
Z ABAŻURKAMI KOLOROWEMI**

w wielkim wyborze po cenach konkusencyjnych poleca:

11616

KROTOSZYŃSKA FABRYKA WYROBÓW WOSKOWYCH

w KROTOSZYNIE (Wlkp.) = (właściciel: Franciszek Urbaniak) TEL. nr. 113

Październik (31 dni) 1934

1

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Remigiusza
Kal. słow.: Zbysława

2

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Aniołów Str.
Kal. słow.: Stanisława

Październik

(31 dni)

1934

Kal. rz. ~~Kat~~: Kandyda i Ew.

Kal. slow.: Siemiana

Στομα

3

Kal. rz.-kat.: Franciszka S.

Kail. słow.: Bratislava bl.

Czwartek

4

Październik (31 dni) 1934

5

Piątek

Kal. rz.-kat.: Placydy m.

Kal. słow.: Zastawa

6

Sobota

Kal. rz.-kat.: Brunona

Kal. słow.: Bronisława

Październik (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Justyny

Kal. słow.: Rusławy

NIEDZIELA

7

Kal. rz.-kat.: Brygidy

Kal. słow.: Wojstawy

Poniedziałek

8

Październik (31 dni) 1934

9

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Dyonizego

Kal. słow.: Demogosta

10

Środa

Kal. rz.-kat.: Franc. B. Paul.

Kal. słow.: Tomáš

Październik (31 dni) 1934

Kal. cz.-kat.: Placidy p.

Kal. slow.: Dec. only

Czwartek

11

Kal. rz. kat.: Maksymiliana

Kal. słow.: Grzemiśława

Piątek

12

Październik (31 dni) 1934

13

Sobota

(Kal. rz.-kat.: Edwarda

Kal. słow.: Ziemia sława

14

NIEDZIELA

Kal. rz. kat.: Kaliksta

Kal. słow.: Dzierżymira

Październik (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Jadwigi kr.

Kal. słow.: Drogoślawy

Poniedziałek

15

Kol. rz.-kat.: Wincentego

Kal. słow.: Radziśław

Wtorek

16

Październik (31 dni) 1934

17

Środa

Kal. rz.-kat.: Florentyny

Kal. słow.: Zysławy

18

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Łukasza ew.

Kal. słow.: Bratunili

Październik (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Piotra z Alk.

Kal. słow.: Ziemiowita bl.

Piątek

19

Kal. rz.-kalt.: Jama Kantejo

Kal. słow.: Budziszławy

Sobota

20

1934

Kail. slow.: Daromety

Kal. słow.: Przybysław

(31 dni)

Kal. słow.: Wlastimira

Wtorek

23

Kal. słow.: Liemysława

Środa

24

Październik (31 dni) 1934

25 Czwartek

Kal. rz.-kat.: Kryszyna
Kal. słow.: Samomyśla

26 Piątek

Kal. rz.-kat.: Ewarysta
Kal. słow.: Luksław

(31 dni)

Kal. slow.: Witomila

Sobota

27

Kal. słow.: Władyboga

NIEDZIELA

28

Październik (31 dni) 1934

29

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Narcyza b.

Kal. słow.: Dalemilla

30

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Edmunda

Kal. słow.: Przemysława

Październik (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Wölfqanga h.
Kal. słow.: Godzanira

Środa 31

1934

Kal. słow.: Wracistawa

2

Piątek

Kal. slow.: Witiwira

Listopad (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Huberta

Kal. słow.: Chwałisława

Sobota

3

Kal. rz.-kat.: Karola B.

Kal. słow.: Mściwoja

NIEDZIELA

4

Listopad (30 dni) 1934

5

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Elżbiety

Kal. słow.: Sławomira

6

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Leonarda w.

Kal. słow.: Wszechwł.

Listopad (30 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Engelberta

Kal. słow.: Żydomira

Środa

7

Kal. rz.-kat.: 4 Koronatów

Kal. słow.: Sędziwoja

Czwartek

8

Listopad (30 dni) **1934**

9

Piątek

Kal. rz.-kat.: Teodora

Kal. słow.: Bogodara

10

Sobota

Kal. rz.-kat.: Andrzeja z A.

Kal. słow.: Ludomira

Listopad (30 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Marcina bisk.

Kal. słow.: Spłitosława

NIEDZIELA

11

Kal. rz.-kat.: Marcina p.

Kal. słow.: Nowosława

Poniedziałek

12

Listopad (30 dni) **1934**

13

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Stanisława Koski
Kal. słow.: Wszerada

14

Środa

Kal. rz.-kat.: Serapiona
Kal. słow.: Włodzimira

Listopad (30 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Gertrudy
Kal. słow.: Przebysława

Czwartek 15

Kal. rz.-kat.: Edmunda
Kal. słow.: Stanisława

Piątek 16

Listopad (30 dni) 1934

17

Sobota

Kal. rz.-kat.: Salomei
Kal. słow.: Zbysławy

18

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Maksyma b.
Kal. słow.: Radomira

(30 dni)

Kal. slow.: Drogonimiy

19

Kal. slow.: Sedzimira

20

Listopad (30 dni) **1934**

21 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Ofiarowanie N. M. P.
Kal. słow.: Sławy

22 **Czwartek**

Kal. rz.-kat.: Cecylii Fiem.
Kal. słow.: Wszemily

Listopad (30 dni) 1934

(30 dni)

1934

Kal. rz.-kat.: Klemensa

Kal. słow.: Miływoja

Piątek

23

Kall. rz.-kat.: Jama od Krzyża

Kal. słow.: Dorosława

Sobota

24

Listopad (30 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Katarzyna
Kal. słow.: Chwała

Kal. rz.-katt.: Katarzyny
Kal. słow.: Chwałimira

26 **Poniedziałek**

Kal. rz.-kat.: Piotra b.
Kal. słow.: Lechosława

Listopad (30 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Józefata p.
Kal. słow.: Tomiła

Wtorek 27

Kal. rz.-kat.: Rubina m.
Kal. słow.: Gościada

Środa 28

Listopad (30 dni) **1934**

29

Czwartek

Kal. rz.-kat.: Saturnina
Kal. słow.: Przemysława

30

Piątek

Kal. rz.-kat.: Andrzeja
Kal. słow.: Ludosława

Grudzień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Elżbięta
Kal. słow.: Samosławy

Sobota

1

Kal. rz.-kat.: Błogianny
Kal. słow.: Szulislawy

NIEDZIELA

2

Grudzień (31 dni) **1934**

3

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Franciszka Ksaw.

Kal. słow.: Włodzimira

4

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Barbary

Kal. słow.: Lubomir

1934

Karl. slow.: Spiteslawy

5

Kal. słow.: Jarogniewa

6

205

Grudzień (31 dni) **1934**

7

Piątek

Kal. rz.-kat.: Ambrożego

Kal. słow.: Ludomyśła

8

SOBOTA

Kal. rz.-kat.: Niep. P. N. M. P.

Kal. słow.: Boguwola

Grudzień (31 dni) **1934**

NIEDZIELA

9

Kal. rz.-kat.: Leokadii
Kal. słow.: Wyżesławcy

Kal. rz.-kat.: N. M. P. Loret.
Kal. słow.: Radziśl. bł.

Poniedziałek

10

Grudzień (31 dni) **1934**

11

Wtorek

Kal. rz.-kat.: Damazego

Kal. słow.: Wojmira

12

Środa

Kal. rz.-kat.: Aleksandra

Kal. słow.: Włodara

Grudzień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Łucki p. m.

Kal. słow.: Władysław

Czwartek

13

[illegible]

Kal. rz.-kult.: Nikazego b.

Kal. slow.: Slawibora

Piątek

14

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and faint horizontal ruling lines. A vertical line runs down the right side of the page, creating a margin. The page is otherwise empty of any text or markings.

Grudzień (31 dni) 1934

15 Sobota

Kal. rz.-kat.: Euzebiusza
Kal. słow.: Wollmira

16

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Adelajdy
Kal. słow.: Zdzisława

Grudzień (31 dni) **1934**

Kal. rz.-kat.: Łazarza
Kal. słow.: Żyroslawa

Poniedziałek

17

Kul. rz.-kat.: Gracjana
Kul. słow.: Wszemira

Wtorek

18

Grudzień (31 dni) **1934**

19 **Środa**

Kal. rz.-kat.: Nemezjusza
Kal. słow.: Mścigniewa

20 **Czwartek**

Kal. rz.-kat.: Teofila
Kal. słow.: Bogumiły

1934

Kal. słow.: Tomislawa bl.

21

Kal. slow.: Drogomina

22

23

Grudzień (31 dni) **1934**

NIEDZIELA

Kal. rz.-kat.: Wiktoria
Kal. słow.: Sławomira

24

Poniedziałek

Kal. rz.-kat.: Adama i Ewy
Kal. słow.: Godysława

Grudzień (31 dni) 1934

Kal. rz.-kat.: Boże Narodz.

Kal. słow.: Grzymisława

WTOREK

25

Kal. rz.-kat.: Szczepana m.

Kal. słow.: Wrociwoja

ŚRODA

26

Grudzień (31 dni) 1934

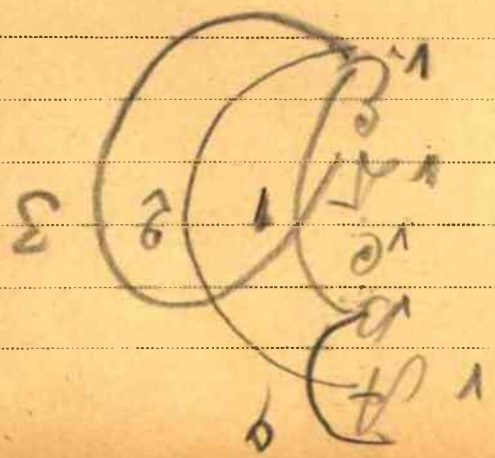
27 Czwartek

Kal. rz.-kat.: Jana ew.
Kal. słow.: Radomyśla

28 Piątek

Kal. rz.-kat.: Młodzianków
Kal. słow.: Godziszawa

Handwritten notes in the left margin of the 28th page, consisting of several lines of numbers and symbols, possibly a calendar or ledger entry.

CZĘŚĆ DRUGA

EKONOMICZNA i ORGANIZACYJNA

Z położenia gospodarczego branży

Wzorem poprzednich roczników naszego Kalendarza Fachowego dla Drogerzystów i Farmaceutów — wyprzedzamy treść drogeryjno-techniczną, tudzież wiadomości, dla podręcznej praktyki i codziennego użytku w niniejszym Kalendarzu zebrane — szeregiem tablic statystycznych, dalej statutem i regulaminem nowoutworzonej centralnej organizacji drogistowskiej.

Drogiści całej Polski dobrze już nawykli do naszych tablic statystycznych, które, niezmiennie w swej budowie, na pierwszych źródłach statystycznych oparte, umożliwiają każdorazowo porównanie stanu produkcji i handlu w latach ubiegłych.

Więc nie będziemy tablic ani liczb, które one zawierają, komentowali.

Jedno przecież należy stwierdzić: linja zniżkowa przewlekłej depresji handlowo-gospodarczej zatrzymała się. Kryzys stał się do pewnego stopnia statycznym zjawiskiem. Nadal trwa, lecz nie pogłębia się. Nie widać jeszcze punktu zdecydowanego załamania się depresji. Ale działać zaczynają pozytywne, dobroczynne, w zakresie polskiej produkcji chemiczno-technicznej rozwojowo, zarządzenia ochronne, narodową polityką handlowo-gospodarczą podyktowane. Nowe gałęzie wytwórczości chemicznej, zaistniałe w roku 1931 wzgl. 1932, już prosperują. Co więcej, notujemy nowe placówki i całe działy wytwórcze, które zdecydowanie zrastają się z potrzebami i wymogami rynku krajowego.

Ta ewolucja nie obyła się bez znacznych ofiar. Wysokie cła, zakazy przywozu i przyznawane nikłe kontyngenty odczuły, zarówno zakłady przetwórcze, jak hurt i detal drogistowski.

To też, wkraczając w nowy rok 1934, kierujemy apel do centralnych resortów gospodarczych: DOSYĆ ZMIAN! DAJCIE NAM WYTCHNAĆ I USTABILIZOWAĆ SIĘ wzgl. DOSTOSOWAĆ do tyłu, tak poważnie sięgających zmian.

REDAKCJA.

I. Wytwórczość chemiczna

	1925	1930	1931	1932
	w tysiącach tonn			
Jedwab sztuczny ¹⁾ . .	630	2700	3400	2950
Spirytus (100°) ²⁾ . . .	62600	87800	36360	22808*)
Sole potasowe	151,4	306	261	299
Azot związany	—	42	31,8	24,4
Produkty destyl. ropy	648	581	552	496
Nafta	234	173	175	160
Ropa naftowa	796	665	631	557
Gazolina	10	39	41	39
Surowe produkty węglpochodne . .	71,6	129,5	112,4	91,7
Destylaty smoły z koksozni	—	96,4	85	72,4
Kwas siarkowy ³⁾	268,1	308,1	199,8	162,2
Celuloza	—	63	62,2	56
Barwiki ⁴⁾ syntet. anorg.	0,6	1,1	1,5	1,2
Soda amonjakalna	63,7	90,0	81,4	70,3
Soda kaustyczna	9,2	16,5	15,0	14,5
Kwas solny ⁵⁾	10	15,3	9,6	8,3
Gliceryna ⁴⁾	0,55	1,6	1,6	1,44
Mydło ⁴⁾	45,5	55	50	42,5
Mydła toaletowe ¹⁾	—	—	2000000	2200000
Środki do pielęgnowania zębów ⁴⁾	—	200 ¹⁾	150	350
Kosmetyki ¹⁾	—	500	150	250
Perfumy ¹⁾	—	660	540	500
Ocet	—	11 871 ²⁾	—	—
Margaryna i oleje jadalne ⁴⁾	—	32,8	30	21
Mączka i krochmal ⁵⁾	—	348	292	—
Farby i lakiery ²⁾	—	5500	3800 ¹⁾	3230
Zapałki ⁶⁾	365 ⁷⁾	1082	751*)	535*)
Sól kamienna i warzonka	458	534	561	492

Objaśnienia.

- 1) W tysiącach kilogramów
- 2) W tysiącach litrów
- 3) Po przeliczeniu na kwas 50°Be
- 4) Liczby przybliżone
- 5) W tysiącach kwintali
- 6) W milionach pudełek
- 7) Liczba za rok 1927.
- *) Liczby konsumpcji krajowej

Zestawienie własne na podstawie źródeł pierwszych

II. Wartość produkcji chemicznej

	1931	1932
	złote	
Jedwab sztuczny (przędza) . . .	43.547.000	34.377.000
Karbid	8.103.000	7.228.000
Azotniak	12.697.000	3.480.000
Azotan amonowy	3.770.000	2.032.000
Saletra sodowa	3.507.000	2.855.000
„ wapniowa	11.390.000	9.454.000
Siarczan amonowy	12.487.000	7.211.000
„Saletrzak“	11.461.000	10.394.000
„Nitrofos“	1.925.000	1.877.000
Celuloza	21.096.000	18.284.000
Celuloza siarczynowa	16.732.000	15.056.000
„ sodowa	4.364.000	3.228.000
Soda kalcynowana	20.644.000	17.445.000
Soda żrąca	9.219.000	8.637.000
„ krystaliczna	1.547.000	1.191.000
Barwniki	9.285.000	11.627.000
Kwas solny	1.010.000	807.000

III. Rynek pracy w przemyśle chemicznym

Koniec miesiąca:	Liczba zatrudnionych robotników				
	1928	1930	1931	1932	1933*)
Styczeń	35.026	36.321	34.034	29.342	25.815
Kwiecień	34.430	37.290	32.158	29.162	22.671
Lipiec	35.987	36.481	33.040	26.582	24.649
Październik	37.129	36.197	30.346	29.288	

*) Dane przeciętne za miesiące: kwiecień, maj i czerwiec 1933 r.

Według danych „Rocznika Statystyki R. P. 1930“, ilość zakładów chemicznych w dniu 31. XII. 1928 r. wynosiła 1021.

Na przemysł chemiczny przetwórczy przypada 617 zakładów, w przemyśle chemicznym organicznym czynnych było 215, w nieorganicznym 89 zakładów.

Liczba personelu administracyjnego w 766-ciu zakładach wynosiła 7918. W liczbie tej mieści się 4278 personelu administracyjnego, biurowego, handlowego i technicznego, zatrudnionego przez 446 zakładów przetwórczego przemysłu chemicznego.

W październiku 1933 r. liczba czynnych zakładów przemysłu chemicznego wynosiła 228, a liczba nieczynnych 46.

„Wiadomości Statystyczne Gł. U. St.“ (vide zeszyt 34 z 5 grudnia 1933) ogłaszają ruch zatrudnienia w zakładach, zatrudniających 20 robotników i powyżej. W powyższej liczbie 228 zakładów przemysłu chemicznego było zatrudnionych 26 tys. 765 robotników, bez sił pomocniczych administracji, jak woźnice, stróże itp. Tylko 20 tys. 848 robotników pracowało we wszystkie dni w tygodniu. Jednakże największa liczba godzin w tygodniu, bo przeciętnie wynosząca 44,6 przypada właśnie w przemyśle chemicznym w ogólnym obrazie polskiego przemysłu przetwórczego.

Zestawienie własne na podstawie źródeł pierwszych.

IV. Polski Import Chemiczny

Nazwa towaru	1928	1930	1931	1932
	w t o n n a c h			
1. Przemysł nieorganiczny				
Siarka	1.795	1.653	223	1.531
Magnezyt i talk .	5.200	5.618	478	3.265
Szpat ciężki i wite- ryt	4.881	2.468	143	1.713
Fosforyty	145.795	152.911	56.622	14.717
Saletra potasowa i chilijska	91.429	30.161	114	290
Azotniak	20.865	23	—	1
Żużle Thomasa . .	273.797	133.610	105.103	51.266
Kwas azotowy . . .	1.571	1.668	1.223	1.093
Kwaśny węglan sody i potasu . . .	2.311	2.981	2.197	2.273
Siarczan magnezu .	1.189	4.254	2.274	853
Chromiany i dwu- chromiany sodu i potasu	579	540	—	587
2. Przemysł destylacji węgla i drzewa				
Smółka węglowa su- rowa	11.639	4.007	1.993	4.336
Kalafonja i galipot	6.595	8.990	5.597	5.867
3. Przemysł syntetyczno- organiczny				
Półprodukty orga- niczne	2.538	1.948	—	1.119
Barwniki synte- tyczne	1.057	475	440	291
4. Przemysł tłuszczowy				
Siemię lniane . . .	21.628	6.793	12.402	12.324
Łój zwierzęcy nie- przerobiony . . .	3.231	2.200	4.560	8.806
Łoje zwierz. odsą- czone i przero- bione	8.167	11.645	5.997	6.927
Tran rybi nieoczy- szczony	2.538	2.063	1.874	3.157
Olej soja i sezamo- wy	12.364	13.595	10.393	8.120
Olej palmowy i ko- kosowy	19.237	23.956	19.799	11.701
Inne oleje roślinne	3.391	4.071	4.203	2.289
Pokosty	76	37	58	11,4
Mydła toaletowe .	64	35	35	12
Mydła w proszku i zwycz. do pra- nia	711	1.472	1.666	960
Inne mydła	1.202	108	68	17,4

Nazwa towaru	1928	1930	1931	1932
	w t o n n a c h			
5. Pozostałe gałęzie przemysłu chemicznego				
Kauczuk	3.361	3.151	2.220	2.518
Garbniki naturalne	4.101	4.795	2.104	1.210
Ekstrakty garbnikowe i garbniki syntetyczne . .	18.715	16.474	14.613	21.263
Surowce do fabryk farb i lakierów .	4.685	3.915	—	—
Farby i lakiery . .	3.545	2.932	797	1.814
Materiały wybuchowe i środki zapalne	388	32	21	267
Kleje i żelatyna .	473	584	230	116
Inne oddz. niewymienione	1.654	1.086	2.053	350

V. Polski eksport chemiczny

Nazwa towaru	1928	1930	1931	1932
	w t o n n a c h			
1. Przemysł nieorganiczny				
Sole potasowe naturalne	22.901	15.379	68.879	59.995
Superfosfaty miner.	34.989	49.201	22.671	16.227
Siarczan amonu .	18.272	56.368	38.947	50.050
Soda i potaż żrące	2.030	1.621	844	545
Kwas siarkowy i siarkawy	29.189	18.895	17.957	16.522
Karbid	6.700	6.812	4.092	3.523
2. Przemysł destylacji węgla i drzewa				
Smółka drzewna ciężka i dziegieć . .	7.693	5.590	5.182	4.758
Terpentyna surowa	1.367	734	321	478
Benzol surowy . .	5.319	8.965	12.176	7.530
Tuluol surowy . .	3.130	2.063	—	—
Oleje lekkie i ciężkie	4.004	1.874	1.742	1.925
Benzol czyszczony	8.536	7.146	2.368	3.475
Fenol	1.123	319	380	423
3. Przemysł tłuszczowy				
Siemię lniane . . .	8.057	1.386	340	154
Makuchy lniane . .	9.711	12.679	10.205	11.507
Gliceryna	44	139	255	75
4. Pozostałe gałęzie przemysłu chemicznego				
Farby i lakiery . .	4.215	2.852	3.783	2.751
Kleje i żelatyna .	428	926	366	33,8
Inne oddz. niewymienione	739	77	41	35

Poprawa polskiego bilansu tłuszczowego

Jak wiadomo, przemysł przetwórczo-tłuszczowy w prze-ważającej mierze oparty był dotychczas na importowanym surowcu tłuszczowym, przyczem w imporcie tym w ca. 80% partycypowały Niemcy. Przez powstanie własnego ośrodka produkcji, import ten stał się zbędnym i przypuszczać na-leży, że w najbliższych miesiącach całkowicie będzie wyeli-minowany.

Przemysł olejarski, oparty na surowcu zamorskim i egzotycznym, stanowi TYPOWY rodzaj przemysłu porto-wego.

Doświadczenia dotychczasowe — blisko półtorarocznej pracy zakładu olejarskiego w Gdyni — stwierdzają, że jest to placówka przemysłowo-handlowa, przyczyniająca się w znakomitym stopniu do ożywienia ruchu handlowo-prze-mysłowego w porcie i utrzymywania dość znacznego tonażu w imporcie i eksporcie. Przedsiębiorstwo to o poważnym kapitale zakładowym 7 milionów złotych, skoncentrowało całą swoją działalność w Gdyni, skąd czynione są zakupy surowca, sprzedaż eksportowego produktu, jak również sprzedaż gotowego produktu na całym terenie Rzeczypo-spolitej. W związku z tą działalnością przemysłowo-han-dlową znajduje zatrudnienie cały szereg przedsiębiorstw pokrewnych i pomocniczych, nie mówiąc już o instytucjach finansowych, za pośrednictwem których załatwiane są wszel-kie transakcje finansowe, przekazy pieniężne wewnątrz kraju, przekazy dewiz zagranicę itd.

O celowości powstania tej placówki w Gdyni świadczy zestawienie bilansów obrotu surowców oleistych za poprzed-nie 5 lat i 10 miesięcy tego roku. Z powyższego zestawienia wynika, że NADWYŻKA PRZYWOZU nad wywozem wy-nosiła wartościowo:

	<i>w tys. złotych:</i>
w r. 1928	79.836
" 1929	77.471
" 1930	64.732
" 1931	40.034
1932 r., powstania olejarni w Gdyni	29.446
za 10 miesięcy roku bieżącego . . .	21.319

Ciekawe są również liczby porównawcze stosunku wy-wozu do przywozu, zarówno ilościowo jak i wartościowo, z których wynika, że z chwilą powstania zakładu olejar-skiego w Gdyni stosunek ten znacznie się poprawił.

Zestawienia powyższe wykazują w ostatnich dwóch la-tach gwałtowny spadek przywozu gotowych olejów i tłusz-czów na korzyść podstawowego surowca — nasion oleistych. Przeważająca część importowanych do Polski nasion olei-stych przerobiona została w Gdyni.

Powstanie zakładów olejarskich w Gdyni jest wyni-kiem zdrowej inicjatywy prywatnej, powstałej na tle racjo-nalnej polityki celnej i taryfowej Rządu, zmierzającej do zastąpienia dotychczasowego przywozu półproduktu przy-wozem podstawowego surowca.

Na tem jednak NIE powinna się ograniczyć czynność zakładu olejarskiego w Gdyni.

W ślad za rozwojem wytwórczości tego zakładu, który, zarówno swojemi urządzeniami technicznymi, jak i organi-zacją handlową, dostosowany jest bodajże do całkowitego zaopatrzenia rynku wewnętrznego, powinna iść dalsza racjo-nalna organizacja obrotu produktami, wytwarzanymi w Gdyni.

Do tego celu niezbędnem jest stworzenie w Gdyni GIEŁDY TŁUSZCZOWEJ I MAKUCHOWEJ, któraby re-gulowała ceny i ułatwiała transakcje dokonywane z Gdyni do całego zaplecza polskiego.

Nie wątpimy, że przedsiębiorstwo dążyć będzie w przy-szłości do zorganizowania eksportu wszelkich swoich wyro-bów do państw sąsiednich, wzgl. bałtyckich.

Jak wiadomo, dotychczas przedmiotem eksportu są je-dynie makuchy, których sprzedaż na rynkach zagranicz-nych w ostatnich czasach, bądź z powodu wprowadzonych w poszczególnych państwach ograniczeń przywozowych, bądź też ograniczeń dewizowych, nastrocza poważne trud-ności.

Miejmy nadzieję, że trudności te z biegiem czasu będą usunięte i że przedsiębiorstwo dążyć będzie do eksportu go-towych swoich wyrobów, mianowicie tłuszczów i olejów.

Redakcja „Drogerzysty“.

Bilans przywozu i wywozu produktów i surowców olejarskich 1928\1933

	1928			1929			1930			1931			1932			10 miesięcy 1933		
	q.	tys. zł		q.	tys. zł		q.	tys. zł		q.	tys. zł		q.	tys. zł		q.	tys. zł	
PRZYWÓZ																		
Surowce	299.989	19.906		274.391	18.743		223.515	12.036		251.921	8.878		598.819	16.655		650.464	19.363	
Oleje	355.027	58.666		505.884	73.194		424.133	56.658		348.759	34.741		224.767	17.005		50.914	3.521	
Makuchy	384.759	15.354		316.114	12.758		206.517	6.142		158.926	4.053		116.079	2.467		26.087	539	
	1.039.775	93.926		1.096.389	104.695		854.165	74.836		759.606	47.672		939.665	36.127		727.465	23.423	
WYWÓZ																		
Surowce	129.208	8.435		280.066	19.803		87.621	4.899		98.913	4.311		67.712	2.830		48.467	2.315	
Oleje	3.346	566		2.776	294		645	88		354	88		45	16		21	8	
Makuchy	124.271	4.989		162.776	7.127		152.794	5.117		118.250	3.239		193.817	3.835		179.583	3.124	
	256.825	13.990		445.618	27.224		241.060	10.104		217.517	7.638		261.574	6.681		228.071	5.447	
Nadwyżka przywozu nad wywozem	782.950	79.936		650.771	77.471		613.105	64.732		542.089	40.034		678.091	29.446		499.394	17.976	
Wywóz w stosunku do przywozu	24,7 %	14,9 %		40,6 %	26,— %		28,2 %	13,5 %		28,6 %	16,— %		27,8 %	18,5 %		31,35 %	23,25 %	

Konsolidacja

zawodu drogistowskiego pod sztandarem „Polskiego Powszechnego Związku Drogistów“

DWUKROTNIIE w ciągu roku 1933 widnokrąg zawodu drogistowskiego na ziemiach polskich zdecydowanie poważnie się zachmurzył.

Nie dość na tem, że wraz z całym narodowym gospodarstwem Polski przechodzą i nasze przedsiębiorstwa drogeryjne nad wyraz ciężką depresję; niedość, że notujemy wprost niebywałe nigdy przedtem nikłe sumy obrotów ale ponadto wrogowie naturalni zawodu naszego uznali tę chwilę za stosowną, by przypuścić do naszych egzystencji szturm, WYPAD, ofensywę, mającą na celu zadanie nam stanowczego ciosu.

Miesiąc marzec 1933 r. stał pod znakiem rządowego projektu ustawy aptekarskiej, która, zgola przechodząc do porządku nad 2.500 przedsiębiorstwami drogeryjnymi na ziemiach polskich, ustalić miała ramy prawne dla rozwoju kartelu aptekarskiego w Polsce.

Październikowa i listopadowa dyskusja publiczna nad projektem rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej „o wyrobie i obrocie specyfikami“ ponownie godziła w byt i dotychczasowy skromny stan posiadania polskich przedsiębiorstw drogeryjnych.

Na szczęście wrogie nam koncepcje nie zostały wprowadzone w życie dzięki energicznej przeciwalkcji Rady Drogistowskiej Rzplitej.

Pod naciskiem i grozą tych dwu dalekoidących posunięć na szachownicy naszych zasadniczych a dobrze nabytych praw zawodowych — ZACIESNIŁY się szeregi zorganizowanego drogisty polskiego.

Poczuliśmy się nareszcie JEDNOŚCIĄ.

Bielmo nadmiernego krytycyzmu, czy niezrozumienia i dość jaskrawej opieszałości dla najżywotniejszych spraw zorganizowanej obrony interesów zawodowych nagle opadło. Zamilkli najzatwardziałsi opozycjoniści „dla zasady“ lub „z urodzenia“. Sceptycy nawet wyszli ze swej rezerwy, doceniając powagę chwili.

Na takim tle dojrzała i już finalizująca się inicjatywa Rady Drogistowskiej, powołująca do życia Polski Powszechny Związek Drogistów — napotkała na jednomysłność, nawet tam, gdzie dotąd tego nie oczekiwano.

Do P. P. Z. D. napływają zgłoszenia z różnych części Polski, z zupełnie biernych dotąd ośrodków „meldując się“ Radzie z gotowością całkowitą.

To też liczba oddziałów Polskiego Powszechnego Związku Drogistów z każdym miesiącem rośnie, co najwymowniej świadczy o efektywnym rezultacie inicjatywy Rady Drogistowskiej, energicznie zdążającej do konsolidacji zawodu drogistowskiego.

Nie możemy tego NAJWYBITNIEJSZEGO FAKTU w ruchu organizacyjnym drogistostwa w roku 1933 lepiej uwypuklić, jak wysuwając na czoło niniejszego rocznika naszego KALENDARZA FACHOWEGO tekst nowego Statutu P. P. Z. D., oraz treść REGULAMINU wzorowego dla oddziałów Polskiego Powszechnego Związku Drogistów.

Musieliśmy również podkreślić doniosły dla drogistów fakt ustalenia form prawnych, dotyczących szkolnictwa zawodowego, co w specjalnym obszernym komentarzu poniżej czynimy.

Niewątpliwie już w następnej wydaniu naszego KALENDARZA - ROCZNIKA FACHOWEGO zamieścimy imienny spis drogistów, członków poszczególnych oddziałów P. P. Z. D., który powinien być zarazem wykazem i przeglądem całego liczbowego stanu zawodu drogistowskiego na ziemiach polskich.

Apelujemy więc: *Niech w roku 1934 nikogo nie zbraknie w szeregach P. P. Z. D.!*

Bardzo długo zawód drogistowski domagał się prawnego uregulowania zasad organizacji szkolnictwa drogistowskiego. Wysiłki Rady Drogistowskiej w tej zasadniczej dla drogistów sprawie, w ostatnich czasach były bardzo intensywne na terenie Ministerstwa Oświecenia Publicznego, w związku z projektem rozporządzenia „o organizacji szkolnictwa zawodowego”.

Naczelnym postulatem Rady było zrealizowanie, wielokrotnie podkreślanego na plenarnych zebraniach, prawnego unormowania kształcenia adeptów drogistowskich, na poziomie dzisiejszej wiedzy i postępu w tej gałęzi handlu.

Popierając swe postulaty w tym względzie, Rada Drogistowska Rzplitej, jako naczelna organizacja zawodu drogistowskiego, uzasadniła Ministerstwu konieczność uwzględnienia w rzeszonem rozporządzeniu omawianych dążeń kulturalno-zawodowych.

W motywach swych Rada podkreśliła, że jeszcze w roku 1930 zgłosiła za pośrednictwem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych najistotniejsze dla drogistów postulaty w tej materji, dowodząc, iż zawód drogistowski niewątpliwie **WYMAGA WYBIŁNIĘ SPECJALNEGO PRZYGOTOWANIA** teoretycznego i praktycznego, a temsamem i należycie zorganizowanego szkolnictwa.

W ostatnim memorjale do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz na konferencjach, Rada Drogistowska uzasadniła słuszność domagania się uwzględnienia w rozporządzeniu **SPECJALNOSCI CHEMICZNO-DROGERYJNEJ**, wskazując na fakt, iż jeszcze w roku 1844 wydana została oddzielna ustawa dla drogistów (materiałistów), która obowiązuje do dnia dzisiejszego i reguluje kwalifikacje i uprawnienia drogistów hurtowych i detalicznych.

Z tego jasno wynika, że już w pierwszej połowie dziewiętnastego stulecia, t. j. w zaraniu organizacji zawodu drogistowskiego, uznano za konieczne i celowe, **WYODRĘBNIENIE** naszego zawodu z pośród innych gałęzi, jako odznaczającego się specjalnymi watorami fachowymi.

Szczegółowe przepisy wspomnianej ustawy z roku 1844 określają podstawowe kwalifikacje zawodowe dla drogistów (§§ 1—9), przewidując m. in. 5-cioletnią praktykę w hurtowym lub detalicznym składzie aptecznym, oraz złożenie przed władzami lekarskimi (obecnie farmaceutycznymi) ostatecznego egzaminu na stopień drogisty (materiałisty).

Ze względu jednak na ducha epoki (rok 1844) w ustawie tej nie przewidziano podstawowego cenzusu naukowego, a co za tem idzie, odpowiednio zorganizowanych uczelni drogistowskich, któreby uzupełniły praktyczną wiedzę adeptów drogistowskich wiadomościami teoretycznymi, co jest niezbędnym warunkiem złożenia wymaganego egzaminu.

Ponieważ tendencje władz zaborczych wykluczały — zdaniem Rady — możliwość przeprowadzenia jakichkolwiek zmian w tym względzie, przeto liczni adepci drogistowscy, nie mając prawnego tytułu i możliwości racjonalnego kształcenia się w specjalnych szkołach, **ZMUSZENI** byli przed składaniem egzaminu uczyć się indywidualnie, wzgl. organizować ad hoc kursy przygotowawcze, które jednak ze względu na swój charakter prowizoryczny i tryb przyspieszony, nie mogły i nadal nie mogą sprostać zadaniu ani zastąpić wzorowo postawionej uczelni.

Wprawdzie w okresie powojennym, dzięki prywatnej inicjatywie, powstało na terenie Rzplitej kilka szkół i kursów drogistowskich, jednak o programie niejednolitym i w warunkach nieuregulowanego cenzusu, co wprowadza dalszy chaos w tej dziedzinie, oraz oddziaływa bardzo niekorzystnie na rozwój tego zawodu i dopływ należycie wyszkolonych nowych sił drogistowskich.

Otwieranie jednak specjalnych prywatnych szkół drogistowskich, najwymowniej świadczy o aspiracjach zawodu drogistowskiego i równocześnie jest dowodem, że bądź co bądź obszerny DZIAŁ CHEMICZNO-DROGERYJNY NIE MOŻE SIĘ POMIEŚCIĆ W PROGRAMIE ISTNIEJĄCYCH SZKÓŁ O TYPIE HANDLOWYM.

Rada podkreśliła dalej w swych motywach, że szczególnie źle przedstawia się to zagadnienie w b. zaborze austriackim, gdyż do czasu wejścia w życie Polskiego Prawa Przemysłowego z dnia 5. VII. 1927 r. kwestje te regulowane były analogiczną ustawą austriacką, dającą określone kompetencje ówczesnym Gremjom drogistowskim.

Obecnie, po zastąpieniu tej ustawy i skasowaniu gremjów, sprawa kwalifikacyj zawodowych w tej dzielnicy Polski, niejako zawisła w próżni, z oczywistą krzywdą dla kulturalnego postępu i bytu materialnego tamtejszych drogistów.

Z reprezentowanych przez Radę postulatów w sprawie szkolnictwa drogistowskiego, na czoło wysuwa się przede wszystkim brak:

- 1) ściśle określonego cenzusu (podbudowy programowej),
- 2) jednolitego typu szkół drogistowskich z ustalonym programem, i
- 3) możliwości dokształcania pracowników drogistowskich, już zatrudnionych w zawodzie.

Zważywszy na to, że w obecnym stanie rzeczy, zawód drogistowski, reprezentujący 2.500 przedsiębiorstw, zatrudniających ca. 10.000 pracowników umysłowych, nie może wydatnie rozwijać swej kultury zawodowej, przeto Rada Drogistowska domagała się uwzględnienia pewnych dezyderatów zawodu drogistowskiego w rozporządzeniu „o organizacji szkolnictwa zawodowego”.

Skutkiem intensywnych starań Rady, przy wydatnem poparciu Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie, MINISTERSTWO OŚWIECENIA UZNAŁO POSTULATY DROGISTOWSKIE ZA SŁUSZNE, uwzględniając w rozporządzeniu „o organizacji szkolnictwa zawodowego” (z dnia 30. XI. 1933 r.)

ZASADĘ TWORZENIA SPECJALNYCH GIMNAZJÓW DROGISTOWSKICH.

W § 182 rozporządzenie to postanawia:

„Organizację gimnazjów kupieckich, przygotowujących młodzież do handlu drogeryjnego, określi osobne rozporządzenie.”

W ten sposób długotrwałe zabiegi Rady Drogistowskiej w kierunku uzyskania prawnych fundamentów, niewątpliwie najistotniejszych dla kulturalnego i materialnego rozwoju zawodu drogistowskiego, uwieńczono zostały pomyślnym rezultatem, co w historii naszego zawodu winno być zapisane złotymi złotkami.

Poza uznaniem potrzeby tworzenia gimnazjów drogistowskich, Rada Drogistowska otrzymała zapewnienie Ministerstwa W.R. i O.P., że jednocześnie będą organizowane szkoły dokształcające dla adeptów drogistowskich, którzy rozpoczęli praktykę przed wydaniem odnośnego rozporządzenia, a nie posiadają wymaganego cenzusu.

PANACRINA —

**chroni przed grypą, chorobami
z przeziębienia**

Statut

Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów

Na mocy decyzji Komisarza Rządu m. st. Warszawy z dn. 27 maja 1933 r. Nr. By II/3 151, wydanej na podstawie art. 21 prawa o stowarzyszeniach z dn. 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) wpisano do rejestru stowarzyszeń i związków Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy pod Nr. 76 stowarzyszenie (związek) pod nazwą „Polskie Powszechne Towarzystwo Drogistów”.

Warszawa, dnia 27 maja 1933 r.

Za Komisarza Rządu:

M. Lisowski,

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa.

I. NAZWA.

§ 1. Stowarzyszenie nosi nazwę: „Polskie Powszechne Towarzystwo Drogistów”.

II. TEREN DZIAŁALNOŚCI I SIEDZIBA.

§ 2. Siedzibą Centrali Stowarzyszenia jest m. st. Warszawa.

§ 3. Działalność Stowarzyszenia rozciąga się na cały teren Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Stowarzyszenie ma prawo otwierania oddziałów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 5. Stowarzyszenie posiada charakter apolityczny.

III. CELE STOWARZYSZENIA I ZAKRES JEGO DZIAŁANIA.

§ 6. Stowarzyszenie ma na celu:

- szerzenie kultury zawodowej w handlu drogeryjnym na poziomie współczesnej nauki;
- obronę interesów drogistowskich pod względem zawodowym i materialnym;
- utrzymywanie solidarności zawodowej i życia towarzyskiego drogistów;

§ 7. Stowarzyszenie z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych dąży do spełnienia swych zadań przez:

- otwieranie szkół zawodowych, urządzenie wykładów do kształcących, zebrań dyskusyjnych, zjazdów, wycieczek, gromadzenie zbiorów i pomocy naukowych;
- reprezentowanie zawodu drogistowskiego przed władzami państwowymi, samorządowymi i społecznymi;
- prowadzenie akcji obronnej w zakresie postulatów zawodu drogistowskiego, oraz opiniowania odnośnych projektów ustaw i rozporządzeń;
- wydawanie i popieranie wydawnictw fachowych;
- pośrednictwo w zatargach powstałych na tle pracy zawodowej i innych;
- pośrednictwo w wyszukiwaniu pracy;
- organizowanie akcji pożyczkowo-oszczędnościowej, ubezpieczeniowej, udzielanie pomocy materialnej i t.p. oraz organizowanie placówek samopomocowych i przemysłowo-handlowych.

IV. SPOSÓB WSTĘPOWANIA I WYSTĘPOWANIA CZŁONKÓW ORAZ ICH PRAWA I OBOWIĄZKI.

§ 8. Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na:

- rzeczywistych;
- honorowych;
- popierających;
- korespondentów.

§ 9. Członkiem rzeczywistym Stowarzyszenia może być właściciel składu aptecznego (drogerji) względnie dyplomowany drogista.

§ 10. Godność członka honorowego może być przyznana osobom, które położyły specjalne zasługi na polu zawodowym, organizacyjnym lub społecznym. Godność tę nadaje Walne Zebranie Delegatów, na wniosek Zarządu Głównego, zwykłą większością głosów.

§ 11. Członkowie honorowi wolni są od opłacania składek członkowskich.

Syrop roślinno śliwkowy idealny środek przeczyszczający
dla dzieci PRUNIOŁ — Mag. A. Bukowskiego

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

§ 12. Członkiem popierającym może zostać osoba sympatyzująca z celami Stowarzyszenia, która wpłaci jednorazowo na cele Stowarzyszenia kwotę oznaczoną przez Zarząd Główny, oraz opłaca stałą składkę członkowską w wysokości ustalonej dla członków rzeczywistych.

§ 13. Członek popierający, korzysta z głosu doradczego i uczestniczy we wszelkich zebraniach bez prawa udziału w głosowaniu i wybieralności do władz Stowarzyszenia.

§ 14. Członków korespondentów mianuje Zarząd Główny. Członkowie korespondenci korzystają z prawa głosu doradczego i nie opłacają składek członkowskich, o ile równocześnie nie są członkami rzeczywistymi lub popierającymi.

§ 15. Członkami Stowarzyszenia nie mogą być osoby, pozbawione zdolności do działań prawnych na mocy wyroków sądowych.

§ 16. Kandydaci na członków rzeczywistych, po podpisaniu odpowiedniej deklaracji i wniesieniu wpisowego w sumie zł 10,— podlegają balotowaniu przez Zarząd Główny, który zwykłą większością głosów decyduje o przyjęciu kandydata. Opłata wpisowego dotyczy osób niezrzeszonych w organizacjach drogistowskich do czasu wejścia w życie niniejszego statutu. Zarząd Główny winien uwzględnić wniosek oddziału, dotyczący przyjęcia kandydatów.

§ 17. W razie nie przyjęcia kandydata na członka Stowarzyszenia, wpłacone wpisowe w żadnym wypadku nie ulega zwrotowi.

§ 18. Członkowie rzeczywisti i popierający, wstępując do Stowarzyszenia, wpłacają 50% wpisowego i 50% składki członkowskiej do kasy właściwego Oddziału, oraz drugie 50% wpisowego i 50% składki członkowskiej bezpośrednio do Zarządu Głównego. W razie nie istnienia Oddziału, pełne wpisowe i cała składka winny być wpłacone do Zarządu Głównego.

Zarząd Główny może upoważnić Władze Oddziałów do inkasowania składek przeznaczonych na rzecz Zarządu Głównego.

§ 19. Członkowie Stowarzyszenia opłacają składki miesięczne w wysokości ustalonej przez Walne Zebranie Delegatów.

§ 20. Osoby, wymienione w §§ 9 i 12, obowiązane są do zgłaszania swej kandydatury na członków Stowarzyszenia za pośrednictwem właściwego Oddziału, zaś w braku tegoż, bezpośrednio do Zarządu Głównego.

§ 21. Utrata praw członkowskich następuje:

- a) przez wystąpienie dobrowolne za uprzedniem piśmiennem wypowiedzeniem trzymiesięcznem;
- b) przez wykluczenie na skutek uchwały Walnego Zebrania Delegatów, na wniosek Zarządu Głównego, z powodu popełnienia czynu nieetycznego, lub przynoszącego szkodę Stowarzyszeniu;
- c) przez nieplacenie składek w ciągu nieprzerwanych 3-ch miesięcy.

§ 22. Ustupujący lub wykluczony członek obowiązany jest uiścić zaległe składki.

§ 23. Przed wykluczeniem członka następuje zawieszenie go w prawach członkowskich przez Zarząd Główny, do czasu uprawomocnienia uchwały Walnego Zebrania Delegatów Stowarzyszenia.

§ 24. Tylko członkowie Stowarzyszenia mają prawo korzystać z pomocy, oraz ze wszystkich udogodnień i urządzeń Stowarzyszenia.

§ 25. Członkowie Stowarzyszenia obowiązani są ściśle przestrzegać niniejszego statutu i regulaminów Stowarzyszenia.

V. WŁADZE STOWARZYSZENIA.

§ 26. Władzami Stowarzyszenia są:

- a) Walne Zebranie Delegatów;
- b) Zarząd Główny;
- c) Komisja Rewizyjna;
- d) Sąd Koleżeński.

a) Walne Zebranie Delegatów.

§ 27. Walne Zebranie Delegatów odbywa się raz do roku, o ile nie zażądzie potrzeba zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania.

§ 28. Nadzwyczajne Walne Zebranie Delegatów winno być zwołane na skutek uchwały $\frac{2}{3}$ członków Zarządu Głównego.

§ 29. Walne Zebranie Delegatów składa się z członków Zarządu Głównego i przedstawicieli Oddziałów, delegowanych przez Walne Zgromadzenie Oddziałów w stosunku 1 delegata na 15 członków Oddziału.

§ 30. Nadzwyczajne Walne Zebranie Delegatów może być zwołane przez Zarząd Główny:

- a) według jego uznania;

b) na żądanie piśmienne $\frac{1}{3}$ ogólnej liczby delegatów wszystkich Oddziałów;

c) na żądanie Komisji Rewizyjnej.

§ 31. Zarząd Główny zwołuje Walne Zebrania Delegatów w drodze zawiadomień piśmiennych listami poleconymi, względnie przez ogłoszenie w organie prasowym Stowarzyszenia, przynajmniej 14 dni przed terminem Zebrania Delegatów.

§ 32. Miejsce obrad Walnego Zebrania Delegatów obiera Zarząd Główny.

§ 33. Walne Zebranie Delegatów załatwia następujące czynności:

- a) wybiera Zarząd Główny;
- b) wybiera Komisję Rewizyjną;
- c) rozpatruje i zatwierdza wnioski i sprawozdania Zarządu Głównego i Komisji Rewizyjnej;
- d) uchwala budżet Stowarzyszenia;
- e) rozpatruje i zatwierdza wnioski i sprawozdania Oddziałów;
- f) określa wysokość składek członkowskich i innych;
- g) uchwala zwołanie Ogólnego Zjazdu;
- h) mianuje członków honorowych;
- i) dokonuje zmian w statucie Stowarzyszenia.

§ 34. Delegaci, reprezentujący Oddziały na Walnym Zebraniu winni być zaopatrzeni w odpowiednie upoważnienia przez Zarządy poszczególnych Oddziałów.

§ 35. Walne Zebranie Delegatów kieruje się w swych czynnościach szczegółowym regulaminem przez siebie uchwalonym.

b) Zarząd Główny.

§ 36. Zarząd Główny jest organem reprezentacyjnym zawodu drogistowskiego, oraz wykonawczym i administracyjnym Stowarzyszenia.

§ 37. Zarząd Główny składa się z prezesa, trzech wiceprezesów, skarbnika, zastępcy skarbnika, sekretarza, zastępcy sekretarza, czterech asesorów oraz trzech zastępców, wybieranych przez Walne Zebranie Delegatów w drodze tajnego głosowania na każde stanowisko oddzielnie z pośród członków Stowarzyszenia.

§ 38. Zarząd Główny wybierany jest na okres 3-letni.

§ 39. Skład Zarządu Głównego winien być wybrany w ten sposób, aby przynajmniej prezes, jeden wiceprezes, sekretarz, skarbnik, dwóch asesorów i jeden zastępca zamieszkiwali stale w Warszawie.

§ 40. Do kompetencji Zarządu Głównego należy kierowanie sprawami Stowarzyszenia, oraz załatwianie wszelkich czynności w imieniu Stowarzyszenia, a w szczególności:

- a) reprezentowanie nazewnictw Stowarzyszenia;
- b) zarządzanie jego majątkiem ruchomym i nieruchomym;
- c) zarządzanie funduszami Stowarzyszenia;
- d) wykonywanie uchwał Ogólnych Zjazdów i Walnego Zebrania Delegatów;
- e) składanie sprawozdań Walnemu Zebraniu Delegatów;
- f) składanie Walnemu Zebraniu Delegatów bilansu za rok ubiegły oraz budżetu na rok następny;
- g) zwoływanie Walnych Zebrań Delegatów;
- h) reprezentowanie Stowarzyszenia w urzędach państwowych, samorządowych oraz we wszystkich innych instytucjach;
- i) wydawanie instrukcji dla Oddziałów i władz Stowarzyszenia;
- j) sprawowanie pieczy nad działalnością Oddziałów;
- k) przyjmowanie i zwalnianie personelu biurowego;
- l) przyznawanie stypendjów, pożyczek i zapomóg;
- m) kierowanie pracą naukową i wydawniczą;
- n) dokonywanie wszelkich czynności, przewidzianych niniejszym statutem, lub uchwałą Ogólnych Zjazdów, oraz Walnych Zebrań Delegatów.

§ 41. Zebrania Zarządu odbywają się przynajmniej raz na miesiąc i są prawomocne przy obecności $\frac{1}{2}$ liczby członków Zarządu, w tem prezesa lub jednego wiceprezesa.

§ 42. Zebrania Zarządu Głównego zwołuje prezes lub wiceprezes Stowarzyszenia w miarę potrzeby.

§ 43. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego.

§ 44. Członkowie Zarządu, zamieszkujący stale w Warszawie, w razie dwukrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności, a zamieszkali na prowincji po czterokrotnej nieusprawiedliwionej kolejnej

W lecie tranu używać nie wolno

JECOROL stosuje się przez całe lato
Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

nieobecności na zebraniach Zarządu, tracą automatycznie mandat w Zarządzie.

§ 45. O ważności powodów, usprawiedliwiających nieobecność, decyduje Zarząd.

§ 46. Członkom Zarządu Głównego, uczestniczącym w zebraniu Zarządu, a zamieszkującym poza Warszawą, przysługuje zwrot kosztów przejazdu z funduszu właściwego Oddziału Stowarzyszenia.

§ 47. Korespondencję, oraz inne dokumenty urzędowe, należące do atrybucji Zarządu Głównego, podpisują: prezes lub wiceprezes i sekretarz, względnie jego zastępca. Do podnoszenia sum funduszu Stowarzyszenia z instytucyj bankowych, pocztowych i t.p. wymagane są podpisy prezesa lub wiceprezesa, oraz skarbnika lub jego zastępcy.

VI. KOMISJA REWIZYJNA.

§ 48. Komisja Rewizyjna składa się z pięciu członków i trzech zastępców, wybranych na okres jednego roku przez Walne Zebranie Delegatów z pośród ogółu członków Stowarzyszenia, posiadających bierne prawo wyborcze z wyłączeniem członków Zarządu Głównego.

§ 49. Komisja Rewizyjna rządzi się według regulaminu, przez siebie uchwalonego.

§ 50. Komisję Rewizyjną zwołuje przewodniczący, wybrany z pośród członków Komisji.

§ 51. Czynności dokonane przez Komisję Rewizyjną, ważne są przy udziale zwykłej większości jej członków.

§ 52. Do czynności Komisji Rewizyjnej należy:

- dokonywanie kontroli majątku, ksiąg, dokumentów i kasy Stowarzyszenia w każdym czasie, z własnej inicjatywy oraz na żądanie Walnego Zebrania Delegatów lub Zarządu Głównego;
- sprawdzanie bilansu rocznego;
- składanie na Walnem Zebraniu Delegatów sprawozdania ze swej działalności wraz z wnioskiem w przedmiocie udzielenia absolutorjum Zarządowi Głównemu.

§ 53. Komisja Rewizyjna ma prawo żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów.

VII. ODDZIAŁY.

§ 54. Oddziały rządzą się według opracowanych przez Zarząd Główny regulaminów, zatwierdzonych przez Walne Zebranie Delegatów. Wszelkie zmiany w regulaminie Oddziałów uskuteczniają się w ten sam sposób na wniosek właściwego Oddziału.

§ 55. Majątkiem ruchomym i nieruchomym poszczególnych Oddziałów dysponują Władze Oddziałów; Walne Zebranie Delegatów Stowarzyszenia, względnie Zarząd Główny, może dysponować funduszami Oddziałów jedynie za zgodą Zarządu danego Oddziału.

VIII. SEKCJE.

§ 56. Zarząd Główny może stworzyć specjalne sekcje w łonie Stowarzyszenia.

§ 57. Sekcje nie mają prawa używać tytułu samodzielnego, nazwa sekcji musi figurować pod pełnym tytułem Stowarzyszenia.

§ 58. Sekcje podlegają bezpośrednio Zarządowi Głównemu.

§ 59. Zarząd Główny uchwała regulaminy, według których sekcje spełniają swe czynności.

IX. SĄD KOLEŻEŃSKI.

§ 60. Przy Stowarzyszeniu istnieje Sąd Koleżeński, któremu podlegają wszyscy członkowie.

§ 61. Członkowie Sądu Koleżeńskiego wybierani są przez Walne Zebranie Delegatów na przeciąg jednego roku.

§ 62. Sąd Koleżeński rządzi się według regulaminu, przez siebie uchwalonego.

Dla ochrony przed gripą, angłą, influenżą, polecamy polskie tabletki PANACRIN — Mag. A. Bukowskiego

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

X. FUNDUSZE STOWARZYSZENIA.

§ 63. Fundusze Stowarzyszenia tworzą się:

- a) z opłat wpisowych;
- b) ze składek członków rzeczywistych;
- c) ze składek członków popierających;
- d) z zapisów, fundacji i darowizn;
- e) z funduszu Obrony Zawodu;
- f) z dochodów od instytucyj i przedsiębiorstw, zorganizowanych przez Stowarzyszenie;
- g) z dochodów z nieruchomości, należących do Stowarzyszenia;
- h) z odsetek od sum, należących do Stowarzyszenia;
- i) z dobrowolnych składek na cele Stowarzyszenia;
- j) z wszelkich innych dochodów, nieprzewidzianych.

§ 64. Fundusze, wymienione w punkcie d), § 63, mogą być użyte na rozchody bieżące i cele ogólne Stowarzyszenia tylko w tym wypadku, jeżeli wyraźnie nie były przeznaczone na określony cel specjalny.

XI. ZMIANA STATUTU.

§ 65. O zmianie statutu decyduje Walne Zebranie Delegatów Stowarzyszenia w składzie $\frac{1}{2}$ swych członków, zwykłą większością obecnych, uprawnionych do głosowania.

§ 66. Do zmiany statutu wymagany jest umotywowany wniosek Zarządu Głównego. Wniosek ten winien być rozesłany Oddziałom na 14 dni przed terminem Walnego Zebrania Delegatów, na którem ma być dokonana zmiana statutu.

XII. LIKWIDACJA STOWARZYSZENIA.

§ 67. Likwidacja Stowarzyszenia może być postanowiona uchwałą Walnego Zebrania Delegatów, zwołanego specjalnie w tej sprawie na wniosek Zarządu Głównego w składzie najmniej $\frac{3}{4}$ jego członków, większością $\frac{3}{4}$ obecnych, uprawnionych do głosowania.

§ 68. Majątkiem Stowarzyszenia rozporządza Walne Zebranie Delegatów, które wybiera również Komisję Likwidacyjną.

§ 69. Majątek Stowarzyszenia powinien być przekazany na cele zawodowe, zgodnie z uchwałą likwidacyjnego Walnego Zebrania Delegatów.

XIII. PRZEPISY OGÓLNE.

§ 70. Wszystkie sprawy Stowarzyszenia, oprócz wyjątków wyraźnie w statucie niniejszym przewidzianych, decydowane są przez władze Stowarzyszenia zwykłą większością głosów. W razie równości głosów, rozstrzyga głos przewodniczącego Stowarzyszenia.

§ 71. Wszelkie wybory odbywają się drogą tajnego głosowania i dokonywują się zwykłą większością głosów.

§ 72. Stowarzyszenie stanowi osobę prawną, może nabywać i zbywać ruchomy i nieruchomy majątek, oraz zawierać wszelkiego rodzaju umowy.

§ 73. Członkami założycielami Stowarzyszenia są:

Szamotołski Leon, Warszawa, Krucza 47,
Szadurski Leonard, Warszawa, Puławska 34,
Lipiński Adam, Łódź, plac Wolności 9,
Wilkosz Jakób, Kraków, Kamelicka 14,
Pariser Marek, Warszawa, Miedziana 3,
Boczman Maurycy, Warszawa, Targowa 78,
Kielasiński Tadeusz, Lublin, Krak. Przedm. 25,
Zalb Salomon, Wilno, Mickiewicza 42,
Rechtman Henryk, Łódź, Piotrkowska 207,
Maizner Józef, Warszawa, Marszałkowska 25,
Kubiczek Kazimierz, Warszawa, Wilcza 10,
Beeger Jan, Warszawa, Filtrowa 81,
Gittler Izaak, Warszawa, Śto-Krzyska 30,
Dubrowicz Aleksander, Warszawa, Miła 55,
Srocki Mieczysław, Warszawa, Mickiewicza 16.

W lecie zamiast tranu

polecajcie

JECOROL Mag. A. Bukowskiego

Projekt regulaminu

dla Oddziału „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów w”

Art. 1.

„Polskie Powszechne Towarzystwo Drogistów” na podstawie § 4 statutu z d. 27. V. 1933 r. (No 134 II/3 — 151—76) otwiera Oddział w, ustalając zasięg jego działalności na woj.;

Art. 2.

Oddział, działając na zasadach statutu „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów” i przepisach niniejszego regulaminu stanowi na swoim terenie jednostkę autonomiczną w rozumieniu §§ 54 i 55 rzonego statutu.

Art. 3.

Terenem działalności Oddziału jest okrąg terytorjalny określony w § 1 niniejszego regulaminu.

Art. 4.

Oddział nosi nazwę: „Polskie Powszechne Towarzystwo Drogistów w” i używa pieczęci z takim samym napisem.

Art. 5.

Oddział jest osobą prawną.

Art. 6.

Członkowie Oddziału stają się automatycznie członkami „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów”.

Art. 7.

Sposób wstępowania i występowania członków Oddziału oraz ich prawa i obowiązki normują §§ 8 do 25 statutu „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów”.

Art. 8.

Fundusze Oddziału powstają z wpływów, przewidzianych w § 18 i punktach a), b), c), d), f), j), § 63 statutu „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów”. Wpływy, przewidziane w punktach f), g), h), § 63 wówczas tylko należą do Oddziału, o ile stanowią część majątku Oddziału, lub uzyskane zostały jego własnymi środkami materialnymi.

Art. 9.

Władzami Oddziału są:

- a) Walne Zebranie Delegatów „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów”;
- b) Zarząd Główny P.P.T.D.;
- c) Walne Zebranie Członków Oddziału;
- d) Zarząd Oddziału.

Art. 10.

Kompetencje Walnego Zebrania Delegatów i Zarządu Głównego przewidziane są w §§ 27 do 47 statutu „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów”.

Art. 11.

Zarząd Oddziału zwołuje Walne Zebranie członków Oddziału przynajmniej raz do roku, o ile nie zajdzie potrzeba zwołania Nadzwyczajnego Zebrania.

Art. 12.

Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje Zarząd Oddziału w razie potrzeby według swego uznania, lub na żądanie Zarządu Głównego, względnie $\frac{1}{3}$ liczby członków Oddziału.

Art. 13.

Zwołanie Walnego Zebrania członków Oddziału winno być skuteczne w drodze pisemnych zawiadomień, przynajmniej na 14 dni przed terminem zebrania. „Nadzwyczajne Walne Zebranie” członków Oddziału winno być zwołane w ten sam sposób na 7 dni przed zebraniem.

Art. 14.

Zebranie członków Oddziału ważne jest przy obecności przynajmniej $\frac{1}{2}$ członków Oddziału. W razie braku wymaganego kompletu na zebraniu w pierwszym terminie, może być zwołane zebranie w drugim terminie w godzinę później, z ważnością bez względu na liczbę obecnych członków Oddziału.

Dla ochrony przed gripą, angłą,
Influenzą — polskie tabletki

PANACRIN

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

Art. 15.

Na zebraniach członków Oddziału uchwały zapadają zwykłą większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego zebrania.

Art. 16.

Walne Zebranie członków Oddziału załatwia następujące czynności:

- a) wybiera Zarząd Oddziału;
- b) wybiera Komisję Rewizyjną Oddziału;
- c) wybiera delegatów na Walne Zebranie Delegatów P. P. T. D.;
- d) wybiera Sąd Koleżeński Oddziału;
- e) uchwała budżet dla Oddziału;
- f) rozpatruje i zatwierdza wnioski Zarządu Oddziału.

Art. 17.

Wszelkie uchwały Walnego Zebrania i Zarządu Oddziału winny być przesłane w odpisie do Zarządu Głównego P. P. T. D. w Warszawie w terminie 7-mio dniowym od daty powzięcia uchwały.

Art. 18.

Zarząd Oddziału wybierany jest na okres dwóch lat i składa się z: prezesa, 2-ich wice-prezesów, skarbnika, sekretarza, gospodarza, 3-ich zastępców i 2-ich asesorów. Wybory skutecznymi są w drodze tajnego głosowania zwykłą większością głosów na każde stanowisko oddzielnie z pośród członków Oddziału.

Art. 19.

Do kompetencji Zarządu Oddziału należy:

- a) bezpośrednie prowadzenie wszystkich spraw na terenie Oddziału;
- b) reprezentowanie Oddziału nazewnątrz;
- c) wykonywanie uchwał Władz wymienionych w pp. a), b), c), art. 9 niniejszego regulaminu;
- d) sprawowanie pieczy nad majątkiem Oddziału;
- e) sporządzanie projektu budżetu Oddziału;
- f) przyjmowanie i zwalnianie personelu Oddziału;
- g) zakładanie i prowadzenie szkół i kursów na terenie Oddziału;
- h) interwencja u Władz w okręgu terytorjalnym Oddziału, w sprawach dotyczących członków Oddziału;
- i) opiniowanie wszelkich spraw na żądanie miejscowych Władz rządowych i samorządowych;
- j) delegowanie przedstawicieli Oddziału do terytorjalnej Izby Przemysłowo-Handlowej, Urzędów Skarbowych, Sądów Pracy i t.p. instytucji.

Art. 20.

Komisja Rewizyjna Oddziału składa się z 3-ich członków i 2-ich zastępców.

Art. 21.

Komisja Rewizyjna i Sąd Koleżeński Oddziału rządzą się regulaminami uchwalonemi przez Komisję Rewizyjną i Sąd Koleżeński przy Zarządzie Głównym.

Art. 22.

Likwidacja Oddziału może nastąpić na mocy uchwały Walnego Zebrania, przy obecności $\frac{3}{4}$ uprawnionych do głosowania członków Oddziału, większością $\frac{3}{4}$ głosów. Zarządowi Głównemu P. P. T. D. służy prawo restytuowania zlikwidowanego Oddziału, względnie otwarcia nowego, bez odwoływania się do Walnego Zebrania Delegatów P. P. T. D.

Art. 23.

Majątek zlikwidowanego Oddziału powinien być przekazany na cele zawodu drogistowskiego, lub na rzecz nowopowstałej na tym terenie organizacji drogistowskiej, stosownie do uchwały likwidacyjnego Walnego Zebrania członków Oddziału. W razie braku konkretnej uchwały, majątek zlikwidowanego Oddziału przechodzi na rzecz „Funduszu Obrony Zawodu“ przy Zarządzie Głównym P. P. T. D.

Art. 24.

Zarząd Oddziału w porozumieniu z Zarządkiem Głównym, może tworzyć specjalne Sekcje zgodnie z §§ 56 do 59 statutu P. P. T. D.

Art. 25.

Zarząd Oddziału w wypadkach uzasadnionych ważnymi względami organizacyjnymi lub technicznymi, może przekazać swoje czynności, wynikające z art. 19 niniejszego regulaminu, Zarządowi Głównemu w Warszawie. Przekazanie tych czynności winno być dokonane na mocy uchwały Walnego Zebrania członków Oddziału i nie inaczej, jak na okres kadencji urzędującego Zarządu Głównego.

Art. 26.

W wypadkach szczególnych, nie przewidzianych niniejszym regulaminem, obowiązuje statut „Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów“ i odnośne przepisy prawa.

Artykuły zabawkarskie w handlu drogeryjnym

Dziwny nagłówek, a jednak w handlu drogeryjnym były i są jeszcze artykuły zabawkarskie (nie tylko w specjalnym sklepie — jeśli się weźmie wyraz „zabawkarski” dosłownie). Opiszę w krótkości najważniejsze artykuły zabawkarskie, rozpoczynając od t. zw. *cymplecików wybuchowych*. Są to karminowe, nieregularnie okrągłe, poczęści ostro krawędziste krążki, o średnicy 1,5—2,0 cm., o grubości około 2,5 mm. Po przełamaniu otrzymujemy powierzchnię o barwie czerwonej cynobru i o strukturze drobnoziarnistej. Opakowane są w cienki, karminowy papier, który silnie przylega do masy. Cympleciki wybuchowe, przełamane w ciemności, świecą (fosforyzują). Rozpuszczają się we wodzie, przyczem roztwór świeci w ciemności tylko siabo. Są one bardzo twarde, próby rozbicia młotkiem powodują jedynie silne wybuchy. Te charakterystyczne własności wyraźnie świadczą o obecności środków wybuchowych, świecenie mówi nam o zawartości białego fosforu (trucizna). Cympleciki wybuchowe składają się bowiem z fosforu białego, środka wybuchowego, który widoczny jest w całej masie w postaci drobnych, białych punktów; dalej zawierają minję (Pb_3O_4), która dostarcza tlenu, wreszcie szkło zmielone, które wzmacnia ma tarcie i służy równocześnie jako środek konserwujący. Cympleciki potarte o ścianę, lub zgniecione podeszwą, ogrzewają się wskutek tarcia, przyczem zapala się fosfor. Spalający się fosfor powoduje wybuch środka wybuchowego, minja wzmacnia wybuchy przez dostarczanie odpowiednich ilości tlenu. Wprawdzie użycie białego fosforu do zapalek i innych podobnych artykułów jest od 1907 r. zakazane, jednak w tej formie, jaką opisa-liśmy, wchodzi jeszcze do handlu. Często przeto nieznane są fabryki, wyrabiające cympleciki wybuchowe. *Proszek drażniący* tworzy delikatne, brunatne lub brunatno-czerwone, świecące włoski, które często zbite są w kłębki. Nazwa proszku pochodzi od silnego łechtania, jakie wywołują pyłki na naszej skórze. Proszek drażniący składa się z włosków *Mucuna puriens* i *Mucuna urens*. Włoski znajdują się w owocach rośliny *Silqua hirsuta* (fructus stisolibii). Roślina ta żyje w Ameryce i Indjach Wschodnich. Owoce mają 10 cm. długości, 1,5 cm. szerokości i zawierają 6 komór. Proszek łechtający wchodzi do handlu w pudełkach tekturowych, lub też w rurkach szklanych, często są one zafałszowane włoskami owoców *Rosae caninae*. *Bomby śmierdzące* tworzą nieregularne kulki szklane, zakończone wyciągniętem ostrzem i zawierają ciecz żółtą. Ciecz ta posiada często bardzo niemiły zapach, który „działa” wówczas, gdy bombę przez uderzenie rozbiliśmy. Niemiły zapach pochodzi głównie od merkaptanów, które szybko parują, czyniąc przez to artykuł zabawkarski nieszkodliwym dla zdrowia. Estetyczne względy nakazują wzbronić młodzieży użycia tego artykułu do rozmaitych wybryków i żartów. *Proszek do kichania* posiada zabarwienie brudno-białe, składa się z cząstek łatwo lotnych i lekkich. Składnikiem czynnym jest korzeń *Helleborus niger*. Proszek winien zawierać najwyżej 3 proc. Riz. Helleb. Proszek ten rozpyla się z pomocą rozpylaczy, lub też posypuje się nim kwiaty. Wywołuje silne kichanie i podrażnia błony śluzowe nosa. Proszek do kichania jest dawno znanym artykułem zabawkarskim, znalazł również zastosowanie w celach leczniczych. *Zapałki bengalskie* wchodzi do handlu w opakowaniu, które jest podobne do opakowania zwykłych zapalek. Same zapałki bengalskie są większe od zwykłych, zakończone łbem o grubości 0,5 cm., który ma zabarwienie czarne lub matowo-srebrne. Zapałki bengalskie palą się światłem czerwonym lub żółto-zielonym. Odmianami są zapałki iskrowe i inne. Czerwone zapałki bengalskie palą się światłem czerwonym (intensyw-

SMACZNA HERBATA PRZECZYSZCZAJĄCA PLANTOL —
Mag. A. Bukowskiego REGULUJE TRAWIENIE

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

nem) w ciągu 5—15 sekund. Płomień jest jasny, duży i gorący. Żółto-zielone zapalaki posiadają te same własności i palą się światłem oślepiającym, zielonem. Do fabrykacji zapalek bengalskich używa się łatwo palnego drzewa świerkowego, które rozdrabnia się w paski o 0,3 cm. szerokości i 0,15 cm. grubości. Paski te przecina się w kawałki o długości 5,5—5,7 cm. By wzmocnić zdolność palenia się drzewa, napaja się je płynną parafiną. Często barwi się drzewo barwnikiem anilinowym na czerwono, przez co uzyskują piękny wygląd. Masa bengalska składa się z mieszaniny stopionej smoły, kałafonji i szelaku. Do stopionej mieszaniny dodaje się azotanu baru lub strontu. Sole te wywołują charakterystyczną barwę płomienia, pierwsza żółto-zieloną, druga czerwoną. W handlu spotkać można również proszki bengalskie, które stosuje się do iluminacyj świetlnych. Zapalaki bengalskie otrzymuje się fabrycznie poprostu w ten sposób, że zanurza się drewnienka do stopionej masy, co powtarza się kilkakrotnie, aż otrzyma się wydłużony łepiek. *Petardy* stanowią rury z papieru o przekroju 1—2,5 cm. i długości 8,5—20 cm. Wchodzą do handlu we wszystkich możliwych długościach, w różnokolorowem opakowaniu, od ciemno-niebieskiego do blado-różowego. Górna część zawiera t. zw. zapalnik. Rura papierowa składa się z 10—15 warstw papierowych. Dolna część jest tak wzmocniona, by rura uległa rozerwaniu wszerek, wywołując odpowiedni huk eksplozji. Nabój prochowy składa się z prochu oraz z domieszek proszku glinowego i magnezowego. Proszek ten ma skład niejednorodny, co powoduje „zabawne” rzucanie się zapalonej petardy w powietrzu. Na końcu petardy znajduje się właściwy ładunek, który spala się tak gwałtownie, że wywołuje głośny huk, przyczem rozrywa się opakowanie. Zapalnik składa się z *Boletus igniarius*, przymocowany do górnej części opakowania z pomocą szelaku. Poniżej zapalnika znajdujemy poza tem trociny drzewne, by płomień nie przedarł się do tynej części petardy. Z początku zapala się dolną część petardy, odrzuca ją od siebie. Następuje powolne spalanie ładunku prochowego, przyczem z przyczyn wyżej wyłuszczonych wykonuje petarda dziwaczne skoki. Gdy płomień dojdzie do zapalnika, tenże zapala się momentalnie, wybuchu głośno i rozrywa opakowanie. Podczas „zabawy” petardowej należy być ostrożnym przy oglądaniu resztek spalonego opakowania i zapalnika (szczególnie ciekawe są w tym przypadku dzieci), nie dotykać się ich zbyt wczesnie, by nie oparzyć i skaleczyć skóry. Petardy występują w handlu również w postaci nieregularnych kiszek, kostek itd., przyczem kieszki różnią się od kostek opakowaniem, które w pierwszym przypadku jest tekturowe, w drugim z klejonych sznurów. Substancja wybuchowa składa się z czarnego prochu, który rozrywa opakowanie z głośnym hukiem. Zapalnik składa się z sznurka, napojonego saletrą i sterczy do środka petardy. *Rzymskie światła* są z wyglądu podobne do petard i różnią się brakiem zapalnika. Rzymskie światła zaliczyć przeto można do rodzaju rakiet, które zawierają zwolna spalający się ładunek iskrowy, a nie wybuchowy. Rzymskie światła stanowią zwykłe rury, podobne do petard. Na początku posiadają łagodny zapalnik, poprzez który przenosi się płomień na ładunek, który spala się zwolna. Ładunek zawiera magnez, sole potasowe, strontu baru itd. Rzymskie światła stanowią artykuł nie tyle zabawkarski, ile uroczystościowy. Są one zupełnie bezpieczne i po spaleniu można je wziąć do ręki, opakowanie bowiem pozostaje nienaruszone i ochładza się w krótkim czasie.

Dr. Romuald Spsychalski.

JECOROL—

zamiast tranu

Z chemji technicznej

O prostych sposobach badania wartości farb mineralnych

Badania farb przeprowadza się po większej części na zasadzie ich własności fizycznych. Analitycznemi sposobami posługuje się najrzadziej stosunkowo i w nielicznych tylko wypadkach. Badania własności fizycznych farb są o tyle ważne, że na ich podstawie można wnioskować o dobroci danej farby. Dobre farby winny posiadać:

- 1) Czysty i piękny ton.
- 2) Zdolność barwienia.
- 3) Zdolność krycia.
- 4) Trwałość.
- 5) Zdolność schnięcia.
- 6) Zdolność mieszania się.
- 7) Zdolność łączenia się z spoidłem.
- 8) Światłotrwałość.
- 9) Odporność na działanie chemikalji i wpływów atmosferycznych.
- 10) Nie powinny być trujące.
- 11) Wielką wydajność.
- 12) Zdolność przyczepności.

Wobec tego, że nie wszystkie właściwości dają się określić prostemi sposobami, opiszę tylko takie, których badanie można będzie przeprowadzić w każdej drogerji.

Już dawno przekonano się o tem, że niema poprostu farby, któraby w zupełności odpowiadała wszystkim warunkom i łączyła w sobie wszystkie wymagane od dobrych farb zalety. Dla zadowolenia klientów byłoby najprościej wymagać od fabrykantów gwarancji na takie lub inne właściwości farby. Nie trudno zrozumieć, że byłoby to rzeczą jeśli nie zgoła niemożliwą, to przynajmniej trudną do przeprowadzenia.

Sporządzając roztwór farby można się na pierwszy rzut oka przekonać, czy ton jej jest zadowalająco żywy, czy farba posiada zdolność barwienia (przez porównanie z innym, pierwszorzędnym produktem), czy farba, użyta w takiej samej koncentracji jak porównawczy roztwór kryje taksamo lub gorzej i t. d. Trwałość farby natomiast będzie rozmaita wobec różnych czynników.

Rozpatrzmy je kolejno:

Trwałość na działanie światła i czynników atmosferycznych jeszcze zawsze nie doczekała się właściwej i ścisłej metody. Tutaj operuje się jeszcze badaniami porównawczemi, zestawiając z wartościowemi farbami porównawczemi. Metoda jest prosta i polega na przyrządzeniu w taki sam sposób dwóch lub kilku roztworów farb (w analogicznych warunkach a więc: ta sama ilość rozpuszczalnika, spoidła i t. p.) i wystawienie powierzchni malowanych nimi na działanie światła lub powietrza, deszczu i t. p.

Nie można tutaj mówić o ilościowem stwierdzeniu odporności czy trwałości farby, a tylko określić czy farba jest lepszą czy gorszą pod tym względem. Laboratorja fabryczne czy naukowe rozporządzają środkami, które mogą proces badania skrócić do godzin względnie dni (lampa kwarcowa). Bez tych środków mogłoby badanie trwać i pół roku, co oczywiście bardzo umniejsza wartość jego dla drogerzysty. W takich wypadkach dobrze jest zasięgnąć informacji u fabrykanta.

Wiemy, że nie wszystkie farby są odpowiednie do malowania olejnego, jako, że „krwawia”, to znaczy udzielają zabarwienia swego powłoce białej, naniesionej na nie. Badanie na tą właściwość trwa 24 godziny i wygląda następująco: Sporządza się roztwór farby np. czerwonej w gotowanym oleju lnianym, dodaje nieco sykatywu i 10—18% ol. terpentynowego — farby nanosi się cienko i pozwala jej zaschnąć. Na powierzchnię tą nanosi się w podobny sposób farbę białą, dobrze kryjącą, a więc np. biel ołowianą lub litopon z brązową pieczęcią (50% 2nS). — Powierzchnia biała nie powinna w przeciągu kilku dni zabarwić się na czerwono. Jeśli farba biała nie dobrze kryje, może przeświecająca tło czerwona wywołać złudzenie „krwawienia”,

zjawisko to jednakże nie oszuka oka wyćwiczonego. „Krwawienie” nie jest samo przez się złem, bo farby z tą wadą nadają się pozatem bardzo dobrze do malowania i mają piękne odcienie, a jedynie jak powiedziałem nie znoszą zamalowania białą.

Wobec rozpowszechnienia się w ostatnich latach techniki wapniowej i coraz częstszego stosowania w tej dziedzinie barwników sztucznych o przepięknych i jaskrawych odcieniach, wypada wspomnieć o właściwości, którą barwniki sztuczne w małej tylko mierze posiadają; chodzi o odporność na wapno. Należy przyrządzić zawiesinę mleka wapiennego i wstrząsnąć próbę starannie z małą ilością badanej farby. Mieszaninę zostawia się przez noc i stwierdza, czy odcień farby się zmienił. Skoro mieszanina się odbarwiła możemy doświadczenie w tych samych warunkach powtórzyć względnie zgóry orzec, że farba jest nietrwałą na wapno. Skoro natomiast tylko mała część farby nad osadem np. rozpuściła się, farba jest mieszaną odporną na działanie wapna. Farbę taką można stosować do malowania nie wystawionego bezpośrednio na działanie atmosfery.

Farb nietrwałych wobec wody jest mało w handlu, należą tutaj przede wszystkim żółcień i zieleń cynkowa.

Trwałość wobec wody oznacza się następująco: Małą ilość farby wrzuca się do wody i mieszaninę gotuje w przeciągu pół godziny, poczem wypuszcza roztwór na bibułę. Farby o małej trwałości wobec wody nadają się do malowania jako farby klejowe na gruncie obojętnym, jak drzewo i tektura. (Malowanie kulis i dekoracyj.). Zieleń cynkowa jest dość odporna na działanie wody, tak, że może być użyta do malowania nazewnątrz, byleby ją pokryć powłoką olejnej farby czy lakierem. W wypadkach, gdy farba zawiera domieszki rozpuszczalne w wodzie, pozostają one jako nalot po wyschnięciu czy wyparowaniu wody, zjawisko takie nazywa się „wykwitaniem”.

W wypadkach przyrządzania farb z szkłem wodnym jako spoidłem spotykamy się z szeregiem farb, które substancji tej nie znoszą i w konsekwencji ulegają zepsuciu. Zjawisko takie występuje dość wcześnie, tak, że można, przyrządzając małą ilość farby próbnej na szkłe wodnem, zbadać jej właściwości w tym kierunku.

Zdolność mieszania się napotyka na trudności o charakterze chemicznym (dwie farby łączą się chemicznie, tworząc nową lub zmieniając się niekorzystnie) i fizycznym.

Chemicznie nie zgadzają się mieszaniny z farb ołowianych, miedziowych i kadmowych, więc biel ołowiana czy żółcień chromowa z jednej strony i żółcień kadmowa, zieleń Schweinfurt'ska, prawdziwy błękit bremeński oraz prawdziwy cynober z drugiej strony (tworzą się czarne siarczki). Nie zgadzają się również mieszaniny litoponów (7nS) z bielą ołowianą z powodu niebezpieczeństwa utworzenia się czarnego siarczku ołowiu.

Przy mieszaniu farb odgrywa wielką rolę czynnik „optyczny”, mianowicie konieczność mieszania farb pojedynczych (nie kombinowanych) i o wyraźnych i nasyconych odcieniach. Przez mieszanie farb zmienia się ich światłotrwałość, która zazwyczaj słabnie w mieszaninie w porównaniu do farb wyjściowych.

Odporność na działanie chemikalji można określić znowuż przez próbę na małą skalę. Miesza się małą ilość farby z odp. rozpuszczalnikiem i dodaje małą ilość związku chemicznego, w stosunku do którego chcemy określić odporność danej farby.

Fabryki zazwyczaj podają czy farba jest trująca, czy też nie, tak, że nie trzeba na to specjalnych badań przeprowadzać.

Określanie wydajności i zdolności przyczepienia nie stanowi trudności. Sporządzamy roztwór farby i наносimy ją na odp. powierzchnię. Po wyschnięciu orjentujemy się, czy farba wykazuje wymagane właściwości. Można się także uciec do porównania próbek z farbą znaną.

Drog. Jahrb.

Dla ochrony przed gryzą, angina, Influenzą. polecajcie polskie tabletki **PANACRIN** — Mag. A. Bukowskiego

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

Preparaty lecznicze

Jako preparaty lecznicze określamy preparaty galenowe oraz wszystkie inne środki złożone, które służą do usuwania lub uśmierzania chorób u ludzi i zwierząt.

Na mocy ustawy niemieckiej, a mianowicie cesarskiego rozporządzenia, dotyczącego obrotu środkami leczniczymi z dnia 22. 10. 1901 niżej wymienionych środków leczniczych nie wolno w drogerjach b. zaboru pruskiego przyrządzać, przechowywać i sprzedawać. Wyjątek stanowią poza całym szeregiem specyfików farmaceutycznych, kilkanaście preparatów, które jako „wyjątki” podawać będę.

I. Odwary (*Decocta*).

Odwarem nazywamy postać leku, który otrzymujemy przez gotowanie przeważnie części roślin w wodzie przekropionej. W tym celu gotujemy surowiec leczniczy z wodą przez pół godziny i cedzimy na gorąco przez płótno.

II. Napary (*Infusa*).

Napary otrzymujemy w ten sposób, że surowiec oblewamy wrzącą wodą przekropioną, a następnie przez 5 minut ogrzewamy w kąpieli wodnej i po oziębieniu przecedzamy lub sączymy.

III. Pręciki lecznicze (*Styli medicinales*).

Pręciki lecznicze otrzymujemy albo przez toczenie dużych kryształów, albo przez stopienie masy i wylanie do foremek, albo przez ugniatanie na masę i wykulanie rękoma lub wyciskanie zapomocą specjalnych pras.

IV. Wyciągi (*Extracta*).

Wyciągi stanowią roztwory wodne, eterowe lub alkoholowe części surowców pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które następnie wyparowują do przepisanej gęstości.

Wyjątki (dozwolone w handlu drogeryjnym):

1. Wyciąg jodłowy (*Extractum Pini*) ciemny brunatny płyn, o zapachu aromatycznym; służy jako dodatek do kąpieli wzmacniających.
2. Wyciąg mięsny (*Extractum carnis*) bez dodatku środków leczniczych.
3. Lukrecja, także z anyżem (*Succus liquiritae*). Lukrecja jest stężonym sokiem drzewa słodkiego. W handlu spotykamy go pod postacią laseczek, proszku i gęstej masy. Służy jako środek przeciw kaszlu.
4. Wyciąg słodowy (*Extractum malti*) także z dodatkiem żelaza, tranu i wapna.

Wyciąg ten otrzymujemy przez wygotowanie srodu, powstającego przez kiełkowanie ziarenek i przez następne odparowanie wodnego roztworu aż do odpowiedniej gęstości. Preparat ten służy jako środek wzmacniający. Nie powinien zawierać więcej jak 25 proc. wody, ponieważ w przeciwnym razie łatwo fermentuje i pokrywa się pleśnią. Przechowywać należy go w chłodnych miejscach.

5. Wyciąg jałowcowy (*Succus juniperi*) jest stężonym sokiem, otrzymanym z jałowca i służy jako środek moczopędny.
6. Wyciąg z liści krzewu herbacianego (*Extractum theae*). Wyciągi innych części krzewu herbacianego są niedozwolone w handlu drogeryjnym do celów leczniczych.

V. Nalewki (*Tincturae*).

Nalewki są to roztwory wodne, spirytusowe lub eterowe składników surowców roślinnych i zwierzęcych. Wyjątek stanowi *Tinctura jodi*, która jest roztworem spirytusowym jodu. Odróżniamy nalewki niezłożone, jeżeli są przyrządzone z jednego surowca i złożone, jeżeli są przyrządzone z więcej surowców.

Wyjątki:

1. Nalewka pomornikowa (*Tinctura arnicae*). Nalewkę pomornikową otrzymujemy przez wytrawienie kwiatu arniki, posiada barwę żółto-brunatną i ma zastosowanie przeważnie zewnętrzne do gojenia ran.
2. Nalewka kozłkowa (*Tinctura valerianae*). Nalewkę kozłkową otrzymujemy przez wytrawienie korzenia *Radix valerianae*; posiada barwę czerwono-brunatną

i służy jako środek na wzmocnienie żołądka i uspokojenie nerwów. Dawniej w drogerji znajdowała się także nalewka kozłkowa eterowa (*Tinctura valerianae aetherae*), którą dzisiaj na mocy rozporządzenia o wyrobie, obrocie i przechowywaniu eteru etylowego z dnia 22 lutego 1923 r. wydawać wolno li tylko w aptekach.

3. Nalewka będzwinowa (*Tinctura benzoe*). Nalewkę będzwinową przyrządza się z żywicy będzwinowej; posiada barwę czerwono-brunatną i służy jako środek kosmetyczny.
4. Nalewka z miry (*Tinctura myrrhae*). Nalewkę z miry przyrządza się z gumo-żywicy miry; posiada barwę czerwono-żółtą i służy do pędzlowania dziąseł.
5. Nalewka goździkowa (*Tinctura caryophyllorum*). Nalewkę goździkową otrzymujemy z goździków i służy do wyrobu wód do ust i zębów.
6. Nalewka waniljowa (*Tinctura vanillae*). Nalewkę waniljową otrzymujemy ze strączków wanilji (*Fructus vanillae*) a ma zastosowanie jako przyprawa do potraw i dodatek do likierów.
7. Esencja biskupia (*Tinctura aurantii*).
8. Ocet malinowy (*Acetum rubi idaei*).

VI. *Mieszanki ziółek (Species), proszków (Pulveres) i mieszanki płynu z proszkiem (Triturationes).*

Wyjątki:

1. Proszek musujący (*Pulvis aerophorus*) z dwuwęglanu sodu i kwasu roślinnego, także z dodatkiem cukru lub olejków eterycznych. Dwuwęglan sodowy należy wsypać do torebki z papieru niebieskiego, a kwas winny oddzielnie do torebki z papieru białego.

Działanie proszku musującego polega na wydzieleniu się dwutlenku węgla.

2. Kakao żółdziowe, także ze słodem.
3. Kakao owsiane.
4. Sól aromatyczna.
5. Proszek do zasypywania z salicylem (*Pulvis salicylicus cum talco*).
6. Sole mineralne naturalne oraz sztuczne, przyrządzone na wzór naturalnych.
7. Tabaka przeciw katarowi, niezawierająca więcej niż 3 proc. *Radix hellebori*.

VII. *Mieszanki płynów i roztwory (Mixture et solutiones).*

Wyjątki:

1. Spirytus mrówczany (*Spiritus formicarum*). Spirytusy złożone otrzymuje się przez rozpuszczenie w spirytusie jednego lub więcej środków leczniczych. Niektóre spirytusy otrzymuje się przez destylację.
2. Spirytus kamforowy (*Spiritus camphoratus*). Spirytus kamforowy otrzymuje się przez rozpuszczenie kamfory w spirytusie 90 proc. i następne dodanie wody.
3. Spirytus jodłowy (*Spiritus pini silvestris*).
4. Wódka francuska z solą kuchenną (*Spiritus vini gallici salinus*). Używa się do zmywania głowy.
5. Wyskok karmelicki (*Spiritus melissae compositus*). Celem otrzymania wyskoku karmelickiego rozpuszcza się olejki w spirytusie, dolewa wody, silnie roztrząsa i po kilku dniach przesącza.
6. Spirytus mydlany (*Spiritus saponatus*). Jest płynem przezroczystym barwy żółtej, barwi papierek lakmusowy na niebiesko, z wodą daje obfitą pianę.
7. Wino pepsynowe (*Vinum pepsini*). Głównymi składnikami wina pepsynowego są pepsyna i kwas solny; posiada barwę jasno-żółtą, smak słodkawy, przyjemny, i służy jako środek wzmacniający trawienie.
8. Ocet aromatyczny (*Acetum aromaticum*). Ocet aromatyczny jest płynem przezroczystym, barwy żółtawej, zapachu kwaśnego i korzennego; przechowywać należy w naczyniu szklanem, dobrze zamkniętem.
9. Woda ołowiana (*Aqua plumbi*) o zawartości najwyżej 2 proc. octu ołowianego. Woda ołowiana powinna być przezroczysta lub słabo mętna; używają jej do okładów chłodzących.

Polecajcie JECOROL Bukowskiego zamiast tranu
Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

2. Tabletki miętowe (Pastilli, Rotulae menthae piperitae).
3. Pastyłki salmiakowe (Pastilli, Trochisci liquiritiae).
4. Tabletki z dwuwęglanu sodu (Tabulettae natrii bicarbonici).
5. Pastyłki z proszku musującego (Pastilli aerophori).

XII. Plastry (Emplastra) i maści (Unguenta).

Plastry są to środki lecznicze do zewnętrznego użycia, które otrzymujemy z tłuszczu i tlenku ołowianego lub przez umieszanie żywic, wosku, terpentyny i tłuszczów. Odróżniamy w handlu plastry w wałeczkach, w tabliczkach i rozsmarowane na papier, płótno lub jedwab.

Maście są to także leki do zewnętrznego użycia, powinny być jednostajne i dobrze roztarte. Tłuszcze użyte do wyrobu maści, nie powinny być zjełczałe.

Wyjątki:

1. Plaster smołowy (Emplastrum picis); składa się ze smoły, wosku, terpentyny i tłuszczu.
2. Plaster angielski (Emplastrum anglicum).
3. Przylepiec, plaster lepki (Emplastrum adhaesivum).
4. Plaster gorczyczny (Charta sinapisata).
5. Coldcream (Unguentum leniens). Głównie składniki są: olbrót, wosk i płynna parafina. Coldcream posiada barwę białą i nie powinien być zjełczały.
6. Maść topolowa (Unguentum populeum). Jest to zielona maść, przyrządzona z tłuszczu, wosku i olejków eterycznych.
7. Maść ołowiana (Unguentum plumbi). Otrzymujemy przez zmieszanie octu ołowianego z maścią parafinową.
8. Maść borna (Unguentum acidi borici) zawiera 10 proc. kwasu bornego.
9. Maść terpentynowa (Unguentum therebinthinae).
10. Maść cynkowa (Unguentum zinci) zawiera 10 proc. tlenku cynkowego.

Maść ołowianą, borną, terpentynową i cynkową wolno w drogerji wydawać li tylko do celów weterynaryjnych.

11. Pomadka do ust (Ceratum labiale). Cerata, czyli woskowce, są to leki do zewnętrznego użycia. W skład woskowców wchodzi wosk, tłuszcz, oleje, cerezyna itp. W handlu spotykamy pomadki w laseczkach i kwadratowych kawałkach, koloru białego i czerwonego.
12. Łój salicylowy (Sebum salicylatum) zawiera 2 proc. kwasu salicylowego.

XIII. Czopki (Suppositoria) i gałki pochwowe (Globuli vaginales).

Czopki są przeznaczone do wprowadzenia do kiszek odchodowej celem działania na błonę śluzową. Jako środka wiążącego używa się do wyrobu czopków przeważnie oleju kakaowego. Z ulubionej masy wyrabia się czopki albo ręcznie, albo zapomocą specjalnych przyrządów. Gałki pochwowe różnią się od czopków tylko swym kształtem kulistym.

J. Jan.

Mieszaniny nie zgadzające się

Wobec stałego rozwoju naszej wytwórczości drogerijnej i ogromnych ilości najrozmaitszych surowców, służących do fabrykacji poszczególnych specjalności, trudno jest o odpowiedni dobór materiałów wyjściowych.

Zdarza się często, że przez nieszczęśliwe zestawienie surowców (chemikaljów) przeprowadzi się substancje wartościowe i czynne w mieszaniny bezwartościowe. Rzecz przedstawia się gorzej, skoro przez takie nieprzemysłane „łączenie” substancyj powstają nieszczęśliwe wypadki i pożary. Reakcje takie zachodzą czasami już podczas fabrykacji, w innych wypadkach zaś — po dłuższym dopiero czasie.

Często łączą naprzykład kwas salicylowy, związek sam przez się bardzo czynny, z węglanami lub zasadami, otrzymując bezwartościowe pod względem leczniczym czy dezynfekcyjnym węglany lub salicylany zasadowe. W kosmetykach zdarzyć się może domieszanie soli, kwasów itp.

JECOROL leczy gruźlicę, osłabienie ogólne

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.

Warszawa, Marszałkowska 54.

do roztworów czy preparatów mydlanych — otrzymuje się w takich wypadkach albo mydło nierozpuszczalne, albo też — wskutek działalności kwasu — następuje rozkład mydła.

Ponieważ niezawsze pamięta się o tem, czego z czem łączyć i zestawiać nie wolno, postanowiliśmy ułatwić zadanie początkującym wytwórcom i zaoszczędzić im niejednej przykrości i straty materialnej, podając w porządku alfabetycznym szereg najróżniejszych surowców i w dalszym ciągu związki, których z nimi łączyć nie można.

Amonjak i sole amonowe: Sole, formaldehyd, jod i wapno chlorowe.

Azotowy kwas: Alkohol, gliceryna, olejki eteryczne, żywice, węglowodany, fenole, trociny, celuloza.

Białka: kwasy, garbniki, alkohol, formaldehyd, guma i alkalja.

Baru sole: Kwas siarkowy, fosforowy i jego sole rozpuszczalne, winiany i węglany.

Boraks: Guma, klej, alun, wodzian chloralu, węglany, salmiak, siarczany, kwas siarkowy, solny i czynniki garbujące.

Bizmutu sole: Garbniki.

Biel cynkowa: Z żywicami (kwasami żywicznymi) tworzy związki stałe.

Chloralu wodzian: Woda rozkłada powoli, węglany alkalji, sole amonowe, sole rtęci, nadmanganiany, alkohol, tynktury.

Chromowy kwas: Gliceryna, alkohol, eter, olejki eteryczne, sole ołowiu i srebra, siarka, fosfor, węgiel, skrobia, cukier, kolodjum, fenol, tanina, substancje utleniające się.

Formaldehyd: Amonjak, białko, kazeina, żelatyna, klej.

Glinu sole: Alkalja, węglany alkalij, klej, żelatyna.

Gliceryna: Kwas chromowy, nadmanganian potasu, wapno chlorowane, chloran potasu.

Guma arabska: Sole ołowiu, chlorek żelazowy, boraks, fenol.

Garbniki: Sole metali, żelazne nieemaljowane naczynia, węglany i kwaśne węglany, białko, żelatyna, klej, słuzy roślinne, kwas chromowy, chloran potasu, nadmanganian potasu.

Jod: Amonjak, węglan amonu, olejki eteryczne.

Kwasy: Alkalja, węglany, wapno, mydła, sole słabszych kwasów.

Mydło: Kwasy, sole kwaśne, rozpuszczalne sole wapnia i magnezu, rozpuszczalne sole ołowiu, rtęci i bizmutu i wogóle rozpuszczalne sole w większych ilościach.

Mineralne oleje: Olej rycynowy (po pewnym czasie wyłącza się).

Olejki eteryczne: Wapno chlorowane, kwas azotowy, siarkowy, jod, kwas chromowy, nadmanganian potasu.

Ołowiu sole: Guma arabska, słuzy roślinne, trągant, woda wapienna.

Potasu chloran: Kwasy mineralne, związki organiczne (cukier, skrobia i t. p.), kwas garbnikowy, proszki roślinne, siarka, węgiel, cukier, sole siarkawe, jod, sproszkowane metale, gliceryna, spirytus, eter, fenol.

Potasu nadmanganian: Substancje organiczne, olejki tłuste i eteryczne, alkohol, gliceryna, amonjak, sole amonowe, siarka, jod, węgiel, tanina.

Salicyłowy kwas: Nadmanganian potasu, sole żelaza, mydło.

Siarkowy kwas stężony: Olej terpentynowy i olejki eteryczne, boraks, chloran potasowy, alkohol, benzol.

Saletra: Kwas siarkowy i suche kwasy organiczne.

Siarka: Nadmanganian i chloran potasowy, wapno chlorowane, sole metali.

Spirytus: Wodzian chloralu, chloran potasu, kwas chromowy, nadmanganian potasu, klej, żelatyna, guma, białko.

Sezamowy olej: Nie nadaje się do wyrobu emulsyj.

Wapno chlorowane: Substancje organiczne, tłuszcze, oleje, olejki eteryczne, garbniki, siarka, siarczki metali, gliceryna, salmiak, amonjak, sole amonowe.

Wapno palone: Kwasy, węglany, garbniki.

Wapnia chlorek: Siarczany, fosforany, winiany i węglany.

Żelatyna: Garbniki, kwas chromowy, chromiany, formaldehyd.

Żelaza sole: Węglany alkaljów, wyciągi roślinne, garbniki, kwasy salicyłowe i fenol.

Dr. A. R.

DZIAŁ ZIELARSKI

Kalendarzyk ziół leczniczych dziko rosnących

Styczeń i Luty

zbierać

Żywica sosnowa
Jagody jałowcowe

Jemiola
Mech islandzki

Jeżeli niema śniegu

Marzec i Kwiecień

zbierać

Żywica sosnowa
Mech islandzki
Liście niedźwiedziego grona
„ borówki
Korę kruszyny } Zależnie od wy-
„ bżowiny } stąpienia miazgi

Korę szakłaku
„ wilczego łyka
„ dębową
„ brzozową
„ kasztanową

Zależnie od
wystąpienia
śniegu

Korzenie, kłącza i rozłogi z uprawianych i dzikich roślin, w miarę możliwości rozpoznania ich po pierwszych wypustkach i małych korzeniowych listkach, często odmiennych od następnych.

Korzeń biedrzeńca pospol.
„ brodawnika pospol.
„ bujanu lekarskiego
„ dyptamu
„ dziewięcisiłu
„ dzięgla lekarskiego
„ fiołka wonnego
„ kwaśnicy pospolitej
„ goryczki żółtej
„ kurzego ziela
„ kopytnika
„ kozłka lekarskiego
„ lubiśnika
„ lukrecji
„ łopianu
„ mydlika lekarskiego
„ omanu wielk.

Korzeń paproci samczej
„ pietruszki siew.
„ pomornika górnego
„ podróznika
„ przestępu
„ ślazu prawdziwego
„ wilżyny ciernistej
„ żywokostu lekarskiego
Łodygi podz. perzu zwyczaj.
Kwiat podbiała
„ fiołka wonnego
„ sasanki dzwonkow.
Pączki brzozowe
„ topolowe
„ sosnowe (zanim zrzucają łuskę żywicową)
Ziele miłka wiosennego

Maj

zbierać

Pączki sosnowe (zanim zrzucają łuskę żywicową)
Kwiat lamuski-konwalji
„ pierwiosnka
„ kasztanowca
„ tarniny
„ jasnoty białej
Mech islandzki
Ziele płucnika lekarskiego
„ miłka wiosen.
„ sabiny
„ jaskółcz.

Ziele dyminy lekarskiej
Liście barwinku
„ ślazu leśnego
Kora kruszyny
„ dębu
„ jesionu
„ wilczego łyka
„ wierzby
Rozłogi turzycy piskowej
„ perzu
Purchawki (kurzawki)

**SMACZNA
HERBATA PRZECZYSZCZAJĄCA
PLANTOL - Mag. A. Bukowskiego
reguluje trawienie**

11654

Labor. Chem. Farm.

Mag. A. Bukowski

sukc.

Warszawa, Marszałkowska 54

Czerwiec

zbierać

Kłocze tataraku	Liście porzeczki czarnej
Kwiat akacji białej	„ pokrzywy
„ bżowiny	„ rojownika-melisy
„ bujanu lek.	„ ślazu leśnego
„ chabru (bławatków)	„ „ lekarskiego
„ jasnoty białej	„ ślazika pospolitego
„ kasztanowca	„ szalwi lekarskiej
„ krwawnika	„ trójliścia
„ lipy	„ tojadu
„ malwy czarnej	Kora kruszyny
„ maku zajęczego	Mech islandzki
„ pomornika górnego	Ziele bratków polnych
„ ostróżki zbożowej	„ bluszczyku ziemnego
„ róży stulistnej	„ piołunu zwyczajnego
„ rumianku pastuszego	„ estragonu
„ „ rzymskiego	„ tobołków
„ „ zwyczajnego	„ dymnicy lekarskiej
Liście bagna	„ cząbr
„ bzu czarnego	„ macierzanki
„ babki lancetow.	„ tymianku
„ barwicy wonnej	„ połoniecznika
„ brzozy pospol.	„ przetacznika
„ krwawnika	„ ogórecznika
„ lulka czarnego	„ nostrzyku żółtego
„ mięty kędzierzawej	„ rdestu ptasiego
„ „ pieprzowej	„ rosiczki okrągłolistn.
„ „ zielonej	„ skrzypu błotnego
„ naparstnicy purpur.	„ „ polnego
„ orzecha włoskiego	„ świetlika lekarskiego
„ pomornika górn.	„ słodkogorzu
„ podbiału	Nasiona zimowitu jesienno
„ pokrzyku	

Lipiec

zbierać

Kłocze tataraku	Ziele bratków polnych
Kwiat akacji białej	„ czubka benedyktyńsk.
„ bżowiny (bzu czarnego)	„ dymnicy lekarskiej
„ chabru	„ dziurawca pospol.
„ dziewanny	„ konosy meksyk.
„ jasnoty	„ krzecziny pospol.
„ krwawnika	„ lniczy pospol.
„ kocanki piaskowej	„ lebiodki pospolitej
„ lawendy praw.	„ macierzanki
„ lipy	„ nostrzyku żółtego
„ malwy czarnej	„ nawłoci pospolitej
„ ślazu leśnego	„ ogórecznika lek.
„ ślazu lekarskiego	„ ożanki czosnkowatej
„ „ pospolitego	„ podróżnika pospol.
„ rumianku rzymskiego	„ połoniecznika gładkiego
„ „ zwyczajnego	„ posiewnika wielkolistniat.
„ ostróżki zbożowej	„ rdestu ptasiego
„ pomornika górnego	„ rosiczki okrągłolistnej
Liście bielunia (dędry)	„ widłaka gwoździstego
„ bzu czarnego	„ słodkogorzu
„ bagna	„ piołunu
„ lulka posp. albo czarn.	„ witułki lek.
„ mięty kędzierzawej	„ świetlika lek.
„ „ pieprzowej	„ uczepu trójdzieln.
„ „ zielonej	„ tysiącznika
„ naparstnicy	„ szanty
„ orzecha włoskiego	„ tymianku
„ podbiału	„ skrzypu błotnego
„ pokrzyku	„ „ polnego
„ pokrzywy	Mech islandzki
„ rojownika melisy	Sporysz
„ ślazu leśnego	Nasiona gorczyicy białej
„ ślazu pospolitego	„ „ czarnej
„ „ lekarskiego	„ kopru włoskiego
„ słonecznika	„ karolku
„ trójliścia	„ kolędru
„ szalwi lekarskiej	„ anyżu
Ziele bukwicy lekarskiej	Główki makowe
„ bluszczyku ziemnego	Kłoby tataraku
„ bylicy pospolitej	Blizny kukurydzy
„ bożo drzewu	

Sierpień

zbierać

Korzeń pokrzyku	Bulwki salepowe
Kłab kosaćca (pachnący)	Jagody bżowiny
„ tataraku	Nasiona anyżu
Cebulki zimowita	„ galuchy wodnej

Nasiona kopru włoskiego
 „ pietruszki
 „ kolędru
 „ gorczycy białej
 „ „ czarnej
 Liście babki wązkolistnej
 „ bieluniu
 „ majeranku
 „ mięty kędzierzawej
 „ „ pieprzowej
 „ „ zielonej
 „ kamosy meksyk.
 „ orzecha włoskiego
 „ rojownika-melisy
 „ pokrzyku
 „ pokrzywy
 „ podbiału
 „ krwawnika
 Zarodniki widłaka gwoźdz.
 Główki makowe

Kwiat malwy czarnej
 „ jasnoty białej
 „ nagietka (ciemno-ogn.)
 „ dziewanny
 Ziele witułki lekarskiej
 „ bylicy pospolitej
 „ macierzanki
 „ nawłoci pospolitej
 „ rdestu ptasiego
 „ świetlika lekarsk.
 „ lebiodki pospol.
 „ dziurawca (lec. do za-
 wiaz. nasion)
 „ rościsłki okrągłolistnej
 „ polonicznika
 Lupuliny (z główek chmielow.)
 Korzeń mydlika
 „ pomornika gór.
 „ perzu zwyczajn.
 „ rzewienia

Wrzesień zbierać

Korzeń łopianu
 „ mydlika
 „ bylicy pospol.
 „ kurzego ziela
 „ brodawnika mleczonego
 „ biedrzeńca pospol.
 „ wilżyny ciernistej
 „ trędownika
 „ przestępu
 „ pierścienika lekarsk.
 „ dzięglu
 „ kozłka lekarsk.
 „ tojadu
 Rozłogi turzycy piskowej
 Korzeń pokrzyku
 „ kopytnika
 „ kwaśnicy pospol.

Korzeń dziewięcisiłu
 „ żywokostu lek.
 „ dyptamu
 „ kuklika
 „ bujanu lek.
 „ lubiśnika lek.
 Bulwki salepowe
 Jabłka leśne
 Lupulinę (z chmielu)
 Mech islandzki
 Ziele fiołka wonnego
 Nasiona lulka
 „ bielunia
 „ pietruszki
 „ kozieradki
 „ kopru włoskiego
 Purchawki (kurzawki)

Październik zbierać

Korzeń mydlika
 „ kozłka lekarsk.
 „ pietruszki
 „ kwaśnicy pospolitej
 „ łopianu
 „ fiołka wonnego
 „ ślazu lekarskiego
 „ kurzego ziela
 „ pokrzyku
 „ wilżyny ciernistej
 „ przestępu
 „ dzięglu
 „ lubietka
 „ tojadu
 „ turzycy piskowej
 „ żywokostu

Korzeń dyptamu
 „ goryczki
 „ kuklika
 „ lukrecji
 „ paproci samczej
 „ biedrzeńca pospol.
 „ brodawnika mleczonego
 „ dziewięcisiłu
 Nasiona kopru włosk.
 Ziele fiołka wonnego
 Łodygi słodkogorzu
 Owoce róży polnej
 Mech islandzki
 Liście mącznicy garbars.
 Jagody jałowcowe
 Żołędzie dębowe

Listopad i grudzień zbierać

Jagody jałowcowe

Mech islandzki

Wyłącznie z polskich ziół
 i owoców przyrządzany jest

smaczny syrop

PRUNIOŁ

Mag. A. Bukowskiego

idealny środek przeczyszczający dla dzieci

Labor. Chem. Farm.

Mag. A. Bukowski succ.

Warszawa
 Marszałkowska 54.

11653

Jak krajać, tłuc, mieszać i przechowywać zioła?

Na zebraniach wszystkich polskich drogistowskich organizacyj poświęcono dużo czasu na omawianie kwestji podniesienia i dalszej rozbudowy *działu roślin leczniczych*.

Aby jednak drogiści polscy, jako „uprzywilejowani” sprzedawcy ziół leczniczych, mogli *praktycznie* rolę swą odegrać, trzeba, abyśmy wszyscy dokładnie i fachowo nauczyl się:

1. krajać i tłuc,
2. mieszać i przechowywać zioła lecznicze.

Przypomnijmy sobie to zupełnie krótko.

Ziółka — „Species” —, które zwykle są mieszanką różnych ziół, wymagają fachowej obsługi, zarówno w hodowli jak zbieraniu oraz przerabianiu i przechowywaniu. W surowym stanie nie można ich prawie nigdy dostarczyć nabywcy, już to ze względu na często potrzebne duże opakowanie, nawet przy kilkugramowej sprzedaży, a wreszcie przy mieszaniu różnych ziółek, korzeni, liści i t. p. niekrojone zioła są wielką i utrudniającą pracę przeszkodą. Części roślin, które wchodzą w skład mieszanek, bądź pokrajane lub potłuczone, mają estetyczniejszy wygląd; w tym celu trzeba je zgęsta przesiewać przez sita o oczkach przepisanej wielkości.

W skład mieszanek ziół leczniczych wchodzi: liście, kory, korzenie, nasiona, owoce, kwiaty i drewna. Do każdej kategorii — species — należy użyć specjalnego sposobu krajania lub tłuczenia, jak również specjalnych sit. Liście, kwiaty i t. p. wymagają np. przesiewania przez sita z oczkami o 5 mm. średnicy. Kory, korzenie i drewno przesiewa się przez sito z oczkami o średnicy 3 mm. i 1½ mm., które można również zastosować przy przesiewaniu nasion i owoców. Pozostały pył z odsiewania odrzuca się lub można go użyć jako domieszkę przy wyrobie kadzidla, kupowanego przez ludność na święta „Trzech Króli”, pył bowiem szczelnie przechowywany, daje przy paleniu aromatyczną woń.

Krojenie ziółek odbywa się obecnie zapomocą specjalnych maszynek, które oczywiście dostępne są tylko większym przedsiębiorstwom lub specjalnym krajalniom ziół; natomiast drogerzyści nadal hołdują nożycom lub nożom. Przy pomocy tych narzędzi można równie dobrze podrobnic rośliny, ale sama praca jest zmudniejsza.

Tłuczenie nasion, owoców i drewna odbywamy w mździerzu, bądź w porcelanowym lub stalowym. Ostatnio stosuje się specjalne młynki do mielenia, których walce można dostosować do przemiału na różne grubości.

Przechowywać należy zioła w hermetycznie zamkniętych naczyniach *zdała* od światła.

W tym celu należałoby użyć słoików szklanych. Są one jednak, ze względu na łatwą tłukliwość, niepraktyczne; to też ogólnie używa się puszek blaszanych lub szuflad ze specjalnie szczelnymi zasuwami.

Lecznictwo przyrodnicze zaleca zwykle *mieszanki ziół*. Trzeba je również umiejętnie przyrządzać. *Mieszanie ziółek* odbywa się wedle następującego porządku: wpierw surowce odważa się dokładnie, zaczynając od zioła głównego, potem coraz mniejsze ilości. Moment samego mieszania nastąpić winien w szczelnej skrzyni, którą należy nakryć, by uchronić się przed kurzem. Nasiona i owoce, już potłuczone, oddaje się pod sam koniec do mieszanki, poczem całość miesza się ponownie.

W skład wielu mieszanek ziół wchodzi również sól, którą należy starannie mieszać przed ukończeniem całej mieszanki. Wygodniej jest rozpuścić sól w wodzie i tym roztworem zwilżyć ziółka, poczem je wysuszyć.

Przy przyrządzaniu ziółek należy bacznie uważać na to, by nie dobierać surowców, któreby zawierały w sobie alkaloidy trujące. By się przed tą fatalną możliwością uchronić, winien drogista szczegółowo zapoznać się z tożsamością naszych roślin, opierając się na fachowej lekturze przedmiotu.

A. Józefiak.

Sposoby

zbierania, suszenia i przygotowania roślin leczniczych

Przedewszystkiem robota przy zbieraniu i suszeniu powinna być staranna, tak, aby zioła pozostały czyste, bez śmieci i domieszek roślin obcych. Najlepiej pozostawić rośliny i ich części w całości — cfr. wskazówki podane przy poszczególnych roślinach.

Zbierać zawsze rośliny, gdy obeschną z rosy lub po deszczu. Zebrane bowiem w stanie wilgotnym szybko czernieją i tym sposobem tracą na wartości. Należy dbać o to, ażeby zawsze towar prezentował się dobrze, t. j. miał wymagany wygląd i był możliwie jednolity.

Mieszanie gorszego gatunku z lepszym nie powinno mieć miejsca; daleko lepiej każdy gatunek sprzedawać oddzielnie. Przy zbieraniu i suszeniu trzymać się zawsze wskazówek, podanych przy każdej roślinie, i nie lekceważyć ich nigdy. Odnośnie do zbioru i suszenia ziół ogólnie przyjęte są następujące zasady:

Jesienią i wiosną zbiera się wszelkie korzenie i podziemne części roślin. Są od tego pewne odstępstwa, najpierw co do roślin narkotycznych, szczególnie pokrzyku, roślin bytujących we wodzie, np. tatarak, i wreszcie tych, które przy pewnych robotach polnych można zbierać masowo, jak np. perz. Zbiór jesienny z powodu utrudnionego suszenia jest uciążliwszy od wiosennego, lecz na wiosnę sprawnia znaczną trudność odnalezienie roślin, które o tej porze jeszcze nie mają liści.

Przy zbiorach całych ziół, jak bratki, tysiącznik itd., momentem właściwym sprzętu jest początek kwitnienia i jego ciąg dalszy do zawiązania się nasion. Rośliny *aromatyczne* zbierać lepiej przed samem kwitnieniem. Nie zbierać roślin kurzem pokrytych.

Kwiaty zbiera się zaraz po rozwinięciu; nie czeka się przekwitnienia. Wszystkie zioła zbierać należy w porze suchej, kwiaty, szczególnie po obeschnięciu z rosy i do czasu pojawienia się jej wieczorem. Nasiona i owoce zbiera się w stanie dojrzewającym albo dojrzałym; pączki i kory z chwilą pojawienia się miazgi.

Suszyć najlepiej naturalnem ciepłem, t. j. bez pomocy pieców i suszarni, i tylko z konieczności uciekać się do nich. Suszenie *w cieniu* ma ten wyższy stopień wartości nad suszeniem w słońcu, że nie odbiera roślinom pierwotnego zabarwienia i najmniej wywołuje w nich *zmian chemicznych*. Suszy się więc zioła na strychach (poddaszach), naturalnie przewietrzanych. Zioła należy przy suszeniu rozkładać cienką warstwą.

Niektóre zioła do tego stopnia *nie znoszą* wysuszenia na słońcu, że, np. jak kwiat bżowy, natychmiast czernieją. Kwiat dziewanny przeciwnie bardzo ładnie wysycha w słońcu. Po dokładnem wysuszeniu można zioła przygotować do wysyłki, pakując je najlepiej we worki. Wystrzegać się należy jednakże pakowania roślin niedostatecznie wysuszonych, gdyż łatwo się zagrzewają i następnie psują.

Zioła należy traktować zgodnie z ich własnościami. Stosownie do zawartych w ziołach składników lotnych, zioła lecznicze należy albo naparzać, albo gotować lub też na zimno sporządzić odpowiednie wyciągi z ziół. Lekceważyć tego nie można, gdyż źle przygotowana herbata ma niekiedy inne działanie, jak zamierzone.

Odróżniamy więc napary, odwary i wyciągi. O naparach mówimy wtenczas, gdy naparzamy daną herbatę gotującą wodą, podobnie jak to czynimy parząc kawę. Pozwalamy następnie kilka minut naciągnąć i przepuszczoną przez sito herbatę pijemy mniej lub więcej ocukrzoną. Przy wielu roślinach naparzanie nie wystarcza. Pragnąc wyciągnąć z nich pożądane składniki, należy rośliny przez chwilę gotować, poczęści 20—30 minut. W tych wypadkach mówimy o odwarach. Trzecia rzędu forma przygotowania herbat ziołowych — to wyciągi, które robimy na zimno, zalewając zioła wodą, a pozostawiając je przez noc. W tych warunkach rozpuszczają się jedynie te składniki, które potrzebne są do osiągnięcia pożądanego działania. Gdybyśmy taką herbatę gotowali, to rozpuściłyby się i inne składniki, które spowodować mogłyby działanie uboczne, nieprzewidziane, niekiedy szkodliwe. Trzeba więc uważać, kiedy herbatę sporządzać mamy na gorąco, lub na ciepło, lub na zimno. O szczegółach pomówimy przy poszczególnych ziołach.

ANYŻ.

(*Fructus Anisi* od *Pimpinella anisum* L.)

Roczne ziele, tylko u nas uprawiane. Zbiera się dojrzałe nasiona. Słomę używa się na sieczkę dla bydła, gdy jest zielonawa i podnosi mleczność krów.

Szerokie zastosowanie znalazł anyż w lecznictwie ludowym przy kolkach, wzdęciach, katarach żołądkowych i jelitowych; poza tem sprawia ulgę przy kaszlu. Łyżeczkę anyżu na 1 filiżankę mleka, gotuje się przez kilka minut; z tego odwaru zażywają po kilka razy dziennie dorośli po 1 łyżce stołowej, dzieci po łyżeczce. Często stosuje się olejek anyżowy, wydobyty z siemienia. W tym wypadku jednakże bierze się 5 do 6 kropli olejku na kawałek cukru.

Nasienie anyżu wykazuje także tę właściwość, że potęguje wydajność mleka u bydła; dlatego jest składnikiem mlekowydajnych proszków w lecznictwie weterynaryjnym.

ARCYDZIĘGIEL LEKARSKI.

(*Radix Angelicae* od *Archangelica officinalis* Hoffm.)

Roślina trwała, tylko uprawiana dla korzeni, które wykopuje się we wrześniu; liczne korzonki boczne spleta się z głównym korzeniem w warkocz i suszy na powietrzu. Z 1 aru przeciętnie uzyskujemy 20 kg. suchych korzeni.

Arcydzięgiel lekarski znakomicie działa przy cierpieniach piersiowych, wzdęciach, zakatarzeniu płuc, kolkach, kurczach, niedomaganiach żołądka, owrzodzeniach płuc; korzystnie działa także na system nerwowy. Stosuje się w naparze 10 do 15 gr. na 200 gr. (szklankę) wody. Szerokie zastosowanie znalazł arcydzięgiel lekarski jako dodatek do likierów żołądkowych.

BABKA WĄSKOLISTNA.

(*Herba Plantaginis* od *Plantago lanceolata*)

Zwana także babką lancetowatą. Ziele trwałe, rosnące po miejscach trawiastych, nad rowami, po miedzach i odłogach. Kwitnie prawie przez całe lato i może być stale zbierana w miarę odrastania liści. Zbierać należy same liście i suszyć w cieniu, żeby nie traciły koloru.

Bardzo pożądaný środek przeciw kaszlu, chronicznym katarom i zapłegmieniom dróg oddechowych. Znany jest także sok z babki wąskolistnej (zagotowana herbata z cukrem). Zewnętrznie stosuje się babkę, jako znakomity środek do rozmiękczenia wrzodów.

BEZ CZARNY.

(*Flores Sambuci* od *Sambucus nigra* L.)

Krzew albo drzewo o jasnoszarej lub brunatnej korze w zaroślach, ogrodach przy płotach i rowach przydrożnych. Kwitnie w czerwcu i lipcu. Zbiera się kwiat, oskubany z szczypek i suszy starannie w cieniu (od słońca zaraz czernieje i traci wartość); jagody suszyć w piecach. Z jagód przyrządza się powidła (dobre lekarstwo przeciw owrzodzeniu kiszek).

Napar z kwiatów pobudza wydzielanie potu, działa uspokajająco, oczyszcza krew i stanowi zarazem łagodny środek przeczyszczający; (podczas gorączki nie używać). Ponadto napar z kwiatów bzu jest jednym z najczęściej używanych środków, skutecznie działających przeciw wszelkiego rodzaju przeziębieniom, jako to: chrypce, kaszlowi, zakatarzeniu nosa i przewodów oddechowych. Odwar z jagód oczyszcza żołądek, nerki i pęcherz. Lekki odwar kwiatu używa się do przemywania oczu; mocniejszy odwar do gorących okładów (często zmieszane z rumiankiem) na bolące miejsca przy bólach zębów, uszu, jak również przy zapaleniach reumatycznych. Woda do płukania (kwiaty 20 do 30 gr. zalane pół l. gotującym się mlekiem) przy zapaleniu gardła, nabrzmieniach języczka i migdałów.

BIEZDRZENIEC — ROZPIKAMIEŃ.

(*Radix Pimpinellae* od *Pimpinella saxifraga*.)

Trwałe ziele o korzeniu aromatycznym, białym. Rośnie na miedzach, pod płotami i na miejscach trawiastych, suchych. Zbierać korzeń, wymyć i wysuszyć.

Bardzo poszukiwany środek domowy przeciw katarom żołądkowym, kaszlu i chrypce. Również, jako woda do ust i do płukania gardła oddaje znakomite usługi, zwłaszcza przy zapaleniu gardła i krtani. Sporządza się napar z 20 gr. rozdrobnionych korzeni w 200 gr. (szklance) wody i pije kilka razy w ciągu dnia po filiżance.

BLUSZCZYK ZIEMNY.

(*Herba Hederæ terrestris* od *Glechoma hederacea*.)

Ziele trwałe, też kurdybankiem zwane, rosnące na ziemiach wilgotnych, w zaroślach, około płotów, zabudowań, przeważnie w miejscach cienistych. Kwitnie od czerwca do końca lipca. Wtedy obcina się całe łodygi i suszy w cieniu. Zastosowanie znalazł bluszczyk ziemny, jako środek przeciw febrze i przy schorzeniach błony śluzowej. Gorący okład z naparu bluszczyku ziemnego uśmierza znakomicie bóle przy czyrakach i wrzodach.

BOBREK TRÓJLISTNY.

(*Folia trifolii fibrini* od *Menyanthes trifoliata* L.)

(*Flores trifolii fibrini*.)

Roślina trwała, rośnie na błotach i łąkach, kwitnie czerwono-biało albo białe w maju i czerwcu. Zbiera się liście od wiosny aż do jesieni i oddzielnie świeżo rozwinięte kwiaty.

Dzięki zawartości goryczki liście bobrek trójlistny znalazł szerokie zastosowanie, jako środek pobudzający apetyt i wzmacniający żołądek. Z tej racji jest również używany do likierów żołądkowych.

Sporządzamy napar z 5 do 10 gr. liści bobrka trójlistnego w 200 gr. (szklance) wody i pijemy tę herbatę po filiżance.

CZARNA JAGODA.

(Fructus-Baccae myrtilli siccati od Vaccinium myrtillus.)

Czarna jagoda, zwana również czernicą albo też borówką czernicą, krzew do 30 cm. wysoki pospolity w lasach całej Europy. Zbierać należy dojrzałe jagody i suszyć w piecach lub suszarniach. Pozostaje po ususzeniu ca 14% suchego owocu. Artykuł bardzo poszukiwany w handlu. Można też zbierać liście.

Suszone jagody używa się przy bieguncie i krwotokach, 30 gr. suszonych jagód zagotować w 200 gr. (szklance) wody, zmieszać z filiżanką kleiku owsianego i podawać co godzinę dzieciom po 1 łyżce stołowej, dorosłym po 2 do 3 łyżki stołowej.

Z świeżych jagód sporządzić można wino jagodowe, które wzmacnia żołądek; pomaga chorym na cukrzycę.

Napar z liści stosuje się przy wymiotach, kurczach żołądka, osłabieniu narządów moczowych, także w chorobie cukrowej. Okłady z rozgotowanych borówek stosuje się z dobrym skutkiem przeciw liszajom. Rozcieńczony sok z borówek daje dobrą wodę do płukania przy zakatarzeniu gardła i krtani, jak również przy zapaleniach jamy ustnej i dziąseł. Wodą taką można często przemywać nos przy zakatarzeniu. Odwar z liści oddaje dobre usługi przy zapaleniu oczu.

D A B.

(Cortex Quercus od Quercus pedunculata, Quercus sessiliflora, Quercus robur Semina (Glandes) (Quercus).)

Powszechnie znane drzewo. Dostarcza: żołądki — Semina, lepiej Glandes Quercus, i korę, Cortex Quercus. Żołądki zbierać, gdy opadną i suszyć w piecach; korę zdejmować za ukazaniem się miazgi z gałęzi jedno-, dwu- i trzyletnich, drzeć w wąskie pasy i równo pokroić, poczem wysuszyć.

Napar z kory wzmacnia serce, uśmierza krwotoki; dobrze działa przy krwawieniach żołądka i kiszek, kaszlu krwią i wymiotowaniu, doskonały przy czerwonce, bieguncie, skrofalach, zakatarzeniach pęcherza, przewodów oddechowych, zimnicy i przedłużającej się menstruacji. Doskonale skutkuje przemywanie naparem: przy poceniu nóg, odparzeniu, odmrożeniu — w tym wypadku — zaleca się dodać do naparu nieco alunu — owrzodzeniu, przy oparzeniach i odleżeniach.

Kawę żołądkową daje się na angielską chorobę, skrofule, blednice.

Zawarta w korze dębowej tanina m. i. jest znakomitą odtrutką przy zatruciach truciznami roślinnymi, jako to: lulką czarną, psianką czarną, naparstnicą, belladoną, zwaną także wilczą jagodą, oraz trującymi grzybami. Natychmiast po zatruciu podać 1 do 2 gr. taniny czystej i powtarzać tę dawkę co pół godziny, aż do przybycia lekarza.

DZIEWANNA.

(Flores verbasci od Verbascum thapsiforme et phylomoides L.)

Roślina dwuletnia, rośnie na piaszczystych ziemiach, odłogach, miedzach i zaroślach. Kwitnie latem. Kwiaty zbierać w dniu pogodnym i nie gniotąc rozpościierać na słońcu do suszenia.

W braku dostatecznego słońca suszyć w suszarni. Po wysuszeniu kwiat powinien być żółty; wtedy trzeba go silnie ugniatć w pudełkach drewnianych lub blaszanych, chronić od dostępu powietrza. Towar drogi i poszukiwany.

Działa na poty, przeciw zaflegmieniu, kaszlu i katarom dróg oddechowych. Podaje się w postaci naparu 8 do 10 gr. kwiatu na 150 gr. (¾ szklanki) wody i pije herbatę rano i wieczorem po filiżance.

GORYCZKA ŻÓŁTA.

(Radix Gentianae od Gentiana lutea.)

Grube, długie korzenie i pęd dochodzący od 60 do 100 cm. na łąkach wysokogórskich, w Karpatach i Pokuckich.

Napar jest doskonałym środkiem na brak apetytu i trudności w trawieniu; poza tem zaleca się go przy blednicy i wzdęciach. Napar z 10 gr. korzenia goryczki z 200 gr. (szklanki) wody pije się po łyżce stołowej przed jedzeniem. Korzeń goryczki żółtej ma szerokie zastosowanie do fabrykacji likierów żołądkowych.

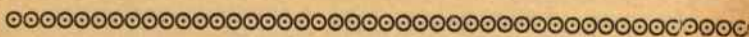
JALOWIEC POSPOLITY.

(Fructus Juniperi od Juniperus communis.)

Otrzymujemy jagody, które powinny być dojrzałe, t. j. czarne dobrze oczyszczone od różnych domieszek i przesuszone. Są to jagody zeszłoroczne, gdyż tegoroczne pozostają na zimę zielone i dopiero następnego roku dojrzewają; ponieważ tegoroczne — zielone nie mają słodczy, ani właściwego zapachu — nie powinny się znajdować między zbieranymi jagodami dojrzałymi.

Pożądane jako środek moczopędny; także przy reumatyzmie, katarach jelitowych i cierpieniach pęcherza; ponadto przy wodnej puchlinie i miedyspozycji żołądka. Znany jest także sok jałowcowy, jako środek przeczyszczający krew.

Stosuje się jako napar 50 gr. jagód zmiażdżonych na 200 gr. (szklankę) wody, pić rano i wieczorem po filiżance.

ZIOŁA DRA BREYERA

Dają odsprzedawcom

11655

WIELKI ZYSK

Wysyłają:

Hurtownie Apteczne
lub WYTWÓRNIA

„POLHERBA”

B. Piętowskiego

Kraków-Podgórze Skrytka 48

JASNOTA BIAŁA.
(Flores Lamii albi od *Lamium album*).

Zwana także martwą albo głuchą pokrzywą. Rośnie w ciemistych miejscach na ziemi próchnicznej i wilgotnej. Kwitnie od kwietnia do jesieni biało lub żółtawo. Zbierać t. j. wyskubywać same paszczowate korony, suszyć szybko na słońcu i ściśle pakować w pudełka. Bardzo poszukiwane.

Stosuje się jako napar z 10 gr. kwiatu na 200 gr. (szklankę) wody, rano i wieczorem po filiżance przy niedomaganiach moczowych.

KMINEK ALBO KAROLEK.
(Fructus Carvi od *Carum carvi*.)

Roślina dwuletnia, uprawiana, rośnie też dziko na łąkach wilgotnych, urodzajnych, niekiedy na miedzach. Zbierać dojrzałe nasiona i dobrze wysuszać oraz oczyszczać.

Kminek działa wzmacniająco na żołądek, przeciw wzdęciom, kurczom żołądkowym, kolkom. Stosowany też bywa przy przeziębieniach brzucha; poza tem używają go matki karmiące do podniesienia wydajności mleka.

W tym celu należy sparzyć 30 do 40 gr. kminku w 200 gr. (szklance) wody i co godzinę brać łyżkę stołową naparu.

Kminek używają w wielkich ilościach do fabrykacji olejku kminkowego i likierów do powszechnie znanej „Kminówki”.

KOPER WŁOSKI.
(Fructus foeniculi od *Foeniculum officinale*.)

Ziele dorastające wysokości człowieka, uprawiane jest w ogrodach dla swych słodkich nasion, które zbiera się, gdy brunatnieją. Suszyć bardzo dokładnie. Artykuł bardzo pożądaný.

Napar przeciwdziała cierpieniom piersiowym i przeziębieniom, usuwa gazy, uśmierza kurcze; zmieszany z sokiem porzeczki, daje doskonały środek na kaszel, na cierpienia piersiowe, przy wzdęciach, kolkach, powolnemu działaniu narządów trawienia, kurczach żołądka, cierpieniach nerkowych. Koper z miodem daje miodek koperkowy, ulubiony środek przeciw kaszlu u dzieci. Woda z koprem jest dobrym środkiem do płukania i używa się również jako płyn do oczu. Dla matek karmiących wskazany jest odwar z 25 do 30 gr. kopru w pół litrze wody, który pije się w porcjach po filiżance. Koper wywiera dodatni wpływ na skład mleka matki, i przez to u osesków nie następują wzdęcia.

KOZLEK LEKARSKI.
(Radix valerianae od *Valeriana officinalis*.)

Roślina trwała, też walerjanem i baldrianem zwana, najczęściej spotykana w miejscach wilgotnych. Kwitnie w lipcu i sierpniu jasno-czerwono. Zbierać jesienią lub na wiosnę korzenie, myć je i suszyć. Towar bardzo poszukiwany. Uprawiając kozłek lekarski, otrzymujemy z 1 ara ca 25 kg. suchych korzeni.

Kozłek lekarski jest jednym z najlepszych środków uspokajających nerwy. Poza tem działa on przy kurczach żołądkowych, brzusznych, przy kolkach, wzdęciach, hysterji, przeciw robakom trzewiowym i t. p. Z sporządzonego naparu 10 do 15 gr. korzenia walerjanowego i 150 gr. ($\frac{3}{4}$ szklanki) wody pije się po połowie rano i wieczorem. Tynktura (krople) walerjanowa działa znakomicie przeciw kurczom żołądkowym i bólom głowy. Bierze się dziennie 3 razy 15 kropli na cukier. Kozłek lekarski należy przechowywać w miejscach niedostępnych dla kotów.

KRWAWNIK POSPOLITY.
(Herba millefolij od *Achillea millefolium*.)

Roślina wieloletnia, rośnie wszędzie na miedzach, polach i miejscach trawiastych. Kwitnie biało lub blade-różowo od czerwca do jesieni. Zbierać i suszyć liście. Oddzielnie świeżo rozwinięte kwiaty, bez szypulek. Suszyć w cieniu.

Jest jednym z najpospolitszych środków domowych przeciw chorobom żołądkowym, wątroby, krwawieniom hemoroidalnym, nerwowym bólom żołądka. Stosuje się jako napar z 20 gr. krwawnika na 500 gr. ($\frac{1}{2}$ litra) wody rano i wieczorem po filiżance. Zewnętrznie stosuje się odwary krwawnika przy wrzodach i ranach.

LIPA DROBNOLISTNA.
(Flores tiliae od *Tilia ulmifolia* Scop.)

Okazale, powszechnie znane drzewo, wszędzie pospolite. Kwitnie w czerwcu i lipcu. Kwiat oskubywać razem z skrzydełkiem. Suszyć starannie. Towar bardzo poszukiwany.

Napar posiada działanie pobudzające nerwy, sprowadza poty, uśmierza kurcze i głównie znajduje zastosowanie przy kataralnych przeziębieniach, przy kaszlu, chronicznem zakatarzeniu, zapłęgnięciu płuc i oskrzeli; poleca się również w wypadkach wodnej puchliny i epilepsji. Zewnętrznie stosuje się okłady z odwaru kwiatu lipowego przy oparzeniach.

MACIERZANKA POSPOLITA.
(Herba thymi od *Thymus serpyllum*.)

Mała krzewinka pachnąca. Tworzy całe kępy na ziemiach lekkich, wzgórzach; kwitnie całe lato. Zbiera się całe ziele bez korzeni i suszy w cieniu. Ziele bardzo pokupne i poszukiwane.

Znakomity środek przeciw kokluszowi. Zewnętrznie stosuje się macierzankę do kąpieli. Działają one wzmacniająco, poza tem przy skrofalach i niektórych zachorzeniach skóry; na pełną kąpiel bierze się $\frac{1}{4}$ do 1 kila macierzanki. Macierzanki nie należy gotować, jedynie sparzyć.

MARZANKA WONNA.
(Herba Matrisilvae lub Asperulae od *Asperula odorata*.)

Zwana również barwica. Roślina trwała. Spotyka się w wilgotnych, ciemistych lasach. Kwitnie w maju i czerwcu. Zbierać całe ziele bez korzeni i suszyć w cieniu. Po wysuszeniu silnie i przyjemnie pachnie.

Napar stosuje się w wypadkach hysterji, przeciw puchlinie wodnej i żółtacze. Okłady ze świeżej, rozgniecionej rośliny sprawiają ulgę w bólach głowy, dalej przy owrzodzeniach i ranach.

MACZNICA LEKARSKA.

(Folia uvae ursi od *Arctostaphylos uva ursi* L.)

Krzew zarastający suche piaszczyste wzgórze w lasach sosnowych. Liście i jagody podobne do borówek, pierwsze tępe i siatkowane, jakgdyby skóra groszkowa, zaś drugie mączyste. Zbierać liście o porze, gdy są jeszcze zielone i niema żółtych, czerwonych lub czarnych. Potrzebne są w ogromnych ilościach.

Zastosowanie znalazły liście macznicy lekarskiej przy chronicznych katarach pęcherza, jak niemniej przeciw zaburzeniom organów moczowych. Kilka razy w ciągu dnia pije się po filiżance naparu, sporządzonego z 20 do 25 gr. liści z 200 gr. (szklanka) wody. Przy wyciekach śluzowatych pije się taką herbatę przez dłuższy czas.

MIĘTA PIEPRZOWA.

(Folia, Herba *Menthae piperitae* od *Mentha piperita*.)

Roślina trwała, uprawiana w dużych ilościach. Uprawa znakomicie się opłaca. Zbierać przed kwitnieniem liście i młode wierzchołki. Z rośliny otrzymujemy olejek miętowy i mentol.

Roślina sama należy do najczęściej znanych i najpopularniejszych środków domowych. Pobudza apetyt i poty, działa wzmacniająco na żołądek, przy kurczach żołądkowych, kolkach i wzdęciach. Jest skuteczną przeciw bieguncie. Podaje się napar 15 do 20 gr. mięty na 200 gr. (szklankę) wody, dodaje cukru i pije po filiżance.

MNISZEK POSPOLITY.

(Herba, Radices *taraxaci* od *Taraxacum officinale* Wigg.)

Roślina pospolita na łąkach, przydrożach, w zaroślach. Zbierać liście wiosną przed zakwitnięciem, korzenie wiosną albo jesienią.

Napar z całej rośliny pobudza wydzielanie śluzu w żołądku i przewodzie moczowym, oczyszcza krew, dalej działa na wątrobę i znajduje skuteczne zastosowanie w wypadkach zatwardzenia, cierpienia wątroby, przy żółtaczce, hemoroidach i t. p. Napar z korzeni zaleca się szczególnie w wypadkach hemoroidów, w zatwardzeniach i innych cierpieniach organów brzusznych.

Powyższe środki nie mogą być zbyt długo stosowane, aby nie ucierpiały narządy trawienia.

OMAN WIELKI.

(Radix *Inulae* — *Enulae* — *Heleni* od *Inula helenium* L.)

Roślina trwała, spotyka się u nas w dzikim stanie bardzo rzadko w wilgotnych i cienistych zaroślach w Lubelskiem, Sandomierskiem, Mazowieckiem i podobno na Litwie. Kwitnie żółto od czerwca do sierpnia. Zbiera się jesienią korzeń grubości ca 3 cm., który przelupuje się i szybko suszy. Drobniejsze korzenie zużywa się do dalszego rozmnażania. Korzeń jest jasnoszary, w stanie świeżym miękki, gdy suchy — twardy i kruchy, m. d. zawiera olejek eteryczny, heleninę (*Heleninum*), gatunek kamfory.

Oman wielki uprawiają w Niemczech na szeroką skalę. Po 3 do 4 latach z 1 aru uzyskuje się 20 kg. suszonych korzeni.

Uwagi: **Wewnętrznie:** przy silnych zapłegmieniach dróg oddechowych, bronchicie w postaci naparu 10 do 15 gr. korzenia na 200 gr. (szklankę) wody — co 2 godziny łyżkę stołową. — **Zewnętrznie** oddaje powyższy napar znakomite usługi przy świerbieniu skóry, wysypkach skórnych, świerzbie i t. d. przez zmywania, które najlepiej uskutecznia się wieczorem.

ORZECH WŁOSKI.

(Folia *Juglandis* od *Juglans regia*.)

Powszechnie znane u nas drzewo ogrodowe, dla swych pokupnych orzechów. Zbiera się liście bez ogonków od września i suszy w cieniu. Miękka naowocnia, okrywająca skorupę, bywa również zbierana i suszona, lecz nie może być pleśni ani nadgnicia.

Liście orzecha włoskiego stosowane bywają, jako środek krew przeczyszczający i to w postaci odwaru 15 do 20 gr. liści na 250 gr. (szklankę) wody, który to odwar pije się rano i wieczorem po pół filiżanki.

PIOŁUN.

(Herba *Absinthii* od *Artemisia absinthium*.)

Roślina trwała, rośnie po pustkowiach szczególnie tam, gdzie znajduje potas. Kwitnie przez lipiec i sierpień. Zbierać liście i miękkie wierzchołki łądzy; twarde i grube badyły odrzucać. Suszyć w cieniu.

Używany bywa przy chronicznym katarze żołądkowym, kolkach, cierpieniach wątroby, poza tem jako środek pobudzający apetyt i wzmacniający żołądek. Działa też przeciw robakom trzewiowym.

Stosuje się w naparze 10 do 15 gr. piołunu na 200 gr. (szklankę) wody. Pije się rano i wieczorem po kieliszku. Znane jest również wino piołunowe, które wykazuje to samo działanie, co herbata.

PODBIAŁ ZWYCZAJNY.

(Folia *Farfarae* od *Tussilago farfara*.)

Roślina trwała, rośnie na ziemiach gliniastych. Kwitnie żółto przed wydaniem liści, niekiedy już w marcu, zwykle w kwietniu. Zbiera się kwiaty i liście. Jedne i drugie zachować powinny właściwy kolor. Liście podbiała zwyczajnego wchodzi w skład herbaty piersiowej. Stosuje się przy kaszlu, zapłegmieniu, chrypie, katarach piersiowych, grypie i t. p.

POKRZYWA ZWYCZAJNA.

(Herba *urticae* od *Urtica dioica* L.)

Bardzo pospolite ziele, dorastające do 60—80 cm. wysokości. Zbiera się całą roślinę.

W nowoczesnej naukowej literaturze lekarskiej nie spotykamy już wzmianki o tej roślinie, natomiast w lecznictwie ludowym zawsze jeszcze stosuje się pokrzywy, np. napar z liści pokrzywy przeczyszcza krew, pobudza wydzielanie moczu, stosuje się przy zakatarzeniach płuc i przewodów oddechowych, do przeczyszczenia żołądka, przy żółtaczce i hemoroidach. Napar z korzeni działa silniej, zwłaszcza przy zaczynającej się puchlinie wodnej i krwo-

250

paleniach oczu u dzieci. Przy starannem traktowaniu, przemawiając herbata z rumianku, można wyleczyć najgorsze choroby skórne. Rumianek, umieszczony w woreczku i stosowany jako okład, działa „rozpędzająco“ i oddaje świetne usługi przy bólach zębów i róży.

SKRZYP POLNY — KOSZCZKA.

(Herba equiseti od Equisetum arvense i hiemale.)

Roślina trwała. Korzenie ma na parę łokci w głąb ziemi idące, i dlatego jest bardzo trudny do wypłenicenia na polach. Zbiera się ziele w ciągu lata i suszy w cieniu.

Głównym działającym składnikiem skrzypu jest kwas krzemowy. Odwary stosuje się przy zachorzeniach na tle reumatycznym, nerek i pęcherza; pozatem przeciw wodnej puchlinie, żółciowym kamieniom i jako środek moczopędny. W nowszych czasach stosowany bywa skrzyp polny też przy gruźlicach. Zewnętrznie stosuje się skrzyp polny, jako okłady przy egzemach skóry, oraz przy gojących się ranach.

SZAKŁAK — KRUSZYNA.

(Cortex Frangulae od Rhamnus frangula L.)

Z pospolitego tego krzaku — rośnie w lasach i gęstwinach — zbiera się korę z starszych gałęzi i suszy takową w słońcu.

Działa znakomicie na krew i przeczyszcza ją; z tego też względu wskazane jest używanie jej przy zachorzeniach hemoroidalnych i nieczystej krwi. Z odwaru 20 gr. kory na 200 gr. (szklankę) wody pije się rano i wieczorem po filiżance. Receptowana często przez lekarzy.

SZALWIA LEKARSKA.

(Folia Salviae od Salvia officinalis.)

U nas uprawiana w ogrodach. Kwitnie w czerwcu i lipcu. Zbierać i suszyć liście oraz miękkie wierzchołki.

Napary 10 do 15 gr. szalwi na 200 gr. (szklankę) wody działają znakomicie: jako woda do płókania przy zapaleniach gardła, migdałów i zachorzeniach dziąseł; poza tem jako herbata stosowana: przy zakatarzeniach dróg oddechowych, astmie, kaszlu i katarze.

SZANTA POSPOLITA.

(Herba Marrubii od Marrubium vulgare L.)

Roślina trwała, rośnie na pustkowiach, gruzach, dziedzińcach. Całe ziele aromatyczne. Kwitnie biało w lipcu i sierpniu, w których to miesiącach całe ziele się zbiera. Suszyć w cieniu. Uprawiając szantę pospolitą, otrzymujemy z 12 m² przeciętnie 1 kg suszonego ziele.

Wskazania i zastosowania: Jako środek domowy wewnętrznie przy zakatarzeniu płuc, w postaci naparu 60 do 90 gr. szanty pospolitej na 600 gr. 3 (szklanki) wody, 3 razy dziennie po szklance rano, w południe i wieczorem.

ŚLAZ LEKARSKI (TOPOLÓWKA).

Radix Althaeae od Althaea officinalis L.)

(Folia Althaeae.)

Roślina wieloletnia. Dziko u nas nie rośnie; musi być uprawiana. Kwitnie w lipcu i sierpniu różowo. Liście zbierać można każdego czasu, korzenie dopiero po dwóch do trzech latach. Wykopuje się takowe jesienią i w stanie świeżym usuwa się przez ostruganie naskórka, poczem suszy i w kawałki kroi. Otrzymane przy ostruganiu odpadki i korzonki włóknowate można zużyć, jako mlekodajny dodatek do paszy dla krów. W 3 roku z 1 aru przeciętnie uzyskujemy 30 kg suchych korzeni.

Uwagi: Wewnętrznie — przy kaszlu, chrypce i katarach. 10 do 15 gr. suszonych i pokrojonych korzeni naparzyć 1 litrem wody, poczem zagotować do otrzymania $\frac{3}{4}$ litra herbaty, którą osładzamy cukrem, najlepiej cukrem lodowatym. Kilka razy przez dzień pijemy po filiżance tej herbaty. Przy bolesnem oddawaniu moczu zaleca się pić gorący napar herbaty w ilości 25 gr. na pół litra wody bez cukru. Zewnętrznie — przy oparzeniach znakomita ulgę sprawia zimny okład z naparu 20 gr. korzeni na 130 gr. ($\frac{1}{2}$ szklanki) wody, do której po ostudzeniu dodajemy żółtko.

Korzeń ślazu lekarskiego jest głównym składnikiem herbaty piersiowej.

TATARAK POSPOLITY.

(Rhizomata Calami od Acarus calamus.)

Roślina wieloletnia, gromadnie rosnąca na zalanych obrzeżach stawów, sadzawek, rzeczek i łąk. Zbierać rośliny mięsiste, czołgające się łodygi, gdy poziom wód na to pozwala; obmyć je z błota, oczyścić od obrastających dolną stronę korzonków i suszyć albo w takim stanie, albo obrane ze skórki, albo też pokrajane w kostkę ze skórką lub bez niej. Stosownie do tej obróbki jest droższy lub tańszy.

W lecznictwie ludowem stosowany bywa korzeń tataraku przy niedomaganiach żołądka, braku apetytu, słabem trawieniu. W tych wypadkach stosuje się napar z 16 gr korzenia tataraku z 200 gr. (szklanka) wody, pijąc go 3 razy dziennie po kieliszku. Dla dzieci rachitycznych, osłabionych, cierpiących na niedokrwistość zaleca się kąpiele tatarakowe, które działają znakomicie wzmacniająco na organizm. Na 1 litr wody gorącej bierze się 15 do 20 gr. korzenia. Nacierania spirytusem tatarakowym wskazane są przy reumatyzmie, postrzale itp.

TOBOLKI POSPOLITE — TASZNIK.

(Herba Capsellae Bursa pastoris od Capsella Bursa pastoris.)

Ziele roczne, rosnące na ziemiach uprawnych, lekkich. Kwitnie od wiosny do jesieni. Zbierać całą roślinę, bez korzenia, i nie później jak do lipca. Suszyć, rozpościerając w cienistym miejscu.

Posiadając własności krew tamujące, tashnik znalazł zastosowanie przy zbyt silnej menstruacji, krwawieniach z nosa i kaszlu z krwią. Poza tem działa znakomicie przy biegunkach i cierpieniach hemoroidalnych. Stosuje się jako napar.

(Herba centaurii minoris od Erythraea centaurium.)

Działła pobudzająco na apetyt, przeciw chronicznym katarom żołądkowym, wzdęciami i przy zachorzeniach wątroby. Sporządza się napar z 20 do 25 gr. tysiącznika na 250 gr. (szklanke) wody i pije trzy razy dziennie po filiżance.

(Lycopodium od Lycopodium clavatum.)

Stosuje się, jako proszek do zasypywania chorych miejsc skóry, jako odwar przy kamieniach żółciowych, zapaleniach pecherza, biegunkach, reumatyzmach, kurczach. W homeopatii stosuje się w rozmaitych cierpieniach skóry.

(Radix ononidis od Ononis spinosa.)

Roślina trwała z licznymi kołczastymi gałązkami, rośnie na gliniasto-wapiennych ziemiach, w zaroślach, na miedzach itd. Zbierać korzeń w jesieni lub na wiosnę. Posiada właściwości silnie moczopędne; dlatego też stosowany jest przy niedomaganiach organów moczowych. 50 gr. korzenia gotujemy przez pół godziny z 200 gr. (szklanka) wody — i pijemy w razie potrzeby po filiżance.

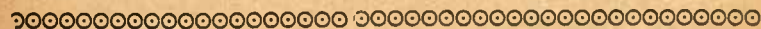
(Flores tanaceti od Tanacetum vulgare.)

Znakomity środek przeciw robakom trzewiowym; działa także przy boleściach kłuczowych w brzuchu. Stosuje się w naparze 20 do 25 gr. na 250 gr. (szklankę) wody trzy razy dziennie po filiżance.

(Radices Consolidae od Symphytum officinale.)

Jest znakomitym środkiem ludowym przeciw rozwolnieniu, przy kaszlu i zaflegmieniu dróg oddechowych. Znany też w postaci miodu żywokostowego, jako środek przeciw kaszlu u dzieci. Stosuje się w formie odwaru 15 do 20 gr. żywokostu na 200 gr. (szklanke) wody i pije 4 razy dziennie po ½ filiżanki.

Czesław Gierszewski.

Zioła przeciwko clerpieniom przewodu pokarmowego

zn. sł. „IROTAN“ R. 1149

Zioła przeciwko wymłotom, oraz atonji kiszek

zn. st. „GARA“ R. 1148

Zioła przeciwko chorobom płucnym i błednicy

zn. sł. „ELMIZAN“ R. 1153

**Zioła przeciwko reumatyzmowi, artretyzmowi, podagrze
i Ischiasowi zn. sł. „ARTROLIN“ R. 1150**

zn. sł. „ARTROLIN“ R. 1150

Ziółta przeciwko niedomaganiom skrofulicznym

zn. st. „TIZAN“ R. 1152

Złota przeciwnie chorobom nerwowym i epilepsji (padaczce)

zn. št. „EPILOB N“ R. 1151

Ziola przeciwko chorobom nerek i pęcherza

zn. sł. „ÜROTAN“ R. 1147

Zioła przeciwko cierpieniom narządów trawienia i wątroby

zn. sł. „CHOGAL” R. 1463

Kaplele slarkowo-roślinne zn. sł. „SULFOBAL“ R. 1263

podniosą z pewnością bardzo poważnie Wasz obrót i pozyskają dla Was wdzięczność klientów. O ile dotąd nie trzymacie na Swym składzie naszych ziół, — to nie omieszkajcie zamówić natychmiast.

ADRES DLA ZAMÓWIEŃ I INFORMACYJ:

OSKAR WOJNOWSKI - Warszawa, Hortensja Nr. 3, m. 4

11605

TABELE PODRĘCZNE DROGISTÓW

Ważniejsze wzory z planimetrii i stereometrii. — Skróty i symbole. — Skróty w cennikach i przepisach. — Jednostki fizyczne. — Ciężary atomowe bardziej znanych pierwiastków. — Ciężary właściwe ważniejszych ciał. — Temperatura topnienia lub zamarzania. — Temperatura wrzenia. — Mieszaniny oziębiające. — Tablice porównawcze stopni Baumé. — Tablica rozpuszczalności najważniejszych chemicznych. — Tablica ciężaru kropel. — Spółczynnik zmydlania. — Ważniejsze odczynniki i płyny w laboratorium drogerijem.

Ważniejsze wzory z planimetrii i stereometrii

PROSTOKĄT

powierzchnia:

$$\text{bok } AB \times \text{bok } BC.$$

TRÓJKĄT

powierzchnia:

$$\frac{\text{bok } AB \times h}{2}$$

(h — wysokość)

TRAPEZ

powierzchnia:

$$\frac{(\text{bok } AB + \text{bok } CD) \times h}{2}$$

2

(bok AB równoległy CD)

KOŁO

powierzchnia:

$$2\pi r$$

KULA

powierzchnia:

$$4\pi r^2$$

objętość:

$$\frac{4}{3} \pi r^3$$

CYLINDER

powierzchnia:

$$2\pi r h$$

objętość:

$$\pi r^2 h$$

STOŻEK I PIRAMIDA

powierzchnia:

$$\pi r \sqrt{r^2 + h^2}$$

objętość:

$$\frac{1}{3} G h$$

(G = powierzchnia podstawy)

SEKTOR KULI

powierzchnia:

$$\pi r (2h + a)$$

objętość:

$$\frac{3}{2} \pi r^2 h$$

P. S. $\pi = 3,14$.

Skróty i symbole

MM = milimikron (0,000001 mm)
M = mikron (0,001 mm)
mm = milimetr
cm = centymetr
dm = decymetr
m = metr
km = kilometr
mm² = milimetr kwadratowy
cm² = centymetr kwadratowy
dm² = decymetr kwadratowy
m² = metr kwadratowy
a = ar (100 m²)
ha = hektar
km² = kilometr kwadratowy
mm³ = milimetr sześcienny
cm³ = centymetr sześcienny
dm³ = decymetr sześcienny (1 liter)
m³ = metr sześcienny
l = liter
mg = miligram
cg = centygram
dg = decygram
g = gram
dkg = dekagram

kg = kilogram
t = tona
sek = sekunda (lub ')
min = minuta (lub '')
h = godzina
Kgm = kilogramometr
KM = koń mechan. (=HP=PS)
A = amper
V = wolt
W = wat
KW = kilowat
KVA = kilowoltamper
KWG = kilowatgodzina
+ = biegun dodatni
— = biegun ujemny
N = magn. biegun północny
S = magnetyczny biegun poł.
= = prąd stały
∞ = prąd zmienny
°C = stopień Celsjusza
°R = stopień Réaumur
°B = stopień Baumé
/ = stopa
// = cal

Skróty w cennikach i przepisach

- aa. — ana. — z każdego po równej części.
abs. — absolutus — zupełnie czysty, absolutny.
ad baln. — ad balneum — przeznaczony do kąpieli.
add. — adde — dodaj.
ad lib. — ad libitum — dowolnie.
ad us. med. — ad usum medicinale — do leczniczego użycia.
ad us. (usum) externum — do użytku zewnątrz.
ad us. (usum) internum — do użytku wewnątrz.
ad us. (usum) proprium — do użytku własnego.
ad us. vet. — ad usum veterinarium — do użycia dla zwierząt.
alb. — albus, a, um — biały.
albiss. — albissimus, — a, um, — najbielszy, bardzo biały.
alcoh. dep. — alcoholo depuratus, a, um — alkoholem oczyszczony.
anhydr. — anhydricus, a, um, — bezwodny.
aq. — aqua — woda.
aques. — aquosus, a, um — wodnisty.
bisdep. — bisdepuratus, a, um — podwójnie czyszczony.
bismund. — bismundatus, a, um — podwójnie obłupany, obrany.
bisrectif. — bisrectificatus, a, um — podwójnie rektyfikowany.
c. — cum — z.
cc. — concisus — krajane.
cal. — calcinatus, a, um, — kalcynowany, zwapniony, prażony.
c. calicib. — cum calibus — z kielichami.
c. bract. — cum bracteis — z liśćmi wierzchniemi.
ch. cer. — charta cerata — papier woskowany, kapsulka woskowana.
chem. — chemice — według chemicznego sposobu i zwyczaju.
chemic. pur. — chemice purus, a, um — chemicznie czysty.
c. flor. — cum floribus — z kwieciami.
comp. — compositus, a, um — złożony.
compr. — compressus, a, um — zgnieciony, zduszony, komprimowany.
conc. — concisus a, um — krajany.
concentr. — concentratus — stężony.
cont. — contusus, a, um — rozdrobniony, skruszony, potłuczony.
coq. — coque — gotuj.
cryst. — crystallisatus, a, um — krystaliczny, w kryształach.
d. (dos) — dosis — dawka.
d. da, detur, dentur — daj.
dec. — decoctum — odwar.
d. ad ch.-detur ad chartam — dajcie w papier.
d. ad sc.-detur ad scalatum — dajcie w pudełku.
d. ad vitr. — dajcie w szkło.
dil. dilutus, a, um — rozcieńczony.
depur. — depuratus, a, um — czyszczony, oczyszczony.
e bac. e baccis — z jagód.
e fruct. — e fructibus — z owoców.
elect. — electus, a, um — wybrane.
e lig. — e ligno — z drzewa.
e pice — z dziegciu, ze smoły.
e res. — e resina — z żywicy.
e sem. — e seminibus — z nasion.
exort. — exortatus, a, um — obrany z skórki, z kory.
express. — expressus, a, um — wyciśnięty, wyprasowany.
exculp. — exculpatus, a, um — obrany z miększu.
exsicc. — exsiccatus, a, um — wysuszony.
fiss. — fissus, a, m — rozczepiony.
filtr. filtra, filtretur — przesaczyć.
frig. par. — frigide paratus — na zimno przyrządzone.
fus. — fusus, a, um — zlany, ulany.
granul. — granulatus, a, um — ziarenkowany.
gross. — grossus, a, um — gruby.
gtt. — guttae — krople.
i. bacill. — in bacillis w laskach.
i. bacul. — in baculis — w drążkach. w laskach.

i. crust. — in crustulis — w skorupkach.
i. fasc. — in fasculis — w wiązках.
i. fasc. — in fascibus — w woreczkach.
i. fol. — in foliis — w listkach.
i. fragm. — in fragmentis — w kawałkach.
i. globul. — in globulis — w kuleczkach.
i. gran. — in. granis — w ziarnkach.
i. lacr. — in lacrimis — w łzach.
i. lam. — in lamellis — w listkach, w płytkach.
i. mass. — in massis — w masie.
i. tabul. — in tabulis — w tabliczkach.
inspiss. — inspissatus, a, um — zgęszczony.
I a. — lege artis — podług wszelkich wymagań.
leviss. — levissimus, a, um — bardzo lekki.
liqu. — liquor — roztwór, płyn.
liquef. — liquefactus, a, um — bardzo lekki.
m. misce misceantur — zmieszać.
mai. — maior, us — większy n. p. gatunek.
maxim. — maximus, a, um — największy n. p. gatunek.
med. — medius, a, um, — średni.
min. — minor, — mniejszy.
min. conc. — minutim concisus — drobnutko pokrajane.
mund. — mundatus, a, um — obierany, obłany.
nat. — naturalis, e — naturalis, e — naturalny, zwykły.
obdd. — obductae — powleczone.
oll. Olla — słoik.
oll. tect. — olla tecta — słoik z nakrywką.
opt. — optimus, a, um. — najlepszy.
p pars — część.
p. aeq.-partes aequales — do równych części.
plan. sol. — plane solubilis, e, — zupełnie rozpuszczalny.
pracc. — praecipitatus, a, um — strącony.
praep. — praeparatus, a, um — przyrządzony, preparowany.
pro pec. — pro pecore — dla bydła.
pulv. albo p. — pulveratus, a, um — proszkowany, w proszku.
pur. — purus, a, um — czysty.
puriss. — puriss, a um — zupełnie czysty, najczystszy.
q. s. — quantum satis — tyle ile potrzeba.
raff. — raffinatus a, um — rafinowany, oczyszczony.
rasp. — raspatus, a um — opilkowany — w opilkach.
Rec! albo Rp.! — recipe — weź.
recrist. — recristallisatus, a, um — przekrystalizowany.
rec. — recens! — świeży.
rectf. — rectificatus, a, um — oczyszczony, rektyfikowany.
s. lub solve, solvatur — rozpuść.
s. — sine — bez.
s. bract. — sine bracteis — bez liści łodygowych.
s. calic. — sine calicibus — bez liści kielichowych.
s. epiderm. — sine epidermite — bez naskórka.
s. fabrill. — sine fabrillis — bez włosków korzeniowych.

ŁANCZYŃSKIE SOLE KĄPIELOWE

zawierają jod, brom i żelazo

NATURALNA

w woreczkach 10 i 50 kilogramowych.

11606

AROMATYCZNA

z orzeźwiającym zapachem kosodrzewiny w skrzynkach na 1 kąpiel.

Skutecznie działają przeciwko artretyzmowi, reumatyzmowi, zapaleniu stawów, otyłości, przy chorobach kobiecych oraz ogólnem osłabieniu na tle nerwowem.

Do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

SPRZEDAŻ HURTOWA W TOW. HANDL. PRZEM.

„REAL“ S. A.

WARSZAWA, WIDOK NR. 24 — TELEFON 685-30

sicc. — siccus, a, um — suchy.
 sol. — solutus, a, um — rozpuszczony.
 spiss. — spissus, a, um — zgęszczony.
 s. stipit. — sine stipitibus — bez łodyg — bez szypulek.
 subt. pulv. — subtile pulveratus — drobno sproszkowany.
 tab. tabella, tabula — tabela, tablica.
 tabl. tabuletae — tabletki.
 torn. — tornatus, a, um — kręcony.
 techn. — technicus, a, um — techniczny, do użycia w prze-
 myśle.
 tct. — tinctura — tinktura, nalewka.
 tub. — tuba — rurka.
 ust. — ustus, a, um — palony.
 ungt. — unguentum — maść.
 v. vitrum — szkło, butelka, słoik szklany.
 v. ampl., vitrum amplum — szklane naczynie z szeroką szyjką.
 vitrum cum collo angusto — naczynie szklane z wąską szyjką.
 v. c. epist. vitr., vitrum cum epistomeo vitreo — naczynie
 szklane z korkiem szklannym.
 v. tect. vitrum tectum — naczynie szklane kryte.
 v. pat. — vitrum patentatum — kroplomierz.
 v. gutt. — vitrum guttatorium — kroplomierz.
 v. rostrat., vitrum rostratum — kroplomierz.
 v. T. K. — kroplomierz.
 vap. par. — vapore paratus — przygotowane na parze
 ven. — venalis, e — trujący.
 ver. — verus, a, um — prawdziwy.
 vulg. — vulgaris — pospolity.

ANTONI JANKOWSKI i S-ka

Pabjanice

Piłsudskiego 9. Tel. 80

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

FABRYKA GAZY I WATY HYGROSKOPIJNEJ

P O L E C A :

**GAZĘ HYGR.
 BANDAŻE
 KEMBRYK
 KALIKOT
 WATĘ HYGR.**

**Próbki
 i cenniki
 na żądanie**

**Próbki
 i cenniki
 na żądanie**

Jednostki fizyczne

Jednostka

Objaśnienie

Dyna. — Siła, która nadaje masie 1 g przyspieszenie równe $\frac{\text{cm.}}{\text{sek}^2}$ Jednostka siły

Gram-siła. — 981 dyn.

ERG. — Praca, wykonana przez jedną dyne, przesuwającą punkt zaczepienia o jeden centymetr. Jednostka pracy.

Kilogramometr. — Siła, zużyta na podniesienie 1 kg. masy na 1 m. wysokości. Równa się 98.1000.000 ergów. Jednostka pracy.

Joule (Dżaul). — Siła równa 10.000.000 ergów. Jednostka praktyczna, gdyż erg jest zbyt mały. Jednostka pracy.

Wat. — Zdolność maszyny do wykonania w 1 sekundzie pracy jednego Joule'a. Jednostka praktyczna, mniejsza 736 razy od KM (konia mechanicznego). Jednostka elektryczna.

Kilowat. — Równa się 1000 wattów = 1,36 konia mechanicznego. Jednostka elektryczna.

Koń mechaniczny. — Praca 75 kilogramometrów w 1 sekundzie.

OM (Ω) — Opór elektryczny słupka rtęci 1 metra wysokości o przekroju 1 milimetra². Jednostka oporu.

Volt. — 100.000.000 jednostek C. G. S. = 1 amper, przechodzący przez przewodnik o oporze 1 oma. Jednostka elektryczna.

Amper. — Prąd elektryczny, przenoszący 1 kulomb w ciągu 1 sekundy. Jednostka natężenia prądu elektrycznego.

Kiloamper. — 1.000 amperów. Miara silnych prądów.

Coulomb (Kulomb). — Prąd 1 ampera w 1 sekundzie. Jednostka ilości.

Farad. — Pojemność kondensatora, naładowanego jednym woltem i zawierającego 1 kulomb. Jednostka pojemności przewodnika elektrycznego.

Mikrofarad. — Jedna milionowa farada. Jednostka praktyczna, gdyż farad jest zbyt duży.

Henry. — Współczynnik indukcji zmiennej dwu obwodów.

Mała Kalorja. — Ilość ciepła niezbędna do nagrzania 1 cm³ wody o 1° C.

Wielka Kalorja. — Ilość ciepła niezbędna do nagrzania 1 kg. wody o 1° C.

Gauss. — Po'e magnetyczne, rozciągające się na odległości 1 centymetra od jednostki masy magnetycznej. Jednostka natężenia pola magnetycznego.

Kadzidło królewskie 1 kg zł. 7.50
Kadzidło krajowe 1 kg zł. 4.—
Ogień bengalski na wagę czerwony i zielony kg zł. 12.—
Stinks płyn belgijski do czyszczenia metali i szkła luz. zł. 3.60
Srebro proszek do czyszczenia złota i srebra luz. zł. 2.40
Verlin proszek przeciw karakonom luz. zł. 3.60
Plastikon kit do spajania szkła i porcelany luz. zł. 3.60
Śnieg na choinkę niespalający się luz. zł. 3.—
Krażki trujące na muchy 100 szt. zł. 5.—.

Wysyłka za zaliczeniem pocztowem, przyczem o ile rachunek przekracza zł. 100.— Franco porto i opakowanie.

Laboratorium Chemiczne „Elwira”
R. Wiśniewski - Kraków, Stradom L. 11

Ciężary atomowe

bardziej znanych pierwiastków

O=16,00

N a z w a	Symbol chemiczny	Ciężar atomowy
Antymon	Sb	121,8
Argon	Ar	39,9
Arsen	As	74,96
Azot	N	14,003
Bar	Ba	137,37
Beryl	Be	9,02
Bismut	Bi	209,0
Bor	B	10,9
Brom	Br	79,92
Cer	Ce	140,25
Cez	Cs	132,81
Chlor	Cl	35,46
Chrom	Cr	52,0
Cyna	Sn	118,7
Cynk	Zn	65,37
Cyrkon	Zr	91,2
Fluor	F	19,00
Fosfor	P	31,04
Gel	Ga	69,7
German	Ge	72,5
Glin	Al	26,96
Hel	He	4,00
Iryd	Ir	193,1
Jod	J	126,92
Kadm	Cd	112,40
Kobalt	Co	58,97
Krypton	Kr	82,92
Krzem	Si	28,06
Ksenon	X	130,2
Lantan	La	139,0
Lit	Li	6,94
Magnez	Mg	24,32
Mangan	Mn	54,93
Miedź	Cu	63,57
Molibden	Mo	96,0
Neon	Ne	20,20
Nikiel	Ni	58,68
Ołów	Pb	207,2
Osm	Os	190,9
Pallad	Pd	106,7
Platyna	Pt	195,2
Potas	K	39,10
Rad	Ra	226,0
Rod	Rh	102,9
Rteć	Hg	200,6
Rubid	Rb	85,45
Ruten	Ru	101,7
Selen	Se	79,2
Siarka	S	32,06
Skand	Sc	45,1
Sód	Na	23,00
Srebro	Ag	107,88
Stront	Sr	87,63
Tal	Tl	204,4
Tantal	Ta	181,5
Tellur	Te	127,5
Tlen	O	16,00
Tor	Th	232,15
Tytan	Ti	48,1
Uran	U	238,2
Wanad	V	51,0
Wapń	Ca	40,07
Węgiel	C	12,00
Wodór	H	1,008
Wolfram	W	184,0
Złoto	Au	197,2
Żelazo	Fe	55,84

FARMAHURT

HURTOWNIA WYROBÓW

FARMACEUTYCZNYCH I DROGERYJNYCH

WŁAŚCICIELE APTEKARZE:

A. MICHAŁSKI I B. SZYMCHAK

Telefon Nr. 1524 i 1533 **POZNAŃ** ulica 27 Grudnia 5

POLECA:

11407

CHEMIKALJA

wegetabilje, preparaty galenowe i kosmetyczne.

SOLE MINERALNE

w tabletkach, musujące itd. po cenach konkurencyjnych.

Cieźary właściwe ważniejszych ciał

1 cm³ nazwanego ciała waży gramów:

agat	2,5 —2,8
antracyt	1,4 —1,7
azbestowa papa	1,0
bawełna (na powietrzu)	1,47—1,5
bazalt	2,8 —3,2
biel ołowiana	9,3 —9,4
benzyna	0,68—0,75
braunsztyń	3,7 —4,6
boraks	1,7 —1,8
bursztyn	1,0 —1,1
cukier biały	1,61
djament	3,51
fosfor	1,83
grafit	2,2 —2,3
gliceryna przy 15°	1,27
guma uszczelniająca	0,95—2,2
gumowe fabrykaty	0,95—2,2
guma arabska	1,3 —1,5
gutaperka	ca 1,0
jęczmień	0,5 —0,7
jedwab surowy	1,56
jod	4,94
kalafonja	1,07
kaolin	2,2
koks	1,4
kość słoniowa	1,83—1,92
kości	1,7 —2,0
kreda	1,8 —2,6
len (na powietrzu)	1,5
linoleum	1,15—1,8
lój	0,94—0,95
lód	0,88—0,92
lupek	2,7
mleko	1,03
magnezja	3,2
margiel	2,3 —2,5
nafta	0,795—0,825
nitrogliceryna	1,6
olej lniany	0,94
olej mineralny	0,9
olej makowy	0,92
olej rzepakowy	0,91
piana morska	0,99—1,28
porcelana	2,2 —2,5
potas	0,86
proch strzelniczy sypany	0,84—0,93
proch strzelniczy zbity	1,75
pszenica	0,7 —0,8
sadza	1,7 —1,8
siarka	2,07
skóra	0,9 —1,0
smoła	1,07—1,1
śnieg	0,125
sól kamienna	2,3 —2,4
soda kryształiczna	1,45
szmirgiel	4,0
szpat polny	2,5 —2,6
tłuszcz zwierzęcy	0,92
torf (suchy)	0,51
wosk	0,95—0,98
woda destylowana	1,0
wełna owcza (pow.)	1,32
włókno roślinne	1,51
wosk pszczałny	0,96
ziemiaki	1,06—1,13

Fabryka Pudełek Aptekarskich oraz Wyrobów Papierowych i DRUKARNIA
N. HERMAN - WARSZAWA
 Krochmalna 30 — Telefon nr. 264-16

POLECA:

11636

Różne torebki papierowe, kapsułki do proszków, kapsle do flaszek, papier woskowy, pieczętki, sygnatury, różne etykiety, pudełka do odręcznej sprzedaży i na wate pudełka blaszane, łubiane i do maści, papier do filtru, torby, książeczki kasowe oraz różne książeczki apteczne. — Na żądanie wysyła się cennik.

TEMPERATURA TOPNIENIA LUB ZAMARZANIA.

Wolfram	3000—	Bismut	296—
Iryd	1950—	Cyna	232—
Platyna	1720—	Kauczuk	125—
Żelazo	1600—	Siarka	115—
Kobalt	1500—	Wosk	64—
Nikiel	1480—	Parafina	54—
Stal	1380—	Fosfor	44—
Szkło	1200—	Benzol	5—
Złoto	1065—	Woda	0—
Miedź	1054—	Roztwór nasycony	
Mosiądz	1045—	solj kuchennej	18—
Srebro	954—	Gliceryna	20—
Bronz	900—	Rtęć	39—
Aluminiun	657—	Kwas siarkowy	76—
Cynk	419—	Amonjak	78—
Ołów	327—	Alkohol	100—
Kadm	321—	Eter	118—

TEMPERATURA WRZENIA (T) I CIEPŁO PAROWANIA (R) NIEKTÓRYCH PŁYNÓW.

	T w st. Cels.	R w Cal.
alkohol etylowy	78.3°	205
" metylowy	66°	264
anilina	183.7°	
benzol	80.4°	93
benzyna	90—110°	
cynk (roztopiony)	915°	
eter	34.9	90
gliceryna	290°	
kwas azotowy	86°	
" " 68%	120.5°	
" octowy	118.1°	84.9
" siarkowy 95%	295°	
" solny 20%	110°	
nafta	150—270°	76
olej lniany	387°	
rtęć	357.25°	62
siarka (roztop)	445°	362
woda	100°	536
morska	103.77°	

Mieszaniny oziębiające

Mieszaninami oziębiającymi nazywamy mieszaniny takich soli, które posiadają ciepło rozpuszczalności, t. zn. pochłaniają ciepło otoczenia.

Celem osiągnięcia jak najniższej temperatury niezbędnem jest:

1. by składowe sole były dobrze sproszkowane,
2. by je mieszano w większych ilościach,
3. by używano rozpuszczalnika (wody) o niskiej temperaturze.

Mieszaniny, zawierające wodę:

S k ł a d	Oziębia naprzykład od do		Obniża temper. o stopni C
1. 5 cz. chlorku amonu (salmjak) 5 cz. saletry potasowej 16 cz. wody	}	+ 10 —17° C	27° C
2. 5 cz. chlorku amonu 5 cz. saletry potasowej 8 cz. krystal. soli glauberskiej 16 cz. wody			
3. 1 cz. azotanu amonu 1 cz. wody			
4. 1 cz. azotanu amonu 1 cz. krystal. sody 1 cz. wody	}	+ 10 —25° C	35° C
5. 3 cz. rodanku potasowego 2 cz. wody			
6. 5 cz. krystal. chlorku wapniow. 3 cz. wody			

„SPAWOTECHNIKA“

Dostarczamy: Przedsiębiorstwo techniczno-handlowe
WARSZAWA, ul. Królewska 47

Szkło laboratoryjne, trudnotopliwe „Palex”

Rury ampułkowe — neutralne. Rury do reklam — neonowe. Szkło apteczne. Urządzenia do spawania i cięcia metall. Pistolety do natryskowego malowania. 11643

Mieszanki, zawierające rozdzielone kwasy:

S k ł a d	Oziębia na przykład		Obniża temper. o stopni C
	od	do	
1. 5 cz. krystal. soli glauberskiej 4 cz. słab. kw. siarkowego (1:4)	+ 10°	— 18°	28° C
2. 3 cz. krystal. soli glauberskiej 2 cz. słab. kw. azotowego (2:1)	+ 10°	— 20°	30° C
3. 6 cz. fosforanu sodowego 4 cz. słab. kw. azotowego	+ 10°	— 20°	30° C
4. 8 cz. kryst. soli glauberskiej 5 cz. steż. kw. solnego	+ 10°	— 22°	32° C
5. 6 cz. kryst. soli glauberskiej 4 cz. salmiaku 2 cz. saletry potasowej 4 cz. słab. kw. azotowego	+ 10°	— 25°	35° C
6. 6 cz. soli glauberskiej 5 cz. azotanu amonowego 5 cz. słab. kw. azotowego	+ 10°	— 28°	38° C

Mieszanki, zawierające śnieg lub drobny lód:

S k ł a d	Oziębia na przykład		Obniża temper. o stopni C
	od	do	
1. 1 cz. soli kuchennej 2 cz. śniegu	0°	— 20°	20° C
2. 1 cz. salmiaku 2 cz. soli kuchennej 5 cz. śniegu	0°	— 30°	30° C
3. 1 cz. salmiaku 2 cz. soli kuchennej 1 cz. saletry potasowej 5 cz. śniegu	0°	— 35°	35° C
4. 3 cz. kryst. chlorku wapnia 2 cz. śniegu	0°	— 35°	35° C
5. 5 cz. kryst. ługu potasowego 3 cz. śniegu	0°	— 35°	35° C
6. 1 cz. steż. kw. solnego (c. wł 1,18) 1 cz. śniegu	0°	— 37,5°	37,5° C
7. 5 cz. soli kuchennej 3 cz. azotanu amonowego 12 cz. śniegu	0°	— 40°	40° C
8. 1 cz. kw. siarkowego (z 200% wody) 3 cz. śniegu	7°	— 50°	43° C
9. 5 cz. kryst. chlorku wapnia 9 cz. śniegu	0°	— 50°	50° C
10. 1 cz. kw. azotowego 2 cz. śniegu	0°	— 56°	56° C

Mieszanki ogrzewające w przeciwieństwie do mieszk. ozięb. wydzielają duże ilości ciepła przy ich rozpuszczaniu.

Mieszanki ogrzewające:

S k ł a d	ogrzewa		Podwyższa temper. o stopni C
	od	do	
1. 4 cz. steż. kw. siarkowego 1 cz. wody	+ 15°	+ 120°	105° C
2. 1 cz. steż. kw. siarkowego 1 cz. wody	+ 15°	+ 95°	80° C
3. 1 cz. wapna niegaszonego 1 cz. wody	+ 15°	+ 300°	285° C
4. Octan sodu przy ponownej krystalizacji ze stanu roztopionego podwyższa temp. o	—	—	43° C
5. Octan ołowiu przy rekrytalizacji o	—	—	26° C

Uwaga!

Najpewniejszy i największy zarobek zapewni W. Panom Drogerzystom

ROZPRZEDAŻ
PIERWSZORZĘDNYCH KOSMETYKÓW

w bardzo efektownych opakowaniach. Krem Nr. 1 przeciw wszelkim zanieczyszczeniom cery usuwa krosty, liszaje suche, wagner, zastarzałe plamy, piegi i t. p. Poza tym puder zdrowotny czysto roślinny w 14 odcieniach i mydło toaletowe ziołowe. Skuteczność i jakość naszych wyrobów, sprawdziło tysiące osób, czego dowodem entuzjastyczne podziękowania.

Wytwórnia Kosmetyczna „ORLIDA”

Poznań, Kraszewskiego 14. P. K. O. Nr. 200829. 11410

Tabela porównawcza stopni Baumé

z ciężarami właściwymi w temp. 17,5° C.

A. Dla płynów cięższych od wody.

Stopnie Bé	Ciężar właściwy	Stopnie Bé	Ciężar właściwy	Stopnie Bé	Ciężar właściwy	Stopnie Bé	Ciężar właściwy
0	1,0000	20	1,1578	40	1,3746	60	1,6914
1	1,0068	21	1,1670	41	1,3876	61	1,7111
2	1,0138	22	1,1763	42	1,4009	62	1,7313
3	1,0208	23	1,1858	43	1,4143	63	1,7520
4	1,0280	24	1,1955	44	1,4281	64	1,7731
5	1,0353	25	1,2053	45	1,4421	65	1,7948
6	1,0426	26	1,2153	46	1,4561	66	1,8171
7	1,0501	27	1,2254	47	1,4710	67	1,8398
8	1,0576	28	1,2357	48	1,4860	68	1,8632
9	1,0653	29	1,2462	49	1,5012	69	1,8871
10	1,0731	30	1,2569	50	1,5167	70	1,9117
11	1,0810	31	1,2677	51	1,5325	71	1,9370
12	1,0890	32	1,2788	52	1,5487	72	1,9629
13	1,0972	33	1,2901	53	1,5652	73	1,9895
14	1,1054	34	1,3015	54	1,5820	74	2,0167
15	1,1138	35	1,3131	55	1,5993	75	2,0449
16	1,1224	36	1,3250	56	1,6169		
17	1,1310	37	1,3370	57	1,6349		
18	1,1398	38	1,3494	58	1,6533		
19	1,1487	39	1,3619	59	1,6721		

B. Dla płynów lżejszych od wody.

10	1,0000	24	0,9125	38	0,8391	52	0,7766
11	0,9932	25	0,9068	39	0,8343	53	0,7725
12	0,9865	26	0,9012	40	0,8295	54	0,7684
13	0,9799	27	0,8957	41	0,8249	55	0,7643
14	0,9733	28	0,8902	42	0,8202	56	0,7604
15	0,9669	29	0,8848	43	0,8156	57	0,7565
16	0,9605	30	0,8795	44	0,8111	58	0,7526
17	0,9542	31	0,8742	45	0,8066	59	0,7487
18	0,9480	32	0,8690	46	0,8022	60	0,7
19	0,9420	33	0,8639	47	0,7978		
20	0,9359	34	0,8588	48	0,7935		
21	0,9300	35	0,8538	49	0,7892		
22	0,9241	36	0,8488	50	0,7849		
23	0,9183	37	0,8439	51	0,7807		

Concordia-Import-Eksport

Spółka Akcyjna

Katowice, ul. Sokolska 4

Telefony: 205, 566 i 2075 - Adres telegr.: „CONCORDAT”

HURTOWNIA

towarów aptecznych i drogeryjnych

Biel cynkowa
Drzewa farbiarskie
Eter siarkowy i octowy
Formaldehyd
Gips alabastrowy
Grafit w proszku i w płytkach
Guma arabska
Kwila
Mastiks
Minlum i glejta
Naftalina
Octan ołowiu
Oleje i trany
Pak szewski
Rtęć
Soletra potasowa i sodowa
Siarka
Szelak
Szmargiel
Talcum
Tragant
Wapno fosforowe
Węglan amonowy

Wosk Karnauba
Wosk japoński
Żelazocjanek potasowy
Farby, lakiery i pokosty

Wszelkie chemikalia
Kwasy chem. czyste
Spermacet
Vaselin. americ. album et
flavum
Tran medycynalny
Mentol
Kamfora
Olea aetherea
Zioła lecznicze

Agar Agar
Paprika
Piper Cayennense
Imbier i wszystkie korzenia
całe i mielone

11416

Tablica rozpuszczalności

najważniejszych chemikaliów *)

Liczby wskazują ilość części wagowych rozpuszczalnika niezbędną do rozpuszczenia jednej części wagowej ciała stałego.

	Woda 15°	Woda 100°	Alko- hol 90	Eter	Chlo- roform	Glyce- ryna d=1.242
Acidum acetylo salicyli- cum	125	rozp.	ł. rozp.	—	—	—
„ arsenicosum	80	9	140.83	—	—	5
„ benzoicum	400	12.03	2.4	3.18	—	10
„ boricum	30	3.5	16	—	—	10
„ chromicum	ł. rozp.	—	rozkł.	—	nierp.	rozkł.
„ citricum	0.75	0.50	1.89	44.15	—	—
„ lacticum	rozp.	rozp.	rozp.	rozp.	nierp.	rozp.
„ oxalicum	8.71	1	6.8	78.9	—	7.5
Acidum phenol.(carbolic)	16	—	—	—	—	ł. rozp.
„ salicylicum	413.22	12.6	2.37	1.95	—	—
„ succinicum	18.86	0.83	7.94	78.9	—	—
Alumen	10.5	0.28	nierp.	nierp.	nierp.	2.5
Aluminium sulfuricum	1	ł. rozp.	—	—	—	—
Ammonium chloratum	2.85	1.25	—	—	—	—
Ammonium carbonicum	3.6	—	nierp.	nierp.	—	—
Argentum nitricum	1	0.40	10	—	nie. p.	—
Baryum chloratum	2.5	1.5	—	—	—	10
Acidum nitricum	20	2.84	nierp.	nierp.	nierp.	rozp.
Benzinum	nierp.	nierp.	rozp.	rozp.	rozp.	nierp.
Calcium chloratum	ł. rozp.	ł. rozp.	—	nierp.	nierp.	rozp.
Camphora	840	nierp.	8.25	ł. rozp.	ł. rozp.	nierp.
Chininum	—	—	—	—	—	—
„ hydrochloricum	0.67	ł. rozp.	—	—	—	rozp.
„ sulfuricum	10.9	rozp.	30	—	—	—
Chloroformium	111	ulatn.	ł. rozp.	ł. rozp.	—	ł. rozp.
Cuprum sulfuricum	3	0.55	nierp.	nierp.	nierp.	3.5
Eter aethylicus	12	ulatn.	ł. rozp.	—	ł. rozp.	nierp.
Eucalyptol	nierp.	nierp.	rozp.	rozp.	rozp.	—
Ferrum chloratum	ł. rozp.	ł. rozp.	ł. rozp.	ł. rozp.	nierp.	—
„ lacticum	48	12	ł. rozp.	nierp.	—	6.25
„ sulfuricum	1.80	0.30	nierp.	—	—	4
Hydrargyrum	—	—	—	—	—	—
„ bichloratum	15.20	1.85	3.61	4.10	—	13.33
„ cyanatum	8	2	ł. rozp.	rozp.	rozp.	4
Jodum	7000	ł. rozp.	9	20	ł. rozp.	52.63
Iodoformium	nierp.	—	80	6	—	nierp.
Kalium aceticum	0.50	ł. rozp.	3	nierp.	nierp.	ł. rozp.
„ bromatum	1.6	1	200	—	—	rozp.
„ bicarbonicum	4	rozkł.	nierp.	—	—	—
„ bichromicum	10	—	rozkł.	—	—	rozkł.
„ carbonicum	0.5	ł. rozp.	nierp.	—	nierp.	ł. rozp.
„ chloratum	5	1.68	—	—	—	rozp.
„ chloricum	15.8	1.70	—	—	—	30
„ chromicum	10	ł. rozp.	rozkł.	—	—	rozkł.
„ cyanatum	ł. rozp.	ł. rozp.	85	—	—	5.12
„ hydroxydatum	0.5	—	2	ł. rozp.	nierp.	ł. rozp.
„ jodatum	0.70	ł. rozp.	12	nierp.	—	2.5
„ nitricum	4	0.40	nierp.	—	—	ł. rozp.
„ oxalicum	40	5.55	—	—	—	rozp.
„ permanganicum	16	3	rozkł.	—	—	rozkł.
„ sulfuricum	10	3.8	nierp.	nierp.	nierp.	—
„ tartaricum	4	—	—	—	—	ł. rozp.
„ tartaricum	1.2	ł. rozp.	—	—	—	rozp.
Magnesium sulfuricum	1	—	—	—	—	nierp.
Mentholum	nierp.	nierp.	ł. rozp.	ł. rozp.	ł. rozp.	—
Naphtolum Beta	1000	75	1	1	ł. rozp.	nierp.
Natrium aceticum	3	ł. rozp.	5	nierp.	nierp.	rozp.
„ arsenicum	1.64	—	60	—	—	2
„ bicarbonicum	12	rozkł.	nierp.	—	—	rozkł.
„ benzoicum	2	ł. rozp.	24	—	—	9
„ boricum	22	0.5	nierp.	nierp.	nierp.	1.66
„ bromatum	1.15	ł. rozp.	16	—	—	ł. rozp.
„ chloratum	2.8	2.5	nierp.	nierp.	—	5
„ hydroxydatum	ł. rozp.	—	miesz.	—	—	rozp.
„ hyposulfurosum	0.90	ł. rozp.	nierp.	—	—	1
„ jodatum	0.60	—	3	—	—	1
„ phosphoricum	6.7	0.40	nierp.	nierp.	—	rozp.
„ salicylicum	1	ł. rozp.	3.50	—	—	4
Natrium sulfuricum	2.78	—	nierp.	—	—	rozp.
„ sulfurosum	rozp.	rozp.	—	nierp.	nierp.	ł. rozp.
Paraffinum	nierp.	nierp.	3400	80	rozp.	rozp.
Phosphorus	—	—	10	0.3	ł. rozp.	ł. rozp.
Pyrogallolum	1.7	rozp.	rozp.	rozp.	—	rozp.
Resorcinum	0.67	ł. rozp.	ł. rozp.	ł. rozp.	nierp.	ł. rozp.
Saccharum album	0.45	0.20	0.11	nierp.	—	rozp.
Tacchrinum	400	30	30	100	—	ł. rozp.
Vanillinum	95	rozp.	ł. rozp.	rozp.	rozp.	rozp.
Zincum chloratum	0.35	ł. rozp.	rozp.	rozp.	rozp.	2
„ sulfuricum	0.06	0.15	nierp.	nierp.	nierp.	0.89

ZNACZENIE SKRÓCEN:

miesz. - miesza się — nierp. - nie rozpuszczalne
rozp. - rozpuszczalne — ł. rozp. - łatwo rozpuszczalne
ł. rozp. - trudno rozpuszczalne — rozkł. - rozkłada się
ulatn. - ulatnia się.

*) Tablicą nie objęto leków, których w drogeriach sprzedawać nie wolno.

Tablica ciężaru kropeł

1. Ciężar kropli zależy od wielkości powierzchni spływu. Jako normę przyjmujemy powierzchnię o szerokości spływu 2 m/m.
- Normalny kropłomierz wypuszcza przy 15° C. 20 kropeł wody destylowanej o ogólnym ciężarze 1 g.
2. Szybkość spływu kropeł i temperatura nie mają znaczenia, należy jednak wypuszczać krople niezbyt szybko.
3. Ciężar kropeł różnych płynów jest rzecz oczywista: rozmaity.
4. Ciężar kropeł mieszaniny jest wypadkową ciężarów kropeł płynów, składających mieszaninę.
5. Ciężar kropeł roztworów ciał stałych (soli, alkaloïdów, cukru, gumy itp.) i gazowych w płynach (wodzie, spirytusie, eterze itp.) równa się w przybliżeniu ciężarowi kropeł samego płynu.
6. Tabela poniższa zawiera dane o ciężarze kropeł otrzymanym **normalnym kropłomierzem** o szerokości spływu = 2 m/m.

	1 gram zawiera kropki	1 kropla wazy gramów
Aceton	60	0,017
Acetum	24	0,042
Acetum aromaticum	36	0,028
Acidum aceticum	53	0,019
Acidum aceticum dilutum	33	0,030
Acidum carbolicum	36	0,028
Acidum formicum	25	0,040
Acidum hydrochloricum	20	0,049
Acidum hydrochloricum dilutum	20	0,050
Acidum nitricum	21	0,049
Acidum nitricum fumans	30	0,033
Acidum sulfuricum	26	0,038
Acidum sulfuricum dilutum	19	0,053
Acidum valerianicum	57	0,017
Aether (0,720)	84	0,012
Aether aceticus	35	0,029
Alcohol absolutus	65	0,015
Alcohol aethylicus	65	0,015
Alcohol methylicus	57	0,017
Alcohol amylicus	59	0,017
Anilin	34	0,030
Aqua amygdalarum amarum	39	0,026
Aqua amygdalarum diluta	21	0,047
Aqua bromata	24	0,041
Aqua calcariae	20	0,051
Aqua carbolisata (2 p. c.)	26	0,038
Aqua chlorata	20	0,051
Aqua cinnamomi	29	0,034
Aqua destillata (0,0495)	20	0,050
Balsamum copaivae	38	0,026
Balsamum peruvianum	32	0,032
Benzinum petrolei	71	0,014
Benzolum	50	0,020
Carboneum sulfuratum	48	0,021
Elixir amarum	42	0,024
Formaldehydum solut.	32	0,031
Glycerinum	26	0,039
Kreosotum	38	0,026
Liquor Aluminii acetici	21	0,048
Liquor Ammonii acetici	23	0,044
Liquor Ammonii caustici	23	0,044
Liquor Cresoli saponatus	45	0,022
Liquor Kali caustici	18	0,055
Liquor Kali acetici	21	0,049
Liquor Kali carbonici	17	0,060
Liquor Natrii caustici	17	0,060
Liquor Plumbi subacetici	20	0,051
Nitrobenzolum	34	0,030
Oleum Amygdalarum dulce	41	0,024
Oleum Anisi	40	0,025
Oleum camphoratum	45	0,022
Oleum Carvi	44	0,023
Oleum Caryophyllorum	36	0,028
Oleum Cinnamomi	36	0,028
Oleum Lavandulae	52	0,019
Oleum Lini	44	0,023
Oleum Jecoris aselli	45	0,023
Oleum Menthae piperitae	51	0,020
Oleum Olivarum	42	0,024
Oleum Papaveris	42	0,024
Oleum Ricini	44	0,023
Oleum Rosae	50	0,020
Oleum Santali	41	0,025
Oleum Sinapis	44	0,023
Oleum Terebinthinae	53	0,019
Paraffinum liquidum	45	0,022

	1 gram zawiera kropli	1 kropla wazy gramów
<i>Liquida</i>	36	0,028
Spirytus (0,832)	61	0,017
Spiritus aethereus	65	0,015
Spiritus camphoratus	56	0,018
Spiritus Melissa compositus	52	0,019
Spiritus Saponatus	50	0,020
Tinctura aromatica	54	0,019
Tinctura Chinae	54	0,019
Tinctura Cinnamomi	54	0,019
Tinctura Ferrichlorati	54	0,019
Tinctura Jodi	60	0,017
Tinctura Menthae piperitae	54	0,019
Tinctura Moschi	45	0,022
Tinctura Pini composita	54	0,019
Tinctura Valerianae	54	0,019
Tolnolum	52	0,019
Vinum Chinae	30	0,033
Vinum Pepsini	36	0,028
Xylolum	52	0,019

Ważniejsze odczynniki i płyny w laboratorium drogeryjnym

ACETONUM, aceton, CH_3COCH_3 cięż. właściw. 0,790 do 0,800 punkt. wrzenia 56° .

*) **AETHER ACETICUS**, eter octowy, $\text{CH}_3\text{COOC}_2\text{H}_5$ cięż. właściw. 0,902 do 0,906 punkt. wrzenia 74° do 77° .

*) **AETHER SULFURICUS (VEL RECTIFICATUS)**, eter siarkowy, cięż. właściw. 0,720 punkt. wrzenia 35° .

*) **ACIDUM ACETICUM** (glaciale), kwas octowy (lodo-waty), o zawartości co najmniej 96% kwasu octowego (CH_3COOH), wrze w $+117^\circ$ cięż. właściw. 1,060 do 1,064.

*) **ACIDUM HYDROCHLORICUM**, kwas solny, kw. chlorowodorowy, zaw. 24,8 do 25,2% chlorowodoru (HCl), cięż. właściw. 1,126 do 1,127. Kwas solny normalny zaw. 36,47 gr. HCl w 1 lit. Kwas solny $\frac{1}{10}$ normalny zaw. 3,647 gr. HCl w 1 litrze. Kwas solny $\frac{1}{2}$ normalny zaw. 18,345 g. HCl w 1 litr. Kwas solny $\frac{1}{100}$ normalny zaw. 0,3647 gr. HCl w 1 litrze. Kwas solny dymiący, plyn bezbarwny, dymiący, zaw. ca 38% chlorowodoru, cięż. właściw. 1,190. Kwas solny rozcieńczony, **Acidum hydrochloricum dilutum** zaw. 12,4 do 12,6% chlorowodoru (HCl) cięż. właściw. 1,061 do 1,063.

*) **ACIDUM NITRICUM**, kwas azotowy zaw. 24,8 do 25,2% kwasu azotowego (HNO_3), cięż. właściw. 1,149 do 1,152. Kwas azotowy surowy, **Acidum nitricum crudum**, zaw. 61 do 65% kwasu azotowego, cięż. właściw. 1,380 do 1,400 **ACIDUM NITRICUM FUMANS**, kwas azotowy dymiący, zaw. 86% kwasu azotowego cięż. właściw. 1,486. **ACIDUM NITRICUM DILLUTUM**, kwas azotowy rozcieńczony sporządzić gdy potrzebny mieszając 1 część *) kwasu azotowego z 1 częścią wody.

ACIDUM OXALICUM, kwas szczawowy, $(\text{COOH})_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$. **SOLUTIO ACIDI OXALICI** roztwór kwasu szczawowego (1 część kwasu szczawowego rozp. w 9 częściach wody).

*) **ACIDUM SULFURICUM**, kwas siarkowy, zaw. 94 do 98% kwasu siarkowego (H_2SO_4) cięż. właściw. 1,836 do 1,841. **ACIDUM SULFURICUM DILUTUM**, kwas siarkowy rozcieńczony zaw. 15,6 do 16,3% kwasu siarkowego (H_2SO_4) cięż. właściw. 1,109 do 1,114.

ACIDUM SULFUROSUM, kwas siarkowy, gdy potrzeba sporządzić roztwór siarczyny sodowej (1 + 9) i zakwasić rozcieńczonym *) kwasem siarkowym.

*) **ACIDI TANNICI SOLUTIO**, roztwór kwasu garbnikowego, tanniny, gdy potrzebny rozpuścić 1 część *) kwasu garbnikowego w 19 częściach wody.

*) **ACIDUM TARTARICUM**, kwas winowy, winny $\text{C}_4\text{H}_6\text{O}_6$ lub $\text{C}_2\text{H}_2(\text{OH})_2(\text{COOH})_2$ **SOLUTIO ACIDI TARTARICI**, roztwór kwasu winowego, sporządzić gdy zachodzi, rozp. 1 część *) kwasu winowego w 4 częściach wody.

*) **ALKOHOL Absolutus**, alkohol bez-wodny etylowy, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ zaw. 99,56 do 99,46% objętości, lub 99,44 do 99,11% wagowych alkoholu, cięż. właściw. 0,796 do 0,797, wrze w 78° do 79° .

*) **AMMONIUM CARBONICUM**, węglan amonowy skład odpowiada mniejwięcej NH_4HCO_3 . $\text{NH}_2\text{CO}_2\text{NH}_4$. **SOLUTIO**

Znakiem *) zaopatrzone odczynniki i płyny odpowiadać powinny co najmniej wymaganiom farmakopei. Inne stosuje się w stanie chemicznie czystym.

AMMONII CARBONICI, roztwór węglanu amonowego. 1 część węglanu amonowego rozp. w mieszaninie 4 części wody i 1 części * sialmiaku w płynie. Roztwór węglanu amonowego nasycony, sporządzić, gdy zachodzi, rozp. 1 część węglanu amonowego *) w 5 częściach wody.

*) **AMMONIUM CHLORATUM**, chlorek amonowy NH_4Cl , **SOLUTIO AMMONII CHLORATI**, roztwór chlorku amonowego. Rozp. 1 część *) chlorku amonowego w 9 częściach wody.

AMMONIUM OXALICUM, szczawian amonowy, obojętny, $\text{C}_2\text{O}_4(\text{NH}_4)_2 \cdot \text{H}_2\text{O}$ **SOLUTIO AMMONII OXALICI**, roztwór szczawianu amonowego sporządzamy rozp. 1 część szczawianu amonowego w 24 częściach wody

AMYLUM, mączka, skrobia, **SOLUTIO AMYLI**, roztwór mączki, sporządzić gdy zachodzi, rozp. 1 część mączki rozpuszczalnej w 99 częściach wrzącej wody. Przed zastosowaniem ostudzić roztwór do temperatury pokojowej.

*) **AQUA CALCARIAE**, woda wapienna zaw. w przybliżeniu 0,15% wodorotlenku wapniowego $(\text{Ca})\text{OH}_2$.

*) **AQUA CHLORATA**, woda chlorowa, zaw. 0,4 do 0,5% działającego chloru (Cl).

AQUA HYDROSULFURATA, woda siarkowodorowa, woda nasycona siarkowodorem.

AQUA REGIS, woda królewska. Jest to mieszanina 1 części *) kwasu azotowego i 3 części *) kwasu solnego.

ARGENTUM NITRICUM, azotan srebra, AgNO_3 **SOLUTIO ARGENTI NITRICI**, roztwór azotanu srebra, 1 część *) azotanu srebra rozp. w 19 częściach wody. **SOLUTIO ARGENTI NITRICI** $\frac{1}{10}$ norm. roztwór azotanu srebra $\frac{1}{10}$ normalny zaw. 16,989 g. AgNO_3 w 1 litrze.

BARYUM NITRICUM, azotan barowy $\text{Ba}(\text{NO}_3)_2$ **SOLUTIO NITRICI**, roztwór azotanu barowego rozp. 1 część azotanu barowego w 19 częściach wody.

*) **CALCARIA CHLORATA**, wapno bielące, wapno chlorowane o zaw. conajmniej 25% działającego chloru (Cl). **SOLUTIO CALCARIAE CHLORATAE**, roztwór wapna chlorowanego. Gdy zachodzi potrzeba rozetrzeć 1 część wapna bielącego z 9 częściami wody, mieszaninę przesaczyć.

CALCIUM CARBONICUM PRAECIPITATUM, węglan wapniowy strącony.

CALCIUM CHLORATUM SICCUM, chlorek wapniowy bezwodny, CaCl_2 . **SOLUTIO CALCII CHLORATI**, roztwór chlorku wapniowego, 1 część chlorku wapniowego, w kryształkach rozp. w 9 częściach wody. **CALCIUM CHLORATUM CRYSTALLISATUM**, chlorek wapniowy w kryształkach $\text{CaCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$.

CALCIUM HYDROXYDATUM, wodorotlenek wapniowy, $\text{Ca}(\text{OH})_2$, gdy potrzeba 2 części *) palonego wapnia zmieszać z 1 częścią wody.

CALCIUM SULFURICUM, siarczan wapniowy, gips, $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$. **SOLUTIO CALCII SULFURICI**, roztwór siarczanu wapniowego, sporządzić: nasycony roztwór wodny siarczanu wapniowego.

CARBO LIGNI, węgiel drzewny, sproszkowany i w kawałkach.

CARBONEUM SULFURATUM, dwusiarczek węgla, CS_2 cięż. właściw. 1,272 wrze w 46° .

*) **CHLOROFORMIUM**, chloroform, CHCl_3 cięż. właściw. 1,485 do 1,489 wrze w 60° do 62° .

CUPRUM METALLICUM, miedź metaliczna Cu w blaszkach, pręcikach wzgl. opilkach.

CUPRUM SULFURICUM, siarczan miedziowy $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ **SOLUTIO CUPRI SULFURICI**, roztwór siarczanu miedziowego. 1 część siarczanu miedziowego rozp. w 49 częściach wody.

*) **FERRUM PULVERATUM**, sproszkowane żelazo o zaw. conajmniej 97,8% Fe.

FERRUM SESQUICHLORATUM, **FERRUM OXYDATUM CHLORATUM**, chlorek żelazowy Fe_2Cl_6 **LIQUOR FERRI SESQUICHLORATI**, roztwór chlorku żelazowego zaw. 10% Fe. cięż. właściw. 1,280 do 1,282.

FERRUM SULFURICUM, siarczan żelazowy, $\text{FeSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ **SOLUTIO FERRI SULFURICI**, roztwór siarczanu żelazowego, sporządzić gdy potrzeba rozp. 1 część siarczanu żelazowego w mieszaninie 1 części wody i 1 części *) kwasu siarkowego rozcieńczonego.

*) **FORMALDEHYDUM SOLUTUM**, roztwór formaldehydu, formalina o zaw. 35% formaldehydu (HCHO) cięż. właściw. 1,079 do 1,081.

*) **GLYCERINUM**, gliceryna $\text{CH}_2(\text{OH}) \cdot \text{CH}(\text{OH}) \cdot \text{CH}_2(\text{OH})$ cięż. właściw. 1,225 do 1,235.

*) **HYDRARGYRUM CHLORATUM**, kalomel, chlorek rtęciawy Hg_2Cl_2 .

HYDROGENIUM SULFURATUM, siarkowodor gazowy H_2S , sporządzić gdy potrzeba rozt. siarczek żelazowy w roztwieńczonym*) kwasie siarkowym.

*) **JODUM**, jod metaliczny o zaw. conajmniej 99% J. **JODI SOLUTIO** $\frac{1}{10}$ norm. Roztwór jodu $\frac{1}{10}$ normalny zaw. w 1 litrze 12,692 g. J. rozt. zapomocą 20 g. *) jodku potasowego. **JODI SOLUTIO SPIRITUOSA**, roztwór jodu w wyskoku, rozt. 25 gr. *) jodu w 500 ccm. *) wyskoku.

*) **KALII ACETICI, SOLUTIO**, roztwór octanu potasowego, zaw. 33,3% octanu potasowego. $\text{CH}_3 \cdot \text{COOK}$, cięż. właściw. 1,176 do 1,180.

*) **KALII CARBONICI, SOLUTIO**, Liquor **KALII CARBONICI**, roztwór węglanu potasowego zaw. ca 33,3% węglanu potasowego (K_2CO_3 , cięż. właściw. 1,334 do 1,338).

*) **KALII CAUSTICI, SOLUTIO**, Liquor Kalii caustici, roztwór wodorotlenku potasowego, ług potasowy zaw. ca 15% wodorotlenku potasowego KOH cięż. właściw. 1,138 do 1,140 Liquor Kalii caustici normal. ług potasowy normalny zaw. 56,11 KOH w 1 litrze. Liquor Kalii caustici $\frac{1}{10}$ normal. ług potasowy $\frac{1}{10}$ normal. zaw. 5,611 g KOH w 1 litrze, Liquor Kalii caustici $\frac{1}{100}$ normalny zaw. 0,5611 g KOH w 1 litrze. Liquor Kalii caustici spirituos., roztwór wodorotlenku potasowego w 9 częściach *) wyskoku. **SOLUTIO KALII CAUSTICI SPIRITUOS.** $\frac{1}{2}$ normalny zaw. 28,055 g KOH w 1 litrze.

KALIUM CHLORICUM chloran potasowy, KClO_3 .

KALIUM CHROMICUM, chromian potasowy K_2CrO_4 **SOLUTIO KALII CHROMICI**, roztwór chromianu potasowego, 1 część chromianu potasowego, żółtego wolnego od chloru rozt. w 19 częściach wody.

KALII DICHROMICI, SOLUTIO =, roztwór dwuchromianu potasu. 1 część *) dwuchromianu potasu rozt. w 19 częściach wody. **KALIUM DICHROMICUM**, dwuchromian potasu $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.

KALIUM FERRICYANATUM, żelazocjanek potasu, $\text{K}_3\text{Fe}(\text{CN})_6$ **SOLUTIO KALII FERRI CYNATI**, gdy potrzeba rozt. 1 część żelazocjanek potasu (kryształy w pierw w wodzie dobrze wymyć) w 19 częściach wody.

*) **KALIUM JODATUM**, jodek potasu, KI . **SOLUTIO KALII JODATI**, roztwór jodku potasu, rozt. gdy zachodzi 1 część *) jodku potasu w 9 częściach wody.

*) **KALIUM NITRICUM**, azotan potasowy, KNO_3 .

*) **KALIUM PERMANGANICUM**, nadmanganian potasu, vel potasowy, KMnO_4 , **SOLUTIO KALII PERMANGANICI**, roztwór nadmanganianu potasowego rozt. — gdy inaczej nie przepisane — 1 część *) nadmanganianu potasowego w 999 częściach wody.

*) **KALIUM SULFURICUM**, siarczan potasu vel potasowy, K_2SO_4 .

*) **LIQUOR AMMONII CAUSTICI**, salmiak w płynie, o zaw. 9,94 do 10½ amoniaku HNO_3 cięż. właściw. 0,959 do 0,960.

*) **LIQUOR KALII CAUSTICI**, ług potasowy o zaw. ca 15% Kalium hydricum oxydatum KOH : cięż. właściw. 1,138 do 1,140. **LIQUOR KALII CAUSTICI NORMAL.** ług potasowy normalny zaw. 56,11 g KOH w 1 litrze. **LIQUOR KALII CAUSTICI**, $\frac{1}{10}$ normal, ług potasowy $\frac{1}{10}$ normalny zaw. 5,611 g KOH w 1 litrze. **LIQUOR KALII CAUSTICI** $\frac{1}{100}$ normal, ług potasowy $\frac{1}{100}$ normalny zaw. 0,5611 g. KOH w 1 litrze. **LIQUOR KALII CAUSTICI SPIR.** ług potasowy wyskokowy, gdy zachodzi rozt. 1 część *) Kalium causticum w 9 częściach *) wyskoku. **LIQUOR KALII CAUSTICI SPIR.** $\frac{1}{2}$ normal. ług potasowy wyskokowy $\frac{1}{2}$ normalny, o zaw. 28,055 g. KOH w 1 litrze.

*) **LIQUOR NATRII CAUSTICI**, ług sodowy, o zaw. ca 15% Natrium hydricum oxydatum (Na OH) cięż. właściw. 1,168 do 1,172.

*) **MAGNESIUM SULFURICUM**, siarczan magnezu, vel magnezowy, sól gorzka, $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$.

SOLUTIO MAGNESII SULFURICI, roztwór siarczanu magnezowego, rozp. 1 część *) siarczanu magnezowego w 9 częściach wody.

4) MANGANUM SUPEROXYDATUM, dwutlenek manganu, braunsztyn MnO_2 .

NATRIUM ACETICUM, octan sodowy, bezwodny, CH_3COONa , **SOLUTIO NATRII ACETICI** roztwór octanu sodowego, rozp. 1 część *) octanu sodowego w 4 częściach wody.

*) **NATRIUM BIBORACICUM**, BORAX, boraks, pyroboran sodowy, $Na_2B_4O_7 \cdot 10H_2O$ zaw. 52,5 do 54,5% bezwodnego pyroboranu sodowego ($Na_2B_4O_7$).

*) **NATRIUM BICARBONICUM**, dwuwęglan sodowy $NaHCO_3$; **SOLUTIO NATRII BICARBONICI**, roztwór dwuwęglanu sodowego. Gdy zachodzi rozp. 1 część sproszkowanego *) dwuwęglanu sodowego w 19 częściach wody.

*) **NATRIUM CARBONICUM** cryst., węglan sodowy kryształowy, soda, o zaw. ca 35,8% bezwodnego węglanu sodowego **NATRIUM CARBONICUM SICCUM**, węglan sodowy, o zaw. ca 74,2 % bezwodnego węglanu sodowego. **SOLUTIO NATRII CARBONICI**, roztwór węglanu sodowego, rozp. 1 część *) węglanu sodowego w 2 częściach wody.

*) **NATRIUM CAUSTICUM**, wodorotlenek sodowy, $NaOH$, **LIQUOR NATRI CAUSTICI**, roztwór wodorotlenka sodowego, lsg sodowy o zaw. ca 15% **Natrium hyalini oxydatum** ($NaOH$) cięż. właściw. 1,168 do 1,172.

*) **NATRIUM CHLORATUM**, chlorek sodowy, sól kuchenna, $NaCl$, **SOLUTIO NATRII CHLORATI**, roztwór chlorku sodowego, rozp. 1 część *) chlorku sodowego w 9 częściach wody. **Solutio Natrii Chlorati** $\frac{1}{10}$ norm. roztwór chlorku sodowego $\frac{1}{10}$ normalny zaw. 5,846 g $NaCl$ w 1 litrze.

*) **NATRIUM NITRICUM**, azotan sodowy, saletra sodowa, $NaNO_3$.

*) **NATRIUM NITROSUM**, azotyn sodowy $NaNO_2$. **SOLUTIO NATRII NITROSI**, roztwór azotynu sodowego, gdy potrzeba rozp. 1 część *) **Natrium nitrosum** w 9 częściach wody.

Natrium NITROPRUSSIDUM, nitroprussidek sodowy, $Na^+Fe(NO)(CN)_5 \cdot 2H_2O$. **SOLUTIO NATRII NITROPRUSSIDI**, gdy potrzeba rozp. 1 część **Natrium nitroprussidum** w 39 częściach wody.

*) **NATRIUM SULFURICUM**, siarczan sodowy, $Na_2SO_4 \cdot 10H_2O$, **NATRIUM SULFURICUM SICCUM** siarczan sodowy w proszku o zaw. co najmniej 88,6% bezwodnego siarczanu sodowego.

PAPIER KURKUMOWY.

PAPIER LAKMUSOWY, CZERWONY I NIEBIESKI.

*) **PHENOLPHTHALEINUM**, fenolftaleina. $C_{20}H_{14}O_4$ topi się w 260° . **SOLUTIO PHENOLPHTHALEINI**, roztwór fenolftaleiny. 1 część fenolftaleiny rozp. w 99 częściach rozcieńczonego wyskoku *). Roztwór musi być bezbarwny.

*) **PLUMBUM ACETICUM**, octan ołowiu, octan ołowiany, $Pb(C_2H_3O_2)_2 \cdot 3H_2O$ **SOLUTIO PLUMBI ACETICI**, roztwór octanu ołowiu, rozp. 1 część *) **Plumbum aceticum** w 9 częściach wody. **SOLUTIO PLUMBI ACETICI SPIR.** roztwór octanu ołowiu w wyskoku, gdy potrzeba rozp. 1 część *) octanu ołowiu w 29 częściach wyskoku o 30° do 40° .

STANNUM CHLORATUM, chlorek cynawy, $SnCl_2 + 2H_2O$ **SOLUTIO STANNI CHLORATI**, roztwór chlorku cynawego, 5 części **Stannum chloratum** zmieszać z 1 częścią *) kwasu solnego i nasycić suchym chlorowodorem. Otrzymany roztwór przesączyć przez azbest.

*) **SPIRITUS VINI**, wyskok, okowita o zaw. ca 91,29 do 90,09% objętości lub 85,80% wagowych alkoholu (C_2H_5OH), cięż. właściw. 0,830 do 0,834.

TINCTURA CURCUMAE, tynktura kurkumy.

ZINCUM METALLICUM, opilki cynkowe, Zn .

ZINCUM ACETICUM, octan cynkowy $(C_2H_3O_2)_2 Zn \cdot 2H_2O$, **SOLUTIO ZINCI ACETICI** roztwór octanu cynkowego. Gdy zachodzi, sporządzić nasycony roztwór octanu cynkowego w wyskoku i przesączyć.

Zebrałi St. Sz. i Cz. G.

CZEŚĆ TRZECIA

DZIAŁ WSKAZÓWEK I PORAD FACHOWYCH

APTECZKA DOMOWA.

W jaki sposób urządzić apteczkę domową?

Do urządzenia apteczki domowej użyć najlepiej małej szafki z półkami, przegródkami, szufladkami. Winna ona być umieszczona tak wysoko na ścianie, by trudno była dostępna dla dzieci. W szafce tej przechowywać będziemy 2 rolki taśmy opatrunkowej; nieco waty zwykłej i do tamowania wycieku krwi z nosa, kilka rolek plastru, dalej 100 g. octu glinkowego, 200 g. wody utlenionej (3 proc.), 100 g. oleju rycynowego, krople walerjanowe i miętowe i Hoffmanna, tabletki aspirynowe i pyramidonowe. Dalej butelkę z jodyną, termometr do mierzenia gorączki, pincetę i nożyce. Apteczka ta w żadnym przypadku nie powinna zawierać trucizn na owady lub robactwo. Wszystkie butelki, zawierające lekarstwa, winny być dobrze zamknięte, zaopatrzone w wyraźne napisy, by nie było przykrych omyłek. Daleko na wsi powinniśmy się zaopatrzyć w większą ilość lekarstw, aniżeli tu podaliśmy.

ATRAMENT.

Jakie składniki posiada atrament kampeuszowy?

Atrament kampeuszowy przygotowujemy w następujący sposób: 25 g. ekstraktu z drzewa kampeuszowego (*Extractum Ligni Campechiani*), rozpuszczamy w 90 g. wody destylowanej. W innym naczyniu rozpuszczamy 1,5 g. chromianu potasu (*Kalium chromicum*) w 100 g. wody, poczem oba roztwory zlewamy razem i dodajemy 1 g. kwasu karbolowego.

Przepis na atrament do znaczenia białizny.

5 g. kamienia piekielnego (*Argentum nitricum*) rozpuszczamy w 10 g. amoniaku płynnego 10%. W osobnym naczyniu rozpuszczamy 7 g. sody krystalicznej i 5 g. gumy arabskiej w 12 g. wody destylowanej, poczem roztwór pierwszy wlewamy do roztworu drugiego. Mieszaninę ogrzewamy ostrożnie, aż nabierze barwy ciemnobrunatnej. Tak przygotowanym atramentem piszemy piórem stalowym na płótnie mączkowanym i prasowanym. Po wyschnięciu pisma miejsca znaczone zaprasowujemy gorącym żelazkiem.

W jaki sposób sporządzić atrament sympatyczny?

Atrament taki składa się z 95 części dekstryny, 5 części jodu, 10 części eteru, 5 części stężonego spirytusu. Sporządza się go w następujący sposób: Eter miesza się ze spirytusem, do tej mieszaniny dodajemy jod, wreszcie powoli rozpuszczamy w całości dekstrynę. Ciemno-brunatną ciecz suszymy do zupełnego stwardnienia na wolnym, niezbyt ciepłym powietrzu. Otrzymany w ten sposób proszek rozpuszczamy w celu otrzymania atramentu we wodzie (dowoli), tak, by widoczny był dobrze przy pisaniu. Po tygodniu pismo znika. Lekkie podgrzanie papieru wywołuje pismo z powrotem.

Przepis na atrament do znaczenia białizny.

Atramenty do tego celu używane zawierają zawsze węgiel, wzgl. sadzę. Atramenty te sporządza się następującymi sposobami: Miesza się dokładnie 45 g. sadzy, 20 g. gumy arabskiej, 20 g. gliceryny i 15 g. wody; albo też miesza się 20 g. pokostu, 6 g. sadzy, oraz 2—5 g. chlorku żelazowego; lub wreszcie rozciera się na pastę 10 g. sadzy i 10 części wazeliny, którą zastąpić można również 9 gramami oliwy wazelinowej, wzgl. 1 gramem cerezyny, poczem dodaje się 5 g. kw. kwasu olejowego. Atramenty do znaczenia białizny o wielkiej trwałości sporządza się w sposób następujący: 1 g. azotanu srebra rozpuszczamy w 5 g. kwasu octowego, pozostawia przez jedną dobę w spokoju, miesza następnie z 20 gramami płynnego laku, dodając w końcu wystarczającą ilość sadzy. Albo też 5 g. azotanu srebra rozpuszczamy w 10 g. amoniaku, poczem dodajemy 5 g. 10 procentowego roztworu gumy arabskiej, 7 g. węglanu sodu i 12 g. wody, ogrzewamy wszystko i rozcieramy z wystarczającą ilością sadzy.

Atrament do wiecznych piór.

Atrament do wiecznych piór sporządza się w następujący sposób: Przygotowujemy roztwór: 90 cz. acidi tannici, 30 cz. acidi gallici, 4000 cz. aquae destillatae; mieszając tenże, wlewamy go do roztworu, składającego się z: 60 cz. ferri sulfurici oxydulati, 45 cz. liquoris ferri sesquichlorati, 500 cz. aquae destillatae; do całości dodajemy roztwór, składający się z: 45 cz. caerulei aquatici, 3 cz. phenoli liquefacti, 15 cz. mucilaginis gummi arabici, 500 cz. aquae destillatae. Po 14 dniach atrament przesączyć.

AKWARJUM.

W jaki sposób czyścić akwarjum?

Szkła należy często opróżnić z wody, ściany dobrze wytrzeć roztworem soli kuchennej i octu. Naturalnie zwierzęta, zamieszkujące akwarjum, należy podczas tego zabiegu usunąć.

ALKOHOL METYLOWY.

W jaki sposób otrzymać można chemicznie czysty alkohol metylowy?

Techniczny alkohol metylowy zawiera około 90% alkoholu metylowego, około 2% acetonu, oraz cały szereg innych zanieczyszczeń, jak zasady pirydynowe, ester kwasu octowego, alkohol alilowy, aldehyd alilowy, aldehyd krotonowy, formaldehyd, trójmetyloaminę i t. d. Ażeby otrzymać czysty alkohol metylowy, należy produkt techniczny kilkakrotnie przekropić (sposobem kolumnowym). Następnie miesza się destylat z chlorkiem cynku ($ZnCl_2$), wstrząsa i przesącza, wreszcie destyluje. Czysty alkohol metylowy jest używany w przemyśle rosyjskim i niemieckim do perfumerji, do czego nadaje się lepiej od alkoholu etylowego, który zawiera zawsze wodę (z powietrza). Użyteczność alkoholu metylowego jest uzasadniona niskim punktem wrzenia; w bezwodnym prawie alkoholu metylowym łatwo rozpuszczają się olejki eteryczne, dalej jest on tańszy od alkoholu etylowego, a przemysł desytlacji drzewa zyskałby większe możliwości zbytu.

Prosty sposób stwierdzenia alkoholu metylowego w cieczach alkoholowych.

Celem stwierdzenia obecności alkoholu metylowego, należy z 15 cm. danej cieczy oddestylować 2 cm. 1 cm. tego destylatu zmieszać z 4 cm. rozcieńczonego kwasu siarkowego (5 części wody destylowanej + część czystego kwasu siarkowego, roztwór taki zawiera 15,6—18,3% H_2SO_4). Mieszanie powyższą zadać z kolei ostrożnie wśród mieszania i intensywnego chłodzenia 1 g. sproszkowanego nadmanganianu potasowego ($Kalium\ permanganic.$). Skoro zabarwienie fioletowe zniknie, przesączyć przez małeńki, suchy filtr i ogrzać lekko różowy płyn, aż stanie się bezbarwnym. Po ostudzeniu dodać z pipety 3—5 kropli tego roztworu do 0,5 cm. świeżo sporządzonego roztworu 0,02 g. gwajakolu w 10 cm. najczystszeo kwasu siarkowego. Przeprowadzamy ten zabieg na szkiełku zegarkowym, pod które podkładamy kawałek białego papieru. W miejsce roztworu gwajakolu w kwasie siarkowym lepiej jest użyć roztworu 0,04 g. Kalium sulfo-guajacolicum w 10 cm. czystego kwasu siarkowego. Należy obserwować teraz, czy w przeciągu 2 minut nastąpi zaróżowienie lub zoczerwienienie gwajakolu. Skoro tak, wiemy, że roztwór badany zawierał alkohol metylowy.

ALBUMIN.

Co to jest albumin?

Technicznie otrzymuje się albumin z białka kurzego i z krwi bydlęcej. Białka kurze rozbija się w wodzie, filtruje i suszy w 30 do 40° C. Krew bydlęcą poddaje się ścięciu, przyczem tworzy się zawieszina ciał krwistych, które zbijają się razem i żółta limfa (serum). Tę ostatnią poddaje się filtrowaniu, suszeniu, podobnie jak białko kurze.

Własności: Jasnożółte, przezroczyste blaszki, w wodzie pęczniejące i rozpuszczalne. Z roztworu wodnego łatwo koaguluja (ściągają się) przez ogrzanie, od kwasów mineralnych, soli metalicznych (siarczany miedzi, octan ołowiu, sublimat), alkoholu, taniny, kwasu octowego i t. d. Dają związki z kwasami alkalicznymi.

Roztwór białka gotowany z kwasem azotowym daje żółte zabarwienie (reakcja ksantoproteinowa), z azotanem rtęciowym czerwone zabarwienie (reakcja Millona), z ługiem sodowym i odrobiną siarczany miedzi — fioletowe.

Albumin stosuje się jako bejcę w farbiarstwie i drukarstwie perkali, jako środek wiążący i utrwalający nierozpuszczalne barwniki na włóknach. W fotografii (papier albuminowy), w przemyśle wyrobu skór lepszego gatunku, do klarowania mętnych płynów (np. wina), do wyrobu klejów i kitów, do wyrobu diafragm do elektrolizy, do rafinowania cukru, do wyrobu sztucznych mas, farb drukarskich bezolejowych, w mydlarstwie jako dodatek, w laboratoriach analitycznych i lecznictwie.

W handlu spotykamy albumin 1) z białka kurzego, w kawałkach lub proszku, 2) albumin z krwi, brunatne, bezpostaciowe kawałki lub płytki, albo proszek.

Philipp i Phänhauser, „Chemikalja techn. w przem. i handlu“.

Bejcowanie zboża.

Do 100 litrów wody wlewamy ćwierć litra formaliny 40 proc. Mieszanina ta wystarcza do 3 centnarów (150 kg.) zboża. W odpowiednim naczyniu oblewamy oczyszczone zboże płynem tym, tak, aby płyn przynajmniej 10 cm. znajdował się ponad warstwą ziarna, przyczem stale mieszamy. Ziarno pozostawiamy w płynie najwyżej 30 minut, poczem wykładamy cienką warstwą do wysuszenia.

BILARDOWE KULE — ODŚWIEŻANIE.

Jak można odświeżyć i zabarwić zniszczone kule bilardowe?

Przedewszystkiem należy poddać kule odtłuszczeniu przez zmycie eterem, benzyną, lub roztworem sody. Potem wkładamy kule do mieszanki 10 g. kwasu solnego i 1 litra wody i pozostawiamy w tym płynie przez 2 minuty, następnie zmywamy wodą. Białe kule polewujemy talkumem lub magnezją. Zniszczoną farbę uzupełniamy w ten sposób, że kule wkładamy na przeciąg pół godziny do mieszanki, ogrzanej do 50° C. 10 g. fuksyny w 3 litrach wody i 100 g. octu. Po dostatecznem zabarwieniu zmywamy kule gorącą wodą, suszymy i polewujemy.

BRYKIETY Z MIAŁU WĘGLOWEGO.

Chemikalja do wytworzenia spoistości i twardości brykietów, sporządzonych z mialu węglowego.

Najtańszym i najlepszym środkiem, do tego używanym, jest t. zw. smoła kowalska, która jest pozostałością po destylacji kalafonii. Tworzy się ona w dużych ilościach, które wyjmują się z kotłów destylacyjnych po przekropleniu 2-ch porcyj kalafonii. W Polsce smoły tej nabyć nie można.

Chcąc utworzyć z miazgi węglowej brykiety mieszamy miazgę ze środkami chemicznymi, wiążącymi i nadajemy mieszaninie przez prasowanie odpowiednią formę. Do środków wiążących zaliczamy smołę węglową, ter, asfalt sztuczny, maczkę kartofilaną, lub mąkę żytnią, ciasto białkowe, melasę, gips, alun z wapnem lub wodę szklaną. Najważniejszą rolę odgrywa tu prasa, którą należy zależnie od zastosowania danych środków wiążących odpowiednio zagrzzać.

BENZOL.

W jaki sposób wykryć benzol w mieszaninach organicznych?

W 20 cm³ destylowanej wody rozpuszczamy 5 g. krystalicznego siarczanu niklu. Ten roztwór wlewamy do roztworu 2,5 g. czystego cjanu potasu w 10 cm³ destylowanej wody. Do tej mieszaniny dodajemy 20 cm³ stężonego wodnego roztworu amoniaku. Po gwałtownem wstrząśnieniu pozostawiamy całość przez pół godziny w temperaturze 0° C, poczem sącymy przez watę szklaną. Roztwór w świetle padającym wygląda zielono, w przechodzącym czerwono. Po kilku dniach wydzielają się kryształki cjanu niklu, które odsączamy. Roztwór należy dokładnie sporządzić według tego przepisu. Do świeżo sponządzonego roztworu (odczynnika) dodajemy 50-procentowego kwasu octowego tak długo, aż przestanie właśnie wytworzone zmętnienie. Teraz dodajemy mieszaninę organiczną, w której znajduje się benzol, silnie wstrząsamy. Powstaje osad proszkowaty, niebieskawo-biały. Do 10 cm³ cieczy, która zawiera 5 proc. benzolu, trzeba dodać 80 cm³ odczynnika. Chcąc benzol ilościowo oznaczyć, sącymy osad już na tygiel porcelanowy, przemywamy raz lub dwukrotnie wodą, później alkoholem lub eterem, suszymy kwasem siarkowym (4 godziny) i ważymy. Wzór $\text{Ni}(\text{CN})_2 \cdot \text{NH}_3 \cdot \text{C}_6\text{H}_6$ ma ciężar cząsteczkowy 205,8. By obliczyć ilość benzolu w osadzie, mnożymy ciężar tegoż przez 0,3793. Coprawda wykonujemy przy takim oznaczeniu benzolu błąd 5 proc. in minus. Jednak w praktyce dokładność ta wystarcza. Metoda jest szybka i wygodna. Można nią wykryć benzol tam, gdzie inne odczynniki zawodzą.

BEJCOWANIE BLACHY ALUMINJOWEJ.

Przepis na matowe bejcowanie blachy aluminiowej.

Najczystsza, świecąca powierzchnię blachy otrzymujemy przez traktowanie jej 10 proc. roztworem ługu sodowego. (Sporządza się najlepiej mieszaninę ługu sodowego i sody). Mieszaninę przechowuje się w dobrze zamkniętej się butelce lub puszcze blaszanej. Ażeby otrzymać piękną, matowo-srebrzystą powierzchnię blachy, podgrzewa się najlepiej mieszaninę ługu. Blachę aluminiową zanurza się w ciągu 15 do 20 sekund do ługu, wyjmuje ją, myje i szcztokuje. Następnie bejcowujemy ją jeszcze raz w ten sam sposób przez dłuższy przeciąg czasu (np. ½ godziny), przyczem na powierzchni metalu rozpocznie się wydzielanie żywego gazu. Teraz myjemy blachę gruntownie i suszymy zapomocą trocin drzewnych. Aluminijum, które zawiera miedź, można w ten sam sposób bejcować. Z początku tworzy się na powierzchni blachy warstwa brunatna, którą usuwamy przez zanurzenie na krótką chwilę do kwasu azotowego, myjemy dobrze wodą. Piękną, świecąca powierzchnię blachy otrzymujemy przy pomocy bejcy z kwasu fluorowodorowego, składającej się w szczególności z 30 g. fluorku amonowego, 30 g. stęż. kwasu siarkowego w 1 litrze wody (kwas siarkowy wlewamy do wody!). Bejcy tej używa się na zimno, bejcuje się w niej w ciągu 15 do 20 minut; podgrzana do 40 lub 50° C. działa o wiele szybciej (5 do 10 minut). Przy użyciu tej bejcy należy powierzchnię blachy z początku wyczerścić dobrze wodą wapienną (lub pastą wapienną), by usunąć tłuszcz, ręce chronić gumowymi rękawicami. W końcu smarujemy blachę przejrzystym lakierem, najlepiej capononowym.

BIAŁCZAN ŻELAZOWY.

W jaki sposób sporządzić białczan żelazowy w roztworze?

Albuminis ovi — 220 części, ferri hydroxydati dialisati — 120 części, natrui hydrici soluti — 3 części, tincturae aromaticae — 2 części, aquae cinnamoni — 100 części, spiritus — 150 części aquae dest. qu. Świeże białko kurze przetrzeć szcztotką przez włosiane sito i rozpuścić w 2.000 części wody destylowanej, uprzednio zagotowanej i następnie ochłodzonej do temperatury 50°; jeśliby roztwór był bardzo mętny, przecedzić przez zwitek waty oczyszczonej. Jednocześnie wodorotlenek żelazowy dialyzowany rozcieńczyć przez dodanie 2.000 części wody, również uprzednio przegotowanej i następnie doprowadzonej do 50°. Do tego ostatniego roztworu wlać wśród mieszania cienkim strumieniem ciepły roztwór białka. Tworzenie osadu przyspieszyć przez częściowe, w ostatecznym razie całkowite dodanie roztworu 4 części chlorku sodu w 100 częściach wody destylowanej. Po zebraniu się osadu na dnie naczyń, ściągnąć roztwór zapomocą lewara, osad przemyć 3 do 4-krotnie ciepłą (50°) uprzednio przegotowaną wodą; osad zebrać w woreczku z grubego płótna i przemyć wodą, dopóki próbka spływającej wody po zakwaszeniu kwasem azotowym dawać będzie zaledwie słabą opalizację po dodaniu roztworu azotanu srebrowego. Osad po spłynięciu wody umieścić w naczyniu starowanem i dodawać stopniowo roztwór ługu sodowego (3 części w 200 częściach wody dest.) zlekką mieszać, żeby się osad całkowicie rozpuścił. Do tego dodać mieszaninę nalewki aromatycznej, wody cynamonowej i spirytusu, zmieszać i dopełnić wodą do ogólnej wagi 1000 części.

BEJCA DO PODŁÓG.

W jaki sposób przyrządzić bejcę do podłóg?

Przed przystąpieniem do bejcowania podłóg należy je najpierw oczyścić starannie z tłuszczu. Najlepiej przez zmywanie roztworem wody i wymięcenie. Plamy żywic także są w wysokości mierze szkodziwe, pociągają bowiem za sobą powstawanie plam. Plamy żywicy należy zmywać gorącym roztworem 1 cz. sody kalcynowanej + 20 części wody. Także zimny roztwór sody z dodatkiem 25 proc. technicznego acetonu nadaje się do tego celu. Plamy z wapna usuwać

można przez potraktowanie ich rozcieńczonym kwasem octowym, lub solnym. Celem ewentualnego wybielenia podłóg potraktować je trzeba mlekiem z wapna chlorowanego, kwasem siarkowym, szczawowym lub 5 proc. wodą utlenioną z dodatkiem 2 proc. amoniaku. Jako bejce wchodzi w rachubę bejce z farb ziemnych, roślinnych, soli metalowych i barwniki syntetyczne. Dzięki swej światłotrwałości nadają się tutaj t. zw. barwniki kwaśne. I. **Bejce wodne:** Brunat jasny — średnio-ciemny: 25 g. bejcy orzechowej rozpuścić w 1 litrze wrzącej wody; ciemny brunat: 4 g. żółcieni, 20 g. oranżu, 36 g. młgrozyny lub fioleto rozpuścić w 1 litrze gorącej wody. II. **Bejce chemiczne:** Jasny brunat: 4 g. chromianu potasowego rozpuścić w 950 g. wody i dodać 50 g. amoniaku; czerwony bronz: 15 g. dwuchromianu potasowego rozpuścić w 1 litrze wody; brunat: namieść najpierw na drzewo roztwór 40 g. kwasu pyrogalusowego w 1 litrze wody, poczem potraktować roztworem 30—40 g. dwuchromianu potasowego w 1 litrze. Chemiczne bejce są bardzo odporne na działanie wody i powietrza. III. **Bejce spirytusowe** składają się z barwników syntetycznych, szczególnie światłotrwałych barwników kwaśnych. Do osiągnięcia koloru żółtego stosują auraminę, względnie żółcień metanilową; dla koloru pomarańczowego chryzoidynę; dla osiągnięcia zabarwienia brunatnego brunat japoński oraz wezuwinę. Z tych farb używać należy 40 g. na 1 litr roztworu; dobrze jest dodać 50 g. mleka, a dla odcieni jasnych bielonego szelaku, wzgl. kopalu manińskiego na 1 litr bejcy.

BRYLANTYNA.

Jak przyrządzić dobrą brylantynę?

Obecnie wychodzą z mody brylantyny tłuste, nadające włosom wygląd świecący i tłusty i mające tę wadę, że brudzą nakrycia głowy, a na ich miejsce wchodzi zwycięsko brylantyny, oparte na gumie i śluzach roślinnych. I. 907 g. tragantu w kawałkach, 453 g. benzoesu sodowego, 22 litry destylowanej wody i żółtego barwnika według uznania. — Tragant zmiękcza się zapomocą 12 litrów wody i zostawia mieszaninę w ciągu 12 godzin w spokoju. Zkolei miesza się śluz i dodaje resztę wody stopniowo wśród mieszania. Roztwór ten zadaje się benzoesaniem, pachnidłem i farbą. Do perfumowania używa się sztucznych olejków bzu, fiołkowego, różanego lub konwaliowego razem z olejkami wolnymi od terpenów. II. 800 g. oleju mineralnego, 180 g. alkoholu izopropylowego, 10 g. oleju rycynowego, 0,1 g. laurynianu amyłowego, 10 g. olejku fiołkowego. III. Brylantyna stała: 721 g. olejku rycynowego, 250 g. olbrotu, 10 g. olejku bergamotowego, 5 g. olejku różanego, 5 g. olejku z korzeni fiołk., 5 g. jononu, 4 g. rozp. chlorofilu. IV. 500 g. olbrotu, 500 g. ol. rycynowego, 200 g. smalcu benzoesowego, 1 g. ol. różanego, 4 g. ol. geranjowego, 5 g. ol. Petitgrain.

Jak przyrządzić olejek łopianowy do włosów?

Łopian nie zawiera żadnego oleju. Jako olejek łopianowy można dodać olejek oliwny z orzechów ziemnych, ewentualnie zabarwić go na zielono zapomocą chlorofilu; do olejku można też dodać do 5 proc. dobrego bezwonnego oleju wazelinowego. Zaparfumować zapomocą olejków kwiatowych, względnie fantazyjnych.

Tłuszcz do włosów.

Do wyrobu takich tłuszczów używa się całego szeregu różnych olejków roślinnych w najlepszych gatunkach. Między innymi poleca się następującą receptę: olej z oliwek 50 cz., olej sezamowy 25 cz., olej arachidowy 25 cz. Do perfumowania mieszaniny należy użyć olejków eterycznych. Kolor można nadać barwnikami, rozpuszczalnymi w tłuszczach.

W jaki sposób sporządzić fiksaturę do włosów?

Fiksatury do włosów w tubkach (gomina) składają się zwykle z śluzów roślinnych, lub z mieszanin tychże z tragantem. 250 części oczyszczonych ziarn pigwy zalać 12.500 częściami zimnej wody, tak, aby woda mogła pokryć i wnikać do ziaren. (Ciepłej wody nie używać, bo są później trudności przy cedzeniu.) Po upływie 10 godzin precedzić powstały śluz pigwowy, oddzielając go od ziaren i zanieczyszczeń. Dodać roztwór: 15 części kwasu bomego w 300 częściach spirytusu, celem zakonserwowania preparatu. Pachnidło należy rozpuścić w spirytusie jeszcze poprzednio, dla uniknięcia zmaćceń używać perfum dobrze rozpuszczalnych. Tak przyrządzoną fiksaturę można zabarwić według uznania farbą nietrującą i na zimno dopełnić do tubek, względnie stoików. Mieszaną fiksaturę otrzyma się z 2 kg. śluzu pigwowego i 500 g. śluzu tragantowego (1 : 50), 50 g. spirytusu i pachnidła. Ostatnie rozpuścić w spirytusie, zmieszać z śluzem i precedzić.

BEJCY USUWANIE.

Środek do usuwania bejcy — sposób przyrządzenia.

Podstawą takich preparatów jest szare mydło, które dzięki swej miękkiej formie odpowiada wymogom nawet wówczas, skoro przez dodanie ługu zostało rozcieńczone. Szare mydło nie jest jednakże wystarczająco alkalicznem, aby zmiękczyć stare, stwardniałe powłoki. Środki takie przyrządza się następująco: Zadaje się szare mydło 10—20% mocnego ługu sodowego. Tani, wolniej działający preparat sporządza się z „ługu siarczynowego“ (fabryki celulozy dostarczają), który rozrabia się zapomocą gaszonego wapna na pastę. (Okulary ochronne!) Substancje takie atakują dzięki swej alkaliczności naskórek oraz substancje organiczne zrogowaciałe, to też prędko niszczą szmaty z wełny lub pędzle szczeciniowe, używane do nanoszenia ich.

Po zmięczeniu powłoki usuwa się ją bez użycia wody narazie szpachtlem. Wody nie wolno używać z początku, rozcieńczyłaby bowiem ług i pozwoliłaby mu wnikać do drzewa. Do zmycia należy używać (po usunięciu zmiękczonej powłoki) mocnego octu, który neutralizuje resztki ługu i jako kwas lotny ulatnia się. Po traktowaniu octem należy zmyć powierzchnię czystą wodą kilkakrotnie i wycierać do sucha. Przed nałożeniem nowej powłoki lakierowanej trzeba pozwolić powierzchni wyschnąć całkowicie. Na to należy zwrócić uwagę konsumentowi. Dla mebli sporządza się pastę z kredy, glinki lub t. p. z odp. rozpuszczalnikami, jak olej terpentynowy, nafta, spirytus i t. p. Rozpuszczalniki można też zapomocą parafiny zagęścić do mazistej konsystencji.

BARWNIKI SPOŻYWCZE.

Spis dozwolonych barwników spożywczych.

Rozróżniamy farby organiczne naturalne i sztuczne. Dozwolone do farbowania środków spożywczych są: Naturalne: 1. substancje barwiące, pochodzące z jadalnych owoców, bądź z jadalnych produktów roślinnych, 2. szafran, 3. orlean (annato), 4. alkanina, 5. koszenilla i czerwień koszenillowa (karmín), 6. drzewo sandałowe, 7. orselja i pasta orseljowa, 8. chlorofil, 9. indygo naturalne i syntetyczne, 10. sok lukrecji, 11. karmel, 12. drzewo kampešzowe i wyciąg z niego, 13. sumak i wyciąg z niego.

Sztuczne: 1. Żółcień kwaśna, 2. chryzodyna, 3. auramina O, 4. Sudan I, 5. Sudan G, 6. barwniki tłuszczowe, 7. tropeolina 000 nr. 1, 8. tatrażyna, 9. Oranż L, 10. fuksyna, 11. fuksyna kwaśna, 12. kroceina, 13. czerwienie „bordo“ i „pons“, 14. kocceina nowa, 15. ponso 3R, 16. amarynt, 17. eriozyna, 18. eozyna wodna, 19. eozyna alkoholowa, 20. floksyna P, 21. błękit anilinowy, 22. błękit czysty wodny, 23. błęki alizarynowy, 24. indygotyna i karmín indygowy, 25. indulina, 26. fiolet metylowy B : 23, 27. zieleń światłoodporna SF żółtawa, 28. zieleń malachitowa.

BUTWIENIE TKANIN ZABEZPIECZYĆ.

Jak zabezpieczyć tkaniny przed butwieniem?

Jest faktem znanym, że wszystkie włókna pochodzenia naturalnego na mokrą traci dużo swej trwałości. Mokry jedwab sztuczny np. posiada tylko jedną siódmą swej trwałości w stanie suchym. Również błędy przy fabrykacji, zbyt silne działanie ługu bielącego, zbyt długie leżenie w wodzie i zbyt nagłe suszenie, wybitnie osłabiają trwałość włókien. Dobrze jest impregnować tkaniny np. bezbarwnymi olejami z smoły pogazowej. Podobnie zabezpiecza się sieci rybackie przed działaniem wody morskiej. Olejów schnących nie należy używać, gdyż zanieczyszczają tkaniny.

BLACHA ALUMINJOWA.

W jaki sposób zmatować blachę aluminjową?

Do matowania blachy aluminjowej nadaje się najlepiej 10% roztwór ługu sodowego, nasycony solą kuchenną. Roztworu tego stosuje się na gorąco — otrzymuje się zmatowanie o zabarwieniu srebrzystym. Przedmiot zanurza się na przeciąg 15—20 sekund do ługu, poczem wyjmuje go, zmywa i szczotkuje starannie. Następnie zanurza się powtórnie na przeciąg 0,5 minuty do ługu przyczem nastąpi żywe wydzielanie się wodoru. Przedmiot tak potraktowany zmywa się i opłukuje o ile możnaści płynącą wodą i suszy zapomocą trocin. Sposób powyższy można stosować również w przypadku blachy lub przedmiotów z glinu, zawierającego miedź.

BRODAWEK USUWANIE.

Brodawki znikają tylko od silnie przyżegających preparatów; polecenia gadną jest mieszanina 1 g. kwasu salicylowego i 10 g. octu lodowatego. Otoczenie brodawki chroni się przed nadgrzaniem zapomocą natarcia wazeliną albo łojem. Inny znany środek jest kamień piekielny. Kto ma skłonność do brodawek, powinien przeprowadzić trzymiesięczną kurację wodą wapienną; dziennie bierze się $\frac{1}{10}$ litra wody wapiennej w $\frac{1}{2}$ litrze mleka.

CUKIER WANILJOWY.

Czynnikiem, udzielającym wanilii charakterystycznego smaku i zapachu jest wanilina. Zawartość jej w najlepszych gatunkach wanilii wynosi około 20 g. w kilogramie, czyli 2 proc., w średnich gatunkach 1,5 proc., a w poślednich około 0,5 proc. Praktyczne użycie waniliny już dawno zyskało prawo obywatelstwa, bo rozpuszcza się ona w alkoholu, eterze, wodzie, glicerynie i t. p. W cukierniach i fabrykach czekolady przyrządza się 2,5 proc. cukier waniljowy, odpowiadający zawartości waniliny najlepszym gatunkom wanilii. 25 g. krystalicznej waniliny rozpuszcza się w 100 g. czystego, bezwonnego alkoholu, a roztwór ten wlewa się na 975 g. pudru cukrowego i wygnata dobrze celem równomiernego rozdzielenia. Skoro alkohol wyparuje i cukier wyschnie, rozciera się go w moździerzu porcelanowym i przepuszcza przez sito. Cukier tak sporządzony można długo przechowywać, a ewentualne miejsca żółte pochodzą od waniliny. Z cukru tego używać należy tyle, ileby użyto w danym wypadku wanilii. Do sporządzenia t. zw. cukru waniljowego do posypywania ciast i t. p., należy opisać cukier jeszcze według smaku rozcieńczyć. Do wyrobu likierów i syropów (do wyrobu lemonjad) rozpuścić 25 g. waniliny w 490 g. czystego spirytusu, poczem dodać 485 g. wody destylowanej. Na 100 litrów likieru bierze się 200 g. tej esencji.

CZYSZCZENIE SZMAT.

W jaki sposób czyścić większą ilość szmat, użytych do czyszczenia maszyny?

W gospodarstwie domowym zużywa się stosunkowo małe ilości szmat do czyszczenia różnych przedmiotów. Gdy staną się zbyt brudne, prosto wyrzuca się je i kupuje nowe.

Gdy jednak chodzi o wyczyszczenie większej ilości szmat, używanych w dużych przedsiębiorstwach, drogista poleci następujący sposób czyszczenia. Brudne szmaty wrzuca się do kotła, zawierającego rozcieńczony roztwór wodny sody (1 kg. sody kalcyonowanej lub 2,5 kg. sody krystalicznej na 100 litrów wody), w którym gotuje się je przez dłuższy czas. Następuje zmydlenie olejstych brudów. Soda wypędza przytem większą część olejów mineralnych, które pływają na powierzchni wody.

Gdy jednak chcemy szmaty zupełnie oczyścić, również z olejów mineralnych, trzeba je moczyć w ciągu 1 lub 2 dni w benzynie lub w benzolu. Ten proces ekstrakcji brudów olejstych przeprowadzamy naturalnie na wolnem powietrzu, ze względu na łatwą zapalność benzyny i benzolu. Benzol i benzynę, użytą do czyszczenia, można przez destylację uwolnić od brudów.

CHOROBY DROBIU:

Drób zapada na świerzb przeważnie wiosną i budzi obawę u hodowców, którzy zrazu sami przemyślają nad sposobem zapobieżenia, a w końcu u drogisty szukają rady.

Jakiej udzielić rady?

Świerzb w opierzeniu drobiu rozszerza się zwykle od grzbietu, dokąd łatwo się przedostaje przy parzeniu się drobiu. Rozwój świerzbu jest bardzo szybki i już często w 3—4 dniach obejmuje cały konus kury, gołębia itp. Świerzb powoduje, że np. kura tarza się po ziemi, przyczem wypadają jej pióra, skóra zaognia się i pokryta jest skorupami (powszechnie zwane: parchy). Nieśność kur zupełnie zanika, drób bowiem zachorzał na świerzb jest bardzo niecierpliwy.

Leczenie świerzbu jest jednak łatwe; polega mianowicie na kąpaniu drobiu w roztworze siarki.

Roztwór przynadza się następująco: w 10 litrach wody przegotowanej i ciepłej rozpuszcza się 200 g. Kalium sulfurat, po dobrem wymieszaniu wlewa się do wygodnego naczynia np. beczulki. Drób zanurza się kilkakrotnie w letnim roztworze, poczem wyciskając pozostały w piórach płyn, wpuszcza się drób do ciepłej ubikacji. Leczenie powtarza się codziennie aż do zupełnego zaniku świerzbu.

Pamiętać należy o dobrej dezynfekcji i czystości kurnika lub gołębnika.

CZERWIEN MINERALNA NIETRUJĄCA.

Jakie są czerwienie mineralne nietrujące?

Do nietrujących czerwieni mineralnych należą jako główni przedstawiciele minia PbO — PbO_2 .

Metoda fabrykacji polega na utlenianiu metalicznego ołowiu w temperaturze 450—550° C w obecności powietrza i pary. Początkowo tworzy się glejta (PbO), która utlenia się w dalszym ciągu na minię. Najnowszy sposób G. V. Berton'a polega na wprowadzaniu do roztopionego ołowiu pod ciśnieniem mieszaniny powietrza i pary wodnej.

Własności: Ciężki, ciemno-czerwony proszek G : 8,62, rozpuszczalny częściowo w kwasie azotowym, przyczem zostaje wytrącony brunatny proszek (nadtlenek ołowiu). Kwas solny rozkłada minię z wydzielaniem chloru.

Zastosowanie: Głównie jako szybko schnąca farba olejna, środek chroniący przed rdzewieniem, do wyrobu kłótów, jako szczeliwo przy łączeniu mur, do wyrobu płyt akumulatorowych, jako bardzo ważny składnik przy fabrykacji linoleum, do izolowania przewodników elektrycznych i t. p.

Minia żelazna Fe_2O_3 . Sposób fabrykacji: Jako produkt uboczny podczas fabrykacji dymiącego kwasu siarkowego i siarczanu żelazawego.

Własności: Jest to najcenniejsze i najtrwalsza farba czerwona.

Zastosowanie: Do fabrykacji farb olejnych i ziemnych, elektrod, środków do polerowania, do fabrykacji płynów do czyszczenia metali i t. p.

(„Chemikalja techn. w przemyśle i handlu“,
Phanhauser i Philipp.)

DĘBOWE DRZEWO — IMITACJA.

Sposób imitowania drzewa dębowego.

Z pośród środków do imitacji drzewa dębowego rozróżniamy dwojakie: Barwę zasadniczą, oraz bejcę. Słoje drewna dębowego imitują zapomocą papierów wzorowanych. Do wykonania takich prac warunkiem nieodzownym jest pewna wprawa. Jako farby zasadniczej celem przygotowania tła używają mieszaniny ochry oraz bieli. Odcień można oczywiście dowolnie zmieniać przez rozmaite dobor farb. Do odcieni jasnych używają zazwyczaj 1 cz. ochry i 2—4 cz. bieli — do odcieni ciemnych dodają nieco umbry. Jako spoidła używają z powodzeniem równe części pokostu, oraz oleju terpentynowego + 10% sykatywu. Bejce mają skład następujący: 500 g. ochry, 160 g. sody, 8000 g. wody destylowanej zmieszać i gotować w przeciągu pół godziny. Osobno zagotować mieszaninę 150 g. potażu i 2000 g. żółtego wosku także w przeciągu pół godziny. Jeszcze ciepłe roztwory należy zmieszać razem i mieszać do ostygnięcia.

DRZEWO PŁYNNE.

Z czego składa się płynne drzewo?

Płynne, albo t. zw. plastyczne drzewo składa się z silnie rozdrobnionej maki drzewnej, oraz z roztworu nitro-, wzgl. acetylocelulozy w lotnych rozpuszczalnikach, np. w acetonie, octanie metylowym lub etylowym. Skład drzewa płynnego, sporządzonego według jednego ze znanych przepisów jest następujący: 20 kg. maki drzewnej, 6 kg. kredy, 4 kg. alkoholu butylowego, 2 kg. gliceryny, 8 kg. roztworu żywicy (otrzymanej przez rozpuszczenie 5 kg. kalfonii w 3 kg. acetonu), 60 kg. roztworu nitrocelulozy (z 7,2 kg. odpadków wstęgi filmowej, 30 kg. acetonu i 22,8 kg. alkoholu butylowego).

DOLEWKI DO WÓDEK.

Przepis na sporządzenie dolewek do wódki.

Dolewkę lawendową złożoną sporządza się z: 20 cz. corticis cinnamoni, 5 cz. caryophyllorum, 10 cz. seminis myristicae, ligni santali rubri 10 cz., spirytus vini 96 proc. 1 litr. Wytrawiać w ciągu 5 dni, po wyciśnięciu dodać: olei lavandulae 8 cz., olei rosmarini 2 cz., poczem przefiltrować.

Dolewkę miętową sporządza się w następnym sposobie: Folia Menthae piperitae pulverati ar. 2 — 50 cz., spirytus vini 96 proc. 1 litr. Olei Menthae piperitae 50 cz., liście mięty pieprzowej wytrawia się jeden dzień, przesącza i rozpuszcza olejek miętowy.

DEPILATORJA.

Przepis na sporządzenie depilatorjów.

Poniżej podajemy kilka przepisów na sporządzenie preparatów do usuwania zarostu. Czynnikiem niszczącym włosy jest w nich siarczkowodor, a właściwie powstające jony SH. Niestety równocześnie powstają jony OH, które atakują dotkliwie naskórek, to też po użyciu depilatorjów zaleca się zmyć dane miejsce ciała ludzkiego jakimś słabym kwasem, aby zneutralizować działanie wodorotlenku.

Depilatorium w formie proszku: Zmieszać i rozetrzeć dobrze w moździerzu porcelanowym 800 cz. siarczku strontu, 1250 cz. tlenku cynku, 1500 cz. krochmalu i 10 cz. mentolu. II. 100 cz. siarczku baru, 200 cz. krochmalu i 100 cz. tlenku cynku. III. 10 cz. siarczku strontu, 1 cz. siarczku glinu, 70 cz. krochmalu, 30 cz. talku. Sporządzone według pow. sposobu proszku należy odpełnić do słoików i zamknąć je szczelnie. Światło działa też szkodliwie. Krem do usuwania włosów: 15 cz. siarczku strontu, 20 cz. krochmalu i 80 cz. wody dobrze rozmieszać i zagotować, aż powstanie masa o konsystencji kleju. Oddawać należy krem w szczelnie zamkniętych naczyniach. Płyny od usuwania włosów. I. do flakonu pierwszego dać roztwór 10 cz. krystalicznego siarczku sodowego w 100 cz. wody. Do drugiego 2 cz. amoniaku (25 proc.) w 100 cz. aqu. Hamamelis. Sposób użycia: Nałożyć zapomocą waty nr. 1 i zaraz potem nr. 2, pozostawić 2 minuty, zetrzeć, opłókać wodą zakwaszoną słabo i zapudrować. Inny przepis: Rozpuścić 10 cz. siarczku sodowego w 100 cz. wody (aqu. Hamamelis). Sposób użycia jak wyżej, można poza tem w drugiej butelce oddać roztwór 3 cz. kwasu cytrynowego w 1000 cz. wody do płókania operowanych miejsc.

Winter „Handbuch d. prakt. Kosmetik u. Parfümerie“.

DEGRAS.

Co to jest degreas?

Sposób fabrykacji: Przez utlenienie tranu otrzymuje się produkt, który tworzy z wodą bardzo subtelną i równomierną emulsję. Jako materiał wyjściowy służy każdy gatunek tranu.

Własności: Jest to gęsta masa tłuszczowa, lub emulsja, łączy się łatwo z innymi tłuszczami, miesza się z wodą i wobec tego ułatwia ich wnikanie do wnętrza tkanki skórnej, wsiąka również do półwilgotnej skóry i pomimo zawartej w niej wody, powstaje równomierny rozdział ciał tłuszczowych w całej skórze.

Normy czystości: 1. Winien zawierać ogólnego tłuszczu około 90 proc.; 2. obecność kwasów mineralnych jest niedopuszczalna; 3. cięż. własc. 15° C. nie może być niższy, niż 0,920; 4. zawartość olejów mineralnych najwyżej 5 proc.; 5. zawartość popiołu najwyżej 0,8 proc. Zastosowanie: Jako środek natłuszczenia i konserwowania skór, zapobiega tworzeniu się pami i pleśni.

(Phanhauser i Philipp „Chemikalia techn. w przem. i handlu“.)

ESENCJE.

Co to są esencje owocowe?

Pod nazwą „esencje owocowe“ należy rozumieć mieszaniny różnych olejków eterycznych, rozcieńczonych alkoholem i posiadających charakterystyczny aromat, naśladujący zapach pewnych określonych owoców. Esencje owocowe znajdują szerokie zastosowanie przy fabrykacji likierów i wyrobów cukierskich. Głównymi składnikami esencji owocowych są: eter azotowy, eter octowy, eter benzoowy, ester amyłowy kwasu walerianowego, ester metylowy kwasu benzoowego i ester metylowy kwasu salicylowego.

Skład najbardziej znanych esencji:

1. Esencja ananasowa: 20 g. eteru masłowego, 135 g. estru amyłowego kwasu walerianowego, 5 g. chloroformu, 5 g. aldehydu, 830 g. spirytusu.

2. Esencja jabłkowa: 50 g. eteru azotowego, 50 g. eteru octowego, 100 g. estru amyłowego kwasu walerianowego, 40 g. gliceryny, 7,5 g. aldehydu, 7,5 g. chloroformu, 745 g. spirytusu.

3. Esencja poziomkowa: 27 g. octanu amyłowego, 18 g. estru amyłowego kwasu walerianowego, 9 g. estru amyłowego kwasu masłowego, 9 g. estru amyłowego kwasu mrówkowego, 15 g. eteru octowego, 7 g. esencji fiołkowej, 915 g. spirytusu.

(Phanhauser i Philipp „Chemikalia techn. w przem. i handlu“.)

Z czego składa się esencja pepsynowa?

Esencję pepsynową przygotowujemy w następujący sposób: 250 g. konjaku mieszamy z 750 g. wody i 30 g. mleka chudego. Po wydzieleniu kazeiny mieszaninę filtrujemy. W innym naczyniu mieszamy 30 g pepsyny (Pepsinum liquidum) z 750 g. wody, dodajemy do pierwszej mieszanki, potem dolewamy 500 g gliceryny, 8 g czystego kwasu solnego 30%, zmieszanego z 250 g. wody. Jeżeli esencja nie jest dostatecznie przeźroczysta, filtrujemy ją przez warstwę talkumu.

Przepis na otrzymanie esencji herbacianej ze smakiem rumu?

10 g. herbaty oblewamy 50 g. gorącej wody, mapanz. w naczyniu zamkniętem pozostawiamy przez godzinę, poczem dolewamy 50 g. alkoholu i po 24 godzinach mieszaninę przelewamy przez gęstą gazę. Do pozostałości na gazie (listeczki herbaciane) wlewamy 200 g. rumu i pozostawiamy przez dobę, poczem filtrujemy. Do złączonych mieszanek dodajemy 1 g. mielonego pieprzu, 1,5 g. waniliny rozrzedzonej cukrem i całość filtrujemy po 3 dniach. Sposób użycia: 1 do 2 łyżeczek na szklankę gorącej wody.

W jaki sposób sporządzić esencję poziomkową?

a) fructus fragariae — 1000 części, vini hungarici — 300 części, spiritus 90 proc. — 400 części, aquae dest. — 750 części, fructus anisi concisi — 2 części, safranini — 0,5 części. Poziomki rozetrzeć z mieszaniną wina i 100 części spirytusu, spłókać do kolby resztą spirytusu i wodą, dodać drobno pocętą wanilię i po upływie 48 godzin oddestylować 1000 części. Zabarwić safraniną.

b) amyli acetici — 27 części, amyli valerianici — 18 części, amyli butyrici — 9 części, amyli formicici — 9 części, aetheris acetici — 15 części, essentiae violae — 7 części, spiritus 95 procent — 915 części.

ESENCJE DO KAPIELI.

Przepis na esencję do kąpieli o wygładzie mleka.

Mleko kąpielowe o zapachu sosnowym można otrzymać dwoma sposobami, jeden polega na przyrządzaniu emulsji przy pomocy mydła, drugi na dodaniu tynktury benzoesowej. I. Miesza się 20 cz. olejku eukaliptusowego z 2 cz. olejku cytrynowego, 18 cz. olejku jodłowego, 15 cz. olejku sosnowego, 400 cz. tynktury benzoesowej, 800 cz. spirytusu i 300 cz. wody destylowanej. II. Rozpuszcza się 6 cz. suchego mydła sodowego w 100 cz. spirytusu albo alkoholu izopropylowego, 10 cz. tego roztworu rozciera się w morderzu z 0,5 cz. proszku tragantowego. Następnie należy dodać 7 cz. olejku świenkowego, 1 cz. olejku jałowcowego i 12,5 cz. spirytusu. Skoro płyn rozmieszamy dobrze, należy dodać 15 cz. wody i wstrząsać do powstania emulsji. Na koniec dolać do całości jeszcze 60 cz. wody i zamieszać. Celem nadania fluorescencji można rozpuścić małą ilość fluoresceiny.

ESENCJE TOALETOWE.

Przepis na sporządzenie „esencji toaletowej“.

Przy sporządzaniu esencji toaletowych zaleca się nie dawać zbyt wiele alkoholu, aby nie wysuszać zbyt skóry, z drugiej strony domagać się olejki eteryczne, których używa się do zaperfumowania takiego artykułu, pewnej ilości alkoholu do rozpuszczania ich. Najlepiej będzie kłaść granicę zawartości alkoholu między 40—45 procent. Alkohol trzeba zmieszać z wodą i pozostawić mieszaninę na 24 godziny w spokoju. Następnie dopiero dodaje się perfumy oraz inne składniki i Eau de toilette. I. 5 cz. boraksu, 468 cz. alkoholu (96 procent), 450 cz. wody destylowanej, lub wody różanej. II. 5000 cz. alkoholu, 250 cz. olejku bergamotowego, 150 cz. olejku cytrynowego, 125 cz. tynktury z balsamu peruwiańskiego, 63 cz. olejku lawendowego, 63 cz. olejku goździkowego.

ELIKSIR DO ZĘBÓW.

Przepis na wyrób eliksiru do czyszczenia zębów.

Fruet. anisi conc. 20,0, Fruet. anisi stellat. conc. 10,0, Caryoph. conc., Cort. cinnamom. conc. ana 8,0, Coccinellae pulv. 2,0, Cort. chinae pulv. 15,0, Spirit. dilut. 900,0, nastawia się na osiem dni. Po tym czasie wyciska się w prasie i sący. W przesączu rozpuszcza się 10% Sapo medicat. i 5,0 Ol. menthae pip. i po kilku dniach sący.

EMULSJA TRANOWA.

Jak przyrządzić emulsję tranową?

Należy rozpuścić 5 g. gumy arabskiej i 5 g. tragantu sproszkowanego w 500 g. tranu rybiego, poczem dodać roztwór 1 g. żelatyny w 300 g. wody i 5 g. fosforanu wapniowego, 100 g. wody cynamonowej, 3 krople benzaldehydu i 84 g. syropu zwykłego. Mieszanie należy przez dłuższy czas wstrząsać. Emulsja ze śluzem z mchu islandzkiego: Ogrzać 25 g. mchu z 400 g. wody na łaźni wodnej, ogrzewając roztwór przez pół godziny. Śluz należy przesaczyć i dopełnić do 300 g. przegotowaną wodą. Osobno należy rozpuścić 10 g. fosforanu wapnia i sodu w 100 g. przegotowanej wody i dodać 100 g. gliceryny. Śluz należy z kolei zmieszać z roztworem, dodać 1 g. kwasu benzoesowego w 30 g. alkoholu, parę kropli olejku cynamonowego, poczem zemulgować z 500 g. tranu rybiego.

FROTTER PŁYNNY.

Płynny froter do mebli i podłóg.

Przepis: 180,0 wosku pszczelego topi się na plyn, do którego dodaje się 820,0 terpentyny I a i miesza aż do stężenia.

FORMALINOWE TABLETKI.

Z czego składają się tabletki formalinowe?

22,5 g. formaliny 40% mieszamy dokładnie z 15 g. cukru mlecznego, usuwamy nadmiar wilgoci przez słabe ogrzanie, dodajemy 1 g. kwasu cytrynowego w proszku i 80 g. cukru buraczanego, w którym rozcieramy 0,6 g. olejku cytrynowego. Jako środka wiążącego, używamy emulsji z oleju kakaowego, poczem formujemy pastylki w ilości 100 sztuk. Emulsję z oleju kakaowego przygotowujemy w następujący sposób: Do stopionego oleju kakaowego dodajemy tyle gumy arabskiej i wody, aż zacznie tworzyć się emulsja.

FORMALINA.

Jak dezynfekować formaliną bez ogrzewania?

Znaną jest rzeczą, że dezynfekcja formaliną odbywa się zwykle w ten sposób, iż formalinę płynną ogrzewamy, przez co wydziela się formalina w formie gazowej. Nie zawsze jednak takie ogrzewanie jest wskazane. W takim wypadku postępujemy w inny sposób. Do naczynia z drzewa lub blachy odpowiednio dużego wkładamy 3 kg. wapna palonego, i wapno oblewamy 9 litrami gorącej wody i dolewamy 3 litry formaliny. W krótkim czasie zaczyna wydzielać się formalina gazowa wspólnie z parą wodną. Po przeprowadzonej dezynfekcji można zapach formaliny usunąć za pomocą amoniaku.

FARBKA DO STEMPLI.

Z czego składa się farbka do stempli kauczukowych?

1 g. fuksyny, 5 g. dekstryny i 5 g. wody ogrzewamy na łaźni wodnej, aż do rozpuszczenia barwnika. Po uzupełnieniu wyparowanej wody dodajemy 20 g. gliceryny. Tak jak fuksyma, nadaje się każdy inny barwnik anilinowy, rozpuszczalny w wodzie, do przygotowania farbek do stempli.

FARBY Z WŁOSÓW — USUNIĘCIE.

Jak usunąć wadliwą farbę z włosów?

Usuwanie nieudanych farbowań włosów jest rzeczą bardzo ryzykowną, i lepiej sprawę taką powierzyć doświadczonemu praktykowi. W literaturze zalecają m. i. I. Wycisnąć sok z 3 lub 4 cytryn, przecedzić go i nasycić nim włosy. Tak potraktowane włosy przykryć chustką suchą i trzymać ją przez pół godziny na głowie, poczem dobrze wypłókać włosy. W razie niedostatecznego skutku zabieg powtórzyć. II. Potraktować włosy 5-proc. roztworem kwasu szczawowego w wodzie, poczem starannie wypłókać. III. Częste zmywania alkoholem redukują zbyt ciemne wyfarbowanie w sposób łagodny.

FUTRA.

W jaki sposób pozbawić futra uwłosienia?

Do drewnianej kadzi daje się 10 litrów gorącej wody, ca. 300 g. krystalicznego siarczku sodowego i wśród mieszania ca. 40 g. wapna palonego. Roztwór zlewa się z nad osadu i mając klarowny płyn, zanurza w nim ca. 1—2 kg. futra (waga w stanie suchym) w ciągu 3—4 godzin. Czas ten najczęściej wystarcza do obłuzowania włosów, które następnie zeszkrobuje się tępym nożem. Po usunięciu uwłosienia, płóczy się skórę we wodzie, kilkakrotnie zmieniając, lub zakwaszonej 5% kwasu octowego. Następnie zanurza się skórę do kąpieli z 50 g. formaliny 35%, 40 g. sody i litrów wody i utrzymuje ją przy temperaturze 25° przez noc, przepłókuje i wyciska wodę. — Dla ulepszenia i wzmożenia elastyczności można powlec skórę cienką powłoką tłuszczu. Skórę tak spreparowaną rozciąga się w sposób zwykły na desce i suszy ją przy temperaturze pokojowej. Nadmiar tłuszczu usuwa się przez wycieranie suchymi trocinami.

GRZYB DOMOWY.

Środki do usunięcia grzyba domowego.

Dobrym środkiem do niszczenia grzyba domowego wykazała się mieszanka, którą przygotowujemy przez zmieszanie roztworu chlorku cynku z ługiem potasowym. Mieszanką tą podzłujemy miejsca, w których ukazują się grzyby. Roztwór chlorku cynku otrzymać możemy przez rozpuszczenie cynku w kwasie solnym. Z powodu właściwości trujących mieszanki, należy się z danym preparatem obchodzić ostrożnie.

W Polsce wyrabiamy środek pod nazwą: Lalit i Triolit (firmy podamy na życzenie), których sposoby zastosowania poniżej podajemy:

Impregnacja drzewa przed wbudowaniem:

Do sporządzenia 100 litrów płynu impregnacyjnego dodaje się do wody o temperaturze 80° C. 3 kg. czystej soli „Triolit“, która przez mieszanie, doskonale się w wodzie rozpuszcza i otrzymuje się w ten sposób 2% roztwór triolitowy zupełnie wystarczający do nasycania. Drzewo przeznaczone do nasycania musi być suche, tak, by waga przy świerku, sosnie lub jodle nie wynosiła więcej niż 650 kg. na 1 m³. Drzewo umieszcza się w zbiorniku tak, by było całkowicie zanurzone w roztworze a temperaturę podtrzymuje się przez około 4 godziny na 60—80° C., następnie pozostawia się je w roztworze przez 12—14 godzin do zupełnego nasycenia. Po upływie tego czasu można uważać nasycenie za ukończone i drzewo układa się na wolnym powietrzu do osuszenia. Do nasycenia drzewa przeznaczonego do zbyt wilgotnych miejsc należy dodawać do 100 litrów wody 4 kg. czystej soli triolitowej.

Impregnacja obiektów wbudowanych, nieotynkowanych.

Jeśli mają być uodpornione części drzewa wbudowanego, których już nie można nasycać w zbiorniku, należy je powlekać 4% roztworem triolitowym przez staranne malowanie wbudowanej powierzchni pędzlem. Powlekanie wykonuje się dwukrotnie po zupełnym osuszeniu pierwszej powłoki. Jeśli drzewo jest szczególnie narażone na wpływ wilgoci, należy miejsca bezpośredniej styczności z wilgocią nawiercić i w otwory nasypać czystą, nierozpuszczoną sól triolitową i następnie otwory zamknąć zatyczkami.

Impregnacja obiektów otynkowanych.

Otynkowane obiekty z drzewa, cegły, betonu impregnuje się przeciw grzybowi „Lalitem“, roztworem wodnym 0.5—1%.

Do konserwacji ścian otynkowanych z powyższych materiałów przez malowanie pędzlem, używa się roztworu 3%. Na pomalowanie 1 m² potrzeba 0.3 litra roztworu lalitowego. Dla konserwacji drzewa przez moczenie — jak wyżej przy triolicie — stosuje się roztwór wodny lalitowy 1%, w którym drzewo moczy się 1—2 dni.

Do uodpornienia zaprawy murarskiej, gipsowej, cementowej, wapiennej, lub betonu, plepy glinianej przeciw przenikaniu, względnie rozwijaniu się grzyba, stosuje się do zarobienia zaprawy zamiast czystej wody 0.3% roztworu lalitowego.

Lalit jest środkiem nader aktywnym i pozostawia po sobie przez pewien czas specyficzny zapach, triolit jest bezwonny.

GASZENIE POŻARU.

W jaki sposób zapobiec i gasić pożar olejów?

Firmy angielskie używają do tego celu wody w postaci emulsji wodno-olejowej, którą sporządza się przez wciskanie wody do olejów. Takie emulsje wody w olejach mineralnych, benzynie, spirytusie i t. d. są praktycznie niezapalne. Przy tworzeniu się bowiem emulsji ciecz palna rozkłada się w niezliczoną ilość drobnych kropeł, które otaczają się cienką warstwą wody. W ten sposób utworzona emulsja np. z 2 części benzyny i 1 części wody nie pali się zupełnie. Nowy więc system gaśnicowy polega na tem, że w ulamku sekundy można stworzyć niezapalającą się emulsję na powierzchni oleju, która nie psuje się przez kilkanaście godzin. Po dłuższym czasie oliwa czy olej oddziałają się od wody, a więc oleje regenerują bez najmniejszej straty. Otrzymanie emulsji umożliwia automatycznie działające wytryski, które wyrzucają wodę z ciśnieniem 7 atmosfer.

Inny sposób zapobiegania pożarom oliwy polega na umieszczeniu nad zbiornikami olejów natrysków, które rozsiewają pył

wodny w postaci stożków. Pod wpływem ciepła pożaru tworzą się wielkie ilości pary wodnej, które zamykają powietrzu dostęp do zbiorników z olejem. Próby wykazały, że np. 1400 l. palącej się oliwy można było zgasić w kilku sekundach.

GIPS I JEGO RODZAJE.

Pod wpływem nagrzewania do 130° C składy gipsowe traca część wody krystalizacyjnej; dobrze wypalony gips zachowuje ¼ cz. wody krystalizacyjnej ($\text{CaSO}_4 + \frac{1}{2} \text{H}_2\text{O}$). Przez ogrzewanie w wyższych temperaturach (200—450° C) gips traci resztę wody, a jednocześnie traci swe własności łączenia się z wodą i tężenia na ciało twarde (powstaje zpowrotem dwuwodny siarczan wapniowy). Gips taki zwie się przepalonym lub „martwym”. Gips wypalony posiada G 2, 75 bezwodny siarczan wapniowy G 2, 90. W czasie tężenia z wodą gips zwiększa swą objętość o 1% (czas tężenia z wodą dla normalnego gipsu budowlanego trwa 20 minut).

Próbowi czystości poddaje się jedynie wyższe gatunki gipsu, używane dla celów leczniczych (chirurgicznych, opatrunkowych, i dentystycznych), dla ceramicznych (przy fabrykacji porcelany) i chemicznych (przy fabrykacji laków i lakierów). Kamienie gipsowe naturalne, używane do fabrykacji tych gatunków gipsu, powinny być bądź zupełnie czyste pod względem chemicznym, bądź tak oczyszczone, by nie zawierały więcej niż 0.5—1% obcych domieszek. Kamień gipsowy, używany przy fabrykacji porcelany, oraz dla celów opatrunkowych, nie może zawierać tlenków żelazystych i części organicznych.

Zastosowanie gipsu jest bardzo rozległe i zależne od stopnia ziarnistości, gatunku gipsu i temperatury wypalania.

Gips marnoski, szaro-biały, grubo mielony, stosuje się do tynkowania sufitów i ścian i obciążania gzymsów, używany jako domieszka do wyprawy wapiennej w ilości około 2,5 kg. m² powierzchni i około 0,04 kg. (m) cm. gzymsu.

Gips sztukatorski: biały, średnio mielony, do ornamentów sztukatorskich i wyrobu ścianek, stropów, pustaków i płyt izolacyjnych, używany również w przemyśle elektrotechnicznym.

Gips modelowy: biały, drobno mielony — do modeli dla rzeźb i sztukaterji, odlewów żelaznych i bronzowych, oraz wyrobów ceglarskich, majolikowych, kafłarskich, fajansowych i porcelanowych.

Gips figurowy: biały, drobno mielony — do figur i rzeźb artystycznych.

Gips alabastrowy: mleczno-biały, sproszkowany — do wyrobu marmurów sztucznych (stainków) i dla celów chirurgicznych, dentystycznych i opatrunkowych.

Gips przepalony (chemiczny) szybko tężący, biały, używany jest do wyrobu laków, farb, lakierów, kredek i papieru.

Gips hydrauliczny (cementowy) używany jest do tynkowania zewnętrznych powierzchni ścian i budynków, na posadzki, płyty i murowania ścian.

Gips surowy, mielony, otrzymywany z kamieni surowych, gipsowanych naturalnych przez zmielenie, barwy przeważnie szarej, używany do wyrobu cementu portlandzkiego jako 2% przy-mieszka, oraz dla celów rolniczych jako nawóz sztuczny pod uprawę roślin strączkowych.

W handlu znany: 1. gips alabastrowy chemicznie czysty, wolno wiążący marki „Alabaster W”; 2. gips alabastrowy chemicznie czysty, szybko wiążący marki „Alabaster P”. — (Phanhauser i Philipp: „Chemikalia techniczne w przemyśle i handlu”).

GLICERYNOWE MLEKO.

Przepis na mleko glicerynowe.

Mleko glicerynowe przygotowujemy w następujący sposób: 7 g. masła pigwy (Semen Cydoniae) oblewamy 70 g. wody, po ¼ godzinie zlewamy utworzony kleik, do kleiku dodajemy 1 g. mydła w proszku (Sapo medicatus), rozpuszczonego w 1½ okowity. Do mieszanki tej wlewamy roztwór 2,5 kwasu borowego w 25 g. gliceryny i 2 krople olejku lawendulowego.

IMPREGNOWANIE KAJAKA PŁÓCIENNEGO.

Najlepiej nadającym się środkiem do impregnacji płótna żaglowego jest roztwór gumy (Para); inne materiały impregnacyjne nie nadają się do tego celu, bo powodują czasami łamanie się powłoki. Rozczyn gumy sporządzimy w następujący sposób: Osobno pokrojoną gumę wrzucamy do benzolu lub dwusiarczku węgla (5—6 części gumy na 100 części roztworu), pozostawiając do rozpuszczenia. Kiedy powstanie gęsty płyn, rozcieńcza się go wśród nieustannego mieszania benzyną (2 części benzyny na 1 część benzolu lub dwusiarczku węgla). Należy przytem unikać ognia ze względu na łatwopalność użytych materiałów.

Otrzymanym roztworem pociągnąć płótno żaglowe i odstawić do zupełnego wyschnięcia. Roztwór gumy można ewentualnie zabarwić na pożądaną kolor. Chcąc powłokę gumową dodatkowo zwulkanizować na zimno, sporządzimy sobie 10% roztwór chlorku siarki w dwusiarczku węgla (ostrożnie z ogniem) i pokryjemy nim wyschniętą dobrze powłokę gumową, poczem zmyjemy nasze dzieło roztworem sody. Tak sporządzona impregnacja daje płótnu bezwzględna szczelność i zapewni mu na długi czas znacznie zwiększoną wytrzymałość.

KOLOROWE KAPSUŁKI NA BUTELKI.

Estetycznie wyglądające kapsle do zamykania butelek należy sporządzić w następujący sposób: Rozpuścić w gorącej wodzie 50 g. pociętej w paski czerwonej żelatyny w 1.200 g. wody; dodać 200 g. gliceryny i 10 g. kwasu salicylowego. Mieszać do rozpuszczenia się kwasu salicylowego. Do ciepłego roztworu zamurzać główki butelek, poczem okręcać je, aby żelatyna nie ściekała. W razie dostępu świeżego powietrza tak otrzymane kapsle szybko wysychają. Chcąc otrzymać kapsle w innym kolorze, należy użyć w miejsce żelatyny czerwonej, żelatynę białą i dodać 15 g. barwnika, rozpuszczalnego w wodzie.

KALAFONJA — WYRÓB I ZASTOSOWANIE.

Kalafonję otrzymujemy przez destylację żywicy terpentynowej, odpędzamy olejek terpentynowy. Pozostałość przetapia się na bezpostaciową masę, t. zw. kalafonję. Poddając kalafonję suchej destylacji, otrzymujemy oleje żywiczne. Największe ilości kalafonji wytwarza Ameryka, Francja, Hiszpanja, Niemcy, Grecja, Polska, Austria i Rosja.

Barwa kalafonji, zależna jest nie tylko od sposobów otrzymywania, lecz także od gatunku żywicy sosnowej, z której została wydzielona. Zazwyczaj są to jasno-żółtawe, czasami brunatnawe, połyskujące, przezroczyste, szkliste bryły, bez smaku i zapachu. W temperaturze 130—140° C kalafonja topi się. W temperaturze wyższej następuje rozkład z wydzielaniem żółtawych gazów o ostrym, duszącym, do kaszlu pobudzającym zapachu. Poddając kalafonję destylacji otrzymujemy jako produkt esencję żywiczną obok olejków żywicznych, które znajdują w przemyśle zastosowanie. Kalafonja jest w wodzie nierozpuszczalna, natomiast łatwo się rozpuszcza w alkaliach (soda, ługi żrące). Sama kalafonja do fabrykacji lakierów spirytusowych nie nadaje się, natomiast jako dodatek do innych żywic przy fabrykacji lakierów jest często stosowana. Kalafonja spotykana w handlu jest rzadko zafalszowana, odwrotnie kalafonja fałszująca inne żywice droższe. Kalafonja nie powinna zawierać domieszek piasku, kamieni i t. p.

Kalafonję stosuje się w pierwszym rzędzie w wielkich ilościach jako dodatek do fabrykacji lakierów spirytusowych jak np. lakier do etykiet, podłóg, skór, wyrobów słomkowych, powozów, do fabrykacji lakierów olejnych, jako kół do linoleum, ważny dodatek do tanich mydeł żywicznych, dodatek do klejów (lep na muchy), jako lak do pieczętowania, do fabrykacji olejów żywicznych i w farmacji do sporządzania plastrów.

Philipp i Phamhauser

„Chemikalia Techniczne w przemyśle i handlu“

KAPIELE JODŁOWE Z WĘGLIKIEM.

Odpowiednie do tego proszki można przyrządzić we własnym zakresie.

5,100 g. NaCl
2,500 g. NaHCO ₃
2,100 g. kwasu winnego
200 g. talkum
100 g. Mg CO ₃
10,000 kg.

Do tego dochodzi 0,5% ekstraktu jodłowego i 1% olejku jodłowego. Olejki rozciera się z talkum i węglanem magnezowym, poczem miesza się z innymi składnikami i zaraz zawija w odpowiednie dozach w stanjol. Soda jest hygroskopijna, a dla zapobieżenia zlewaniu się substancji nie można zostawić jej przez dłuższy czas na powietrzu. Kwas winowy rozkłada węglan w obecności wody; gdyby należało obawiać się, że masa nabierze wilgoci, można kwas pakować w oddzielne paczuszki w ilości 1/3 wagi reszty substancji — jak to zresztą wynika z wyżej podanych stosunków wagowych.

KAPIELOWE TABLETKI MUSUJĄCE.

Przepis na przyrządzenie musujących tabletek kapielowych.

Celem przyrządzenia musujących tabletek kapielowych należy zmieszać z sobą 300 g. kwaśnego węglanu sodowego (natr. bicarbonat.) i 275 g. kwaśnego siarczanu sodowego (natr. bisulfat.) i dodać 12 g. olejku jodłowego. Mieszanie tę należy ewentualnie zabarwić według uznania uraniną i przerobić na tabletki o przekroju ca. 3 cm. i 6 mm. szerokości, poczem owinać dobrze cynfolją. II. Sporządzić osobno 2 pastylki, jedną z 10 g. natr. bicarbonicum, drugą z 7,5 g. kwasu winnego. Tabletki oddzielić od siebie cellofanem i zawinąć w cynfolję. III. 27 g. skrobi ryżowej, 73 g. kwasu winnego i 73 g. kwaśnego węglanu sodowego; zmieszać najpierw kwas winny ze skrobią, następnie dodać węglan sodowy i dobrze wymieszać i zapachniać ewentualnie. Skrobia i pachnidła zapewniają dobrą konsystencję tabletek. W ciepłej wodzie skrobia się skleja, zapewniając w ten sposób jednolite wywiązywanie się bezwodnika węglowego.

KAUCZUKU ROZTWÓR.

Jak sporządzić roztwór kauczuku?

Chcąc przyrządzić roztwór kauczuku, należy pokroić kauczuk zapomocą zwilżonych nożyć na małeńkie skrawki, wielkości soczewicy i suszyć je przez kilka dni nad wapnem palonem (wapno przy ciąga wodę); woda przeszkadzałaby rozpuszczeniu kauczuku. Skrawki kauczukowe wrzuca się do naczynia szklanego o szerokie szyjce i wlewa tyle tylko rozpuszczalnika, aby kauczuk był zaledwie nim pokryty. Kauczuk pęcznieje, to też należy często uzupełniać rozpuszczalnik i pokryć nim skrawki. Zawartość naczynia należy od czasu do czasu zamieszać. Z reguły pozostanie mała część osadu nierozpuszczalnego, zależnie od gatunku kauczuku. Siłę klejącą kauczuku można wzmoczyć przez dodanie żywicy, rozpuszczalnej oczywiście w tym samym rozpuszczalniku. Jako rozpuszczalnik kauczuku wchodzi w rachubę: benzyna, benzol, chloroform, dwusiarczek węgla, czterochlorek węgla, dwuchlorometan, tróchlorometan, tróchloroetan, czterochloroetan, dwuchloroetylen, tetralina, olej terpentynowy, heksalina, heptalina i metylocykloheksan. Aceton nie rozpuszcza kauczuku, natomiast żywice. Heksalina rozpuszcza zarówno kauczuk, jako też acetylocelulozę i celuloid, co jest ważnem przy fabrykacji niektórych kitów.

KAMIEN ALUNOWY.

Recepta na wyrób kamieni alunowych.

Rozpuścić 1 kg. alunu w 1 kg. wody wrzącej, odparować do 1000 gr. i dodać wśród mieszania rozartych 20 g. mentolu w 20 g. gliceryny, poczem wlać masę do form blaszanych natłuszczonych lekko. Jako dodatek dezynfekujący można użyć 1-proc. formaliny, a dla przyspieszenia skrzepnięcia kwii około 5 proc. boraksu. Kamienie wyjęte z form szlifuje się zapomocą wody do połysku. Kamienie takie są mleczno-białe, można je też zabarwić zapomocą odpornych na kwasy i nietrujących barwników syntetycznych. Na małą skalę nie oplaca się wyrabiać kamieni alunowych „krystalicznych“, otrzymuje się je z wielkich bloków krystalicznego alunu przez piłowanie ich i wybieranie najładniejszych kawałków.

KAMIENIE DO POLEROWANIA.

Jak przyrządzić kamienie do polerowania?

Kamienie do polerowania fabrykują ze sproszkowanego mineralnego czynnika polerującego czy z środka wiążącego, w formie jakiegoś tłuszczu lub oleju, poczem rozlewają mieszaninę do form lub prasują ją celem nadania żadanego kształtu. Jako środka wiążącego używa się najczęściej samego kwasu olejowego lub miesza go z stearyną i parafiną. Przerabiając masę zasadniczą z mniejszą ilością wiążącego środka, otrzymuje się przez prasowanie kamienie mniej tłuste, aniżeli przez stopienie i nalewanie do form. Zmieniając odpowiednio ilość kwasu olejowego i stearyny czy parafiny, można otrzymać kamienie o konsystencji mniej lub więcej miękkiej. Dla sporządzenia kamieni twardych użyć należy np. mieszaniny 10 kg oleiny z 5—6 kg parafiny — dla miękkich tylko 1—2 kg parafiny. Chcąc otrzymać kamienie „chude“, użyć należy samej tylko oleiny i przerobić ją z taką ilością substancji mineralnej, aby powstał wilgotny, tłustawy proszek, który napelnia się do form metalowych i prasuje pod wysokim ciśnieniem. Substancje wiążące, zawierające stearynę lub parafinę, należy ogrzać i w postaci płynnej zmieszać z masą mineralną, poczem odlać do form. — Podajemy dwa przepisy: I. Kamienie do polerowania prasowane: 10 kg oleiny i 2 kg stearyny stopić razem i zmieszać z odpowiednią ilością pumeksu sproszkowanego i dodać ewentl. nieco ochry dla zbarwienia masy. II. Kamienie lane: 10 kg oleiny i 6 kg parafiny miękkiej stopić i zmieszać z taką ilością kredy krzemowej lub ziemi okrzemkowej, aby powstała masa, pozwalająca się wlewać do form.

KAMIEN KOTŁOWY.

Z czego składają się środki do usuwania kamienia kotłowego i jak można zapobiec tworzeniu się tego kamienia?

Powstanie kamienia kotłowego powodują przeważnie sole wapienne i magnezowe. Im twardsza jest woda, tem więcej danych związków w wodzie takiej się znajduje. Prócz tego przyczyniają się do tworzenia kamienia kotłowego kwas krzemowy, związki glinowe i tlenki żelaza. Należy więc wodę przed użyciem do celów wytwarzania pary odpowiednio zmiękczyć, czyli usunąć związki powodujące twardość wody. Preparatów do tego celu napotykaemy w handlu bardzo wiele. Najdogodniejszym środkiem i względnie najtańszym jest dodanie do wody roztworu sody i wapna gaszonego, przez co następuje stracenie związków wapniowych i magnezytowych. Po utworzeniu się osadu woda tak oczyszczona nie tworzy już kamienia kotłowego. Istnieją także specjalne filtry np. „Permutit“ i „Elektrolux“ i t.d., które są bardzo dogodne w użyciu i wykazują dobre wyniki.

KAMFORA.

Łatwy, a przytem pewny sposób odróżnienia kamfory naturalnej od syntetycznej polega na tem, że kawałeczki kamfory naturalnej rzucone w wodę, nie leżą spokojnie, lecz żywo krążą po wodzie, gdy tymczasem kamfora syntetyczna zostaje w jednym miejscu i na wodzie się nie porusza. Przy spalaniu kamfory syntetycznej zjawiają się błyski zielone, gdy kamfora naturalna zabarwienia tego nie wykazuje.

KARBOLINEUM.

Karbolineum i jego zastosowanie.

Karbolineum nazywamy preparat otrzymywany przy suchej destylacji smoly pogazowej po wydzieleniu związków przechodzących do 200° C jak benzolu, toluolu itd. Karbolineum posiada ciężar właściwy około 1,120, z wodą nie tworzy emulsji i nie miesza się z alkoholem. Z powodu zawartości fenoli (około 30%) ma zastosowanie do impregnacji drzewa i murów, także do skraplania drzew owocowych.

Co to jest karbolineum?

Sposób fabrykacji: Jest to frakcja mazi pogazowej, wrząca w granicach od 270—350° C t.zw. „olej antracenowy“, lub „olej zielony“. Olej ten poddaje się chlorowaniu, przez co daje się w znacznej części usunąć nieprzyjemny odór. Karbolineum zawiera często domieszkę chlorku cynku.

Własności: Oleisty, brunatny płyn o G : 1,10—1,12 i punkt wrzenia powyżej 270° C. Zawiera antracen, naftalen, fenole, chryzen itd.

Zastosowanie: W pierwszym rzędzie do impregnowania drewnianych pokładów kolejowych, słupów telegraficznych, kafli itd. (Według obowiązujących w Niemczech przepisów, karbolineum dla impregnowania słupów telegraficznych i pokładów powinno posiadać G : 1,04—1,15, co najmniej 3 proc. fenoli i ponad 70 proc. destylatu powyżej 235° C). Stosowany jest w roztworze wody mydlanej jako insektycyd w sadach owocowych.

(Philipp i Phanhauser
„Chemikalia techn. w przem. i handlu“.

KATAR NOSA.

Przepis przeciw katarowi nosa.

Do usuwania kataru nosa można z dobrym skutkiem zastosować mieszankę, składającą się z 1 g. Oleum Anisi, 2 g. Oleum Eucalypti, 2 g. Mentholum i 5 g. Oleum Olivarum. W słabo zagrzałej oliwie rozpuścić mentol, a po ostudzeniu dodać olejki eteryczne.

KLEJE.

Do jakiego celu użyć można odpadki otrzymane przy nastawianiu Tinctura Myrrhae?

Odpadki, otrzymane przy przygotowaniu Tinctura Myrrhae, pozostające na filtrze, można do fabrykacji kleju podobnego do gumy arabskiej, zużyć. W tym celu rozcieramy równe części odpadków i wody i otrzymujemy znakomity klej.

*

Przepis na klej do przyklepania linoleum.

1. 55.0 melasy, 25.0 kalafonji, 10.0 kopalu, 5.0 spirytusu, 5.0 primolu. (Primol jest to produkt destylacji asfaltu.) Przedewszystkiem stapia się kalafonję i kopal i następnie dodaje stopniowo melasy. Gdy masa dostatecznie ostygnie, dodaje się wtedy spirytusowy roztwór primolu. 2. Dobry klej otrzymuje się także z następujących materiałów: 10.0 surowej gutapenki, 10.0 kredy dobrze wysuszonej, 20.0 oleju terpentynowego, 10.0 dwusiarczku węgla, 5.0 kalafonji i 5.0 asfaltu. 3. Można też przyrządzić klej: z 16.0 Manila kopal., 4.0 Terebint. venet., 15.0 Spiritus methylic. Przy klejeniu należy zwracać uwagę, aby powierzchnia, na której się przykleja, była sucha i nieco chropawa. 4. Do przyklepania linoleum używa się też kleju, przyrządzonego z równych części kleju stolarskiego i kleiku skrobiowego. Na kleik skrobiowy bierze się 1 część skrobi kartoflanej i 2 części wody. Aby klej szybciej twardniał, dodaje się oleju terpentynowego. 5. Mieszanina maki żytniej i terpentyny weneckiej przyklepia się również linoleum, w braku lepszego lepiszcza.

*

Przepis na klej podobny do syndetikonu.

Klej podobny do syndetikonu otrzymujemy w ten sposób, że mieszamy razem 100 g. wody szklanej, 10 g. gumy arabskiej i 30 g. cukru. Inny przepis: Równe części kleju stolarskiego i kwasu octowego rozpuszczamy przez ogrzewanie. Trzeci przepis: 60 g. cukru rozpuszczamy w 180 g. wody i dodajemy 15 g. wapna gaszonego. Po kilku dniach rozpuszczamy w tej mieszaninie 60 g. kleju stolarskiego.

*

Mieszać 1000 g. dekstryny i 450 g. wody przez 10 minut; następnie ogrzewać na wolnym ogniu, stale mieszając, przyczem jednak ciecz nie powinna wrzeć. Ogrzewa i miesza się tak długo, aż ciecz osiągnie wygląd mleczny. Po ostudzeniu dodaje się do litra cieczy 50 g. gliceryny i 1 g. kwasu salicylowego.

*

Przepis na wyrób kleju białego à la Pelikanol lub Iskrol.

Mieszamy 100 g. szkła wodnego, 5 g. białej kalafonji i 5 g. białej gumy arabskiej, dodajemy wkońcu 30 g. cukru. Albo też rozpuszczamy 60 g. cukru w 180 g. wody, dodajemy 15 g. wapna gaszonego. Po kilku dniach rozpuszczamy w tej mieszaninie 60 g. białej dekstryny.

*

Jak sporządzić zimny klej kazeinowy?

Szczególnie dla przemysłu drzewnego zaleca się klej kazeinowy w proszku, który sporządza się z 88 części zmielonej kazeiny, 12 części sproszkowanego boraksu, lub z 92 części zmielonej kazeiny i 8 części kalcynowanej sody. Płynny klej kazeinowy do prac stolarskich sporządza się w następn. sposób: 18 części kazeiny szlamuje się 40-toma częściami wody. Po wyszlamowaniu dodaje się pastę, składającą się z 7 części świeżo przygotowanego wapna i 75 części wody. Gdy kazeina się rozpuści, dodaje się ponadto roztwór 2 części fosforanu sodowego w 12 częściach wody.

*

Przepis na sporządzenie kleju do etykiet na butelki z wodą sodową.

Do tego celu stosuje się każdy trwały klej z mączki, który w beczkach sprzedaje się w handlu. Specjalny przepis brzmi: 25 części kleju kostnego pozostawiamy przez 24 godziny w 100 częściach silnego octu winnego; następnie klej w ciągu tego czasu, następnie dodaje się mieszaninę, składającą się z 50 części mączki pszennej i 400 części zimnej wody. Gdy mieszanina przyjęła odpowiednią konsystencję, dodaje się 20 części terpentyny weneckiej. Kleju nie należy przy użyciu zbyt długo ogrzewać, gdyż przechodzi przez etykietkę.

*

Jaki jest przepis na sporządzenie kleju do gumy?

Jeżeli chodzi o klej wyłącznie do gumy, sporządza się go w następujący sposób: W naczyniu niethlującym się umieszczamy gummi elastici concisi 30 części, colophonii 40 części, dolewając 800 części benzyny. Rozpuszczenie wymaga długiego czasu. Przed użyciem zlać. Jeśli chodzi o klej do gumy na metalu, sporządzamy go w następujący sposób: mieszamy 1 część laccæ pulveratæ z 10 częściami liquoris ammonii triplicis. Zostawiamy na 3—4 tygodnie. Płynna masa przekształca się po pewnym czasie na twardniejący klej.

*

Przepis na klej do etykiet na blasze.

Klej do etykiet na blasze sporządzamy z:

a) Amyli tritici 400 cz., zmieszać z masą z: aquae 1000 cz., oddzielnie rozpuścić ogrzewając z gelatinae 40 cz., aquae 1800 cz., i wlać wrzący roztwór cienkim strumieniem do mieszaniny skrobi z wodą. Gdy skrobia skłajstruje się, dodać natrii salicili soluti 400 cz.; ten klej jest trwały i daje się przechowywać przez dłuższy czas w naczyniach blaszanych. Aby zwiększyć lepność, do gorącej masy dodać terebinthinae communis 200 cz.

b) Collae ossium 1080 cz., aquae 900 cz., acidi acetici 30% 360 cz., formalini 3 cz.; klej namoczyć we wodzie, rozpuścić, dolać kwasu octowego i formaliny.

c) (1) Collae ossium 30 cz., aceti 100 cz.; (2) amyli tritici 50 cz., aquae 400 cz.; (3) phenoli liquefacti 2 cz.; (1) zostawić na 24 godziny, dodać (2) i zagotować do utworzenia się klajstru, poczem dodać (3).

*

Przepis na klej do szkła.

a) kalcii fluorati nativi — 1 część, vitri pulverati — 5 części, liquoris natrii silicici qu. s.

Zmieszać na papkę:

b) kalii bichromici — 3 części, gelatinae — 25 części (collae 20), aquae — 300 części.

Rozpuścić dwuchromian potasu w 10 cz., a żelatynę w reszcie wody, zmieszać oba ciepłe roztwory, ciepłą mieszaninę nalać na wypolerowane, ogrzane płyty szklane, nadmiar kleju wycisnąć, a płyty wystawić na słońce.

c) kawałki przeznaczone do sklejenia umyć w roztworze sody, opłókać w wodzie i wysuszyć. Przed klejeniem lekko ogrzać: lacca citrinae — 25 części, terebinthinae venetae — 20 części, spiritus 96 proc. — 20 części, atheris — 35 części. Nie rozkleja się od wilgoci.

d) gummi elastici — 1 część, masticeis — 34 części, chloroformii — 60 części. Nie rozkleja się od wilgoci. Kauczuk pociąć na drobne kawałki, rozpuścić w chloroformie, często wstrząsając, dodać mastyksu, po rozpuszczeniu zlać z osadu.

*

Przepis na przyrządzenie kleju malarskiego.

Do sporządzenia kleju „roślinnego“ używa się na 100 kg. skrobi kartoflanej 25 kg. ługu sodowego 36° Bè. Dla fabrykacji koniecznym jest mieszadło mechaniczne, ponieważ masa po zalaniu ługiem sodowym staje się gęstą i ciągliwą, tak, że mieszanie ręczne sprawiałoby dużo trudu. Wlewa się wodę do kadzi drewnianej, puszcza w ruch mieszadło i dodaje skrobię. Z kolei dodaje się w cienkim strumieniu wśród nieustannego mieszania ług sodowy i pozostawia po dodaniu ługu mieszadło na przeciąg do trzech godzin w ruchu. Zimna woda powoduje powstanie kleju gęstszego, ogrzana zaś do 20—25° daje w wyniku klej rzadszy. Ogrzewanie przeprowadza się przez wprowadzenie pary wodnej (ogrz. bezpośrednie). Celem otrzymaniu klajstru ogrzewa się mieszaninę do 65°, rozpoczynając jednakże z ogrzewaniem po dłuższym dopiero oddziaływaniu ługu na skrobię. Kleje malarskie mogą być nieco alkaliczne, roślinne zaś muszą być obojętne. W ostatnim wypadku zobojętnia się nadmiar ługu po skończonym procesie przy pomocy kwasu azotowego lub solnego. Naogół trzeba dodać 19—22 kg. kwasu azotowego (36° Bè) dla zobojętnienia 25 kg. ługu sodowego o 36° Bè (100 kg. kwasu solnego zobojętnia 109 kg. ługu sodowego 36° Bè). Kwasy rozcieńcza się nasamprzód równą objętością wody. Przy zobojętnianiu należy dodawać kwas solny stopniowo, utrzymując mieszadło w ruchu jeszcze przez 20 do 30 minut. Obojętny roztwór nie zmienia barwy papierka lakmusowego. Dla niektórych celów dodaje się do kleju malarskiego żywicę sproszkowaną przed dodaniem ługu sodowego. Celem konserwacji dodają na 1000 kg. kleju 30 g. czystego fenolu (kw. karbolowego), albo 10 kg. formaliny 40 proc. Dla zakrycia woni tych substancyj stosują tanie pachnidła. **Suchą, rozpuszczalną skrobię** przyrządza się następująco: Do roztworu 3 kg. nadsiarczamu amonowego, względnie 2 kg. nadboranu sodowego w 100 l. wody wzmieszać 100 kg. skrobi ziemniaczanej i pozostawić wśród mieszania na przeciąg 10 godzin. Następnie przemyć skrobię przez mieszanie z kilkakrotnie odnawianą czystą wodą i wysuszyć ją.

*

Przepis na klej do nalepek, odporny na wilgoć.

Do naklejania nalepek nadają się szczególnie następujące kleje: a) **gęste roztwory** acetylcelulozy, lub celuloidu z małemi domieszkami żywic lub gęste lakiery caponowe z 5—1 proc. gęstej terpentyny jako lepu. b) **Roztwory żywic**, jak kalafonii, sandaraku, białego szelaku lub miękkiego Manila-kopalu, w wysokoprocentowym spirytusie. 1000 cz. Manila-kopalu lub rozdrobnionej kalafonii miesza się z 300 cz. galipotu lub gęstej terpentyny i dodaje 1000 cz. — 2000 cz. 98 proc. spirytusu (ew. do palenia) i pozostawia, wstrząsając od czasu do czasu. Po dwóch dniach wszystko się rozpuści, więc można odlać klarowny roztwór żywicy i przesać go; z kolei trzeba dodać 4 cz. oleju rycynowego. Przy użyciu smaruje się nalepkę i miejsce, na którym chcemy ją nakleić, przyciskając mocno. Zbyt cienki klej przebiła niekiedy przez papier i jest powodem powstawania plam. Można tego uniknąć, smarując wewnętrzną powierzchnię papieru wodnistym klejem i wysuszając ją.

*

Czem naklejać sukno na lakierowane przedmioty blaszane?

Do klejenia materiałów porowatych i ssących, jak drzewo, skóra, papier itp. na gładkich metalach najlepiej nadają się kleje przyrządzone z żywic. Podajemy tutaj przepis nast.: 1000 g. kalafonii lub kopalu — Manila, sproszkowanego z 300 g. galipotu, lub terpentyny weneck., rozpuścić to w 2 l. 98 proc. spirytusu. Klej tak przyrządzony ma wybitne własności lepiące. Równie dobrze nadają się kleje z nitrocelulozy, które najlepiej sprowadzać gotowe z fabryk.

Czem kleić błony cellofanowe?

Do klejenia cellofanu nadają się roztwory nitrocelulozy i klej z krochmalu względnie dekstryny z 5—10 proc. dodatkiem gliceryny. W mieszaninie 80 g. octanu metylowego lub amylowego (amylum aceticum) z 20 g. mleczanu etylowego lub acetonu rozpuścić odpadki filmowe, oczyszczone dobrze z emulsji. Można też rozpuścić odpadki celulozoidu lub nitrocelulozy w takiej ilości, aby otrzymać płyn o gęstości syropu. Klej tak sporządzony odznacza się dobrymi własnościami klejącymi i schnie szybko.

*

Przepis na przyrządzenie kleju do skóry.

W ostatnich czasach używa się do klejenia skórzanych pasów transmisyjnych, części skórzanych, roztworów kauczuku z dodatkiem żywicy albo kitu nitrocelulozowe, nierozpuszczalne w benzynie. Podajemy nast. przepis na sporządzenie kleju do pasów transmisyjnych, a więc kleju o wielkiej wartości lepiącej: 8 g. bawełny nitrowej o wysokiej lepkości, 2 g. estru żywicznego, 1 g. oleju rycynowego rozpuszcza się w mieszaninie, składającej się z 30 proc. octanu etylowego, 10 proc. octanu butylowego (85 proc.), 20 proc. spirytusu (98 proc.) i 40 proc. benzolu. Na 100 g. rozpuszczalnika wspomn. bierze się 10—15 g. mieszaniny, zależnie od pożądanej gęstości kitu. W miejsce bawełny nitrowanej można użyć odpadków filmowych, trzeba jednakże pamiętać o tem, że odpadki filmowe składają się z ca. 75 proc. bawełny nitrowanej i ca. 25 proc. kamfory lub namiastka tejże. Oleju rycynowego nie trzeba by w tym wypadku dodawać. Żywice, jak kałafonia oraz estry ich powiększają przy takim kicie adhezję jego, ale też nadają mu kruchości. Zaleca się powierzchnię skóry posmarować nasamprzód cienko kitem, aby pory zapelnić, poczem dopiero nałożyć więcej kitu i obie powierzchnie mocno do siebie przycisnąć. Przy sklejanii pasów transmisyjnych nie potrzeba nawet zszywać kantów, klej bowiem ten jest mocny i odporny na działanie wilgoci oraz benzyny.

Jak przyrządzić klej biurowy?

Rozpuścić 100 g. gumy arabskiej w 150 g. wody, dodać 10 g. gliceryny i 20 g. 30 proc. kwasu octowego oraz na koniec 6 g. siarczanu glinowego w 20 g. wody. Pozwalamy odstać się i przechowyjemy. Należy się posługiwać najlepszym gatunkiem gumy arabskiej w kawalkach. Gumę zalewa się wodą i miesza od czasu do czasu zapomocą patyka. Skoro użyjemy gumy sproszkowanej zgrypi się ona i rzecz się nie uda. Przy użyciu gorącej wody zabarwiłby się roztwór od zanieczyszczeń gumy. Siarczanu glinowego nie wolno zastępować alumein. Gorszy gatunek kleju można sporządzić z 150 g. dekstryny i 300 g. wody. Roztwór można przygotować oczywiście na gorąco. Dla konserwacji dodajemy w obu wypadkach 1 proc. formaldehydu. Kwas karbolowy (fenol), kreosot, tymol i podobne nie nadają się do tego celu, powodują bowiem żelowanie kleju, który nie dałby się później smarować. Kwaśne środki konserwacyjne przyspieszają rdzewieniu metalowych obsadek pędzli. Można też sporządzić klej z 100 g. gumy arabskiej, 100 g. dekstryny, 400 g. wody destylowanej i 1 proc. formaliny (6 g.).

Klej w tubach musi zawierać mniejszą ilość wody. A więc 9 części dekstryny i 11 części wody. Całość ogrzać krótko — wystrzegać się przypalenia, po ogrzaniu dodać 1 proc. formaliny celem konserwacji. Klej ten należy wypełniać do tub na ciepło.

Klej z mchu islandzkiego (Carragheen): Rozmiękczyć 60 g. mchu islandzkiego w 1200 g. wody i gotować w ciągu 1 godziny co najmniej. W roztworze, pozbawionym części stałych, rozpuścić 6 g. potażu i odparować tak dalece, aż kropla na szkle po ostygnięciu zawiśnie. Zkolei dodać 5 kg. ogrzanego szkła wodnego (sodowego) i 2,5 kg. cukru, rozpuścić to w słuzie i odparować aż masa będzie się ciągną „na nitkę”. Następnie dodać 75 g. gliceryny.

Klej ten jest szczególnie odporny na niskie temperatury, mroz. szybko zasycha i ma dobre własności klejące. Wadą natomiast jest zasadowy odczyn, wskutek czego klej ten zmienia barwę papieru, zawierającego drzewo.

KITY.

Dobry **kit do porcelany** przygotowujemy w następujący sposób: Mieszmamy 4 części mączki z 6 częściami kredy, do mieszaniki dodajemy wody i okowity, aż otrzymamy papkę; do papki wlewamy 2 części kleju stolarskiego, rozpuszczonego w wodzie, mieszanke zagotowujemy i w czasie gotowania dołączamy 2 części terpentyny (*Terebinthina communis*).

*

Kit do przymocowania liter lub przedmiotów metalowych na szybach okien wystawnych i t. d. Mieszmamy 15 części lakieru kopalowego, 5 części pokostu, 3 części terpentyny, 2 części oleju terpentynowego, 5 części kleju marynarskiego i 30 części wapna gaszonego. Przepis na klej marynarski: 1 część drobno pokrajanego kauczuku mieszanego z 12 częściami nafty, pozostawiamy przez kilka dni w miejscu ciepłym aż do rozpuszczenia kauczuku, poczem dodajemy 2 części asfaltu.

Jak przygotować kit do klejenia pasów zapędowych ze skóry?

Mieszanke, składająca się z 6 g. nafty, 1 g. asfaltu syryjskiego, 1 g. kałafonii i 4 g. rozdrobnionej gutaperki ogrzewamy w odpowiednim naczyniu w parze wodnej, aż utworzy się jednolita masa. Po ostudzeniu mieszaniki dodajemy 15 g. dwusiarczku węgla. Pasy zapędowe w miejscu sklejanii należy odpowiednio sprepować papierem szmerglowym, aby miały powierzchnię chropowatą, a po nałożeniu kitu włożyć do ogrzanej prasy.

Przepis na sporządzanie kitu do drzewa.

Mamy następujące przepisy:

1. 2 części sproszkowanej kazeiny, 1 część sproszkowanego boraksu zadaje się taką ilością ciepłej wody, aż osiągniemy właściwą konsystencję kitu. Z pomocą tegoż możemy łączyć drzewo i papier.

2. Do dobrego roztworu szkła wodnego dodajemy tyle sproszkowanej i przepuszczonej przez sito kredy, aż powstanie dość rzadkie ciasto. Następnie dodajemy tyle siarczku antymonu, aż barwa kitu osiągnie ton zabarwienia przedmiotu, który chcemy traktować kitem. Po stwardnieniu tegoż na drewnie, możemy kit wystający usunąć papierem sznenglowym.

3. Cement portlandzki mieszamy z taką ilością szkła wodnego, aż otrzymamy sztywną masę, którą szybko kitujemy odpowiednie przedmioty. Przed zupełnem stwardnieniem należy kit ten chronić przed dostępem wody.

W jaki sposób kitować litery do frontu domu?

Kit do tego celu sporządzamy w ten sposób, że mieszamy 15 części lakieru kopalowego, 5 części pokostu, 3 części terpentyny, 2 części oleju terpentynowego, 5 części kleju marynarskiego i 30 części wapna gaszonego. Przepis na klej marynarski brzmi: 1 część drobno pokrajanego kauczuku mieszanego z 12 częściami nafty pozostawiamy przez kilka dni w miejscu ciepłym aż do rozpuszczenia się kauczuku, poczem dodajemy 2 części asfaltu.

Przepis na sporządzenie kitu do porcelany.

Podajemy przepis na bardzo trwałe kity, zaznaczając równocześnie, że pretensje do wodoszczelności mogą mieć tylko kity, sporządzone z żywicy lub kazeiny z szkłem wodnym, odpornością zaś na wyższe temperatury odznaczają się jedynie kity kazeino-wapienne. Kity z dodatkiem tlenku ołowiu są bardzo trwałe, lecz w przypadku reparacji naczyń do przechowywania środków spożywczych itp. nie nadają się (trujące własności ołowiu). Podajemy recepty na sporządzenie kitów odpornych na działanie wody i temperatury. I. 8 cz. paku burgundzkiego, 12 cz. siarczki sproszkowanej drobno, 2 cz. białonego szelaku, 4 cz. mastyksu i 4 cz. żywicy (elemi) stapia się razem i dodaje 10 cz. najlepszego kaolinu, poczem miesza dobrze. W miejsce kaolinu można użyć bieli tytanowej. Otrzymany kit formuje się w laski, ugniatając go na mokrej płycie kamiennej. II. 3 cz. kazeiny rozpuszcza się w 16 cz. szkła wodnego potasowego. Syropowaty klej nadaje się doskonale do klejenia szkła. III. Kit w formie proszku: 1 cz. kazeiny (rozp. w alkaliach) sproszkowanej z 4—6 cz. wodorotlenku wapnia miesza się starannie i napełnia do hermetycznie zamkniętych pudełek. Do użytku miesza się pow. proszek z wodą do konsystencji gęstej papki i smaruje nim odłamki szkła. Kit ten jest odporny na działanie wody i temperatury. IV. Płynny kit żywicowy: 6 cz. mastyksu, 4 cz. białonego szelaku i 1 cz. terpentyny (weneckiej) rozpuścić w 96 proc. spirytusie. V. Kit do trwałego łączenia szkła, porcelany i metali sporządza się następująco: kwas metafosforowy, otrzymany przez odparowywanie 10 g. kwasu fosforowego w 25 g. wody zadaje się stopniowo 3 g. kwasu borowego i 3 g. tlenku cynku; temperaturę regulować tak, aby masa była stale płynna. Mieszając dobrze, otrzyma się masę o właściwościach, podobnych do porcelany. Do użytku należy ją ogrzewać, aż stanie się plastyczną. Kit ten świetnie klei szkło i metale oraz nadaje się do naprawiania uszkodzonych naczyń emaljowych; można go odlewać w formy podobnie jak lak do pieczętek. VI. 10 g. pięciotlenku fosforu odparować z 25 g. wody, otrzymany kwas metafosforowy, zadać wśród ogrzewania 2 g. wyprażonego tlenku cynku, 1,5 g. kwasu borowego i 3 g. tlenku srebra. Kit ten topi się przy 200° C.

„Drogenhändler 1929.

Jak sporządzić kit do klejenia linoleum?

Od takiego kleju wymaga się prócz dobrych właściwości lepnych i prędkiego wysychania także nierozpuszczalności w wodzie. Kleje sporządzane z żywicy, gutaperki i błonnika odznaczają się wszystkimi temi właściwościami. I. 27 g. kopalu manilańskiego, 45 g. kałafonii, 8 g. linoksynu, 18 g. spirytusu denaturowanego i 2 g. benzolu. Żywicę topi się przy temperaturze ca 150°, dodaje powoli linoksyn, poczem po lekkim ostudzeniu zdala od ognia należy wnieść rozpuszczalniki. Klej ten nadaje się jedynie do nanoszenia na suche powierzchnie. II. 25 g. weneckiej terpentyny gęstej i 30 g. kałafonii, 70 g. kopalu manilańskiego, 22 g. oleju lnianego. Po ostudzeniu stopu wnieść doń 35—40 g. denaturowanego spirytusu lub metanolu. Dla szybkiego zasychania można dodać nieco kredy lub technicznego tlenku cynku. III. 48 g. kopalu manilańskiego, 12 g. gęstej terpentyny i 40—50 g. denat. spirytusu. Na 4 m. kw. posadzki należy zużyć około 1 kg. tych klejów. IV. 300 g. asfaltu, 75 g. kałafonii, 25 g. pokostu lnianego i 135—150 g. benzyny ciężkiej. V. 10 g. gutaperki, 10 g. suchej kredy sproszkowanej, 10 g. olejku terpentynowego, 10 g. dwusiarczku węgla, 5 g. kałafonii i 5 g. asfaltu. Ostatnie dwa kity odznaczają się szczególną odpornością na działanie wilgoci.

Czem usunąć kit z okien?

Do usuwania kitów okiennych, przyrządzonych najczęściej z żywicy, względnie oleju lnianego, używamy dla kitów żywicznych: mieszanin z rozmaitych rozpuszczalników, jak benzyny, benzolu, spirytusu, czterochlorku węgla, tróchloroetylenu, oleju terpentynowego, heksaliny, metyloheksaliny, metanolu, eteru, dwusiarczku węgla itp. Celem zmiękczenia stwardniałych kitów używają szarego mydła, lugów sodowych czy potasowych ze spirytusem do palenia lub spirytusowego roztworu amoniaku. Ostrożne ogrzanie przyspiesza znacznie cały zabieg. Dla lepszego działania rozpuszczalników zaleca się zmieszać je z odpowiedniami nieczynnymi substancjami sproszkowanymi i nadać im formę past.

Dla kitów linoksynowych (z oleju lnianego): Kity takie, więc np. szklarskie, stosunkowo trudno dają się usuwać, ponieważ linoksyn, utworzony przez zmianę chemiczną oleju lnianego, jest związ-

kłem bardzo odpornym. W praktyce okazało się, że najlepsze wyniki daje ciepły alkohol amyłowy, tetralina, heksalina i metyloheksalina, ewentualnie zmieszane z szarem mydłem. Często używa się też past z szarego mydła, papek ze sody kalcynowanej oraz roztworów ługów. Wszystkie opisane substancje rozpuszczają też lakiery i farby, przeto należy postępować z ostrożnością.

KNOTY DO ŚWIEC.

Preparowanie knotów do świec.

Knoty preparuje się z nitczek bawełnianych. Dawniej nitczki były ułożone w formie odkretkowej (jak śruba), przyczem trzeba było knot po spaleniu uciąć specjalnymi nożyczkami. Obecnie robią knoty plecione, podobnie jak warkocze. Knoty składają się zwykle z nitki odpowiednio grubych. W ten sposób część knota, znajdująca się ponad masą parafinową, zakręca się i dzięki dostatecznemu dopięciu powietrza sama po spaleniu odpada. Aby knoty paliły się równo, podajemy je bejcowaniu. W tym celu zanurza się knoty do roztworu 2 proc. kwasu borowego w wodzie. Niektóre fabryki używają zamiast kwasu borowego roztwór fosforanu amonowego lub amoniak płynny 5 proc.

KOLODJUM.

Jak można usunąć kolodjum w butelkach, na pędzlach i na nalepkach?

Kolodjum, które wyschło w butelkach, usuwamy z butelek w ten sposób, że butelki napelniamy wodą i pozostawiamy w tym stanie przez kilka dni, przez co masa kolodjowa odlepi się od ścianek. W preparatach na nagniotki zawierających kolodjum, wietrzeje często mieszanka alkoholowo-eterowa, wobec czego preparat gęścieje. W tym wypadku dolewamy do butelek mieszanki alkoholowo-eterowej (10 g. alkoholu i 90 g. eteru), poczem silnie wstrząsamy. Pędzelki zanieczyszczone kolodjum, składamy do eteru octowego. Tak samo możemy za pomocą eteru octowego usunąć kolodjum z nalepek.

KONSERWACJA PREPARATÓW GUMOWYCH.

Jak należy przechowywać i konserwować preparaty gumowe?

Do przechowywania i konserwowania preparatów gumowych nadaje się szafa dość obszerna, wyłożona wewnątrz blachą cynkową. Szafa ta posiada drążki drewniane, podobnie jak szafa do ubrań. Na drążkach tych rozwieszamy poszczególne wyroby gumowe. Na dnie szafy umieszczamy naczynie z wodą zaprawioną alunem, kwasem borowym lub karbolowym. Szafę należy umieścić w miejscu suchem o stałej temperaturze nie przekraczającej 15° C. W okresach czterotygodniowych wyjmujemy gumę z szafy i w celu zachowania jej elastyczności ugniatamy ją i rozciągamy lekko. Jedyne w wypadku, gdyby guma stała się twarda, wkładamy gumę do wody o ciepłocie 40° C., zmieszanej z 5 proc. amoniaku. W płynie tym ugniatamy i wałkujemy gumowe preparaty przez 15 minut, poczem proces ten powtarzamy w wodzie o tej samej temperaturze, zaprawionej 5 proc. gliceryną. Po wyjęciu z wody należy przedmioty gumowe dobrze wysuszyć i włożyć zpowrotem do szafy.

KONSERWACJA PREPARATÓW KOSMETYCZNYCH.

Czem konserwować preparaty kosmetyczne?

Konserwacja niektórych kosmetyków odgrywa przy fabrykacji tych artykułów niepoślednią rolę i zaniechanie jej prowadzi często do zepsucia artykułu. Odnośnie konserwacji można dać takie ogólne wskazówki: Roztwory i wyciągi alkoholowe nie wymagają konserwacji, gdyż sam alkohol działa dezynfekująco. W przypadku wyciągów łatwo pleśniejących materiałów jak liście, korzenie i t.p. zaleca się rozpuścić w kosmetyku do 0,2% kwasu benzoowego. Wyciągi wodne tych materiałów wymagają na litr 3—4 gr. kwasu salicylowego lub benzoowego. Śluz, galaretki i t.p. konserwuje się 30 gr formaliny lub 3 gr kwasu salicylowego lub benzoowego na kg substancji. Śluz żelatynowy wymaga 60 gr formaliny na kg, lub małej ilości fenolu. Emulsje konserwuje się 10 gr boraksu lub 2 gr kwasu benzoowego na kg. Kremy stearynowe konserwuje się 4 gr boraksu lub 2 gr benzoosanu sodowego na kg. Tłuste kremy zabezpieczają 2—3 gr benzoosanu sodowego lub kw. benzoowego na kg, względnie 10 gr boraksu, albo 10 cm³ tinktury benzoowej na kg. Łatwo jęlczejące tłuszcze, jak smalec i tój i t.p. używać należy zawsze z benzoesem. Zaznaczyć wypada, że kwas salicylowy niezawsze się nadaje do tych celów, często bowiem wchodzi w związki chemiczne z zakonserwowanymi artykułami. Roztwory mydła lub emulsji na mydłach nie znoszą kwasów; w takich wypadkach należy używać soli benzoowych lub soli kwasu borowego.

KONSERWACJA KOTŁÓW NIE BĘDĄCYCH W RUCHU.

Racjonalna konserwacja kotłów jest zagadnieniem nietłwym. Najnowszy sposób polega na napelnieniu suchego kotła parowego gazowym amoniakiem. Amoniak tworzy z ewentualnie pozostałą w formie wilgoci wodą NH_4OH , czyli rozpuszcza się w niej. Wypróbowano w szeregu doświadczeń, że wystarczy napelnć kocioł do połowy gazowym amoniakiem. Na kocioł o pojemności 50 metrów kubicznych wystarcza 25 m³ amoniaku gazowego czyli około 20 kg. tegoż. Skoro kocioł jest szczelny wystarczy co roku dopelnć 10 kg. amoniaku. Niebezpieczeństwo zapalenia czy eksplozji nie zachodzi, ponieważ granice wybuchowości mieszanin amoniakowo-powietrznych wahają się od 16—25% NH_3 , a nietrudno będzie dopilnować, aby zawartość amoniaku leżała ponad 40%. Celem wprowadzenia kotła do stanu używalności wystarczy go przepłukać dwukrotnie czystą wodą.

JAK PODAWAĆ KONIOM I BYDŁU LEKARSTWA?

Nieomal codziennie dopytuje się klienta wiejska, o różne sposoby weterynaryjne, a szczególnie przeważają pytania: jak należy podawać lekarstwa koniowi lub krowie. Obowiązkiem drogisty jest wskazać klientowi najpraktyczniejsze sposoby, któreby przy wykonywaniu nie zniecierpliwiały bydłęcia.

Np. bardzo często podaje się krowie płynne środki rozwalniające jak: olej rycynowy itp. Do tej czynności potrzebne są dwie osoby, jedna, która otworzy bydlęciu pysk, a druga, która uchwyci język i wleje lekarstwo. Środek leczniczy winien się znajdować w butelce z grubego szkła, by przy ewentualnem zgryzieniu butelka się nie stłukła, a również otwór butelki musi być większy, by płyn przed jej wypłynął. Otwór butelki wsuwa się jak najdalej w jamę pyska, przez co zapobiega się rozlewaniu lekarstwa.

Cała czynność powinna trwać jak najkrócej. Lekarstwo skutkuje najlepiej, gdy schorzone bydło się wygłodzi np. przez 1 dobę.

St. K.

KORKÓW CZYSZCZENIE.

W jaki sposób wyczyścić używane korki?

Używane korki zalać w dużem naczyniu zimną wodą, nasypać chlorku bielącego, po dobrem wymieszaniu — obciążyć drewnianą deseczką i zostawić na 24 godziny; po upływie tego czasu płyn zlać i korki przemyć wodą, zostawić na 24 godziny w roztworze 100 g. steż. kwasu siarkowego w ½ l. wody i jeszcze raz potraktować w podobny sposób roztworem sody. Po przemyciu wodą i wysuszeniu korki są czyste.

KREM à la NIVEA.

Przepis na fabrykację kremu w pudełkach à la Nivea wzgl. jakie w tym przedmiocie istnieją patenty?

Dobry krem à la Nivea składa się z 7 części wosku, 8 części waleru, 60 części olejku migdałowego, 25 części wody, 0.1 części olejku różanego. Topimy najpierw wosk i walerat na łaźni wodnej i do możliwie nisko ochłodzonej mieszaniny dodajemy olej migdałowy. Do płynnej jednak jeszcze masy dodajemy z kolei od razu całą przepisaną ilość wody, ogrzanej do 40° C. Każemy ostudzić, mieszając ustawicznie łopatką drewnianą, aż wytworzy się galareta. Ażeby otrzymać biały i silnie świecący się krem, zaleca się zachować 10 części olejku migdałowego, aby dodać go do zimnej pasty, silnie mieszać. Według nieco zmodyfikowanej metody ogrzewać będziemy 1 kg paraffinum liquidum do 70° C, do którego dodamy bez dalszego grzania 300—500 g mieszaniny, składającej się z 1 części waleru i 2 części białego wosku. Do całości dodajemy od razu roztwór 15 części boraksu w 300 częściach wody (przesączonego uprzednio na ciepło) i mieszamy w ten sposób otrzymaną emulsję do ostudzenia. Perfumuje się zapachem fiołków, bzu lub itp.

KROPLE DO PŁUKANIA DZIASEŁ.

Przepis na krople do płukania dziąseł.

a) fructus anisi stellati — 25 części, flores caryophylli — 25 części; cortex cinnamoni — 25 części, radix ratanhiae — 25 części, coccionellae — 10 części, resinae gasajaci — 10 części, spiritus vini — 1000 części, wytrawia się przez 8 dni, wyciska, saczy, a do przesączu dodaje: thymoli — 1 część, chloroformii — 5 części, anetholi — 2 części, olei menthae piperitae — 10 części i miesza się.

b) corticis cinnamoni contusi — 3 części, caryophyllorum contusorum — 3 części, seminis anisi vulgaris contusi — 3 części, coccionellae contusae — 1 część, catechu — 12 części, spiritus vini 70 proc. — 288 części. Należy wytrawiać przez 5 dni, poczem dodać olejku miętowego.

KRWI TAMOWANIE.

Środek na szybkie zatamowanie krwi przy krwawieniu nosa.

W celu szybkiego zatamowania krwi przy krwawieniu nosa stosujemy z dobrym wynikiem następujący sposób: Odpowiedni kawałek waty maczamy w occie winnym, zawijamy w płateczek muślinowy i wkładamy do nosa i pozostawiamy tam przez kilka godzin.

KSIĄŻEK OCHRONA PRZED ROBACTWEM.

W jaki sposób chronić książki przed robactwem?

Otóż głównie w ten sposób, że wszystkie otwory w szafach i ścianach zamykamy odpowiednim kitem do drzewa lub cementem. Bardzo skutecznie działają różne proszki przeciw insektom, który wsypujemy do książek. Również naftalina i kamfora są niezłymi środkami. Dalej polecamy wyłożyć papier, szmatki lub deseczki, które zrosiliśmy słodką masą np. syropem, miodem lub klejem. Dalej można zastosować sproszkowaną żelatynę z zielenią paryską. Gdy książki są zamknięte w skrzyniach, od czasu do czasu można wrzucić do nich pigułki z waty, napojone czterochlorkiem węgla; skuteczniej działa dwusiarczek węgla, jednak jest on łatwo zapalny.

KULE PIĘKNOŚCI.

100 części boraksu, 100 części białego suchego mydła proszowanego, 100 części mączki ryżowej, 50 części proszowanego korzenia fiołkowego, 3 części żywicy benzoesowej mieszamy dokładnie i do mieszanki dodajemy tyle nalewki benzoesowej, aż otrzymamy ciasto. Z tego ciasta formujemy kule odpowiedniej wielkości, które po wysuszeniu pakujemy w papier kolorowy lub staniol. Kulami temi pocieramy skórę po zmyciu mydłem.

KWAS AZOTOWY.

W jaki sposób oznaczyć ilościowo kwas azotowy?

Kwas bromowy redukuje się pod wpływem kwasu azotowego. To wykorzystujemy do oznaczenia kwasu azotowego. W kolbce erlenmeyerowskiej, którą możemy zamknąć szklanym korkiem, miesza się dokładnie odmierzoną ilość (np. 25—50 cm³) 0,1 n. roz-

tworu KBrO_3 z odważoną ilością roztworu kwasu azotowego (np. o 0,2 g zawartości N_2O_5), zakwaszamy wreszcie 5 cm^3 roztworu kwasu solnego. Zamykamy natychmiast kolbkę i dobrze mieszamy. Po 2—3 minutach otwieramy kolbkę, wrzucamy 1—2 g jodku potasu i znowu zamykamy. Po rozpuszczeniu się jodku potasu miareczkujemy 0,1 n $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ nadmiar kwasu bromowego. 1 cm^3 0,1 n KBrO_3 odpowiada 0,0038 g N_2O_5 . Nie należy używać zbyt wielkiego nadmiaru KBrO_3 , ponieważ po dodaniu jodku potasu mogą ulotnić się pewne ilości bromu.

W jaki sposób wykazać jakościowo małe ilości kwasu azotowego?

I. G. Farbemindustrie poleca następujący sposób: 100 cm^3 badanej cieczy zadaje się w kolbie 5 kroplami 10% zolu indyga O4 B (w wodzie) oraz 5 cm^3 kwasu siarkowego (rozc. 1 : 4), wstrząsa silnie. Gdy ciecz badana zawiera 1 mg. N_2O_5 w litrze, powstaje natychmiast ciemnoniebieskie zabarwienie. Gdy są większe ilości N_2O_5 , barwnik (indygo) wytrąca się w postaci kłaczkowatego osadu. Przy mniejszych ilościach N_2O_5 tworzy się niebieskie zabarwienie po kilku sekundach. Należy sobie sporządzić roztwory porównawcze. Gdy ciecz badana zawiera kwas azotowy, reakcja barwna przebiega bez szkody. Sole żelazowe i chromiany tworzą również niebieskie zabarwienie w obecności indyga.

KWAS SIARKOWY DO AKUMULATORÓW.

Jaki powinien być kwas siarkowy do akumulatorów?

Proces ładowania akumulatorów nie jest procesem kondensowania elektryczności, lecz zjawiskiem chemicznym. Ten chemiczny proces polega na przetwarzaniu się ołowiu w dwutlenek ołowiu i ołów gąbczasty, lecz nie pod wpływem czynników chemicznych, a przez elektrolizę, przyczem kwas siarkowy służy jako elektrolit. Bez przejścia prądu elektrycznego baterji nie możnaby nigdy naładować, t. zn. nie zachodziłaby przemiana ołowiu (jak wyżej), lecz z czasem utworzyłby się na płytach bezużyteczny siarczan ołowiu. Jest rzeczą znaną, że gdybyśmy do akumulatora wiali kwasu siarkowego o większem stężeniu, niż tego przewiduje przepis, uzyskać można większą pojemność, jednak kosztem wytrzymałości akumulatora. Po każdorazowym naładowaniu otrzymalibyśmy coraz mniejszą pojemność, aż wreszcie spadałaby ona do zera, t. zn. akumulator wydzielalby gaz, jednak nie ładowałby się przytem wogóle już. Wszystkie nowości fantastyczne, które wytwarzają wielką pojemność akumulatorów, polegają prawie wyłącznie na dodaniu środków do kwasu, które zwiększają jego stężenie. A więc dodaje się siarczany, jak siarczan potasu i sodu. Te sole są jednak szkodliwe dla akumulatora, gdyż nawet płyty środkowe pokrywają się białym nalotem, który z biegiem czasu cały ołów owyciska z rusztowania płyty. Gdy więc komuś wydarza się tego rodzaju kwas siarkowy, trzeba być nadzwyczaj ostrożnym! Tylko przez użycie czystego, o przepisanej stężeniu kwasu siarkowego można osiągnąć najwyższą wydajność akumulatora.

KWASÓW ODRÓŻNIANIE.

Jak można odróżnić kwas cytrynowy od kwasu winnego?

Kwas cytrynowy odróżnić możemy od kwasu winnego w sposób następujący: Oba kwasy rozpuszczamy w osobnych naczyniach w wodzie destylowanej i dodajemy do każdego roztworu wody wapiennej. Roztwór kwasu winnego mętnieje, kwas cytrynowy pozostaje przezroczysty. Przy spalaniu jednego i drugiego kwasu, kwas winny wydziela zapach karmelu. Kwas cytrynowy rozpuszczony w czystym stężonym kwasie siarkowym, wykazuje zabarwienie cytrynowo-żółte, kwas winny zaś zabarwienie brunatne.

LANOLINA.

Jak się otrzymuje lanolinę?

Lanolina, czyli tłuszcz wełniany, jest substancją tłuszczową, występującą w wełnie owczej, z której przed przygotowaniem do przedzenia zostaje usunięty albo zapomocą rozcieńczonego roztworu mydła (sody) albo też przez ekstrakcję benzyną.

I. Wody odciekowe po wypraniu wełny w odpowiednim zbiorniku zakwasza się kwasem siarkowym. Wydzielone kwasy tłuszczowe wraz z brudem zbiera się i wyprasowuje na gorąco w prasach. Sposób ten stosują, o ile wełna była czysta i tłusta.

II. Wody odciekowe z pralni wełny przepływają przez kilka-naście płytkich skrzyń, ustawionych coraz niżej. W skrzyniach tych wirują szczotki, wyrzucające część tłuszczu tak, że woda w ostatniej skrzyni zawiera dużo tłustych szumowin, które zbiera się do zbiornika o dnie dziurkowanym, pokrytem warstwą filtrującą, na której tłusta masa osiada. Sposób ten jest najtańszy i powoduje małe straty tłuszczu.

III. Najczystszy produkt otrzymuje się przez ekstrakcję benzyną, eterem, chloroformem i t. Ta drogą otrzymany tłuszcz zawiera tylko składniki naturalne, więc wolne kwasy tłuszczowe, estry obojętne i wolne alkohole obok soli potasowych kwasów tłuszczowych. Tłuszcz z wełny owczej jest mieszaniną estrów kwasów tłuszczowych z cholesteryną i izocholesteryną i wolnych alkoholi. Ciężar właściwy waha się od 0,941—0,945, punkt topnienia leży między 36—41°.

LAKIERY OLEJOWE.

Zmiękczacze dla lakierów olejowych.

Najpopularniejszymi z pośród środków zmiękczających są: olej rycynowy, stearynian butylowy, etylan abietynowy, ester amyłowy, lub metylowy kwasu ftalowego, oraz estry etylowe i butylowe tegoż kwasu. Czyniono liczne doświadczenia nad temi związkami i stwierdzono, że można dodawać bez obawy o niezwiąznięcie lakieru następujące ilości: 5% oleju rycynowego, 5% stearynianu butylowego, 7—8% etylanu abietynowego, 5% estru amyłowego, 3% estru butylowego i około 5% estru etylowego.

(Drog. Jahrb. 1931).

LAKIERY SPIRYTUSOWE.

Niegdyś kupowano wiele kolorowych lakierów spirytusowych w tym celu, aby odświeżać kolorowe kapelusze słomkowe, jak i do innych celów, czyto domowych, czy przemysłowych. Dziś pod tym względem dużo się zmieniło — w wielu razach daje się pierwszeństwo lakierom błonnikowym. Mimo to jednak — dla swej taniości — lakiery spirytusowe w wielkich jeszcze ilościach są używane w introligatorstwie, do kolorowania zabawek i artykułów skórzanych. Utrzymuje je na powierzchni ich łatwość przeróbki. Nie muszą być — tak jak błonnikowe — matryskowane, a poza tem dla zdrowia są o wiele mniej szkodliwe, niż szereg innych lakierów.

Podstawowym składnikiem lakierów spirytusowych — poza spirytusem — są żywice, przeważnie wolny od wosku szelak (niekiedy bielony), kopal Manila — miękki i żywice sztuczne, pochodne fenoli.

Aby dojść do przeświecających lakierów barwnych, zabarwia się roztwory żywic, przygotowane na tych zasadach, barwnikami naturalnymi lub syntetycznymi. Zabarwienie czerwone albo żółto-czerwone daje się uzyskać przez użycie częściowe lub wyłączne żywicy akaroidowej lub draceny.

Ponieważ większość żywic, rozpuszczalnych w spirytusie, jest natury kwasowej, do zafarbowania lakierów bierze się przeważnie barwniki zasadowe, które muszą być czyste, aby zapewnić przejrzystość roztworu. Z tych barwników przychodzi na litr roztworu 0.5 do 10 g. Mieszać można dopiero po wypróbowaniu na mniejszych ilościach, czy dane barwniki się zgadzają ze sobą.

Z całego ich szeregu nadają się najlepiej — jak to praktyka wykazała — poniższe:

Błękit: Victoria, bł. anilinowy, bł. alizarynowy. — Żółty auramina, żółcień metanilowa, Ceres, żółcień anilinowa, Chinalina, Sudan. — Oranż: chryzoidyna, Ceres orange. — Czerwień: safranina, eozyina, rodamina, szkarłat. — Zieleń: wszystkie rozpuszczalne w alkoholu. — Fiolet: metylowy, krystaliczny, alizarynowy. — Czerń: nigrozyna i inne, w alkoholu rozpuszczalne.

(„Schweizerische Drogisten-Zeitung“)

LEMONJADY.

Sporządzanie pastylek do wyrobu lemonjad.

Materiałem zasadniczym do wyrobu lemonjad są zwykłe kwaśny węgiel sodowy i kwas winny. Podajemy tutaj kilka zestawień na tabletki z smakiem owocowym: 195 cz. kwaśnego węgla sodowego, 205 cz. kwasu winnego, 200 cz. sproszkowanego cukru, 20 cz. esencji ananasowej. Zamiast esencji ananasowej stosować można 50 g. esencji pomarańczowej, 50 cz. esencji malinowej lub 50 cz. esencji cytrynowej. Zaleca się w mieszać do masy nieco nie trującej farby spożywczej względnie nawet małą ilość ekstraktu piennego. Z masy opisanej wyrabia się po należytem rozmięczeniu tabletki.

LINIMENTUM.

Jakie składniki posiada Linimentum restaurans?

5 g. chlorku amonowego, 2 g. chlorku sodowego rozpuszczamy w 35 g. wody destylowanej i filtrujemy. Do roztworu tego wlewamy mieszaninę składającą się z 15 g. nalewki z much hiszpańskich, 20 g. okowity, 10 g. okowity kamforowej i 1 g. olejku terpentynowego.

LUSTER CZYSZCZENIE I SZYB.

Przepis na środek do czyszczenia luster i szyb.

Dobrym środkiem jest alkohol rozcieńczony wodą. Pocieramy nim szyby przy pomocy szmatki flanelowej, gąbki lub muslinu.

Pozatem mamy cały szereg doskonałych środków do czyszczenia szyb i luster, są to proszki lub mydła.

Proszek sporządza się w następujący sposób: Rozcieramy dokładnie 30 części kredy, 15 części kaolinu, 3 części białej magnezji, 3 części tlenku żelaza. Szmatkę bawełnianą, zwilżoną spirytusem, posypujemy proszkiem i pocieramy szyby i lustra. Do końcowego wyczyszczenia tychże używamy czystą szmatkę bawełnianą, którą kilkakrotnie maczamy w alkoholu. Usuwa on z wgniebień szkła proszek, użyty do czyszczenia.

Mydło do czyszczenia szyb i luster sporządzamy w ten sposób, że 2 części mydła toaletowego (drobno pokrajanego) rozpuszczamy w 3 częściach wody, dodając następnie 4 części sproszkowanej kredy.

LEP NA MUCHY.

Przepis na sporządzenie lepu dla much.

Celem sporządzenia dobrego lepu dla much ogrzewa się olej lniany w żelaznem naczyniu (pod gołym niebem, pary oleju są palne) tak długo aż pary się zapalą, nie gasić, tylko pozostawić w spokoju aż wyciągnięta próbka oleju da się wyciągnąć w nitkę. Można rozcieńczyć terpentynę i dodać ewentualnie żółtego wosku i dla aromatu nieco miodu. II. Ol. Sesami 5.0; Colophonii 11.0. III. Resinae Pini 400 cz.; Colophonii 135.0 cz.; Olei Lini 200 cz.; Ol. Ricini 200 cz. stopić razem. Dodać nieco miodu lub olejku anyżowego i jako substancję trującą nieco Extractum Quassiae. IV. Colophonii 280 cz., Olei Ricini 150 cz., Mel 60 cz., Extr. Quassiae 20 cz. V. Colophonii 500 cz., Ol. Ricini 100 cz., Ol. Rapae 400 cz., Ol. Olivarium vir. 50 cz., Mel 100 cz., Extr. Quassiae 50 cz. VI. Rozpuścić w niewielkiej ilości wody 20 g. kalium arsenicosum i zmieszać z 900 g. syropu krochmalnego o 44° Bè i dodać 100 g. gliceryny i nieco aromatu miodowego. VII. W naparze 40 g. drzewa Quassia w 60 g. wody rozpuścić 20 g. salicylanu lub borosalicylanu sodowego, dodać mieszaninę 400 g. syropu i 40 g. gliceryny i zaparfumować małą ilością aromatu miodowego. W miejsce syropu można użyć miód sztuczny.

LIQUOR CRESOLI.

W jaki sposób badamy jakość Liquor Cresoli saponatus?

Liquor Cresoli saponatus tworzy z wodą destylowaną mieszaninę przezroczystą, wydzielającą przy skłóceniu silną pianę. Krezol nie-dobrze zmydlony tworzy mieszaninę mniej lub więcej mętną. Ilość mydła możemy stwierdzić następująco: 20 g. Liquor Cresoli saponatus mieszamy z 500 g. wody destylowanej i mieszaninę wyparowujemy na łaźni wodnej. Wobec tego, że krezole z parą wodną łatwo się ulatniają, otrzymujemy po zupełnem wyparowaniu mydło. Dobry preparat zawiera około 40 proc. mydła.

MALOWANIE NA SZKLE.

W jaki sposób maluje się na szkle i odbitkach fotograficznych

Aby wykonać malatury na szkle, przygotowujemy farbę w następujący sposób: Dobry gatunek kalafonii proszkujemy w moździerzu, mieszamy z równą ilością dobrego olejku terpentynowego i ogrzewamy ostrożnie, stale mieszając, aby masa się nie zapaliła, aż kalafonia się stopi. Po zdjęciu z ognia i ostudzeniu, dodajemy tyle olejku terpentynowego, aż otrzymamy masę lekko-płynną. Z masą tą mieszamy odpowiednie barwniki i dodajemy w celu szybkiego wysychania farby cośkolwiek sykatywy. Tak przygotowana farba pozostaje na szkle i tworzy trwałą powłokę. Szkło należy oczyścić należycie i wysuszyć przed nakładaniem farby.

Chcąc nałożyć farbę olejną na odbitki fotograficzne, podzluje-my odbitki gorącym roztworem 1 g. żelatyny w 30 g. wody. Po wyschnięciu powłoki żelatynowej malujemy odpowiednimi farbami olejnymi. W celu użycia farb wodnych, przygotowujemy odbitki w ten sposób, że za pomocą rozpylacza zwilżamy odbitki roztworem 12 g. szelaku białego w 48 g. alkoholu. Po wysuszeniu możemy malować tak jak na każdym innym papierze.

MALOWANIE WILGOTNYCH MURÓW.

Późna wiosna i długotrwałe wilgocie zwykle hamują malowanie zewnętrznych części jak: mury, fasady kamienie i t.p. Bardzo często zachodzi wypadek, że wilgotne mury, już raz malowane nie-przyjmują farby mimo uprzedniego mycia i gruntowania. Należy wtedy, po usunięciu starego pokładu farby, mur podsunąć dostępnymi środkami i zastosować różne, obecnie dość rozpowszechnione środki chemiczne, neutralizując szkodliwe działanie wilgoci.

Do gruntowania poleca się specjalne substancje i kleje roślinne, mniej skłonne do łuszczenia, niżeli kleje pochodzenia zwierzęcego. Jeżeli pierwszy pokład farby wykazuje tendencje do łuszczenia, wówczas nie należy w żadnym razie nakładać drugiego pokładu, gdyż wtedy łuszczenie wzmoże się.

St. K.

MALOWANIE PODŁÓG.

Ludność oszczędzając przywykła sama malować; to też zakupując u drogisty farbę i pędzel, pyta zwykle o radę, by malowanie możliwie, nie różniło się od pracy zawodowego malarza.

Jaką udzielić radę?

1. Podłoga musi być sucha i czysta; 2. farbę nakładać cienko i równomiernie; 3. dalsze malowania kontynuuje się dopiero po wyschnięciu pierwszej warstwy; 4. czas wysychania trwa 2—3 dni, a malowanie będzie suche, gdy przyłożona dłoń w ciągu pół minuty, nie przykleja się; 5. po malowaniu i wyschnięciu podłogi, dobrze jest ją cienko wyfroterować, oraz zaleca się przed froterowaniem podłogę wytrzeć wodą z octem; 6. mebli nie można wstawiać przed froterowaniem, gdyż łatwo przykleja się do nich farba.

Klient, który postąpi wedle powyższych zasad, będzie zadowolony i wdzięczny swemu drogiście.

K.

MASA IZOLACYJNA PRZECIW WILGOCI.

Masę wyrabia się przez zmieszanie roztworu 10 cz. kauczuku w 30 cz. czterochloru węgla i roztworu 5 cz. asfaltu i 5 cz. kalafonii w 20 cz. terpentyny. W złączonych roztworach rozmiesza się jeszcze 10 cz. lub więcej kredy. Asfalt rozpuszcza się przy powtórnem pociąganiu. Z tem trzeba się szczególnie wtedy liczyć, gdy lakier asfaltowy powstał wskutek zwykłego rozpuszczenia asfaltu w szybko parującym rozpuszczalniku, a przed powtórnem pociąganiem innym lakierem olejowym nie zdołał jeszcze dostatecznie wyschnąć, albo też, gdy lakier powierzchniowy zawiera dobry rozpuszczalnik asfaltu. Rozpuszczanie się asfaltu przy powtórnem lakierowaniu można — poza wypaleniem w podwyższonej temperaturze — zmniejszyć do granic nieszkodliwych przez to, że do lakieru asfaltowego dodać się małych ilości lakieru olejowego lub pokostu. Taki lakier ma jednak nieco dłuższy okres wysychania, zwłaszcza jeśli schnie na powietrzu.

MAŚĆ PRZECIW PIEGOM.

Jaki jest przepis na maść przeciw piegom?

Podajemy cały szereg przepisów. I. Natrii perborici 30, acidi phosphorici simpos. 10, zmieszać i dodać wazeliny amerykańskiej 60 g. II. Lanolini anhydr. 1500 g., Ol. amygdalarum 530 g., Arac alba 110 g., Boracis 150 g., Perhydroli 150 g., Aqu. Rosarum 700 g. III. Zinci hyperoxydati 20 g., Perhydroli 10 g., Lanolini 60 g., Vaselini 10 g. IV. Zinci hyperoxydati 20 g., Lanolini 60 g., Butyr. Cacao 20 g. V. Natrii perborici 34 g., Acidi citrici 15 g., Vaselini americ. 51 g. VI. Zinci perborici 20 g., acidi citrici 13 g., Ungt. lenient. 77 g. VII. Hydrarg. praec. albi 5 g., Bismut subnit. 5 g., Ung. simpl. 20 g. **Płyny przeciw piegom:** Perhydroli 10 g., Aqu. destillatae 90 g. II. Perhydroli 20 g., Acidi nitrici dilut. 7 g., Aqu. coloniens. 130 g., Aqu. dest. 50 g. III. Natrii perborici 170 g., Acidi citric. 77 g., Aqu. dest. 1000 g. IV. Zinci acetici 2—5 g., Aqu. dest. 100 g.

MAŚĆ DO SZCZEPIENIA DRZEW.

Do szczepienia drzew potrzebna jest maść, którą przyrządzić można w następujący sposób: Rozpuścić na ogniu pół funta żywicy, potem dodać pół funta wosku, a jak się wosk rozpuści, pół funta terpentyny francuskiej i wszystko dobrze wymieszać. Trzeba przytem zachować wielką ostrożność, aby nie nastąpił wybuch, dlatego terpentynę dolać po odstawieniu od ognia.

MENTOLOWE OŁÓWKI.

Jak się robi ołówki mentolowe?

Czysty mentol stapia się i wlewa go do form; po zastygnięciu wyjmuje się ołówki i osadza je w oprawkach. 2. 100 g. mentolu, 10 g. kwasu benzoesowego, 3 g. eukalyptolu. 3. 100 g. mentolu, 2 g. kwasu borowego, 6 g. kwasu benzoesowego, 2 g. olejku miętownego. 4. 1000 g. mentolu, 250 g. parafiny, 250 g. białej cerezyny. 5. 300 g. mentolu, 500 g. parafiny, 100 g. kamfory, 30 g. eukalyptolu (Eucalyptol = cinool, jest czynnikiem arematycznym w olejku eukalyptusowym; Eucalyptus globulus jest olejkiem bezbarwnym, nierozpuszczalnym w wodzie; łatwo rozpuszcza się w alkoholu i tłuszczach. Ma działanie antyseptyczne), 6—10 g. wodzianu chloralu, 10 g. mentolu, 20 masła kakaowego, 40 g. olbrotu.

METALI CZYSZCZENIE.

Płyn do czyszczenia metali.

Dobre preparaty do czyszczenia metali zawierają jako czynnik rozpuszczający tlenki nietrujący kwas olejowy nie zaś trujący kwas szczawiowy. Działanie kwasu olejowego jest inne niż działanie kwasu szczawiowego. Metal oczyszczony zapomocą kwasu szczawiowego szybko pokrywa się nalotem, znacznie szybciej, aniżeli po oczyszczeniu kwasem olejowym. Kwas olejowy dzięki swemu tłustemu charakterowi pozostawia cieniutką powłokę ochronną. Poza tem rozkłada kwas szczawiowy w przeciwieństwie do olejowego mydło zawarte najczęściej w czyszcidlach. W wypadkach, gdzie chcemy stosować kredę szlamową kwas szczawiowy jest wykluczony, wiąże się bowiem chemicznie z kredą i nie działa już zupełnie jako taki. Kwas olejowy ma poza tem tę zaletę, że rozpuszcza się w naftcie i olejach mineralnych, a poza tem polepsza rozpuszczalność mydła amonjakalnego w olejach mineralnych. Skoro chcemy obok kwasu szczawiowego użyć kredy, to można stosować li tylko kredę krzemową. Przepis na przyrządzenie czyszcidla do metali jest następujący: Rozmieszać 2 kg. kaolinu z 2,5 kg. wody i pozostawić na przeciąg 24 godzin w spokoju. — Tak potraktowany kaolin utrzymuje się później znacznie lepiej w zawieszeniu i trudno się osadza. Osobno zmieszać 1600 g. kwasu olejowego z 90 g. nafty, dodać 3 kg. amoniaku (c. właści. 0,910 24,99 proc. NH_3), zmieszać dobrze i dodać wśród mieszania do papki kaolinowej, poczem wstrząsnąć w dużej butelce.

MENISK RTĘCI.

W jaki sposób uzyskać dobry menisk rtęci?

Przy pracy z rtęcią zdarza się, że rtęć zwilża szkło i nie daje czystego menisku. Dla usunięcia tego niepożądanego zjawiska poleca się jako smary: w wysokiej próżni — mieszaninę ftalenu benzyloвого-butylowego oraz ftalenu dwubenzylowego; przy próżni umiarkowanej — 2%-owy roztwór fenylo-hydrazyny we ftalenie dwubutylowym; pod ciśnieniem atmosferycznem — 1% roztwór wodny HgNO_3 , aby usunąć zmętnienie.

MLECZKO DO TWARZY.

Jaki jest przepis na wyrób dobrego mleczka do twarzy?

Nasamprzód trzeba sporządzić t. zw. podstawę do mleczka: adipis benzoati 25 cz., adipis lanae anhydrici 8 cz., olei amygdalae 20 cz., ceriae albae 4 cz., cetacei 6 cz., saponis albi pulverati 25 cz., wody destylowanej 12 cz., tłuszcz z wełny utrzyć w nagnanym moździerz z ciepłą wodą, dodać mydła i utrzyć na jednowodną pastę, do której dodajemy pozostałych stopionych składników. Teraz dopiero sporządzamy właściwe, dobre mleczko do twarzy: podstawy do mleczka 100 części, boracis pulveratae 12 cz., glicerini 30 cz., traganthae pulveratae 2 cz., acidi salicylici 0,5 cz., tincturae benzoës 2 cz., olei bergamottae 3 cz., olei geranii 35 części, aldehydi benzoici 0,5 cz., wodą destylowaną dopełnić do 1000 części. Gumę tragantową utrzyć z gliceryną i zmieszać z podstawą, poczem dodać roztworu aldehydu benzoesowego w malewce benzoesowej i olejków. Wkońcu wlać wąskim strumieniem roztwór boraksu w wodzie, ciągle mieszając. Emulsję po ostudzeniu przesaczyć przez gazę.

MYDŁA.

Przepis na przyrządzenie mydła-kremu do rąk.

Podajemy tutaj sposób, opisany przez Schrauth'a: 30 g. smalcu zmieszać z 6 gr. oleju sezamowego i ogrzać na łaźni wodnej do 40°. Następnie dodaje się wśród mieszania nasamprzód 3 gramy 40° ługu sodowego i 1 g. wody, a później jeszcze 14 g. 38° ługu potasowego cienkim strumieniem. Z kolei miesza się masę mydlaną do stężenia i zastygnięcia. Po zupełnem ochłodzeniu masy perfumuje się ją. II. 80 g. najlepszego smalcu miesza się z 20 g. oleju kokosowego i zmydla się na łaźni wodnej 45 g. 40° ługu potasowego, zabarwia i perfumuje. III. 320 g. najlepszego mydła szarego i 80 g. sproszkowanego mydła z oleju oliwnego miesza się z 20 g. oleju sezamowego i perfumuje 5 g. olejku cytrynowego. IV. 60 g. mydła, 30 g. sproszkowanego mydła ziarnistego i 15 g. miodu miesza się z wodą różaną aż do otrzymania pożądaney konsystencji. Następnie perfumuje się. (Drog. Jahrb. 1931)

Mydło płynne — przepis.

500 cz. oleju kokosowego, 100 cz. oleju rycynowego z pierwszego tłoczenia, 315 cz. ługu potasowego 50 Bé i cz. potażu, 45 cz. oleju tureckiego 60% i 150 cz. wody zmydlić „lege artis“, pilnując, by nie było nadmiaru ługu i rozcieńczyć do żadanego procentu kwasu tłuszczowego. Celem otrzymania np. 13% mydła, należałoby rozcieńczyć zapomocą wody destylowanej do 4.800 cz. Perfumuje się zapomocą 1% na ogólny ciężar perfumu, pewnego na działanie ługów. Mydło pozostawia się na 8 dni, poczem zlewa się klarowny roztwór z nad osadu. Mydła rumiankowe, wzgl. smołowe. Zależnie od żadanego stężenia zadaje się 10—25% mydło płynne 1—1.5% pachnidła rumiankowego, lub smołowego i odstawia na kilka dni celem sklarowania. Dodatkowo, pobudzającym pienienie się, jest saponina. Dodatek w ilości ½% najzupełniej wystarczy.

*

Jak przygotowujemy płynne mydło glicerynowe?

500 g. oleiny ogrzewamy ostrożnie z 100 g. alkoholu i 280 g. ługu potasowego 33 proc. aż do zmydlenia, czyli aż do otrzymania jednolitego przeźroczystego płynu. Do gorącego mydła dodajemy roztworu z 50 g. potasu w 100 g. wody destyl., ogrzewany aż do wyklarowania i mieszamy z 1570 g. gliceryny.

*

Jak fabrykujemy mydło w papierkach?

Mydło w papierkach, bardzo dogodne w podróży i w wycieczkach, gdyż zajmuje mało miejsca, można przygotować w następujący sposób: Cienki papier jedwabny zaprawiamy następującą mieszanką: 10 g. gliceryny, 30 g. okowity, 60 g. suchego mydła glicerynowego i 50 g. zwykłego mydła. Mieszanke tę ogrzewamy do 80° C. i wkładamy do niej papier. Po wyschnięciu papieru proces ten powtarzamy dwa razy, przez co otrzymujemy dość grubą warstwę mydła na papierze. Przed zupełnem wysuszeniem ostatniej warstwy papierki skrapiamy lekko olejkiem terpentynowym, przez co papierki nabierają ładnego połysku.

*

W jaki sposób bada się szare mydło (Sapo viridis)?

5 g. mydła rozpuszcza się w 10 g. wody cieplej a po ochłodzeniu dolewa się równą ilość spirytusu. Mieszanina powinna być klarowna, a dopiero po dodaniu 2—3 kropeł kwasu solnego powinien tworzyć się osad.

*

Przepis na mydło płynne aromatyczne do włosów.

80 g. wodorotlenku sodowego (Natrium causticum), 80 g. wodorotlenku potasowego (Kalium causticum) rozpuszczamy w 500 g. wody destylowanej, dodajemy 500 cm alkoholu i litr oleju bawelnianego (Oleum Gossypii) w kilku porcjach i silnie wstrząsamy. Mieszanke przy częstem wstrząsaniu pozostawiamy aż do zupełnego zmydlenia, czyli utworzenia się jednolitego przeźroczystego płynu. Do tego mydła płynnego dolewamy 2 litry wody destylowanej, 30 g. węglanu potasu (Kalium carbonicum) i 12 cm terpinolu.

*

Przepis na wyrób mydła do golenia w płynie o wyglądzie emulsji.

Aby otrzymać płynne mydło do golenia o wyglądzie mleczno-białym, należy użyć 1000 g. łogu, 200 g. oleju kokosowego, 600 g. ługu potasowego 38° Bé (o zawartości 35.9 proc. KOH), 600 g. 96 proc. alkoholu, 1200 g. gliceryny chem. czystej (wolnej od wapna), 20 g. potażu, 680 g. wody destylowanej. Mydło sporządzić w sposób zwykły, zbadać odczyn, skoro jest alkaliczne, zobojętnić kwasem rycynowym. Otrzymana się w ten sposób mydło o bardzo dobrych własnościach piennych. Zupełna obojętność mydła do golenia jest rzeczą nader ważną, zważywszy, że mydło takie trzyma się po kilka minut na twarzy.

•

W jaki sposób perfumować racjonalnie płynne mydła?

Przy perfumowaniu płynnych mydeł napotyka się na większe trudności, aniżeli by można przypuszczać. Trudności zależą w głównej mierze od rozpuszczalności oraz trwałości pachnidła. Olejek eteryczny, odznaczający się miłym zapachem w roztworze alkoholowym stężonym lub innych rozpuszczalnikach ma zupełnie inny, częstokroć wręcz nieprzyjemny zapach, kiedy go rozpuścić w bardzo rozcieńczonym alkoholu lub wodzie. Z tych przyczyn wymaga się mydła płynne o zawartości 70—80% wody innych pachnidła, aniżeli mydła stałe. Wymaga się od olejku do perfumowania płynnych mydeł, aby ewentl. powstałe zmetnienie zniknęło w przeciągu dwóch godzin. Skoro zmetnienie nie zniknie w tym czasie, należy szukać przyczyn w użytem pachnidle; musiało ono zawierać nierozpuszczalny olejek względnie jest zanieczyszczone nierozpuszczalnymi związkami metalicznymi. Niektóre olejki polimeryzują, dając w wyniku połączenia trwałe nierozpuszczalne. Niektóre alkohole jak m. p. terpinol, powodują gęstnienie mydeł płynnych. Naogół stwierdzono, że łatwiej perfumować mydła o słabym nadmiarze węglanów, niż mydła obojętne lub kwaśne. Niekiedy też jęczące tłuszcze mogą zniszczyć zapach całkowicie. Niekiedy powstają zmetnienia w płynnych mydłach, wskutek nierozpuszczalności olejków w wodzie. Usuwa je się przez domieszanie magnezji lub talku. Roztwór, zawierający magnezję wstrząsa się przez kilka dni, poczem odsacza. Przy tym zabiegu niszczy się oczywiście część pachnidła. Często wystarcza rozpuścić olejek w takiej samej objętości alkoholu, aby uniknąć powstania zmetnień. Naogół należy stosować o ile możliwości olejki wolne od terpenów, jakich obecnie dużo znajduje się w handlu.

Czemu przypisać mętnienie roztworów mydła?

Mętnienie roztworów mydła może mieć rozmaite przyczyny i m. i. może pochodzić od zawartości wapna lub nadmiaru kwasu tłuszczowego. W pierwszym wypadku można roztwór sklarować przez dodanie 1—3% cukru lub 0,5—1% chlorku potażu. (R. Birstenbinder — Deutsche Parfümerie-Zeitung 16 (1930)433). Mętnienie, wywołane nadmiarem tłuszczu lub kwasów tłuszczowych można usunąć przez dodawanie alkoholu etylowego, amyłowego lub butylowego. W praktyce dokonuje się klarowania takich mydeł najczęściej na drodze przesączenia (po ostygnięciu mydła). Zasadowy roztwór mydła można też sklarować przez dodanie 0,5—1% kwasu tłuszczowego aż do zubożenia.

Płynne mydło, zmętniałe wskutek stosowania twardej wody, należy przesączyć, pozwalając nasamprzód osadzić się metowi. W tym celu należy roztwór odstawić na 2 tygodnie w chłodnym miejscu. Zaleca się stosować wodę o 2—4° twardości. Trzymając się tej metody, uniknie się napewno zmętnienia.

Gotowe płynne mydło można zagęścić. Do mydła dodać 1,5—3% potażu, chlorku wapnia lub cukru.

Jaki nadmiar zasady winny posiadać mydła toaletowe?

Znanem jest ogólnie, że mydła toaletowe muszą posiadać pewien mały nadmiar wolnej zasady, aby nie ulegać jęczeniu, co jest nieuniknionem w przypadku zbyt małej ilości ługu. Pozostawałby wtenczas nadmiar wolnego kwasu tłuszczowego. Tylko mydła zlekka alkaliczne mogą znieść bez większej szkody długotrwałe magazynowanie. Zapatrywania na dopuszczalny nadmiar alkali nie są jeszcze ustalone. Kleuhardt w S.-Z. 57, str. 140 uważa, że optimum zawartości wolnego NaOH leży między 0,03—0,06 w wiorach mydlanych. Skoro mydło zawiera poniżej 0,03% wolnego NaOH ma ono skłonność do jęczenia. Mydło o zawartości ponad 0,06% wolnego NaOH drażni już wrażliwą cerę, zmniejszając zapach i są skłonne do ciemnienia.

Jaki jest przepis na płynne mydło smołowe?

Podstawą każdego mydła smołowego jest mydło potasowe. Zmydla się 100 cz. oleiny zapomocą 42 cz. ługu potasowego o 50° Bé i 58 części wody. Do przezroczystego kleju mydlanego dodać 250 cz. 5 proc. roztworu chlorku potasu, 250 cz. 4 proc. roztworu potażu i 300 cz. 20 proc. roztworu cukru. W ten sposób otrzymuje się dobrze pieniące, gęsto płynne mydło do włosów. Do mydła takiego dodaje się 5—10 proc. oleum Rusci, lub oleum Betulinum. Chcąc otrzymać preparat jaśniejszy, można stosować ol. Betulinum rectificatum.

NAGNIOTKI.

Płyn na nagniotki.

Płyn na nagniotki: 10 g. kwasu salicylowego i 5 g. terpentyny oczyszczonej (Terebinthina veneta) rozpuszczamy w 82 g. kolodjum i po rozpuszczeniu dodajemy 2 g. kwasu octowego.

NAFTA.

Co powoduje szybki spadek jasności nafty w palacej się lampie naftowej?

Intensywność światła palacej się nafty zależy od ilości nafty, która spala się w jednostce czasu, dalej od kapilarności nafty, t. zn. od szybkości przenikania nafty poprzez knot w górę. Ponieważ nafta jest mieszaniną rozmaitych węglowodorów, które z różną szybkością przenikają poprzez knot w górę, staje się zrozumiałą przyczyna szybkiego spadku intensywności światła podczas palenia się wielu gatunków nafty. Składniki jej bowiem, obdarzone większą kapilarnością, wędrują szybko w knocie, spalając się w krótkim czasie. Pozostałe składniki, obdarzone mniejszą kapilarnością, wędrują w knocie wolniej i przez swój opóźniony dopływ osłabiają intensywność światła.

NAPISY NA SZKLE.

Jak wykonać napisy na szkle?

W tyglu nad płomieniem gazowym suszy się nieco PbO lub Pb₃O₄. Szkło oczyszcza się od śladów palców, wilgoci i tłuszczu. Przy pomocy zwykłego stempla kauczukowego stempluje się szkło tłuszczem, sypie trochę PbO na napis i starannie usuwa się nadmiar PbO szczoteczką. Następnie przesuwą się napis przez płomień, póty tlenek nie stanie się błyszczącym. Zbyt gorący płomień jest szkodliwy. Jeśli osad czernieje, należy ogrzewać w najwyższej części płomienia gazowego.

NAWÓZ SZTUCZNY POD KWIATY.

Recepta na nawóz dla kwiatów.

Pod taką nazwą istnieją w handlu mieszaniny soli, które doprowadzają do roślin potas, wapno, żelazo, magnez, siarkę, fosfor i azot. Mieszaniny takie są bardzo wydajne, działają też szybko i intensywnie. Są nieszkodliwe, chyba że stosowano je w zbyt wielkich ilościach. W sposobie użycia należy na to zwrócić uwagę klientom. Sole odżywcze dla roślin przyciągają wilgoć, to też należy je oddawać w puszkach blaszanych, lub tekturowych, impregnowanych. Sposób przyrządzenia: Zmieszać 15 g. fosforanu amonowego z 15 g. saletry potasowej, 5 g. nawozu potasowego 40%, 25 g. saletry chilijskiej i 40 g. siarczanu amonu. Sposób użycia: Rozpuścić w litrze wody łyżeczkę tej soli i polewać tym roztworem ziemię w doniczkach. Na jedną doniczkę wystarczy szklanka roztworu na trzy dni. Po dwóch tygodniach przestać podlewać.

Przepis na przyrządzanie płynu do usuwania nagniotków.

1. Acid. salicylic. 1,0; Acid. lactic. 1,0; Chlorat. hydrat. 1,0; Collodii 10,0; Ol. Ricini 0,1 Terebenth. 0,1; Extr. Cannab. ind. 0,2. — 2. Acid. lactic. 1,0 Aether. 2,0; Collod. elast. 18,0. — 3. Acid. salicyl. 8,0; Acid. lactic. 8,0; Acid. acetic. glac. 2,0; Aether. 19,0; Collod. elast. 63,0. — 4. Extr. Cannab. ind. 2,3; Acid. salicyl. 20,0; Ol. Terebenth. 10,0; Acid. acetic. glac. 2,0; Collod. elast. 165,0.

NIEPRZYJEMNY ZAPACH BIELIZNY.

W jaki sposób usunąć nieprzyjemny zapach z bielizny?

Nieprzyjemny zapach bielizny usuwa w wielkich pralniach niemieckich t.zw. ług bielący, który składa się z 20 części wapna chlorowanego, które zaprawia się 100 częściami zimnej wody. Do tego dodaje się zimny roztwór 25 części sody kałenowanej w 500 częściach wody. Po opadnięciu osadu na dno (osad zwykle się tutaj tworzy), odsąca się ciecz. Przy użyciu wapna chlorowanego, które zawiera ogółem 25% chloru, roztwór tegoż zawiera tylko 0.8% chloru czynnego. Woda, której używa się do sporządzania roztworu wapna chlorowanego, musi być zimna. Gdy ją ogrzejemy, ulatnia się chlor. Działanie bielące i czyszczące wzmacnia się przez ogrzanie.

NIKLOWANIE.

Czy można niklować bez użycia elektryczności?

Ściśle mówiąc, nie można niklować bez użycia elektryczności. Niklowanie kontaktowe podlega na zetknięciu dwóch metali między sobą i z elektrolitem (roztwór soli niklowanej w tym wypadku) w ten zaś sposób powstaje ogniwo galwaniczne, przyrząd, w którym powstaje elektryczność dzięki procesom chemicznym. Biegunami są oba metale, np. miedź i kawałki cynku, a jony metalu rozpuszczone w roztworze dają do katody i tam się osadzają, tworząc powłokę niklową. Przez podwyższenie temperatury roztworu zmniejsza się opór wewnętrzny i powstaje równomierniejszy osad, to też przeprowadza się niklowanie kontaktowe zazwyczaj przy temperaturze wrzenia. Oto wypróbowany przepis na „niklowanie bez elektryczności“ dla przedmiotów mosiężnych i miedzianych: W litrze wody rozpuścić 20 g. siarczanu amonowo-niklowego i 10 g. chlorku cynku. W tym roztworze gotuje się przedmioty małe przez 15 minut, dodawszy nieco opłuków cynkowych. Po tym czasie niklowanie jest ukończone. Miedź lub miedziane przedmioty można niklować przez pocieranie jak następuje: Nacierać przedmiot płatkami, zwilżony roztworem 6 g. niklu, 3 g. cyny, 1 g. proszkowanego żelaza w 100 g. kwasu solnego i 3 g. kwasu siarkowego. Z kolei wytrzeć przedmiot płatkami, zanurzonym w pyłek cynkowy. Teraz nikiel osiadł na miedzi, pozostaje więc tylko opłukać przedmiot czystą wodą. Zanurzyć przedmioty w kąpiel z 500 g. potażu w 2.5 l. wody i umocnić je na drucie, lub pasku cynkowym po uprzednim opłukaniu wodą i wwieść do kąpeli niklującej z 20 g. kamienia winnego (oremor tartari), 10 g. chlorku amonowego, 5 g. soli kuchennej, 20 g. Stann. oxychlorhydrat., 30 g. siarczanu niklowego pojedynczego i 50 g. podwójnego. Po upływie 10 minut wyjmuje się przedmioty i doprowadza je zapomocą kredy krzem. do połysku. Niklowanie bez użycia elektrycznego prądu nie może mieć pretensyj do trwałości, gdyż osiadanie niklu na elektrodach ustaje momentalnie z chwilą powstania cieniutkiej warstewki niklu na przedmiocie. Chcąc więc otrzymać powłoki trwałe, należy zawsze posługiwać się prądem.

NOSA CZERWONOŚĆ.

Jak usuwać czerwoność nosa?

Z natury czerwony nos zmywa się kilkakrotnie na dzień benzyną, a wieczorem wyciera się nos borną lanoliną. Do mycia używać należy mydło siarkowe. Na czas leczenia nie można używać alkoholu, ni też ostrych przypraw w jedzeniu.

ODKAŻENIE POMIESZCZEŃ DLA DROBIU.

Powszechnie stosowanym środkiem do bielenia, a zarazem i dezynfekowania kurników — to roztwór wapna gaszonego, posiadający dość dużą siłę dezynfekcyjną. Skoro jako zasadniczej substancji zamierza się użyć kredy szlamowej, celowym jest dodatek wapna chlorowanego, przyczem na 3 cz. kredy bierze się 1 cz. wapna chlorowego.

Wszys, które się w kurniku rozmnożyły, trzeba zniszczyć, podając cały kurnik gruntownej dezynfekcji; ściany, podłogę i wszystkie części opryskiwać trzeba 10-procentowym roztworem karbolineum sadowniczego, najlepiej przy pomocy opryskiwacza sadowniczego, a po wyschnięciu wybielić dokładnie wapnem. Dla kur sporządzić w kurniku kąpielisko odpowiedniej wielkości, dając na 10 l. suchego piasku i 1 litr popiołu 1 litr miłkkiego rozslasowanego wapna, żeby się mogły codziennie tarzać. Jest to warunek dla zdrowia kur nieodzowny. Aby materiału nie rozgrzebały po całym kurniku, trzeba kąpielisko odgradzić deską 20—25 cm szeroką. Dezynfekcję należy powtarzać co kilka miesięcy a kąpielisko odnawiać od czasu do czasu, wtedy uprzykrzone pasożyty więcej się nie pojawiają.

ODPAWKÓW ŚWIEC CZYSZCZENIE.

Sposób czyszczenia odpadków od świec.

Odpadki od świec są zanieczyszczone najczęściej resztkami knotów, zapalek itp. mechanicznych zanieczyszczeń. Odpadki należy stopić ostrożnie i jeśli mamy większą ilość ich, można cedić przez muslin, trzeba oczywiście ogrzać masę wysoko ponad temperaturę topnienia do jakichś 90°, aby nie krzepła już przy cedzeniu. Sposób taki uwolni odpadki od zanieczyszczeń mechanicznych drogą filtracji; aby oczyścić chemicznie, trzeba wiedzieć, z jakiego materiału składają się dane odpadki, zresztą rzadko zachodzi potrzeba takiego oczyszczania. Pozostały po cedzeniu stop można zużyć dalej do wyrobu wosku do podłóg, past do obuwia itp.

ONDULACYJNE PREPARATY.

Z czego składają się preparaty do ondulacji?

I. 20 g. fragantu rzuca się do 1 litra wody, dodając 1 g. fluorku sodowego i ogrzewając zlekką. Po 24 godzinach przesącza się (ew. pod zmniejszonym ciśnieniem). Do roztworu tego można dodać barwnika i nieco pachnidła. Płynem tym należy zwilżyć włosy, ułożyć odpowiednio, poczem wysuszyć. Fluorek sodowy

posiada własności trujące, więc lepiej zastąpić go innym środkiem konserwującym. II. 200 g. śluzu z pigw (1 : 5) miesza się stopniowo z mieszaniną 50 g. wody różanej, 0,3 g. kawsu borowego, 0,5 ol. geranii i 1,1 g. waniliny w 8 cz. spirytusu (96 proc.). Płyn ten należy przed użyciem wstrząsać. III. 5—10 g. tragantu pozostawić na przeciąg dwóch dni w 5 l. wody różanej, wstrząsając od czasu do czasu. Ciecz przekolorować, poczem zaperfumować. IV. 50 g. keratyny (substancja białkowata, znajdująca się w rogu, włosach, paznogciach, wełnie i piórach) rozpuścić w 300 g. stężonego amoniaku i 300 g. alkoholu. Do użytku należy 30 g. tego płynu rozcieńczyć 120 g. rozcieńczonego amoniaku.

OTRĘBY MIGDAŁOWE.

Jak przygotować otręby migdałowe?

100 g. proszkowanego makuchu migdałowego, 200 g. proszkowanego korzenia fiołkowego, 50 g. boraksu mieszamy razem. Do mieszanki dodajemy porcjami mieszanki składającej się z 150 g. oliwy, 1 g. olejku migdałowego, 2 g. olejku goździkowego, 2 g. olejku cynamonowego, 1 g. olejku cytrynowego i 1 g. olejku lawendowego. Po dobrem przerobieniu całej tej mieszanki, dodajemy 1500 g. mąki pszennej i przesiewamy wszystko przez drobne sito.

OWADÓW TĘPIENIE.

Czy istnieją środki do tępienia owadów w formie stożków, które przez spalenie niszczą owady?

Stożki takie sprepować można w następujący sposób: mieszamy 500 g. węgla drzewnego z 60 g. saletry potasowej (mieszać ostrożnie!) dodajemy 250 g. proszku na owady, 40 g. kwasu karbolowego i zapomocą kleju lub gumy urabiamy masę tak, aby otrzymać gęstą papkę. Papkę tę formujemy w stożki i suszymy. Należyćie wysuszone stożki dobrze się palić i niszczyć swym dymem robactwo radykalnie.

Przepis wytwarzania flitu do tępienia robactwa.

Zmieszać 10 g. pulveris dalmatici i 100 g. naphthae rectificatae. nastawić na 24 godziny. W celu zniszczenia przykrego zapachu nafty, dodać można salicylanu metylu, olejku cytrynowego, alkoholu amyłowego i t. p.

OLEJ DO PALENIA.

Przepis na dobre rafinowanie oleju rzepakowego do palenia.

Olej ten czyścimy w następujący sposób: Dodajemy nasamprzód krzemianu glinu lub kwaśnego siarczamu sodowego (80 g. wymienionych soli na 1 litr oleju). Wstrząsamy przez kilkanaście godzin i pozostawiamy w spokoju, aż oddzieli się warstwa roztworu tych soli od oleju. Tenże zlewamy powoli i ostrożnie do innego naczynia. Następnie wrzucamy do oleju 80 g. magnezu, 10 g. węglanu magnezu i 10 g. talku. Po ogrzaniu do 60° C w przeciągu 2 godzin, każemy ostudzić i odsączamy olej, celem usunięcia dodatków.

OLEJE I TŁUSZCZE.

Jak można usunąć przykry zapach w olejach i tłuszczach?

Znaną jest rzecz, że tłuszcze i oleje po dłuższym przechowywaniu, szczególnie w miejscu ciepłym, jęlczeją, czyli, że wydzielają dolne kwasy tłuszczowe, przez co nabierają zapachu nieprzyjemnego. Dla usunięcia tego zapachu zaprawiamy ogrzane tłuszcze mieszaniną składającą się z 90 g. Magnesiu usta, 5 g. Magnesium carbonicum i 5 g. Talcum. Po ogrzaniu tłuszczów i olejów przy temperaturze około 70° C w przeciągu godziny przykry zapach ginie. Oczywiście usunąć musimy potem mieszaninę magnezową z tłuszczów przez filtrowanie.

Jak odbarwia (bieli) się oleje?

Odbarwianie czyli bielenie olejów odbywa się różnemi sposobami. Już światło słoneczne oddziałuje na zabarwione oleje odbarwiając, chociaż bardzo powoli. Można także odbarwiać związkami chemicznymi. Do tego celu nadaje się Aluminium silicicum, związek krzemowo-glinowy, który wsypany do oleju, odbarwia go. Taki sam skutek wywołuje związek Natrium hydrosulfuratum, którego dodajemy do oleju w roztworze wodnym. Na litr oleju bierzemy około 70 g. tego preparatu. Po częstem wstrząsaniu przez 12 godzin pozostawiamy mieszaninę w spokoju, aż roztwór wodny wydzieli się zupełnie od oleju, poczem olej ostrożnie zlewamy.

OLEJEK NA OPALENIE.

Jak zrobić olejek na opalenie?

Do wyrobu olejków do opalania można użyć każdego olejku nieschnącego (roślinny), jak olej oliwny, z orzechów ziemnych (ol. Arachidis), olej sezamowy, ze słodkich migdałów itp. Dla zabarwienia stosuje się zwykle rozpuszczalny w olejkach chlorofil. Celem nadania chłodzących własności, można też dodać nieco mentolu. I. Olejku oliwnego 500 g., ol. z orzechów ziemnych 500 g., olejku świenkowego 10 g. i chlorofilu do zabarwienia na kolor pożądaný. II. 1 kg. oleju sezamowego, 5 g. olejku z kwiatu pomarańczy sztucznego, roztwór zabarwić. III. 500 g. oleju oliwnego, 440 g. ol. z orzechów ziemnych, 50 g. ol. Lauri prawdzi., 10 g. ol. Bergamotae ver. Ostatni olejek odznacza się pięknym soczysto-zielonym zabarwieniem i miłym zapachem. Zaznaczamy, że łatwo psujące się oleje roślinne należy zakonserwować.

OLEJ DO PODŁÓG.

Przepis na przyrządzenie oleju do podłóg.

Oleje do podłóg składają się najczęściej z bezwonnego oleju wazelinowego, ewentualnie zabarwionego odpowiednio. Zapomocą wosku i parafiny można także otrzymać preparaty podobne. I. 40 g. rafinowanego wosku montanowego, 10 g. cerezyny o wysokim punkcie topnienia, 30 g. parafiny 50/32 topi się na łaźni wodnej i dodaje zdala od ognia 920 g. terpentyny, mieszając do ostudzenia. Preparat można zabarwić i nadać mu zapach zapomocą olejku sosnowego, lub aromatu miodowego. II. Pyłochłonny piasek do podłóg. Należy nasycić drobny piasek, przesiany 2—5 proc. oleju wrzecionowego (3—4 stopni Englera) do tego stopnia, aby po wyściśnięciu piasku w rękach nie wydzielał się olej. Olej można zabarwić barwnikami anilinowymi, rozpuszczalnymi w olejach. III. 6 g. oleju do podłóg, 28 g. przesianego piasku, 60 g. trocin i około 0,6 g. olejku sosnowego. Trociny nasyczone ca. 10 proc. roztwor. chlorku magnezu nadają się również do tego celu.

OLEJKÓW ETERYCZNYCH FAŁSZOWANIE.

Czem fałszują olejki eteryczne?

Najczęściej spotykane zafałszowania polegają na dodatkach olejów tłustych, alkoholu, chloroformu, olejku terpentynowego i olejku geraniowego (dó oleju różanego). Podaję kilka sposobów wykrycia takich zafałszowań. Oleje tłuste można wykryć, zanurzając do badanego olejku skrawek papieru. Skrawek ten kładzie się następnie do parownicy porcelanowej i podgrzewa ją przez chwilę na łaźni wodnej. Skoro płama zniknie bez śladu, nie było zafałszowania — jeśli pozostanie tłusta, przeźroczysta płama, wiemy, że olejek był fałszowany olejem tłustym. Domieszka alkoholu: Kilka kropli badanego olejku z małym kryształkiem fuksyny wstrząsamy chwilę w próbówce. Skoro wystąpi wyraźne zabarwienie czerwone, wiemy, że próbka jest zafałszowana alkoholem — zabarwienie słabo różowe jest bez znaczenia. Stare zleżałe olejki bergamotowy i lawendowy, dają czasami także zabarwienie czerwone dzięki zawartości kwasu octowego. Naogół jednak metoda opisana daje wyniki zadowalające. Wykrywanie chloroformu: Do małej kolbki szklanej dajemy kilka cm badanego olejku eterycznego. Kolbkę zamykamy korkiem, przez który zatknięto rurkę szklaną, zgietą prostopadle. W otwór rurki wkładamy skrawek papierku jodo-skrobiowego. Zkolei ogrzewamy olejek do temperatury ca 70°, ogrzewając równocześnie rurkę (nie zapalić papieru), do czerwonego żaru. W razie obecności chloroformu, zabarwi się paperek na niebiesko z powodu tworzącego się chloru. Obecność olejku terpentynowego najłatwiej stwierdzić zapomocą wachu, odparowując nieco olejku. Zafałszowania olejku różanego zapomocą olejku geraniowego lub ol. *Palmarosae* stwierdzić można wstrząsając próbkę z odbarwionym, zapomocą kwasu siarkowego roztworem fuksyny. Obecność tych zafałszowań powoduje prawie natychmiast powstanie zabarwienia fioletowego lub niebieskiego. Prawdziwy, niezafałszowany olejek różany daje zabarwienie czerwone dopiero po pewnym czasie.

OLEJKÓW ETERYCZNYCH MĘTNIECIE.

Na czym polega mętnienie olejków eterycznych i jak je usunąć?

Mętnienie olejków eterycznych polega najczęściej na wydzielaniu się wody, której nie można oddalić i usunąć przez zwykłe sączenie. Zapobiec można mętnieniu olejków, dodając do nich 10 proc. czystego alkoholu (nie mniej, niektóre bowiem olejki straciłyby na trwałości). Alkohol rozpuszcza wodę, powodując sklarowanie się olejku i skutecznie zaradza mętnieniu, niebezpiecznemu zwłaszcza przy nagłych zmianach temperatury, a więc na jesień i wiosnę. Częstość wystarczy przenieść naczynie z olejkiem eterycznym zmętniałym do cieplejszej ubikacji i umieścić je w miejscu wolnym od zimnych przewiewów. Kto nie chce dodawać alkoholu, winien go zastąpić niewielką ilością odpowiedniej soli glauberskiej i wstrząsać naczynie z płynem kilkakrotnie, poczem odsączyć sól. Mętnienie olejków cytrynowego i pomarańczowego może pochodzić od wydzielających się wosków roślinnych. Tutaj można sobie pomóc przez zwykłe przesączenie.

PALENIE TYTONIU.

Dlaczego palenie tytoniu jest szkodliwe?

Najszkodliwszym składnikiem tytoniu jest nikotyna, która znajduje się w liściach i w dynie. Ilość nikotyny w papierosie jest różna, zależy to od jego gatunku; w każdym razie nawet najmniejsza dawka jest trująca. Innymi składnikami tytoniu są: amoniak, kwas azotowy, tłuszcz, kwas octowy, walerjanowy i cytrynowy, mające własności odurzające i wywołujące wymioty. Złe skutki używania tytoniu ujawniają się w pierwszym rzędzie w zapaleniu błony śluzowej ust, języka, krtani i oskrzeli, czemu towarzyszy kaszel i wydzielanie śliny w obfitszej ilości. Dlatego też ludzie palący często spluwają. Przez spluwanie tracą dużo śliny, która potrzebna nam jest do trawienia, nie mówiąc już o tem, że nie sprawia to miłego widoku. Szkodliwe zmiany zachodzą też w żołądku, objawia się to przez nudności, wymioty, brak apetytu, złe trawienie, bóle. Ujemny wpływ powiększa znajdująca się w papierosach bibułka, która spalając się, wytwarza dym. Dym ten niszczy nie tylko płuca lecz również zęby.

PAPIERKI Z ZAPACHEM.

Jak impregnuje się papierki zapachem olejków eterycznych?

Impregnowanie papierków roztworem olejków eterycznych możemy wykonać w następujący sposób: Używamy do tego celu porowatej cienkiej tektury. Budujemy sobie małą maszynkę, skła-

dająca się z cylindra, obracającego się w wannie, napełnionej roztworem olejków. W ten sposób przy jednym obrocie nasycić można kilkanaście papierków. Papierki te wyjmuje się, wkłada między bibułę do saczenia, w ten sposób mogą być suszone w bardzo krótkim czasie. Kilka przepisów na roztwory: 1. 50 g. nalewki bedźwinowej (Tct. Benzoës) i 50 g. nalewki goździkowej (Tct. Caryophyllorum). 2. 10 g. nalewki mętrowej (Tct. Myrrhae) i 10 g. tołubalsam. 3. 2 g. moszusu i 0,1 g. olejku różanego w 1 litrze alkoholu.

PARAFINA.

Jakimi środkami utwardzamy parafinę?

Środkiem usztywniającym parafinę jest stearyna, która przytem jednak obniża punkt topnienia pierwszej. Zamiast drogiej stearyny stosuje się małe ilości betanaftolu, anilid lub amid kwasu stearynowego itp., które zwiększają odporność świec na zginanie się. Tak zw. „świece złożone“ zawierają 20—30 proc. tych dodatków.

PASTA DO CZYSZCZENIA RĄK.

Z czego składa się pasta do czyszczenia rąk silnie zabrudzonych smołą, sadzami, oliwą maszynową i t. d.?

Pasta do czyszczenia rąk silnie zabrudzonych składać się może z następujących składników: 80 części mydła miękkiego, 5 części salmiaku, 30 części drobno proszkowanego pumeksu i tyle olejku terpentynowego, aż powstanie należyta pasta.

PASTA DO OBUWIA.

Przepis na sporządzenie pasty do obuwia, czarnej i kolorowej.

Bierze się cerae carnaubae 4 części, ceresini 8 części, paraffini solidi 8 części, migrosini 3 części, stearini 1 część, olei terebinthinae 36 części, benzoli 36 części. Stapia się nasamprzód wosk, cerezynę i parafinę, w stopie rozpuszczamy czerni i stearynę, ogrzewając do 80° C, poczem z pod masy usuwamy płomień, dolewając olejku terpentynowego i benzolu. Mieszamy od czasu do czasu aż do chwili zastygania, poczem ubijamy masę, dopóki nie nabierze połysku i konsystencji maziastej (około ½ godziny). Przed napełnieniem do pudełek ogrzewamy masę na kąpieli wodnej (ostrożnie z ogniem!) do konsystencji ledwie płynnej, poczem szybko wlewamy do pudełek. Do past kolorowych dodać zamiast czerni innych farb, rozpuszczalnych w tłuszczu. Można też pastę w inny sposób fabrykować: cerae montanae 140 części, cerae carnaubae 30 części, paraffini 60 części, cerae flavae 40 części, olei terbinthinae 70 części, pigmenti aż do właściwego zabarwienia. Stapiamy woski wymienione i parafinę, mieszając, przyczem jak najdalej od ognia dodajemy olejek terpentynowy z barwnikiem. Płynną jeszcze masę wlać do pudełek.

Przepis na sporządzenie t. zw. śnieżki.

Proszek do czyszczenia obuwia białego sporządza się według nast. przepisu: 60 g. straconego węgla wapnia i 40 g. bieli cynkowej miesza się starannie w moździerzu porcelanowym i napełnia proszek do odp. torebek. II. 40 g. kredy szlamowej, 30 g. węgla magnezowego i 30 g. bieli cynkowej miesza się itd. jak poprzednio. Przed użyciem należy zmieszać małą ilość tego proszku z makiem i mianić powstałą papkę zapomocą maleńkiej szczoteczki. Po wyschnięciu ostrożnie oczyścić obuwie z nadmiaru proszku.

Kamienie do czyszczenia obuwia: 200 g. jasnej dekstryny zmieszać w 250 g. zimnej wody, rozetrzeć dobrze i powoli ogrzać do zupełnego rozpuszczenia. Konserwować należy zapomocą 20 g. technicznego kwasu salicylowego. Celem sporządzenia kamieni przy pomocy tego „kleju“ trzeba go zmieszać z kredą szlamową, litoponami itp. i ugnieść na sztywną masę, poczem nadać kształt pożądanym i wysuszyć przy temperaturze 50°. Płyn do czyszczenia obuwia białego: 7 g. jasnej gumy arabskiej rozpuścić w 71 g. wody i rozrobić z 14 g. węgla wapnia straconego, 7 g. węgla magnezu i 1 g. formaliny. Lśniący białym zabarwieniem odznacza się płyn następujący: 7 g. białej gumy arabskiej, 70 g. wody, 13 g. straconego węgla wapnia i 10 g. technicznie czystego tlenku tytanu. Preparat ten należy zakonserwować. — Płyn do czyszczenia należy nanosić przy pomocy pendzla lub maleńkiej szczoteczki, dobrze wetrzeć, poczem wysuszyć obuwie.

PASTY DO ZĘBÓW.

Z czego zasadniczo składają się pasty do zębów?

Dobrą pastę do zębów (à la Bergamini) przygotowujemy w następujący sposób: 50 g. mydła olejowego (Sapo oleinicus) rozcieramy z 25 g. miękkiego cukru, rozpuszczamy mieszanekę w okowicie 40% aż do otrzymania należytej pasty, dodajemy cokolwiek olejku miętowego, barwnika anilinowego czerwonego i pastę już gotową pakujemy w tubki lub słoiki porcelanowe.

Przepis na pastę rozpuszczającą kamień nazębny.

Archiv. for. Pharmaci og Chemi 1927 poleca następujący przepis na pastę do zębów: Calc. carbon. levissim. 50,0, Natr. bicarbon. 10,0, Pancreatin 3,0, Ol. Menth. piperit. 1,5, Menthol. 0,3, Methyl. 0,3, Methyl. salicyl. 0,03, (gtt. I), Traganth-Glycerin ¼% q. s. (około 100—130,0). Mentol rozpuszcza się w oleju miętowym i salicylanie metylowym, roztwór ten miesza się z proszkami i w końcu dodaje Traganth-Glycerin. Traganth-Glycerin, otrzymuje się przez zmieszanie 0,75 g. proszku tragakanty z 5 g. spirytusu 90% i następne dodanie 95 g. gliceryny.

Recepty na dobrą pastę do zębów.

Najnowsze recepty na dobrą pastę do zębów zawarte są w patentach, które można wykupić względnie też w porozumieniu z autorem tychże w niektórych szczegółach zastosować. Pastę, o znanym składzie, dezynfekującą jamę ustną i odświeżającą sporządzamy w następujący sposób: 60 g. mydła olejowego (sapo oleinens). Mieszaninę tą rozpuszczamy w alkoholu czystym 40%-owym aż do otrzymania masy, posiadającej konsystencję „pasty“. Dodajemy 0.5 grama olejku miętowego lub nieco mentolu, wreszcie nieco barwnika anilinowego. Pastę w ten sposób sporządzoną łatwo można pakować do tub lub też do słoików porcelanowych.

Przepis na przyrządzenie pasty do zębów.

Pasty do zębów są uplastycznionymi proszkami do zębów. Rozróżniamy pasty „twarde“ i „miękkie“. Ostatnie nazywamy kremami; nadają się one specjalnie do napelniania w tuby. Jako czynnik tworzący pastę wchodzi w rachubę w pierwszym rzędzie proszek mineralny a następnie śluzu, które mają za zadanie związać proszek i glicerynę i niedopuszczyć do wyłączenia się tejże. Zjawisko wyłączenia się gliceryny występuje dość często w przypadku past bez śluzu. I. 1.5 kg. mchu (Carragheen) zalewa się 38 l. gorącej wody i gotuje przez 20 minut stale mieszając. Zkolei należy oczyścić gorący jeszcze śluz, wyciskając go przez sito wzgl. muślin, poczem dodać 6 litrów gliceryny 30° Bé dobrze mieszając. Do tej mieszaniny dodać 8.5 kg. lekkiego węgla wapnia strąconego i 6 kg. węgla magnezu strąconego i wszystko dobrze wymieszać, poczem w odpowiedniej maszynie czy moździerzu wygnieść. Skoro masa będzie jednolita, zabarwić ją według uznania i aromatyzuje: 200 g. ol. anisi, 200 g. ol. menth. piperitae, 150 g. mentolu. Otrzymaną pastę przeciska się przez drobne sito i napelnia do tub. — Pastę do zębów z krzemionką przyrządza się jak wyżej: 2.7 kg. mchu „carragheen“, 40 l. wody, 11 l. gliceryny 30° Bé, 6 kg. węgla wapnia strąconego, 4.5 kg. węgla magnezowego strąconego, 4.5 kg. krzemionki. (Kieselgur).

PAZNOKCI PIELEGNACJA.

Przepis wytwarzania różu płynnego do obwódek paznokci.

Mieszaemy 45 g. mączki (obojętnie jakiej), 30 g. talku, 22 g. bieli cynkowej i 5 g. węgla magnezowego, dodając porcjami 100 g. 10%-owego roztworu gumy arabskiej, wreszcie 0.5 g. karminu i pewną ilość pachnącego olejku.

Przepis na sporządzenie politory do paznokci.

Puder do polerowania paznokci: I. 40 g. proszku pumeksu (subt.), 15 g. talku, 45 g. tlenku cynku i czerwieni alizarynowej według potrzeby. II. 65 g. dwutlenku tytanu, 10 g. talku, 25 g. drobno sproszkowanego pumeksu — zaperfumować i zabarwić. III. 40 g. oleinianu cyny, 15 g. sproszk. pumeksu, 45 g. dwutlenku tytanu. Pasta. I. 0.5 tragantu, 1.5 gliceryny, 1 g. pachnidła, 1 g. kwasu borowego, 96 g. tlenku cyny i wody różanej do konsystencji miękkiej pasty. Zabarwić na czerwono. Ołówek do polerowania: 60 g. tlenku cyny, 30 g. kaolinu, 5 g. sproszkowanych korzeni ślazu, 5 g. sproszk. korzeni fiołkowych zmieszać z wodą i barwnikiem rozetrzeć na plastyczną masę. Napelnić do form i wysuszyć przy umiarkowanej temperaturze. Lakier do paznokci: I. 5 g. białych skrawków celulozoidu rozpuścić w 50 g. najczystszej octanu amyłowego (amyl. acetic.), 40 g. czystego acetonu bezwodnego i dodać roztwór 1 g. rycynowego olejku. Ia. w 40 g. absolutnego alkoholu. Lakier zabarwić można na różowo zapomocą rodaminu. Perfumowanie nie odnosi skutku, gdyż zapach octanu amyłowego i tak nie da się zakryć. II. 8 g. bezbarwnego celulozoidu, czystego octanu amyłowego 55 g., 30 g. alkoholu amyłowego czystego, 7 g. bezwodnego, czystego acetonu. Zabarwić 10 proc. roztworem eozyiny lub rodaminu.

PERFUMY.

Przepis na przyrządzenie perfum do chusteczek.

Pelargonia: 10,000 g. spirytusu 95%, 50 g. olejku różanego, 500 g. olejku geraniowego synt., 35 g. eugenolu, 12 g. waniliny, 1,100 g. Mousse de Saxe 1:100, 25 g. olejku bergamotowego, 15 g. piżma sztućcowego, 10 g. ol. Nesoli synt., 190 g. infusum benzoe. Geranium quadruple: 150 g. hiosp. olejku geraniowego, 2,000 g. infusum rosar. I. 60 g. ol. bergamotowego, 6 g. Ylang-Ylang-Manila, 100 g. infus. Moschon. 2,400 g. infus. Iridis, 1,000 g. spirytusu, 200 g. wody różanej, 5 g. Orgaël. Szkarłatna Pelargonia: 15,000 g. inf. mosor., 300 g. olejku geraniowego syntetycznego, 90 g. olejku geraniowego hiszpańskiego, 200 g. tinktury Ambröttol., 10 g. ol. Neroli synt., 10 g. olejku mandarynkowego, 150 g. infus. Tolu, 10 g. heliotropiny.

PIECÓW ŻELAZNYCH CZYSZCZENIE.

Przepis na przyrządzenie preparatu do czyszczenia pieców żelaznych.

Czynnikiem farbującym i chroniącym żelazo od rdzy jest w takich preparatach grafit, który znajduje się w ośrodku żywicznym lub mydlanym. Używać należy o ile możliwości grafitu szlamowanego. Do preparatów wodnistych dodaje się zazwyczaj 10—20 proc. gliceryny dla zapobieżenia wyschnięciu. Jako rozpuszczalnik stosuje się w przypadku past woskowo-żywicznych olej terpentynowy i jego namiastki. Na 1 część mieszaniny żywiczno-woskowej stosuje się 3—4 części rozpuszczalnika. Do wyrobu preparatów czyszczących rozciera się nasamprzód składniki stałe, grafit, sadze i niogrozyne z małą ilością roztworu mydła lub ciepłego roztworu żywicy z woskiem, a resztę dodaje się stopniowo do tak sporządzonego „zacieru“. I. Rozpuszcza się 70 g. mydła ziarnistego w 600 g. miękkiej wody, dodaje 20 g. formaliny, 150 g. gliceryny i mieszaninę przerabia z 650 g. grafitu. II. Sporządzamy emulsję z 200 g. surowego wosku montanowego, 20 g. potażu, 30 g. formaliny, 30 g. mydła, 900 g. wody, oraz 900 g. grafitu. III. Stopić 100 g. cerezyny, 20 g. surowego wosku montanowego, 600 g. oleju terpentynowego i rozrobić z 300 g. grafitu oraz 100 g. sadzy.

PIELEGNACJA BRWI I RZES.

W jaki sposób pielęgnować racjonalnie brwi i rzęsy?

Po użyciu pudru wystarczy posmarować rzęsy olejkami migdałowymi, powszechnie używanymi Rimmel, albo inne podobne wyroby, muszą być bardzo ostrożnie stosowane, a przede wszystkim używać go tylko do górnych rzęs i to tak dyskretnie, żeby się czasem można było obejść bez niego, nie wywołując tym zmiany wyrazu twarzy, gdyż wszystkie te środki w dniu chłodnym są bardzo niebezpieczne: jedna mała łza i katastrofa gotowa. Nie powinny one ani zeszywnieć, ani zlepić rzęs, mają je tylko poczernić, żeby wywoływały wrażenie dłuższych, a przede wszystkim, że je odchylić. Ażeby wyrównać linię brwi, najlepiej może powyrywać zbędne włoski i codziennie czesać je twardą szczotką, umoczoną w mieszaninie wazeliny i wody różanej. Zbędne włosy należy wyrywać samemu, a nie udawać się z tem do fryzjera. Szczypczyki nie powinny być zbyt wąskie. O ile brwi nie były jeszcze regulowane, należy wyrywać włosy stopniowo, a lekkie natarcie wazeliną zapobiegnie zaczerwienieniu. Łuk brwi powinien być wysoki i czysty w linii, żeby ten cel osiągnąć, nie należy wyrywać włosów zgóry, tylko od dołu, by powiększyć wolną przestrzeń nad okiem. Brwi muszą być gładkie, połyskujące, palcami ułożone w równą linię. Jasnych nie należy czernić, gdyż naturalne jasne są ładniejsze od poczernionych.

PIELEGNACJA RĄK.

Częste maczanie rąk chemikaliami, używanymi przy pracach fotograficznych, jak solami chromowymi, metolem, rodinalem, amidolem, solami szczawiovymi i t.d. powoduje powstawanie pęcherzy, ran i wyrzutów na skórze. Używanie rękawiczek gumowych przy takich pracach jest mniej wskazane. Jeżeli jednak pokryjemy ręce przed rozpoczęciem pracy warstwą tłusto-woskową, wtedy warstwa ta chroni skórę należycie.

Preparat odpowiedni przygotowujemy w następujący sposób: 100 g. mydła neutralnego rozpuszczamy przez ogrzewanie w 100 g. wody destylowanej, do gorącego roztworu dodajemy 100 g. wosku, po stopieniu wosku 10 g. amoniaku płynnego 30% i ogrzewamy słabo, aż do wyklarowania mieszaniki. Potem dodajemy 100 g. lanoliny lub smalcu wieprzowego i rozcieńczamy wodą, gdy masa jest za gęsta, aż do konsystencji miodu.

Użycie tego preparatu jest następujące: Po dokładnem zmyciu rąk mydłem zwykłym, namydlamy ręce jeszcze raz i razem z utworzoną pianą wcieramy w skórę spreparowaną masę w wielkości orzecha leśnego, aż skóra stanie się zupełnie suchą. Potem usuwamy mydło słabym strumieniem wody, rąk jednak nie wycieramy na sucho. Masa pozostała na skórze tworzy znakomitą ochronę przeciw działaniu związków chemicznych. Po ukończeniu pracy masę tłusto-woskową zmywamy dokładnie z rąk i skórę natłuszczamy lanoliną.

PIGULKI DO UST.

Jak się robi pigułki do ust?

Masę pigułkową „wiąże“ się masąprzód zapomocą roztworu gumy arabskiej, syropu lub gliceryny. Po należytem przerobieniu masy w moździerzu wyciska się ją, względnie walcuje na cienko i rozdziela na specjalnej maszynie na poszczególne pigułki, względnie „perelki“. Gotowe pigułki zalegać się w kulistym naczyniu, zależnie od ilości, kroplą, lub więcej gumy arabskiej, rozdziela ją równomiernie, aby otoczyć warstwą klejącą wszystkie pigułki i dosypuje proszku glinowego, wstrząsając następnie tak długo, aż pigułki będą miały srebrzystą powłokę. Oto przepis na masę pigułkową „Cachou di Bologna“: Rozpuścić 100 cz. Extractum Liquiritiae w 100 cz. wody i dodać 30 cz. Catechu pulv. i 15 cz. gummi arabici; całość odparowuje się do konsystencji ekstraktu i dodaje 2 g. pulvi subtilis corticis Cascarillae, carbonis liqui 2 cz., 2 cz. rad. Iridis florent., 2 cz. mastyksu. Do pół zastygniętej masy dodać jeszcze 2 g. Ol. menth. piperitae i 5 kropli tinct. Ambrae. Gotową masę rozwałcować na cienkie płytki, nałożyć srebro i pociąć na kawałeczki o kształcie rombów.

Cachou Prince Albert: 35 g. mucus Arecae, 7,5 g. Macis, 5 g. Cardamon, 7,5 g. wanilii, 2,5 g. Caryophylli, 10 g. rad. Irid. florent., 0,3 moszusu (półmo), 30 kropli ol. menth. piperitae, 20 kropli Ol. citri, 10 kropli Ol. Neroli, 5 kropli ol. cinnamoni, 20 g. rad. Liquiritiae pulv. Masę rozdzielić na pigułki po 0,05 g. i posrebrzyć. Do posrebrzania stosuje się srebro w płatkach.

Droghändler 1927.

PIWO.

Czem oczyszczają przewody do piwa?

Materiały i preparaty, służące do oczyszczania i dezynfekcji przewodów od piwa składają się najczęściej z nadboranów i chloranu potasu z domieszką boraksu, często też ze soli metali alkalicznych, a więc: fosforanów, węglanów lub kwaśnych węglanów sodu, potasu lub wapnia. Stosuje się roztwory tychże soli, ogrzane do 20°. Wypraktykowano następujące recepty: I. 3 cz. nadboranu sodowego (Natr. perboric.), 1 cz. sody kalcyonowanej; II. 2 cz. nadboranu sodowego, 1 cz. trójfosforanu sodowego, 1 cz. sody kalcyonowanej; III. 3 cz. technicznego ługu sodowego, 1,5 cz. sody kalcyonowanej, 0,18 cz. chloranu potasowego. Mieszać należy ług z sodą i dodać chloranu potasowego. Mieszankę przechować w hermetycznym zamknięciu ze względu na hygroskopijność składników.

Chcąc oczyścić przewody od piwa, można się posługiwać zarówno sodą, jak roztworami ługów żrących. Ostatnie działają najskuteczniej. Należy przyrządzić z 0,5 cz. ługu sodowego i 0,5 cz. sody amoniakalnej 10—20 proc. roztwór, do którego dodaje się przed użyciem 3—5 proc. wody utlenionej, która zaraz po dodaniu wydziela w szybkim tempie tlen. Roztwór taki niszczy natychmiast osady w przewodach (grzybki pleśni), nie nadaje się natomiast do czyszczenia rur aluminiowych, bo ługi rozpuszczają ten metal.

PLAM USUWANIE.

W jaki sposób usunąć można plamy atramentowe?

W handlu napotykamy na trzy grupy atramentów: galusowe, kampešzowe i anilinowe. Plamy z atramentu kampešzowego można w następujący sposób odróżnić od plam atramentu galusowego. Plamę rozcieramy silnie rozcieńczonym kwasem solnym. Atramenty galusowe rozpuszczają się w kwasie i stają się bezbarwne, atramenty zaś kampešzowe barwią się z kwasem solnym na żółto-czerwono. Atramenty anilinowe pozostawiają plamę o połysku metalicznym.

Plamy z atramentów galusowych traktujemy słabym roztworem kwasu solnego, przez co plama zwykle znika. Jeżeli pozostanie żółte zabarwienie, usuwamy je roztworem soli szczawiowej.

Plamy z atramentów kampešzowych usuwamy mieszaniną równych części amoniaku i spirytusu, poczem materiał płuczemy w czystej wodzie.

Plamy z atramentów anilinowych traktujemy gliceryną lub alkoholem 85 proc. Następnie traktujemy plamę paru kroplami roztworu podsiarczanu sodowego oraz paru kroplami octu.

Przepis na wywabianie plam powstałych od farb anilinowych.

10 części Acid. acet., miesza się z 30 częściami 90% Spiritus Vini, pocierając płynem plamę.

Jak się wyrabia sztyfciki czyszczące plamy na ubraniach?

Wołowej żółci 20 części, boraksu 10 części, Magn. carb. 25 części, mydła w proszku 70 części oraz mydła (Sapo viridis) tyle by móc uformować sztyfciki.

Przepis na płyn do wywabiania atramentu z drzewa.

10 części Acid. sulfur. i 20 części Aqua miesza się i pociera poplamione miejsca, poczem neutralizuje się miejsca kredą.

Jak usunąć można plamy atramentowe z wyrobów skórzanych?

Usuwanie plam odbywać się winno z należyłą ostrożnością, aby skóra sama na tem nie uciepiała. Przygotowujemy sobie dwa roztwory, pierwszy roztwór zawiera 7,5 g. kwasu szczawiowego w 50 g. wody, drugi 2,5 g. tiosiarczanu sodowego w 40 g. wody. Za pomocą miękkiego pędzelka zwilżamy plamy pierwszym roztworem, potem drugim i płyn ssujemy papierem do filtrowania. Jeżeli plamy są stare, zmywamy je poprzednio dla usunięcia tłuszczu i brudu czterochlorkiem węgla.

W jaki sposób usunąć plamy z tranu?

Plamy, powstałe z tranu leczniczego, smaru, czy też emulsji tranowej z dosyć dużą trudnością można usunąć. Brunatne te plamy najlepiej stosunkowo usuwa tróchloroetylen, czterochlorek węgla, ciężka benzyna i benzol. Jeżeli materiał, na którym jest plama, jest delikatny, należy zaschnięte plamy nasamprzód potraktować heksaliną, tetraliną, lub dekaliną, następnie usuwamy je przez macieranie czterochlorkiem węgla, benzyną itd. Wkońcu możemy miejsce oczyszczone w ten sposób wymyć dobrze wodą mydlaną, jednak tylko wtenczas, gdy materiał można wogóle prać wodą i mydłem.

PLASTELINA.

Sposób wyrabiania wosku do modelowania, t. zw. „Plastelina“.

Przepis: 740 części białego wosku, 40 części Ol. Sesami, 150 części Ol. Terebinthinae. Wosk topi się i następnie dodaje dalsze dodatki, w końcu dopiero dodaje się farbę.

Przepis na wyrób niewysychającej plasteliny szkolnej.

Jest dużo przepisów na wyrób bardzo dobrej plasteliny szkolnej. Podam niektóre z nich.

1. Zinci oxydati 5 części, glycerini 15 części ścieramy i do tej mieszaniny dolewamy wąskim strumieniem gorący stop, składający się z 30 cz. oleini, 10 cz. cerae flavae, 15 cz. olei ricini. Mieszaninę tę umieścić na kąpieli wodnej i małemi porcjami dodać następną mieszaninę, składającą się z: 24 cz. sulfuris subtilissime pulverati, 20 cz. kaolini subtilissime pulverati, 1 cz. talci. Gdy cała masa przez mieszanie stanie się jednolitą, zdjąć naczynie z kąpieli i mieszać do ostygnięcia, poczem zostawić na 3 dni w ciepłym miejscu. Po trzech dniach umieścić masę na zwilżonej desce i wilgotnym wałkiem zmieszać z farbą, licząc 1—2 cz. na 100 cz. masy. Jako farb używamy do zabarwienia: na czerwono — sztucznego zasadowego cynobru, na żółto — ochry żółtej, na brunatno — brunatu kaselskiego, na niebiesko — ultramaryny, na zielono — ultramaryny i ochry po równych częściach, na czarno — czerni winnej. Niektórzy polecają masę perfumować: czerwoną — wodą różaną, żółtą — olejkami cytrynowym, bronzową — aldehydem benzoesowym, zieloną — olejkiem ze szpilek sosnowych, niebieską — terpineolem, czarną — wanilią lub octanem amylu. Gotową plastelinę zawijać w papier pergaminowy, zwilżony gliceryną lub mleczanem sodowym, do którego można dodać trochę oleju parafinowego i lanoliny, by uniemożliwić wysychanie.

2. 1000 cz. cerae flavae, 130 cz. terebinthinae venetae, 65 cz. adipis suilli, całość stopić i dodać: boli albae 275 cz. Gęstą masę wlać do ciepłej wody i ugnieść.

3. Adipis lanae anhydri 10 cz., magnesiae ustae 10 cz., amyli tritici 15 cz., zinci oxydati 6 cz., boli albae 3 cz. Tłuszcz z węzy stopić, dodać pozostałych składników, masę wlać do ciepłej wody i w wodzie ugniatać, nie ogrzewając, do pożądanej plastyczności.

PLEŚNIOWY SMAK USUNĄĆ.

Czy można usunąć smak pleśniowy w koniaku?

Smak i zapach pleśniowy w koniaku i winie spowodowany jest obecnością grzybka pleśniowego przez używanie butelek niedostatecznie wyczyszczonych lub starych konków niewygotowanych, albo nieszczelne zakorkowanie. Smak i zapach taki usunąć można przez dodanie do płynów wody utlenionej 3% w stosunku 1 g. wody utlenionej na 100 g. konjaku lub alkoholu.

Pleśń na wyrobach skórzanych.

W celu zapobieżenia tworzeniu się pleśni na wyrobach skórzanych pocieramy skórę cienką warstwą oliwy, do której dodajemy ½% kwasu salicylowego.

POCENIE SIĘ.

Przepis na środek przeciw nadmiernemu poceniu się.

Przy nadmiernym poceniu się wykazano bardzo dobre wyniki 5%-ową formaliną. Przy poceniu się nóg zwilżamy pończochy tym płynem, poczem je suszymy. Przy poceniu się rąk używamy rękawiczek zwilżonych 5%-ową formaliną z dodatkiem wody kolońskiej. Podobnie zwilżamy koszule i suknie.

Jak zwalczać pot pod pachami?

Skuteczna walka z poceniem się pod pachami wymaga nieco skomplikowanych zabiegów. Stosowanie jednego tylko środka najczęściej zawodzi. — Na pierwszym miejscu należy nie żałować mydła i jak najczęściej wymywać — rzadziej natomiast używać płynów ściągających bardzo rozcieńczonych oczywiście. Dla zapobieżenia zapaleniom itp. dobrze jest po wymyciu pach napudrować je lekko. Zmywanie rozcieńczonym octem, wzgl. octem toaletowym o zawartości 1—1,5 proc. kwasu octowego również wywiera wpływ dobroczynny. Płynne środki przeciw poceniu się: I. 2 g. alunu, 2 g. kwasu borowego, 80 g. wody destylowanej, 16 g. spirytusu (70 proc.). II. 2 g. kwasu salicylowego, 98 g. rozcieńczonego 50 proc. spirytusu — części nierozpuszczone oddzielić przez odsączenie. III. 0,1 g. chinolu, 1,5 g. kwasu borowego i 98 gramów destylowanej wody. Płyn ostatni polecają gorąco w literaturze. IV. 2 g. kwasu octowego 80 procent. i 98 g. wody kolońskiej o zawartości 50—65 proc. alkoholu. Preparatem tym należy zwilżyć odparzone miejsca ciała po uprzednim wymyciu ich wodą. V. 2 g. formaliny 30 proc., 33 g. spirytusu 96 proc., 65 g. wody destylowanej. Do preparatów przeciw poceniu się pach nie należy używać roztworów formaliny, zawierających ponad 0,5—1 proc. formaldehydu. VI. 3 proc. Liquor Alumini acetico tartarici. Brać łyżeczkę od herbaty tego płynu na 0,25 litra wody i zmywać nim pachy. Puder przeciw poceniu się pach. I. 1 g. kwasu salicylowego, 3 g. kwasu winnego, 3 g. kwasu borowego, 45 g. tlenku cynku i 45 g. sproszkowanego korzenia fiołkowego. II. 0,5 g. kwasu winnego, 0,5 g. kwasu salicylowego, 10 g. kwasu borowego, 20 g. tlenku cynku, 40 g. talku. III. 10 g. tlenku glinu (Alumin. ust.), 100 g. węglanu magnezowego, 100 g. sproszk. korzenia fiołkowego, 1 g. Caryophyll. pulv.

Z jakich składników chemicznych składa się proszek na poty?

Jest wiele proszków na poty. Najcharakterystyczniejsze z nich składają się z: acidi salicylici 3 części, amyli tritici 10 części, talci 87 części, albo z acidi salicylici 3 części, amyli tritici 10 części, talci 43 części.

Przepis na maść przeciwko poceniu się.

Jeśli chodzi o pocenie się nóg podajemy następujący przepis: lanoliny bezwodnej 160 g., łożu salicylowego 750 g., proszku mydlanego 70 g., formaliny (35 proc.) 400 g., parafiny 30 g., tymolu 10 g. Dobry jest też nast. przepis na proszek przeciw poceniu się nóg: krochmalu ryżowego 1000 g., talku 5600 g., taniny 180 g., kwasu salicylowego 200 g., nadboranu sodowego (natrium perboricum) 500 g. Przeciw poceniu się rąk: gliceryny 300 g., kwasu borowego 100 g., boraksu 300 g., kwasu salicylowego 300 g., wody różanej 600 g., spirytusu 500 g.

POPARZENIA.

Jak postępować w przypadku poparzenia skóry stężonym kwasem siarkowym lub azotowym?

Pierwszym i doraźnym środkiem leczniczym jest i będzie zawsze woda, użyta w dużych ilościach. Należy w zagrożonych miejscach ustawić łatwo dostępne butle z destylowaną wodą (gdy niema wodociągu). W większych zakładach należy mieć stale napełnioną wannę z wodą, do której wskakuje sparzony kwasem siarkowym lub azotowym. Do zubożenia trzeba urządzić „pogotowie naczyń“, zawierających rozcieńczone alkalia, sodę, natrium bicarbonicum, magnezję, również mydło płynne. Po dłuższym płókaniu wodą można rany opatrzyć grubymi bandażami z maści taninowej. Do oka, skaleczonego kwasem, należy po krótkim wypłókaniu wodą, wlać kilka kropel roztworu kokainy, by uśmierzyć ból i zapobiec skurczowi powiek. Następnie znówu płókać oko obficie wodą. Gdy wreszcie kwas dostał się do przewodów pokarmowych, trzeba natychmiast wlać do ust stężone mleko magnezjowe. Dobrze działa również w tym przypadku 1 część palonego wapna i 2 części cukru w większej ilości wody. Ciecz tą należy przygotować świeżą.

PODUSZKA SAMOCZYNIE SIĘ OGRZEWAJĄCA.

Co zawiera samoczynnie ogrzewająca się poduszka?

Samoczynnie ogrzewające się poduszki zawierają tlenki metali, niektóre sole i proszki z metali lub innych substancji. Jeden z patentów np. podaje mieszaninę o składzie następującym: tlenek wapnia, proszek z żelaza, chlorek miedzi i miedź.

PODLÓG CZYSZCZENIE.

Z czego składają się materiały do czyszczenia podłóg?

Drobny, przesiany piasek nasycy się olejem mineralnym do tego stopnia, aby pod wpływem nacisku nie wydobywał się olej. Piasek ten absorbuje pył, można go zabarwić za pomocą barwnika, rozpuszczalnego w tłuszczach i dodać terpentyny itp. II. 12 cz. oleju do podłóg, 28 g. piasku przesianego, 60 g. trocin, 0,5 g. olejku sosnowego. Trociny sproszkowane, zwilżone wodą, względnie 10 proc. roztworem chlorku magnezu, zapachowane przed dodaniem wody olejkiem aromatycznym nadają się doskonale jako „pochłaniacze pyłu“. Nowoczesny przemysł wypuścił na rynek cały szereg produktów, które prócz wiązania kurzu mają jeszcze własności dezynfekujące.

PODLÓG GŁADZENIE.

Przepis na wyrób proszku do gładzenia podłóg.

Jeżeli chodzi o gładzenie sali, gdzie zwykle zabawowicze wnoszą wiele piasku (na wsiach), polecana jest mieszanka 100,0 Talcum venitum i 50,0 skrobków woskowych lub cerezynowych. W miastach froteruje się podłogi.

POMADKA DO UST.

Z jakich składników chemicznych można wyrabiać dobrą pomadkę nietrującą do ust?

Pomadka do ust biała składa się z: cerae albae 2 cz., cetacei 2 cz., olei amygdalarum 3 cz., albo z cerae albae i cetacei 60 cz., olei amygdalarum dulcium, olei bergamotae, citri 4 cz., olei amygdalarum i amararum aetherei 5 cz., pomadka do ust różowa składa się z cerati labialis albi i alcanthini w odp. ilościach zmieszanych.

Przepis na sporządzenie pomadek do ust.

Podajemy kilka przepisów na sporządzenie pomadek do ust. 1. 5 cz. olbrotu (cetaceum) niezjełczalego, 30 cz. białego wosku, 60 cz. oleju migdałowego; 2. 90 cz. ol. migdałowego, 60 cz. wosku, 10 cz. olbrotu; 3. 60 cz. oleju migdałowego, 35 cz. wosku, 5 cz. olbrotu; 4. 450 cz. cerezyny, 550 cz. ol. Vaselinei. 5. Pomadka z mentolem: 240 cz. parafiny, 240 cz. olbrotu, 480 cz. lanoliny, 10 cz. rezorcyny, 30 cz. mentolu. Powyższe zestawy stapia się i wlewa do form. Do wyrobu pomadek nie należy używać gliceryny ani kwasu salicylowego. Celem zabarwienia ich na czerwono trzeba dodać alkaniny. Otrzymane zabarwienie będzie blade-czerwone. Ołówki do ust są pewnego rodzaju kryjącymi szminkami i skład ich jest odmienny od podanego. Np. 200 cz. stearyny najczystszej, 500 cz. białego oleju wazelinowego, 500 cz. białego wosku, 200 cz. cerezyny białej, 400 cz. parafiny; dla zabarwienia należy dodać barwników, dostarczanych przez fabryki specjalnie do wyrobu szminek.

POWIETRZA ODŚWIEŻANIE.

Przepis na płyn do odświeżania powietrza w kinie, w salach i t. p.

I. 1,5 g. olejku eterycznego z kwiatów rozpuszcza się w 65 g. 96% spirytusu i zaddaje 30 g. 40% formaldehydu. II 10 g. olejku z agliwa, wolnego od terpentyny, 60 g. spirytusu 96%, 30 g. 40% formaldehydu.

*

W jaki sposób odświeżyć i oczyścić powietrze?

Oczyszczacze powietrza lub płyty dezynfekujące sporządza się w rozmaity sposób. Można je przygotować z gipsu, niepalonej gliny i glinki, którą napaja się dezynfekującą cieczą i równocześnie pachnidłami np. 2—3 proc. roztworem mydła potasowego, 10—12 proc. surowego krezolu i tyleż samo formaldehydu. Jako pachnidła dodaje się mieszaninę, składającą się z części olejku świerkowego, 2 części olejku eukaliptusowego i 1 części tymolu. Z tej mieszaniny dodaje się do 100 części odświeżającej cieczy 5—10 części pachnidła. Gdybyśmy chcieli sporządzić odświeżacz powietrza z pardwuchlorobenzolu, trzeba uzyskać licencję fabryki. Podobnemu zastosowaniu ulega sześciochloroetan, który paruje powoli i posiada słaby, aromatyczny zapach, przypominający kamforę. Płyty wyżej wspomniane można również sporządzić ze stopionej naftaliny, do której dodajemy pewne dodatki. Np. stapiamy 400 g. naftaliny, 10 g. płynnego kwasu karbolowego, 25 części olejku eukaliptusowego. Mieszaninę stopioną wylewa się do odpowiednich form.

W jaki sposób odświeżyć powietrze w ustępach domowych?

Do odświeżania powietrza w ustępach domowych stosuje się płyty z gipsu lub niepalonej gliny, które pol się cieczami o działaniu dezynfekcyjnym i domieszką pachnących olejków. Ciecz dogodną przygotowujemy w sposób następujący: 2—3%-tawy roztwór mydła potasowego miesza się z 10—20% krezolu surowego, dodając do tego 15% formaliny. Dodatek 5—10% olejku eukaliptusowego nadaje tej mieszaninie dezynfekcyjnej przyjemny zapach.

S. R.

Odświeżacze powietrza o zapachu jodłowym.

Chcąc sporządzić odświeżacze powietrza w formie stałej posługujemy się zawsze naftaliną, jako produktem zasadniczym. Związek ten posiada przenikliwy zapach własny a ponadto jest b. tani. Naftalinę stapia się na łaźni wodnej przy ca 80° C i zaddaje w stanie płynnym pachnidłem, poczem wylewa do form. Olejku jodłowego o najrozmaitszych gatunkach dostarczają fabryki olejków eterycznych. Perfumowanie można też skutecznie zapomocą eukaliptolu, octanu bornylowego, cytralu, kumaryny i tymolu. Ilości pachnidła zastosowuje się podług ceny, którą chcemy osiągnąć. Dla przyspieszenia procesu ulatniania dodaje się maki drzewnej

(pył), natomiast przedłużająco wpływają domieszki parafiny lub cerozyny. Chcąc wylewać masę na tablice tekturowe można domieszać oleju parafinowego. Małe domieszki fenolu krystalicznego (kwasu karbolowego) mogłyby także wpływać dodatnio. — Zaleca się jednakże wypróbować według podanych tu ogólnych wskazówek na małą skalę. Kombinowanie pachnidel nie daje się bowiem ująć w ramy niewzruszalnych pewników, prowadząc często do nie miłych efektów.

PROSZKI DO PRANIA.

Jak należy stwierdzić procentualną zawartość mydła w proszkach do prania?

20 g. proszku rozpuszczamy w gorącej wodzie destylowanej i do roztworu dodajemy małemi porcjami kwas solny aż do ustania wydzielania się dwutlenku węgla i silnie kwaśnej reakcji roztworu. Wydzielone kwasy tłuszczowe pływają na powierzchni płynu i przechodzą po ostudzeniu w masę stałą. Masę tą ostrożnie zbieramy, usuwamy resztki wody zapomocą papieru do filtrowania i ważymy. Ponieważ mydła zawierają około 60% kwasów tłuszczowych, z otrzymanej ilości możemy obliczyć, ile mydła dany proszek zawiera, np. w 20 g. proszku stwierdziliśmy 3 g. kwasów tłuszczowych, wobec czego w 100 g. proszku 15 g. kwasów tłuszczowych, czyli 25 g. mydła.

PROSZKI DO PIECZENIA.

Z czego składają się proszki do pieczenia?

Proszki do pieczenia zawierają przeważnie kwas winny (Acidum tartaricum), kwaśny węglan sodowy (Natrium bicarbonicum) z domieszką mąki lub mączki. Proszek wystarczający na 1 kg. mąki ma składniki następujące: kwasu winnego 15 g., kwaśnego węglanu sodu 20 g. i mąki pszennej 35 g. Aby wstrzymać zbyt szybkie wydzielanie się dwutlenku węgla należy kwas winny zwilżyć wodą i zmieszać z mąką. Po wysuszeniu mieszanki w temperaturze pokojowej dodajemy kwaśnego węglanu sodowego. Sposób ten powoduje dostanie się kwasu winnego do poszczególnych tkanek mąki, przez co przy ogrzewaniu wydziela się dwutlenek węgla powoli i równomiernie.

*

Z czego składają się najnowsze proszki do pieczenia?

Dotychczas proszki do pieczenia składały się głównie z kwaśnego węglanu sodowego. Kwaśny węglan rozkładał się w pieczywie, przyczem ulatniał się gazowy dwutlenek węgla i spulchniał ciasto. Najnowszy wynalazek dostarcza proszku, który w temperaturze wypiekania rozkłada się tylko w lotne składniki, jak dwutlenek węgla i aceton, nie pozostawiając po sobie żadnego śladu w pieczywie. Jest to t. zw. kwas acetonodwukarboksylowy, który otrzymuje się przez podziałanie stężonego, dymiącego kwasu siarkowego na kwas cytrynowy. Produkt w ten sposób otrzymany przekształtówuje się w eterze octowym. Proszek można już bezpośrednio mieszać z ciastem. Jest on substancją trwałą i nierozkładającą się w zwykłej temperaturze. Próby liczne wykazały, że aceton, wywiązujący się z pieczywa, ulatnia się bez śladu. Dwunitrofenylohydrazyna (2,4), nadzwyczaj czuły odczynnik na aceton, nie reagował z wodnym roztworem pieczywa.

PROSZEK DO ZĘBÓW.

Przepis na sporządzenie proszku do zębów białego i różowego.

Biały proszek składa się z 100 części węglanu wapnia oraz z 1,25 części olejku miętowego. Olejek mieszamy z początku z małą ilością węglanu wapnia. Potem dodajemy resztę węglanu i przesiewamy przez sito.

Różowy proszek sporządzamy przez zcieranie w moździerzu 90 części węglanu wapnia, różowego mydła lekarskiego (10 części) i 1,25 części olejku miętowego.

PRYSZCZYCA U TRZODY CHLEWNEJ.

Niejednokrotnie drogista musi być weterynarzem, ludność wiejska bowiem przywykła już do podobnych rad, które są „tańsze“, aniżeli u weterynarza, a również skuteczne. Idziemy więc pp. drogistom z pomocą, ogłaszając różne skuteczne rady.

Częstą i rozpowszechnioną chorobą między trzodą chlewną jest — pryszczycą, — która objawia się charakterystycznym ślinieniem, oraz wysypką i pęcherzykami na błonie śluzowej, ryju, racicach (w szparach) i w jamie gębowej. Wskutek tych cierpień trzoda kuleje i często nawet gorączkuje.

Jak zapobiegać i leczyć?

Chore sztuki trzody trzeba natychmiast odizolować od reszty zwierząt, umieszczając je w suchej, widnej i wygodnej ubikacji, w której podłoga nie może być cementowa i wysłana miękką ściółką, często zmienianą. Następnie należy przeprowadzić dezynfekcję racic i szpary międzyracicowej, pedzłując 3% roztworem pyoktanniny. Pedzłowanie winno się odbywać dwa razy dziennie i to rano i wieczorem.

Jak odżywiać chorą trzodę?

Zachorzałym zwierzętom należy podawać taką paszę, by nie drażniła jamy gębowej. Najwięcej zalecić można kwaśne mleko, maślanke i młodą zieleninę.

W czasie choroby części trzody nie można podawać zdrowej trzodzie paszy w tych samych naczyniach, co chorym zwierzętom.

St. K.

PREPARAT DO CZYSZCZENIA LINOLEUM.

Do utrzymywania linoleum można używać wszystkich płynów froterowych. Do czyszczenia nadają się specjalnie mydła na rozpuszczalnikach (parte, w koncentracjach od 1—2,5 proc. Mydło także składa się z 500 cz. oleiny, 500 cz. heksaliny, 200 cz. ługu potasowego 50° Bé i 300 cz. wody. Proces zmydlenia przeprowadza się w temperaturze 60—70°. Olejów wiążących pył (pyłochłonnych) nie zaleca się używać, gdyż zawierają oleje mineralne, które smarują i mażą linoleum i nie czyszcząc go, zmękczają zczasem „linoksyn“, zmniejszając trwałość linoleum. Czyszczeniu zapomocą małych ilości zemulgowanego oleju mineralnego nie stoi nic na przeszkodzie.

PRZEMAKANIE OBUWIA.

Środek przeciw przemakaniu obuwia.

50 g. parafiny, 100 g. asfaltu rozpuszczamy w 100 g. oleju lnianego ogrzanego, dodajemy 300 g. tranu i cośkolwiek barwnika czarnego anilinowego. Dla zakrycia nieprzyjemnego zapachu można dodać kilka gramów nitrobenzolu, olejku melisowego lub podobnych zapachów.

PRZEWODÓW OCZYSZCZANIE

Czem oczyszczać przewody od piwa?

Materiały i preparaty, służące do czyszczenia i dezynfekcji przewodów od piwa składają się najczęściej z nadboranów i chloranu potasu z domieszką boraksu, często też ze soli metali alkalicznych, a więc: fosforanów, węglanów, lub kwaśnych węglanów sodu potasu lub wapnia. Stosuje się roztwory tychże soli, ogrzane do 20°. Wypraktykowano następujące recepty: I. 3 cz. nadboranu sodowego (Natr. perboric.), 1 cz. sody kalcynowanej; II. 2 cz. nadboranu sodowego, 1 cz. trójfosforanu sodowego, 1 cz. sody kalcynowanej; III. 3 cz. technicznego ługu sodowego, 1,5 cz. sody kalcynowanej, 0,18 cz. chloranu potasowego. Mieszać należy ług z sodą i dodać chloranu potasowego. Mieszaniny przechowywać w hermetycznym zamknięciu ze względu na hygroskopijność składników.

Chcąc oczyścić przewody od piwa, można się posługiwać zarówno sodą, jak roztworami ługów żrących. Ostatnie działają najskuteczniej. Należy przyrządzić z 0,5 cz. ługu sodowego i 0,5 cz. sody amonjakalnej 10—20 proc. roztwór, do którego dodaje się przed użyciem 3—5 proc. wody utlenionej, która zaraz po dodaniu wydziela w szybkim tempie tlen. Roztwór taki niszczy natychmiast osady w przewodach (grzybki pleśni), nie nadaje się natomiast do czyszczenia rur aluminiowych, bo ługi rozpuszczają ten metal.

PUDER FRYZJERSKI.

Przepis na sporządzenie pudru fryzjerskiego i toaletowego.

Puder fryzjerski sporządza się fabrycznie w następujący sposób: Podstawowymi substancjami są m.p.: 450 g. mączki ryżowej lub jakiegokolwiek innej, 300 g. talcum, 220 g. bieli cynkowej i 50 g. węglanu magnezu (lekkiego). Do tej masy dodaje się odpowiedniego barwnika i jako środek wiążący, nieco fragantu lub gumy arabskiej. Puder toaletowy sporządza się w ten sposób fabrycznie, że do wyżej opisanej mieszaniny dodaje się, po dodaniu perfum, tyle wody, aż osiągnie się konsystencję ciasta, które rozdzielamy na kawałki i suszymy. Po wysuszeniu proszkuje się całą masę i wsypuje do pudernicy.

*

Jakich farb lub olejków perfumowanych trzeba dodać do pudru celem uzyskania żadanego koloru lub zapachu i w jaki sposób?

Jeśli chodzi o farby, to stosujemy wszystkie prawie barwniki anilinowe, wykaz i kolor posiada każda drogerja lub hurtownia. używa się najczęściej następujące olejki perfumowe: oleum bergamottae, tinct. moschi, tinct. benzoes, aqua coloniensis, olej cytrynowy, pomarańczowy, tymianowy, olej świenkowy, eukalyptusowy, olejek różany, fiołków, bzu, hiacyntu, tuberozy i t. d. Ostatnie preparaty są drogie.

RDZA.

Rdzę z przedmiotów zardzewiałych łatwo usunąć można preparatem, który przygotowujemy w ten sposób, że 30 części drobno sproszkowanego szmerglu mieszamy z 20 częściami oleiny, 2 częściami łogu i 4 częściami parafiny.

Najpierw topimy tłuszcze i do stopionej masy dodajemy szmergel i mieszamy aż do ostudzenia masy. Masa ta usuwa znakomicie rdzę i nie niszczy części metalowych.

*

Z czego składają się mieszanki do czyszczenia lufy u karabinów, aby uchronić ją przed rdzewieniem?

Preparaty do czyszczenia lufy u karabinów są dwójakie: płynne i maziste. Płynne składają się z oleju lnianego i alkoholu amylowego, lub podobnych składników. Mazisty preparat przygotować możemy w następujący sposób: Z oleju rycynowego, ługu sodowego i alkoholu przygotowujemy mydło, do którego dodajemy przez ogrzanie glicerynę, ług sodowy i alkohol, az do wyklarowania mieszanki.

*

Z czego składają się proszki przeciw rdzewieniu stali?

Proszki przeciw rdzewieniu stali sporządza się z talku w połączeniu z tłuszczami mineralnymi, parafiną i wazeliną, tłuszcem z wełny obojętnym itp. Celem lepszego zmieszania można użyć rozpuszczalników tłuszczu, które się potem odparowuje. Używa się na 1 część tłuszczu 2 części rozpuszczalnika. Można też do 1 części stopionego tłuszczu domieszać 10 części talku.

REKAWICZEK PRANIE.

Jak pierze się skórkowe rękawiczki?

Należy przygotować zimną wodę i rozpuścić w niej dostatecznie dużo mydła. W tym roztworze wyprać z brudu rękawiczki. Wyprane rękawiczki włożyć do świeżej mydlanej wody i dobrze wypłókać. Nie zaszkodzi dodać do wody kilka kropli gliceryny. Wypranych rękawiczek nie należy suszyć przy ciepłym piecu. By rękawiczki w czasie suszenia nie zeszywniały, należy je często rozciągać i przecierać.

ROZCZYN DO ZRASZANIA DRZEW OWOCOWYCH.

Jakim roztworem zrasza się na wicsnę bezlistne drzewa owocowe?

Drzewa owocowe w stanie bezlistnym zrasza się 2—4% cieczą bordoską lub 4% cieczą burgundzką.

Ciecz bordoską sporządza się w sposób następujący: W niemetalowym naczyniu należy rozpuścić (do sporządzenia np. 2% roztworu) w 100 litrach wody 2 kg. siarczanu miedzi (siniego kamienia), w drugim zaś naczyniu, również niemetalowym, zagasić 2 kg. świeżego, niegaszonego wapna, a gdy się rozpadnie w proszek, przyrządzić mleko wapienne, dolewając 50 litrów wody. Następnie należy roztwór siarczanu miedzi powoli wlewać do mleka wapiennego, ciągle płyn mieszając. Powinniśmy otrzymać delikatną, niebieską zawiesinę w cieczy. Ciecz tą należy przecedzić przez sito i dodać 1 litr zwykłego mleka, by zwiększyć przyleganie do kory. Ciecz bordoską należy stosować zaraz po sporządzeniu.

Ciecz burgundzka może w zupełności zastąpić cieczę bordoską, jeżeli nie posiadamy do przyrządzenia jej świeżego, niegaszonego wapna. Aby sporządzić 2%-ową cieczę burgundzką, należy na 100 litrów wody użyć 2 kg. siarczanu miedzi (siniego kamienia) oraz 1 kg. sody krystalicznej. W niemetalowym naczyniu należy w 50 litrach wody rozpuścić 2 kg. siarczanu miedzi. W innym naczyniu, również niemetalowym, należy w 50 litrach wody rozpuścić 1 kg. sody krystalicznej. Roztwór siarczanu miedzi wlewamy wolno do roztworu sody, ciągle płyn mieszając. Celem zwiększenia przylegania cieczy, należy dodać 1 litr zbieranego mleka. Siarczan miedzi (siny kamień) bardzo wolno rozpuszcza się w zimnej wodzie, szybko zaś rozpuszcza się nawet w niewielkiej ilości gorącej wody. Zwykle więc siarczan miedzi rozpuszczony w niewielkiej ilości wody gorącej, rozprowadza się wodą zimną.

Przy sporządzaniu cieczy bordoskiej i burgundzkiej, odpowiedni jest siarczan miedzi 100% marki „Boruta“, który jest wyrobiany przez krajową firmę „Przemysł Chemiczny w Polsce“, Sp. Akc., w Zgierzu.

ROZPUSZCZALNOŚĆ FARB W SPOIDŁACH.

Dla zbadania rozpuszczalności farb w spoidłach przyrządza się w przypadku farb olejnych roztwory tychże i maluje nim jakąkolwiek powierzchnię. Powłoka pozwala się wyschnąć powierzchnię, poczem nakłada się cieniutką warstwę bieli olejowej. Skoro farba spodu nie będzie trwała, natenczas przebiega się przez warstwę bieli. W przypadku farby wapiennej sypie się małą jej ilość do próbówki szklanej na to cośkolwiek wody letniej, poczem wstrząsa się zawartość. Po odpadnięciu osadu należy uważać, czy roztwór klarowny jest zabarwiony. Skoro tak, farba jest rozpuszczalna w wodzie. Farb wapn. z cząstkami nierozpuszczonej farby nie można w ten sposób badać, ponieważ barwnik rozpuszczony wiąże się natychmiast z osadem. („Drog. Jahrb.“ 1931.)

RUREK SZKLANYCH ZGINANIE.

W jaki sposób zginać rurki szklane?

Wnętrze rurki szklanej wypełnia się azbestem włóknistym, co zabezpiecza przed zapadaniem się rurki. Azbest nie przytapia się do szkła i po ostygnięciu daje się usunąć przy pomocy kawałka drutu.

RUM.

Co to jest rum?

Zrozumiemy się to najlepiej, gdy się poda sposób fabrykacji rumu. Otóż trzcinę cukrową (pędy) uwalnia się w styczniu lub lutym, kiedy zawiera najwięcej soku, z liści i zawozi w wielkich ilościach do t.zw. młynów cukrowych. Pędy cukru trzcinowego wrzuca się do przewodu, który prowadzi je nasamprzód do walcowatych kół, które gniotą je z grubszą. Stamtąd idą do coraz węższych pras, z których wycieka obficie sok. Sok odparowuje się w specjalnych kotłach próżniowych do $\frac{1}{5}$ swojej objętości. Kryształizuje cukier, który wędruje po oczyszczeniu w świat, pozostaje melasa, gęsta, czarna masa, podobna do brunatnego miodu. Tę melasę poddaje się teraz w kadziach fermentacji, która trwać może od 48 godzin do kilku tygodni. Sfermentowaną melasę rozcieńcza się wodą, poddaje się w specjalnych naczyniach destylacji. Destylat gromadzi się w butelkach i to jest właśnie rum, dobry środek przeciw zaziębieniom i t.d. Można go oczyścić wprost z soku trzcinny cukrowej otrzymać. Rum w handlu znajdujący się, jest jednak najczęściej produktem zafalszowanym. Falszuje się go na miejscu, w tych krajach, które go importują, po przewiezieniu przez granicę celną.

SKÓREK GARBOWANIE.

Jak należy garbować skórki kocie, zajęcze i t.p.?

Skórki należy wprzód zmyć wodą, by usunąć wszelkie nieczystości, jak krew i t. p. następnie przeży się je na desce i przymocowuje gwoździkami, włosem do deski. Po przymocowaniu płóce my powtórnie skórki i w dalszym ciągu naprężamy, poczem kilkakrotnie przeciera się mieszką z Alumen plv. i 20 proc. Natrumchlorid. Po ukończeniu powyższego procesu, zwalnia się skórki z gwoździków, zawija, chowa do naczynia przez tydzień, poczem znowu się płóce, przeży i naciera mieszką z dodatkiem gliceryny, lub lanoliny, aż do wybielenia skóry.

SIARKOWODORU USUNIĘCIE.

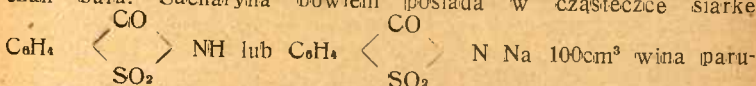
W jaki sposób usunąć siarkowodor z mieszaniny gazów?

Siarkowodor można usunąć z mieszaniny gazów przez płókanie roztworem sody lub też alkalicznym roztworem koloidalnego wodorotlenku żelaza. Gdy siarkowodor przepływa w większych stężeniach, trzeba go spalić np. nad rozżarzonym węglem. Wreszcie można według metody Donath'a mieszaninę gazów oczyścić z siarkowodoru przez przepuszczenie jej nad sproszkowanym braunsztynem. Który z podanych sposobów byłby najodpowiedniejszym, trzeba by rozstrzygnąć doświadczalnie, zależy to wogóle od ilości przepływającej mieszaniny gazów, jak i w szczególności od ilości zawartego w niej siarkowodoru.

SACHARYNA.

Jak można najprościej wykryć sacharynę w cieczy?

Płyn podejrzany o zawartość sacharyny zakwaszamy 5 cm³ kwasu siarkowego (c. wł. 1,134 = 17,1° B^e = 18,96%) i wypłóczmy 50 cm³ mieszaniny z równych objętości eterów etylowego i naftowego; po odparowaniu eteru próbujemy pozostałość na smak. Jest to najlepszy i najprostszy sposób wykrywania sacharyny, sposób, który pozwala wykryć 1 mg. sacharyny w 100 cm³ płynu. — H. Wykrywanie sacharyny w winie i spirytualjach jako siarczan baru. Sacharyna bowiem posiada w cząsteczce siarkę

SMAR DO OSI.

Przepis na smar do osi.

Do fabrykacji smarów wozowych konieczne są nast. surowce: wapno palone, olej żywiczny i surowy olej parafinowy (ciemny); wapno napelnia się do koszyków tak, aby były napelnione do ¾, poczem zanurza się je do wody. Z kolei wyciąga się koszyki i odstawia na kilka godzin, aby proces „gaszenia“ mógł się odbyć. Po kilku godzinach zgaszone tym sposobem wapno rozpada się z łatwością. Teraz kolej na przesianie i oddzielenie produktu od grubszych mechanicznych zanieczyszczeń, jak piasek itp. Przy przesiewaniu wapna należy się uzbroić conajmniej w okulary ochronne. — Przy fabrykacji smarów wozowych w praktyce przyrządzają najpierw t. zw. smar macierzysty. Rozciera się 100 cz. gaszonego i przesianego wapna z 100 cz. oleju żywicznego i 200 cz. ciemnego oleju parafinowego i gotuje mieszaninę przez 3—4 godzin wśród nieustannego mieszania; kocioł powinien być dostatecznie obszerny, gdyż mieszanina zwiększa objętość. Skoro masa przedstawiać będzie jednolitą papkę, pozwalamy jej ostygnąć. Następnie przystępujemy do dalszej przeróbki w taki sposób, że napelniamy do drewnianej stągwi 300 cz. surowego oleju parafinowego, 450 cz. oleju żywicznego, 150 cz. ol. żywicznego A, 50 cz. ługu sodowego 20° B^e i 25 cz. rozartego oleju parafinowego z równą ilością żółcieni chromowej. Masę dobrze zamieszamy i dodajemy 150 cz. tłuszczu macierzystego. Smar macierzysty należy przed dodaniem dobrze wymieszać celem równomiernego rozdzielenia wapna. Mieszaninę tłuszczów należy mieszać do zestalenia się całości. W sposób opisany otrzymuje się smar żółty. Przepis na smar „niebieski“ jest następujący: 300 cz. ciemnego oleju parafinowego, 500 cz. oleju żywicznego T lub AT oraz 150 części oleju macierzystego. Celem otrzymania zabarwienia należy dodać 0,25 proc. ekstraktu kampeuszowego w oleju parafinowym.

SMAR DO NART.

Przepis na smar do nart.

Renomowany smar do nart „Skiflott“, chroniony patentem D. R. P. 510.394, służący do wygładzania nart, składa się z roztworu nitrocelulozy i żywic z dodatkiem olejów tłustych. Jako politory do nart stosują też roztworu 30 części szelaku w 70% spirytusie z domieszką 1—2% oleju rycynowego.

SOKÓW FAŁSZOWANIE.

W jaki sposób stwierdzić można domieszkę wody w sokach owocowych?

Domieszkę wody w sokach owocowych zdradza nam obecność kwasu azotowego, znajdującego się przeważnie w każdej wodzie źródlanej. W tym celu do danej próbki soku dodajemy cośkolwiek ługu sodowego, mieszaninę wyparowujemy do gęstej masy, dodajemy cośkolwiek alkoholu i filtrujemy. Z filtratu usuwamy alkohol przez ogrzewanie na łaźni wodnej, pozostałość rozpuszczamy w wodzie destylowanej i kilka kropli tego roztworu wlewamy do mieszaniki Diphenylamin w czystym stężonym kwasie siarkowym. W razie obecności kwasu azotowego następuje zabarwienie niebieskie.

SOLI I CUKRU ZLEPIANIE SIĘ.

W jaki sposób zapobiec zlepianiu się soli i cukru w workach?

Do zapobiegania zlepiania się soli lub cukru w workach stosuje się w Ameryce małe dodatki nieszkodliwych substancyj, z których najlepszą okazał się trójfosforan wapnia. Badania tego efektu przeprowadzono specjalną metodą i znaleziono, że do zapobiegania zlepiania się nadaje się przede wszystkim trójfosforan wapnia, dalej węglan magnezu, wodorotlenek miedzi. Najlepszym środkiem i nieszkodliwym jest trójfosforan wapnia. Zbadano, że cztery czynniki są ważne dla działania trójfosforanu wapnia: 1. wielkość cząstek, im mniejsze cząstki soli czy cukru, tem większa skłonność do zlepiania się, 2. względna zawartość wody (6—12 proc.), 3. małe zanieczyszczenia fosforanu glinu, które podwyższają własność zapobiegania zlepiania się, 4. stosunek tlenu wapnia do pięciotlenku fosforu ($\text{CaO} : \text{P}_2\text{O}_5$) w trójfosforanie wapniowym. Najkonzystniejszym okazał się stosunek $\text{CaO} : \text{P}_2\text{O}_5$ równy 3 : 33.

SÓL KUCHENNA „SUCHA“.

„Sucha“ sól kuchenna.

Zwyczajna sól kuchenna z łatwością skupia się w grudki i nie nadaje się do użycia w formie „soli stołowej“. Tworzenie się grudek należy przypisać głównie higroskopijnemu chlorkowi magnezu, który zawsze stanowi zanieczyszczenie soli kuchennej. Skoro chlorek magnezu przeprowadzimy w fosforan, lub węglan magnezu, otrzymamy po wysuszeniu i zmieleniu suchy proszek, nadający się nie tylko do celów spożywczych, lecz także dla perfumowania soli kąpielowych, sztucznych soli mineralnych itp. Zawartość chlorku magnezu w soli kuchennej możemy przyjąć jako 0,5 proc. maksymalnie. A więc na 100 kg. soli kuchennej użyjemy 600—700 g. fosforanu sodowego (natr. phosphoric. acid. $\text{Na}_3\text{PO}_4 \times 12\text{H}_2\text{O}$) albo 750 do 850 gramów krystalicznego czystego węglanu sodowego (natr. carbonic. $\text{Na}_2\text{CO}_3 \times 10\text{H}_2\text{O}$). Mały nadmiar węglanu czy fosforanu sodowego nie przeszkadza. Postępujemy w praktyce następująco: Odpowiednią ilość fosforanu lub węglanu rozpuszczamy w 5—10 litrach wody i sól (100 kg.) kuchenną (wolną od żelaza) wkładamy do odpowiednio wielkiego naczynia kamiennego; przerabia się ją dobrze, mieszając z roztworem wspomnianym. Zkolei rozsypujemy wilgotną sól w cienkiej warstwie, suszymy, mielimy i przesiewamy.

SÓL DO NÓG.

Antyseptyczną i zmiękczającą kąpiel dla nóg przyrządza się z mieszaniny sody, boraksu, nadboranu sodowego i proszku mydlanego, przyczem można jeszcze dodać nieco substancyj aromatycznych. Nie można natomiast domieszać garbników, gdyż wtedy kąpiel będzie utwardzała skórę.

Dobrá jest poniższa mieszanina:

Proszek mydlany wysokoprocentowy	50 cz.
boraks w proszku	10 cz.
soda kryst. mielona	30 cz.

Aby ciecz opalizowała, t. zn. aby „coś było widać“ — jak się często klientela wyraża — dodaje się nieco fluoresceiny, mniej więcej 0,5 cz. na 1000 cz. mieszaniny. Zapach można dać dowolny, choć najpraktyczniej zaperfumować olejkiem świerkowym w ilości od 0,25—1 proc. Osobnych środków dezynfekujących dodawać nie potrzeba, gdyż sama mieszanina dość dobrze niszczy bakterje. Opakowanie, o ile substancja ma leżeć na składzie, musi być szczelne w papierze pergaminowym, gdyż soda jest higroskopijna i stąd substancja się zlewa.

SOSNOWE DRZEWO — IMITACJA.

Bejca sosnowa: 250 g. sproszkowanego okru w 3 l. wody i 80 g. sody w 1 l. wody gotuje się przez ½ godziny, zlewa oba płyny i miesza aż do ostudzenia. Taka bejca służy do imitacji sośniny. Do gruntowania stosuje się mieszaninę okru i bieli. Odcień dobiera się do barwy, jaką się pragnie otrzymać. Odcienie jasne otrzymuje się przez wymieszanie 1 cz. okru z 2—3 cz. bieli; dla ciemniejszych odcieni dodaje się nieco umbry. Łącznikiem jest mieszanina równych części pokostu i terpentyny z 10% dodatkiem sykatywy. Imitację drzewa sosnowego wykonuje się albo zapomocą specjalnych papierów — w rodzaju nagumowanych — albo przez pociąganie płaskim, wielopęczkowym pędzlem i t. zw. czesanie. Wynik ostateczny zależy wysoce od wprawy malującego.

STAŁ WYTRAWIAĆ.

Czem wytrawiać stał?

Poniżej podajemy kilka wypróbowanych przepisów na płyny trawiające: 1) 100 cm. sześć. dymiącego kwasu azotowego zmieszać z 500 cm. sześć. 80 proc. kwasu octowego ostrożnie wśród mieszania. 2) Rozcieńczony kwas azotowy w stosunku 1 część kwasu azotowego z 4—8 częściami wody. Do wytrawienia wstępnego użyć słabego kwasu azotowego. Dla osiągnięcia głębokiego wytrawienia dobrze jest użyć mieszaniny z 1 cz. kw. azotowego na 1 cz. wody. Stosując silny kwas, należy dbać o dobre i staranne osłonięcie powierzchni metali. 3) Rozetrzeć 100 g. soli kuchennej z 1000 g. surowego kwasu solnego. Mieszaninę nałożyć na miejsca, które chcemy wytrawiać.

STARZENIE PIECZYWA.

W jaki sposób zapobiec starzeniu się pieczywa (ciastek) w kartonach tekturowych?

Kartony tekturowe impregnuje się w tym celu woskiem pszczelnym (roztopionym woskiem smarujemy zewnętrzne ściany kartonu). Użyć można również w tym przypadku tańszej mieszaniny, składającej się z wosku, cerezyny i wosku japońskiego

SYKATYWY.

Jakie mamy sykatywy?

Sykatywy są to substancje, które nadają olejom schnącym (np. olej lniany, rzepakowy, słonecznikowy i t. p.) zdolność szybkiego wysychania. Oleje schnące z dodatkiem sykatywy nazywają się pokostami. Rozróżniamy sykatywy rozpuszczalne i nierozpuszczalne.

1. Sykatywy nierozpuszczalne są to tlenki ołowiu, lub manganu i ich sole. Nie rozpuszczają się w eterze, chloroformie, terpentynie, zaś w oleju lnianym rozpuszczają się przez dłuższe ogrzewanie w temperaturze 120 do 270° C. Do sykatyw nierozpuszczalnych należą: glejta, młnja, octan ołowiu, wodorotlenek manganu, chlorek manganawy, siarczan manganawy, boran manganawy, szczawian manganawy i węglan manganawy.

2. Sykatywy rozpuszczalne są to sole manganu, kobaltu cynku i ołowiu w połączeniu z kwasami tłuszczowymi i żywicznymi, jak kwas olejowy (główny składnik oleju lnianego) i kwas objętkowy (główny składnik kałafonii). Rozpuszczają się częściowo w eterze i chloroformie, wszystkie zaś bez wyjątku w terpentynie. Na zimno rozpuszczają się w oleju lnianym, szybciej przez podgrzanie. Zależnie od sposobu otrzymywania rozróżniamy sykatywy stopione i stracone. Sykatywę rozpuszczalną używa się w ten sposób, że ogrzewa się olej lniany od 120—150° C. i dodaje 1—3 proc. sykatywy, która się zupełnie rozpuszcza. Do sykatyw rozpuszczalnych zaliczamy: verynat manganowy stracony, zawierający 6,7 proc. manganu, syzynat ołowiano-manganawy, zawierający 8,9 proc. ołowiu i 1,5 proc. do 2 proc. manganu, oleinian manganawy zawierający 9,5 proc. manganu, stopiony rezynat ołowiano-manganawy 1,5 proc. manganu i 9—10 proc. ołowiu.

Sykatywy znajdują rozległe zastosowanie do fabrykacji pokostów.

Sykatywy rozpuszczalne (stracone) znajdują się w handlu wyłącznie jako proszek biały (delikatny) — jest to gatunek droższy. Sykatywy rozpuszczalne (stopione) znajdują się w handlu w kawałkach lub proszku. W handlu spotykamy sykatywy pod nazwami: Universal (stała i półpłynna), Terebine (jasna, żółtawa, ciemna), Helios, Zementine, Xerotine, Vernésine, Rapidine itp.

Philipp i Phanhauser „Chemikalia Techniczne w przem i handlu“.

SZAMPON.

Jak sporządzić szampon do włosów, któryby usuwał równocześnie łupież?

Do sporządzenia proszków szamponowych służą proszki mydlane różnego rodzaju, słabe ługi, substancje bielące i substancje aromatyczne, odporne na działanie mydła. Najczęściej używa się proszków mydła kokosowego, oliwkowego, stearynowego i podobnych. Jako zasady wchodzi często w grę: bardzo dobry proszek boraksu, kwaśny dwuwęglan sodowy, soda kalcynowana itp. Potas, ze względu na jego hygroskopijność oraz własność nadawania włosom czerwonego odcienia, do proszków tego rodzaju nie używa się. Przytaczamy kilka recept: 1) Proszek mydlany zwykły 40 cz., mydło kokosowe w proszku suche 40 cz., dwuwęglan sodowy w proszku 10 cz., dwuwęglan amonu 6 cz., olejek kwiatowy w ilości potrzebnej do nadania odpowiedniego zapachu; 2) Proszek do mycia włosów dający silną pianę, mydło oliwkowe w proszku 30 cz., proszek mydlany „leczniczy“ 30 cz., mydło stearynowe w proszku 20 cz., boraks oczyszczony w proszku 20 cz., olejek kwiatowy w potrzebnej ilości; 3) Tani proszek do mycia włosów: proszek mydlany 50 cz., mydło kokosowe w proszku 25 cz., soda kalcynowana 25 cz., 4) Proszek do mycia włosów, dający obfitą pianę: mydło kokosowe w proszku 55 części, proszek mydlany najlepszy 20 cz., kazeinian sodowy 3 cz., dwuwęglan amonu w proszku 2 cz., boraks w proszku 20 cz., perfumowanie jak uprzednio; 5) Henna-Shampoo: mydło kokosowe w proszku 50 cz., boraks w proszku 40 cz., henna-ekstrakt płynny 10 cz. Dobrze zmieszać składniki, wysuszyć i sproszkować. Działanie barwiące Henny-Shampoo słabe.

*

Przepis na nowoczesne proszki do mycia głowy.

Jako podstawa do sporządzania nowoczesnych proszków do mycia głowy służą najrozmaitsze proszki mydlane, słabe alkalia, dodatki środków bielących i zapachy. Z proszków mydlanych używa się najczęściej proszek mydła oliwkowego, dobrze wysuszony proszek z mydła kokosowego, z mydła leczniczego. Jako alkalia używa się boraksu, również sody bezwodnej t. zw. kalcynowanej. Potas, ze względu na dużą hygroskopijność nie używa się; barwi on włosy na kolor czerwony.

Proszek do mycia głowy z zapachem kwiatów: 40 cz. mydła oliwkowego (w proszku), 40 cz. dobrze wysuszonego mydła kokosowego, 10 cz. proszku węglanu sodu, 6 cz. węglanu amonowego, 2—4 cz. olejków kwiatowych do mydeł np. fiołki, róże, bez, konwalie i t. d.

Proszek do mycia głowy, który wytwarza silną, jednak delikatną pianę, można sporządzić z użycia mydła stearynowego: 30 cz. proszku mydła oliwkowego, 30 cz. proszku mydła leczniczego, 20 cz. proszku mydła stearynowego, 20 cz. sproszkowanego, oczyszczonego boraksu. Perfumuje się, jak poprzednio. Do użytku rozpuszcza się ten proszek we wodzie gorącej, by szybciej rozpuściło się mydło oliwkowe.

Silnie nadzwyczaj pieniający proszek do mycia głowy sporządza się w następnym sposób: 55 cz. proszku mydła kokosowego, 20 cz. prima proszku mydła siarczanego, 3 cz. albuminianu sodowego, 2 cz. węglanu amonowego i 20 cz. sproszkowanego boraksu. Dodatki perfumów według upodobania.

Proszek do mycia głowy z dodatkiem smoly: 80 cz. leczniczego mydła w proszku, 10 cz. sproszkowanego boraksu, 10 cz. kalcynowanej sody i 0,5 i 1 proc. pitylenu, sproszkowanego produktu kondensacyjnego ze smoly drzew iglastych i formaliny, substancji o brunatno-żółtej barwie. Do perfumowania tych proszków nadaje się najlepiej kompozycja Pean d'Espagne.

*

Przepis na sporządzenie proszku do płukania włosów po myciu.

Dla nadania włosom połysku po myciu alkalią (mydłem, szamponem etc.) stosuje się cały szereg związków chemicznych o odczynie kwaśnym. A więc kwas cytrynowy, kwas winowy, kwaśny octan sodowy (natrium biaceticum) i inne. Podajemy następujący przepis: 50 części kamienia winnego, 40 części kwasu winnego, 9 części urotropiny, 1 cz. pachnidła. Używa się też alunu i kwasu borowego. Substancje, podane w receptcie należy dobrze sproszkować, poczem zmieszać i odpełnić do torebek z papieru pergaminowego. Dopiero w ostatnich czasach poznano się na tem, że włos (keratyna) podlega nagryzaniu pod wpływem mycia mydłem, szamponem, potażem i t. p. (mydła pod wpływem wody uwalniają ług, który łączy się z keratyną włosów). Także soda działa na włosy niekorzystnie. Traktowanie włosów kwasem octowym, cytrynowym i t. ma zneutralizować i związać zasadę pozostałą na włosach po myciu ich. Płukanie kwasami nie jest ideałem lecz złem koniecznem do czasu znalezienia odpowiednich środków do mycia głowy.

Przepis na dobry szampon.

Jako podstawy do wyrobu szamponów (Shampooing-Powder) służą najróżniejsze gatunki sproszkowanych mydeł, słabe alkalia, domieszki odbarwiające, smoła i t. p. oraz odporne na alkalia pachnidła. Z pośród proszków mydlanych stosują proszek z mydła oliwnego, kokosowego, który dobrze i szybko schnie, mydło medycynałe (sag medicat.), zwykle proszki mydlane i mydło stearynowe. Jako alkalia wchodzi w rachubę borakt drobno sproszkowany, kwaśny węgiel sodowy (nart. bicarbonat.) i kwaśny węgiel amonu, czasami także soda kalcynowana lub amoniakalna. Potaż nie nadaje się, gdyż przyciąga wilgoć z powietrza i barwi włosy na czerwono.

Szampon z zapachem kwiatowym: 40 g. mydła ziarnistego sproszk., 40 g. mydła kokosowego wysuszonego, 10 g. kwaśnego węglanu sodowego, 6 g. kwaśnego węglanu amonowego, 2—4 g. olejku kwiatowego do wyrobu mydeł.

Tani Szampon: 50 g. sproszk. mydła ziarnistego, 25 g. mydła kokosowego sproszk., 25 sody kalcynowanej.

Szampon smołowy: 80 g. mydła medycynałnego, 10 g. boraksu, 10 g. sody kalcynowanej, 0,5—1 g. „pitylen“ (produkt kondensacyjny z mazi drzew szpilkowych i formaldehydu). Do zaparfumowania użyć kompozycji „Pean d'Espagne“.

Szampon dla blond włosów: 60 g. mydła medycynałnego, 10 g. mydła kokosowego, 25 g. kwaśnego węglanu sodowego (natronu) lub boraksu i 5 g. nadboranu sodowego (natr. perboric.).

Szampon Henna: 50 g. sproszkowanego mydła kokosowego, 40 g. boraksu w proszku, 10 g. ciekłego ekstraktu z henny zmieszać starannie i po wysuszeniu sproszkować. Jako pachnidła nadają się tutaj doskonale kompozycje z Boy, Ylang i lawendy. Preparat ten ma słabe własności barwiące, gdyż zawiera małą ilość henny. Częstość dodaje się w osobnem woreczku proszek do nadania włosom połysku. Składają się one z słabych kwasów organicznych, które w roztworze wodnym mają związać pozostałą w włosach wolną zasadę, szkodliwą dla włosów i nadająca im matowy wygląd. Do tego celu używają kamienia winnego, kwasu borowego, winnego lub adypinowego. Kwas cytrynowy nadaje się też dobrze, lecz ma tę wadę, że przyciąga wilgoć z powietrza.

SZELAK.

Jak należy badać szelak na obce domieszki?

Szelak miefalszowany rozpuszcza się zupełnie w roztworze boraksu, gdy tymczasem obce domieszki w boraksie się nie rozpuszczają. Tak samo rozpuszcza się dobry szelak w zupełności w alkoholu, nie rozpuszcza się znów w benzolu, chloroformie i czterochlorku węgla.

Co to jest szelak?

Szelak powstaje przez nieznanie bliżej przeobrażenie wewnątrz organizmu czerwcu lakowego (Cocus lacca, Lackschildlaus), który żywi się sokami pewnego gatunku gałązek drzew indyjskich. Wydzieliny samczek czerwcu lakowego są szelakiem. Żywiec zbiera się w ten sposób, że gałązki suszy się na powietrzu, poczem zbiera się z gałązek po wyschnięciu i skurczeniu tkanki drzewnej surowy szelak, dający się teraz łatwo usunąć. Surowy szelak indyjski zawiera żywicę i barwnik. Produkt oblewa się przeto wodą i po pewnym czasie czerwony barwnik rozpuści się, a po wyparowaniu wody pozostaje jako osad cienia farba, t. zw. „Lack Dye“. Po wydzieleniu barwnika, wysuszeniu i stopieniu z 3% kalafonii, otrzymujemy produkt handlowy. — Szelak handlowy przedstawia przezroczyste łuski o barwie jasno-brunatnej lub ciemno żółtej. Większą niż 3% zawartość kalafonii uważać należy za zafalszowanie. Szelak miesza się często z aurypigmentem (siarczkiem arsenu) celem otrzymania intensywniejszej barwy. Szelak jest odporny na działanie kwasów; rozpuszcza się w alkoholach, zasadach żrących i kwasie octowym; jest cennym surowcem przy fabrykacji lakierów dzięki swej elastyczności. Na rynku znajduje się szereg gatunków o rozmaitej wartości. Gatunek jasny „BG“ bez aurypigmentu jest najlepszy. „E“ jest ciemniejszy o barwie cytrynowej. „TN“ cieszy się największym popytem. Surogatem szelaku jest obecnie bakelit, produkt kondensacji formaliny z fenolem. („Chemikalja techn. w przemyśle i handlu“ Phamhauser i Philipp.)

SZKŁA ZABARWIENIE.

Jak zabarwić szkło?

Do farbowania szkła jako masy używa się soli oraz tlenków metali. Tak powoduje dodanie kobaltu zabarwienie niebieskie, żelazo zabarwia szkło na żółto, czerwono, brązowo i fioletowo, mangan na szaro i czarno, miedź na zielono i czerwono itp. Chcąc zabarwić szkło przezroczyste na kolorowe, trzeba dany przedmiot czy

szybę prosto polakierować jakimś lakierem przezroczystym. Używa się do tego celu lakierów błonnikowych, lakieru caponowego itp. Najlepsze wyniki osiągnąć można, rozpylając lakiery na daną powierzchnię. Przed pociąganiem np. żarówek elektrycznych (przez zanurzanie) należy dane szkło dobrze odfłuścić, zmywając je roztworem sody, opłókać czystą wodą i dobrze wysuszyć. Zaleca się dodać do lakieru środki zmiękczające, jak olej rycynowy, cykloheksanon itp., uniknie się natenczas odpryskania lakieru. Można zamiast lakieru caponowego użyć też kolodjum, z dodatkiem rycyny i barwnika anilinowego. Chcąc z jakich powodów zmyć warstwę lakieru, należy użyć alkoholu, octanu amyłowego, acetonu, chloroformu czy też tróchloroetyleny. Do malowania płyt szklanych do projekcji używa się lakierów przezroczystych. Podajemy nast. przepis: 1. Lakier dla delikatnych odcieni 2 części sandaraku, 0,6 cz. Elemi, 0,3 cz. terpentyny weneckiej, 10 cz. spirytusu i zabarwić odpowiednim barwnikiem. Lakier dla jasnych odcieni 1 cz. szelaku bielonego, 1 cz. rafinowanego szelaku, 0,8 cz. Elemi, 10 cz. spirytusu. Dla ciemnych odcieni 2 cz. szelaku, 0,75 cz. terpentyny weneckiej, 10 cz. spirytusu. Jako barwników można użyć: błękit zasadowy (BA (niebiesko) żółcień naftolowa, zieleń malachitową krystaliczną 292, rubin i niegrozynę. Barwniki należy poprzednio rozpuścić w spirytusie.

SKŁO NIETŁUCZĄCE SIĘ.

W jaki sposób otrzymujemy nietłuczące się szkło twarde?

Szkło o wymienionych właściwościach sporządza się w ten sposób, że przedmioty szklane, rozgrzane do czerwonego żaru, zanurza się do dostatecznie dużej kąpieli oliwy, ogrzanej od 150—200° C. Szkło takie nadaje się do fabrykacji małych kubków, misek itd. Przy użyciu normalnych gatunków szkła sposób wymieniony nie podlega ochronie prawnej.

SZTUCZNE STARZENIE WINA.

W jaki sposób podwyższa się sztucznie wiek wina?

Wiemy, że wino nabiera swych cennych charakterystycznych właściwości po dłuższym leżeniu w beczkach w odpowiednich piwnicach. Proces tego starzenia się wina uważa się jako zjawisko utleniania się, przyczem z alkoholu i aldehydów tworzą się kwasy, które z biegiem czasu łączą się znowu z alkoholem. Otóż ozonizacja ma zjawisko to wywoływać sztucznie i w przyspieszonym czasie. Czyniono w tym kierunku naukowe próby, poddać wino ozonizacji przy użyciu np. ozonizatorów Siemens. Wino jednak także okazało się z powodu zbyt dużej zawartości kwasu ostre w smaku. Dodatek magnezji (0,5 g. na litr) usuwał ten ostry smak wina. Doskonałych wyników sztucznego starzenia wina jeszcze dotychczas nie osiągnięto.

SZYBY O WYGLĄDZIE ZAMARZNIĘTYM.

W lokalach szkolnych, biurach itp. często maluje się wychodzące na ulicę szyby białą farbą. Jest to bardzo nieestetyczne, choć skuteczne i szybko dające się wykonać. Sposób ten posiada też inną wadę: z biegiem czasu farba odpada ze szkła, które wtedy przyjmuje wygląd bardzo nieczysty. Można szyby uczynić nieprzejrzystymi w inny sposób, nieco może więcej wymagający czasu i zachodu, ale dający rezultaty trwałe — i przede wszystkim estetyczne.

Chcąc otrzymać szyby o wyglądzie zamarzniętych, uzbrojmy się w kawałek miękkiej blachy miedzianej, nieco średnioziarnistego szmerglu oraz w gęsty roztwór kleju stolarskiego. Szybę pocieramy przy pomocy blachy miedzianej pastą z szmerglu i wody tak długo, aż osiągniemy jednolitą powierzchnię matową. Zmywamy szybę ciepłą wodą i nie dając szybko ostygnąć, „malujemy“ ją gęstym roztworem kleju stolarskiego, aby warstwa klejowa miała grubość karty do gry. Położywszy szybę na stole (poziomo), pozwalamy klejowi podesechnąć. Wysuszona już szybę stawia się za piecem przez noc. Wysychając, będzie klej pękał i porrywał za sobą cienkie odłamki szkła, pozostawiając na szybie rozmaite wzory i desenie, zależnie od kształtu odłamków. Otrzymane desenie wykazują podobieństwo daleko idące do wzorów, jakie mroz „maluje“ na szybach. Sposób opisany jest nader wdzięczny dzięki swej prostocie i prosto namasza się o wypróbowanie. Kształt deseni zależy od wielkości ziarenek szmerglu.

TAPET CZYSZCZENIE.

I. Stosuje się do tego masę, przygotowaną z 350 g. mączki pszennej i 650 g. roztworu soli, nasyconego na zimno. Mączkę rozmiesza się w roztworze solnym i ogrzewa się całość na kąpieli wodnej, aż utworzy się masa plastyczna. Do użytku bierze się z niej odpowiednią ilość, którą ściera się powierzchnię tapety; po zbrudzeniu masy można ją znowu przegnieść, wobec czego w użyciu jest ona bardzo oszczędna i tania.

II. 500 g. mączki pszennej i 500 g. wody zmieszać (rozgnieść kulki), ogrzać do napęcznienia mączki i dodać 30 g. siarczanu miedziowego, 20 g. kryst. sody i 10 g. alunu w stężonych roztworach.

III. Z 20 cz. wody, 65 cz. mączki pszennej i 15 cz. drożdży zrobić ciasto, wypieć jak zwykle, po ostygnięciu pokrajać w kawałki i dobrze wysuszyć, poczem po dokładnem sproszkowaniu dodaje się do tego proszku: 50 cz. sproszkowanego alunu, 5 cz. boraksu, 2 cz. kaolinu, 0,5 cz. ultramaryny i 1 cz. substancji perfumującej. Do użytku część proszku roznębiata się z wodą na sztywne ciasto, którym ściera się ściany i tapety. Pieczywo na proszku lub kwasie do tego celu się nie nadaje, gdyż zmieszane z wodą nie utworzy jednolitego ciasta, tylko gruzelki.

IV. Zmieszać ogrzany roztwór 50—100 g. siarczanu miedziowego w 1 l. wody z 1 kg. drobnej kaszki pszennej; podczas dodawania kaszki stale roztwór mieszać i trzymać na ciepłej blasze.

TERPENTYNA DO WYROBU LAKU.

Jak wygląda terpentyna do wyrobu laku do pieczętek?

Do wyrobu laku używa się t. zw. terpentyny surowej, cieczy o kolorze brązowym, mętnej, zawierającej zanieczyszczenia, szczególnie krystaliczne. Używa się jej w tym przypadku wprost bez sączenia i usuwania stałych zanieczyszczeń. Oczyszczona terpentyna często nie nadaje lakom rozmaitych cennych właściwości. Surowa terpentyna przyjmuje z łatwością substancje, barwiące laki na czarno, czerwono i t. d.

TOALETOWEJ WODY PRZYZRZADZENIE.

Podajemy kilka wypróbowanych przepisów: Ocet toaletowy: 200 g. octu winnego, 100 cz. spirytusu, 4 krople olejku różanego, 1 g. eteru octowego. Esencja Kummerfeld'a: 12 g. kwiatu słonecznego, 25 g. ok. kamforowej, 75 g. gliceryny, 125 g. dobrej wody kolońskiej i do 1000 g. wody destylowanej. Roztwór należy przed użyciem wstrząsnąć. Aromatyczny ocet toaletowy: 5 kg. spirytusu, 5 kg. wody destylowanej, 30 g. olejku bergamotowego, 30 g. olejku cytrynowego, 12 g. olejku portug., 5 g. olejku rozmarynowego, 5 g. olejku lawendowego, 5 g. ol. Neroli, 80 g. tynktury benzoesowej, 50 g. tynktury Bals. Tolu, 50 g. tynktury styraksowej, 3 g. olejku goździkowego, 150 g. kwasu octowego lodowatego. Młoks toaletowy: 170 g. wody różanej, 1 g. mydła medycynального, 15 g. lanoliny, 1,5 g. boraksu rozpuszczonego w 30 g. wody różanej. Zasadowa woda toaletowa: 2 g. boraksu, 1 g. potażu, 20 g. wody różanej, 10 g. wody z kwiatu pomarańcz., 2 g. wody z gorzkich migdałów, 10 g. wody kolońskiej.

TLENOWE KAPIELE.

Z czego składają się kąpiele tlenowe?

Kąpiele tlenowe składają się ze związków, obfitujących w tlen i odpowiedniego katalizatora, czyli środka, wydzielającego tlen z danego związku chemicznego. Zwykle używa się, jako ciała tlenowego, Natrium perboratum lub Natrium peroxydatum, a jako katalizatora Manganum boratum lub Ferrum oxydatum saccharatum. Na jedną kąpiel bierzemy około 300 g. Natrium perboratum, które rozpuszczamy w wodzie we wannie, poczem dodajemy około 50 g. katalizatora, który rozrzucaamy na całą powierzchnię wody. Po 2 minutach następuje wydzielanie tlenu, które trwa około 15 minut. Oczywiście w sprzedaży oddajemy kąpiele tlenowe w dwóch torebkach trwałych z osobnym sposobem użycia.

TŁUSZCZE.

Przepis na tłuszcz maszynowy.

Skład olejów i smarów maszynowych dostosowany jest według przeznaczenia. Stosownie do najrozmaitszych celów i przeznaczeń smaru wahała się składniki jego. Podajemy szereg wypróbowanych przepisów i radzimy sporządzić małe próbki według poszczególnych przepisów oraz wypróbować je doświadczalnie. Smar maszynowy jasno-żółty: Należy zmieszać przy temperaturze 100° 20 kg. łożu z 38 kg. oleju mineralnego (0,910) i dodać po starannem zmieszaniu 2,5 kg. sproszkowanego wapna gaszonego w 40 kg. oleju mineralnego. Zkolei trzeba gotować mieszaninę do żądanej konsystencji, pozostawić w cieple na przeciąg kilku godzin i rozrobić masę na walcu talerzowym. II. Stopić 80 części tłuszczu z 40 cz. łożu, 120 cz. jasnego oleju wrzcionowego amerykańskiego i 120 cz. mleka wapniennego (13—15° Bé); na koniec rozcieńczyć się mieszaninę zapomocą 360 cz. jasn. oleju wrzcionowego ameryk. Smar do maszyn trudnotopliwy: Zmieszać mieszaninę 45 kg. łożu, 30 kg. jasnej stearyny (koton) i podwójnej ilości oleju mineralnego zapomocą 35 kg. 40° ługu sodowego. Proces przeprowadza się przy temperaturze około 130°. Roztwór ługu sodowego dodaje się stopniowo, małemi porcjami, odczekując za każdym razem aż szum opadnie. Po ostatniem zakapieniu należy nieco ostudzić mieszaninę, poczem dodawać powoli małe ilości oleju mineralnego. Po ostygnięciu całości przerabia się masę już w sposób zwykły. III. Gotować mieszaninę 150 cz. surowego tłuszczu z wełny owczej z 50 cz. stearyny (z wełny owczej) i 10 cz. 40° ługu sodowego do żądanej konsystencji. Tłuszcz walcowy odporny na gorąco: Stopić razem 50 cz. stearyny, 150 cz. tłuszczu z wełny owczej, 100 cz. jaku z wełny owczej, 50 cz. gudronu i 20 cz. amerykańskiego oleju cylindrowego. „Drogenhändler“ 1928.

TŁUSZCZÓW ZIELCZENIE.

Czy można stwierdzić zieleń tłuszczów sposobem chemicznym?

W wypadkach, kiedy powonieniem lub smakiem nie da się skonstatować objawów rozkładu tłuszczu czy olejów, można użyć do tego celu dwufenilo-karbazydu; daje on bowiem w obecności wolnych kwasów tłuszczowych aldehydów czy ketonów zabarwienie czerwone. Reakcja ta następuje dopiero w obecności około 1 proc. wolnego kwasu tłuszczowego, co jest dobrem ze względu na to, że nawet świeże oleje zawierają małe ilości wolnych kwasów. Postępuje się w następujący sposób: Jako odczynnik używa się zawiesiny dwufenilo-karbazydu 1 proc. w najczystszej oleju wazelinowym; pięć kropli odczynnika plus 10 kropli badanego oleju miesza się i ogrzewa w ciągu 3 minut we wrzącej wodzie, poczem studzi. Jeśli nie nastąpi zabarwienie, tłuszcz jest świeży; lekko różowe zabarwienie przy braku zapachu zjełczałego wskazuje także na olej świeży, natomiast zabarwienie wyraźnie czerwone, chociażby olej nie wykazywał zapachu ani smaku zjełczałego, świadczy, że za wiele już jest wolnego kwasu w oleju, i że mu grozi wkrótce zieleń.

Na czym polega jęlczenie tłuszczów

Jęlczenie tłuszczów polega na tworzeniu się wolnych kwasów tłuszczowych i dalszej zmianie tychże; a więc tworzą się aldehydy i inne związki, nadające psującemu się tłuszczowi niemiły smak i zapach (jęlczenie masła). U mydeł można czasami stwierdzić jęlczenie na podstawie zmienionego zapachu lub reakcję aldehydową mimo, że niema wolnych kwasów tłuszczowych. W ostatnich czasach stwierdzono, że nikiel ślady metali przyczyniają się do wzmożonego jęlczenia. Szczególnie niebezpieczne są żelazo i miedź. Światło słoneczne przyspiesza wybitnie proces jęlczenia. Do mydeł metale mogą się dostać z kotła żelaznego lub szlanc. Ma się rozumieć, że mowa tu o bardzo małych ilościach, ale i takie wystarczają by przyspieszyć proces jęlczenia. Niektóre olejki eteryczne, zwłaszcza terpenowe są niebezpieczne dla mydeł. Utlenieniu i jęlczeniu przeciwdziałają substancje redukujące jak kwaśny siarczyn sodowy, siarczyn sodowy, kwas salicylowy, salicylan sodowy, kwas benzeosowy, benzeosan sodowy, boraks i w. i. Do uodpornienia mydeł używają od 2—3% wym. substancyj. W Belgji używa przemysł mydlarski krystalicznego siarczanu sodowego (ok. 3%).

TRUTKI NA MYSZY.

Jak przygotować trutkę na myszy z Barium carbonicum?

Barium carbonicum, 1 litr wody i 2½ kg. maki pszennej ugniatamy w odpowiednie ciasto, które suszymy i formujemy w odpowiednie kuleczki. Można także trutkę przygotować w ten sposób, że 1 kg. grochu zwilżamy 100 g. zwykłego syropu i po dodaniu 100 g. Barium carbonicum tak długo mieszamy, aż mieszanka stanie się zupełnie sucha.

USUWANIE KAMIENIA Z CHŁODNIC SAMOCHODOWYCH.

Dla usunięcia kamienia z chłodnic używają najczęściej ługu siarczynowego z fabryk celulozy. Do wody chłodzącej dodaje się tyle brunatnego, gęstego ługu, aż ona zabarwi się na kolor wyraźnie żółty. Ług ma za zadanie zmiękczyć kamień do tego stopnia, żeby osiadł w formie mułu i mógł być usuniętym przez proste wypłukanie chłodnicy. Ług wym. jest niedrogi i ma tę zaletę, że nie atakuje metali. Stałe dodawanie ługu do wody chłodzącej ma podobno usuwać niebezpieczeństwo osiadania kamienia. („Drog. Jahrb.“ 1931).

WODA GLINKOWA.

W jaki sposób klarować mętną wodę glinkową?

Woda glinkowa bardzo łatwo rozkłada się, wydzielając nierozpuszczalny w wodzie, galaretowaty osad wodorotlenku glinu. Rozkład ten przyspieszają wpływ światła i powietrza. Zapobiec względnie przeciwdziałać można przez dodanie ¼ proc. (na ilość wody glinkowej) roztworu wodnego kwasu borowego, lub do 1 proc. kwasu borowego w proszku. Po odstawieniu mętna woda glinkowa stanie się przezroczystą. Mętnienie wody glinkowej objawia się w różny sposób. Czasami osadzają się u spodu naczynia drobne płatki — w tych wypadkach zlewa się klarowną wodę z ponad osadu i sprawa załatwiona. Innym razem powstają zmętnienia opalizujące, których nie można usunąć przez długie nawet odstawienie w chłodnym miejscu. Tutaj mogłoby ew. pomóc przesączenie przez filtr węglowy lub talkumowy. Przy sączeniu należy baczyć na to, żeby temperatura wody glinkowej się nie podniosła. Przesączony roztwór przechowywać należy w dobrze napełnionych, szczelnie zamkniętych naczyniach, lub balonach. Szklane korki do tego celu nie nadają się, chyba żeby je uszczelnić wazeliną. Wodę glinkową należy przechowywać w miejscach chłodnych o jednostajnej temperaturze.

WODA KOŁOŃSKA.

Przepis na przyrządzenie dobrej wody kolońskiej.

I. 2,7 litra alkoholu 90%, 5,6 g. ol. Rosmarini, 8,7 g. ol. Neroli, 14,1 g. ol. Portugal, 14 g. ol. Citri, 5,6 g. ol. Berga-
15 g. ol. Citri, 5 g. ol. Bergamottae, 15 g. ol. Portugal. III. 40 g. ol. Bergamottae, 40 g. olei citri, 8 g. ol. neroli, 2 g. ol. maioran., 300 g. wody z kwiatów pomarańcz., 3 litry spirytusu 95%. IV. 5 g. ol. Bergamottae, 3 g. ol. Citri, 12 kropli ol. aurant. flor., 12 kropli ol. Lawandulae, 1 g. ol. Rosmarini, 4 krople ol. Melissae, 2 krople ol. Gaultheriae, 2 krople ol. Rosae, 4 krople Tct. Moseli, 10 kropli Acid. acetic. dilut., 12 kropli Aether. acetic., 450 g. spirytusu 90%, 5 g. gliceryny. Następnie dodać stopniowo 50 g. wody destylowanej, ewentualnie powstałe zmętnienie usunąć dodaniem małej ilości spirytusu. Następnie ogrzać całość na łaźni wodnej do 70—80°, ostudzić i przesączyć. Wody kolońskie wymagają naogół do trzymiesięcznego magazynowania; wtenczas zapach ich szlachetnieje, a woń spirytusu nie daje się już rażąco odczuwać.

WODA DO UST.

Przepis na przyrządzenie wody do ust.

I. 1 g. olejku goździkowego, 15 g. olejku anyżowego, 5 g. olejku miętowego, 5 g. sproszkowanej koszenili, 50 cm³ tinktury benzoesowej, 1 litr alkoholu 94%. — II. 4 g. kwasu borowego kryst., 1 g. eukaliptolu, 2 g. salolu, 0,25 g. mentolu, 0,1 g. tymolu, 100 g. alkoholu 94%. — Mieszaninę można zabarwić na czerwono zapomocą koszenili. — III. 700 ccm. alkoholu 94%, 300 ccm. wody destylowanej, 100 ccm. gliceryny, 10 g. kwasu karbolowego kryst., 10 g. sproszkowanej żywicy benzoesowej, 7 g. olejku miętowego, 15 g. olejku anyżowego, 2 olejku goździkowego, 1 g. olejku cytrynowego, 2 g. mentolu, 10 g. koszenili sproszkowanej. — IV. 3 g. tymolu, 20 g. kwasu benzoesowego, 0,5 g. sacharyny, 5 g. olejku eukaliptusowego, 5 g. olejku miętowego, 60 cm³ tinktury benzoesowej, 1 litr alkoholu 90%. — V. 800 ccm. alkoholu 94%, 200 ccm. wody destylowanej, 30 g. terpineolu, 15 g. mydła medycynalnego, 50 g. gliceryny, 10 g. olejku miętowego, 2 g. mentolu, 1 g. olejku goździkowego, 5 g. ol. anyżowego, 1 g. olejku cytrynowego, 1 g. waniliny, 50 ccm. tinktury benzoesowej.

WODA WAPIENNA.

Przepis na wodę wapienną.

250 g. calcii oxydati i wody 1000 cm³. Do tlenku wapniowego dodać około 100 cm³ wody; po zlasowaniu splukać do flaszki o pojemności około 4 litrów, dodać wody do objętości mniej więcej 1 litra i mocno skłócać. Trzymać we flaszcze szczelnie zamkniętej. W razie potrzeby zlewać z wierzchu ciecz przezroczystą i przepuszczać ją przez sączek.

WODA NA WŁOSY.

Czy można przygotować wodę na włosy ze suchych pokrzyw?

1 kg. suchych pokrzyw, drobno pokrajaanych, oblewamy 2 litrami okowity i 1 litrem wody i pozostawiamy przez 8 dni w naczyniu zamkniętem. Po odtłoczeniu i przefiltrowaniu dodajemy do wyciągu 50 g. Balsamum peruvianum, 20 g. Oleum Geranii, 20 g. Oleum Bergamottae, 10 g. Fasminum, 25 kropel Oleum Neroli i 5 kropel Oleum Rosae. Po kilku tygodniach mieszanke filtrujemy przez dodanie cośkolwiek ziemi okrzemkowej i napełniamy w odpowiednie butelki.

Przepis na płyn do włosów, podobny do „Petrołu“.

Mieszamy 50 części wody, 30 części alkoholu, 10 części nafty, 5 części gliceryny oraz 5 części kwasu benzeosowego. Przez dodatek olejków eterycznych możemy zamaskować zapach nafty.

Przepis na wodę do włosów z cholesteryną.

Nowsze badania fizjologiczne wykazały, jak ważną rolę odgrywa cholesterolina, jako czynnik regeneracyjny cebulek włosowych i substancji odżywczych. Ujemną stroną esencji cholesterolinowych jest słaba rozpuszczalność cholesteroliny, zmuszająca do posługiwania się skoncentrowanymi roztworami alkoholu. Dla orientacji podajemy, że 96 proc. spirytus rozpuszcza 1 proc. cholesteroliny, 75 proc. tylko 0,25 proc., zaś mniej stężone roztwory jeszcze mniej. Dla podniesienia zawartości i rozpuszczalności dodaje się czterochloru węgla oraz soli sodowych kwasów tłuszczowych, także alkoholu izopropylowego i gliceryny. Jednakże wym. związki nie rozwiązują sprawy zadowalająco. Podajemy dwa przepisy: 1. cholesteroliny 0,2 g., spirytusu (95 proc.) 90 g., wody 10 g., mydła leczniczego 2 g.; 2. cholesteroliny 0,3 g., alkoholu izopropylowego 5 g., spirytusu (95 proc.) 75 g., gliceryny 3 g. i wody 10 g.

WOSK PSZCZELNY.

Jak należy wosk pszczelny badać na obce domieszki?

Wosk pszczelny topi się przy temperaturze 62—66° C na ciecz przezroczystą. Rozpuszcza się zupełnie, szczególnie przy ogrzaniu, w chloroformie, benzynie, benzolu i w dwustarczku węgla. Czysty wosk pszczelny nie posiada zapachu zjełczałego (zapach zjełczały wskazuje obecność łożu), i nie powinien przy żuciu przylepiać się do zębów; przy ugniataniu w ciepłej ręce nie powinien stawać się śliskim. Śliski wosk posiada domieszkę cerezyny. Ciężar właściwy wosku stwierdzamy w ten sposób, że do mieszarki wody z okowitą o ciężarze właściwym 0,952 do 0,962 wlewamy wosk stopiony w możliwie niskiej temperaturze po przeciku kroplami. W mieszanke krople wosku tworzą kuleczki. W razie gdy wosk jest niefatyzowany, kuleczki woskowe zostają zamieszane w mieszanke, t. j. nie wypływają ku górze ani toną.

WOSK DRZEWNY.

Z czego składa się wosk drzewny?

Wosk drzewny, używany w ogrodnictwie, otrzymujemy przez stopienie następujących składników: 120 g. smalcu wieprzowego, 120 g. wosku pszczelnego, 120 g. łożu baraniego, 240 g. terpentyny zwyczajnej (*Terebinthina communis*), 240 g. kałafonii i 60 g. olejku terpentynowego.

WOSK DO PASÓW TRANSMISYJNYCH.

Z czego składają się woski do pasów transmisyjnych?

Pokroić drobno 20 g. gumy elastic (nie odpadki gumowe). Skrawki wyłożyć na powietrze celem wysuszenia, poczem zalać je stopniowo w naczyniu o szerokiej szyjce 200 g. olejku terpentynowego. Z początku mała tylko tyle terpentyny, aby tylko pokrywała skrawki. Skoro kauczuk przyjmie terpentynę pęczniejąc, a trwa to około 3 dni, dodać dopiero potem resztę terpentyny. Osobno stopić 1,5 kg. taniej kałafonii z 1 kg. tranu, zestawić z ognia i dodać roztwór kauczuku dobrze mieszając. Należy ostrożnie postępować z ogniem ze względu na niebezpieczeństwo pożaru. Konsystencję wosku można zmieniać dowolnie, dodając mniej lub więcej tranu.

WRON TĘPIENIE.

W jaki sposób chemicznie tępić wrony?

Do tego celu nadają się szczególnie jaja fosforowe. Sporządza się je w następujący sposób: 1 część fosforu, 194 cz. płynnej parafiny, 5 cz. eteru. Płynną parafinę ogrzewa się w ciągu 10 minut przy temperaturze 150° C. Następnie wlewamy parafinę do dobrze zamykającego się naczynia, ochładzamy ją do mniej więcej 60° C i dodajemy fosforu, uwolnionego od zewnętrznej warstwy i wody. Wstrząsamy tak długo, aż rozpuści się całkowicie fosfor. Wreszcie wlewa się do ochłodzonego roztworu eter. Roztwór w ten sposób sporządzony zawiera 0,47—0,51% fosforu. Następnie dodajemy do roztworu tyle bolusu lub ziemi okrzemkowej, by otrzymać jednolitą pastę. Mieszanie wykonywać ostrożnie, by mieszanina nie zapaliła się na skutek nadmiernej tarcia. Teraz wybijaemy w jajku mały otwór, przez który wyjmujemy ½—1 cm³ zawartości, na której miejsce wkładamy pastę fosforową. Otwór zalepiamy gipsem.

Istnieje jeszcze jeden dobry przepis na sporządzenie jaj fosforowych. Otóż pastę fosforową sporządza się w ten sposób, że 50 g. żółtego fosforu i 50 g. talku ogrzewa się w ¼-litrowej butelce tak długo, aż stopi się fosfor i ostrożnie wstrząsamy, póki fosfor nie rozdrobni się równomiernie i pod wpływem ochłodzenia nie zestali się. Teraz dodaje się 5 litrów skoagulowanej krwi wołowej. W ten sposób otrzymujemy ziarnistą masę, którą napełniamy połówki skorup jaj kurzych i wkładamy do gniazd. Podana tutaj ilość wystarczy na 100 połówek. Ciemny barwik krwi chroni fosfor przed światłem słonecznym, które go unieszkodliwia. Trucizny nie mogą wrony ze względu na konsystencję rozwlekać po innych miejscach. Jaja rozkładamy w polu lub lesie, w którym przebywają wrony we większych ilościach.

Pozatem można również użyć mieszaniny fosforu i mięsa, dodając do rozdrobnionego w maszynce mięsa około 1—2% pasty fosforowej. Trutki te jednak wolno tylko na własnym gruncie wystawić, o tem trzeba pamiętać!

WSZY U KONI.

Sposób wytepienia.

Hodowca koni niemile jest zdziwiony, gdy mimo starannego dbania o czystość swych koni spostrzeże wszy. Koń staje się niespokojny, ocierając się o ściany, żłób, oszpeca swój wygląd, a często nawet kaleczy się.

Co polecić przeciw wszom?

Możemy polecić szereg dobrych środków np. 5%-owy roztwór lizolu, Acetum sabadillae, proszek przeciw owadom i t. p. Właściciele koni wstydząc się zasięgnąć rady, stosują różne domowe środki jak n. p. naftę z olejem, wodę wapienną, wodę octową i t. d. Używanie podobnych środków trzeba z konieczności zakazać, wielokrotnie bowiem nie pomagają, podrażniając skórę i niszcząc sierść konia.

Praktyka wykazała, że najlepszym środkiem przeciw wszom jest — Acetum sabadillae. Ociec należy rozcieńczyć z 2 częściami gorącej wody, następnie za pomocą szczotki lub gąbki naciera się konia, dokładnie od łba do kopyt. Po procesie nacierania nakrywa się konia denką, bo ulatniająca się z konia para, również zabójczo działa na robactwo.

Acetum sabadillae niszczy też wszystkie zarodki pasorzytów. Sierść konia musi być krótka, co jest konieczne przy odwyszawianiu.

WYMIENIA LECZENIE U KRÓW.

Jak leczy opuchnięte wymię u krów?

Opuchnięte wymię u krów leczy się zwykle przez zastosowanie wazeliny jodowanej. Otóż miesza się poprostu jod z czystą wazeliną w takiej ilości, by uzyskać masę o wyglądzie jasnobrazowym. Mascią tą smaruje się cienką warstwą całe wymię. Zaleca się jednak, najlepiej udać się po poradę do lekarza-weterynarza, który wskaże przyczyny choroby i zapisze odpowiednie lekarstwo.

Co należy zrobić, gdy mleko nie dochodzi do wymienia lub w bardzo małej ilości i ścięte?

Gdy mleko nie dochodzi do wymienia, w bardzo małej ilości i ścięte, trzeba zastosować okłady octem glinkowym (octan glinu). Napaja się czyste szmaty octem glinkowym i otacza nimi wymię. Przyczyną wymienionych zjawisk jest często niewłaściwa pasza, jaką się podaje krowie. Zastosować tutaj najlepiej paszę łatwo strawną np. otręby z letnią wodą i t. d. Nieodzowną i w tym przypadku jest niewątpliwie porada lekarsko-weterynaryjna.

ZABARWIANIE STALOWYCH PRZEDMIOTÓW.

W jaki sposób nadać przedmiotom stalowym zabarwienie niebieskie?

Niebieskie zabarwienie stali jest właściwie zabarwieniem nalotu i pochodzi stąd, że stal ogrzewa się tak długo, aż przybierze kolor pożądaný, poczem utrwała się go przez nagłe ostudzenie stali. Najlepiej jest ogrzewać przedmiot stalowy w łaźni olejnej, albo powlec go olejem mineralnym i ogrzewać do osiągnięcia pożądanego zabarwienia. Podług wysokości temperatury otrzymać można barwy nalotowe od żółtej, czerwonej, brązowej przez niebieską do fioletowej. Dla zabarwienia stali na kolor niebieski należy rozpuścić 30 cz. chlorku żelazowego (ferrum sesquichloratum $FeCl_3$) i 20 cz. siarczanu miedziowego w 750 cz. wody destylowanej z 30 cz. alkoholu i dodać do mieszaniny 22 cz. kwasu azotowego. Roztwór ten zabarwia się na zielono przez powstający azotan miedzi; powleka wzgl. smaruje się nim przedmioty stalowe, przez co otrzymuje cieniutką powłokę miedzi. Powłokę zmywa się i pędzluje drugim roztworem 20 cz. siarczku amonu w 80 cz. wody. Otrzyma się w ten sposób piękny ciemno-niebieski nalot z siarczku miedzi. Do barwienia luf fuzji itp. służy następująca mieszanina: 10 g. siarki dobrze rozetrzeć z 200 g. talku i proszkiem tym posmarować lufę. Trzymać nad otwartym ogniem tak, że stal powlecze się dobrze przylegającą warstwą. Sposób ten stosują w masowej fabrykacji.

ZAPALACZE WĘGLA.

Przepis na sporządzenie zapalaczy węgla.

Zapalacze wyrabia się z taniej żywicy, paku, odpadków przemysłu chemicznego (oleje, tłuszcze, smoła, trociny itp.). Przed obróbką należy części drzewne starannie wysuszyć. Potrzebny jest kocioł parowy o ciśnieniu 4 atmosferach ciśnienia. Najczęściej używa się odpadki drzewne i żywice w równych częściach. Podajemy następujący przepis: Topi się wśród mieszania (ostrożnie z ogniem) żywicę, smołę itp., aż masa stanie się rzadko-płynną, dodaje proszku z trocin i miesza, aż mieszanina stanie się jednolitą. Następnie nalewa się płynny produkt do form; póki tablice są elastyczne, należy je wyjąć z form i pozostawić do zupełnego stwardnienia. Gotowe tabliczki opakuje się w zwykły papier i produkt gotowy. Do wyrobu „zapalaczy“ potrzebne jest zezwolenie policji.

ZESZTYWNIENIA NÓG U KRÓW.

Jak postąpić, gdy po ocieleniu zesztynnieją krowie nogi?

Gdy po ocieleniu zesztynnieją krowie nogi, stosuje się jeszcze dzisiaj sposób wdmuchiwania (dawniej tlen) powietrza do wymienia krów. Zabiegu tego jednak bezwzględnie nie można wykonać samemu, musi to uskutecznić lekarz-weterynarz, który wskaże również podawanie krowie odpowiedniego gatunku paszy, która często w zbyt trudno strawnej postaci podawana krowie przed położeniem, wywołuje wymienione wyżej zjawisko.

ZIELEŃ SZWEINFURCKA.

Jak można stwierdzić obce domieszki w zieleni szweinfurckiej?

Niefalszowana zieleń szweinfurcka rozpuszcza się zupełnie w amoniaku. W tym celu do małej butelki wlewamy $\frac{3}{4}$ objętości wody destylowanej, wsypujemy około 1 g. zieleni szweinfurckiej i silnie wstrząsamy, poczem dolewamy amoniaku aż do zabarwienia niebieskiego. Po silnem skłóceniu mieszanki otrzymujemy roztwór zupełnie przezroczysty, o ile zieleń jest niefalszowana. Obce domieszki wykazuje zmętnienie płynu lub osad.

ZŁOCENIE MEBLI.

Według metody Zimmer'a postępuje się następująco: Na powierzchnię mechanicznie przygotowaną i gruntowaną nanosi się za pomocą pędzla cienką warstwę klejową z kredą szlamowaną — powtarza się to cztero- do pięciokrotnie; z kolei należy grunt tak przygotowany starannie szpachtlować, zważając na to, żeby nie zniszczyć. Powtarzać można nanoszenie kleju i kredy dopiero po każdorazowym zaschnięciu warstwy. Każdą warstwę należy starannie odpylić za pomocą twardego pędzla; na koniec nanosi się jeszcze jedną warstwę klejową. Po zaschnięciu ostatniej daje się jeszcze jedną z kleju gęstszego i nanosi na wilgotną jeszcze powłokę bronzę za pomocą miękkiego pędzla. Używając bronzы złotej, należy zmieszać kredę z wodą klejową, w której zawieszono ochrę lub żółcień chromową. Przy nakładaniu takiej bronzы należy każde miejsce powierzchni dotknąć pędzlem. Miejsca wystające należy po wyschnięciu wypolerować starannie, co nada im wygląd lśniący. („Drog. Jahrb.“)

ZMYDLANIE WOSKU PSZCZELNEGO.

Na to pytanie możemy podać sposób Schleich'a, który wygląda następująco: Na łaźni wodnej należy stopić 1 kg. wosku pszczelnego poczem dodać ostrożnie i stopniowo 100 gr. amoniaku. Wśród mieszania. W razie kłopotu należy naczynie z woskiem zdjąć z ognia. Amoniak winien mieć ciężar właściwy = 0,960. Teraz dodaje się wśród mieszania wodę ciepłą aż do pożądaney konsystencji. Można w ten sposób dojść do płynu o gęstości mleka. Krajac należy, aby masa nie wykazywała żadnych twardych części. Winter podaje w dziele p.t.: „Handbuch der modernen Parfümerie und Kosmetik“, że należy stopić na łaźni wodnej 1 kg. wosku żółtego, zdjąć naczynie z ognia i dodać wśród mieszania 100 gr. 10% amoniaku. Teraz dodać wody letniej do otrzymania miękkiej pasty, poczem powtórnie ogrzać na łaźni wodnej i mieszać, aż mieszanina się równomiernie rozdzieli. Winter podaje jeszcze jeden sposób na przyrządzenie cienkiej i rzadkiej pasty woskowej w/g Schleicher'a: 1 kg. wosku pszczelnego, 100 gr. amoniaku (0,960), 4 litry wody. Można zmydlenie osiągnąć również za pomocą potasu. Winter podaje następujący sposób: 100 gr. białego wosku, 10 gr. potażu, 60 gr. gliceryny i 830 gr. wody. Płyny należy do stopionego wosku dodawać stopniowo, po uprzedniem ogrzaniu ich do 80°.

ZNACZKÓW POCZTOWYCH KONSERWACJA.

Jak konserwować zbiory znaczków pocztowych?

Dobrym środkiem konserwacyjnym dla znaczków pocztowych jest formalina w postaci pastylek. Zbiory przechowywać w blaszanym pudle i dodawać od czasu do czasu kilka pastylek. Celem zabicia szkodników papieru rozkłada się albumy w dającej się uszczelnić skrzyni, a na albumy stawia w kilku podstawkach preparat, wyrabiany przez I.-G. Farbenindustrie t. zw. Areginal. Powstające ciężkie pary miszcza w przedlugu 8 godzin. Na metr sześcienny przestrzeni potrzeba około 100—150 cm. sześć. Areginalu. Po dokonanej dezynfekcji należy włożyć między karty albumu woreczki, zawierające paradwuchlorobenzol. Sposób powyżej opisany stosowano częściej i zawsze z jak najlepszymi wynikami.

POLSKA FABRYKA LAKIERÓW

I. C. KOCH ^{SP. Z} _{o. o.}

WARSZAWA, ul. Piaskowa 6

TELEFON NR. 11-02-40, 11-51-27

Wyrabia

11618

wszelkie lakiery, emalje i farby olejne;

emalje i lakiery nitrocellulozowe

(z połyskiem, matowe i półmatowe).

Farby i emalje do malowania

mokrem na mokre.

DZIAŁ FOTOGRAFICZNY W DROGERJACH

Wskazówki dla prowadzenia fotodrogerji

Fotografia doczekała się obecnie niesłychanej wprost popularyzacji; młodzi i starzy oddają się z zapałem „sportowi” fotograficznemu. Zapał ten nastrocza drogistom okazję do dobrych interesów. Wielkość obrotów w foto-drogerji zależy li tylko od obrotności i sprytu kupieckiego drogisty. Warunkiem koniecznym jest oczywiście, aby drogista opanował także fachową stronę tego działu i orjentował się doskonale we wszystkich dziedzinach fotografii i mógł być godnym zaufania doradcą kupujących. Prawidłowe prowadzenie foto-drogerji wymaga dotrzymania całego szeregu warunków, które poniżej precyzuję:

1. Dostateczne wiadomości o fotografii, znajomość rodzajów aparatów, szkieł, klisz i artykułów fotochemicznych.
2. Umiejętność fotografowania, wywoływania, kopjowania.
3. Solidna obsługa klienteli.
4. Nowoczesna reklama.
5. Sprawna i wyrobiona technika sprzedaży.

Nieliczne tylko foto-drogerje mogą mieć stale na składzie wszystkie nowości, modele aparatów fotograficznych, przyrządów pomocniczych i t. p. Jest wszakże wskazaniem, aby foto-drogista znał cechy charakterystyczne rozmaitych aparatów i orjentował się w optyce ich oraz szczegółach konstrukcji. Informacyj tych dostarczają katalogi i prospekty z poszczególnych firm. Koniecznem jest też poinformowanie personelu w myśl podanych wskazówek.

Przyrządy pomocnicze do fotografii to także dziedzina, w której jeden patent goni drugi. Orientowanie się i zaznajomienie ze sposobem użycia jest warunkiem nieodzownym dla sprzedawcy. Nie powinno się zdarzyć, aby sprzedający, zapytany przez klienta o sposób użycia np. odległociomierza, kręcił przyrządem na wszystkie strony nie dawał odpowiedzi. Z każdym przyrządem nowo wprowadzonym do interesu należy na podstawie przepisów, załączonych przez fabryki, zapoznać się, ewentualnie wypróbować i pouczyć personel.

To samo jest z chemikaljami fotograficznymi. Trzeba klienta poinformować, obojętnie czy to wywoływacz, wzmacniacz czy utrwalacz, o działaniu i zastosowaniu preparatu. Zawsze należy pamiętać, że najważniejszym czynnikiem powodzenia foto-drogerji jest zaufanie amatora do drogisty.

Zaufanie kupującego do sprzedawcy zawsze ma swoje źródło w fachowym wykształceniu foto-drogisty; wykształcenie to należy podtrzymywać i uzupełniać, aby dotrzymać kroku nieustannemu postępowi fototechniki. Okazję do kształcenia się nastroczają liczne czasopisma fotograficzne oraz literatura, wydawana przez większe firmy.

Z wykształceniem teoretycznem powinno iść w parze doświadczenie praktyczne, gdyż w tym wypadku rady udzielane klientowi zawsze okażą się rzeczowemi i, co najważniejsze, prawdziwemi.

Zkolei czynnik równie ważny jak poprzednie, — pomysłowa i racjonalna propaganda dostosowana do pory roku i oczywiście wielkości i finansowej sytuacji przedsiębiorstwa.

Oddział fotograficzny drogerji winien być koniecznie odseparowany od pozostałej części tak, aby wchodzący mógł skoncentrować nań całą uwagę. Ilość towaru winna być odpowiednia do wysokości upragnionych obrotów. Zapas klisz, filmów, pocztówek i papierów musi swoją wielostronnością i wyborem pozwolić na zadowolenie wszystkich żądań klientów. Skoro danego gatunku klisz czy papierów niema na składzie, niechaj sprzedający poleca tylko takie gatunki, które rzeczywiście odpowiadają własnościami i wartością żądanym. Zaleca się wywieszać wyjątkowo dobrze udane kopje i zdjęcia dla zainteresowania i pouczenia klientów.

Dla utrzymania raz zdobytej klienteli należy załatwiać wszelkie prace fotograficzne, więc kopje, wywoływanie itp. jak najstaranniej. Błędy powstałe należy klientowi wytłumaczyć, radzić mu kupienie tabeli naświetlań lub odpowiedniego przyrządu. Tak obsłużony klient zakupi zazwyczaj to, czego mu potrzeba, i będzie pamiętał o sklepie.

Wszystkie artykuły, sprzedawane w foto-drogerji, winny być zaopatrzone w firmę i adres tejże, aby amator stale wiedział, gdzie co kupić.

Umieszczenie transparentu, w wyraźny sposób zwracającego uwagę klienta, sownie się opłaci. Często amator, szukający foto-drogerji, mija ją, nie zauważywszy wyraźnego, rzucającego się w oczy szyldu.

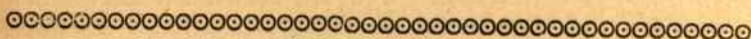
Do przekonywujących sposobów reklamy należy okno wystawowe. Daje ono wiele możliwości. Pamiętać należy tutaj o umieszczeniu napisów cen i rodzajów aparatów; w okolicach zamieszkałych przez ludność uboższą, wystawiać należy tanie aparaty.

Liczne drogerje mają stosunki handlowe ze szpitalami i instytucjami naukowymi; jest to dobra okazja, aby przejąc dostawę materiałów fotograficznych do zdjęć rentgenowskich i fotochemikalijskich.

Zagranicą stosuje się obecnie na szeroką skalę środek propagandowy, z którym osiągnęto zdumiewające wyniki. Otóż pisma fotograficzne dostarczają dla drogistów tanie miesięczniki, ujęte popularnie, a dające amatorowi dużo korzyści; zaznajamiają go one z postępami w dziedzinie fotografii, tłumaczą mu wiele zjawisk i dają praktyczne rady. Pisma te, redagowane, jak nasz „Foto-Amator”, możnaby rozdawać między klientów foto-drogerji podobnie, jak to czynią najpoważniejsze drogerje z „Radami Praktycznymi”.

Stosując się do podanych tutaj wskazówek, można będzie mimo kryzysu utrzymać większość klienteli i, co najważniejsze, pozyskać nową i zapobiec spadaniu obrotów.

Drog. Jahrb. 1931.

Isochrom

**B ł o n a n a
każdą pogodę**

11608

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH SKLEPACH FOTOGRAFICZNYCH

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO:

AGFA-FOTO SP. Z OGR. ODP. WARSZAWA

ulica Żórawia 23 — Telefon 9-62-23

**Platy
Błony**

**Papiery
fotograficzne**

prowadzą

wszystkie składy

artkułów fotograficznych

**„ALFA“
BYDGOSZCZ**

GARBARY 3 • TELEFON 849

11609

Gevaert

ZNANE I UZNANE
NA CAŁYM ŚWIECIE

**PAPIERY
PŁYTY - BŁONY
i CHEMIKALJA**

FOTOGRAFICZNE

GEVAERTA

werbują dzięki swej doskonałej
jakości coraz liczniejsze rzesze
amatorów i fotografów
zawodowych.

WYRÓB BELGIJSKI

**Jeneralna reprezentacja:
WARSZAWA, ZGODA 4**

11602

Konkursy fotograficzne

Najkorzystniejszą porą urządzania konkursów jest czas wakacyj letnich. W oknie wystawowym umieszcza się plakat o treści następującej: *Dla naszej klienteli — konkurs z nagrodami p. t. „Najlepsze zdjęcie”. — Blizszych informacji udziela się w sklepie.*

W sklepie umieszcza się na widocznym miejscu skrzynkę zamkniętą na klucz, który zadeponujemy u jakiejś urzędowej osoby. W dniu otwarcia następuje ocena zdjęć nadesłanych przez amatorów. Ocenę przeprowadza jury, złożona z kilku fachowców lub znanych foto-amatorów.

W konkursie może brać udział każdy. Nagrody wyznacza się w towarze, nie zaś w gotówce. Nagradzanie prac fotograficznych zachęca zwłaszcza młodych amatorów, uczniów i uczennice. Zacznie się gorączkowe fotografowanie, co wzmoże także obroty w foto-drogerji.

Na skrzynce należy umieścić druk lub pismo, zatytułowane napisem: „*Warunki konkursu*”. Warunki te brzmią następująco: 1) Udział w konkursie mogą brać tylko amatorzy. 2) Biorący udział mogą tylko jednym zdjęciem uczestniczyć w konkursie. 3) Udział w konkursie jest bezpłatny. 4) Zdjęć nadesłanych nie zwraca się. 5) Do zdjęcia należy dołączyć następujące dane: a) miejsce i dzień zdjęcia; b) czas, obiektyw, zasłona, czas naświetlenia, czułość kliszy lub filmu w stopniach Scheiner'a; 6) dokładny adres z podaniem czasu trudnienia się fotografią.

Najlepsze zdjęcia umieszcza się w oknie wystawowym, a później w albumie. Album taki wyklada się w miejscu widocznym wraz z niezbędnymi informacjami i danymi, co ma wielkie znaczenie propagandowe.

Miast dwóch lub trzech nagród większych zaleca się wyznaczyć jakieś piętnaście nagród mniejszych, np. I.—III. po dwa tuziny klisz lub błon 9×12, IV.—VI. po jednym tuzinie, zaś pozostałe nagrody w formie papierów fotograficznych, wywoływaczy itp.

Wielkość i ilość nagród należy oczywiście dostosować do wielkości drogerji i jej obrotów. W każdym razie koszty takiego konkursu nie zaważą zbytnio na finansach drogisty, a zato wzmożą napewno obroty i zjedną mu nowe rzesze klientów.

Leica

obecnie dostarczane modele:

Standard - Leica bez wbudowanego dalomierza,
z obiektywem „Elmar” 1:3,5 od zł. 361.—

Leica model II z wbudowanym dalomierzem
automatycznym, z obiektywem „Elmar” od zł. 546.—

Leica model III z lunetką wbudowaną w auto-
matycznie działający dalomierz, z migawką szczelną
od 1 sekundy do $\frac{1}{500}$ sek. z obiektywem „Elmar” 1:3,5
od zł. 615.—

**Każdy z modeli „LEICA” może być dostarczony
z najbardziej nowoczesnym obiektywem
o niezwykłej sprawności „Summar” 1:2!**

Najwyższa gotowość do zdjęć, możliwość zdejmowania
w najbardziej niesprzyjających warunkach i przysło-
wiowa precyzja Leiki — jedną jej wciąż nowe rzesze
zwolenników. Ich pełne zadowolenie jest najlepszym
dowodem niezrównanej jakości i celowości konstrukcji
kamery Leica.

DO NABYCIA W SKŁADNICACH FOTOGRAFICZNYCH!

OBSZERNE BEZPŁATNE KATALOGI NA ŻĄDANIE!

ERNST LEITZ, Zakłady Optyczne w Wetzlar

Jeneralna reprezentacja: Warszawa, Chmielna 47a/5
11635

Krótkie wskazówki fotografiki

W jaki sposób zabarwić odbitki fotograficzne na kolor czerwony?

Kolor czerwony otrzymuje się przez kąpiel miedziową. Zależnie od pożądanego odcienia należy kopiować mocniej lub słabiej. Naogół jednak obrazki wyjaśniają się w tej kąpeli i lepiej kopiować i wywoływać odbitki ciemniej niż normalnie. W pierwszej minucie odbitki nabierają koloru fioletowo-brązowego, przechodząc następnie aż do koloru wiśniowo-czerwonego, a wreszcie różowawego. Zależnie od pożądanego koloru należy barwienie w odpowiedniej chwili przerwać. Przed użyciem mieszamy oddzielnie płyny w następującej kolejności: 10 cm³ siarczanu miedzi 10%, 80 cm³ cytrynianu potasu 10%, 8 cm³ czerwonego cyjaniku 10%, 100 cm³ wody destylowanej. Po kąpeli należy płókać w wodzie aż do wybielenia się światła. Trwałość koloru jest niewielka.

Jeżeli światła pokrywają się osadem (zabarwieniem), istnieje niedobry skład chemiczny (kapieli), a mianowicie, gdy kapień jest kwaśna, wydziela się osad (mętnienie kapieli) i równocześnie światła pokrywają się tak, że nie można ich już wyplókać. Cytrynian potasowy powinien być neutralny. Zbyt alkaliczna kapień daje białe światła, powoduje jednak zatrącenie szczegółów rysunku w światłach. O ile wydziela się osad, regulować można kwasowość kapieli przez dodatek cytrynianu potasu. Energiczny skutek ma dodatek amoniaku, jednakże należy dodawać go ostrożnie po 1 kropli i to roztworu rozcieńczonego (10 cm³ amoniaku i 90 cm³ wody dest.).

W jaki sposób usunąć czarne kreski lub czarny nalot na odbitkach fotograficznych?

Czarne kreski lub czarny małat na odbitkach papierowych wywoływanych, spowodowane bywają przez nacisk na emulsję lub tarcie emulsji o emulsję, lub też o inny przedmiot. Szczególnie wrażliwe są papiery z powierzchnią błyszczącą. Należy zatem unikać w razie cięcia nożem formatów dużych na małe, zbytniego tarcia nożem o powierzchnię emulsji, jak również wszelkiego tarcia między poszczególnymi arkuszami papieru. Jeśli raz pojawiły się ślady zczernienia na odbitkach, nie trudno jest je usunąć, bowiem zczernienie jest tylko powierzchniowe, a nie w warstwie emulsji.

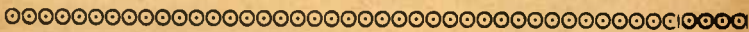
Niektórzy zalecają zcieranie płam z suchych odbitek za pomocą waty zwilżonej alkoholem. Można też zupełnie prostym zabiegiem usunąć czarny nalot, a mianowicie przez nacieranie mokrej odbitki palcem, pod silnym naciskiem. W tym celu kładziemy mokrą odbitkę na szybę szklaną, emulsja na wierzch i pocieramy palcem, naciskając według potrzeby, aż nalot lub kreski poczynają znikać.

W jaki sposób otrzymać odbitki fotograficzne o wielkim połysku?

Odbitki o wielkim połysku otrzymać można na papierach błyszczących w następujący sposób: Szybę szklaną, zupełnie gładką, wyczyścimy przez silne potarcie płatkami zwilżonym alkoholem z ewentualnym dodatkiem eteru lub benzolu. Następnie suchą szybkę wycieramy energicznie talcum i przylepiamy mokre odbitki emulsją (żelatyną) do szkła. Po wyschnięciu odbitki odpadają od szyby. Obecnie nadaje się masowo odbitkom wielki zapomocą maszyn, równocześnie przyśpieszających suszenie.

W jaki sposób naświetlać tachometry?

Najlepiej skuteczniejsza się to farbami świecącymi. Przynajmniej się je w sposób prosty, jednak postępować należy z wielką ostrożnością. Głównie należy tu zwrócić uwagę na temperaturę żarzenia. Dobra masa świecąca musi spełniać 3 warunki: zużywać musi małe ilości światła, posiadać długi czas i wielką intensywność świecenia. Jeden przepis brzmi: miesza się 20,0 g. wodorotlenku potasu, 200 g. węglanu strontu, 8,0 g. siarki, 1 g. siarcznanu potasu, 1 g. siarcznanu sodu, 2 g. węglanu litu, 2 g. kirochmalu, 2 cm³ roztworu azotanu bizmutu (0,5 : 100 alkoholu), 2 cm³ azotanu rubidu (1 : 100 wody); mieszanina ta daje barwę świecenia niebieską. Zieloną barwę świe-

WYWOŁYWACZE FOTOGRAFICZNE

KONCERNU CHEMICZNEGO

SOCIÉTÉ DES USINES CHIMIQUES

RHÔNE - POULENC, PARIS

11411

Hydrochinon

Rhodol (siarczan metyloparaaminofenolu)

Glyconol (paraoxyfenylglicyna)

Paraaminofenol

Dwuaminofenol

pierwszorzędnej jakości.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę:

Dr. E. Paulin Sp. z o. o.

Warszawa, Królewska 29a

Ceny i próby na żądanie.

Ceny i próby na żądanie.

Jakie powinno być tło przy zdjęciach kwiatów?

Powinno ono być ciemne, lub (wprost czarne) przy zdjęciach pod światło, gdyż wtedy dopiero uwidacznia się należycie gra półtonów w prześwietlonych jasnych płatkach. Jako czarne tło może doskonale służyć ciemny kąć pokoju, z którego usunięto zbędne przedmioty. W tym celu stawia się kwiaty dostatecznie nisko na wprost okna, przez które pada światło. W innych wypadkach tło może być jednostajnie szare, lub jasne, a niekiedy nie razi nawet naturalne tło mieszkanka, byle nie było w niem przedmiotów raziących i jaskrawo odbijających światło. Doskonałym tłem może być dywan albo winieta o delikatnym desenie. Wogóle zdjęcia kwiatów pokojowych i doniczkowych nie przedstawiają większych trudności.

W jaki sposób sporządzić matówki fotograficzne?

Matówki łatwo można sporządzić sobie za pomocą drobnego proszku szmerglowego (karborundu). Ponieważ proszek szmerglowy, znajdujący się w handlu, jest nierówny, zaleca się oddzielić grube ziarna przez szlamowanie lub przesianie. Następnie kładziemy jedną szybkę na równą deskę, dajemy troszkę proszku szmerglowego zmazanego i posuwamy na niej drugą szybkę nieco mniejszą, naciskając według potrzeby. Zależnie od grubości proszku szmerglowego otrzymujemy matówkę drobnoziarnistą lub gruboziarnistą.

W jaki sposób zabarwić na niebiesko odbitki fotograficzne?

Mamy dwa najnowsze przepisy na sporządzenie takich kąpiei barwiących. W pierwszym przypadku musimy sporządzić dwa roztwory:

- ikrawej soli (żelocjanek potasu) — 1,7 g.; kwasu siarkowego stęż. — 3,0 cm³; wody 1 litr;
- cytrynianu amonowo-żelazowego — 1,7 g.; kwasu siarkowego stęż. — 3,0 cm³; wody 1 litr.

Do użytku miesza się jednakowe części cieczy a i b.

W drugim przypadku potrzebujemy tylko jedną cieć: ikrawej soli — 11 g.; cytrynianu amonowo-żelazowego 11 g.; kwasu octowego 10 cm³; dolać wody do 1 litra ogólnej objętości.

Wszystkie roztwory należy przechowywać w brązowych butelkach w miejscach ciemnych.

W jaki sposób usunąć kolorowe zabarwienia na negatywie fotograficznym?

Zabarwienie negatywu występuje wskutek używania zbyt wyczerpanych płynów, lub z powodu zanieczyszczenia wywoływacza, a szczególnie wtenczas, gdy się negatyw długo moczy w wywoływaczu. Dymek barwny występuje na niektórych płytach wtenczas, gdy się do utrwalenia tych płyt używa utrwalacza, w którym poprzednio były utrwalone papiery chlorosrebrne, lub jeśli podczas utrwalenia przez nieuwagę zostawimy dwie płyty nakrywające się tak, że utrwalacz niema dostatecznego dostępu do emulsji fotograficznej. Celem zorientowania się, czy mamy do czynienia z dymkiem dwubarwnym, czy też z innym zabarwieniem, należy pamiętać, że dymek dwubarwny, jak na to wskazuje nazwa, zawsze występuje w dwóch kolorach. Negatyw trzymany pod światło lub na białem tle, wykazuje inny kolor, niż w świetle padającym na niego na ciemnym tle.

Niektóre wywoływacze, jak hydrochinon lub metol-hydrochinon, dają zabarwienie żółte w prześwietleńniu, a niebieskie w naświetleńniu. Rodinal, a szczególnie pirogalol dają zabarwienie czerwone w prześwietleńniu, a zielone w świetle odbitem.

Usuwa się kolorowe zabarwienia przez kapanie negatywu w używanej, a jeszcze lepiej w nieużywanej kąpiei złotej. Po półgodzinnym kąpieniu w świeżej kąpiei złotej zabarwienie znika.

DESENSYBILATORY.

Jak przyrządzić desensybilatory?

Użycie „odczulaczy“ ułatwia z jednej strony pracę w ciemni, z drugiej zaś strony nie naraża żadnych niebezpieczeństw dla klisz czy filmów. Zieleni pinakryptolowa, tak chętnie używana do tego celu, znajduje się w handlu w postaci krystalicznej, w formie tabletek lub w roztworze. Krystaliczną formę stosuje się wówczas, gdy trzeba większych ilości. Dogodniejszą formą są tabletki, które się rozpuszcza w kolbie szklanej z rozgrzaną do wrzenia wodą destylowaną. Używa się roztworu w stosunku 1 : 500. Znajdujący się w handlu roztwór ma koncentrację 1 : 500. Rozcieńczone roztwory zieleni pinakryptolowej należy przechowywać w miejscach ciemnych, w ten sposób utrzymują się bowiem przez długi czas. Doświadczenia okazały, że można odczulić w 100 cm³ roztworu 25 klisz lub filmów o wymiarach 9×12 cm³. Zauważyć należy, że roztwory zużywają się z czasem.

JANUSZ UNIESZOWSKI
WARSZAWA, Chłódna 37, tel. 215-24

Wytwórnia Optyczno - Mechaniczna
SPECJALNY DZIAŁ NAPRAW
wszelkich aparatów Foto i filmowych

Pracuje dla firm zagranicznych: „VOIGTLÄNDER & SOHN“ i innych.
POWOŁUJĄCYM SIĘ NA „DROGERZYSTĘ“ — 10%

CZĘŚĆ CZWARTA

SPIS

ustaw i rozporządzeń
dotyczących
handlu drogeryjnego

Wykaz

specyfików farmaceutycznych *)

- Alacet** — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 143.
Alama kąpiele kwaso-węglowe — B. Machalla i S-ka w Poznaniu, nr. reg. 599.
Amasin (maść) — „Pebeco“ w Poznaniu, nr. reg. 1351.
Ami — E. Perlis w Siemiatyczach, nr. reg. 336.
Angielski krem dr. Orgley — Bol. Ogilba w Warszawie, nr. reg. 45.
Anta — Aleksander Krotke w Radomiu, nr. reg. 227.
Aspasmon — „Norgine“ w Ujściu n. Łabą, nr. reg. 767.
Astmoza — Sp. Akc. „Planta“ w Warszawie, nr. reg. 226.
Autoplasme sinapise — Maison L. Frère („Vaillant et Cie“) w Paryżu, nr. reg. 956.
Belgijskie pastylki — A. Gasecki w Warszawie, nr. reg. 29.
Boromenth (maść) — „Antiba“ w Warszawie, nr. reg. 58.
Calcisal (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 978.
Calcisal (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 1016.
Chinosol (tabletki) — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, nr. reg. 514.
Chinosol Deci Plättchen — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, nr. reg. 805.
Chinotol — E. Perlis w Siemiatyczach, nr. reg. 337.
Cholekinaza nr. 1, 2, 3 — H. Niemojewski w Warszawie, nr. reg. 46, 995, 996.
Crin (tabletki) — Fabryka Chemiczna „Eska“ w Poznaniu, nr. reg. 977.
Cystosan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 67.
Cystywit (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 939.
Desodoform — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 35.
Diachylon (puder) — „Chemergon“ w Poznaniu, nr. reg. 498.
Dragées Bengué — Dr. J. Bengué w Paryżu, nr. reg. 823.
Drażetki Bengalskie — T-wo Akc. „Fr. Kampiński“ w Warszawie, nr. reg. 981.
Ekstralit (płyn) — Leonard Pajerski w Warszawie, nr. reg. 981.
Eros (maść i proszek) — Bol. Ogilba w Warszawie, nr. reg. 44.
Eskimos (maść) — Leon Różycki w Warszawie, nr. reg. 1365.
Eucalypto-mentol (pastylki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 33.
Ewa-krem — Dr. J. Świtalska w Warszawie, nr. reg. 1083.
Floreina — St. Malinowski w Warszawie, nr. reg. 264.
Fedormenta (cukierki) — J. Rittersporn w Katowicach, nr. reg. 1402.
Formical (płyn) — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego d. Mag. Klawe w Warszawie, nr. reg. 911.
Fortosan (proszek) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 424.
Frigorin — T-wo Przem. Chem.-Farm. d. Mag. Klawe w Warszawie, nr. reg. 224.
Frigorin — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 224.
Fytonal (kapsułki i płyn) — T-wo Akc. „Fr. Kampiński“ w Warszawie, nr. reg. 1270 i 1271.
Haematogen — „Hafeza“ w Poznaniu, nr. reg. 657.
Haematogen — T-wo Akc. Hommel w Zurichu, nr. reg. 1043.
Haematogen — Fabryka Chemiczna „Lek“ w Warszawie, nr. reg. 133.
Haematogen — Fabryka Chemiczna „Uko“ w Poznaniu, nr. reg. 885.
Haematogen Erbeta — T-wo Akc. R. Barcikowski w Poznaniu, nr. reg. 565.
Haematogen z lecytyną — T-wo Akc. R. Barcikowski w Poznaniu, nr. reg. 1071.
Haematosan — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 40.
Haematogen Ege — „Ege“ w Warszawie, nr. reg. 1174.
Hemophag — J. Gessner w Warszawie, nr. reg. 194.
Intima — „Antiba“ w Warszawie, nr. reg. 293.
Jodobromorol (proszek) — Adolf Hessel w Kutach, nr. reg. 1299.
Jodopinerol — Adolf Hessel w Kutach, nr. reg. 1300.

*) W wykazie podajemy tylko specyfiki, które mogą być wydawane w drogerjach, opuszczając inne.

Kapiele kwaso-węglowe „Cordis“ — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, nr. reg. 500.

Kapiele kwaso-węglowe — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 1246.

Kapiele kwaso-węglowe — „Mederbe“ w Poznaniu, nr. reg. 790.

Kapiele kwaso-węglowe — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, nr. reg. 100.

Kapiele kwaso-węglowe — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 920.

Kapiele kwaso-węglowo-iglicowe „Cordis“ — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, nr. reg. 501.

Kapiele kwaso-węglowo-ziółowe — K. Schopper i S-ka w Bielsku-Białej, nr. reg. 678.

Kapiele kwaso-węglowe balsamiczno-sosnowe — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 919.

Kapiele kwaso-węglowe z siarką — „Mederbe“ w Poznaniu, nr. reg. 791.

Kapiele kwaso-węglowe z siarką — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 1067.

Kapiele mrówczano-kwaso-węglowe — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 1247.

Kapiele borowinowe — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 918.

Kapiele borowinowe z kwasem węglowym — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 922.

Kapiele jodobromowe — „Tlen“ we Lwowie, nr. reg. 921.

Kapiele jodowe radioaktywne — „Laokoon“ we Lwowie, nr. reg. 1189.

Kapiele radjo-jodowe — „Galen“ we Lwowie, nr. reg. 1109.

Kapiele tlenowe — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 1245.

Krynol (pomada) — Ap. Kowalski w Warszawie, nr. reg. 70.

Krynol (płyn) — Ap. Kowalski w Warszawie, nr. reg. 70.

Labella (płyn) — K. M. Naimski w Wisznicach, nr. reg. 79.

Lactobacilline (tabletki) — Darasse Frère w Paryżu, nr. reg. 371.

Lactophosphit (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 910.

Langbeinit leczniczy do kąpieli — S-ka Akc. Eksploatacji Soli Potasowych we Lwowie, nr. reg. 1248.

Lapifeloza — Sp. Akc. „Planta“ w Warszawie, nr. reg. 47.

Lecithine granules — Comar et Cie w Paryżu, nr. reg. 299.

Lecithine pilules — Comar et Cie w Paryżu, nr. reg. 300.

Linimentum contra scabiem — T-wo Akc. R. Barcikowski, w Poznaniu, nr. reg. 1434.

Maść Hebda od świerzby — E. Hebda i S-ka w Warszawie nr. reg. 42.

Maść Landego — K. Landy w Warszawie, nr. reg. 1170.

Maść od świerzby z kogutkiem — A. Gasecki w Warszawie, nr. reg. 41.

Maść od świerzby — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, nr. reg. 317.

Maść na odmrożenie — St. i K. Wągrowscy i A. Kadecz w Warszawie, nr. reg. 335.

Maść na odmrożenie — Schopper i Sp. w Bielsku-Białej, nr. reg. 419.

Miozol — A. Gasecki w Warszawie, nr. reg. 28.

Mukuna — J. Weroczy w Warszawie, nr. reg. 36.

Musculosine — Les Etablissements Byla w Paryżu, nr. reg. 80.

Musserol (proszek) — Adolf Hessel w Kutach, nr. reg. 1298.

Mydło od świerzby — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, nr. reg. 316.

Neo (pastylki) — Labor. Chem. Farm. Modliński i Krogulecki w Warszawie, nr. reg. 418.

Neo-Metamorfioza — Ad. Klippel w Warszawie, nr. reg. 266.

Novatoza (ziółka) — Jan Biegański w Warszawie, nr. reg. 1030.

Oljecol (płyn) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 950.

Orypan liquid — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 466.

Orypan syrop — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 467.

Ovo-lecithine Billon (dragées) — Les Etablissements Poulenc Frères w Paryżu, nr. reg. 375.

Ovo-lecithine Billon (granules) — Les Etablissements Poulenc Frères w Paryżu, nr. reg. 377.

Ovo lecithinum — T-wo Akc. „Fr. Karpiński“ w Warszawie, nr. reg. 4.

Ozol (proszek) — F. Zamenhof w Warszawie, nr. reg. 884.

Papier Rigollot — P. Rigollot et Cie w Paryżu, nr. reg. 227.

PANACRINA —

**chroni przed grypą, chorobami
z przeziębienia**

Paramint (tabletki) — Sp. Akc. R. Barcikowski w Poznaniu, nr. reg. 1070.

Peruscabin — I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft w Leverkusen, nr. reg. 476.

Petrobalsam (płyn) — Adolf Hessel w Kutach, nr. reg. 1297.

Phosphit (kapsułki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 288.

„Phosphit liqui“ — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 1469.

Phosphit (proszek) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 287.

Phosphit saccharatum granulatum — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 923.

Phytine (kapsułki) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 427.

Phytine (płyn) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 428.

Phytine (proszek) — T-wo Przemysłu Chemicznego „Ciba“ w Bazylei, nr. reg. 426.

Phytohaemosan — Ant. Rostkowski w Wilnie, nr. reg. 584.

Puder djachylowy — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 142.

Radium w roztworze do kąpieli — „Rad“ w Krakowie, nr. reg. 993.

Realina długowłosa — Wł. Białobrzeski w Sienpou, nr. reg. 223.

Salvin — A. Więckowski w Warszawie, nr. reg. 600.

Saposan — A. Sklepiński we Lwowie, nr. reg. 397.

Scabin — St. i K. Wągrowscy i Kadecz w Warszawie, nr. reg. 77.

Scabinoderma (maść) — T-wo Akc. R. Barcikowski w Poznaniu, nr. reg. 1374.

Scabinoderma — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie, nr. reg. 6.

Scabio-Sana — Wł. Szabrański w Bełchatowie, nr. reg. 263.

Scabioton (maść) — Fabr. Chem. „Ege“ w Warszawie, nr. reg. 398.

Silvana (dla dorosłych) — A. Gąsecki w Warszawie, nr. reg. 399.

Silvana (dla dzieci) — A. Gąsecki w Warszawie, nr. reg. 399.

Sirop d'Hémoglobine — Laboratoires Deschiens w Paryżu, nr. reg. 164.

Słodowo-miodowo-ziółowe cukierki od kaszlu „Lech“ — J. Tar-chalski, Wł. Krygier i S-ka w Warszawie, nr. reg. 608.

Species laxante — Dr. Madaus Co. w Warszawie, nr. reg. 1294.

Species diureticae — Dr. Madaus Co. w Warszawie, nr. reg. 1295.

Stabil (tabletki) — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie, nr. reg. 1439.

Sulfobal (płyn) — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1263.

Szwajcarskie gorzkie zioła — A. Gąsecki w Warszawie, nr. reg. 400.

Telacol (płyn) — „Chemergon“ w Poznaniu, nr. reg. 794.

Tercet — „Antiba“ w Warszawie, nr. reg. 61.

Thé Chambard — „Sicre“ w Paryżu, nr. reg. 632.

Thé purgatif podług Chambarda — A. Bukowski w Warszawie, nr. reg. 228.

Tiopinolowa balsamiczna kąpiel siarczana — W. Kremky i Matzka w Warszawie, nr. reg. 582.

Trichogen (płyn) — Janusz Biron w Warszawie, nr. reg. 271.

Valda pastylki — H. E. Canonne — H. E. Canonne w Paryżu, nr. reg. 231.

Vichy Etat comprimés — C-ie Fermière de l'Etablissement Thermal de Vichy w Paryżu, nr. reg. 256.

Vichy Etat pastilles — C-ie Fermière de l'Etablissement Thermal Vichy w Paryżu, nr. reg. 257.

Vichy Etat sels pour bains — C-ie Fermière de l'Etablissement Thermal de Vichy w Paryżu, nr. reg. 258.

Vichy Etat sels pour boisson — C-ie Fermière de l'Etablissements Thermal de Vichy w Paryżu, nr. reg. 229.

Vittel-grande source sels non effervescent — Labor de sels et pastilles de Vittel, nr. reg. 404.

Vittel-grande source sels effervescent — Labor de sels et pastilles de Vittel, nr. reg. 405.

JECOROL—

zamiast tranu

Vittel-pastilles, z zapachami: miętowym, cytrynowym i anyżowym — Labor de sels et pastilles de Vittel, nr. reg. 406.

Zioła do płókania gardła i jamy ustnej — E. Wolski w Warszawie, nr. reg. 1201.

Zioła dla nerwowych — Labor. Chem. Pharm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1205.

Zioła przeciw chorobom nerwowym i epilepsji. — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1151.

Zioła przeciw chorobom nerwowym — Dr. R. Rembieliński w Łodzi, nr. reg. 1348.

Ziółka na przemianę materji — „Salus“ w Cieszynie, nr. reg. 1313.

Zioła na przemianę materji — Eugenjusz Wolski w Warszawie, nr. reg. 1368.

Zioła na przemianę materji — Labor. Chem. Farm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1207.

Zioła indyjskie na przemianę materji — „Galen“ we Lwowie, nr. reg. 1293.

Zioła przeciwko kamicy żółciowej i złej przemianie materji — Dr. C. Krassowski w Warszawie, nr. reg. 1344.

Zioła przeciw kamieniom żółciowym — Fr. Pawlicki w Poznaniu, nr. reg. 1155.

Zioła przeciw cierpieniom kanału pokarmowego — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1149.

Zioła przeciw wymiotom oraz atonji kiszek — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1148.

Zioła przeczyszczające — „Hafeza“ w Poznaniu, nr. reg. 1172.

Zioła przeczyszczające — Zenon Reder w Krakowie, nr. reg. 1262.

Zioła przeczyszczające Nr. 1 i Nr. 2 — „Botanika“ w Poznaniu, nr. reg. 1221 i 1222.

Zioła przeciwko cierpieniom narządów trawienia — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1463.

Zioła przeczyszczające — T-wo „Fr. Karpiński“ w Warszawie, nr. reg. 407.

Ziółka przeczyszczające — „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1342.

Zioła żołądkowe — Dr. R. Rembieliński w Łodzi, nr. reg. 1350.

Zioła żołądkowe — I. Frumkin w Wilnie, nr. reg. 1165.

Zioła żołądkowo-kiszkowe — Labor. Chem. Farm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1206.

Zioła regulujące trawienie — E. Wolski w Warszawie, nr. reg. 1200.

Zioła regulujące trawienie — St. Trawkowska w Łodzi, nr. reg. 1369.

Zioła przeciw hemoroidom Mag. Lauera — Fabr. Chem. „Aja“ w Przemyśle, nr. reg. 1204.

Ziółka hepaticzne — Jan Gessner w Warszawie, nr. reg. 48.

Ziółka moczopędne — F. Więckowski w Warszawie, nr. reg. 1164.

Zioła moczopędne marki Glob — St. Twarkowska w Łodzi, nr. reg. 1249.

Zioła przeciw chorobom nerek i pęcherza — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1147.

Zioła przeciw chorobom nerkowym i pęcherza — Labor. Chem. Farm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1308.

Zioła przeciw artretyzmowi i reumatyzmowi Nr. 1 — L. Głowacki w Warszawie, nr. reg. 1157.

Zioła przeciw artretyzmowi i reumatyzmowi Nr. 2 — L. Głowacki w Warszawie, nr. reg. 1158.

Ziółka przeciwartretyczne — Jan Gessner w Warszawie, nr. reg. 1046.

Zioła przeciw reumatyzmowi, artretyzmowi, podagrze i ischiassowi — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1150.

Zioła przeciw niedomaganiom skrofulicznym — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1152.

Zioła przeciw chorobom płucnym i błednicy — Dr. R. Rembieliński w Łodzi, nr. reg. 1349.

W lecie zamiast tranu

polecacie

JECOROL Mag. A. Bukowskiego

Zioła przeciwko blednicy i niedokrwistości — Labor. Chem. Farm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1307.

Zioła przeciw cierpieniom płucnym — Górnośląska Wytwórnia Chemiczna w Katowicach, nr. reg. 1191.

Zioła przeciw chorobom piersiowym — St. Twarkowska w Łodzi, nr. reg. 1159.

Zioła przeciw chorobom płucnym i blednicy — O. Wojnowski w Warszawie, nr. reg. 1153.

Zioła piersiowe — Labor. Chem. Farm. „Polherba“ w Krakowie, nr. reg. 1208.

Zioła z gór Harcu — Apteczny Dom Handlowy L. Finkielsztejn w Warszawie, nr. reg. 43.

Ziółka czterech roślin — Leopold Próchnicki w Warszawie, nr. reg. 149.

Zioła konkursowe — Zofia Wójcikiewicz w Warszawie, nr. reg. 408.

SPECYFIKI FARMACEUTYCZNE DO UŻYTKU WYŁĄCZNIE WETERYNARYJNEGO.

Chinosol-Schneidenpulver — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, nr. reg. 515.

Chinosol do użytku weterynaryjnego (tabletki) — Fabryka Chinosolu w Hamburgu, nr. reg. 806.

Karmnik dla świń — Kaliskie Laboratorium Chemiczno-Farmaceutyczne „Argon“ w Kaliszu, nr. reg. 324.

Mikrocid — B. Krysztofiłowiczowa w Brzeżanach, nr. reg. 1133.

Parchol Geerde — Grzegorz Dziemski w Kryłowie, nr. reg. 276.

Proszek dla bydła Kwizdy — Jan Kwizda w Kornenburgu, nr. reg. 932.

Tuczyna — „Aja“ w Przemyślu, nr. reg. 845.

Zółzyna (proszek) — M. Alekso w Warszawie, nr. reg. 1132.

Żyźnik (proszek) — Pomorskie Laboratorium Chemiczne „Salus“ w Toruniu, nr. reg. 505.

Wykaz środków na odciski

dozwolonych do sprzedaży w drogerjach (detalicznych składach materiałów aptecznych)

Arago — Stanisław Górski w Warszawie.

Cerealina — Warszawskie Laboratorium Chemiczne w Warszawie.

Cornelin — W. Domagalski w Warszawie.

Cornoplast — „Chemergon“ w Warszawie.

Esta — Eustachy Sokalski w Kątach.

Ettingera Balsam na odciski — M. Ettinger we Lwowie.

Klawiol — Laboratorium Ap. Kowalski w Warszawie.

Kuroki — L. Balkowski i R. Herynowski w Warszawie.

Lebewohl — Carl T. W. Becker w Dreźnie.

Pedolin — T-wo Akc. „Motor“ w Warszawie.

Plaster przeciwko odciskom — A. Pak w Wilnie.

Record — St. i K. Wągrowscy w Warszawie.

Record — K. Górnicki w Warszawie.

Unicum — B. Jurkiewicz w Poznaniu.

Zino-pads — The Scholl Manufacturing Co w Londynie.

Dekamol — J. Kamiński w Warszawie.

Neoclav — „Liberti“ w Warszawie.

Bakoli — Wytwórnia Chemiczna „Lapo“ w Warszawie.

Jankamin — Bracia Kamińscy w Toruniu.

Chodakol — „Pollabor“ w Warszawie.

Cornusolvol — „Embata“ w Warszawie.

Geo — „Geo“ w Warszawie.

Nieboli — „Promień“ w Warszawie.

Pedi — St. Trawkowski w Łodzi.

Wu-El-Ka — Szloma Szofman w Warszawie.

(„Monitor Polski“ z dnia 10 września 1928 roku Nr. 208.)

Polecajcie JECOROL Bukowskiego zamiast tranu
Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

Rozporządzenie

Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu

z dnia 16 listopada 1924 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych o wyrobie i sprzedaży środków przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych itp.

Na mocy p. 24 art. 2 i art. 10 zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 63, poz. 371), art. 21 ros. ustawy lekarskiej (ros. zbiór praw t. XIII, wyd. 1905 r.), p. 14 art. 5 austr. ustawy z dnia 5 lutego 1907 r. o zmianie i uzupełnieniu ordynacji przemysłowej (Dz. U. P. z 1907 r. Nr. 26) oraz art. 34 niemieckiej ustawy przemysłowej, zarządza się co następuje:

§ 1. Środki, przeznaczone do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych i t.p., mogą być wyrabiane i wprowadzone do obrotu nie inaczej, jak za uprzednim zezwoleniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia).

Zezwolenia na środki, przeznaczone do tępienia pasożytów żyjących na zwierzętach, będą udzielane w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 2. Celem uzyskania zezwolenia należy wnieść do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia) należycie oświadczone podanie.

Do podania należy dołączyć:

- a) dwie próbki środka w takim opakowaniu, w jakim wytwórca zamierza wypuścić go do sprzedaży, oraz po dwa egzemplarze projektów etykiet i sposobu użycia;
- b) dokładny skład środka;
- c) opłatę za analizę w wysokości ustanowionej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu.

§ 3. Środki, wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia, winny być zaopatrzone w etykiety. Na etykiecie mają być podane:

- a) nazwa preparatu;
- b) firma wytwórcza i jej adres;
- c) dokładny sposób użycia w brzmieniu, zatwierdzonym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Generalną Dyrekcję Służby Zdrowia);
- d) numer rejestru.

Środki, zawierające składniki szkodliwe dla ludzi lub zwierząt domowych, na opakowaniu winny posiadać wyraźny napis czarny na czerwonym tle: „Ostrożnie. Trucizna“ i rysunek trupiej głowy z dwoma skrzyżowanymi piszczelami.

§ 4. Środki, wymienione w § 1, a zawierające składniki szkodliwe dla ludzi i zwierząt domowych, mogą być wyrabiane jedynie w aptekach oraz zakładach posiadających koncesję na wyrób środków trujących.

Detaliczna sprzedaż tych środków z reguły jest dozwolona tylko aptekom i drogeriom, a na mocy osobnego zezwolenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia) również osobom, trudniącym się zawodowo tępieniem szkodników, lub instytucjom, których działalność tego wymaga. Zezwolenia te, o ile dotyczą tępienia pasożytów żyjących na zwierzętach, będą udzielane w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Przechowywanie i sprzedaż tych środków winny odbywać się zgodnie z obowiązującymi w poszczególnych dzielnicach przepisami o handlu truciznami.

§ 5. Środki, wymienione w § 1, o ile zawierają arsen, winny być zabarwione zieloną farbą anilinową, łatwo rozpuszczalną w wodzie.

Środki, zawierające węgiel barowy, winny być zabarwione także farbą czerwonego koloru.

§ 6. Papier arsenikalny do tępienia much może być wyrabiany i sprzedawany w zakładach, wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, w czworokątnych arkuszach o wymiarze 12 × 12 cm. lub w krążkach o średnicy 12,5 cm., posiadających na obu stronach rysunek trupiej głowy z dwoma skrzyżowanymi piszczelami i napis „trucizna“ oraz nazwę firmy wytwarzającej, wykonane wyraźnym i trwałym czarnym drukiem. Każdy arkusz lub krążek pa-

Dla ochrony przed gripą, angina,
influenza — polskie tabletki

PANACRIN

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

pieru arsenikalnego nie może zawierać więcej niż 0,01 bezwodnika kwasu arsenawego (As_2O_3) i winien być nasycony odwarem kwassji lub roztworem wyciągu kwassjowego.

Papier arsenikalny nie może być sprzedawany bez dokładnego opakowania. Na opakowaniu winien być umieszczony wyraźny i trwały napis „Trucizna. Papier arsenikalny“, oraz oznaczona firma sprzedającego detalisty.

§ 7. Strychnina może być używana jedynie do zatruwania zboża, przeznaczonego do tępienia szczurów i myszy; zboże takie zawierać może co najwyżej 0,5% azotanu strychniny i winno być zabarwione trwałą ciemno-czerwoną farbą. Przyrządzanie i sprzedaż zboża zatrutego strychniną są dozwolone wyłącznie aptekom. Preparat ten może być sprzedawany tylko do trucia szczurów i myszy wyłącznie przez zarządzającego apteką za pokwitowaniem, opatrzonym podpisem kupującego, z oznaczeniem daty, ilości nabytej trucizny oraz deklaracji, że za możliwe złe skutki, wynikłe z nienależytego użycia trucizny lub nieostrożnego obchodzenia się z nią kupujący przyjmuje na siebie odpowiedzialność. Pokwitowanie to winno być przechowywane w przeciągu roku. O ile kupujący nie jest znany sprzedawcy, trucizna ta może być sprzedana nie inaczej, jak na podstawie zaświadczenia miejscowej władzy policyjnej, że kupującemu trucizna ta może być powierzona.

§ 8. Pozwolenia, udzielone na mocy § 1, mogą być cofnięte, jeżeli zostanie stwierdzonem, że skład wprowadzonego do obrotu środka nie odpowiada składowi, podanemu przez wytwórcę przy ubieganiu się o pozwolenie na wyrób, lub jeżeli po wprowadzeniu go do obrotu wytwórca nie przestrzega przepisów niniejszego pozwolenia lub też jeżeli wycofanie go z obrotu będzie konieczne ze względów zdrowotności publicznej.

§ 9. Pozwolenia na wyrób i obrót w Państwie Polskiem środków, wymienionych w § 1, udzielone przez b. Ministerstwo Zdrowia Publicznego i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Generalną Dyрекcję Służby Zdrowia) przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, zachowują moc obowiązującą, pod warunkiem jednak, że przed dniem 31 grudnia 1924 r. zostaną złożone w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Generalnej Dyрекcji Służby Zdrowia) do zarejestrowania. Wszystkie niezarejestrowane do tego terminu pozwolenia unieważnia się.

Do podania, przy którym mają być składane poprzednie pozwolenia, celem zarejestrowania ich, należy dołączyć:

- a) dwie próbki środka w takim opakowaniu, w jakim środek znajdzie się w obrocie;
- b) dwa egzemplarze etykiet i wszelkich załączników;
- c) dokładny skład środka.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie przestają obowiązywać wszystkie poprzednie rozporządzenia, dotyczące spraw, unormowanych niniejszymi przepisami.

Minister Spraw Wewnętrznych: **Z. Hübner.**

Minister Przemysłu i Handlu: **Józef Kiedroń.**

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: **Janicki.**

Dz. Ust. R. P. Nr. 105, poz. 955, ogłosz. d. 10 grudnia 1924.

Wykaz

środków, przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych i t. p. dozwolonych do obrotu w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 16 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 955).

Środki, oznaczone krzyżykami mogą być sprzedawane z zachowaniem przepisów o handlu truciznami.

† Agat płynny — Al. Trębaczkiwicz w Warszawie.

Agat ziarnisty — Al. Trębaczkiwicz w Warszawie.

Arsobordyna — „Universum“ w Poznaniu.

Bordyna — „Universum“ w Poznaniu.

† Cuprex — E. Merok w Darnshtadzie.

Depon — I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft w Leverkusen.

Elosal — I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft w Leverkusen.

† Fixmort na owady — Mag. Klawe w Warszawie.

† Fixmort na szczury i myszy — Mag. Klawe w Warszawie.

Flit — B-cia Nobel w Warszawie.

† Flurin — M. Rotenberg w Warszawie.

Folsalina — „Universum“ w Poznaniu.

Izo-Mol — Chaim Kremer w Łodzi.

† Kaps — Chaim Kremer w Łodzi.

† Knaks — Stefan Porawski w Poznaniu.

Kortisan — „Universum“ w Poznaniu.

Maok — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.
† Maoxyna — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.
Mogil — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.
† Mors — Apteka A. Klippa w Warszawie.
† Mortidar — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie.
Mortin — Chaim Kremer w Łodzi.
Muroi — Laboratorium farmaceutyczne „Sanitas” w Białymstoku.
† Nosperal — I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft w Leverkusen.
† Orwin — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.
Parasitos — Chaim Kremer w Łodzi.
† Pasta na szczury — A. Zalewski w Rawie Mazowieckiej.
† Pediculin — Sp. Akc. L. Spiess i Syn w Warszawie.
Prusomor — Al. Popowski w Warszawie.
† Ratimors — „Serologia” w Warszawie.
† Ratol — „Sanator” w Bydgoszczy.
Salva — T. Wróblewski w Radomiu.
† Sokial-Kuchen — I. G. Farbenindustrie A. G. w Leverkusen.
Sokial-Weizen — I. G. Farbenindustrie A. G. w Leverkusen.
† Tanatol — J. Sroczyński i S-ka w Warszawie.
Thomilon — I. G. Farbenindustrie A. G. w Leverkusen.
† Unikat — Fabryka kosmetyków „Patria” w Warszawie.
† Zelio-Glitzkörner — I. G. Farbenindustrie A. G. w Leverkusen.
† Zelio-Past — I. G. Farbenindustrie A. G. w Leverkusen.
† Zyigma — Zygmunt Mamlok w Sosnowcu.

Rozporządzenie dotyczące handlu truciznami

Rozporządzenie Ministerjalne
z dnia 22. II. 1906

§ 1.

Zawodowy handel truciznami podlega przepisom §§ 2—18.

Za trucizny w rozumieniu tych przepisów uważa się towary drogeryjne, preparaty chemiczne i przyrządzenia (Zubereitungen) wymienione w załączniku II.

Przechowywanie trucizn.

§ 2.

Zapasy trucizny winny być uporządkowane w sposób przejrzysty, oddzielone od innych towarów oraz nie mogą być przechowywane ani ponad ani bezpośrednio obok artykułów spożywczych i używek.

§ 3.

Zapasy trucizn winny znajdować się w szczelnych, silnych naczyniach, zaopatrzonych w silne, dobrze zamykające wieczka lub zatyczki. Wyjątek stanowią trujące rośliny i części roślin (korzenie, zioła itp.) przechowywane w odosobnionych pomieszczeniach dla trucizn na zamkniętych górkach.

Farby, jako też inne wymienione w działach 2 i 3 załącznika I substancje stałe, nierozpływające lub ulatniające się wolno przechowywać w szufladach, o ile są zaopatrzone (szuflady) we wieka i są szczelne oraz tak urządzone, że wykluczone jest rozsypywanie lub rozpylenie się.

Poza naczyniami, przeznaczonemi do zapasów trucizn, nigdzie trucizny przechowywać nie wolno. Przepis ten nie narusza wyjątkowego postanowienia ust. I.

§ 4.

Naczynia do zapasów winny być oznaczone wyraźnym i trwałym napisem „trucizna”; nadto należy oznaczyć zawartość naczyń przy zastosowaniu nazwisk, zawartych w załączniku I. Oprócz tych nazwisk dozwolone jest tylko umieszczenie mniejszem pismem określeń lokalnych, mianowicie, jeśli chodzi o trucizny działów I. — białem pismem na czarnem tle, jeśli chodzi o trucizny działów II. i III. — czerwonym pismem na białem tle. Naczynia do zapasów, służące do kwasów mineralnych, węgla, bromu, jodu, mogą posiadać na białem tle napisy wypalane lub sporządzone sposobem trawienia.

Przepis ten nie ma zastosowania odnośnie naczyń do zapasów znajdujących się w takich ubikacjach, które służą jedynie dla han-

W lecie tranu używać nie wolno

JECOROL stosuje się przez całe lato
Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

dłu hurtowego, o ile w inny sposób postarano się o oznaczenie, wykluczające omyłki. Jeśli jednak z tego rodzaju ubikacyj będą podejmowane także zapasy przeznaczone dla miejsc, detalicznej sprzedaży właściciela przedsiębiorstwa, natenczas należy je zaopatrzyć w oznaczenia w myśl przepisów ust. I. niezależnie od sposobu oznaczenia, używanego zazwyczaj w przedsiębiorstwie.

§ 5.

Trucizny, wymienione w dziale I. załącznika I. należy przechowywać w specjalnej, zamkniętej ze wszystkich stron silnymi ścianami, ubikacji (Giftkammer), w której nie mogą znajdować się towary inne jak trucizny. Jeśli za komorę dla trucizn służyć ma przegroda z desek, można ją urządzić tylko w części składnicy, oddzielonej od ubikacji, przeznaczonej dla sprzedaży.

Komora dla trucizn winna być dla prac, — które mają być w niej podjęte — oświetlona dostatecznie światłem dziennem; a winna mieć po zewnętrznej stronie drzwi wyraźny i trwały napis „trucizna“.

Komora dla trucizn może być dostępna tylko dla właściciela przedsiębiorstwa oraz jego pełnomocnika i winna być poza czasem używania jej zamknięta.

§ 6.

Wewnątrz komory dla trucizn, trucizny winny być przechowywane w zamkniętej szafce do trucizn.

Szafka do trucizn winna być zaopatrzona po zewnętrznej stronie drzwiczek w wyraźny i trwały napis „trucizna“.

Dla odważania trucizn winien znajdować się obok szafki do trucizn stół lub płyta stołowa.

Większe zapasy poszczególnych trucizn działu I. wolno przechowywać poza szafką do trucizn, o ile znajdują się w zamkniętych naczyniach.

§ 7.

Fosfor oraz przyrządzenia z zawartością fosforu winny być przechowywane poza szafką do trucizn i to albo wewnątrz albo na zewnątrz komory dla trucizn, w zamknięciu, w miejscu, mienarazonym na mrozy, w naczyniu ogniotrwałem, mianowicie fosfor żółty (biały) pod wodą. Wyłączone są pigułki fosforowe; do nich mają zastosowanie postanowienia §§ 5 i 6.

Sód i potas należy przechowywać w zamknięciu, zabezpieczone przed wodą i ogniem i w otoczeniu wolnego od tlenu ciała (parafina płynna, olej skalny lub t. p.).

§ 8.

Do wyłącznego użytku dla trucizn działu I. oraz do wyłącznego użytku dla trucizn działu 2 i 3 — używać należy specjalnych przyborów (wagi, moździerze, łyżki i t. p.) zaopatrzonych w wyraźne i trwałe napisy „trucizna“ w kolorach odpowiednio do § I. ust. 1. W każdym naczyniu służącym do przechowywania farb trujących, winna znajdować się specjalna łyżka. Tych przyborów nie wolno używać do innych celów oraz winny być one utrzymywane stale w czystości z wyjątkiem łyżek do farb trujących. Przybory do trucizn, znajdujących się w szafce do trucizn należy w niej przechowywać. Do ciężarków (Gewichte) przepisy te nie mają zastosowania.

Nie wymaga się specjalnych wag, jeżeli odważa się większe ilości trucizn bezpośrednio w naczyniach do zapasów lub do sprzedaży.

§ 9.

Odnosnie przechowywania trucizn w aptekach mają miejsce następujące wyjątki od przepisów §§ 4, 5 i 8:

(ad. § 4.) Przepisy § 4. mają zastosowanie dla aptek o tyle, o ile dotyczą naczyń do kwasów mineralnych, ługów, bromu i jodu. Zresztą uwzględnia się odnośne oznaczenia naczyń do ogłoszonych w tym przedmiocie specjalnych rozporządzeń.

(ad. § 5.) Komora do trucizn — na wypadek urządzenia jej w magazynie — może być sporządzona przez oszalowanie. (Lattenverschlag). Mniejszych zapasy trucizn działu I. mogą być przechowywane w specjalnem naczyniu, zamkniętem i zaopatrzonem w trwały napis „trucizna“ lub „venena“ lub „tabula B.“. O ile zaopatrzenie na truciznę jest tak nieznaczne, iż całkowity zapas może być w ten sposób przechowywany, natenczas niema obowiązku urządzenia specjalnej komory dla trucizn.

(ad. § 8.) Do mniejszych zapasów trucizn działu I. oznaczonych w ustępie poprzednim należy używać specjalnych przyborów oraz przechowywać w naczyniach dlań przeznaczonych. Nie wymaga się używania specjalnych przyborów do oznaczonych w działach 2. i 3. trucizn, z wyjątkiem morfiny, jej związków i preparatów.

Wydawanie trucizn.

§ 10.

Wydawanie trucizny dozwolone jest tylko właścicielowi przedsiębiorstwa lub jego pełnomocnikom.

§ 11.

Wydając trucizny działów 1. i 2., należy uskuteczniać do książki dla trucizn (Giftbuch) przewidziane w niej wpisy. Książka dla trucizn urządzona jest według załącznika II. i zaopatrzona w numerowane stronicę. Wpisy winny być dokonane natychmiast po wydaniu towarów przez samego wydającego, mianowicie zawsze w bezpośredniej łączności z poprzednim wpisem. Książkę do trucizn należy przechowywać w ciągu 10 lat, licząc od ostatniego wpisu.

Powyższe przepisy nie mają zastosowania przy wydawaniu trucizn, których dostarczają hurtownicy odsprzedawcom, przemysłowcom i rzemieślnikom, uprawiającym zawody techniczne (Technische Gewerbetreibende) lub państwowym zakładom badawczym lub naukowym, o ile o wydaniu prowadzi się książkę w ten sposób, iż miejsce znajdowania się trucizn może być wykazane.

§ 12.

Truciznę wolno wydawać tylko takim osobom, które zasługują na zaufanie, iż użyją trucizny dla dozwolonego celu zawodowego, gospodarczego, naukowego lub artystycznego. O ile wydający nie ma pewnej wiadomości, iż zastrzeżeniom tym stało się zadość, wolno mu wydać truciznę tylko za okazaniem pisemnego zezwolenia. (Erlaubnisschein.)

Zezwolenia te wystawia miejscowa władza policyjna według załącznika III. po zbadaniu stanu rzeczy. Wydaje się je z reguły tylko dla określonej ilości trucizny, wyjątkowo także dla otrzymania poszczególnych trucizn w ciągu pewnego czasu, nieprzekraczającego jednego roku. Zezwolenie traci ważność po upływie 14 dni, licząc od dnia wystawienia, o ile nie jest w niem co innego zaznaczone.

Dzieciom niżej 14 lat nie wolno doręczać trucizn.

§ 13.

Trucizny, oznaczone w działach 2. i 3. można wydawać tylko za pisemnem potwierdzeniem odbioru (Giftschein) nabywcy. O ile odebranie trucizny następuje przez pełnomocnika, wydający ją (§ 10) winien także od niego zażądać potwierdzenia odbioru.

Potwierdzenia należy wystawiać według wzoru przepisanego w załączniku IV, zaopatrzyć w odpowiednie numery książki dla trucizn oraz przechowywać przez przeciąg 10 lat.

Władze prowincjonalne mogą zezwolić, by potwierdzenie odbioru, tego, któremu truciznę się doręcza, mogło być uwidocznione w rubryce książki do trucizn.

W wypadku § 11. ust. 2. wystawienie zaświadczenia trucizn nie jest wymagane.

§ 14.

Trucizny należy wydawać w naczyniach szczelnych, silnych i dobrze zamkniętych; jednakże wystarczają dla stałych trucizn działów 2 i 3 nierozpływających się i nieuletniających się każdego rodzaju trwałe opakowania, o ile one wykluczają rozsypywanie lub rozpylenie zawartości.

Naczynia lub wstępujące w miejsce naczyń opakowania winny posiadać podany w ust. 1. § 4. napis i wykaz zawartości oraz nazwę wydającego truciznę przedsiębiorstwa. Przy tych truciznach w stanie stałym (ciała twarde) działu 3, nierozpływających się i nieuletniających się, można użyć w miejsce słowa „trucizna“ napisu „ostrożnie“ (Vorsicht).

Przy wydawaniu (trucizn) odsprzedawcom, przemysłowcom i rzemieślnikom, uprawiającym zawód techniczny (Technische Gewerbetreibende), państwowym zakładom badawczym lub naukowym, wystarcza jednak każdy inny wykluczający omyłki napis i oznaczenie zawartości; również naczynia lub wstępujące w ich miejsce opakowania nie muszą być zaopatrzone w nazwę wydającego przedsiębiorstwa.

§ 15.

Zakazuje się wydawania trucizn w naczyniach do picia lub gotowania lub w butelkach albo dzbanach, których kształt lub oznaczenie jest zdolne spowodować niebezpieczeństwo pomylenia zawartości ze środkami spożywczymi lub używkami.

§ 16.

Przepisy § 11 do 14 nie mają zastosowania przy wydawaniu w aptekach trucizn jako środków leczniczych.

Syrop roślinno-śliwkowy idealny środek przeczyszczający dla dzieci PRUNIOL — Mag. A. Bukowskiego

Labor. Chem. Farm. Mag. A. Bukowski succ.
Warszawa, Marszałkowska 54.

Specjalne przepisy dotyczące farb.

§ 17.

Przepisy § 2—14 nie mają zastosowania do gotowych do użytku farb olejnych, żywicznych i pokostowych, o ile farby te nie są farbami arsenikalnymi. To samo dotyczy (innych trujących farb, które w formie łaseczek, maści lub kamieni lub w zamkniętych tubach, w sposób gotowy przyrządzone są do bezpośredniego użytku, o ile na każdym pojedynczym kawałku lub tegoż opakowaniu umieszczone jest albo słowo „trucizna“ wzgl. „ostrożnie“ i nazwa farby, albo oznaczenie jakieś, które pozwala łatwo poznać zawartą tamże truciznę.

Środki przeciw robactwu.

§ 18.

Przy wydawaniu środków przeciwko szkodliwym zwierzętom (t. zw. środków przeciw robactwu), sporządzonych przy użyciu trucizny, należy dołączyć do każdego opakowania pouczenie o niebezpieczeństwach, połączonych z nieostrożnym używaniem. Treść pouczenia może być przepisana przez właściwą władzę.

Arszenikalny papier na muchy może być przyrządzony tylko na odwarze drzewa gorzkiego (kwasjowego) lub z roztworem ekstraktu kwasjowego, trzymany na sprzedaż lub sprzedawany w kształcie czworokątnych kartek 12 : 12 cm., z których każda zawiera nie więcej jak 0,01 g. kwasu arsenawego i na obu stronach zaopatrzona jest w 3 krzyżyki, w podobiznę trupiej głowy oraz wyraźnie i trwale, w czarny napis „trucizna“. Wydawanie (Die Abgabe) może nastąpić tylko w szczelnej kopercie na której umieszczone są w czarnym kolorze wyraźnie i trwale napisy „trucizna“ i „arsenawy papier na muchy“ oraz w handlu drobnicowym — nazwa przedsiębiorstwa sprzedającego.

Inne arsenowe środki przeciw robactwu mogą być trzymane na sprzedaż lub wydawane tylko po zinieszeniu z farbą zieloną, łatwo rozpuszczającą się w wodzie; wolno je wydawać tylko za zezwoleniem.

Strychninowe środki przeciw robactwu mogą być trzymane na sprzedaż lub sprzedawane tylko w formie zatrutego zboża, które na 1000 jednostek wagi zawiera najwyżej 5 jednostek strychniny kwasu azotowego i jest trwale farbowane na kolor ciemno-czerwony.

Powyższe ograniczenia mogą być chwilowo pozbawione mocy, jeżeli i o ile o to chodzi, by pod nadzorem policji wdrożyć nadzwyczajne kroki dla tępienia szkodliwych zwierząt, np. myszy polnych.

Zawodowi tępiciele szkodników. (Kammerjäger).

§ 19.

Osoby, które w sposób zawodowy zajmują się tępieniem szkodliwych zwierząt, (Kammerjäger) winny przechowywać zapasy trucizn i zawierające truciznę środki przeciw robactwu, przestrzegając przepisów §§ 2, 3, 4, 7 oraz, o ile zapasów tych nie noszą ze sobą przy wykonywaniu zawodu, w zamkniętych ubikacjach, dostępnych tylko im i ich pełnomocnikom. Trucizn tych i środków nie wolno odstępować osobom innym.

§ 20.

Przepisy §§ 4 i 6 odnośnie oznaczania naczyń do zapasów i naczyń i przyborów, znajdujących się wewnątrz komory do trucizn, mają — jeśli chodzi o nabywanie nowych rzeczy oraz nowych urządzeń — natychmiast zastosowanie, zresztą od 189

Dla zakładów, które istniały już przed wydaniem niniejszego rozporządzenia, mogą być aż do 189 uczynione wyjątki od przepisów § 5.

Spis trucizn

Dział 1.

a) Dozwolone do wolnej, detalicznej sprzedaży.

Arsen i jego związki przyrządzenia (preparaty) farby arsenowe.
Kwas cjanowodorowy, cjanek potasu, inne sole kwasu cjanowodorowego oraz ich roztwory za wyjątkiem błękitu berlińskiego (cjanunku żelazawego) i żelazocjanunku potasowego (żółtego)
Erythropleina, jej związki i preparaty
Kwas fluorowodorowy
Nikotyna, jej związki i przyrządzenia (prep.)
Fosfor (także czerwony, jeżeli zawiera on fosfor żółty) i z niego przyrządzone środki do zwalczania robactwa
Związki rtęciowe, także farby oprócz kalometu i cynobru
Kwas solny, zawierający arsen
Kwas siarkowy, zawierający arsen
Srophantryna
Sole uranu, rozpuszczalne, jak też farby uranowe.

b) Zakazane dla wolnego handlu detalicznego.

Akonityna, jej związki i przyrządzenia
Atropina, jej związki i przyrządzenia
Brucyna, jej związki i przyrządzenia
Kurare (Curare) i jego preparaty
Daturyna, jej związki i przyrządzenia
Digitalina, jej związki i przyrządzenia
Emetyna, jej związki i przyrządzenia
Homatropina, jej związki i przyrządzenia
Hyoscyna, jej związki i przyrządzenia
Hyoscyamina, jej związki i przyrządzenia
Kantaridyna, jej związki i przyrządzenia
Kolenicyna, jej związki i przyrządzenia
Konina, jej związki i przyrządzenia
Roztwory nitrogliceryny
Fizotigmina, jej związki i przyrządzenia
Pitroteoksyna
Skopolamina, jej związki i przyrządzenia
Strychnina, jej związki i przyrządzenia, za wyjątkiem nasyconych strychniną ziarenek zboża
Weratryna, jej związki i przyrządzenia.

Dział 2.

a) dozwolone do wolnej detalicznej sprzedaży:

Olejek gorzkich migdałów, zawierający kwas pruski
Brom
Kwas chromowy
Elateryna, jej związki i przyrządzenia
Erytrophleum
Guiniguta, jej związki i przyrządzenia
Hidroksylamina, jej związki i przyrządzenia
Olejek wiśniowo-laurowy
Korzeniak czemiernika (Helleborus) zielony; ekstrakt, насто́ј, korzeń
Korzeniak czemiernika (Helleborus) czarny; ekstrakt, насто́ј, korzeń
Nitrobenzol
Kwas szczawiowy
Pentol
Ekstrakt sabadylowy owoce S., tynktura S.
Zboże zaprawione strychniną.

b) zakazane dla wolnego handlu detalicznego.

Acetoanilid
Gorzykwiatek (mleń)
Preparaty etylenowe
Agarycyna
Akonitowy ekstrakt (bulwy, ziola, tynktura)
Amylenowy wodorotlenek
Amelen azotawy
Apomorfina
Beladony liście, ekstrakt, насто́ј, korzenie
Lulek czarny, jego nasiona, ekstrakt, насто́ј
Kulczyba oraz sporządzone z niej środki przeciw robactwu, ekstrakt, насто́ј
Wymiotnik (winian antymonik potasowy)
Bromek etylowy
Wodzian bromalu
Bromoform
Wodzian chloralu butylowego
Wyroczyn, jego nasienie, ekstrakt, насто́ј (Calabor)
Kardol
Etylnowy chlorek
Chloroformamid
Wodnik chloralowy
Kwasy chlorooctowe
Chloroform
Kokaina, jej związki i przyrządzenia
Konwalamarina, jej związki i przyrządzenia
Konwalaryna, jej związki i przyrządzenia
Euphorbium, jej związki i przyrządzenia
Naparstnica, jej liście, ocet, wyciąg, tynktura
Gelsemium, korzenie, tynktura
Salata trująca, wyciąg, ziele, sok (laktukarium)
Samak trujący, liście, wyciąg, tynktura
Konotrud, wyciąg, tynktura
Konopie indyjskie, wyciąg, tynktura

.....
PANACRINA —

**chroni przed grypą, chorobami
z przeziębienia**
.....

Jalata, żywica, bulwy, tynktura
 Kodeina, jej związki i przyrządzenia
 Kotoina
 Olej kroceniowy
 Morfina, jej związki i przyrządzenia
 Narceina, jej związki i przyrządzenia
 Narkotyna, jej związki i przyrządzenia
 Opium, jego związki i przyrządzenia za wyjątkiem plastru i — wody
 Paraldehyd
 Pilokarpina, jej związki i przyrządzenia
 Jałowice, jej igły, wyciąg, olej
 Ziarnka St. Ignacego, tynktura
 Santonina
 Żywica skamonji
 Korzenie skamonji
 Komium — ziele wyciąg, owoce, tynktura
 Olej gorczyczny, eterowy
 Muszka hiszpańska, jej przyrządzenia na alkoholu i eterze
 (Stechapfel). liście, wyciąg, nasiona, tynktura za wyjątkiem do
 palenia
 (Strophantus) wyciąg, nasienie, tynktura
 Sulfonal i jego pochodne
 Tallin, jego związki i przyrządzenia
 Urethan
 Veratrum, tynktura, korzenie
 Pietrasznik trujący, ziele, wyciąg
 (Zeitlosen) wyciąg, bulwy, nasienie, tynktura, wino.

Dział 3.

a) Dozwolone do wolnej sprzedaży detalicznej:

Chlorek antymonowy
 Związki baru za wyjątkiem siarczynu baru
 Ocet ołowiowy
 Cukier ołowiowy
 Farby zawierające antymon, bar, ołów, chrom, gumigutę, kadm, miedź, kwas pinrynowy, cynk i cynę, za wyjątkiem: siarczynu baru, tlenku chromu, miedzi, cynku, cyny i ich stopów jako farb metalicznych, siarczku kadmu, siarczku cynku, siarczku cyny, tlenków cyny i cynku
 Sole złota
 Jod i jego preparaty za wyjątkiem jodku żelazowego i siarczku jodu
 Kadm i jego związki włącznie bromowe
 Ług potasowy, zawierający więcej niż 5% wagowo wodorotlenku potasu
 Potas
 Dwuchromian potasowy
 Kwaśny szczawian potasowy
 Chloran potasowy
 Wodorotlenek potasu
 Kwas karbolowy również surowy, jak rozpuszczony i rozrzedzony, zawierający więcej niż 3% kwasu karbolowego
 Kolokwinty, wyciąg, nastój
 Krezol i jego przyrządzenia (roztwory mydła krezolowego, lizol, lizosolweol oraz ich roztwory o stężeniu więcej niż 1 proc.
 Związki miedzi
 Cebula morską, wyciąg, nastój, wino
 Sód
 Dwuchromian sodu
 Kamień mydlany (wodorotlenek sodu)
 Ług sodowy o stężeniu ponad 5 proc.
 Parafenylenidamina, jej sole, roztwory i przyrządzenia
 Kwas azotowy, włącznie dymiały
 Kwas solny, wolny od arsenu, też rozcieńczony o stężeniu nie mniejszem niż 15 proc. (kwasu bezwodnego)
 Sole srebra za wyjątkiem chlorku srebra
 Sole cynku za wyjątkiem węglanu cynku
 Sole cyny.

b) Zakazane dla wolnego handlu detalicznego:

Woda z gorzkich migdałów
 Ipeka, ekstrakt, nastój, wino
 Jodoform
 Kofeina, jej związki i preparaty
 Kreozot
 Lobelia, ziele, nastój
 Sporysz, ekstrakt (Ergotyna)
 Fenacetyna
 Kwas pikrynowy i jego związki
 Chlorek rtęciawy (Kalomel)

CZĘŚĆ PIĄTA

INFORMATOR

podatkowy
opłat stemplowych
i sądowych
świadczeń socjalnych
i przepisów
prawno-handlowych

opracował
Jan Nowacki

Od Redakcji

Dział Informacyjny naszego kalendarza ma być doradcą kupca i przemysłowca w najważniejszych ustawach i przepisach prawno-gospodarczych.

Staraliśmy się poniżej zebrać najważniejsze wiadomości z dziedzin życia gospodarczo-prawnego i fachowego, z uwzględnieniem najświeższych ustaw, nowel, rozporządzeń etc.

Dla przejrzystości ułożyliśmy Dział Informacyjny alfabetycznie. Do omawianych wiadomości podajemy datę wyjścia ustaw i rozporządzeń, liczby orzeczeń Najwyższego Trybunału Administracyjnego (N. T. A.), wzgl. Sądu Najwyższego (S. N.) z podaniem numerów Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, ażeby dać możność ewentualnego powołania się na przepisy prawne, bez długiego ich szukania.

Wyrażamy nadzieję, że nasz Dział Informacyjny spełni swoje zadanie, ku całkowitemu zadowoleniu i uznaniu P. P. Kupców i Przemysłowców.

AMORTYZACJA, czyli odpis na zużycie, jest to zmniejszenie wartości poszczególnych części majątkowych, które powstało na skutek używania ich, według przeznaczenia w normalnym trybie (wskutek zużycia). Amortyzację czyli odpisu dokonuje się raz w roku przy zestawianiu bilansu rocznego (patrz bilans). Zmniejszenie wartości zachodzi szczególnie w częściach majątkowych przeznaczonych do stałego używania, a więc przy maszynach, budynkach i wszelkich ruchomościach.

Odróżnia się odpisy konieczne, odpisy ponad normę zwykłą, uwzględniając szkody przyszłe, oraz odpisy nadmierne, celem ukrycia zysku.

Do potrąceń z przychodu zalicza ustawa coroczne odpisanie na zużycie budynków, maszyn i inwentarza martwego, o ile tych odpisów nie uwzględniono już w kosztach uzyskania dochodu. Te odpisanie powinny odpowiadać rzeczywistemu zmniejszeniu się wartości, jakiemu uległy budynki, maszyny lub inwentarz martwy w czasie miarodajnym do wymiaru podatku, wskutek używania ich według przeznaczenia w normalnym trybie.

Potrącenia z tytułu zużycia nie powinny jednak z reguły przekraczać:

1. przy budynkach mieszkalnych 2%;
2. przy budynkach gospodarczych 3%;
3. przy budynkach fabrycznych 4%;
4. przy ruchomościach (urządzenia biur, kantorów, kancelaryj, sklepów i t.d. 5%;
5. przy maszynach, narzędziach, urządzeniach fabrycznych, zaprzęgu i t.p. 10%.

Za podstawę ustalenia wartości przedmiotu (majątkowego) może służyć:

1. ostatnia cena nabycia przedmiotu, o ile na tę cenę wpłynęły wyjątkowe stosunki;
2. szacunek przeprowadzony przez instytucję kredytową lub ubezpieczeniową;
3. ocena znawców;
4. sprawdzone bilanse i inwentarze osób, prowadzących prawidłowe księgi handlowe.

Przy zestawieniu bilansu amortyzację traktuje się zazwyczaj jako straty. Uwzględnienie i wykazanie amortyzacji w stratach jest konieczne; bilans, w którym nie uwzględniono odpisu na zużycie, nie wykazuje rzeczywistego zysku bilansowego.

BADANIE KSIĄG W PRZEDSIĘBIORSTWACH. Badanie ksiąg handlowych przedsiębiorstw uskutecznione być może jedynie na podstawie pisemnych zarządzeń władz podatkowych. Badanie winno iść w kierunku: 1. Ustalenia rodzaju przedsiębiorstwa i zakresu jego działalności; 2. Stwierdzenia: a) czy prowadzona księgowość odpowiada przepisom o prowadzeniu ksiąg handlowych oraz b) czy zapisy w księgach odpowiadają stosunkom faktycznym i czy są rzetelne; 3. sprawdzenie względnie ustalenie obrotów, osiągnięte przez przedsiębiorstwo. Badanie ksiąg winno być dokonane w takim zakresie, aby nie zmuszało do wielokrotnego powtarzania rewizji i prowadzone w ten sposób, aby nie hamowało toku pracy przedsiębiorstwa. Z wyników badania ksiąg winien być sporządzony protokół. W razie ujawnienia w księgach, prowadzonych przez przedsiębiorstwo, zapisów niezgodnych z rzeczywistością lub pominięciu zapisów, należy w protokole przytoczyć wszelkie dane, stwierdzające tę okoliczność.

Odpis protokołu wydaje się przedsiębiorcy, który ma prawo w terminie do dnia 8, licząc od dnia spisania protokołu, złożyć swe oświadczenie co do uwag zawartych w protokole.

W związku z częstymi wezwaniami przedłożenia ksiąg handlowych w celu badania w urzędach skarbowych należy stwierdzić, że według obowiązujących instrukcyj urzędy powinny tego unikać. Ministerstwo Skarbu w jednym z okólników (z dnia 16. V. 1929 r. L. Dz. V. 6786/I.) zakazało urzędowi również żądania dowodów, których płatnik nie posiada lub których nie jest zobowiązany przechowywać, oraz kwestionowania rzeczy, nie mających dla sprawy znaczenia.

BARWY PAŃSTWOWE. (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. Dz. U. R. P. nr. 115, poz. 980, rok 1927.) Barwami państwowymi są kolory biały i czerwony w dwóch poziomych równoległych pasach o równej szerokości i długości, z których górny jest biały, dolny zaś czerwony. Kolor czerwony odpowiada barwie cynobru. Stosunek długości do szerokości wynosi 8:5.

BILANS. Dokładne przepisy prawne o bilansach zawierają Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. III. 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 383, rok 1928); polskie prawo o spółkach akcyjnych (dział IV., art. 104—112); ustawa z 29. X. 1929 r. i z dnia 4. XII. 1923 r. o spółdzielniach art. 52—59; w odniesieniu do Spółek z Ogr. Odpowiedzialnością szczegółowe postanowienia bilansowe zawarte są w ustawie z dnia 20. IV. 1892 r. Dz. Praw Rzeszy sk. 816/1898.)

Bilansem nazywamy wykazanie obrotów za czas operacyjny, który rozciąga się od dnia sporządzenia bilansu otwarcia do dnia sporządzenia bilansu zamknięcia. Bilans otwarcia zestawia się na początku okresu operacyjnego, wzgl. przy zakładaniu przedsiębiorstwa. Bilans zamknięcia sporządza się na końcu okresu operacyjnego. Uzupełnieniem bilansu zamknięcia jest rachunek strat i zysków. Rachunek strat i zysków wykazuje rezultaty z dokonanych operacji, za czas obrachunkowy. Za podstawę dla sporządzenia bilansu służy inwentarz.

C. I. F. oznacza, że w cenie policzono koszty i wydatki aż do miejsca przeznaczenia wymienionego w umowie, oraz premję asekuracyjną za towar, które ponosi sprzedający.

CZEK (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. listopada 1924 r.) Na mocy powyższego zarządzenia, czek musi zawierać pod rygorem nieważności:

- a) umieszczoną w tekście nazwę: „czek“;
- b) nazwisko osoby, która ma zapłacić (trasata);
- c) bezwarunkowe polecenie zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- d) wskazanie miejsca i daty wystawienia czeku; jeżeli miejsca wystawienia nie oznaczono, jest niem miejsce, wskazane obok podpisu wystawcy;
- e) podpis wystawcy.

Jako trasata można wskazać:

- a) państwowy lub samorządowy zakład kredytowy;
- b) pozostające pod nadzorem czy Państwa, czy organów samorządowych, czy innego zrzeszenia publicznie prawnego, zakład kredytowy lub kasę oszczędności;
- c) firmę zarejestrowaną, której sama nazwa wskazuje czynności bankierskie jako przedmiot przedsiębiorstwa.

Czek jest płatny za okazaniem w braku innego oznaczenia, w miejscu wystawienia. Czeki wystawione w Polsce powinny być pod rygorem utraty regresu do indosantów i poręczycieli przedstawione do zapłaty w ciągu dni 10, jeżeli są płatne w miejscu wystawienia, w innych zaś przypadkach — w ciągu dni 20 od wystawienia.

Czeki zagraniczne, płatne w Polsce, powinny być przedstawione do zapłaty w ciągu 30 dni, a jeżeli są wystawione poza Europą — w ciągu 60 dni od wystawienia.

Antydatowanie czeku (umieszczenie wcześniejszej daty wystawienia) nie unieważnia czeku, powoduje natomiast obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej w wysokości 0,3% sumy czekowej. Zwycięzcy czeki wolne są od opłaty stemplowej.

DANINA MAJATKOWA. (Ustawa z dnia 24. III. 1933 r. Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 248, rok 1933.) W latach 1933 do 1937 pobiera się nadzwyczajną daninę majątkową w globalnej sumie 24 milionów złotych rocznie. Z kwoty tej zapłacić ma rolnictwo 10 milj. zł; handel i przemysł 10,5 milj. zł; zaś nieruchomości miejskie 3,5 milj. zł. Stawki podatkowe są następujące: płatnicy podatku gruntowego mają podwyższony podatek o 20% przy wymiarze podatków od 25—60 zł, zaś o 40% przy wymiarze ponad 60 zł. Gospodarstwa rolne o obszarze poniżej 28 mórg są wolne od daniny majątkowej.

Handel i przemysł obciążony jest w ten sposób, że przy obrotach od 20—50,000 zł rocznie opłaca 40 gr od 1,000 zł obrotu, zaś przy obrotach powyżej 50,000 zł rocznie — 60 gr od 1,000 zł obrotu. Przedsiębiorstwa mające obrót poniżej 20,000 zł rocznie, są wolne od daniny majątkowej.

Nieruchomości miejskie, przy wartości czynszowej do 200 zł opłacają 4,— zł od 1,000 zł, zaś przy wyższej wartości czynszowej 6 zł od 1,000 zł.

Do daniny nie dolicza się żadnych dodatków.

Ministerstwo Skarbu (L. D. V. 37363/2/33) upoważniło prezesów Izb Skarbowych do rozkładania na raty należności z tytułu nadzwyczajnej daniny majątkowej. Ulgi te mają być udzielane w wypadkach, gdy jednorazowe uiszczenie daniny mogłoby zagrażać egzystencji ekonomicznej płatników. Upoważnienie to przysługuje przy daninie do 1,000,— zł kierownikom Urzędów Skarbowych, przy daninie ponad 1,000,— zł prezesom Izb Skarbowych.

EGZEKUCYJNE POSTĘPOWANIE WŁADZ SKARBOWYCH.

(Rozporządzenie z dnia 25. VI. 1933 r. Dz. U. R. P. nr. 62, poz. 580, rok 1932.) Postanowienia wstępne. Urzędy Skarbowe przeprowadzają egzekucję wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym (podatki, opłaty skarbowe, należności Kas Chorych, Zakładów Ubezpieczeń Społecznych, i t. d.).

Egzekucje przeprowadzane w trybie administracyjnym dopuszczalne są tylko z ruchomości oraz z wierzytelności pieniężnych i praw majątkowych nie zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości lub na wierzytelności hipotecznej.

Czynności egzekucyjne. Wstępną czynnością egzekucyjną jest pisemne upomnienie zobowiązanego z zagrożeniem wdrożenia dalszych kroków egzekucyjnych po bezskutecznym upływie 14 dni od doręczenia upomnienia. Przy następnej czynności egzekucyjnej, doręczyć musi organ wykonujący egzekucję zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego, łącznie z zarządzeniem egzekucyjnym. Na żądanie zobowiązanego winien organ egzekucyjny okazać zaświadczenie (legitymację służbową) Urzędu Skarbowego, upoważniające go do dokonywania czynności egzekucyjnych.

Przed przystąpieniem do wykonania czynności egzekucyjnych winien organ egzekucyjny okazać zobowiązanemu pisemne polecenie Urzędu Skarbowego wykonania egzekucji.

W niedziele i dni ustawowe uznane za święta powszechne, jako też w porze nocnej, czynności egzekucyjne można spełnić jedynie z mocy specjalnego pisemnego zarządzenia Urzędu Skarbowego.

Wierzyciel i zobowiązany mają prawo być obecni przy czynnościach egzekucyjnych.

Na żądanie wierzyciela lub zobowiązanego, a także według uznania organu egzekucyjnego, mogą być przy czynnościach egzekucyjnych obecni świadkowie, niewięcej jednak, jak po jednym z każdej strony. Organ egzekucyjny winien jednak przywołać jednego lub dwóch świadków, jeżeli zobowiązany nie jest obecny lub został przez organ egzekucyjny wydany, a nie zachodzi obawa udaremnienia wskutek tego egzekucji. Świadcami mogą być także członkowie rodziny i domownicy zobowiązanego.

Organ egzekucyjny może w każdym miejscu na specjalne pisemne polecenie Urzędu Skarbowego przeszukać odzież zobowiązanego. Polecenie także wyda Urząd Skarbowy w przypadku, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przedmioty, które zobowiązany ma przy sobie, chce usunąć od egzekucji. Polecenie także winien organ egzekucyjny okazać przed rozpoczęciem czynności egzekucyjnej. Przeszukanie odzieży u kobiet winna dokonać kobieta, wezwana przez organ egzekucyjny. Pokwitowanie organu egzekucyjnego lub kasy Urzędu Skarbowego ma ten sam skutek prawny co pokwitowanie wierzyciela. Za sumę pokwitowaną Urząd Skarbowy ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela.

Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja wdrożona ulega zawieszeniu:

1. jeżeli okaże się, że zobowiązany nie ma zdolności do działań prawnych i nie ma zastępcy ustawowego;
2. w razie śmierci zobowiązanego. W tym wypadku, zawieszenie trwa aż do możliwości podjęcia egzekucji z udziałem następców prawnych zmarłego;
3. na żądanie wierzyciela;
4. w czasie zawieszenia czynności Urzędu Skarbowego wskutek wojny lub innych przeszkód o charakterze siły wyższej.

Postępowanie egzekucyjne może Urząd Skarbowy zawiesić nadto na prośbę zobowiązanego w całości lub w części, jeżeli wniesiono zażalenie na czynności organu egzekucyjnego, lub zobowiązany odwołał się od decyzji (zarządzenia egzekucyjnego) Urzędu Skarbowego.

Urząd Skarbowy może na prośbę zobowiązanego po dokonaniu zajęcia zawiesić egzekucję, jeżeli zobowiązany wniosł podanie o odroczenie płatności lub rozłożenie na raty należności, a Urząd Skarbowy przedstawił wierzycielowi wniesione podanie z wnioskiem przychylnym, o ile sam nie jest wierzycielem uprawnionym do załatwienia podania.

Jeżeli w toku egzekucji okaże się, że bezwzględne ściągnięcie należności spowoduje niewątpliwie ruinę gospodarczą zobowiązanego, Urząd Skarbowy, po należytem zbadaniu jego położenia ekonomicznego, może z urzędu lub na prośbę zawiesić egzekucję, albo ją tymczasem ograniczyć do kwoty, której ściągnięcie nie spowoduje wspomnianego skutku, względnie częściowo lub w całości uchylić zajęcie.

Organ egzekucyjny winien zaniechać czynności egzekucyjnych jeżeli przez jej rozpoczęciem zobowiązany udowodni odroczenie płatności, rozłożenie na raty, zapłatę lub umorzenie należności.

MIENIE NIEULEGAJĄCE EGZEKUCJI. Zwolnione od egzekucji są:

1. sprzęty domowe, pościel, bielizna i ubranie codzienne, niezbędne dla zobowiązanego i członków jego rodziny;
2. przedmioty używane z powodu ułomności przez zobowiązanego i jego rodzinę;
3. zapasy żywności i opału, niezbędne dla zobowiązanego, jego rodziny i jego służby na okres jednego miesiąca;
4. krowa dojna albo dwie kozy lub trzy owce, i ściółki aż do czasu najbliższych zbiorów, o ile zwierzęta są niezbędne dla wyżywienia zobowiązanego, jego rodziny i jego służby;
5. przedmioty i surowce, niezbędne do osobistego zarabkowania zobowiązanego, pracującego ręcznie;
6. przedmioty, niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu oraz przyzwoite ubranie zobowiązanego, pracującego umysłowo;
7. u zobowiązanego, który pobiera periodyczne wynagrodzenie z tytułu stosunku służbowego prawnopublicznego, lub z tytułu umowy o pracę — pieniądze w kwocie odpowiadającej części wynagrodzenia za czas do najbliższego terminu wypłaty;
8. u zobowiązanego, który nie otrzymuje stałego wynagrodzenia za pracę — pieniądze niezbędne dla niego i jego rodziny na utrzymanie przez jeden tydzień;
9. przedmioty, dane zobowiązanemu celem poratowania jego i jego rodziny w razie klęski z powodu nadzwyczajnych wypadków, choroby lub śmierci, oraz zasiłki i wsparcia udzielone w takich przypadkach, o ile przedmioty te lub fundusze dla tych celów są mu jeszcze potrzebne;
10. przedmioty, służące zobowiązanemu i jego rodzinie do wykonywania praktyk religijnych lub niezbędne do nauki;
11. ordery honorowe, obrączki ślubne, listy, papiery rodzinne, lub inne papiery osobiste zobowiązanego, oraz jego księgi rachunkowe;
12. przedmioty codziennego użytku, potrzebne zobowiązanemu, które mogą być sprzedane tylko za bezcen, a dla zobowiązanego mają znaczną wartość użytkową;
13. przedmioty, które mają służyć do pochowania zmarłego członka rodziny;
14. przedmioty służbie Bożej poświęcone.

Nie podlegają egzekucji:

1. wsparcia, wyznaczone zobowiązanemu dla poratowania jego lub jego rodziny w czasie choroby, śmierci lub innej klęski;
2. zasiłki pieniężne z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby i zabezpieczenia na wypadek bezrobocia;

3. sumy i świadczenia w naturze, przeznaczone na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych;
4. stypendja na kształcenie się;
5. świadczenia periodyczne, mające charakter nagród honorowych;
6. należności pośmiertne z tytułu zapomogi lub zaopatrzenia jednorazowego pod jakąkolwiek bądź nazwą albo z tytułu ubezpieczenia kosztów pogrzebu;
7. odszkodowania, należące się zobowiązanemu od zakładu ubezpieczeń z umów o ubezpieczenie budynków lub ich przynależności (nieruchomości z przeznaczenia), — jeżeli odszkodowania te według wspomnianych umów lub przepisów prawnych winny być użyte tylko na odbudowanie ubezpieczonych budynków lub na uzupełnienie ich przynależności.

ODWOŁANIA I ZAŻALENIA. Od decyzji Urzędu Skarbowego służy zobowiązanemu odwołanie do Izby Skarbowej w terminie 14 dni, licząc od następnego dnia po doręczeniu decyzji. Decyzja Izby Skarbowej jest już ostateczna.

Odwołanie zobowiązanego musi być szczegółowo uzasadnione, ewentualnie podniesione zarzuty muszą być ujęte w konkretnej formie i możliwie zawierać muszą przytoczenie dowodów na uzasadnienie tych zarzutów. Izba Skarbowa po zbadaniu podniesionych zarzutów i zaofiarowanych dowodów oraz po ustaleniu stanu faktycznego i prawnego, wyda decyzję.

Zażalenia na postępowanie organów egzekucyjnych, które okazałyby się niezgodne z przepisami, można wnosić do właściwego Urzędu Skarbowego w terminie dni 8-miu. Orzeczenia Urzędu Skarbowego w tej mierze są ostateczne.

Wniesienie zażalenia nie ma mocy wstrzymującej, jednak Urząd Skarbowy może w miarę zachodzących okoliczności zarządzić wstrzymanie dalszych kroków egzekucyjnych.

ZAJĘCIE. Zajęciu podlegają tylko ruchomości, które znajdują się w posiadaniu zobowiązanego. Ruchomości, które znajdują się w posiadaniu osoby trzeciej, zająć można tylko wówczas, jeżeli osoba ta, wyraźnie zgadza się na ich zajęcie. Nie można zajmować więcej ruchomości, ponad te, które wystarczają do zaspokojenia poszukiwanej należności i kosztów egzekucyjnych.

Z ruchomości, należących do gospodarstwa domowego, ulegają zajęciu przedewszystkiem gotówka, następnie przedmioty zbytkowe, jak kosztowności, klejnoty oraz papiery wartościowe. Jednak zobowiązanemu służy w każdym razie prawo żądania, aby wskazane przez niego przedmioty nie były zajęte, jeżeli inne pozostałe wystarczą według oszacowania na zaspokojenie poszukiwanej należności.

W przedsiębiorstwach przemysłowych lub handlowych ulegają zajęciu przedewszystkiem gotówka, następnie zapasy wytworów, towarów i surowców, a dopiero jeśli te nie wystarczają na zaspokojenie poszukiwanych należności, także inne ruchomości.

Organ egzekucyjny winien dokonać przy zajęciu opisu każdej zajętej ruchomości według znamion jej właściwych oraz oznaczyć wartość.

Przedmioty ze złota, platyny i srebra nie mogą być oszacowane niżej wartości kruszcu.

Organ egzekucyjny, umieści na każdej zajętej ruchomości znak, ujawniający nazewnątrz zajęcie danej ruchomości, a jeśli to okazałoby się niemożliwe, ujawni zajęcie nazewnątrz w inny sposób.

SPRZEDAŻ. Sprzedaż zajętych ruchomości odbywa się przez publiczną licytację, o ile szczególne rozporządzenia dotyczące pewnych ruchomości, poniżej uwzględnione, nie postanawiają inaczej.

Walutę (pieniądze zagraniczne), papiery wartościowe i inne ruchomości, które mają cenę targową lub giełdową Urząd Skarbowy sprzedaje z wolnej ręki, po kursie dziennym.

Na wniosek zobowiązanego lub wierzyciela, jak również z Urzędu, może Urząd Skarbowy ze względu na ważny interes wierzyciela lub zobowiązanego zarządzić, za zgodą zobowiązanego, a przy drugiej licytacji bez jego zgody, aby sprzedaż zajętych ruchomości odbyła się w inny sposób, (nie wyłączając sprzedaży z wolnej ręki, sprzedaży w przedsiębiorstwie zobowiązanego, sprzedaży komisowej itp.) w innym miejscu, jak również by licytację przeprowadził kto inny, niż właściwy organ egzekucyjny. Przy sprzedaży takiej Urząd Skarbowy oznaczyć musi cenę poniżej której sprzedaży nie można dokonać oraz termin, do którego sprzedaż ma być dokonana.

Termin licytacji musi być tak wyznaczony, aby licytacja nie odbyła się wcześniej niż 15 dnia od daty zajęcia. Termin licytacji może być wyznaczony na dzień wcześniejszy niż 15 od daty zajęcia, jeżeli ruchomości ulegają szybkiemu zepsuciu lub wskutek opóźnienia sprzedaży straciłyby znacznie na wartości, oraz jeżeli przechowanie pociąga za sobą koszty niewspółmierne z ich wartością. Licytacja odbywa się z reguły w miejscu, gdzie się znajdują ruchomości. Na wniosek zobowiązanego lub wierzyciela, jak również z urzędu, licytacja może się odbyć za zgodą zobowiązanego, a przy drugiej licytacji bez jego zgody, w innym miejscu, jeżeli są widoki korzystniejszej sprzedaży.

Urząd Skarbowy ogłosi o licytacji przez obwieszczenie, w którym wymieni:

1. miejsce i czas licytacji;
2. ruchomości, które mają być sprzedane, z podaniem ich rodzaju;
3. określi czas, w którym można ruchomości przed licytacją oglądać;
4. nazwisko zobowiązanego, jeżeli podanie nazwiska rokować może pomyślniejszą sprzedaż.

Jeśli wartość ruchomości, które mają być sprzedane, przewyższa sumę 500.— zł, Urząd Skarbowy zarządzić winien jednorazowe zamieszczenie obwieszczenia w dzienniku, poczytnem w danej miejscowości.

Na trzy dni przed dniem licytacji, a gdy licytacja ma się odbyć wcześniej niż po czternastu dniach od daty zajęcia, na jedem

dzień przed wyznaczonym terminem, a we wyjątkowych wypadkach, nawet w dniu licytacji, Urząd Skarbowy zarządzi przybicie obwieszczenia na tablicy Urzędu Skarbowego, na drzwiach zewnętrznych domu, gdzie się ma odbyć licytacja, na tablicy ogłoszeń najbliższego zarządu miejskiego lub gminnego, a nadto, o ile to uzna za potrzebne, zarządzi ogłoszenie w sposób, w danej miejscowości zwyczajowo przyjęty, w tych miejscowościach, w których ogłoszenie może przyczynić się do rozpowszechnienia wiadomości o licytacji.

Licytacja nie dochodzi do skutku, jeżeli w niej nie weźmie udziału przynajmniej dwóch licytantów, jak również, jeżeli żaden z uczestniczących nie poda ceny wyższej ponad oszacowanie.

Od udziału w przetargu wykluczeni są: a) organ egzekucyjny, prowadzący licytację, zobowiązany oraz organ bezpieczeństwa, obecny na licytacji w charakterze urzędowym.

Jeżeli w pierwszym terminie wyznaczonym licytacja nie doszła do skutku, wyznaczony zostanie nowy termin przetargu publicznego. Nowy przetarg publiczny może być wyznaczony po podaniu o tem do publicznej wiadomości conajmniej na trzy dni przed jego terminem.

Na drugim przetargu publicznym ruchomości mogą być sprzedane nawet niżej sumy oszacowania.

Nabywca ruchomości na licytacji obowiązany jest cenę, na którą uzyskał przybicie, uiścić natychmiast po udzieleniu mu przybicia. Nabywca, który nie zapłacił natychmiast całej sumy, traci prawo wynikłe z przybicia. Organ egzekucyjny wystawi w tym wypadku ruchomość niezwłocznie ponownie na licytację. Pierwszy nabywca nie ma prawa uczestniczenia w przetargu na tę ruchomość.

Jeżeli cena licytacyjna przewyższa sumę 20.000.— zł nabywca winien złożyć natychmiast $\frac{1}{10}$ część tej sumy, resztę zaś złożyć winien do godziny 12-tej dnia następnego. Jeśli nabywca w tym terminie nie zapłaci całej ceny, traci złożoną $\frac{1}{10}$ część, licytacja zaś uznana będzie za niedoszłą do skutku.

Nabywca, który zapłacił całą cenę licytacyjną, staje się właścicielem nabytej ruchomości i winien ją natychmiast odebrać. Ruchomości sprzedanej nie wydaje się nabywcy, jeżeli do protokołu licytacji zgłoszono sprzeciw na udzielenie przybicia w wypadku, gdy taki sprzeciw jest dopuszczalny.

EGZEKUCJA Z WIERZYTELNOŚCI PIENIĘŻNEJ I INNYCH PRAW MAJĄTKOWYCH. Urząd Skarbowy do egzekucji wierzytelności pieniężnych lub innego prawa majątkowego przystępuje przez ich zajęcie.

Celem zajęcia Urząd Skarbowy:

- wezwie dłużnika wierzytelności lub prawa, aby należnej od niego sumy lub świadczenia nie uiszczał zobowiązanemu, a należne sumy wpłacił Urzędowi Skarbowemu lub złożył do depozytu sądowego;
- zawiadomi zobowiązanego, że nie wolno mu zajętej sumy lub innego świadczenia odebrać ani niemi rozporządzać, jak również nie wolno mu rozporządzać zabezpieczeniem dla nich ustanowionem.

Jednocześnie Urząd Skarbowy wezwie dłużnika zajętej wierzytelności lub prawa, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie:

- czy przyznaje, że zobowiązanemu należy się od niego zajęta wierzytelność, lub czy uznaje zajęte prawo;
- czy zajęta wierzytelność uiszcza, czy też i z jakich przyczyn odmawia uiszczenia;
- czy i w którym sądzie lub przed jaką władzą toczy się albo toczyła się sprawa o zajęta wierzytelność lub prawo.

Zajęcie uważa się za dokonane z chwilą doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa.

Koszty, związane ze złożeniem oświadczenia, Urząd Skarbowy obowiązany jest zwrócić dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa na jego żądanie.

FUNDUSZ DROGOWY. (Ustawa o państwowym Funduszu Drogowym z 3. II. 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 16, poz. 81, rok 31) znowelizowana ustawą z 29. III. 1933 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 254, rok 1933), została ogłoszona w tekście jednolitym, z nową numeracją artykułów w Dz. U. R. P. nr. 45, poz. 352, rok 1933).

Jak ustawa głosi, Państwowy Fundusz Drogowy utworzono celem dostarczenia środków na budowę, utrzymanie i wzmocnienie dróg państwowych, oraz celem udzielenia zapomóg na drogi samorządowe. P. F. D. jest osobą prawną i ma prawo zaciągać pożyczki do łącznej wysokości 400 milionów zł.

P. F. D. zasilają następujące wpływy:

I. Opłaty od pojazdów mechanicznych ustalono w następujących wysokościach w stosunku rocznym: a) od pojazdów mechanicznych osobowych, prócz motocykli i cykloetek (trzykołowce), 15.— zł od każdych 100 kg ciężaru własnego, — b) od pojazdów mechanicznych, traktorów 20.— zł od każdych 100 kg ciężaru, z wyłączeniem pojazdów mechanicznych i traktorów do zarobkowego przewożenia towarów, — c) te ostatnie 35.— zł od każdych 100 kg. — d) motocykle bez przyczepki ponoszą opłatę 40.— zł od sztuki, — e) motocykle z przyczepką oraz cykloetki (trzykołowce) 60.— zł od sztuki.

Przyczepki do pojazdów mechanicznych podlegają na ogół takim samym opłatom, jak ciągnące je pojazdy.

Od pojazdów mechanicznych i przyczepek na kołach z pełnymi obręczami gumowymi opłata podlega podwyżce o 25%, zaś od pojazdów mechanicznych i przyczepek na kołach z obręczami żelaznymi o 100%.

Przy obliczaniu ciężaru pojazdów mechanicznych nie uwzględnia się ilości do 50 kg włącznie, a ilości ponad 50 kg liczy się za pełną setkę.

Od tych opłat wolne są pojazdy: osób, którym przysługuje prawo eksterytorialności, tudzież pojazdy władz i urzędów państwowych, zakładów użyteczności publicznej, oraz traktory przeznaczone dla celów rolniczych.

II. a) Autobusy płać w stosunku rocznym: od każdego miejsca przeznaczonego dla podróżnego 100.— zł, oraz od każdego takiego miejsca 40 gr za każdy kilometr dziennego przebiegu, z tem, że obie opłaty łącznie nie mogą przekraczać sumy 300.— zł od jed-

nego miejsca, — b) pojazdy mechaniczne, nie uprawiające regularnej komunikacji, lecz przewożące osoby za opłatą, od poszczególnych miejsc opłacają od każdego miejsca 100.— zł do 6 miejsc, a 200.— zł gdy jest więcej niż 6 miejsc, — c) pojazdy konne z wyjątkiem używanych doraźnie opłacają 20.— zł rocznie od każdego miejsca przeznaczonego dla podróży.

III. Od pojazdów konnych, używanych do zarobkowego przewozu towarów poza obszarem jednej gminy, opłata wynosi rocznie 9.— zł od każdego 100 kg nośności.

IV. Od olejów mineralnych używanych do napędu pojazdów mechanicznych jak i od wszelkich innych materiałów, które same lub w połączeniu z innymi mogą być używane do napędu pojazdów mechanicznych, ustanowiono opłatę w wysokości 12 groszy od kilogramu.

Do uiszczenia opłat od pojazdów mechanicznych wymienionych pod: I, II, III, obowiązana jest osoba, na którą zarejestrowano pojazd. Według rozp. wyk. z dnia 12. V. 1933 r. (Dz. U. R. P. nr. 52, poz. 397, rok 1933) opłaty od pojazdów mechanicznych zarobkowych uiszcza się miesięcznie, a od pojazdów mechanicznych niezarobkowych kwartalnie z góry. Płatnikom, którzy uiszcza opłaty od pojazdów mechanicznych za cały rok z góry, udziela się ulgi w wysokości 10%.

FUNDUSZ PRACY. (Ustawa z dnia 16. III. 1933 r., Dz. U. R. P. nr. 22, poz. 163, rok 1933, rozp. wyk. do tejże ustawy (Dz. U. R. P. nr. 22, poz. 176, rok 1933 i Dz. U. R. P. nr. 46, poz. 373). Celem, dla którego stworzony został Fundusz Pracy, jest dostarczenie pracy lub środków utrzymania osobom, nie posiadającym innych środków do życia, a pozbawionym pracy, przede wszystkim drogą uruchamiania gospodarczo uzasadnionych robót publicznych lub robót o publicznym znaczeniu. Cele swoje Fundusz Pracy spełniać ma przez gromadzenie funduszy i świadczeń w naturze, inicjowanie i współudział w projektowaniu robót publicznych, finansowanie tych robót, prowadzenie akcji, zmierzającej do zwiększenia stanu zatrudnienia, prowadzenie pomocy doraźnej dla osób, nie objętych inną akcją pomocy.

Środki finansowe czerpie Fundusz Pracy z następujących źródeł:

1. opłata w wysokości 1% od zarobku, uposażenia, wynagrodzenia, emerytury lub renty, ponoszona przez robotników i urzędników podlegających obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek braku pracy, oraz przez osoby, pobierające uposażenie służbowe za najemną pracę, emeryturę lub rentę ze Skarbu Państwa, przedsiębiorstw lub monopolii państwowych;

2. opłata w wysokości 1%, wypłacanych robotnikom i pracownikom umysłowym, ponoszona przez zatrudniających ich pracodawców;

3. opłata w wysokości 1%, od diet, pobieranych przez posłów i senatorów;

4. opłata w wysokości 1%, od opodatkowanego dochodu notariuszy, pisarzy hipotecznych, komorników, lekarzy, dentystów, obrońców sądowych, architektów, inżynierów, techników i od innych samodzielnych zajęć zawodowych;

5. opłata w wysokości 1%, ponoszona przez osoby, pobierające dochody w postaci wynagrodzenia procentowego (tantjem), oraz przez osoby, pobierające powtarzające się świadczenia w władzach przedsiębiorstw i zakładach pracy;

6. opłata od biletów wstępu na wszelkiego rodzaju publiczne zabawy, rozrywki, widowiska i zawody sportowe. Opłaty te wynoszą od 5 do 50 groszy w zależności od ceny biletów. Za opłaty odpowiedzialni są przedsiębiorcy;

7. opłaty w wysokości 1%, od stawek przy wzajemnych zakładach (totalizatorze), urządzanych przez Towarzystwa Wyścigów Konnych;

8. opłata od cukru, wprowadzonego na rynek wewnętrzny w wysokości 50 groszy od 1 q. Za opłaty odpowiada producent;

9. opłata od piwa wprowadzonego na rynek wewnętrzny w wysokości 25 groszy od 1 hektolitra. Za opłaty te odpowiada producent;

10. opłata od schowków w wysokości 50% kosztów najmu, jednak nie więcej jak 60.— zł od każdego schowka w stosunku rocznym. Za opłaty te odpowiada przedsiębiorca.

11. opłata od żarówek zarówno wyrobu krajowego jak i wprowadzanych z zagranicy i W. M. Gdańska, w wysokości 15% od wystawionego za nie rachunku;

12. opłata od domowego spożycia gazu w lokalach nie posiadających charakteru przemysłowego, w wysokości 5% od rachunku;

13. opłata od przebywania w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych w godzinach od 24—6. Opłaty wynoszą 50 groszy od osoby, przyczem opłat tych nie stosuje się do restauracji i bufetów kolejowych;

14. opłata od komornego, w wysokości 0.5% kwoty każdorazowo płaconego komornego.

HIPOTEKA. Ustawa z dnia 29. III. 1933 r. (Dz. U. R. P. nr. 25, poz. 213, rok 1933) obniża odsetki od wierzytelności hipotecznych za czas od 1. IV. 1933 r. do 6%.

Splata kapitału wierzytelności, zabezpieczonych hipoteką umowianą, oraz splata kapitału długów gruntowych nie może być wymagana przed 1 października 1934 r. Również niedopuszczalna jest do 1. X. 1934 r. egzekucja powyższych wierzytelności i kapitału za wyjątkiem odsetek i kosztów.

KASA CHORYCH. Obowiązkowi ubezpieczenia w Kasie Chorych podlegają wszystkie osoby bez różnicy płci. Obojętne przytem jest, czy dana osoba jest pracownikiem umysłowym, fizycznym lub służbą domową. Również obowiązkowi ubezpieczenia podlegają nie stale zatrudnieni chałupnicy i osoby z nimi pracujące.

Zgłoszenia i odmeldowania należy dokonać w przeciągu trzech dni. Obowiązek zgłoszenia i odmeldowania ciąży na pracodawcy. Ze składek ponosi pracodawca $\frac{3}{5}$ a pracobiorca $\frac{2}{5}$.

KSIĘGI HANDLOWE. (Dz. U. R. P. nr. 41, poz. 412, rok 1932.) Prawidłowe księgi handlowe. Za księgi handlowe prawidłowe, uważane są: a) księgi handlowe, które odpowiadają przepisom obowiązujących kodeksów handlowych, a w kwestjach nieunormowanych kodeksami handlowymi — księgi prowadzone zgodnie z zasadami księgowości; b) księgi handlowe, prowadzone według następujących zasad: sporządzanie bilansu otwarcia i zamknięcia (patrz bilans). Księgi muszą być opracowane, ponumerowane i parafowane. (W wypadkach uzasadnionych forma księgowości, zapiski mogą być uskuteczniiane na luźnych kartkach i pisane ołówkiem kopjowym. Kartki te jednak muszą być należycie przechowywane, grupowane i numerowane). Zapisy do ksiąg muszą być tak uskuteczniiane aby wyrażały jasno dokonane czynności handlowe, a w szczególności zawierać winny: datę, rodzaj czynności i sumę, a przy operacjach, związanych z kupnem i sprzedażą towarów, należy wykazać dostawcę i odbiorcę z oznaczeniem ilości towaru. (Wykazanie dostawcy lub odbiorcy nie jest konieczne przy transakcjach gotówkowych, jeżeli ustalenie osoby dostawcy lub odbiorcy następuje duże trudności.) Przy drobnych operacjach gotówkowych np.: przy detalicznych sprzedażach artykułów pierwszej potrzeby, zapisy można wnosić do ksiąg bez oznaczenia ilości towaru, w łącznych sumach dziennych, zestawionych lub obliczonych na podstawie bloków. Księgi handlowe prowadzi się w języku polskim i w walucie państwowej. Wszystkie zapisy do ksiąg winny być udowodnione. Za dowód księgowania uważa się wszelką korespondencję, rachunki, umowy, wyciągi, listy przewozowe itp., dokumenty oryginalne lub w odpisach. Listy handlowe otrzymywane oraz kopie listów wysyłanych winny być utrzymywane w porządku. Księgi handlowe oraz wszelkie usprawiedliwiające je dokumenty, należy przechowywać 5 lat.

Ilość i rodzaj ksiąg handlowych zależy zasadniczo od uznania przedsiębiorstwa, z tem zastrzeżeniem, że w księgach przedsiębiorstwa winny być ujawnione w porządku chronologicznym i systematycznym wszystkie czynności handlowe przedsiębiorstwa, dotyczące majątku oraz należności i długów, jak również rezultaty działalności.

Księgi handlowe uproszczone. Uproszczone księgi handlowe mogą być prowadzone przez: a) przedsiębiorstwa zaliczone w myśl art. 23 ustawy o pod. przemysłowym do kategorii II. punktu 2 i 3, rozdział I t.j. przedsiębiorstwa prowadzące wyłącznie drobny handel (sprzedające tylko spożywcom) towarów posiadających cechy produkcji wytworniejszej — kamieni szlachetnych, wyrobów ze złota i platyny, mebli wytwornych i artystycznych, samochodów, wykwintnego obuwia, towarów włóknistych, ubiorów gotowych, spirytualii i t.p. (Z powyższego wynika więc, że przedsiębiorstwa zaliczone do kategorii II., punkt 1, rozdział I taryfy, t.j. prowadzące handel detaliczny, czyli sprzedaż wszelkiego towaru w mniejszych ilościach zarówno drobnym kupcom jak i spożywcom, nie są uprawnione do prowadzenia uproszczonej księgowości.)

b) wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa kategorii III (z wyjątkiem instytucji kredytu krótkoterminowego) i IV kategorii handlowej;

c) przedsiębiorstwa zaliczone do kategorii V, VI, VII i VIII świadectw dla przedsiębiorstw przemysłowych.

Uproszczonej księgowości nie mogą prowadzić natomiast nawet w wypadku zaliczenia do jednej z wymienionych wyżej kategorii świadectw: spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i inne przedsiębiorstwa, które na zasadzie swych statutów lub specjalnych przepisów są obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub do składania sprawozdań właściwym organom.

Przedsiębiorstwa prowadzące uproszczone księgi handlowe winny przy rozpoczęciu czynności handlowych a następnie w końcu każdego roku sporządzić z natury inwentarz według zasad wyżej wyluszczonej.

Sporządzanie bilansów otwarcia i zamknięcia nie jest konieczne.

Wszystkie czynności dokonywane przez przedsiębiorstwo winny być ujawnione w księgach handlowych.

W przedsiębiorstwach, zakupujących i sprzedających towary za gotówkę, dostateczne jest prowadzenie księgi kasy i księgi towarów.

W przedsiębiorstwach przemysłowych (rzemieślniczych) oprócz księgi kasy należy prowadzić co najmniej księgę produkcji, do której wciąga się z lewej strony — wydatki, związane z produkcją (surowce, robocizna i t.p.), a z prawej strony — przychody, uzyskane ze sprzedaży wyprodukowanych towarów oraz z wynagrodzeń za wykonane roboty.

Przy operacjach na kredyt należy prowadzić księgę dla rozrachunków z dłużnikami i wierzycielami i w razie potrzeby księgę weksli. Jeśli odnośne księgi nie zostały oparafowane i poświadczane w myśl przepisów kodeksu handlowego, zaświadczeniu podlega księga obejmująca konto towarów, wzgl. konto produkcji. Zaświadczenie ksiąg musi być dokonywane przez władze podatkowe w pierwszej lub drugiej instancji.

Zaświadczenie ksiąg przez władze skarbowe podlega opłacie stempowej w wysokości 5,— zł (w myśl artykułu 164 ustawy o opłatach stempowych).

KAUCJE PRACOWNICZE. (Dz. U. R. P. nr. 46, poz. 409, rok 1927.) Od dnia 28 maja 1927 r. obowiązuje rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18. maja 1927 r. o kaucjach składanych w związku z umową o pracę. Rozp. to przewiduje, że pracodawca może przy zawieraniu umowy o pracę żądać od pracownika złożenia kaucji jedynie na zabezpieczenie rzeczywistych szkód i strat, mogących wyniknąć z winy pracownika przy wykonywaniu pracy lub z powodu tej pracy łącznie z ewentualnymi kosztami sądowymi. Powstałą szkodę lub stratę pracodawca może pokryć z kaucji tylko za zgodą pracownika tak co do zasady, jak i wysokości odszkodowania, w braku zaś porozumienia — na podstawie orzeczenia sądowego.

Kaucja złożona winna być na imię pracownika w Banku Polskim albo Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowym Banku Rolnym lub Komunalnych Kasach Oszczędności, stosownie do umowy bądź w gotówce, bądź w papierach procentowych, bądź w innych wartościach. Odnośne instytucje kredytowe winny odnotować w księgach i w kwicie depozytowym dla pracownika: 1. imię i nazwisko pracownika składającego kaucję, a jeżeli kaucję składa za pracownika inna osoba, także jej imię i nazwisko; 2. imię i nazwisko pracodawcy; 3. składane wartości z dokładnem ich oznaczeniem i nadmienieniem, że złożono je tytułem kaucji; 4. pretensje, na których zabezpieczenie wartości te mają służyć; 5. osoby uprawnione do podjęcia kapitału, oraz warunki podjęcia i 6. sposób przekazywania pracodawcy należności z kaucji, wynikających ze szkód i strat w razie dobrowolnego porozumienia stron.

Kaucja może być podjęta tylko za zgodą pracodawcy względnie na podstawie orzeczenia sądowego. W wypadku rozwiązania stosunku służbowego z pracownikiem, który złożył kaucję, pracodawca w 14 dniach od chwili zwolnienia z pracy ma dokonać potrzebnych czynności umożliwiających składającemu kaucję, jej podjęcie, to jest, zawiadomić odnośny bank celem wydania depozytu. Pracodawcy wolno odmówić dokonania tych czynności jedynie w razie podniesienia roszczeń względem pracownika z tytułu szkód i strat, o czym powinien pracownikowi oznajmić w ciągu powyższych dni 14-tu, a następnie, w braku porozumienia, wytoczyć przeciwko pracownikowi skargę w ciągu dalszych 4 tygodni. O ile w wymienionych okresach pracodawca nie podniesie roszczenia względnie nie wniesie skargi do sądu, powinien on bezwarunkowo umożliwić podjęcie kaucji.

Również ustawa z 18 maja 1927 r. w art. 5 mówi, że postanowienia umów, na mocy których pracownik celem uzyskania posady lub utrzymania nadal stosunku pracy, pożyczka lub daje na przechowanie lub do użytkowania jakichkolwiek wartości pracodawcy lub osobie działającej z nim w porozumieniu, są nieważne.

Za przekroczenia przepisów rozporządzenia z 18. V. 1927 r. o kaucjach składanych w związku z umową o pracę, sądy wymierzać mogą grzywny do 1.000,— zł i areszt do 2 tygodni lub jedną z tych kar. Przy powtórkiem przestępstwie popełnionem przed upływem 5 lat od dnia odbycia pierwszej kary sądy mają wymierzać jedynie karę aresztu do 4 tygodni bez zamiany na grzywnę.

Rozporządzenie powyższe nie dotyczy kaucji powyżej 5.000,— zł oraz kaucji hipotecznych.

ODROCZENIE WYPŁAT. (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6. III. 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 244.)

Celem powyższego rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej jest możność udzielenia przez sąd odroczenia wypłat kupcowi-dłużnikowi zapisanemu w rejestrze handlowym, posiadającemu w majątku swoim pełne zabezpieczenie dla zaspokojenia swych wierzycieli, który na skutek wyjątkowych i niezależnych od niego przyczyn i okoliczności nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań, względnie przewiduje, iż w najbliższej przyszłości będzie zmuszony zawiesić wypłaty.

Kupiec-dłużnik podając wniosek do sądu o odroczenie wypłat, winien dołączyć wyciąg z rejestru handlowego, bilans, spis wierzycieli, wykaz udzielonych przez niego poręczeń, wykaz niewykonanych wyroków, spis wierzycieli uprzywilejowanych, plan sanacji przedsiębiorstwa i zareczenie stwierdzające prawdziwość przedłożonych danych. W czasie trwania odroczenia wypłat nie można przeprowadzać egzekucji do majątku dłużnika, przeprowadzać aresztów, jednakże odr. nie zawiesza biegu spraw już rozpoczętych i nie tamuje możliwości wszczynania przeciw dłużnikowi nowych spraw sądowych, lecz w tych wypadkach koszty sporu ponosi wierzyciel, jeśli pretensja była już wciągnięta na listę wierzycieli. Stroną w tych sporach jest nadzorca sądowy.

Odroczenie wypłat rozciąga się na wszystkie należności dłużnicze dłużnika, za wyjątkiem należności z tytułu zaległych podatków, opłat skarbowych i komunalnych, świadczeń socjalnych i społecznych, z umów o pracę, alimentów, wymiarów, zastawów, odsetek zabezpieczonych hipotecznie, należności hipotecznych zabezpieczonych na nieruchomościach nie służącym celom przedsiębiorstwa oraz na przedmioty i tytuły, które w razie upadłości uległyby rewindykacji.

Odroczenie wypłat może być w każdej chwili uchylone na wniosek nadzorcy, wierzycieli lub z urzędu, w wypadkach kiedy stwierdzono, że dłużnik działa na szkodę wierzycieli.

OBOWIĄZEK UJAWNIECIA CEN. (Rozporządzenie z dnia 20. II. 1923 r. Dz. U. R. P. nr. 22, poz. 129, oraz okólnik Min. Spraw Wewn. z dnia 19. V. 1932 r.) Przepisem ujawnienia cen podlegają posiadacze składów, jatek mięsnych, handlów, straganów, restauracji, bufetów kolejowych, cukierni i innych przedsiębiorstw sprzedaży przedmiotów powszedniego użytku. Nie podlegają temu obowiązkowi producenci rolni.

Za przedmioty powszedniego użytku, do których stosuje się obowiązek ujawniania cen, uważane są artykuły następujące:

Ziemniaki i ich przetwory, wszelkie pieczywo, wszelkie jarzyny, nabiał, ryby, potrawy i napoje w restauracjach za wyjątkiem win i wódek, wszelkie owoce, mięso, artykuły kolonialne, artykuły odzieżowe i galanterja, artykuły opałowe, pasza, artykuły budowlane, artykuły gospodarstwa domowego z wyjątkiem rzeczy srebrnych i złotych, skóry, materiały piśmienne, artykuły drogeryjne.

Obowiązek ujawniania cen, polega w myśl powyższego rozporządzenia: a) na bezpośredniem uwidocznieniu cen na przedmiotach powszedniego użytku; b) na wywieszeniu cennika takich przedmiotów. Cenniki winny być drukowane lub pisane atramentem jednolitego formatu o wielkości co najmniej pół arkusza papieru oraz powinny zawierać: a) nazwę firmy; b) datę sporządzenia; c) wyszczególnienie towarów według gatunków i rodzajów; d) wyszczególnienie cen. Cenniki, które odpowiadają tym warunkom, mają być umieszczone wewnątrz lokalu sklepowego na miejscu widocznem, umożliwiającem zapoznanie się z nim przez kupującego. Ceny uwidocznione na towarze i na cenniku, muszą być obliczone wyłącznie w stosunku do obowiązujących jednostek miar (metr,

litr, kilogram, itp.) lub sztuki, przyczem oznaczenie cen od — do winno być ograniczone tylko do tych wyjątków, gdzie szczegółowe wyliczenie wszystkich gatunków towarów nastęczyłoby wielkie trudności.

OPLATY STEMPLOWE. (Dz. U. R. P. nr. 41, poz. 413, rok 1932.) Od każdej transakcji, co do której sporządzone zostało kilka dokumentów, opłata stempłowa, procentowa, winna być uiszczona tylko raz jeden i to od pierwszego dokumentu, stwierdzającego zawarcie transakcji.

Wyjątek stanowią pokwitowania, podlegające opłacie stempłowej stałej w wysokości 25 groszy, od których należy się opłata tyle razy ile wydano dokumentów.

Zadnej opłaty stempłowej nie podlegają duplikaty, odpisy itp. o ile pierwszy egzemplarz był należycie ostemplowany. Sama nazwa duplikat, odpis itp. nie zwalnia dokumentów od opłaty stempłowej.

Strony zawierające umowę mogą umówić się, która z nich ma uiszczyć opłatę stempłową, oraz w jakiej wysokości. W braku takiego oznaczenia każda ze stron odpowiada za połowę opłaty.

Na rachunkach, pokwitowaniach uiszcza opłatę stempłową wystawca.

Wysokość opłaty stempłowej oblicza się w ten sposób, że za podstawę bierze się zawsze wartość całej umowy, mimo że z treści wynikać może częściowe lub całkowite wykonanie umowy.

Opłatę stempłową uiszczyć można bądź znaczkami stempłowymi, bądź gotówką. Znaczkami kasuje się drogą przepisania znaczków początkowymi lub końcowymi wyrazami tekstu. Również można znaczki kasować podpisami obu stron w ten sposób, aby podpisy przechodziły przez wszystkie znaczki. Na kwitach i rachunkach można kasować znaczki datą kasowania i podpisem wystawcy.

Opłata stempłowa winna być uiszczona w ciągu trzech tygodni od dnia zawarcia umowy. Opłatę od umowy sporządzonej zagranicą, należy uiszczyć w ciągu trzech tygodni od dnia jej otrzymania.

Opłaty od rachunków. (W myśl ustawy o opłatach stempłowych, za rachunki uważa się pisma, sporządzone w jakiegokolwiek formie, które wystawca doręcza odbiorcy celem stwierdzenia przypadającej należności za dostarczone rzeczy ruchome, wykonane prace lub usługi albo też za innego rodzaju świadczenia.

Od rachunku wystawionego przez kupca lub przemysłowca t.j. przez lub dla osoby podlegającej opłacie podatku przemysłowego lub ustawowo zwolnionej od płacenia tego podatku, na towary lub pracę wchodzącą w zakres działalności (za wyjątkiem lasu na wyręb), opłata wynosi 0,2% z zaokrągleniem do 10 gr. wwyż.

Opłata od rachunku wystawionego w Polsce, winna być uiszczona przed doręczeniem rachunku odbiorcy. Opłata od rachunku, wystawionego zagranicą, winna być uiszczona w ciągu trzech tygodni od dnia otrzymania rachunku w Polsce. Umieszczenie słowa „odpis“ na rachunku nie ma żadnego znaczenia dla opłaty, gdyż odpis ten traktuje się jak oryginał. Jeżeli na jedną transakcję wydano parę rachunków, to opłacie stempłowej podlega tylko egzemplarz pierwszy, wszystkie następne są wolne od opłaty.

Wolne od stempli są: rachunek do 20,— zł i rachunek „pro forma“ t.j. taki, z którego treści wynika, że celem jego jest jedynie poinformowanie odbiorcy o cenie towaru. Sam napis „pro forma“ itp. nazwy nie wystarczają do zwolnienia rachunku od opłaty.

Wolne od opłaty stempłowej są: rachunki o sprzedaż przedmiotów monopolu państwowego, jeżeli monopol jest bądź nabywcą, bądź sprzedawcą. Rachunki na należności pracownika wobec szkodawcy z tytułu służbowego.

Pokwitowania z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych podlegają zasadniczo opłacie 25 groszy.

Wolne od opłaty stempłowej są pokwitowania: 1. stwierdzające odbiór pieniędzy lub papierów wartościowych, których wartość nie przewyższa 50,— zł; 2. stwierdzające zwrot pieniędzy, złożonych na oprocentowanie przedsiębiorstwu, trudniącemu się czynnościami bankowymi jeżeli zwrócona kwota nie przewyższa 100,— zł; 3. umieszczone w tekście tej umowy, której wykonanie stwierdzają oraz umieszczone na rachunkach, a dotyczące należności, stwierdzonych rachunkiem; 4. wydawane w obrocie wewnętrznym jednego i tego samego przedsiębiorstwa, w szczególności też między jego oddziałami; 5. dotyczące się uiszczenia daniny publicznej lub kary pieniężnej albo zwrotu niesłusznie uiszczonej daniny lub kary; 6. stwierdzające odbiór wynagrodzenia za świadczenia stanowiące obowiązek publiczno-prawny; 7. stwierdzające odbiór kwot, należnych z tytułu stosunku służbowego; 8. stwierdzające odbiór od spółdzielni: udziału, dopłaty i udziału w zyskach, jak również uiszczenie dopłaty na rzecz spółdzielni; 9. dotyczące się obrotu pocztowego i telegraficznego, jako też przewozu kolejami żelaznymi i statkami; 10. dotyczące się obrotu oszczędnościowego i czekowego Pocztowej Kasy Oszczędności; 11. dotyczące się stosunków prawnych między spółdzielnią a jej członkami, o ile te stosunki mieszczą się w granicach działalności podstawowej, określonej statutem; 12. wydane przez osobę wykonującą czynności bankowe, innej osobie, również takie czynności wykonującej; 13. stwierdzające odbiór czeku; 14. wystawione zagranicą.

Wyciągi z rachunku bieżącego (konto-korrentowego) opłacać trzeba w wysokości 20 groszy od arkusza. Uznanie prawidłowości salda przez odbiorcę wyciągu nie podlega opłacie stempłowej.

Opłata od podań wnoszonych do urzędów państwowych oraz od świadectw wydawanych przez te urzędy wynosi 5,— zł. Załączniki do podania 50 groszy od każdego załącznika.

Świadectwa wydawane przez sądy 3,— zł.

Opłata od zezwolenia na stałe prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego, wymagającego koncesji, 40,— zł.

Opłata od podania o zezwolenie na urządzenie widowiska lub koncertu publicznego, choćby cały dochód przeznaczony był na cele społeczne, oświatowe lub kulturalne, 5,— zł oraz 50 gr. od każdego załącznika. Opłata od pełnomocnictw 5,— zł, a od pełnomocnictw, które ograniczają się do upoważnienia w przedmiocie zastępowania przed sądami lub innymi urzędami publicznymi, 3,— zł.

Do opłat stempłowych powyżej podanych dolicza się 10%-wy dodatek nadzwyczajny.

Przedawnienie. Prawo Państwa do żądania opłaty stemplowej przedawnia się z upływem lat pięciu. Termin pięcioletni biegnie od dnia, w którym opłata winna być uiszczona. Przedawnienie nie biegnie w czasie wykonywania umowy.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, odnoszące się do wymiaru lub uiszczenia opłaty, o ile podatnik został o tych czynnościach urzędowo zawiadomiony. Od dnia zawiadomienia liczy się nowy okres pięcioletni.

PODATEK PRZEMYSŁOWY. (Ustawa z dnia 15. VII. 1925 r. w brzmieniu ogłoszonym w Dz. U. R. P. nr. 17, poz. 110, rok 1932. Rozp. wyk. z dnia 29. III. 1932 r. Dz. U. R. P. nr. 40, poz. 406, rok 1932.) Do podatku przemysłowego odnoszą się następujące terminy: do 15 lutego, składanie zeznań o obrocie; do 15 marca, wpłata zaliczki za IV kwartał roku ubiegłego przez przedsiębiorstwa nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych; do 15 maja wpłata reszty podatku od obrotu za rok ubiegły przez wszystkich z wyjątkiem przedsiębiorstw sprawozd. Do tego terminu należy również wnosić odwołania od wymiaru za rok ubiegły. Do 15-go września wpłata zaliczki za drugi kwartał przez przedsiębiorstwa nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych, oraz zajęcia przemysłowe; do 15 każdego miesiąca wpłata zaliczek w wysokości podatku od obrotu za miesiąc ubiegły przez przedsiębiorstwa przemysłowe I—V i handlowe I—II kategorii prowadzące prawidłowe księgi oraz przedsiębiorstwa sprawozdawcze. Inne przedsiębiorstwa mogą wpłacać tę zaliczkę także w terminach miesięcznych do 15 każdego miesiąca w wysokości $\frac{1}{12}$ części podatku, wymierzonego za cały ubiegły rok kalendarzowy.

Obowiązkowi podatkowemu podlegają wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe oraz wszystkie inne przedsiębiorstwa obliczone na zysk. Państwowy podatek przemysłowy pobiera się:

- a) w postaci świadectw przemysłowych (patentów);
- b) w formie podatku od obrotu.

I. Tylko w formie świadectw przemysłowych opłacają podatek:

- a) przedsiębiorstwa handlu wędrownego;
- b) przedsiębiorstwa handlu jarmarczno;
- c) pomocnicy podróżujący (komiwojażerowie), inspektorzy i agenci towarzystw ubezpieczeniowych, przedsiębiorstw komunikacyjnych, przewozowych, kredytowych, z wyjątkiem pomocników, podróżujących w imieniu lub na rachunek firm nie opłacających podatku przemysłowego.
- d) przedsiębiorstwa, prowadzące wydawnictwa dzienników i innych pism periodycznych;
- e) pracowni i zajęcia rzemieślnicze, rękodzielnicze, dorózkarstwo, furmaństwo, rybołówstwo, o ile są prowadzone przez właścicieli przy współudziale najwyżej jednego członka rodziny; dla załączenia do pracowni i zajęcia rzemieślniczego, wzgl. rękodzielniczego nieodzowne jest posiadanie karty rzemieślniczej; przepis niniejszy nie ma zastosowania do mydlarstwa, rzeźnictwa i wyrobu mięsa.

II. Tylko w formie podatku od obrotu opłacają podatek przemysłowy:

Samodzielne wolne zajęcia zawodowe lekarzy, dentyków, weterynarzy, felerów, adwokatów, notariuszy, obrońców sądowych, architektów, inżynierów, innych techników i inne samodzielne wolne zajęcia zawodowe.

III. Łącznie tak w formie świadectwa przemysłowego, jak i w postaci podatku od obrotu:

Wszystkie inne przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowe, komunikacyjne, oraz zajęcia przemysłowe jak: ekspedytorzy, pośrednicy giełdowi, wszelkiego rodzaju pośrednicy handlowi i wszelkiego rodzaju na zysk obliczone przedsiębiorstwa.

Stopa podatkowa wynosi zasadniczo 2% z następującymi wyjątkami:

A) Przedsiębiorstwa handlu towarowego.

I. Prowadzące prawidłowe księgi handlowe:

- a) od obrotów, osiągniętych ze sprzedaży hurtowej — 0,5%;
- b) od obrotów osiągniętych ze sprzedaży detalicznej — 0,75%;
- c) od obrotów, osiągniętych ze sprzedaży detalicznej artykułów spożywczych pierwszej potrzeby — 0,75%;
- d) od obrotów, osiągniętych z dostaw dla instytucji państwowych i samorządowych — 0,5%;

II. Nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych:

- a) od obrotów, osiągniętych z wszelkiego rodzaju sprzedaży, a w tej liczbie i z dostaw dla instytucji państwowych i samorządowych, i z obrotów osiągniętych z detalicznej sprzedaży artykułów spożywczych pierwszej potrzeby — 1%;

B) Przedsiębiorstwa skupu zawodowego.

I. Kategorji I, II i III świadectw przemysłowych:

- a) prowadzące prawidłowe księgi handlowe od obrotów wszelkiego rodzaju towarami — 0,5%;
- b) nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych — 1%;

II. Kategorji IV świadectw przemysłowych zarówno prowadzące, jak i nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych od obrotów wszelkiego rodzaju towarami — 0,5%.

Samoistne przedsiębiorstwa dostaw.

- a) prowadzące prawidłowe księgi handlowe od wszelkiego rodzaju obrotów — 0,5%;
- b) nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych — 1%.

Samoistne przedsiębiorstwa robót.

I. Prowadzące prawidłowe księgi handlowe:

- a) od obrotów uzyskanych przy budowie domów mieszkalnych — 1%;
- b) od wszelkich innych obrotów — 1,75%; w roku 1935 — 1,50%, w roku 1936 — 1,25%, w roku 1937 i następnych — 1%.

II. Nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych od wszelkiego rodzaju obrotów — 2%.

Przedsiębiorstwa komisowe oraz pośrednictwa handlowe — 4%.

Przedsiębiorstwa ekspedycyjne i przewozowe od wszelkiego rodzaju obrotów — 1,5%.

Biura techniczne, wywiadowcze, informacyjne, pogrzebowe i inne od wszelkiego rodzaju obrotów — 2%.

Przedsiębiorstwa wydawnictw książek, drukowanych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej:

a) prowadzące prawidłowe księgi handlowe — 0,5%;

b) nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych — 2%.

Inne przedsiębiorstwa handlowe (restauracje, cukiernie, kawiarnie, bilardy, hotele, pensjonaty, zakłady lecznicze, apteki, kinematografy, teatry itp.) zarówno prowadzące jak i nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych od wszelkiego rodzaju obrotów — 2%.

Przedsiębiorstwa przemysłowe kategorii I—IV świadectw przemysłowych.

I. Prowadzące prawidłowe księgi handlowe:

a) od obrotów ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów, krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym, z wyjątkiem obrotów osiągniętych ze sprzedaży artykułów przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa, oraz remonty — 0,875%, w roku 1935 — 0,75%, w roku 1936 — 0,625%, w roku 1937 i lata następne — 0,50%.

b) od pozostałych obrotów, z wyjątkiem obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych oraz przez młyny i olejarnie — 1,75%, w roku 1935 — 1,50%, w roku 1936 — 1,25%; w roku 1937 — 1%.

c) od obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwa handlowe przy budowie domów mieszkalnych oraz od obrotów osiągniętych przez młyny i olejarnie — 1%.

II. Nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych:

a) od obrotów ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów, krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym, z wyjątkiem obrotów osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty — 1%.

b) od pozostałych obrotów — 2%.

Przedsiębiorstwa przemysłowe kategorii V—VIII świadectw przemysłowych.

a) od obrotów ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów, krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym, z wyjątkiem obrotów, osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty — 0,875%, w roku 1935 — 0,75%, w roku 1936 — 0,625%, w roku 1937 — 0,50%;

b) od pozostałych obrotów, z wyjątkiem obrotów, osiągniętych przez prowadzące prawidłowe księgi handlowe przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych oraz prowadzące prawidłowe księgi handlowe młyny i olejarnie — 1,75%, w roku 1935 — 1,50%, w roku 1936 — 1,25%, w roku 1937 — 1%;

c) od obrotów, osiągniętych przez prowadzące prawidłowe księgi handlowe przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych oraz przez młyny i olejarnie — 1%.

Pracownie i zajęcia rzemieślnicze.

Pod warunkiem posiadania przez właściciela pracowni, lub wykonywającego zajęcie, karty rzemieślniczej:

a) od obrotów ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów, krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym, z wyjątkiem obrotów osiągniętych ze sprzedaży artykułów przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty — 0,875%, w roku 1935 — 0,75%, w roku 1936 — 0,625%, w roku 1937 — 0,50%;

b) od obrotów, osiągniętych z detalicznej i drobnej sprzedaży artykułów spożywczych pierwszej potrzeby — 1%.

Wolne od podatku obrotowego są:

1. Transakcje kupna i sprzedaży wszelkiego rodzaju zbóż i ziemiohodów, dokonywane na giełdach krajowych, a udowodnione prawidłowymi księgami handlowymi i kartami umów giełdowych, spisaniem przez przysięgłych maklerów giełdowych.

2. Obroty z eksportu węgla i wszelkiego rodzaju półfabrykatów wynikające z obrotu uszlachetniającego, czynnego, pod warunkiem udowodnienia tych obrotów prawidłowo prowadzonymi księgami.

3. Odnajmowanie pokoiów umeblowanych i utrzymywanie stołowni, lecz bez sprzedaży napojów wysokich, jeżeli ilość odnajmowanych pokoiów nie przekracza dwóch, a ilość stołowników dziesięciu.

4. Operacje kredytu długoterminowego.

5. Przemysł ludowy i rzemiosła, wykonywane ubocznie przez drobnych gospodarzy rolnych lub bezrolnych, bez obcych sił pomocniczych.

Świadectwa przemysłowe. W miesiącach listopadzie i grudniu winny być nabyte nowe świadectwa przemysłowe (patenty), jak również karty rejestracyjne. Świadectwo przemysłowe należy wykupić dla każdego przedsiębiorstwa. Jeśli do przedsiębiorstwa należy kilka oddzielnych składnic (składy magazynowe), to nie potrzeba dla nich wykupywać świadectw przemysłowych, wykupić należy natomiast karty rejestracyjne.

Zakłady hurtowej sprzedaży wyrobów własnej produkcji, o ile są utrzymywane przez przedsiębiorstwo przy samym zakładzie przemysłowym, lub poza nim, lecz w obrębie miejscowości będącej jego siedzibą, lub w miejscowości, będącej poza jego siedzibą, o ile jest to jedyny hurtowny zakład sprzedaży poza siedzibą zakładu przemysłowego, nie potrzebują oddzielnych świadectw przemysłowych wykupywać.

Tak samo detaliczna i drobna sprzedaż wyrobów własnej produkcji dokonywana w tym samym lokalu gdzie się mieści zakład przemysłowy, nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa i wykupywać oddzielnego patentu nie potrzeba.

Dla przedsiębiorstwa lub zajęcia, wykonywanego w kilku miejscowościach, zaliczonych do różnych klas, nabywa się świadectwa przemysłowe według ceny odpowiadającej miejscowości zaliczonej do najwyższej klasy. Każde z oddzielnych, o odrębnych cechach, przedsiębiorstw handlowych winno mieć osobny patent.

CENY ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH

(z dodatkami na rzecz samorządu — 30 procent, Izby Przemysłowo-Handlowych i Rzemieślniczych — 15 procent, szkół zawodowych — 25 procent, razem 70 procent)

(Liczby w nawiasach oznaczają ceny świadectw bez dodatków.)

A. PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE.

(Kategoria I—IV zakłady handlowe, kat. Va handel przewozowy, kat. Vb handel obnośny.)

Kategoria	W miejscowościach klasy			
	I.	II.	III.	IV.
	z ł o t y c h			
I.	3400,— (2000)	3400,— (2000)	3400,— (2000)	3400,— (2000)
II.	561,— (330)	459,— (270)	340,— (200)	221,— (130)
III.	110,50 (65)	85,— (50)	68,— (40)	42,50 (25)
IV.	42,50 (25)	34,— (20)	25,50 (15)	17,— (10)
Va.	85,— (50)	85,— (50)	85,— (50)	85,— (50)
Vb.	25,50 (15)	25,50 (15)	25,50 (15)	25,50 (15)

B. PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE.

Kategoria	W miejscowościach klasy			
	I.	II.	III.	IV.
	z ł o t y c h			
I.	10200 (6000)	10200 (6000)	10200 (6000)	10200 (6000)
II.	6800 (4000)	6800 (4000)	6800 (4000)	6800 (4000)
III.	3400 (2000)	3400 (2000)	3400 (2000)	3400 (2000)
IV.	1020,— (600)	1020,— (600)	1020,— (600)	1020,— (600)
V.	340,— (200)	340,— (200)	340,— (200)	340,— (200)
VI.	170,— (100)	136,— (80)	102,— (60)	68,— (40)
VII.	85,— (50)	68,— (40)	51,— (30)	34,— (20)
VIII.	20 40 (12)	17,— (10)	10,20 (6)	6,80 (4)

C. ZAJĘCIA PRZEMYSŁOWE.

Kategoria	Rodzaj zajęcia	Cena zł
I.	Ekspedytorzy, nieutrzymujący oddzielnych biur i pomocników handlow., lecz trudniących się osobiście z polecenia osób trzecich clieniem w urzędach celnych towarów, wysyłanych zagranicę lub otrzymanych z zagranicy: 1. Przy głównych liniach kolei żelazn. 2. Przy bocznych liniach kolei żelazn. 3. Poza linjami kolejowemi	680,— (400) 510,— (300) 425,— (250)
II.	a) Pośrednicy giełdowi (maklerzy) na giełdach, oprócz Warszawskiej . . b) Wszelkiego rodzaju inni pośrednicy: 1. W miejscowościach I klasy . . . 2. W „ II klasy . . . 3. W „ III i IV klasy	425,— (250) 255,— (150) 170,— (100) 51,— (30)
III.	Inspektorzy i ajenci towarzystw ubezpieczeniowych, przewozowych, komunikacyjnych oraz instytucyj kredytowych o ile prowadzą operacje bez utrzymania biur: 1. W miejscowościach I klasy . . . 2. W „ II klasy . . . 3. W „ III i IV klasy	85,— (50) 68,— (40) 34,— (20)
IV.	Pomocnicy podróz. (komiwojażerowie) . 2. Karta rejestracyjna	170,— (100) 17,— (10)

Zaliczenie przedsiębiorstwa do jednej z wyżej wymienionych kategorii zależne jest od: a) rodzaju sprzedawanych towarów, b) ilości zajmowanych przez zakład pokoi i c) ilości zatrudnionych przez zakład dorosłych najemnych subiektów handlowych.

a) Zależnie od rodzaju sprzedawanych towarów II kategoria handlowa może sprzedawać w detalu nast. artykuły:

1) kamienie szlachetne, perły, korale prawdziwe, przedmioty wyrobione w całości lub w części ze złota, platyny i wyrobów srebrnych; 2) wyroby z kości słoniowej, bursztynu, masy perłowej i szylkretu, artykuły toaletowe i galanteryjne, których najważniejszą część składową stanowią masa perłowa, szylkret, kość słoniowa, emalia i kamienie półszlachetne, jak również pozłacane lub posrebrzane metale i stopy; 3) brzozy, majoliki i platerowane zastawy stołowe; 4) wyroby z kryształu i porcelany; 5) antyki; 6) meble wyściełane, rzeźbione, polturowane i woskowane, wytwórne meble i trumny metalowe, pianina i fortepiany, dywany, kołnierze i gobeliny, portjery i tkaniny meblowe; 7) ewkipaże, rowery, motocykle i samochody; 8) skóry meblowe i galanteryjne, skórzane przybory podróżne, eleganckie wyroby siodlarskie i rymarskie, ubrania skórzane, futra i ubiory futrzane, wykwinne obuwie gemzowe, zamiszowe, lakierowane oraz wykwinne obuwie z tkanin; 9) zagraniczne i krajowe towary włókniste; 10) ubiory gotowe, bieleżne jedwabną i wełnową oraz strojn z cienkich materiałów, kapelusze zagraniczne i strojne kapelusze damskie, parasole i parasolki kryte tkaniną jedwabną i półjedwabną, tiul jedwabny, tkaniny haftowane i wyroby dziane jedwabne; 11) wina winogronowe, koniaki, wódki, likiery, kawior, ostrygi, homary, pasztety, łosie, turboty, jesiorty, sielawy itp. wyszukane towary gastronomiczne.

Trzecia kategoria handlowa może sprzedawać w detalu następujące artykuły:

1) drobna biżuterja, zegarki kieszonkowe w oprawie srebrnej; 2) książki; 3) zwykła uprząż dla sprzężu roboczego, zwykłe skóry, kołuchy i czapki baranie; 4) krajowe towary bawełniane i półbawełniane, samodziły i inne materiały, używane na ubiory ludowe; 5) ubiory gotowe ludowe i robotnicze, używane do pracy codziennej i t. p. artykuły nie wymienione dla II kategorii handlowej.

Pewne trudności w określeniu kategorii powoduje często t. zw. handel specjalny pewnymi artykułami. Dla ułatwienia orientacji podajemy następujące zasady. Poniżej wymieniamy 10 grup artykułów. Jeżeli wymienione artykuły są prowadzone przez specjalne zakłady handlowe, (nawet detalicznie) należy wykupić II kategorię. Natomiast jeśli poniższe artykuły sprzedawane są jako jeden z wielu innych prowadzonych artykułów, wówczas można wykupić III kategorię.

Omawianymi artykułami są: 1) pachnidła i kosmetyki; 2) dzieła sztuk plastycznych; 3) broń; 4) aparaty fotograficzne, przybory optyczne, chirurgiczne, fizyczne i t. p., armatura elektryczna, przybory do wodociągów i łazienek, kasy ogniotrwałe, lustra, wyroby gumowe i z gutaperki; 5) kawa i herbata; 6) materiały apteczne w stołicy, oraz w miejscowościach II klasy; 7) lakiery i farby olejne; 8) obicia papierowe, lampy; 9) przedza i koronki; 10) wszelkiego rodzaju silniki i maszyny, w tej liczbie maszyny do szycia, do pisania, rachowania, oraz ich części składowe.

Przykład: kawę i herbatę można prowadzić w przedsiębiorstwach handlowych III kategorii, jednakże specjalny skład kawy i herbaty posiadać musi świadectwo przemysłowe II kategorii.

b) Według ilości zajmowanych pokoi:

Przedsiębiorstwa handlowe II kategorii mogą zajmować dwa i więcej pokoi, podczas gdy zakłady III kategorii handlowej mogą składać się tylko z jednego pokoju.

Właściciele IV kat. handlowej mogą zajmować tylko niewielkie pomieszczenie, nie posiadające ani wyglądu, ani charakteru pokoju.

c) Według ilości zatrudnionych przez zakład subjektów.

Kat. II może zatrudniać nieograniczoną ilość dorosłych najemnych subjektów handlowych.

Kat. III — najwyżej jednego dorosłego subiekta handlowego lub dwóch subjektów w wieku do 17 lat, wzgl. ponad 55 lat (prócz właściciela lub zastępującego go dorosłego członka jego rodziny).

Kat. IV — żadnego dorosłego subiekta handlowego oprócz właściciela lub zastępującego go dorosłego członka rodziny.

Za dorosłego członka rodziny wzgl. dorosłego subiekta handlowego uważa się pracowników w wieku od 17—55 lat. Pracowników (także uczniów handlowych) młodszych od lat 17 i starszych ponad 55 lat liczy się dwóch za jednego.

Patenty dla komiwojażerów. Agenci firm krajowych, t. j. sprzedający towary na rachunek cudzy, bez względu na to, czy pracują za prowizję, czy tylko za stałym wynagrodzeniem, winni wykupić dla siebie świadectwo przemysłowe, dla zajęć przemysłowych, (170,— zł); podatku zaś obrotowego, od transakcji, które na rachunek swej firmy zawierają, nie płacą; opłacają ten podatek firmy, w których imieniu dokonano obrotów.

Podróżujący firm zagranicznych, jako działający na rachunek własny winni wykupić osobno świadectwo przemysłowe I lub II kat. handlowej, zależnie od rozmiaru przedsiębiorstwa.

Odwołania i sprzeciwy. Od ustalonych sum obrotu i obliczonych kwot podatku mogą być wnoszone odwołania na ręce tej władzy podatkowej, która podatek wymierzyła. Przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków mogą wnosć odwołania w ciągu 14 dni, licząc od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia; wszyscy inni płatnicy najpóźniej do dnia 15 maja roku bezpośrednio następującego po roku podatkowym. — Termin wyznaczonych odwołań pokrywa się więc z terminem płatności podatków. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku w przepisany terminie. Spóźnione odwołania przewodniczący komisji szacunkowej wzgl. władze skarbowe pozostawia bez rozpatrzenia. W odwołaniu może płatnik żądać przesłuchania go przez komisję odwoławczą (art. 90).

PODATEK DOCHODOWY. Dz. U. R. P. nr. 53, poz. 411, rok 1925.

Do składania zeznań o dochodzie obowiązani są: wszystkie osoby fizyczne zamieszkałe stale w Polsce lub przebywające na jej obszarze dłużej niż rok, osoby które zarządzają spadkami walcącymi, oraz osoby prawne, których dochód z samodzielných źródeł w ostatnim roku kalendarzowym wzgl. w ostatnim roku operacyjnym, poprzedzającym rok podatkowy, przewyższa 1.500 zł. Zeznanie o dochodzie winno być dokonane na przepisany formularz, który można odebrać bezpłatnie w Urzędzie Skarbowym.

Wspomniane zeznania powinny być składane przez osoby fizyczne do 1 marca, a przez osoby prawne do 1 maja. (Termin dla osób fizycznych bywa rok rocznie odraczany do 1 maja.) Ministerstwo Skarbu upoważnia Izby Skarbowe do odraczania tego terminu we własnym zakresie na uzasadnione prośby osób prawnych niedalej jednak, niż do dnia 5 lipca. Termin dla osób fizycznych może w uzasadnionych wypadkach na zasadzie art. 50 ustawy być przedłużony najdalej do 1 lipca przez przewodniczącego Komisji Szacunkowej.

Niezależnie od złożenia zeznania o dochodzie płatnicy obowiązani do składania zeznań, bez wezwania ze strony władzy wymiarowej, winni są sami obliczyć, oraz wpłacić do dnia 1 maja do Urzędów Skarbowych połowę podatku, przypadającego od wykazanego w zeznaniu dochodu wedle obowiązującej skali podatkowej, a dowód uskutecznionej zapłaty w oryginale lub w odpisie, podpisanym przez płatnika, dołączyć do zeznania.

SKALA PAŃSTWOWEGO PODATKU DOCHODOWEGO.

Stopień dochodu	Wysokość dochodów w złotych		Podatek wynosi w złotych
1	1500	do 1550	31
2	1550	" 1600	33
3	1600	" 1700	37
4	1700	" 1800	41
5	1800	" 1900	45
6	1900	" 2000	50
7	2000	" 2100	54
8	2100	" 2200	59
9	2200	" 2400	67
10	2400	" 2600	75
11	2600	" 2800	84
12	2800	" 3000	93
13	3000	" 3200	102
14	3200	" 3400	112
15	3400	" 3600	122
16	3600	" 3800	133
17	3800	" 4000	144
18	4000	" 4400	162
19	4400	" 4800	182
20	4800	" 5200	202
21	5200	" 5600	224
22	5600	" 6000	246
23	6000	" 6600	283
24	6600	" 7200	324
25	7200	" 7800	366
26	7800	" 8400	411
27	8400	" 9200	469
28	9200	" 10000	530
29	10000	" 11000	605
30	11000	" 12000	684
31	12000	" 13000	767
32	13000	" 14000	854
33	14000	" 15000	945
34	15000	" 16000	1040
35	16000	" 17000	1156
36	17000	" 18000	1278
37	18000	" 19000	1406
38	19000	" 20000	1540
39	20000	" 22000	1760
40	22000	" 24000	1992
41	24000	" 26000	2236
42	26000	" 28000	2492
43	28000	" 30000	2760
44	30000	" 32000	3040
45	32000	" 34000	3366
46	34000	" 36000	3708
47	36000	" 38000	4066
48	38000	" 40000	4440
49	40000	" 44000	5060
50	44000	" 48000	5712

Równocześnie w tym samym terminie należy na obszarze byłej dzielnicy pruskiej i górnośląskiej części Województwa Śląskiego, wpłacić połowę dodatku komunalnego, który wynosi przy dochodzie:

ponad 1.500.— zł do 24.000.— zł — 4%
 „ 24.000.— zł do 88.000.— zł — 4½%
 „ 88.000.— zł — 5%

dochodu podatkowego.

Do państwowego podatku dolicza się nadto podatek kryzysowy, który wynosi przy dochodzie rocznym:

ponad 1.500.— do 3.600.— zł — 0,5% dochodu
 „ 3.600.— do 10.000.— zł — 1% „
 „ 10.000.— do 36.000.— zł — 2% „
 „ 36.000.— do 60.000.— zł — 2,5% „
 „ 60.000.— do 160.000.— zł — 3% „
 „ 160.000.— „ 4% „

Dodatek kryzysowy i komunalny jest płatny w tych samych terminach co państwowy podatek dochodowy.

Stopę państwowego podatku podwyższa się o 20% dla podatników nieżonatych lub niezamężnych, nie mających na utrzymaniu żadnego członka rodziny, lecz osiągających dochód ponad 3.600 zł.

Na blankietach zeznań należy wykazać dochód z poszczególnych źródeł, (z wyjątkiem dochodów z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za mającą pracę, otrzymywanych w kraju) uzyskany w ubiegłym roku gospodarczym. Do ogólnego dochodu głowy rodziny należy doliczyć dochody członków rodziny, jeśli głowie rodziny służy prawo rozporządzania lub też użytkowania tych dochodów. W zeznaniu należy, również podać ilość członków rodziny, będących na utrzymaniu podatnika oraz ewent. szczególne stosunki osłabiające siłę płatniczą podatnika. Jeśli na utrzymaniu głowy rodziny, której dochód podlegający opodatkowaniu nie przekracza 7.200.— zł znajduje się więcej niż jeden członek rodziny, wówczas na każdego dalszego członka przysługuje podatkowi zniżka o dwa stopnie. (Jeśli np. na utrzymaniu podatnika jest pięciu członków rodziny, obniża się stopę podatkową o ośm stopni.) (Za członków rodziny uważa się małżonków, dzieci ślubne i nieślubne i przysposobione — krewnych męża i żony w linii wstępnej i zstępnej — rodzeństwo męża i żony, oraz dzieci rodzeństwa tychże.)

Podatnik, którego roczny dochód, podlegający opodatkowaniu, nie przekracza 12.000.— zł, może podać nadzwyczajne okoliczności, istotnie osłabiające jego siłę podatkową, może uzyskać obniżenie stopy podatkowej powyżej o trzy stopnie. Przyznanie takiej ulgi może nastąpić niezależnie od zniżenia podatku, z powodu utrzymywania dalszych członków rodziny, będących na jego wyłącznym utrzymaniu. Uwzględnienie podanych nadzwyczajnych okoliczności zależy od swobodnego uznania władzy wymiarowej.

Ustalenie dochodu na podstawie ksiąg handlowych. Płatnicy, zobowiązani do prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych lub prowadzący je dobrowolnie, powinni dochód, podlegający opodatkowaniu, obliczyć wyłącznie na podstawie zamknięć ksiąg. Zamknięcia rachunkowe i bilanse należy jednak dla obliczenia dochodu podatkowego odpowiednio sprostować. Należy niejako sporządzić bilans podatkowy, przyczem trzeba mieć na uwadze obowiązek doliczenia oraz możność potrącenia niżej wyszczególnionych pozycji.

Do normalnych wyników zamknięć rachunkowych należy doliczyć:

1. Kwoty wybrane przez właściciela lub wspólników przedsiębiorstwa na osobiste cele, chyba że zostały one już odpowiednio zaksięgowane.
2. Wydatki, spowodowane powiększeniem, ulepszeniem lub nadzwyczajnym remontem źródła dochodu. Wolne są jednak wydatki, spowodowane choćby w szerszym zakresie eksploatacją, konserwacją i zabezpieczeniem istniejącego, a zatem już czynnego źródła dochodu. (N. T. A. 21. XI. 1927 r. L. rej. 3436/25.)
3. Straty z lat ubiegłych, o ile są potrącone z zysków danego roku gospodarczego.
4. Wydatki na oprocentowanie kapitałów własnych.
5. Wydatki na umorzenie długów lub na umorzenie kapitałów, włożonych w przedsiębiorstwie przez właściciela (wzgl. wspólników).
6. Sumy, odpisane na straty z tytułu różnic kursowych, poniesionych na papierach wartościowych w przedsiębiorstwach, których papiery wartościowe nie są przedmiotem obrotu towarowego.
7. Straty, powstałe przy sprzedaży przedmiotów nie służących do osiągnięcia dochodu.
8. Straty, poniesione na przedmiotach, służących do osiągnięcia dochodu o tyle, o ile one zostały pokryte sumą ubezpieczeniową i odpisami z powodu zużycia.
9. Wszelkiego rodzaju wydatki i świadczenia, poniesione na cele walki z bezrobociem, wzgl. na cele pomocy bezrobotnym.
10. Wydatki na osiągnięcie dochodu ze źródeł, położonych zagranicą a w Polsce nie opodatkowanych.

Nadto władze wymiarowe doliczają wszelkie wydatki, na poparcie których płatnicy nie mogą przedłożyć dowodów, komu i za

Odliczeniu podlegają przy ustalaniu dochodu, podlegającego co została dana suma wypłacona. opodatkowaniu:

1. Wszelkie nadzwyczajne przychody, które nie stanowią per-jodycznych wpływów przedsiębiorstwa (spadki, legaty, darowizny itd.) z uwzględnieniem jednak specyficznej definicji dochodu w odniesieniu do osób prawnych (art. 21).
2. Odpisy na amortyzację przedmiotów majątkowych w wysokości odpowiadającej faktycznemu zużyciu.
3. Dywidenda od kuponów Banku Polskiego, która jest wolna od podatku dochodowego w myśl statutu tego Banku.
4. Procenty od wkładów oszczędnościowych w P. K. O.
5. Wydatki przedsiębiorstwa na podatek od uposażeń służbowych i świadczenia socjalne dla pracowników.
6. Kary za zwłokę, odsetki za odroczenie, koszty egzekucyjne przy wszelkich zaległych podatkach państwowych i komunalnych, grzywnach i świadczeniach socjalnych.
7. Wydatki na projekty i urządzenia niedoszłe do skutku.
8. Udowodnione wydatki reprezentacyjne i koszty podróży. W wypadkach, w których dostarczenie oryginalnego dowodu ze względów technicznych jest niemożliwe, powinni płatnicy do poszczególnych pozycji dołączyć dokładną specyfikację wydatków. Ryczałtowych sum, wydatkowanych na powyższe cele, władze nie uznawają.
9. Nieściągalne lub wątpliwe pretensje. Przy ocenie potrącalności tych pozycji stosują władze wymiarowe okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 6 marca 1931 r. L. V. 13489/31. Według tego okólnika powinny władze przy spisaniu na straty wprost z danego rachunku należności nieściągalnych wzgl. wątpliwych uznać słuszność spisaną nietylko wtedy, jeżeli przedłożone zostały ściśle dowody nieściągalności, stwierdzające upadłość dłużnika, bezskuteczność procesu, ugodę między dłużnikiem a wierzycielem itp., lecz również i wtedy, gdy płatnik uprawdopodobni, że w chwili spisania

10. Koszty nowozbudowanych, nadbudowanych wzgl. wykończonych domów mieszkalnych; potrącenia te mogą być uskutecznione zależnie od życzenia płatnika, jednorazowo, lub najdłużej w ciągu 5 lat, poczynając od roku następnego po ukończeniu budowy.

Do tych odliczeń należą: 1) wartość pieniężna rent i trwałych ciężarów, opartych na tytułach prawnych; 2) obowiązujące podatnika na mocy prawa lub umowy opłaty za siebie i za członków jego rodziny do klas zapomogowych, emerytalnych itp., o ile te opłaty łączne nie przekraczają 300.— zł rocznie od osoby; 3) premje ubezpieczeniowe na wypadek śmierci lub na dożycie, o ile nie przekraczają 300.— zł na płatnika, albo 600.— zł dla płatnika i członków rodziny, będących na jego utrzymaniu.

Odwolanie musi być ujęte krótko i rzeczowo z dokładnem uzasadnieniem faktycznie osiągniętego dochodu z wszelkich źródeł oraz okoliczności uzasadniające zniżkę z powodu utrzymania dalszych członków rodziny oraz nadzwyczajne wypadki, które ostatnio osłabiły siłę płatniczą podatnika.

O ile odwołanie nie jest zaopatrzone należną opłatą stemplo-
wą wzgl. podatnik mimo wezwania Urzędu nie uiścił takowej, wów-
czas odwołanie także pozostaje bez rozpatrzenia.

Terminy płatności podatku dochodowego są ustalone na dzień 1 maja i 1 listopada roku podatkowego. Do dnia pierwszego maja należy uiścić podatek w wysokości połowy tej kwoty, która przypada wedle skali podatkowej do wykazanego w zeznaniu dochodu i dowód uskutecznionej zapłaty w oryginale lub w odpisie, przez płatnika podpisanym załączyć do zeznania. — Osoby, które w terminie wyznaczonym do składania zeznań, zeznania nie złożyły, obowiązane są najpóźniej do 1 maja roku podatkowego uiścić połowę podatku, wymierzonego za poprzedni rok podatkowy.

W terminie do 1 listopada roku podatkowego winni są wszyscy płatnicy uiścić ewentualną różnicę między podatkiem wymierzonym za odpowiadający rok podatkowy przez władze podatkowe, a podatkiem zapłaconym w terminie do 1 maja.

Na uzasadnioną prośbę osób fizycznych lub prawnych w wypadkach gdy płatnik nie jest w możności maraz uiścić podatku względnie terminów płatności dotrzymać jest naczelnik Urzędu Skarbowego uprawniony do odroczenia terminu płatności podatku oraz rozłożenia podatku na raty z równoczesnem obniżeniem odsetek za zwłokę.

Poznań, Plac Nowomiejski 4, telefon 30 60.

PODATEK OD UBOJU. Od 1 listopada 1933 r. obowiązują rozp. dotyczące podatku od uboju. Podatkowi temu podlega ubój bydła rogatego, cieląt i nierogacizny. Do zapłaty tego podatku są zobowiązani posiadacze zwierząt, poddawanych ubojowi, nie podlega mu natomiast ubój zwierząt przeznaczonych do zużycia we własnym gospodarstwie domowym. Wysokość od uboju została określona na trzy złote od sztuki bydła rogatego, 50 groszy od cielęcia, 1,50 zł od sztuki nierogacizny. Podatek od uboju winien być wpłacony przed ubojem zwierzęcia.

PODATEK OD UPOSAŻEŃ SŁUŻBOWYCH. (Dz. U. R. P. nr. 58, poz. 412, rok 1925.). Za dochód z uposażeń służbowych i emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę uważać należy wszelkiego rodzaju wynagrodzenia w pieniądzu lub w naturze, jakie pracownik uzyskuje od służbodawcy ze swego stosunku służbowego lub z tytułu najmu pracy. Podatek pobiera się drogą potrącenia przy każdej wypłacie uposażenia według niżej podanej skali. Przedmiotem opodatkowania jest dochód bieżący a nie osiągnięty w roku ubiegłym, poprzedzającym rok podatkowy.

Od dochodów wymienionych ustawa nie przewiduje żadnych odliczeń zniżek z powodu utrzymania dalszych członków rodziny, ani też zwzyzek dla podatników nieżonatych lub niezamężnych.

Za podstawę podatku przyjmuje się obliczoną w stosunku rocznym wysokość uposażenia, emerytury lub wynagrodzenia za najemną pracę, przypadająca do wypłaty za pewien okres czasu.

Wynagrodzenie jednorazowe względnie wynagrodzenie za wykonaną pracę przypadające do wypłaty oprócz wynagrodzenia za pewien okres czasu, dolicza się do wysokości ostatniego periodycznego wynagrodzenia, obliczonego w stosunku rocznym.

L. p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
1	2500	2600	1,5 proc.
2	2600	2700	1,6 „
3	2700	2800	1,7 „
4	2800	2900	1,8 „
5	2900	3000	1,9 „
6	3000	3100	2 „
7	3100	3200	2,1 „
8	3200	3400	2,2 „
9	3400	3600	2,3 „
10	3600	3800	2,4 „
11	3800	4000	2,5 „
12	4000	4200	2,6 „
13	4200	4400	2,7 „
14	4400	4800	2,8 „
15	4800	5200	2,9 „
16	5200	5600	3 „
17	5600	6000	3,1 „
18	6000	6400	3,2 „
19	6400	6800	3,3 „
20	6800	7200	3,4 „
21	7200	7600	3,5 „
22	7600	8000	3,6 „
23	8000	8800	3,9 „
24	8800	9600	4,1 „
25	9600	10400	4,3 „
26	10400	11200	4,6 „
27	11200	12000	4,9 „
28	12000	13000	5,3 „
29	13000	14000	5,7 „
30	14000	15000	6,1 „

W b. dzielnicy pruskiej i na Górnym Śląsku dolicza się do podatku 3% od dochodu podatkowego, poczynając od 15-go stopnia skali. (Dodatek komunalny.)

Potrącone kwoty należy w terminie do dni 7 po dokonaniu potrącenia wpłacić do właściwej Kasy Skarbowej z dołączeniem wykazu potrąceń, sporządzonego według przepisanej wzoru wzgl. odpisu listy płacy, zawierającej dane, niezbędne do zbadania prawidłowości dokonanych potrąceń. Za regularne płacenie podatku od uposażeń odpowiada pracodawca.

Według rozp. M. Sk. (Dz. U. Nr. 8/1932, poz. 51) dolicza się do podatku dochodowego i od uposażeń podatek kryzysowy, według poniższej tabeli.

Art. 1 (1) Od dochodów, ustalonych dla wymiaru państwowego podatku dochodowego według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1925 r., nr. 58, poz. 411) ustanawia się nadzwyczajny dodatek do państwowego podatku dochodowego, który wynosi:

przy dochodzie rocznym ponad	1.500	do	3.600 zł	—	0,5%
„	„	„	3.600	„	10.000 „ — 1%
„	„	„	10.000	„	36.000 „ — 2%
„	„	„	36.000	„	60.000 „ — 2,5%
„	„	„	60.000	„	160.000 „ — 3%
„	„	„	160.000	„	4%

(2) Dodatek ten pobiera się poczynając od dochodów, ustalonych dla wymiaru podatku na 1932 rok podatkowy.

Art. 2. (1) Od dochodów opodatkowanych według działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym, ustanawia się nadzwyczajny dodatek do państwowego podatku dochodowego, który wynosi przy wynagrodzeniu obliczonym w stosunku rocznym:

ponad	2.500 zł	do	3.600 zł	—	0,5%
„	3.600	„	10.400	„	1%
„	10.400	„	36.000	„	2%
„	36.000	„	60.000	„	2,5%
„	60.000	„	80.000	„	3%
„	80.000	„	104.000	„	4%
„	104.000	„	144.000	„	5%

wypłaconego wynagrodzenia.

(2) Dochody z uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacane z funduszków Państwa wolne są od dodatku, przypadającego do zapłaty w myśl ustępu pierwszego, z wyjątkiem dochodów wypłacanych z funduszków tych przedsiębiorstw państwowych, które określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

(3) Dochody z uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacane z funduszków związków komunalnych, a pobierane na tych samych zasadach na jakich się oblicza pobory funkcjonariuszów państwowych (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 118, poz. 1073), wolne są od dodatku, przypadającego do zapłaty w myśl ustępu pierwszego.

(4) Podatek w myśl ustępu pierwszego pobiera się od uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłacanych począwszy od uposażeń służbowych, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, przypadających na miesiąc styczeń 1932 r. lub też wypłacanych od dnia 1 stycznia 1932 r.

Art. 3. Obliczenie i pobór nadzwyczajnego dodatku z art. 1 i 2 uskutecznia się jednocześnie z obliczeniem i poborem właściwego podatku dochodowego.

Art. 4. Od dochodów, od których pobiera się nadzwyczajny dodatek do państwowego podatku dochodowego (art. 1 i 2) nie pobiera się w czasie obowiązywania niniejszej ustawy 10% dodatku, opłacanego w myśl ustawy z dnia 12 lutego 1931 roku o poborze 10%-go dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych. (Dz. U. R. P. nr. 16, poz. 82.)

PODATEK OD ENERGII ELEKTRYCZNEJ. (Ustawa z dnia 17. XII. 1931 r. Dz. U. R. P. nr. 112, poz. 880; Rozp. wykon. z dnia 3. II. 1932 r. Dz. U. R. P. nr. 15, poz. 83). Podatek wynosi 10% wartości zużytej energii.

W gminach miejskich, liczących ponad 25.000 mieszkańców, do państwowego podatku od energii elektrycznej i łącznie z tym podatkiem może być pobrany, w razie uchwalenia przez stanowiące organa samorządowe, dodatek komunalny w wysokości nieprzekraczającej 25% podatku państwowego; dodatek taki przypada tej gminie, w której znajduje się miejsce zużycia energii.

Do opłacania podatku obowiązany jest odbiorca. Za podstawę do obliczenia wartości energii elektrycznej celem wymiaru podatku służy należność policzona przez zakład elektryczny za tę energię.

Podatkowi podlega energia elektryczna:

- a) pobierana dla celów oświetleniowych;
- b) pobierana dla innych celów aniżeli oświetleniowe, gdy energia na te inne cele zużywana jest mierzona wspólnie z energią dla światła.

Nie podlega podatkowi energia elektryczna:

- a) pobierana dla innych celów, aniżeli oświetleniowe, o ile jest mierzona odrębnie (na podstawie oddzielnego licznika, podlicznika) od energii dla światła, oraz
- b) pobierana nawet dla celów oświetleniowych, o ile jest mierzona wspólnie z energią dla innych celów, a więc przedewszystkiem z energią dla siły, pod warunkiem, że energia dla światła stanowi tylko nieznaczną część pobieranej w tym liczniku głównej ilości energii. Za nieznaczną część uznaje się taką ilość, kiedy moc przyłączonych odbiorników dla światła nie przekracza 15% zainstalowanej mocy.

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE WŁADZ SKARBOWYCH. (patrz Egzekucyjne postępowanie władz skarbowych).

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE W POSTĘPOWANIU CYWILNEM. (Kodeks Post. Cyw. art. 458 do 468.) Powód może żądać w pozwie, aby sąd wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty wierzytelności pieniężnej albo uiszczenia innych rzeczy zamiennych, jeżeli żądanie pozwu jest uzasadnione w całości dołączonymi do pozwu dokumentami, bądź publicznymi bądź prywatnymi, na których podpisy uwierzytelnione są przez sąd lub notariusza w Polsce.

Powód może również żądać wydania nakazu zapłaty przeciwko każdemu zobowiązanemu z weksłu lub czeku, jeśli roszczenie opiera się na wekslu lub czeku, mającym wszelkie warunki ważności i nie nasuwającym podejrzenia co do jego prawdziwości. Do pozwu należy dołączyć weksel lub czek oraz wszystkie dokumenty, potrzebne do uzasadnienia roszczenia.

Sąd orzeka nakazem, że pozwany ma w ciągu tygodnia, a gdy chodzi o roszczenie z weksłu lub czeku, w ciągu dni trzech, od doręczenia, zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami, albo wnieść w tymże terminie zarzuty.

Nakaz od chwili wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, a jeżeli był wydany na podstawie weksłu lub czeku staje się nadto natychmiast wykonalnym z upływem terminu udzielonego do zaspokojenia roszczenia. Nakaz prawomocny ma skutki wyroku prawomocnego.

Pismo obejmujące zarzuty, należy wnieść do sądu, który wydał nakaz. Pismo zawierać winno wszystkie te zarzuty, które w postępowaniu przed sądem okręgowym należy pod przepisany rygorem zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Fakty i dowody mogą być przytaczane aż do zamknięcia rozprawy. Pismo spóźnione sąd odrzuci bez rozprawy.

POSTĘPOWANIE UPOMINAWCZE W POSTĘPOWANIU CYWILNEM. (Kod. Post. Cyw. art. 469 do 478.) Powód w pozwie, którym dochodzi w sądzie grodzkim od swego dłużnika osobistego sumy pieniężnej do wysokości tysiąca złotych, może żądać, aby sąd wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty.

Sąd wydaje nakaz bez rozprawy i bez wezwania pozwanego, któremu doręcza się pozew wraz z nakazem. Nakazem sąd orzeka, że pozwany ma w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami, albo wnieść w tym terminie sprzeciw.

Sprzeciw może być wniesiony w dowolnej formie pod jakąkolwiek nazwą — na piśmie lub ustnie do protokołu sądowego, nawet bez przytoczenia podstaw, faktów i dowodów.

Sprzeciw spóźniony sąd odrzuci bez rozprawy.

PROKURA. (Przepisy, dotyczące prokury zawarte są w niem. kod. handl. par. 48—52; w dekrete o rejestr. handl. art. 36—43 (Dz. U. R. P. poz. 164, rok 1919.)

Prokura może być udzielona według przepisów niem. kod. handl. (par. 48—52) tylko przez kupca zapisanego do rejestru handlowego, przez jego wyraźne oświadczenie, że udziela prokury.

Prokura uprawnia prokurenta do wszystkich czynności, wchodzących w zakres przedsiębiorstwa, dla którego została udzielona, oraz do podpisywania firmy. Prokura ma skutki wobec osób trzecich od dnia zapisania jej do rejestru handlowego, a wcześniej tylko wówczas, gdy została udzielona aktem urzędowym. Ograniczenie zakresu prokury z wyjątkiem dwóch wypadków (prokura łączna i prokura filjalna) nie ma skutków wobec osób trzecich. Z mocy udzielonej prokury nie wolno prokurentowi nabywać, zbywać, ścieśniać lub obciążać nieruchomości, praw hipotecznych i zbywać przedsiębiorstwa; do tych czynności potrzeba pełnomocnictwa szczegółowego.

Prokura jest nieprzenośna; jednak prokurent może ustanowić pełnomocników dla przedsiębiorania pewnych czynności.

Udzielenie prokury musi być zapisane do rejestru handlowego, który prowadzi Sąd Grodzki. Prokurent podpisuje firmę z dodatkiem swego nazwiska i skrótu, oznaczającego prokurę. (p p a).

Prokura może być każdego czasu odwołana, bez podania przyczyny odwołania.

Prokura może być udzielona kilku osobom łącznie. (prokura łączna.)

Prokura może być udzielona dla zakładu filjalnego, prowadzonego pod osobną firmą, a więc ograniczoną w swym zakresie działania do spraw wynikających z prowadzenia takiej filii. (Prokura filjalna.)

PRZESYŁKI KOLEJOWE, ADRESOWANE NA OKAZIATELA WTÓRNIKA LISTU PRZEWÓZOWEGO. Rozp. Min. Kom. z dnia 20. IV. 1933 r. (Dz. U. R. P. nr. 28, poz. 239, rok 1933.) Wspomniane rozporządzenie Ministra Komunikacji wydane w porozumieniu z Min. Sprawiedliwości, Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rol. i Ref. Rol. wprowadziło z dniem 1. V. 1933 r. nowy sposób adresowania listów przewozowych, mianowicie na okaziciela wtórnika listu przewozowego. Ten sposób adresowania jest dopuszczalny obok dotychczasowego adresowania ściennego, t. j. na jedną osobę lub firmę. Nowy system zapewnia większą swobodę w obrocie handlowym, gdyż umożliwia dysponowanie towarami zapomocą wręczenia wtórnika listu przewozowego. Szczegółowe przepisy o przewozie przesyłek, adresowanych na okaziciela wtórnika, zawiera Dz. T. i Z. K. 27/1933 r., do którego załączono wzory odrębnych formularzy listów przewozowych i wtórników.

UBEZPIECZENIE PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH. Ubezpieczeniu w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych (Z. U. P. U.) podlegają ci wszyscy pracownicy po ukończeniu 16-tu lat życia, których w myśl rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 (Dz. U. R. P. nr. 35, poz. 232) należy uważać jako pracowników umysłowych.

W tej materji Izba III Sądu Najwyższego wydała orzeczenie (L. Rw. 435/32), następującej treści:

1. W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych, o charakterze pracownika decyduje rodzaj czynności jakie dotyczą pracownika spełnia, obojętne zaś jest w jakim charakterze został przyjęty i na jakiej liście płac figurował.

2. Pracownik, spełniający czynności biurowe, kancelaryjne i rachunkowe jest pracownikiem umysłowym, chociażby figurował na liście płac robotników.

W motywach uzasadnienia Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że decydującym kryterjum, czy dany pracownik ma być uważany za pracownika umysłowego czy też za robotnika, jest rodzaj zajęcia, jakie spełnia ten pracownik. Kwestja, w jakim charakterze pracownik został przyjęty i w jaki sposób otrzymuje wynagrodzenie, jest bez znaczenia. W myśl wywodów Sądu Najwyższego pracownik spełniający czynności biurowe jest zawsze pracownikiem umysłowym.

Stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy można przez analogję stosować przy klasyfikowaniu sprzedawców i ekspedjentów sklepowych na pracowników umysłowych i fizycznych. Z uzasadnienia orzeczenia, że decydującym jest tylko rodzaj zajęcia, a nie sposób wypłaty i charakter, w jakim przyjęto pracownika, wynika, że tylko tych sprzedawców i ekspedjentów uważać należy za pracowników umysłowych, którzy odpowiadają art. 2, punkt 9, cyt. rozporządzenia, czyli że tylko tych, którzy byli uważani za pracowników umysłowych w dniu wejścia w życie rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 16. III. 1928 r.

Obowiązek zgłoszenia pracownika do Z. U. P. U. ciąży na pracodawcy. Jednak ośnośny wniosek musi podpisać również pracownik. Zgłoszenie należy przesyłać najpóźniej do 10 następnego miesiąca ośnośnemu zakładowi Z. U. P. U.

Składki należy wpłacać do 15 następnego miesiąca w kasie Zakładu. Od składek zalegających oblicza się odsetki w wysokości 2% miesięcznie.

Na podstawie art. 105, rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 24. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 106, poz. 911, i art. 102, 103, 104. tego rozporządzenia, znowelizowanych ustawą z dnia 22. III. 1933 r., Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 229, i art. 1, p. 16, wzmiankowanej ustawy oraz § 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 17. VI. 1933 r., Dz. U. R. P. nr. 45, poz. 349) obowiązują od 1 czerwca 1933 r. nowa tabela składek. Na mocy powyższego rozporządzenia składka na pokrycie świadczeń z powodu braku pracy została podwyższona do 28% płacy podstawowej. Ubezpieczeni, których wynagrodzenie przekracza 720.— zł miesięcznie, niezależnie od tego będą opłacać 1,68% od pełnej kwoty otrzymywanego wynagrodzenia, podlegającej zaliczeniu do ubezpieczenia, a pomniejszonej o 720 zł.

Obecnie według nowej tabeli górna granica zarobku w ubezpieczeniu na wypadek braku pracy została podniesiona do 720 zł, a więc do tej samej wysokości, co ubezpieczenie emerytalne.

Rozporządzenie ustala podział składki na wypadek braku pracy między pracodawcę i ubezpieczonego w ten sposób, że:

przy wynagrodzeniu ponad 60 zł do 400 zł miesięcznego wynagrodzenia pracodawca i pracownik płaci tytułem składki po 1,4% płacy podstawowej w odpowiedniej grupie zarobkowej;

przy wynagrodzeniu ponad 400 zł do 800 zł miesięcznie, pracodawca płaci 1,2%, a pracownik 1,6% płacy podstawowej;

przy wynagrodzeniu ponad 800 zł miesięcznie pracodawca płaci 1%, a pracownik 1,8% płacy podstawowej w grupie zarobkowej N.

Za niepobierających wynagrodzenia lub pobierających nie więcej niż 60 zł miesięcznie, składkę — w wysokości 2,8% płacy podstawowej w grupie A, opłaca tylko pracodawca.

Dla łatwiejszej orientacji, podajemy poniżej grupę zarobkową i płacę podstawową do ubezpieczenia w stosunku do rzeczywistego wynagrodzenia miesięcznego.

Grupa	A	płaca podstaw.	60,— zł	przy płacy od	0,00 do	89,99 zł
"	B	"	90,— "	"	90,— "	119,99 "
"	C	"	120,— "	"	120,— "	149,99 "
"	D	"	150,— "	"	150,— "	179,99 "
"	E	"	180,— "	"	180,— "	219,99 "
"	F	"	220,— "	"	220,— "	259,99 "
"	G	"	260,— "	"	260,— "	299,99 "
"	H	"	300,— "	"	300,— "	359,99 "
"	I	"	360,— "	"	360,— "	419,99 "
"	J	"	420,— "	"	420,— "	479,99 "
"	K	"	480,— "	"	480,— "	559,99 "
"	L	"	560,— "	"	560,— "	639,99 "
"	M	"	640,— "	"	640,— "	719,99 "
"	N	"	720,— "	"	ponad 720,— "	"

Podział składki na ubezp. emeryt. jest nastę.: przy płacy mies.:
do 400,— zł pracodawca 4,8% pracobiorca 3,2%
od 400,01—800,— zł. " 4% " 4 %
ponad 800,— zł " 3,2% " 4,8%

Podział całej składki na ubezp. emeryt. i na wypadek braku pracy, jest następujący: przy płacy miesięcznej:

do 400,— zł pracodawca 6,2% pracobiorca 4,6%
od 400,01—800,— zł " 5,2% " 5,6%
ponad 800,— zł " 4,2% " 6,6%

Prócz tego przy wynagrodzeniu ponad 720.— zł, niezależnie od wymienionych wyżej składek, tylko pracownicy, (nie pracodawcy) opłacają dodatkowo 1,68% od tej sumy wynagrodzenia, która przekracza 720.— zł.

Przy opłacie składki nie uwzględnia się kwot do 5 groszy włącznie, zaś ponad 5 groszy zaokrągla się w górę do najbliższej dziesiątki.

Wobec tego, podział całej efektywnej składki, na pracodawcę i pracobiorcę przedstawia się w poszczególnych grupach jak następuje:

W gr.	A (do 60,— zł	pracodawca	6,50	pracobiorca	—
"	A (od 60,— do 89,99 zł)	"	3,80	"	2,70
"	B	"	5,60	"	4,10
"	C	"	7,50	"	5,50
"	D	"	9,30	"	6,90
"	E	"	11,10	"	8,30
"	F	"	13,70	"	10,10
"	G	"	16,20	"	11,90
"	H	"	18,60	"	13,80
"	I (do 400,— zł)	"	22,40	"	16,50
"	I (od 400,01 zł do 419,99)	"	18,70	"	20,20
"	J	"	21,90	"	23,50
"	K	"	25,—	"	26,80
"	L	"	29,10	"	31,40
"	M	"	33,30	"	35,80
"	N (do 800,— zł)	"	37,50	"	40,30
"	N (od 800,01 zł i wyżej)	"	30,20	"	47,60

UJAWNIANIE CEN. Patrz obowiązek ujawniania cen.

UCZNIOWIE HANDLOWI. W myśl rozp. Wojewody Poznańskiego z dnia 4 lipca 1928 r. stosunek liczebny uczniów winien wynosić na obszarze Województwa Poznańskiego: na szefa przedsiębiorstwa — jeden uczeń; na jednego pomocnika — jeden uczeń; na dwóch do trzech pomocników — dwóch uczni; na każdych dalszych trzech pomocników — jeden uczeń.

W ciągu czterech tygodni po rozpoczęciu nauki winny być ustalone umową pisemną warunki, dotyczące nauki.

W umowie należy: a) określić przemyśl, w którym uczeń ma być kształcony; b) podać czas trwania nauki; c) wyszczególnić wzajemne świadczenia; d) przytoczyć warunki rozwiązania umowy.

Umowa winna być podpisana przez szefa albo jego zastępcę, oraz przez ucznia, i jeśli uczeń nie jest pełnoletni, przez ojca lub prawnego opiekuna. Umowa winna być zawarta w dwóch egzemplarzach, z których jeden należy wręczyć uczniowi, lub jego ojcu wzgl. opiekunowi.

Umowę należy przedstawić do przejrzania na żądanie miejscowego urzędu gminnego i inspektora pracy.

Staraniem pryncypała winno być, ażeby uczeń miał sposobność i możliwość praktycznego wykształcenia się w przemyśle. Poza tem szef przestrzegać winien, ażeby uczeń zachowywał się w czasie nauki przyzwolcie i żeby uczęszczał regularnie do szkoły dokształcającej. Dalej szef winien ściśle przestrzegać, ażeby uczeń nie był obciążony pracą, nie mającą nic wspólnego z nauką w przemyśle, albo przechodzącą siły fizyczne ucznia, oraz ażeby uczeń nie był źle względnie niewłaściwie traktowany przez pracowników i domowników. Wspomniane obowiązki ciąży także na zastępcy szefa.

Umowa, według której czas próby ma trwać dłużej, aniżeli trzy miesiące, jest nieważna.

Przed upływem czasu nauki może prawny opiekun ucznia rozwiązać umowę o naukę:

1. jeżeli uczeń nie może pozostać w nauce bez uszczerbku dla zdrowia;

2. jeżeli pryncypał zaniedbuje swoje obowiązki względem ucznia w sposób zagrażający zdrowiu lub moralności ucznia, zaniedbuje jego wykształcenie w przemyśle lub utrudnia regularne uczęszczanie na naukę do szkoły dokształcającej;

3. jeżeli pryncypał stał się niezdolnym do należytego spełniania ustalonych umową zobowiązań;

4. jeżeli pryncypał przesiedla się ze swoim przedsiębiorstwem przemysłowym do innej gminy i z tego powodu można jednak rozwiązać umowę o naukę tylko w czasie jednego miesiąca, licząc od dnia przesiedlenia się.

Jeżeli uczeń lub jego ustawowy zastępca oświadcza pisemnie pryncypałowi, że uczeń zmienia zawód lub przechodzi do innego przemysłu, albo że wskutek zmienionych stosunków jest zmuszony powrócić do rodziców, ażeby im pomagać w przemyśle lub w gospodarstwie, następuje rozwiązanie umowy o naukę z upływem czterech tygodni, o ile pryncypał nie zwolni wcześniej ucznia.

Umowa o naukę wygasa w razie zwinienia przedsiębiorstwa, w razie śmierci ucznia lub pryncypała.

W razie śmierci pryncypała zarząd korporacji, a jeżeli zmarły nie należał do korporacji, Urząd gminy wyda uczniowi świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki.

W razie rozwiązania umowy o naukę, albo jej wygaśnięcia wskutek zwinienia przedsiębiorstwa przemysłowego pryncypał winien wydać uczniowi świadectwo, z którego wynikałoby jaki czas nauki przebył uczeń.

Po prawidłowym ukończeniu nauki, pryncypał winien w ciągu 8-miu dni wydać świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki. Jeżeli pryncypał jest członkiem korporacji, zarząd korporacji winien wydać uczniowi na podstawie świadectwa nauki oraz szkolnych świadectw nauki dokształcającej lub równorzędnej — świadectwo ukończenia nauki przemysłowej.

Jeśli pryncypał nie należał do korporacji, wydane przez niego świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki, uwierzytelnia urząd gminny bezpłatnie.

WYPRZEDAŻE TOWARÓW. (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14. III. 1928 r., Dz. U. R. P. nr. 41.) Wyprzedaże dokonywane w obrocie handlowym i podawane do publicznej wiadomości, z wyjątkiem wyprzedaży sezonowych i inwenturowych, można urządzać wyłącznie za zezwoleniem władzy przemysłowej.

Ubiegający się o takie zezwolenie, powinien wnieść do władzy przemysłowej I instancji miejsca, w którym ma się odbyć wyprzedaż podanie na piśmie i wymienić w nim następujące szczegóły:

1. ilość i rodzaj towarów, jakie mają podlegać wyprzedaży;
2. dokładne oznaczenie lokalu wyprzedaży;
3. przeciąg okresu w ciągu jakiego wyprzedaż ma się odbywać;
4. przyczynę wyprzedaży (śmierć przedsiębiorcy, zwinienie przedsiębiorstwa, przejście przedsiębiorstwa w inne ręce, przesiedlenie przedsiębiorstwa itp.)

Władza przemysłowa I instancji orzeka w przeciągu dni 30 po zaciągnięciu opinii właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej, Izby Rzemieślniczej wzgl. korporacji i cechów, do jakich wnoszący podanie należy.

Orzekając, władza przemysłowa kieruje się własną oceną okoliczności, podanych przez wnoszącego podanie oraz opinii Izb i innych zrzeszeń oraz korporacji cechów.

Władza przemysłowa pierwszej instancji udziela zezwolenia na czas nie dłuższy, jak na przeciąg trzech miesięcy. Władza przemysłowa II instancji może z ważnych powodów przedłużyć termin, jednak nie więcej niż o dalszych trzy miesiące.

Wyprzedaż obejmować może tylko towary pierwotnie zgłoszone. W celu zbadania, czy ten przepis jest wykonany przez wyprzedawcę, władza przemysłowa ma prawo przedsięwziąć rewizję w lokalu wyprzedaży.

Wyprzedaży przed udzieleniem zezwolenia nie wolno ani ogłaszać ani rozpoczynać przed udzieleniem zezwolenia, ani też przedłużać jej poza dozwolony przeciąg czasu.

Urządzący wyprzedaże sezonowe i inwenturowe przyjęte w zwykłym obrocie handlowym, winni przed jej rozpoczęciem zawiadomić władzę przemysłową I instancji, iż rozpoczynają jedną z tych wyprzedaży. W zawiadomieniu tym należy wymienić ilość i rodzaj towarów, podlegających wyprzedaży i okres, w przeciągu którego ma się ona odbywać, nie przewyższający jednak jednego miesiąca, oraz datę ostatniej wyprzedaży.

Władza przemysłowa może w lokalu sprzedaży, celem zbadania, czy warunki danych wyprzedaży, podane w zawiadomieniu, są dotrzymane przez przedsiębiorcę, dokonać rewizji.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia przez osoby zarządzające wyprzedaż, karane będą w myśl art. 7 punkt II ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 84, poz. 749).

Władza przemysłowa I instancji zamknie natychmiast wyprzedaż, o ile objęto nią towary pierwotnie nie zgłoszone.

„Sair“ — pl. Żelaznej Bramy 2.
 Szpigielman — Królewska 29 a.
 Synoradzki Stanisław — Orla 15.
 Trębaczekiewicz — Warecka 14.
 „Unitas“ — Miodowa 10.
 „Vigo“ — T-wo Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego — Mokotowska 60.
 Warszawska Spółka Handlu Towarami Aptecznymi — Leszno 3.
 Weinsztejn „Asmidar“ — Grzybowska 88.
 Wenda K. — Wronia 80.
 Zipper i Rudnicki — Leszno 31.
 Zelkowiec Stefan — Kilińskiego 5.
 Zrzeszenie Samorządów Powiatowych — Dobra 28.

SKŁADY DETALICZNE.

SS-ów Anca — N. Świat 58.
 „Aptepol“ Piaseckiej-Krzemienieckiej — Solec 67.
 Bentman Bernard — Twarda 35.
 Brocki Becalel — Grochowska 119.
 Brodaty Szlama — Św. Wincentego 15.
 Blinder S. — Żabkowska 6.
 Barciński — Krochmalna 15.
 Bogucki M. — Ordynacka 9.
 Boczman Maurycy — Targowa 62.
 Bukowski St. — Marszałkowska 69.
 Borowska Z. — Grójecka 9.
 Boczman St. „Polonia“ — Niecała 3.
 Budzyński L. — Nowy Świat 70.
 Buczwiński Z. — Browarna 4.
 Bedelek — Marszałkowska 120.
 Brudnicki W. — Krucza 34.
 Brudnicki Karol — Marszałkowska 74.
 Becher R. — Chłodna 46.
 Beeger J. — Żolibórz Oficerski — Mickiewicza 27.
 Beeger J. — Filtrowa 81 (Kol. Lubuskiego).
 Berkman — Radzimińska 25.
 Beeger J. — Plac Inwalidów 10.
 Cetnerszwer — Zamenhofa 5.
 Cierkoński J. — Pl. Trzech Krzyży 7.
 Cydzik W. — Zakroczymska 2.
 Czempiński Br. — Mokotowska 61.
 Cytryn S. — Leszno 113.
 Cytrynik W. — Franciszkańska 20.
 Czocharński K. — Marszałkowska 15.
 Cybulska B. — Pańska 69.
 Czeka A. — Marszałkowska 18.
 Czapliski L. — Chłodna 2.
 Dulman „Sanitas“ — Zamenhofa 56.
 Dulma-Szyncer „Szofman“ — Nowomiejska 21 — Podwale 29.
 Depsztok A. — Pawia 93.
 Datyner A. — Gęsia 35.
 Datyner — Żabkowska 12.
 Cymerman Ignacy — Wolska 32.
 Dobryszewski S. — Pańska 20.
 Domański — Dzika 34.
 S-ów Daszuta — Śródkowa 12.
 Dobrowicz Szlama — Miła 55.
 Dubrowicz — Pawia 19.
 Duze Paweł — Marszałkowska 53 a.
 Datyner — Senatorska 2/4.
 Drabienko M. — Mariensztadt 19.
 Dębński A. — Marszałkowska 30.
 Domagalski — Marszałkowska 59.
 Epsztejn (wł. Rabinowicz) — Muranowska 16.
 Feldman — Pańska 30.
 Frank A. — Grzybowska 1.
 Frydman B-cia — Zamenhofa 9.
 Frankensztejn — Nowolipie r. Karmelickiej.
 Frenkiel B-cia — Twarda 9.
 Fragman — Podwale 44.
 Folg Zdz. — Twarda 45.
 Frejberg — Żelazna 45.
 Frajdsztern Szlama — Tamka 45.
 Geszwind — Muranowska 10.
 Gasowski — Śniadeckich 22.
 Gittler Izaak — Moniuszki 6.
 Goldman — Elektoralna 15.
 Gafceki — Targowa 57.
 Grosman Mojżesz — Wronia 22 — Pańska 108.
 Grünbaum — Marszałkowska 4.
 Grünberg — Pawia 24.
 Hendel M. — Towarowa 66.

Hermanowski Tad. — Koszykowa 22.
 Hepner A. — Marszałkowska 81.
 Holckener — Bagno 1.
 Hausner Józef (d. Cukierman) — Franciszkańska 10.
 Hercek Władysław — Piekarska 2.
 Hausner J. — Grzybowska 10.
 Hyndle — Radzyńska 133.
 Jaworski i Anioł — Hoża 41.
 Jamnicki — Chmielna 20.
 Jaskulski F. — Mazowiecka 2.
 Jasińska — Chmielna 48.
 Jentys Stanisław — Browarna 18.
 Kowalski — Rakowiecka 25.
 Klein SS-ów — Złota 47.
 Karwowski Stan. — Al. Jerozolimskie 45.
 Kleniec R. — Graniczna 2.
 Kubiczek M. (d. Konarzewski) — Bracka 22.
 Kopeć Stan. — Chłodna 55.
 Kozankiewicz A. — Radzyńska 32.
 Kahan Leon — Leszno 39.
 Kohn Dawid — Ś-to Jerska 32.
 Kornberg — Franciszkańska 33.
 Karo Abram — Śliska 32.
 Kloczko SS-ów — Okopowa 18.
 Kluska-Klaski — Grochowska 149b.
 Kahan S. — Krochmalna 22.
 Kotowski — Chłodna 26.
 Kwiatkowski W. — Grzybowska 68.
 Kriślawin — Stalowa 61.
 Kubiczek K. — Al. Jerozolimskie 15.
 Kesel Chana „Veritas“ — Leszno 77.
 Kozłowska Helena — Boduena 1.
 Karasiewicz Józef — Stalowa 35.
 Klatkiewicz Mojsze — Mostowa 22.
 Kasza — pl. Parysowski 24.
 Kuczbard — Kazimierzowska 55.
 Lekachmacher Hirsza — Solna 4.
 Liberman Sz. — Ceglana 17.
 Lekachmacher M. — Chłodna 60.
 Lichsztejn Dawid — Siewierska 1.
 Lippa B. — Wolska 63.
 Lewinson A. — Miła 31.
 Lew Nuchim (d. Weinapel) — Nowiniarska 11.
 Lorenc — Leszno 99.
 Lederer — Dzielna 5.
 Lipnicki (d. Hermanowski) — Koszykowa 22.
 Lun Hinda — Ostrowska 17.
 Lun — Smocza 28.
 Muler — Śliska 12.
 Marienstrass Maks. — Marszałkowska 31.
 Mayzner Józef — Wileńska 23.
 Marszałkiewicz S. — Dzika 30.
 Mayzel Benjamin — Nalewki 39.
 Migdał Dawid — Królewska 29.
 Mossakowski M. — Stalowa 16.
 Mrowiński SS-ów — Mariensztadt 19.
 Matkowski — Białolecka 30.
 Mierzejewski i Ska — Marszałkowska 38.
 Nojar Izydor — Marszałkowska 151.
 Nicki Wacław — Sienna 7.
 Orłowski B. — Wspólna 15.
 Przygoda Hersz (d. Szydło) — Pańska 49.
 Poznański Feliks — Wilcza 54.
 Piński Józef — Piękna 39.
 Przygoda — Abramska — Żabia 2.
 Prutman — Pawia 54.
 Puszet Jakób — Twarda 2.
 Prusak Leon — Leszno 28.
 Petszaft Abram — Żelazna 41.
 Popiel — N. Świat 64.
 Pelta Abram — Złota 62.
 Podgórski Dawid — Miła 13.
 Podgórska Gitla — Bednarska 26.
 Podgórski Izaak — Stalowa 21.
 Pięknawieś Icek — Pl. Kazim. Wielk. 8.
 Philipp Z. — Puławska 9.
 Próchnicka Józefa — Trębacka 11.
 Rabinowicz — Pl. Kazim. Wielk. 4.
 Rakow Józef — Leszno 66.
 Roszkowski W. — Zamenhofa 48.
 Rozmaryn — Leszno 1.
 Różyccy B-cia — Krak. Przedm. 17.

[illegible]

Reformackie pigułki z marka ZAKONNIK

Regulują żołądek, chronią od reumatyzmu, cierpień wątroby, nadmiernej otyłości, artretyzmu, uderzeń krwi do głowy, uśmierzają hemoroidy, czyszczą krew i są łagodnym środkiem przeczyszczającym. Użycie 1 do 2 pigułek na noc. — **Cena pud. zł 1.35**

Aptekarza Tuszyńskiego, Warszawa, ul. Smolna 22

ŻĄDAĆ Z „ZAKONNIKIEM“.

11422

WOJEWÓDZTWO WARSZAWSKIE.

Powiat Błotki.

Blonie — Kwiatkowski Leon.
Brwinów — Stankowski Włodzimierz.
Grodzisk — Włodek Stanisław.
Grodzisk — Alefrant Lejba.
Leszno — Witowska Eugenia.
Milanówek — Gawroński Mieczysław.
Milanówek — Grudziński Stanisław.
Mszczonów — Zajkowski Witold.
Żyrardów — Malczewski Ignacy.
Żyrardów — Jursz Feliks.
Żyrardów — Nawrot Antoni.

Powiat Ciechanowski.

Ciechanów — Buraczyński Edmund
Ciechanów — Fried Eljasz
Ciechanów — Nowicki Karol
Ciechanów — Raniecki Wacław
Ciechanów — Reutt Jan

Powiat Gostyniński

Gąbin — Modzelewski Edward
Gąbin — Rewzin Eljazar
Gostynin — Kozłowska-Millerowa Maria-Irena

Powiat Grójecki

Góra Kalwaria — Pronaszko Bronisław
Grójec — Ochenkowski Józef
Grójec — Gaweł Jan
Mogielnica — Fale Mordka Józef
Tarczyn — Styczyński Wacław
Warka — Pachowski Władysław

Powiat Kutnowski

Krośniewice — Borkowski-Dunin Władysław
Kutno — Starzyński Henryk
Kutno — Piotrowski Daniel
Kutno — Bozekowski Majer
Kutno — Esman Mieczysław
Kutno — Lewin Lajzer
Żychlin — Radziejowski Władysław
Żychlin — Przeździecki Władysław
Żychlin — Bartel Andrzej

Powiat Lipnowski

Dobrzyń n/W. — Modzelewski Edward
Lipno — Czesławski Henryk
Lipno — Henel Aleksander
Lipno — Kalksztajn Mieczysław

Powiat Łowicki

Łowicz — Garwacki Aleksander
Łowicz — Mintz Izrael

Powiat Makowski

Maków — Rekant Eljasz
Różan — Strupczewska Irena

Powiat Mińsko-Mazowiecki

Kaluszyn — Tenenbaum Lejma
Kaluszyn — Domański Antoni
Mińsk — hurt. Osetowski Julian
Mińsk — Osetowski Julian
Mińsk — Wojeński Edward

LAKIERY SPIRYTUSOWE

dostarcza najkorzystniej

11408

Wytwórnia Chemiczna „FROTOPIN”, Tczew

FABRYKA LAKIERÓW I WYROBÓW CHEM.-TECHN.

Mińsk — Łapiński Jan Henryk
 Mińsk — Szarras Włodzimierz
 Siennica — Dunajewski Kazimierz
 Sródborów — Rakow Basia

Powiat Mławski

Mława — Kleniec Jakób
Mława — Olszewski Marcełi
Mława — SS-cy Sulewskiego Adama
Strzegowo — Szostkiewicz Władysław

Powiat Nieszawski

Aleksandrów Kuj. — Białkowski Zygmunt
Aleksandrów Kuj. — Datyner Szulim
Ciechocinek — Chelstowski Wacław
Ciechocinek — Gębczyński Wacław
Ciechocinek — Wolman Jakób
Nieszawa — Rydygier Ludwik
Piotrków Kuj. — Goldsztein

Powiat Płocki

Plock — Bromberger Hersz
Plock — Graunard S.
Plock — Majde Witold SS-cy
Plock — Sikorski Ignacy
Plock — Sztromajer Władysław
Plock — Zochowski Romuald
Wyszogród — Zajkowski Witold

Powiat Płoński

Płońsk — Gutowski Stanisław.
Płońsk — Nanas Hirszt.

Powiat Przasnyski.

Przasnysz — Karaszewski Ryszard.
Przasnysz — Smaliński Jan.

Powiat Pułtuski.

Nasielsk — Tomaszewski Stanisław.
Pułtusk — Igielski Józef.
Pułtusk — Kuderski Rudolf.
Pułtusk — Wajman Abram.
Serock — Michalik Aleksander.
Wyszaków — Domański Wiktor.
Wyszaków — Fibich Jan.

Powiat Radzyński.

Radzymin — Szymerski Władysław.
Wołomin — Mintz Stanisław.
Wołomin — Raczyński Władysław.
Wołomin — SS-cy Rojewskiego Mariana.

Powiat Rawsko-Mazowiecki.

Nowe Miasto — Zienkowski Jan.
Rawa Mazow. — Wilkoszewski Tadeusz.

Powiat Rypiński.

Rypin — Kleniec Mejszech.
Rypin — Ogórkowski Józef.
Rypin — Zaniewski Jan.

Powiat Sierpecki.

Sierpc — Radomyski Jan SS-cy.
Sierpc — Bagiński Bronisław.
Raciąż — Grzymała Feliks.
Zuromin — Jaroszewski Adam.

**ZNACZNIK OCHRONNY
PRAWNIE ZASTRZEŻONY
WŁASNOŚĆ WYKŁADNICZA**

DOSKONAŁY ARTYKUŁ DLA DROGERYJ

Precz z drzewem! Rozpalaj kostką „Znicz“!

Rozpalki do pieców kuchennych, pokojowych i wszelkich palenisk. Kostka wielkości pudełka zapalek rozpala nawet najgorszy węgiel, torf lub inne paliwo — zupełnie bez pomocy drzewa, które nie tylko zastępuje, ale znacznie przewyższa swymi zaletami.

Zakłady Przemysłowe „ZNICZ”

OLKUSZ, woj. śląskie.

11409

Powiat Skierniewicki.

Skierniewice — Kocznorowski Czesław.
Skierniewice — SS-cy Pawłowskiego Franciszka.
Skierniewice — Rytwiński Jan.

Powiat Sochaczewski.

Sochaczew — Śliwa Jan.
Sochaczew — Sztobard Stanisław.
Sochaczew — Tomaszewski Wiktor.

Powiat Warszawski.

Annopol — Warchoł Henryk.
Jechówka — Fujarski Jan.
Celestynów — Podgórski Dawid.
Falenica — Mintz Jakób.
Falenica — Szancer Henryk.
Jeziora — Pisarska Stanisława.
Józefów — Hochbama Bronisława.
Legionowo — Przybyszewski Zenon.
Michalin — Pelta Abraham.
Michalin — Rosental Jakób.
Michalin — Teszner Mendel.
Miedzeszyn — Wojno Jadwiga.
Nowy Dwór — Hildebrandt Jakób.
Nowy Dwór — Konarski Bolesław.
Okęcie — Stejn Maurycy.
Otwock — Górewicz Basia.
Otwock — Hermanowski Tadeusz.
Otwock — Zynger Mordchaj.
Otwock — Kowalskiego SS-cy.
Otwock — Mostków Morduch Benjamin.
Piaseczno — Koralewicz Michalina.
Piaseczno — Markowska Zofia.
Piaseczno — Markowski Mieczysław.
Pomiechowo — Łada Wincenty.
Pruszków — Dąbrowski Bolesław.
Pruszków — Czeszek Stefan.
Radość — Samsztejn Salomon.
Radość — Samsztejn Ewa.
Rembertów — Kołomyjski Zygmunt.
Świder — Hirszbejn Beno.
Świder — Szpigielman Mala.
Wawer — Benderman Izaak.
Włochy — Boberski Kazimierz.
Zakroczyn — Kowalewski Roman.

Powiat Włocławski.

Włocławek — hurt. Kasperkiewicza K. SS-cy.
Włocławek — Kasperkiewicza K. SS-cy.
Włocławek — Karniszyn Helena.
Włocławek — Lipskier Hersz.
Włocławek — Reich Salomon.
Włocławek — Reichenbach Wolf.
Włocławek — Wolman Dawid.

POLSKI PRZEMYSŁ HYGIENICZNY

»PEPEHA«

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

Warszawa, ul. Leszno nr. 6

TELEFON NR. 11-34-25 i 12-16-54

P. K. O. 26.699

Specjalność:

11421

**plyn dezynfekcyjny i dezoracyjny „Pepesol” i roz-
pylacze do plynu, mydło plynne, aparaty do mydła
plynnego, papier higieniczny (toaletowy), papier
do owijania śniadań, skrzynki do papieru „Patent”
i deseczki z lusterkami do papieru w rolkach.**

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE.

Powiat Będziński.

Będzin — Misiorski Józef.
Będzin — Wekselman Herszl.
Będzin — Wekselman Izaak.
Będzin — Barczykówna Marja.
Będzin — Regirer Izaak.
Będzin — Danziger Rubin.
Będzin — Ejbuszyc Josek.
Czeladź — Herszkiewicz Józef.
Czeladź — Rozenbaum Abram.
Dąbrowa Górnicza — SS-ów Grochowskiego Jana.
Dąbrowa Górnicza — Jachowski Zygmunt.
Dąbrowa Górnicza — Moneta Salomon.
Dąbrowa Górnicza — Tuszek Wacław.
Dąbrowa Górnicza — Laucusan Jakób.
Strzemieszyce — Małek Franciszek.
Strzemieszyce — Górecki Adam.
Sosnowiec — Wasserman Izaak.
Sosnowiec — Winogron Leopold vel Lejba.
Sosnowiec — Reiner Maurycy.
Sosnowiec — Ejbuszyc Izrael.
Sosnowiec — Jagiełłowicz Wiktor.
Sosnowiec — Jagiełłowicz Marian.
Sosnowiec — Ołędzki Antoni.
Sosnowiec — Joskowicz Eliasz i Leuman.
Sosnowiec — SS-ów Frydeckiego.
Sosnowiec — Szpiegiel Leopold.

Powiat Częstochowski.

Częstochowa — Rozenowicz Maurycy.
Częstochowa — Praszkiwicz Józef.
Częstochowa — Zabik Roman.
Częstochowa — Grylak Berek.
Częstochowa — Rupprecht Stanisław.
Częstochowa — Ordon Józef.
Częstochowa — Orłowski Zygmunt.
Częstochowa — Klimkiewicz Franciszek.
Częstochowa — Orzeł Wacław.
Częstochowa — Wareski Bronisław.
Częstochowa — Włosiński Aleksander.
Częstochowa — Nowicki Stefan.
Częstochowa — Jedrzejewski Leon.
Częstochowa — Kasprzycki Jan.
Częstochowa — Sobieraj Jerzy.
Krzepice — Orłowski Konstanty.

Powiat Ilzecki.

Ilza — Trześniewski Stanisław.
Ilza — Toczewski Wacław.
Wierzbnik — Janczewski Kaz.

Powiat Jędrzejowski.

Jędrzejów — SS-owie Krawczyńskiego.
Jędrzejów — Lindenfeld Gustaw.
Wodzisław — Szymański Zygmunt.

Powiat Kielecki.

Kielce — Hyla Jan.
Kielce — Bolechowski Zygmunt.
Kielce — SS-owie Hajnowskiego.
Kielce — Loebensztain Sz.
Kielce — Urbański Stan.
Kielce — Hyla Jan.
Kielce — Sylberman Dobosz.
Kielce — Krzyżanowski Stan.
Kielce — SS-owie Bzowskiego Zel.
Kielce — Kalicki Kazimierz.

Powiat Konecki.

Końskie — Olkuski Stan.
Końskie — Loebensztain Sz.
Przedbórz — Petelak Jan.
Radoszyce — Zenderowski Stan.
Szydłowiec — Geszychter Chila.
Skarżysko — Lenarczyk Józef.
Skarżysko — Marczyński Wład.
Skarżysko — Malanowski Stan.

Powiat Kozienicki.

Kozienice — Janeczek Stefan SS-owie.
Kozienice — Halputer Zygmunt.
Zwoleń — Kamiński Leon.
Zwoleń — Grudziński Boruch.

Powiat Miechowski.

Miechów — Zaporski i Skowera.
Miechów — Kozłowski Marian.
Słomniki — Maszadro Władysław.
Proszowice — Tomasziewicz Piotr.

Powiat Olkuski.

Olkusz — Słomski Stan.
Olkusz — Okrajny Antoni.
Skala — Piątkowski Henryk.
Pilica — Cygankiewicz Feliks.

Powiat Opatowski.

Opatów — Sylberman Salomon.
Opatów — Siwierski Antoni.
Ożarów — Filipczak Józef.
Ostrowie — Pakleza Stan.
Ostrowie — Smoleński Leon.
Ostrowie — Grosman Salomon.

Powiat Opoczyński.

Opoczno — Pawłowski Wiktor.
Opoczno — Lisowski Stan.
Przysucha — Pawelski Stanisław.

Powiat Pińczowski.

Pińczów — Błaszczakiewicz Władysław.
Wiślica — Jarzębowicz Eug.
Działoszyce — Stomberg Pejsach.

Powiat Radomski.

Radom — Kurower Stan.
Radom — Przybytniewski Kaz.
Radom — Cymerman Józef.
Radom — SS-owie Krotke Aleksandra.
Radom — Adamska Józefa.
Radom — Michalski Adam.
Radom — Kulesza Zygmunt.
Radom — Bruszeńska Helena.
Radom — Chrzanowski Wład.
Radom — Laskowski Ryszard.
Radom — Łagodziński Feliks.
Białobrzegi — Kowardej Antoni.
Przytyk — Dobrzański Aleksander SS-owie.

Powiat Sandomierski.

Klimontów — Romanowicz Bolesław.
Sandomierz — Sokołowski Jan.
Sandomierz — Targowska Lucyna.
Staszów — Krauze Wiktor.
Staszów — Tomaszewski Bolesław.

Powiat Stopnicki.

Busko — Różyński Marian.
Chmielnik — Łudczak Bolesław.
Stopnica — Sławiński Henryk.

Powiat Włoszczowski.

Włoszczowa — Bitoft Bronisław.

Powiat Zawierciański.

Zawiercie — Piaskowski Mieczysław.
Zawiercie — SS-owie Wilczyńskiego.
Zawiercie — Klos Mieczysław.
Zawiercie — Kornicer Szaja.
Zawiercie — Stein Lotar.
Myszków — Szydłowska Józefa.
Żarki — SS-owie Dryła Sabina.

WYTWÓRNICIA KOSMETYKÓW „DEVA”

poleca

Płyny i kremy na tłustą cerę. — Krem do mycia i mleczko odżywcze na suchą cerę.
Środki przeciw zmarszczkom. — Wykwintne pudry i róże we wszelkich odcieniach. —

DEVA - WARSZAWA, Złota 58, telefon Nr. 534-20

LOKAL T-WA DROGISTÓW POLSKICH.

Żądajcie bezpłatnych prospektów. 11620

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE.

Powiat Bialski.

Goldberg Berko — Biała Podl.
Lisowska Jadwiga — Biała Podl.
Hoffer Morko — Biała Podl.
Hołownia Fr. — Biała Podl.
Listgarten M. — Janów Podl.

Powiat Biłgorajski.

Przywrzej Stanisław — Biłgoraj.
Jabłonowski Marian — Biłgoraj.
Głogowski Jan — Biłgoraj.
Nuszkowski Kazimierz — Tarnogród.
Wysocki J. — Tarnogród.

Powiat Chełmski.

Birnbaum Szloma — Chełm.
Horowicz Leontyna — Chełm.
Jarzyński Karol — Chełm.
Zarzyński K. — Chełm.

Powiat Garwoliński.

Peryczówna Jadwiga — Garwolin.
Jaworska Eugenia — Ryki.
Bronicka-Zwolińska Stefania — Żelechów.
Gosta Władysław — Garwolin.

Powiat Hrubieszowski.

Głowacki Władysław — Hrubieszów.
Krajcer Mojżesz — Hrubieszów.
Szumiata Wincenty — Hrubieszów.
Brykańska Mich. — Grabowiec.

Powiat Janowski.

Lech Adam — Janów Lub.
Wajsberg Berek — Kraśnik.
Jastrzębski Wacław — Kraśnik.
Kaminer Jakob — Janów L.

Powiat Krasnostawski.

Szcześniewski Antoni — Krasnostaw.
Łuka Józef — Krasnostaw.
Goldhamer Lejzor — Izbica.

Powiat Lubartowski.

Pick Wilhelm — Lubartów.
Olberg Dawid — Lubartów.
SS-ów Chorążego Piotra — Łączna.

Miasto Lublin.

Bryła Chaim — Lublin.
SS-ów Kapła Kazimierza — Lublin.
SS-ów Klawira Symchy — Lublin.
Rybacki Antoni — Lublin.
Księżycki Ludwik — Lublin.
Noskiewicz Antoni — Lublin.
Radecki Stanisław — Lublin.
Ślomeczyńska Sabina — Lublin.
Magierska i Ska — Lublin.
Zawadzki Ignacy — Lublin.
Hochhergier J. — Lublin.
Turczynowicz Wiktor — Lublin.
Klajnman Szloma — Lublin.
Kalutik M. — Lublin.
Zecherman Szloma — Lublin.
Mincman Izrael — Lublin.

Powiat Lubelski.

Bendler Dawid — Bychawa.
Kohen Godel — Piaski.

Powiat Łukowski.

Benderman Izaak — Łuków.
SS-ów Szałowskiego — Łuków.

Powiat Puławski.

Kodlewicz Józef — Puławy.
Lichsan Szyja — Puławy.
SS-ów Haase — Irena.
SS-ów Geszychtera Fiszela — Kazimierz.
Borowski Stanisław — Opole.
Geszychter Chil — Opole.
Kurkliński Grzegorz — Kurów.

Powiat Radzyński.

Malison Aleksander — Radzyń.
Goldman Dawid — Międzyrzec.
Szulhaniuk Stanisław — Międzyrzec.

Powiat Siedlecki.

Epsztejn Abram — Siedlce.
SS-ów Ławrynowicza — Siedlce.
Czarnecki Zdzisław — Siedlce.
SS-ów Chrościckiego — Siedlce.
Tabakman Jakób — Siedlce.
Zarecka Leja — Siedlce.

Powiat Sokołowski.

Mrozowski Stanisław — Sokołów.
Buglewicz Jan — Sokołów.

Powiat Tomaszowski.

Mazurkiewicz Paweł — Tomaszów.
Menke H. — Tyszowce.
Lewczuk Olga — Tomaszów.

Powiat Węgrowski.

Miastkowski Józef — Węgrów.
Laufman Jakób — Węgrów.

Powiat Włodawski.

Grinsztajn D. — Włodawa.
Wisłocki Edward — Włodawa.
Kaczyński Feliks — Parczew.
Sawicki Mieczysław — Parczew.

Powiat Zamojski.

Epsztejn Eljasz — Zamość.
Wechter Szymon — Zamość.
Kalichsztejn Chaja — Zamość.
Geszychter Hersz — Szczepieszyn.

HURTOWNIE APTECZNE.

Aptekarzy Ziemi Lubelskiej — Lublin.
Magierski i S-ka — Lublin.
Epsztejn Eljasz — Zamość.

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE.

Łódź.

HURTOWE SKŁADY.

Błaszczyk Jan — Piotrkowska 93.
Hurtownia Kasy Chorych — Wólczańska 225.
Lipiński Adam — Nowomiejska 1.
Majewski Stanisław — Piotrkowska 124.
Pomeranc Naftali — Wschodni 55.
L. Spiess i Syn, Tow. Akc. — Piotrkowska 107.
Rozenblat Adam — Zielona 3.
Wojciechowski Adam (firma) — Piotrkowska 80.

SKŁADY DETALICZNE.

Altstadt Zygmunt — Brzezińska 48.
Balbirski Michał — Gdańska 31 a.
Belous Wolf — Nowo-Zarzewska 17.
Bugaj Antoni, sukcesorowie — Rzgowska 75.
Churgel Szloma — Konstantynowska 75.
Czertok Benjamin succ. — Wólczańska 73.
Ditel Arno — Piotrkowska 157.
Długacz Benjamin — Gdańska 6.
Dryl Lucjan — Pomorska 29.
Dziwiński L. — Zawadzka 19.
Epstein Icek — Rzgowska 5.
Frydman Julian — Nawrot 35.
Galewska Jenta — Cegielniana 42.
Galewska B. — Zielona 23.
Galicki Michał — Pomorska 99.
Grycman Jankiel — Łagiewnicka 27.
Grünwald Wiktor — Narutowicza 35.
Güttel Teodor — Andrzejka 43.
Heine Gustaw — Przejazd 37.
Jehn Robert — Młynarska 20.
Jentys Bolesław — Kilińskiego 162.
Joskowicz Gerszon — Zawadzka 33.
Joskowicz Salomon — Zgierska 11.
Kahan Julian — Konstantynowska 30.

Keilich Karol — Główna 52.
 Keilich Maks — 6-go Sierpnia 35.
 Kinas Jakób — Wolborska 26.
 Klimer Bertold — Srebrzyńska 17.
 Kolczycki Natan — Nowo-Cegielniana 24.
 Kołociński Franciszek — Narutowicza 31.
 Kohn Wolf — Sienkiewicza 29.
 Szeller Feliks — Północna 16.
 Krauze Ernest — Główna 67.
 Link Andrzej — Rokicińska 53.
 Lipiński Jan — Piotrkowska 50.
 Lipszes Jakób — Al. 1. Maja 36.
 Liwszyc Abram — Zgierska 8.
 Mehl Szyja — Franciszkańska 20.
 Sukc. Miklaszewski Czesław — Przedzielnia 95.
 Mlawer Szymon — Zgierska 59.
 Nowicka Anna — Napiórkowskiego 36.
 Perlmutter Dwid — Narutowicza 24.
 Perlmutter Hersz — Cegielniana 2.
 Pile Bertold — Plac Reymonta 5.
 Pomeranc Naftali — Piotrkowska 16.
 Plywacka Stanisława — 6-go Sierpnia 2.
 Plywacki Maks — Andrzeja 13.
 Przysucher Szmul — Kilińskiego 40.
 Radzikowski Władysław — Aleksandrowska 56.
 Radzikowski Roch — Żeromskiego 35.
 Rafalski Hieronim — Pomorska 57.
 Rechtman Henryk — Piotrkowska 207.
 Romanowski Stanisław — Piotrkowska 259.
 Rosentreter Gustaw — Konstantynowska 54.
 Rzepkiewicz Izak — Nawrot 17.
 Rzewski Mieczysław — Andrzeja 2.
 Senst Hans — Kilińskiego 213.
 Sikorski Jan — Rokicińska 5.
 Śliwowski Hipolit — Szosa Pabianicka 36.
 Sitkiewicz Jan — Andrzej 35.
 Sztejn Ludwik — Brzezińska 20.
 Sztejn Maurycy — Konstantynowska 9.
 Sztajnik Józef — Robieńska 402.
 Sztejnówna Salomea — Cegielniana 23.
 Sudja Abram — Zielona 41.
 Szonert Maks — Główna 51.
 Tarkowski Józef — Rzgowska 51.
 Turski Eugenjusz — Napiórkowskiego 64.
 Tyman Berko — Zgierska 20.
 Wassermenowa Leontyna — 6-go Sierpnia 21.
 Winawer Chaim — Zgierska 1.
 Witoński Wolek — Południowa 13.
 Włodarek Marjan — Rzgowska 7.
 Wolfsohn Józef — Główna 20.
 Wolman Maks — Zawadzka 12.
 Zabkowski Icek — Nowomiejska 28.

Starostwo Łódzkie.

Szwał Wiktor — Aleksandrów.
 Bielous Abram — Aleksandrów.
 Polański Stanisław — Chojny pod Łodzią.
 Bijasiewicz Wiktor — Konstantynów.
 Bielecka Marta — Tuszyn.
 Bielous Rafał — Rzgów.
 Auerbach Józef — Zgierz.
 Jungto Reinhold — Zgierz.

Starostwo Brzezińskie.

Abramowicz Icek — Brzeziny.
 Wilkoszewski Tadeusz — Główno.
 Starzyńskiego Sukc. — Koluszki.
 Szymkowski Antoni — Stryków.
 Bogłowski Leonard — Tomaszów.
 Henzel Mieczysław — Tomaszów.
 Kubiczek Kazimierz — Tomaszów.

Koledzy!

Czytajcie „RADY PRAKTYCZNE“ dołączone do naszego „Drogerzysty“. Przekonacie się, że niema lepszej gazetki dla klienteli drogeryjnej. Każdy drogista może 250 klientów swoich obdzielić „RADAMI PRAKTYCZNYMI“ kosztem wydatku zł. 12.50. — Wdzięczna i przywiązana klientela będzie jego nagrodą

Starostwo Kaliskie.

Wiśniewski Stanisław — Kalisz.
Juwen Chaim — Kalisz.
Kossowska Marja — Kalisz.
Lewenkopf Samuel — Kalisz.
Mrowiński Zygmunt succ. — Kalisz.
Frankowski Władysław — Błaszki.
Pierwocha Marian — Chocz.
Kiernicka Melanja — Kalisz.
Pawłowski Wincenty — Kalisz.
Głębski Ireneusz — Kalisz.
Majeran Maurycy — Kalisz.
Tkarzyński Kazimierz — Stawiszyn.
Krausówna Helena — Kalisz.

Starostwo Kolskie.

Piotrowski Antoni succ. — Koło.
Pertkiewicz Walenty — Koło.
Rojewski Apolinary suc. — Koło.
Przeździecka Stanisława — Koło.
Truszkowska Janina — Koło.
Pawlak Henryk — Kłodawa.
Wakker — Dąbie.
Goldszejn Mendel — Sompolno.
Jankiewicz Zdzisław — Dąbie

Starostwo Konińskie.

Domański Czesław — Konin.
Bossak Ludwik — Konin.
Plewiński Leon — Słupca.

Starostwo Łęczyckie.

Sokołowski Zygmunt — Łęczyca.
Dołęgowski Teodor — Łęczyca.
Kasza Nuchim — Ozorków.
Auerbach Aleksander — Poddębice.

Starostwo Łaskie.

Pączkiewicz s-owie — Pabjanice.
Kasperski Julian — Pabjanice.
Pudel Teodor — Pabjanice.
Białkowski Józef — Łask.
Szymański Władysław — Żelów.

Starostwo Piotrkowskie.

Karwacki Edmund — Piotrków.
Podgórski Paweł — Piotrków.
Guderski Władysław — Piotrków.
Kłoskowski i Grabowski — Piotrków.
Litmanowicz Jakób — Piotrków.
Bałt Adam — Piotrków.
Grabski Edward — Piotrków.
Krysiński Albin — Piotrków.
Pasikowska Helena — Bełchatów.
Moraczewski Michał — Sulejów.

Starostwo Radomskie.

Miętkiewicz Aleksander — Radomsko.
Madejski Henryk — Radomsko.
Świtalski Reinhold — Radomsko.
Berkenstadt Izrael — Radomsko.
Bunaczkowski Konstanty — Koniecpol.
Zdalek Marian — Pławno.

Starostwo Sieradzkie.

Szymonik Jan — Sieradz.
Ratajewicz Helena — Sieradz.
Niwińska Konstancja — Zduńska-Wola.
Jankielewicz Szewel — Zduńska-Wola.
Kohnowa Zysła — Zduńska Wola.
Lenkiewicz Stanisław — Warta.
Grudniewiczowa Marja — Warta.
Depczyk Józef — Złoczew.

Starostwo Tureckie.

Grzeszkiewicz Ignacy — Turek.
Marszel Józef — Turek.
Rekus Cezary — Uniejów.

Starostwo Wieluńskie.

Rogacki Mieczysław — Wieluń.
Radzikowski Jan — Wieluń.
Grodek Jan — Wieruszów.

WOJEWÓDZTWO NOWOGRODZKIE.

Baranowicze — Wigdorczyk Mojżesz.
 Baranowicze — Rozenhaus Chana.
 Baranowicze — Rozenhaus Mojżesz.
 Baranowicze — Kacew Izrael.
 Baranowicze — Mołczaacka Ryfka.
 Baranowicze — Kapliński Abram.
 Baranowicze — Tojbin Tan.
 Baranowicze — Jellin Chaja.
 Baranowicze — Kureniec Izaak.
 Baranowicze — Szycgałowa Sara.
 Bielica — Joselowicz Zelman.
 Dereczyn — S-ów Alpera Lejzera.
 Derewno — Kremień Izrael.
 Delatycze — Bakszt Jankiel.
 Ejszyszki — Kac Ury.
 Ejszyszki — Kac Alta.
 Ejszyszki — Kopelman Nochim.
 Horodyszczce — Ajzykowicki, Reznicki i Ska.
 Iwje — Kagan Szachno.
 Iwje — Ginzburg Izrael.
 Iwje — Bakszt Szaja.
 Iwje — Bojarski Josel.
 Iwieniec — Golberg Lejba.
 Iwieniec — Wajnsztej Chaja.
 Iwieniec — Nochimowski Dawid.
 Jeziornica — Adam Bryf.
 Korelicze — Kopelowicz Wolf.
 Kleck — Kacew Ajzik.
 Kleck — Wołowielski Lejzer.
 Kleck — Liberman Emilja.
 Lida — Jakób Baran.
 Lida — Nochimowski Szloma.
 Lida — Łando Michał.
 Lida — Szyff Abram.
 Lida — Cyderowicz Abram.
 Lipniszki — Goldszmit Lejzer.
 Lipniszki — Medlińska Czesna.
 Lubcza — Lejzerowski Chałm.
 Lachowicze — Chazanowicz Jakób.
 Lachowicze — Tabacznik Ber.
 Lachowicze — Mołczacki Szmul.
 Mołczadź — Lachowicki Symon.
 Mołczadź — Frydman Berta.
 Mir — Rozowski Mowsza.
 Mir — Czarny Jankiel.
 Mir — Pernikow Aron.
 Naliboki — Szmidt Sora-Ester i Namiot.
 Nowa Mysz — Kosowski Lejzer.
 Nowogródek — Delatycki Eljasz.
 Nowogródek — Berlinerblau Leja.
 Nowogródek — S. Eliazberg i M. Ajzykowicki.
 Nowogródek — Kiwelowicz Ber.
 Nowogródek — Zabłocki Chałm.
 Nowojelnia — Magun Fajwusz.
 Nowojelnia — Joffe Frejda-Sokołowska.
 Nowy Świerżeń — Szenkman Ajzik.
 Niehniewicze — Rozenbaum Jakób.
 Niehniewicze — Lejzerowski Ber.
 Nieśwież — Myszkowska Klara.
 Nieśwież — Szejn Lejba.
 Nieśwież — Klaczkim Sukces.
 Nieśwież — Zusman Sender.
 Ostryna — Tchornicki Chackiel.
 Raduń — Terk Mendel.
 Różanka — Wileńczyk Jakób.
 Rubieżewicze — Lewitas Szymon.
 Słonim — Lachozwiański Abram.
 Słonim — Szmidt Bejnis.
 Słonim — Szmidt Mowsza.
 Słonim — Baskir Abram.
 Słonim — Pomeranc Jakób.
 Słonim — Kapliński Rafał.
 Słonim — Zelikowski Jakób.
 Słonim — Duniec Nachmon.
 Snów — Stryżak Tajba.
 Stołpce — Dworecki Chałm.
 Stołpce — Kołodziecka-Chiniz.
 Stołpce — „Bracia Dworeccy“ — właśc. Raduński Lejzer.
 Szczuczyn — Lipmanowa Merka.
 Szczuczyn — Maraszyński Chałm.

Traby — Nochimowski Menach.
Wasiliscki — Kaufmann Jakób.
Wasiliscki — Kaufman Jakób.
Wasiliscki — Bojarski Abram.
Werenów — Mołczadzki Ajzik.
Werenów — Paikowski Mejer.
Wiszniew — Zusman Sonia.
Wiszniew — Berkman Sora.
Wołożyn — Kac Rachela-S-rów.
Wołożyn — Szryro Icek.
Wołożyn — Berkowicz Abram.
Wołożyn — Podbereska Rosia.
Zabrzezie — Maculewicz Michał.
Zołudek — Hallaj Mendel.
Zołudek — Szyfmanowicz Jakier.
Zdzieciół — Kaufman Berko.
Zdzieciół — Dworecki Berko.
Zdzieciół — Judelewicz Dawid.
Zdzieciół — Dworecka Mirjam.

WOJEWÓDZTWO POLESKIE.

Brześć n/B.

Kiperman Anna — 3-go Maja 23.
Taksin Szloma — 3-go Maja 11.
Gelfand Naum — Dąbrowskiego.
Taksin Nachman — 3-go Maja 50.
Keller Owsiej — 3-go Maja 34.
Kot Chaskiel — Jagiellońska 32.
Frenkiel Mordko — 3-go Maja 15.
Szub Lejb — Dąbrowskiego 109.
Leberski Mozes — Steckiewicza 14.
Zylbersztejn Hersz — 3-go Maja 21.
Feldmanowa Liza — 3-go Maja 19.
Omeliński Josel — Dąbrowskiego 122.
Rabinowicz Lejba — Dąbrowskiego 20.
Elperin Dawid — Dąbrowskiego 31.
Szloma Sielecki — Dąbrowskiego 65.

Kamieniec Lit.

Rozenszajn Benjamin — Białostocka 15.
Merecka Feiga — Rynek 9.
Wohlendler Szloma.

Wysokie Lit.

Gillersztejn Mejer — 11-go Listopada 1.
Grynwald Sonder — 11-go Listopada 8.
Epelbaum Giersz — Rynkowa 6.

Domaczewo.

Awel Hersz.
Rozen Maurycy — Brzeska.
Rozowski Rubin.

os. Czernawczyce gm. Turniańska.

Nalewajko Włodzimierz.

Motol.

Gorodyszcz Dawid — Wołody'owskiego 11.

Janów.

Karolicki Michoł — Traugutta 3.
Wołowelski Mordko — Andrzeja Boboli 19.
Warszawski Josel — Unicka 3.
Karolicki Lejzor — Św. Zofii.

Drohiczyn Poleski.

Wołowelska Chaja — Kościuszki 47.
Sztejnberg Mojsza — Kościuszki 29.
Le Izrael — Kościuszki 37.

Kamień Koszyrski.

Wajzman Pinchas — Rynek 29.
Bakalczuk Józef.

Pniewno.

Kac Chławną.

Zabinka.

Duksin Ieko — Szosowa 11.
Szuszanowa Rywka.

Kobryń.

Nosen Gurwicz — Rynek 13.
Stylerman Genach — Hale Jagiellońskie.
Wajsenberg Aron — Mostowa 7.
Chomski Mordko-Aron — Rynek 30.

Dywin.

Rozenszajn Judel — Brzeska 3.

Antopol.

Ozernicka Henia — Rynek 7.
Ierszenkorn Szloma — Rynek 41.

Święta Wola.

Zylberman Sara — Piłsudskiego 1.

Kosów.

Abramowicz Gierszon — Kościelna 65.
Dzembrowicz Sara — róg Kościelnej i Kościuszki 72.

Różana.

Lisowicki Nota — Zelwiańska 2.
Kapliński Mowsza — Zelwiańska 21.
Szmidt Mowsza — Plac rynkowy 19.

Iwacewicz.

Rotfort Icko — Rynek 2.

Telechany.

Bocheńska Józefa — Kościelna 12.

Luniniec.

Epsztejn Lejzor — Niepodległości.
Epsztejnówna Marjam — Piłsudskiego 31.
Hofszejn Nachemja — Plac Okrzei 12.
Epsztejn Leja — Poniatowskiego.

Mikaszewicz.

Selecki Szymon — Odrodzenia Polski 2.

Łachwa.

Gozenpud Mowsza — Szkolna 27.

Hancewicz.

Cyryńska Mera — Gen. Mokrzyckiego 3.

Kożankgródek.

Perelman Aron — Piłsudskiego 6.

Czuczewicz.

Perelman Jenta.

Pohost Zahorodski.

Bokszejn Menachim.

Plisk.

Ajzenberg Oszer — Bernardyńska 13.
Łuckin Godeli — Piłsudskiego 12.
Lewin Sora — Kościuszki 19.
Mińkowicz braci M. J. — Kościuszki 9.
Reznik Rywka — Łahiszyńska 36.
Pasternak Ruwin — Kościuszki 2.
Munwez Izaak — Brzeska 23.
Bergman Godel — Plac 3-go Maja 35.
Segalowicz Maks — Piłsudskiego 78.
Szulackich Basi i Cyli — Plac 3-go Maja 43.
Buchmanowie China i Szmul — Bernardyńska 19.
Kołodny Markiel — Piłsudskiego 58a.
Ajzenberg Szaja — Piłsudskiego 38.
Holoman Szaja — Brzeska 18.
Brynberg Wolf — Piłsudskiego 35.
Chajman Jankiel — Albrechtowska 24.
Halper Aron — Kościuszki 26.
Wajn Mowsza — Plac 3-go Maja 1.
Eszman Aron — Brzeska 30.

HURTOWE SKŁADY.

Szkolnik Josel — Zawalna 7.
Watman Jakób — 3-go Maja 2.
„Kosmed“ — Dominikańska 20/22.

Moroczno gm. Moroczno.

Golder Benjamin.

Prużana.

Sielecka Fenia — Dąbrowskiego 137.

Sielecka Berta — Brzeska 3.

Rozenszejn Mowsza — Pacewicza 64.

Epsztejn Morduch — Pacewicza 39.

Bereza Kartuska.

Grynwald Berko — Kościuszki 53.

Babicz Sochar — Tatarska 2.

Berezman Roza — Kościuszki 73.

Szereszów.

Drzewicz Marja — Mostowa 91.

Sielec.

Milikowski Jankiel — 3-go Maja 21.

Horodno.

Frydman Frosza.

Dawidgródek.

Judowicz Josel — Kościuszki 2.

Stolin.

Wołyński Chaim — Rynek 15.

Czernik Hirsza — Pińska 2.

Rubel.

Binenbojn Abram.

WOJEWÓDZTWO WILEŃSKIE.

WILNO.

HURTOWE SKŁADY APTECZNE.

Pumpiański Mejer — Rudnicka 9.

Prużan Efraim — Wielka 14.

Wirszubski i Cześli — Niemiecka 22.

Krasko Markus — Rudnicka 6.

DETALICZNE DROGERJE.

Br. Armanowscy — Rudnicka 6.

Abramicka Anna i Szapiro Szejna — Niemiecka 21.

Andrzejkowicz Michał — Wielka 46.

Barstinmacher Sonia — Jatkowa 1.

Bielicowa Fruma — Zamkowa 13.

Boratyński Władysław — Subocz 68.

Brawin Boruch — Zawalna 36.

Brozowski Benjamin — W. Stefańska 21.

Bruchański Szaja — Kalwaryjska 68.

Bassowa Gitla — Wielka 53.

Chajkin Icko — Wileńska 39.

Charytonowicz Wiktor i S-ka — Mickiewicza 7.

Dąbrowska Helena — Wileńska 18.

Deweltowa Rachela — Dominikańska 9.

Długinowa Sara — Zawalna 47.

Frydman Salem — Tyzenhauzowska 2.

Frydland Judel — Wileńska 30.

Gamarski Dawid — Kalwaryjska 100.

Gdańska Nachama — Ostrobramska 27.

Gedymin Konstanty — Witkomierska 1.

Geskes Benjamin — Kalwaryjska 55.

Glezer Chonel — 3-go Maja 13.

Goldańska Chana — W. Pohulanka 1.

Gruźewski Kazimierz — Wielka 25.

Grynberg Awrum — Mickiewicza 5.

Gordon Eljasz — Stefańska 24.

Hallał Idel — Zarieczna 17.

Jabłonowski Tobiasz — Raduńska 11.

Jochelson i Joselson — Niemiecka 13.

Jonilowicz Bencel — Zawalna 38.

Kagan Izrael — Zarieczna 19.

„Kosmod“, Fr. Kaldowska — Rudnicka 20.

Kaldowski Zafman — Wileńska 7.

Kudrewicz Eugeniusz — Mickiewicza 26.

Kulbis Codyk — Ostrobramska 7.

Kurycki Judel — Wielka 41.

Kuźne Szymon — Szopenowska 1.

Lejmenzon Izrael — Ponarska 24.
 Lejmenzon Dawid — Mickiewicza 37.
 Lewinowa Rywa — Kalwaryjska 69.
 Lewin Salomon — Wilkomierska 85.
 Magat Sara — Wileńska 16.
 Magun Fajwusz — Kalwaryjska 21.
 Bączyńska Leontyna — Mostowa 2.
 Maszewicki Wiktor — Trocka 20.
 Menekier Mozes — Sawicz 11.
 Merliński Gerszun — Ostrobramska 29.
 Narbutt Władysław — Ś-to Jańska 11.
 Pac Szymon — Wilkomierska 95.
 Pietranis Wincenty — Bazylińska 1.
 Prużanowa Liba — Mickiewicza 15.
 Rajbman Sora — Wileńska 11.
 Rogol Wolf — Nowogródzka 26.
 Rozental Józef i Deul Sara — Zamkowa 26.
 Ryndzin Aron — Bazylińska 13.
 „I. B. S.“ S-ka z o. o. — Trocka 7.
 Ślep Eljasz — Stara 1.
 Ślowes Izrael — Ostrobramska 8.
 Sokoliski Salomon — Portowa 5.
 Sołomiański Aron — Zawalna 24.
 Somach Mejer — Zawalna 48.
 Sosnowski Michał — Antokolska 30.
 Swerolin Josel — Rudnicka 15.
 Samedal Jakób — Słowackiego 1.
 Szejn Szejna (Segal) — Nowogródzka 62.
 Szulkin Lejba — Nowogródzka 62.
 Szulkinowa Mariana — Nowogródzka 67.
 Szymański Jankiel — Wesoła 26.
 Szydłowski Michał — Witoldowa 41.
 Taub Jakób — Bazylińska 6.
 Terk Natan — Sadowa 7.
 Trocka Kejla — Wilkomierska 24.
 Trubillo Władysław — Ludwisarska 12.
 Turbowicz Gileł — Trocka 25.
 Widuczański Owsiej — Niemiecka 3.
 Wileński Abram — Kalwaryjska 13.
 Załb Salomon — Mickiewicza 42.
 Zarecka Sara — Nowogródzka 64.

Powiat Brasławski.

Kuprel Ignacy — Brasław.
 Dwerkin Hirs — Druja.
 Obrapalski Stanisław — Druja.
 Kiejzik Teofan — Leonpol.
 Dejer Szebsza — Miory.
 Swirski Jewel — Miory.
 Gefen Szloma — Turmont.
 Tempelman Gita — Widze.

Powiat Dziśnieński.

Ajzenberg Aron — Dżisna.
 Nejsztadt Icek — Dżisna.
 Rozet Samuel — Dżisna.
 Szenkman Hirs — Dżisna.
 Dynerstejn Rocha — Dokszyce.
 Kopelowicz Sora — Dokszyce.
 Korbmanowa Dwejra — Dokszyce.
 Rajchelson Alter — Dokszyce.
 Choronżycki Basia — Głębokie.
 Isurin Morduch — Głębokie.
 Kamin Mery — Głębokie.
 Lednik Szymon — Głębokie.
 Ostrowska Mendel — Głębokie.
 Szulgejfer Chaim — Głębokie.
 Szulgejfer Mirjam — Głębokie.
 Szulgejfer Chaja — Głębokie.
 Ginzburg Gita — Głębokie.
 Swierdlin Rubin — Hołubicze.
 Zakrzewska Kazimiera — Królewszczyzna.
 Szenkman Mender — Łużki.
 Mindel Michel — Szarkowszczyzna.

Pow. Mołodecki.

Mickiewicz Antoni — Dubrowa.
 Cukierman Owsiej — Gródek.
 Bartlewski Julian — Kraśne n/Usza.
 Cukierman Icko — Lebiedziewo.
 Reznicki Izaak — Lebiedziewo.
 Sienkiewicz Bolesław (spadk.) — Mołodeczno.

Zardzin Tomasz — Mołodeczno
Frydman Zina — Mołodeczno
Rubin Maks — Radoszkowice
Sadownikow Paweł — Radoszkowice
Lewin Mejer — Raków
Bernstejn Fajtel — Raków

Pow. Oszmiański.

Kreczmer-Karczmer Nachama — Dziewieniszki
Bunimowicz Joel — Oszmiana
Daniszewski Nota — Oszmiana
Kamien Oszer — Oszmiana
Kozłowski Izaak — Oszmiana
Lewinowa Estera — Oszmiana
Matuk Dwejra — Oszmiana
Prudzińska Estera — Oszmiana
Cymbler Anszel — Smorgonie
Kamen Morduch — Smorgonie
Lifszyt Rachela — Smorgonie
Łukjanowa Tadeusz — Smorgonie
Gurwicz Mowsza — Soly
Swirski Abram — Soly

Pow. Postawski.

Rabinow Szymon — Duniłowice
Zmiejewski Aron — Duniłowice
Chodos Liza — Miadziół
Rajchel Fania — Postawy
Rajchel Fani — Postawy
Szapiro Zelik — Postawy

Pow. Święciański.

Gefen Gerszon — Duksztu
Groman Estera — Hoduciszki
Tejtelbaumowa-Łużkowa Chjena — Mielegiany
Kowalski Izaak — Nowo-Swięcany
Kopelman Szejna — Podbrodzie
Ginsberg Eljasz — Święciany
Lewin Izrael — Święciany
Tarasiejski Nochum — Święciany
Gordon Izrael — Świr

Pow. Wilejski.

Alperowiczówna Genia — Dołhinów
Chejfec Mendel — Dołhinów
Kaufman Chana — Ilja
Szymenczyk Sara — Krzywicze
Ajnbinder Chaja — Kurzeniec
Gwint Zalman — Kurzeniec
Swirydów Bazyli — Wiazyń
Berman Gita — Wilejka
Rudeńska Cyla — Wilejka

Pow. Wileńsko-Trocki.

Gilgasówna Roża — Gierwiaty
Sternblic Rafał — Michaliszki
Łożański Izaak — Niemenczyn
Szymański Romuald — Nowo-Wilejka
Burman Eli — Olkieniki
Wainer Mojsze — Ostrowiec

WSZELKIE DRUKI

po bardzo przystępnych cenach w krótkim terminie
i w dobrym technicznym wykonaniu, oraz

kalendarzyki reklamowe, ściennie z bloczkiem
większym i mniejszym, lub terminarzem tygo-
dniowym i reklamowe kalendarzyki kieszonkowe,

w różnych wykonaniach Szan. Kupiectwu dostarcza
bardzo korzystnie

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA”

właśc. A. Gustowski - Poznań, ul. Wielka 10
NA ŻĄDANIE SŁUŻYMY OFERTĄ.

PROSIMY TELEFONOWAĆ POD NR. **13-75**

WOJEWÓDZTWO WOŁYŃSKIE.

Hurtowe.

Łuck — Janikowski Andrzej.
Równe — „Chemkos“.
Dubno — Aszkenazy Mordko.
Włodzimierz — Kaufman Józef.
Włodzimierz — Szajnbaum Mojsze.

Detaliczne.

Łuck — Kliger Zelman.
Łuck — Erlich Mejer.
Łuck — Sukiennik Lejba.
Łuck — Zuger Jankiel.
Łuck — Bruman Shaim.
Łuck — Barbasz Szloma.
Łuck — Soborowski Jankiel.
Łuck — Tinterow Józef.
Łuck — Brodecki Szama.
Łuck — Obsztejn Rywka.
Łuck — Kociuba Berko.
Łuck — Radomyślski Mordko.
Łuck — Motiuk Aron.
Łuck — Czernysz Mikołaj.
Łuck — Ingsberg Jakób.
Łuck — Hołod Józef.
Łuck — Szymman Szulim.
Łuck — Gendelman Lejzor.
Łuck — Szulman Jakób.
Ołyka, pow. Łucki — Elner Michel.
Ołyka, pow. Łucki — Pirczas Rachel.
Kolki, pow. Łucki — Godomiczer Rywka.
Kolki, pow. Łucki — Sznycer Icko.
Kolki, pow. Łucki — Fajersztejn Szmul.
Torczyn, pow. Łucki — Kantor Mojżesz.
Torczyn, pow. Łucki — Golduber Abram.
Sienkiewiczówka — Fiks Etl.
Rożyszcze, pow. Łucki — Bezpalczyk Abram.
Rożyszcze, pow. Łucki — Kantor Mendel.
Rożyszcze, pow. Łucki — Rosenfeld Chil.
Rożyszcze, pow. Łucki — Szwarc Michel.
Rożyszcze, pow. Łucki — Grynszpan Lejzor.
Zofjówka, pow. Łucki — Elnër Basia.
Zofjówka, pow. Łucki — Rotszneider.
Luboml — Kopelson Sara.
Luboml — Natanson Golda.
Dubno — Aszkenazy Mordko.
Dubno — Singal Szulim.
Dubno — Guberman Abram.
Dubno — Paszkowiecki Goszyja.
Dubno — Inspektor Idel.
Dubno — Roskis Jakób.
Dubno — Kłos Stefan.
Jeziorany, pow. Dubieński — Szpicberg Rawin.
Młynów, pow. Dubieński — Kwasgalter Mejer.
Boremel, pow. Dubieński — Cojref Kopel.
Warkowicze, pow. Dubieński — Guz Mojsze.
Kostopol, pow. Dubieński — Becker Ruchla.
Kostopol, pow. Dubieński — Iwicka Antonina.
Berezno, pow. Kostopolski — Szuchet Ichel.
Berezno, pow. Kostopolski — Handelman Mojsze.
Berezno, pow. Kostopolski — Bruder Awrum.
Derażne, pow. Kostopolski — Galmantowicz Stanisław.
Stepań, pow. Kostopolski — Sztern Chaskiel.
Stepań, pow. Kostopolski — Drach Szmul.
Ludwipol, pow. Kostopolski — Wojner Awrum.
Ludwipol, pow. Kostopolski — Ain Szloma.
Zdobunów — Erug Adolf.
Zdobunów — Trojanowski Leon.
Mizocz, pow. Zdobunowski — Mindlin Borys.
Mizocz, pow. Zdobunowski — Melamet Rachil.
Ostróg, pow. Zdobunowski — Berger Faigel.
Ostróg, pow. Zdobunowski — Grejminis Wolf.
Ostróg, pow. Zdobunowski — Komediant Abram.
Włodzimierz — Kaufman Józef.
Włodzimierz — Tabak Boruch.
Włodzimierz — Kantor Leon.
Włodzimierz — Ostromisz Pinchas.
Włodzimierz — Senders Uszer.
Włodzimierz — Tysz Gerszon.
Włodzimierz — Szejnbaum Mojsze.
Włodzimierz — Orenszejn Rajca.
Poryck, pow. Włodzimierski — Brezner Mordko.

Uściąg, pow. Włodzimierski — Belcer Jankiel.

Włodzimierz — Sznycer Noech.

Horochów — Saniter Rywka.

Horochów — Berliner Tauba.

Drużkopol, pow. Horochowski — Szlajen Moszko.

Beresteczko, pow. Horochowski — Brower-Biszman Sara.

Beresteczko, pow. Horochowski — Klewawer Owsiej.

Kowel — Szteinlucht Mochel.

Kowel — Chait Lipa.

Kowel — Goldsztein Szachcia.

Kowel — Cukierman Fiszek.

Kowel — Fridlender Herszel.

Kowel — Finkielsztejn Sruł.

Kowel — Wołach Izaak.

Kowel — Motiuk Icko.

Kowel — Blumenfeld Jankiel.

Kowel — Goldberg Izaak.

Kowel — Trusiuk Łukasz.

Kowel — Debora Baskinówna.

Ratno, pow. Kowelski — Mogilański Berko.

Maniewiczze, pow. Kowelski — Golduber Gerszon.

Maciejów, pow. Kowelski — Sypek Franciszek.

Mielnica, pow. Kowelski — Szames Mendel.

Kupiczów, pow. Kowelski — Bazyman Abram.

Równe — Susid Izrael.

Równe — Szrymf Mojsiej.

Równe — Witels Mojsiej.

Równe — Sucharczuk Boruch.

Równe — Sucharczuk Abram.

Równe — Sandberg Abraham.

Równe — Perelman Awrum.

Równe — Chitere Sruł.

Równe — Ajzman Zelman.

Równe — Wierny Zachariusz.

Równe — Mekiel Chaim.

Równe — Epelbaum Aleksander.

Równe — Bułański Szaja.

Równe — Bułba Polikarp.

Równe — Elboim Chaja.

Równe — Biesiecki Moszko.

Równe — Filipowski Nison.

Równe — Liberman Mejer.

Tuczyn, pow. Rówieński — Bergenman Chancia.

Tuczyn, pow. Rówieński — Berland Mordko.

Tuczyn, pow. Rówieński — Chisdo Wolf.

Korzec, pow. Rówieński. Kaminier Sruł.

Korzec, pow. Rówieński — Drukier Zilbersztejn Pesia.

Korzec, pow. Rówieński — Fuks Basia.

Korzec, pow. Rówieński — Cytryn Amimil.

Korzec, pow. Rówieński — Pomeranc Leja.

Hoszczka, pow. Rówieński — Szpartech Chana.

Aleksandria, pow. Rówieński — Makarowa Ludmiła.

Aleksandria, pow. Rówieński — Bambulewicz Marian.

Międzyrzec, pow. Rówieński — Jusim Chana.

Międzyrzec, pow. Rówieński — Gifiks Mojsze.

Międzyrzec, pow. Rówieński — Kupersztejn Mojsze.

Klewań, pow. Rówieński — Presajzen Pejsach.

Krzemieniec — Efrus Mordko.

Krzemieniec — Hirszon Salamon.

Krzemieniec — Zigelbaum Chaim.

Krzemieniec — Warszawska Estera.

Krzemieniec — Ejdis Mojżesz.

Krzemieniec — Rotenberg Marja.

Białozórka, pow. Krzemieniecki — Dokman Abram.

Łanowce, pow. Krzemieniecki — Bejtblat Dwojra.

Wiśniowiec, pow. Krzemieniecki — Lizak Sruł.

Wiśniowiec, pow. Krzemieniecki — Sztejn Mendel.

Łanowce, pow. Krzemieniecki — Weis Zejlik.

Poczajów, pow. Krzemieniecki — Barenblit Chaim.

St. Oleksiniec, pow. Krzemieniecki — Ojgenblik Uszer.

Białokrynica, pow. Krzemieniecki — Buchalec Filip.

Szumsk, pow. Krzemieniecki — Beresztein Wolf.

Szumsk, pow. Krzemieniecki — Akenman Hersz.

Katerburg, pow. Krzemieniecki — Hak Hersz.

Wyszogródek, pow. Krzemieniecki — Curylnik Wolf.

Sarny — Lewin Izaak.

Sarny — Kopman.

Sarny — Ruffe Izaak.

Sarny — Hrowliński.

Sarny — Wachman.

Dąbrowica, pow. Sarneński — Rojtenberg Lejbo.
Dąbrowica, pow. Sarneński — Sandler Naftula.
Dąbrowica, pow. Sarneński — Golduber Chaim.
Stara Rafałówka, pow. Sarneński — Bas Jakób.
Włodzimierz, pow. Sarneński — Bas Benjamin.
Włodzimierz, pow. Sarneński — Bas Rachmil.
Klesów, pow. Sarneński — Epsztejn Leja.
Rokitno, pow. Sarneński — Brysman Dawid.
Antonówka, pow. Sarneński — Sztern Jankiel.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Powiat Augustowski.

Abel Orymland — Augustów.
Mejer Kaufman — Augustów.
Judel Wolff — Augustów.
Szmojła Zelkin — Sopoćkinie.

Powiat Białostocki.

Frejda Abelow — Białystok, Surazska 9.
Izrael Rubinstein — Białystok, Różańska 1.
Lejzor Epelbaum — Białystok, Warszawska 54.
S-ów Abram Broń — Białystok, Sosnowa 18.
Naum Kowarski — Białystok, Sienkiewicza 51.
Juda Lewkowicz — Białystok, Sienkiewicza 58.
Łazarz Ankin — Białystok, Sienkiewicza 36.
Stefanja Kwasiulewiczówna — Białystok, Rynek Kościuszki 49.
Chaim Icko Nachimowicz — Białystok, Kilińskiego 14.
Aron Polak — Białystok, Sucha 23.
H. Pekier — Białystok, Gieldowa 1.
Izrael Peker — Białystok, Zamenhofs 1.
Aron Rakowszczyk — Białystok, Młynowa 2.
Jakób Rybałowski — Białystok, Lipowa 31.
S-ów Szloma Segal — Białystok, Mazowiecka 1.
M. Zylberblat — Białystok, Mickiewicza 18.
Stefan Sulikowski — Białystok, Dąbrowskiego 2.
Jakób Serlin — Białystok, Słonimska 9.
Mozes Wałach — Białystok, Rynek Kościuszki, róg Szkolnej.
Lejba Bramzon — Białystok, Rynkowa 30.
Judel Kan — Osada Wasilków.
J. Groch — Osada Trzcianne.
Marianna Rzeźnicka — Osada Knyszyn.
Owsiej Aizenstein — Osada Jasionówka.
P. Szwarc — Osada Zabłudów.
G. Gerszuny — Osada Michałowo.
Fr. Bojarzyński — Osada Stanisielce.

Powiat Bielsk Podlaski.

Jakób Lew — Bielsk Podlaski.
Antoni Boćkowski — Bielsk Podlaski.
Nochim Langbard — Bielsk Podlaski.
Berko Tokar — Boćki.
Szabsaj Chomski — Brańsk.
Nuchim Awoł — Narew.
Hersz Chomski — Siemiatycze.
Fajga Chomska — Siemiatycze.
Szloma Minkes — Siemiatycze.
Maria Niewiarowska — Siemiatycze.
M. Szmidt — Narewka.
Szapiro — Ciechanowiec.
Marjan Łoziński — Ciechanowiec.

Powiat Grodzieński.

Grodno.

J. Malinowski — ul. Dominikańska.
Spółka — Plac Batorego.
Icko Kapytnik — Plac Batorego.
Ch. Bellach — Plac Batorego.
Oszer Żurawski — Dominikańska 14.
Abram Żurawski — Skidelska 7.
M. Rozental — Orzeszkowej.
Szapiro Sara — Mostowa 24.
Abram Babun — Mieszczańska.
Eljasz Lacki — Brygidzka 5.
Ber Ripp — Brygidzka 8.
Małż. Steinwaks — Bonifraterska 10.
J. Szwarc — Brygidzka 44.
R. Buteński — Skidelska 1.
J. Hallaj — Przedmieście.
Chaim Jałowiec — Przedmieście.

Cina Kuczkowska — Bonifratenska 5.
S-ów Ignacy Oldziejewski — Horodniczańska 10.
Berta Onass — Białostocka 42.
Izaak Brener — Skidel.
Rachela Wołkowyska — Skidel.
Benjamin Kac — Druskieniki.
Owsiej Chochlin — Druskieniki.
Abram Ginzburg — Druskieniki.
Ch. Kozakowski — Indura.
Hirsz Kamieniecki — Porzecze.
Indurska — Krynki.
Burdyło — Krynki.
Hirsz Bulwin — Krynki.
S-ów Izrael Czarny — Wolpa.
Todel Kapłan — Łunna.

Powiat Łomżyński.

Boruch Rubinstein — Kolno.
Mowsza Cukierbraum — Jedwabne.
Fajwel Klejn — Łomża, Stary Rynek.
Wolf Bajuk — Łomża, ul. Rządowa.
Szłoma Raszbaum — Łomża, ul. Długa.
Aleksander Antosiewicz — Łomża, ul. Długa.
Szkłownikowa F. — Zambrów.
S-ów Szyja Kaufman — Zambrów.

Powiat Ostrołęcki.

Z. Skrobaczówna — Ostrołęka.
Izaak Ajdenberg — Ostrołęka.

Powiat Ostrowski.

Ludwik Mieczkowski — Ostrów.
Szyja Kahan — Ostrów.

Powiat Sokólski.

Ch. Wołkowyska — Sokółka.
Gitla Werner — Sokółka.
S-ów Kozakowski Morduch — Sokółka.
Gołda Goldstein — Janowo.
Salomon Awent-Want — Kuźnica.
Stefan Sosnowski — Sidra.

Powiat Suwalski.

Józef Dworzaczek — Suwałki.
S-ów Lejby Rabinowicz — Suwałki.
Owsiej Szwarcman — Suwałki.
Bolesław Pietrusiński — Suwałki.
Succ. Żuchowieckiego zar. Stabodkin — Suwałki.
S-ów Samuel Ryzenberg — Suwałki.
Josel Tejtelbaum — Sejny.

Powiat Szczuczński.

Bajkowska — Grajewo.
L. Fabiliński — Grajewo.
M. Dygnarowicz — Szczuczyn.

Powiat Wołkowyski.

Abramska i N. Kroll — Wołkowysk.
J. Nachinzonowa — Wołkowysk.
B. Press — Hurtowy — Wołkowysk.
M. Press — Wołkowysk.
Łazar — Wołkowysk.
S-ów O. Cukierman — Wołkowysk.
Mackiewicz — Wołkowysk.
P. Einhorn (Janowska) — Wołkowysk.
Epsztein — Swisłocz.
Grudka — Swisłocz.
S-ów K. d'Aystetten — Zelwa.
Rosa Izaak — Piaski.
Blacher — Porozowo.

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

J. Połofski — Wys. Mazowieck.
Dominik Malinowski — Łapy.
Ignacy Smarzyński — Czyżew.

WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKIE.

Wytwórnle.

Fabryka chem. farm. Eugenjusza Matuli, Kraków, ul. Heldów 17.
Zakłady prof. Bujwida dla wytwarzania surowic i szczepionek, Sp.
z ogr. odp. — Kraków, ul. Lubicz 34.
Dr. A. Wander, Sp. Akc. — Kraków, ul. Mogilska 80.
Fabryka wyrobów chem.-farm. „Vita“, kier. mag. Margules W. —
Kraków, ul. Wrocławska 166.
Fabryka „Polherba“ — Piętowski B., kierownik mag. H. Polaczek —
Kraków, ul. Józefitów.
Zakłady chemiczne „Akfal“ Henryka Dolańskiego.
Laboratorium chem.-farm. H. L. Davida, mag. farm. — Kraków, ul.
Szczepańska 1.
Laboratorium chem.-dentystyczne „Prodenta“, kierownik mag.
Mroczkowski F., ul. Zacisze 9.
Fabryka wód mineralnych inż. Rząca i Chmurski — Kraków, ul.
Św. Gertrudy 4.
Fabryka środków opatrunkowych inż. M. Dobrowolski — Kraków,
Lasoty 8.
Laborat. chemiczno-dent. „Pharmadent“, Kraków, ulica Długa 10.
Instytut Przetworów Radowych „Radium“, Sp. z o. odp., Kraków,
ulica Pobożna 14.

Hurtownia środków odurzających.

„Pharma“, Sp. Akc. mag. B. Jawornicki — Kraków, ul. Długa 46-48.

Hurtownie aptekarskie.

Apteka Wiszniewskiego, Sp. z ogr. odp. — Kraków, ul. Florjańska 15.
„Metan“, Sp. z ogr. odp., Sperling Józef.
„Pharma“, Sp. Akc. B. Jawornicki mag. — Kraków, ul. Długa 46-48
„Zoria“, Sp. z ogr. odp. — Kraków, ul. Św. Sebastjana 9-11.
Leiblowicz Józef, art. dentystyczne — Kraków, Rynek Główny 11.

Starostwo Białskie.

Tannowski Fr. — Biała.
Tannowski Fr. — Biała, filja.
Waletyński Leon — Biała.
Mayzel Roman — Brzezinka.
Mayzel Roman — Oświęcim.

Starostwo Bochnia.

Kamiński Tadeusz — Bochnia.

Starostwo Chrzanów.

Małka Reiferowa — Chrzanów.
Zygmunt Bujas — Jaworzno.
Dampf Henryk — Krzeszowice.
Weber — Trzebinia.

Starostwo Gorlice.

Zaydel Jadwiga — Gorlice.
Garfunkel Ożjasz — Gorlice.

Starostwo Jasło.

Mag. Bałtaziński St. — Jasło.

Starostwo Kraków.

Meischman M. — Borek Fałęcki.
Reinfus St. — Czyżyny.
Knorek K. — Prądnik Czerwony.

Starostwo Myślenice.

Mag. Stasiulewicz — Gozdanów.
Szczepański Z. — Myślenice.
Mag. Krzyżanowski — Gdów.

Starostwo Mielec.

Sokołowska W. — Mielec.

Starostwo Nowosądeckie.

Mag. Ulatowski — Krynica.
Mag. Zaufal K. — Krynica.
Filipowicz St. — Nowy Sącz.
Gieleroter Len — Nowy Sącz.
Klauzner M. — Nowy Sącz.
Nekwapilowa Z. — Nowy Sącz.
Mag. Schwarz Z. — Krynica Zdrój.

Starostwo Nowotarskie.

Ossowski W. — Nowy Targ.
Mag. Walter J. — Szczawnica.
Clossmanowa — Zakopane.
Wojak T. — Zakopane.
Płaszczyńska H. — Zakopane.
Rudnicki W. — Zakopane.
Stiel H. — Rabka.
Mag. Pilcez J. — Rabka.
Mag. Jabłońska — Rabka.

Starostwo Ropczyce.

Niemiec St. — Dębica.

Starostwo Tarnów.

Brach Wł. — Tarnów.
Gostkiewicz junior — Tarnów.
Swarowski Fr. — Tarnów.

Starostwo Wadowice.

Mag. Homme — Wadowice.
Mag. Haas H. — Andrychów.
Jędrzejowska, kier. Zajączkowski — Maków.

Starostwo Żywiec.

Mag. Kornicki — Żywiec.
Puciński T. — Żywiec.
Mag. Jasiński, kier. Bragiel J. — Sucha.

Kraków Miasto.

Bezuchowa F. — ul. Długa.
Brachówna J. — ul. Długa 18.
Inż. Cyzer Izydor — Kalwaryjska 8.
Bracia Finderowie — Rynek Główny 12.
Gorzkowski — ul. Madalińskiego 17.
Sp. Getreu Leon — ul. Lwowska 7.
Sp. Mag. Hanaka Józefa — ul. Szewska 6.
Hofsteter — ul. Zwierzyniecka 33.
Hyla Stefan — ul. Wiślna 5.
Jahn Fr. — Rynek Podgórski 3.
Finkiel — ul. Florjańska 33.
Münnich K. — ul. Bożego Ciała 15.
Kurtz Mendel — Wolnica 5.
Lehrfreund — Starowiślna 40.
Kocwa — ul. Czarnowiejska 30.
Ostregowski St. — Kazimierza Wielkiego 31.
Piętowski Br. — Rynek Podgórski 10.
Reifer Ar. — Grodzka 35.
Schapsensohn I. — Estery 16.
Mag. Rosenzweig-Schwarzowa — Karmelicka 70.
Seweryn T. — Zwierzyniecka 29.
Sikorska H. — Szewska 22.
Stiel H. — Rynek Podgórski 14.
Osterman — Stradom 7.
Hyla — Zwierzyniecka 4.
Warzager Natan — Słowackiego 60.
Wilkosz Jakób — Karmelicka 15.
Mag. Wiśniewski R. — Stradom 11.
Ziemiński St. — Grodzka 65.
Milerowicz Eug. — Sienna 12.
Zopoth K. — Sławkowska 1.
Mersand Szymon — ul. Topolowa 9.
Dydo Antoni — Grzegorzewska 20.
Kerz Leon — Wielopole 24.
Kornhauser — Mogilska 33.
Skopińska I. — Grodzka 32.
Kurtz D. — Dietla 65.
Strzecha A. — Lubicz 5.

WOJEWÓDZTWO LWOWSKIE.

Miasto Lwów.

Hurtowe składy apteczne.

„Chemofarm“ — Adamińska 10.
„Farmacja“ — Piekarska 1.
Luft Adolf — Krasińskich 9.
Mikolasch P. i Ska — Kopernika 1.
„Ozon“ — Kollataja 8.

Detaliczne.

Bart Adela — Lewandówka.
Barth Henryk — Zygmuntońska 15.
Bleiberg B. — Gródecka 87.

Berlas Edward — Kazimierzowska 11.
 Ble'ch Mendel — Łyczakowska 15.
 Spad. Bomsego zarz. Salomon Ganser — Akademicka 2.
 Charap Benjamin — Legionów 43.
 Cukier Juliusz — Potockiego 8.
 Halstock Leon — Kilińskiego 1.
 Izierski Albert — Leona Sapiehy 71.
 Koleżański Józef — Batorego 34a.
 Firma Piotr Mikolasch i Ska., zarz. Palacz Stefan — Kopernika 1.
 Lachner Paulina, zarz. Lachner Regina — Słoneczna 23.
 Lenger Zygmunt — Łyczakowska 32.
 Pundyk Herman — Zielona 1.
 Schrenzel Ignacy — Sykstuska 23.
 Stauber Adolf — Kopernika 14.
 Schatz Izidor — Gródecka 75.
 Wasserstein Józef — Żółkiewska 183.
 Weingarten Ignacy — Żółkiewska 5.
 Zacharjasiewicz Zofja — Głęboka 19.
 Verschleisser Klara — Piekarska 1 c.
 Stow. Zapomogowe dło wdów i sierot po drogistach, zarz. Zipper
 Wilhelm — Kazimierzowska 19.

Powiat Bóbrka.

Bóbrka — Aschkenazy Juliusz.
 Chodorów — Biderman Juliusz.

Powiat Brzozów.

Brzozów — Frinczer Mendel.
 Dynów — Baraniecki Franciszek.

Powiat Dobromil.

Dobromil — Maślanik Jan.

Powiat Drohobycz.

Drohobycz — Qbrowicz Leon.
 Drohobycz — Wislocki Piotr.
 Borysław — Braseliten Józef.
 Borysław — Bezucha Karol.
 Truskawiec, filja sez. — Bezucha Karol.

Powiat Gródek Jagielloński.

Gródek Jagielloński — Hewak Paweł.

Powiat Jarosław.

Jarosław — Brillant Wiktor.
 Jarosław — Sonnenschein Oskar.
 Jarosław — Wojciechowski Feliks.

Powiat Jaworów.

Jaworów — Lachowicz Stanisław.

Powiat Krosno.

Krosno — Bogacki Stefan.
 Krosno — Janowska Stanisława.
 Iwonicz — Bezucha Karol.

Powiat Lesko.

Lesko — Moszczeński Marian.
 Ustrzyki Dolne — Grünhaut Zygmunt.

Powiat Mościska.

Mościska — Grünfeld Salomon.
 Hussaków — Męciński Piotr.
 Sądowa Wisznia — Mauer Markus.

Powiat Przemyśl.

Przemyśl — Gans Barbaszowa Natalja.
 Przemyśl — Hafner Józef.
 Przemyśl — Laufer Maurycy.
 Przemyśl — Muszyński Gabriel.
 Przemyśl — Pistolówna Leonora Kazimiera
 Przemyśl — Wiesel Karol.

Powiat Rawa Ruska.

Rawa Ruska — Wattenberg Mojżesz.

Powiat Rzeszów.

Rzeszów — Feier Konrad Marjan.
Rzeszów — Grajower Antonina.
Rzeszów — Spadk. Zgórnka zarz. Regiec Włodz.
Czudec — Tewel Henryk.
Strzyżów — Stoeger Eugenjusz.
Niebylec — Anderman Maks.

Powiat Sambor.

Sambor — Laufer Eugenja.
Sambor — Stiel Jakób.

Powiat Sanok.

Sanok — Atlas-Ehrlichowa Ida.
Sanok — Hydzikowa Marja.

Powiat Sokal.

Sokal — Gruberowa Marja.
Belz — Gross Józef.

Powiat Tarnobrzeg.

Tarnobrzeg — Golas Tadeusz.
Rozwadow. — Thaler Zofia.

Powiat Turka.

Turka n/S. — Feldman Dawid.

WOJEWÓDZTWO TARNOPOLSKIE.

Tarnopol — Fuchs Józef.
Tarnopol — Mr. Kofiler Abraham.
Tarnopol — Mr. Pollak Herman.
Tarnopol — Saphier Edward.
Tarnopol — Lille Mendel.
Tarnopol — Grütz Sender Hirsch.
Brzeżany — Mikoszewski Wacław.
Czortków — Wyrwalski Karol.
Podhajce — Raczyńska Izabela.
Przemyślany — Mr. Hessel Henryk.
Przemyślany — Lińskerowa Gizela.
Podwołoczyska — Mr. Schorr Dawid.
Złoczów — Grütz Izaak.
Złoczów — Applowa Róża.
Zborów — Mr. Schelemann Reissowa.
Buczacz — Mondowa Róża.
Busk — Lieberman Izaak.
Radziechów — Mr. Jaśkiewicz Stanisław.
Skalat — Mr. Aschkenazy Maks.
Trembowla — Silberg Bernard.
Zaleszczyki — Mr. Bogusław Torbe.
Sokołówka — Lieberman Izaak.

WOJEWÓDZTWO STANISŁAWOWSKIE.

Bolechów — Saphier Edzio spadk. Kier. Tundyk Herman.
Dolina — Bernard Lerchenfeld.
Jaremce — Obst Anpad.
Halicz — Diner Ignacy.
Kołomyja — Czerny Jan.
Kołomyja — Sołodziak Jan.
Kalusz — Pipes Salomea.
Horodenka — Werner Dawid.
Mikołajów — Sławiński Roman.
Nadwórna — Alfred Czeykel.
Otyńja — Schiffer Oswald.
Rohatyn — Maks Re'ss.
Rohatyn — Leon Lustig.
Rożniatów — Rosenbaum Rachela.
Stanisławów — Bibring Anna.
Stanisławów — Nertel Gizela.
Stanisławów — Falkowa Ernestyna.
Stanisławów — Feldman Mojżesz.
Stryj — Kindler Jakób.
Stryj — Barański Władysław.
Stryj — Kofler Joachim.
Stryj — Krebs Henryk.
Tlumacz — Szankowski Marjan.
Worochta — Panatowska Anna.
Zabłotów — Blitz Salomon.

WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE.

1. Właściciele składów detalicznych.

a) miasto Poznań.

- Biedermann Tadeusz, M. Focha 177.
Borowski Aleksander, W. Garbary 38.
Cegielski Mieczysław, 27 Grudnia 12.
Chocieszyński Stanisław, Pocztowa 16.
Ciężyński Władysław, Cybińska 13.
Czepczyński Józef, Stary Rynek 8.
Czepczyński, Fr. Ratajczaka 38.
Domicz Jan, plac Wolności 7.
Dressler Józef, Kraszewskiego 30.
Duber Antoni, Szamarzewskiego 24.
Dussberger Jan, Rynek Łazarski 7.
Dybczyński Mieczysław, Św. Marcin 18.
Dyczkowski Stanisław, Św. Marcin 20.
Drogerja Łazarska, ul. Marsz. Focha
Drogerja 3 Maja (Mayowa)
Gadebusch Ksawery, Nowa 7.
Głowacki Henryk, Marsz. Focha 51.
Gogulski Franciszek, Wodna 5.
Hadryś, Dąbrowskiego.
Hybsz, Półwiejska.
Horeziak Franciszek, Staszica 4.
Horeziak Bronisław, Staszica 4.
Hyży Władysław, Dąbrowskiego 39.
Janaszek Erazm, Pocztowa 26.
Janczewski Stanisław, Chwaliszewo 24.
Jaroszka Leonard Teodor, Św. Marcin 33.
Jaroszyk Czesław, Chwaliszewo 24.
Jasiurski Leon, Wodna 13.
Juchniewicz Franciszek, 27 Grudnia 11.
Jóźwiak W., Św. Marcin 62.
Jóźwiak Wincenty, Wrocławska 38.
Kaiser Władysław, Wielka 14.
Kłoczek, Szamarzewskiego.
Karasiiewicz Franciszek, Wierzbicice 22.
Karpiński Władysław, apt. Łazarska 40.
Kasprowicz Leon, Górna Wilda 80.
Kliszczyński Kazimierz, Rynek Śródecki 12.
Korytowski Tadeusz, Wodna 27.
Kornaszewski Władysław, Marsz. Focha 64. Drog. Szopenna.
Kozielska Zofja, Dąbrowskiego 41.
Kromczyński Stanisław, Rynkowa 5.
Kucharski Stefan, Podgórna 6.
Krakowski Emil, Wjazdowa 10.
Łukowska Wład., Kraszewskiego 19.
Maciejewska, Główna, ul. Główna 114.
Machalla Ludwik, Półwiejska 8.
Machalla Bronisław, 27 Grudnia 2.
Majcherkiewicz Jan, Grobla róg Mostowej.
Milbert Dominik, Kraszewskiego 11.
Moderski Marjan, Poznańska 27.
Napierała Władysław, Półwiejska 39.
Piątek Piotr, Gwarna 15.
Piątkowski Stanisław, Półwiejska 4.
Rutkowski Bronisław, Szkolna 6.
Specyal Kazimierz, Pl. Św. Krzyski 4.
Szałwiński Leonard, G. Wilda 45.
Szuhert Komuaid, Wroniecka 10.
Sowiński Marjan, Marsz. Focha 47.
Sowińska, Matejki.
Topolski, ul. Wroniecka.
Waniorek Brunon, Fredry 2.
Waehner Stefan, Główna.
Wdowicki Michał, Długa 5.
Wilkońska Adela, Dąbrowskiego 63.
Więckowski Marjan, Mikiewicza 36.
Wojciechowski Andrzej, Fabryczna 5.
Wojciechowski Władysław, Św. Marcin 46.
Wojtkiewicz Ryszard, 27 Grudnia 11.
Zawadzki Stefan apt., Kraszewskiego 4.
Zmudziński Kazimierz, Pocztowa 33.

b) Powiaty.

Anczykowski Franciszek, Ostrów, Rynek 21.
Antkowiak Ignacy, Zaniemyśl.
Antoszkiewicz Antoni, Krotoszyn, Rynek 8.
Bajerlein Kazimierz, Krotoszyn, Zdunowska 6.
Bartoszkiewicz Franciszek, Swarzędz, Rynek.
Białas Antoni, Kórnik, Rynek 10.
Bogajski Stanisław, Śrem, Rynek 9.
Barańkiewicz Władysław, Nakło.
Bartłakowski Teodor, Żnin, Rynkowa.
Bielawski Czesław, Mrocza, Rynek 3.
Bogacz Franciszek, Bydgoszcz, Dworcowa 14.
Bożeński Stefan, Bydgoszcz, Gdańska 23.
Budzyński B., Strzelno, Rynek 21.
Buzalski Michał, Bydgoszcz-Okole, Grunwaldzka 59.
Centr. Drogerja, Nakło n/Notecią, Rynek 10.
Cylkowski Tadeusz, Bydgoszcz, Jagiellońska 15.
Czechak Tadeusz, Kcynia, Rynek 24.
Czepczyński J., Inowrocław, Król. Jadwigi 1.
Ciszak Ludwik, Gostyń, Św. Ducha 13.
Chmielewski Jerzy, Krobia.
Chojnacki Józef, Leszno, Dworcowa 10.
Chrzah Bolesław, Września, Warszawska 33.
Chwiątkowski Walenty, Gniezno, Chrobrego 38.
Chylewski Stanisław, Jarocin, Krakowska 1.
Chylewski Witold, Jarocin, Krakowska 7.
Ciesielczyk Zyg., Szamotuły, Rynek 41.
Cieśliński Karol, Leszno, Rynek 9.
Cuske Edmund, Ostrów-Krępa, Grabowska 8.
Cyplik Wacław, Krzywiń, Kościańska 4.
Czajczyński Władysław, Wieleń n/N., Kościuszki 7.
Czarnecki Jan, Międzychód, Skwierzyńska 14.
Dąbrowicz Bolesław, Środa, Dąbrowskiego 10.
Deutsch Fr. Bolesław, Wronki, Poznańska 31.
Dittman Artur, Gniezno, Chrobrego 33.
Dullinowa Stefania, Jarocin, Rynek 10.
Dzieciuchowicz Antoni, Śrem, Kościuszki 11.
Daniel Dyonizy, Łobżenica, Pl. Paderewskiego 88.
Dietlein Karol, Gniewkowo, Sobieskiego 10.
Drzewiecki Antoni, Strzelno, Nowa Drogerja, Rynek 20.
Duszyńska Bohdana, Inowrocław, Kr. Jadwigi 1.
Dziomba Otto, Miasteczko n/N., Kościuszki 15.
Echaust Ludwik, Opalenica, Rynek.
Faytanowski Antoni, Kobylin.
Fęgierski Antoni, Kościan, Rynek 5.
Frankowski Wacław, Łobżenica.
Gatniejewski Piotr, Gniezno, Rynek 17.
Ginter Stefan, Międzychód, 17 Stycznia 15.
Głazowski Witold, Gniezno, Mieczysława 37.
Gościński Tadeusz, Pobiedziska, Rynek 3.
Grupiński Jan, Czarnków, Rynek 16.
Gąsiorowski Kazimierz, Szamocin, Rynek 5.
Gluma Józef, Bydgoszcz, Dworcowa 55.
Górecki Mieczysław, Bydgoszcz, Pomorska 9 m. 6.
Górski Romuald, Bydgoszcz, Rynek Zbożowy 4.
Gulke Ed., Nakło n/Notecią, Rynek 13.
Gundlach Hugon, Bydgoszcz, Poznańska 9.
Grochowski Zenon, Wyrzysk, Rynek.
Heydemann Wilhelm, Bydgoszcz, Gdańska 29.
Heyducki Paweł, Pleszew, Rynek.
Jaksa Zygmunt, Żerków.
Janiak Alfons, Września, Warszawska 1.
Jankowski Marian, Grodzisk, pl. Św. Anny 1.
Janicki Henryk, Wyrzysk, Rynek 13.
Jankowski Wiktor, Inowrocław, Kr. Jadwigi 11.
Jankowski Czesław, Kruszwica, Rynek 6.
Jasiński Jan, Trzemeszno, Św. Jana 13.
Jankowski Henryk, Wolsztyn, 5 Stycznia 55.
Kaczyński Stefan, Ostrów, Rynek 14.
Karolczak St. Antoni, Jarocin, Św. Ducha 7.
Kempiński Fr., Szamotuły, Rynek 52.
Kielmiński Zygmunt, Kępno, Sienkiewicza 14.
Klimecki Kazimierz, Rawicz, 17 Stycznia 3.
Kliński Antoni, Nowy Tomyśl, Złota.
Kotecki Stanisław, Śmigiel, Rynek 27.
Kozłowski J., Rawicz, Rynek 9.
Kropidłowski Bernard, Gniezno, Chrobrego 42.
Krupski Stanisław, Szamotuły, Rynek 34.
Kryszkiewicz Stanisław, Skalmierzyce.
Książniakiewicz Kazimierz, Leszno, Leszczyńskich 42.
Kulczyński Franciszek, Krobia, Rynek 11.

Kamiński Bolesław, Pakość, Rynek 8.
 Kazimierski Brunon, Bydgoszcz, Gdańska 5.
 Kaźmierczak Roman, Inowrocław, Kr. Jadwigi 29.
 Kiedrowski Bolesław, Bydgoszcz, Długa 53.
 Kindermann Leon, Bydgoszcz, Nakielska 120.
 Klemens Władysław, Gniewkowo, Rynek.
 Kortz Stefan, Koronowo, Rynek 15.
 Kopczyński Czesław, Bydgoszcz, Śniadeckich 49.
 Kotłęga Ignacy, Bydgoszcz, Dworcowa 13.
 Kozłowski Aleksander, Matwy per Inowrocław.
 Kozłowski Józef, Kcynia, Rynek 14.
 Kuehn Paweł, Łabiszyn, Rynek.
 Laskowski Wiesław, Raszków, Rynek.
 Latanowiczówna Halina, Ostrzeszów, Rynek 30.
 Lehman Seweryn, Kórnik, Rynek 18.
 Licznarski Paweł, Buk, Rynek 12.
 Liebelt K., Kościan, Poznańska 10.
 Likowski Stanisław, Rakoniewice.
 Lis Jan, Grabów, St. Drogeria.
 Lewandowski A. B., Bydgoszcz, Długa 7.
 Lewandowska Joanna, Inowrocław, Rynek 2.
 Lorek Marcel Teofil, Inowrocław, Paderewskiego 7.
 Łagodziński Józef, Gostyń, Rynek 3.
 Łukaszyk Bronisław, Obrzycko, pow. Szamotuly.
 Magdziarzówna Wincenta, Wągrówiec, Szeroka 2.
 Malepszy Piotr, Leszno, Dworcowa 13.
 Marcinkowski Mieczysław, Strzałków, Szeroka 33.
 Matuszczak Adam, Żerków, Centr. Drog.
 Mąkowski Józef, Kostrzyn, Rynek 65.
 Mela Jan, Lwówek, Pniewska 40.
 Miecznikowski Bernard, Oborniki, Rynek 16.
 Mikołajczak Lucjan, Gniezno, Warszawska 11.
 Milczyński Stanisław, Międzychód, Rynek 5.
 Mizgalski Franciszek, Miłosław, Rynek 9.
 Molicki W., Zbąszyń, Senatorska 6.
 Mroczkiewicz Szymon, Gostyń, Rynek 23.
 Marszał Władysław, Chodzież, Rynek 17.
 Matuszewski Stanisław, Bydgoszcz, Gdańska 155.
 Mikulski Polikarp, Bydgoszcz, Kr. Jadwigi 7.
 Mizgalski Władysław, Trzemeszno, Św. Jana 4.
 Montowski Stanisław, Kręgiel per Koronowo.
 Mroczkiewicz Antoni, Wągrówiec, Szeroka 12.
 Mroczkowski Władysław, Koronowo, Kościuszki 5.
 Myszkowski Józef, Bydgoszcz, ul. Focha 8.
 Najtkowski Kazimierz, Leszno, Leszczyńskich 11.
 Namysł Kazimierz, Odolanów, Krotoszyńska 56.
 Niemier Klemens, Miejska Górka 31.
 Niemier Wojciech, Bnin.
 Noskiewicz Wacław, Ostroróg, Rynek 27.
 Noszczyński Edmund, Kościan, Poznańskie Przedmieście.
 Nadolny Ignacy, Kcynia, Poznańska 19.
 Ogunkowski Czesław, Koźmin, Rynek 20.
 Omieczyska Marja, Śmigiel, Kościańska 46.
 Ochocki Antoni, Białośliwie.
 Orłowski Czesław, Inowrocław, Kr. Jadwigi 35.
 Owczarzak Jan, Bydgoszcz, Grunwaldzka 52.
 Palinkiewicz Bronisław, Środa, N. Rynek 1.
 Paruszkiewicz Zdzisław, Krotoszyn, Kaliska 13.
 Pluciński Stanisław, Przement.
 Płotkowiak Leon, Września, Poznańska 4.
 Prądyński i Ska, Ostrzeszów, Rynek 17.
 Przybyszewski Antoni, Nowy Tomyśl, Mickiewicza 55.
 Pardon H., Kcynia, Rynek 8.
 Płoczyński Czesław, Żnin, Śniadeckich 5.
 Powalowski Bolesław, Strzelno.
 Ranus Władysław, Śrem, Rynek 7.
 Rosiński Kazimierz, Chojno pow. Rawicz.
 Rudnicki Jan, Ostrów, Kaliska 5.
 Ruszczyński P., Ostrów, Wrocławska 29.
 Ruszczyński Leon, Książ, Mikołaja 7.
 Radomski Albin, Strzelno, Św. Ducha 62.
 Reinholz, Łobżenica.
 Röseler Oscar, Chodzież, Poznańska.
 Schoen Franciszek, Buk, pl. Przemysława 1.
 Seidel Jan Edmund, Gniezno, Warszawska 6.
 Sińcecki Zdzisław, Zbąszyń, Senatorska 40.
 Skowroński Wład., Gniezno, Chrobrego 14.
 Schenk Władysław, Bydgoszcz, Kr. Jadwigi 19.
 Schiefelbein Alfred, Bydgoszcz, Bocianowo 1.
 Schmildt Carl, Bydgoszcz, Śniadeckich 45.
 Siemianowski Wojciech, Kcynia, Rynek 17.
 Sławski Aleksander, Bydgoszcz, Błonie 10.

Sohr Johannes, Chodzież, Raczkowskiego 52.
 Stark Karol, Bydgoszcz, Gdańska 48.
 Sturcel H., Nakło n/Notecią, Hallera 4.
 Sujkowski Marian, Janówiec.
 Szudziński Józef, Wągrówiec, Rynek 8.
 Szulczewski Stanisław, Mogilno, pl. Wolności 13.
 Średziński W., Żnin, Kościelna 2.
 Śmiechowski Zbigniew, Osieczna.
 Śmigaj N., Kościan, Rynek 32.
 Śmigaj Nicefor, Kiszkowo.
 Speichert Kazimierz, Oborniki.
 Śramkiewicz Władysław, Pniewy, Rynek.
 Średziński Karol, Połajewo, pow. Oborniki.
 Stachowiak Maksym., Śmigiel, Jagiellońska 7.
 Stróżewski Józef, Oborniki, Rynek 23.
 Stróżyk Franciszek, Kościan, Rynek 26.
 Straburzyński M., Opalenica, Rynek 7.
 Straburzyński Wincenty, Pleszew, Kaliska 18.
 Sych Marian, Jarocin, Krakowska 21.
 Szajkiewicz Władysław, Września, Zamkowa 3.
 Szajkiewicz Włodzimierz, Września, róg Sienkiewicza i Miłosławska.
 Szczepaniak Wacław, Śrem, Kościuszki 302.
 Szczepaniak Franciszek, Leszno, Osiecka 70.
 Szydłowski Franciszek, Buk, Poznańska 5.
 Szymanowski Antoni, Mikstat.
 Thomas A. i Ska, Leszno, Bracka 14.
 Tomczak Franciszek, Klecko, Rynek 93.
 Tomczak Kazimierz, Kępno, Rynek 15.
 Tybiszewski Kazimierz, Janówiec.
 Thiel Maksym., Mogilno, drog. Merkur.
 Tybiszewski Kazimierz, Janówiec k/Gniezna, Rynek 22.
 Wartenberg Kazimierz, Ostrów, Wrocławska 6.
 Wąsowicz Ludwik, Krotoszyn, Rynek 13.
 Weichman Ludwik, Oborniki, Rynek.
 Wendland Edmund, Borek.
 Willisch Jan, Rawicz, Paderewskiego 17.
 Willischowa Maria, Rawicz, Paderewskiego 210.
 Wojciechowski Zygmunt, Kostrzyn, Rynek 64.
 Wolski Zygfryd, Września, Sienkiewicza.
 Wyderkowski Antoni, Pleszew, Gnieźnieńska.
 Walter Maks, Bydgoszcz, Gdańska 61.
 Ziętkiewicz Walenty, Koźmiń, Kościuszki 10.
 Zboralski Stefan, Wolsztyn, 5 Stycznia 17.
 Zemlerska Anna, Grodzisk, Szeroka 20.
 Zeyda Hipolit, Nakło n/Notecią, Rynek 8.

2. Hurtownicy, kierownicy względnie dyrektorzy firm, wytwórcy, przedstawiciele itd.

Antczak Wacław, Bydgoszcz, Jagiellońska 70.
 Barańkiewicz Marian, Bydgoszcz, Unja Lubelska 14.
 Cerkaski Stefan, Bydgoszcz, Gdańska 162.
 Cylikowski Stanisław, Bydgoszcz, Matejki 1.
 Czarnocki Tadeusz, Bydgoszcz, Gamma 2.
 Chrzan M. S., Gniezno.
 Cieśliński Ludwik, Gniezno, Witkowska 30.
 Gładysz Czesław, Gostyń, Św. Ducha.
 Hoffmann Edward, Bydgoszcz, Petersona 13.
 Hubert Konstanty, Bydgoszcz, Petersona 12a.
 Janicki Józef, Bydgoszcz, Staszica 2.
 Janiszewski Jan, Bydgoszcz, Jagiellońska 70.
 Kaptur Władysław, Bydgoszcz, Hermana Frankego 3.
 Kłosiński Jan, Bydgoszcz, Dworcowa 66.
 Kostencki Aleks., Czarniejewo.
 Kubanek Mieczysław, Kórnik, Strzelecka 213.
 Laurentowski Czesław, Gniezno, Tumaska 12.
 Leśniczak Feliks, Ostrów, Kaliska 5.
 Nowak Stefan, Bydgoszcz, Matejki 2 (Hadroga).
 Paicher Jan, Bydgoszcz, Gdańska 136.
 Paździerski Wacław, Bydgoszcz, M. Focha 16.
 Reszka Teofil, Bydgoszcz, Śniadeckich.
 Szukański Kazimierz, Bydgoszcz, Kordeckiego 34a.
 Tomaszewski Bolesław, Bydgoszcz-Okole, Grunwaldzka 13.
 Urbaniak Franciszek, Krotoszyn, Sienkiewicza 2a.
 Wójcikiewicz-Belina Kazimierz prof., Bydgoszcz, Konarskiego 4.
 Witkowski Józef, Pleszew, Gnieźnieńska 4.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE.

Abromeit Oskar — Grudziądz.
Adolph Bazyli — Puck.
Anczykowska Helena — Pelplin.
Andre Wanda Cecylja — Kamień.
Antoszkiewicz A. Henryk — Golub.

Balcerek Walenty — Jabłonowo.
Barańkiewiczowa Julia — Toruń.
Becker Willy — Grudziądz.
Biegański Jan — Toruń.
Błaszyk Stanisław — Chełmża.
Błędzki Maksymilian — Skórcz.
Borna Konrad — Warlubie.
Burzyńska N. — Gdynia.
Buzalska Ludwika — Gniew.

Ceynowa Wiktor — Wejherowo.
Chalicki Roman — Nowe.
Cieśliński Maurycy — Tczew.
Czepczyński M. — Gdynia.

Deutsch Feliks — Subkowy.
Deutsch Marjan — Podgórz.
Gałdyński Adam — Toruń.
Gruber Brunon — Więcbork.

Hanczewski Edmund — Grudziądz.
Hastermann Jerzy — Grudziądz.
Hejna Jan — Starogard.
Holfeld Willibald — Zblewo.
Hoppe Marja — Bukowiec.
Hubert Julian — Chojnice.

Iwańska i Fikus — Gdynia.

Jagodziński Jan — Chełmno.
Jakubowski Leon — Górzno.
Jankowska Marianna — Górzno.
Jankowska Władysława — Toruń-Mokre.
Jasiński Bronisław — Chełmno.

Karczewski Aleksander — Brodnica.
Kaszubowski Roman — Lubawa.
Kiczka i Heise — Toruń.
Kikul Leon — Działdowo.
Klimek Damazy — Grudziądz.
Kłoskowski Józef — Chojnice.
Kłoniecki Antoni — Osie.
Kłosowski Mieczysław — Łasin.
Kuebe Alojzy — Sępólno.
Kociarska Z. — Gdynia.
Koczorowski Czesław — Kowalewo.
Koczwa Ildefons — Brodnica.
Koepke August — Chełmno.
Komowska Joanna — Chełmża.
Kowall Rudolf — Więcbork.
Kownacki Bonifacy — Brodnica.
Kraszucki Henryk — Nowe.
Kruszyński Kazimierz — Podgórz.
Krygier — Lubawa.
Kurzętkowski Władysław — Lisewo.

Lange Józef — Grudziądz.
Leśniewicz Łucjan — Wąbrzeźno.
Leszczyński Bernard — Lubiewo.
Lewiński Leon — Kartuzy.
Linettej Leon — Świecie.

Małecki Feliks — Starogard.
Marczuk Antoni — Sierakowice.
Mazur Marja — Toruń.
Mazurkiewicz Katarzyna — Puck.
Mendel Bronisław — Radzyń.
Mettner Otto — Kowalewo.
Michałowski Albert — Toruń.
Mokwa Mikołaj — Kościerzyna.
Mokwa Franciszek — Wejherowo.
Muchowski Brunon — Chełmno.

Naatz Józef — Sępólno.
Nagórski Czesław — Starogard.
Nagórski Edmund — Grudziądz.

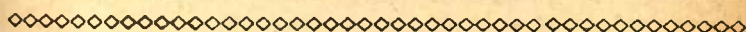
Ostrowski Józef — Czersk.

Paprzycki Władysław — Lidzbark.
Piotrowski Franciszek — Świecie.
Potocka Marta — Tczew.

Pruchniewski Jan — Wąbrzeźno.
 Przybylski — Gdynia.
 Przybysz Leonard — Więcbork.
 Radomska Ludwika — Skarszewy.
 Ratyński Eugenjusz — Golub.
 Rehfeld Jerzy — Wejherowo.
 Rejewska Helena — Brodnica.
 Rewoliński Franciszek — Pruszcz.
 Ruciński Hieronim — Lidzbark.
 Runge Antoni — Chełmża.
 Rzymkowska Leokadia — Toruń.
 Scheerke Józef — Jabłonowo.
 Scheffs Helena — Tuchola.
 Schirmacher Edita — Grudziądz.
 Schlenke i Kucharski — Świecie.
 Sell Helena — Wąbrzeźno.
 Skibowski Konrad — Nowemiasto.
 Skrzypczak Tadeusz — Toruń.
 Skrzypek Wilhelm — Lubichowo.
 Sławska Władysława — Gniew.
 Słomka Franciszek — Tczew.
 Sojecki Stanisław — Kościerzyna.
 Soliński Stefan — Jastarnia.
 Stienss Kazimierz — Wąbrzeźno.
 Smigiel St. — Gdynia.
 Szulc Ludwik — Czersk.
 Szuman Artur — Tczew.
 Szwarc E. — Chylonia.
 Tarkowski Kazimierz — Chojnice.
 Tarkowska W. — Gdynia.
 Tomczak Franciszek — Brodnica.
 Tybiszewski Mieczysław — Śliwice.
 Wardziński Bolesław — Chełmno.
 Wardziński Tadeusz — Świecie.
 Wawrzynowicz Stanisław — Tuchola.
 Wellenger Alfred — Działdowo.
 Wenda Maksymilian — Brusy.
 Wesółowski Józef — Tuchola.
 Wieczorek Feliks — Kartuzy.
 Will Józef — Lubawa.
 Wituszyńska H. — Oksywie.
 Wojtaszewski Edmund — Jeżewo.
 Wolski Bolesław — Chełmża.
 Zalewski Alfons — Nowemiasto.
 Zaremba Jan — Kartuzy.
 Siemens August — Wejherowo.
 Zuber Paweł — Pelplin.
 Żak Kazimierz — Chojnice.

2. Hurtownicy, kierownicy, względnie dyrektorzy firm, wytwórcy, przedstawiciele i t. d.

Chyla Franc. Edm., Tczew, Kozia 3a.
 Grzeszkowiak Ludwik, Grudziądz, Kwiatowa 8.
 Joachimczyk Teofil, Grudziądz, Toruńska 27/29 i Gdynia.
 Kalinowski Bronisław, Tczew, Krótka 11.
 Lewandowski Wiktor (f-a Seeger), Danzig-Langfuhr.
 Mielicki Stefan, Toruń, Rynek 55a.
 Olejniczak Michał, Toruń, Żeglarska 22.
 Potocki Maksymilian, Tczew, Sambora 2.
 Rzymkowski Teodor, Toruń-Mokre, Kościuszki 45.
 Stypczyński Jan, Grudziądz, Szkolna 8 II.
 Wietrzyński K., Wąbrzeźno.
 Wittig Stefan, Tczew, Kopernika 8.
 Wolski Kazimierz, Grudziądz, f-a Pomerania.

Veto

Środek
profilaktyczny
i dezynfekcyjny

11406

zadaje się we wszystkich aptekach i drogeriach!

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE.

1. Właściciele składów detalicznych:

Bartek A., Katowice, Zamkowa 2.
Baston Jan, Wielkie Hajduki, Krakowska 87.
Baston Emil, Wielkie Hajduki, 16 Lipca 13.
Bonk Jan, Tychy, Książęca.
Bodylak Adam, Szarlej, 3 Maja.
Buchwald Zygmunt, Dębówka Wielka.
Bulla Ernest, Pszów, Wodzisławska 108.
Ceglarek Mieczysław, Świętochłowice.
Chmielewski Józef, Rozdzień, Szosowa 2.
Cybiński Mieczysław, Katowice, Kościuszki 35.
Czwiklitzer D., Katowice, 3 Maja 18.
Długiewicz Bolesław, Bogucice p. Katowice, ul. Krakowska 41.
Długiewicz Franciszek, Katowice IV., Wojciechowskiego 74.
Dutkiewicz Wojciech, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 10.
Eisenecker Oskar, Mikołów, Rynek 3.
Drogeria pod Koroną, Bielsko, Jagiellońska 4.
Epstein L., Katowice, Słowackiego 33.
Folka Emanuel, Nowy Bytom, Niedurnego 4.
Fonfara Rudolf, Katowice, Plebiscytowa 21.
Fuhrmann Max, Nowawieś, Miarki 18.
Gintrowiczowa Agnieszka, Mała Dąbówka, Katowicka 12.
Goński Idzi, Król. Huta, Wolności 31.
Gordon Bronisław, Król. Huta, Hajducka 5.
Górecki Leon, Król. Huta, 3 Maja 44.
Grabiec Karolina, Rydułtowy, Dworcowa 43.
Griegel Teodor, Król. Huta, Wandy 35.
Grüne Wojciech, Lipiny, Bytomska 43.
Gryglewicz Leon, Dąb.
Gutwiński Antur, Bielsko, Rynek 15.
Heller Emil, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 28 m. 30.
Idzkowski Antoni, Król. Huta, Jagiellońska 1a.
Immerglück Helena, Bielsko, Kolejowa 2a.
Iwański Stefan, Wielkie Hajduki, Krak. 102.
Jacobson Walter, Król. Huta, 3 Maja 11.
Janduda Jerzy, Janów, Szkolna 14.
Kajzik Karol, Król. Huta, Pl. Mickiewicza 4.
Kardoliński B., Nowawieś, Karola Miarki 16.
Kasprowski Józef, Żory, Drzewna.
Kaus Zygfryd, Radzionków, Kopalniana 40.
Kenner Leon, Katowice, Wojewódzka 1.
Kiepas Ludwik, Rydułtowy, 20 Marca.
Kleemann Jan, Mikołów.
Klonowski T., Rozdzień, Szopienice.
Klonowski Mieczysław, Knurów, Rybnicka 157.
Kmiotek Gerard, Wielkie Piekary, Marjańska 47.
Koschnicke Antoni, Lipiny, Król. Hucia 4.
Kotulska Antonina, Wielkie Hajduki, Kościelna 16.
Kowalczyk Stefan, Świętochłowice, Wolności 3.
Krause Kazimierz, Król. Huta, Piłsudskiego 6.
Kremer Alfred, Lubliniec.
Kusnierski Gerard, Siemianowice, Wandy 16.
Kwiatkowski Antoni, Ruda p. Zabrze.
Landowicz Roman, Nowawieś, Broja 52.
Lewandowski Stanisław, Bogucice, Markiejski 57.
Lissowski Stanisław, Michałkowice p. Katowice.
Łukowski Leon, Huta Laury.
Łysakowski Adam Józef, Pszów, Wiejska.
Majewicz Zdzisław, Szarlej, 3 Maja 51.
Mańka Augustyn, Knurów, Rybnicka 11.
Masłowski Władysław, Kochłowiec, Pl. Kościelny 7.
Matliński Edmund, Bielszowice, Główna.
Mendel Stanisław, Siemianowice, Bytomska 1.
Michalski Józef, Wodzisław, Rynek 23.
Mielcarski Stefan, Załęże, Wojciechowskiego 58.
Mielcarski Leon, Łagiewniki Śląskie, Sienkiewicza 18.
Mleczo Walter, Król. Huta, 3 Maja 31.
Morgała Władysław, Katowice, Św. Jana 1-3.
Mrowiec Paweł, Katowice, Wojewódzka 22.
Nestmann Ryszard, Orzegów, Kościelna 17a.
Olejniczak Józef, Katowice, 3 Maja 5.
Perliński Hieronim, Mikołów, Miarki 8.
Pietruszka Antoni, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 66.
Piotrowski Józef, Lubliniec, Lompy 5.
Połaczek Franc., Bielsko, Kolejowa 5.
Pradellok Gerhard, Katowice-Dąb, Dębowa 65.
Prager Teodor, Pszczyna, Rynek 8.

Prokop Wilhelm, Wodzisław, Rynek 11.

Richter Wolfgang, Mysłowice, Pszczyńska 10.

Rospenk Teofil, Rybnik, Sobieskiego 38.

Reizes Artur mr., Król. Huta, Wolności 50.

Rybicki Otmar, Mikołów, Miarki 1.

Sarnes Józef, Średnie Łaziska p. Pszczyna.

Schnotale Mieczysław, Żory, Rynek 3.

Schmitt Alojzy, Katowice, 3 Maja 40.

Scholz Karol, Król. Huta, Wolności 66-68.

Staniszewski Leon, Orzegów, Kościelna 9a.

Staniszewski Władysław, Król. Huta, Wolności 54.

Spyra Józef, Rydułtowy, Św. Marii.

Świder Alojzy, Katowice, Dyrekcja 8.

Szulgit Władysław, Tarnowskie Góry, Krakowska 17.

Szymański Franciszek, Sobieskiego 36.

Tafelski Zacheusz, Król. Huta, Wolności 43.

Tanewski Fr., Biała k. Bielska.

Tkocz Henryk, Brzeziny, 3 Maja 75.

Traube Walter, Król. Huta, 3 Maja 13.

Trojanowski W., Rybnik, Sobieskiego 19.

Wemmer Karol, Świętochłowice, Wolności 7.

Walter D., magister, Ruda Śl., Biskupia 1.

Wencek Bernard, Mysłowice, Bytomska 14.

Widawski Jan, Kończyce.

Wolski Czesław, Szarlej, ul. Piekarska.

Woźniak Emil, Mysłowice, Pszczyńska.

Woźniak Kazimierz, W. Hajduki.

Wroniewicz Kazimierz, Katowice, Gen. Zajaczka 25.

Zimmer Bruno, Katowice, 3 Maja 30.

2. Hurtownicy, kierownicy, względnie dyrektorzy firm, wytwórcy, przedstawiciele i t. d.

Biedermann Hieronim, Katowice, Andrzeja 11.

Borys Stefan, Katowice, Kopernika 9.

„Deges“ Sp. Akc., Katowice, Wojewódzka 21.

Dyszak Kazimierz, Katowice, Sokolska 3.

Eichner Markus, Katowice, Słowackiego 9.

Flieger Stanisław, Katowice, Heinzla 3.

Fogelgarn Ignacy Inż., Katowice, Mariacka 37.

Górnoślaska Wytwórnia Chemiczna Sp. Akc., Katowice, Jagiellońska 5.

„Goldol“ Antoni Boston, Król. Huta, Krakowska 87.

Jerzykiewicz Walenty, Katowice, Kłodnicka 16.

Laboratorium Meridiol, Król. Huta, Piłsudskiego 3.

Lubański Władysław, Król. Huta, f-a „Jega“.

Piotrowski Franciszek, Katowice, Plebiscytowa 4 II.

„Helenit“ A. Reinheimer, Król. Huta, Moniuszki 2.

Scharff Carl & Co Sp. Akc., Katowice, Hutnicze 1.

Wences Edmund, Katowice, Zielona 7.

Zielonacki Józef, Król. Huta, Rynekowa 3.

POLECAMY

PODRĘCZNIKI:

Dla Szkół drogeryjnych opracowany przez

Prof. Duczmala cena 10.— zł.

+ koszty przesyłki poleconej 1,30 zł.

Fizyka i Chemia, Ruebenbauera 3.— zł.

+ koszty przesyłki poleconej 0,95 zł.

Książki wysyłamy tylko za poprzedniem nadesłaniem gotówki. Konto P.K.O., Poznań 208-148

DRUKARNIA NAKŁADOWA „K U P C A”

właściciel: **ARTUR GUSTOWSKI**

Poznań, Wielka 10.

Telefon 13-75.

Fabryki i wyroby kosmetyczne i perfumeryjne

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
„Antiba“ Sp. z o. o., Warsza- wa, Daniłowiczowska 16.	Dentosan — pasta do zębów, eliksir i proszek. Haz-Elite beztłuszczowy krem hazelino- wy w tubach i słoikach. Gly- cerleil gliceryna zgęszczona w tubach, specjalnie polecana przy pękaniu i czerwienieniu skóry. Savona proszek myd- lany do mycia głowy. Pilo- cid (Delipatoir) środek do usu- wania włosów.
„Axela“ T. z o. p., Poznań, Nowa 7.	„Axela“ mydło przetłuszczone liljowo-mleczne. „Axela“ krem przeciw piegom. „Axela“ Re- generator włosów. „Axela“ woda do ust. „Rewax“ farba na włosy.
Barcikowski R., Sp. Akc., Po- znań, Składowa 13/18.	Materiały apteczne i drogerij- ne, wyroby chemiczno-farma- ceutyczne — kosmetyka — kremy, perfumy, wody koloń- skie, Eau de France, Vegetal w opakowaniu i na wagę. Krajalnia i sortownia ziół le- karskich. Elikzir do zębów.
Zygiryd Bochner i Ska, Dzie- dzice (Śląsk). Gen. zast. f-my Mouson J. G. & Co., Frankfurt n/M.	Krem Mouson. Woda kolońska 4711. Woda Russe 4711. Mat- Crème (dzienny) w tubach.
Ernest Bomse i S-ka, Warsza- wa, Senatorska 29. (wylącz- na sprzedaż wyrobów firmy Coty, Paris, firmy Instytut de Beauté, Paris, oraz firmy Ritz, Paris).	Pomadka do ust. Kremy: Bone de Californie. Anik (krem-puder). Krem Saers. Pasta do zębów w tubach. Farba do włosów w proszku. Hanna naturalna. Farba do włosów w płylinie. Regenerator.
„Cazimi“ Tow. Sp. z o. o. Fa- bryka kosmetyków i perfu- merji, Warszawa, ul. Długa 42.	Puder w proszku i kamieniu. Pu- derniczki. Pomadki. Brylan- tyna kryształ i w płylinie. Myd- ło-Special. Kremy. Mydło do golenia. Perfumy — 14 g. za- pachy. Puder Klytia, Eulalia i Pêche. Pomadka do ust.
Centralne Laboratorium Che- miczne, Warszawa, Marszał- kowska 9.	Kremy — Mydła — Padry — Środki do pielęgnowania jamy ustnej — Lakier do paznok- ci — Shampooon Metamorpho- sa Cazimi. „Tymenol“ do zębów w posta- ci eliksiru, proszku, pasty i mydła. „Borol“ zgeszczo- na gliceryna, chroniąca skórę rąk i twarzy od opierzchania. Delicia puder, krem i mydło. Kallotrix farba na włosy w czterech kolorach. Wody kwia- towe i kolońskie.

SZUKAJMY TYLKO!

*Napewno są artykuły, które mogłyby powiększyć
obróć w drogerjach naszych.*

„RADY PRAKTYCZNE“

gazetka reklamowa, ujmująca w treści zagad-
nienia służby dla klienta i pozyskiwania od-
biorców, stanowi dla każdego samodzielnego
drogerzysty skuteczny środek w walce z kry-
zysem i zastojem w handlu. O celowych i po-
żytecznych usługach „Rad Praktycznych“
prosimy przekonać się chociaż przez drobne
zamówienie:

100 egzemplarzy — z wolnem miejscem dla
firmy kosztuje 5,— zł z doliczeniem kosztów
przesyłki.

250 egzemplarzy kosztuje 12,50 zł z nadrukiem
firmy zamawiającej pod nagłówkiem gazetki
i przy dostawie franko.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
„Fornarina“ , Fabryka mydeł toaletowych, perfum i kosmetyków, Warszawa, Belwederska 2.	Mydła toaletowe kwiatowe. Wody kwiatowe. Wody kolońskie poczwórne.
Stanisław Gutgliser , Warszawa, Bielańska 19. Przedstawiciel f-my Pierre Docteur Nanterre	Eliksir. Pasta do zębów. Mydélka do zębów. Shampoon. Mydło do golenia. Proszek do zębów.
Gąsecki Adolf S-wie , Fabryka chemiczno - farmaceutyczna, Warszawa, Leszno 41.	Puder krem i mydło Dzidzi. Esencja i mydło chinowochmielowe. Verol na odciski. Brylantyna. Depilator. Piegiel krem. Spirytus salicylowo-kosmetyczny. Wódka francuska kosmetyczna. Waselina toaletowa. Gliceryna zgęszczona.
Górski St. Laboratorium kosmetyczne, Warszawa, Leszno 12.	Arago od odcisków. Eksikans od potu. Talk toaletowy. Venus krem na piegi, mydła do golenia, brylantyna krystaliczna.
Wacław Kasprzycki , mag.-farm. Parowa fabryka mydeł toaletowych, perfum i kosmetyków, Warszawa, ul. Piękna 30.	Mydła toaletowe: Ekonomiczne, wyborowe, przetłuszczane, Modern, buduarowe, krawieckie, kwiatowe, akademickie próbne. Kąpielowe: Kule z zapachami francuskimi, mydło do golenia. Mydła lecznicze: Dziegciowe, karbolowe, siarkowe. Woda kolońska 80 proc. Środki do pielęgnowania zębów. Perfumy skoncentrowane. Mydło Barskie.
L. Korytko , Warszawa, plac Dąbrowskiego 9 (przedstaw. firmy Gibbs, Paris).	Mydła do golenia. Mydélka do zębów. Pasta do zębów. Pudry.
Apt. Kowalski , Fabryka chemiczno-farmaceutyczna, Warszawa, Grzybowska 43.	Klaviol płyn do odcisków. Klaviol plaster do odcisków. Silvo-płn (suchy ekstrakt sosnowy do kąpieli w kapsułkach żelatynowych). Sudoryn, proszek od potu. Woda leśna. Amorek, mydło i puder dla dzieci. Boro-menthol. Boro-vaselin w tub. Dentalan, pasta, proszek i eliksir do zębów. Gliceryna zgęszczona w tubach. Sanol, proszek i eliksir do zębów. Saponal shampoon do mycia włosów. Krem ogórkowy w tubach. Wiosna krem beztłuszczowy w tubach.
Laboratorium „Kosma“ , Oueisser i S-ka, T. z o. p., Poznań, Tama Garbarska.	Pasta do zębów Kaliklora.
Laboratorium „Leo“ H. W. Scherer, Kraków, plac Koszaka 7.	Kyx proszek do paznokci. Herkules — wódka francuska. Chlorodont — pasta do zębów, woda do ust, proszek do zębów i szczotki do zębów. Hygienol puder dla dzieci, mydło i krem dla dzieci.
Herman Lande . Fabryka perfumeryjna „Georg Dralle“, Warszawa, Nalewki 2a.	Środki do włosów: Vegetal. Woda brzożowa. Woda „Lawendowa“. Brylantyna. Shampooning. Woda chinowa. Perfumy bez alkoholu „l'usion“. Wody kolońskie. Mydła kwiatowe, toaletowe i do golenia. Środki do zębów.

WYTWÓRNIĄ KOSMETYKÓW „DEVA“

poleca

Płyny i kremy na tłustą cerę. — Krem do mycia i mleczko odżywcze na suchą cerę. Środki przeciw zmarszczkom. — Wykwintne pudry i róże we wszelkich odcieniach. —

DEVA - WARSZAWA, Złota 58, telefon Nr. 534-20

LOKAL T-WA DROGISTÓW POLSKICH.

Żądajcie bezpłatnych prospektów. 11620

Liberti Zakłady Chemiczne
Warszawa, Łucka 14.

Parfumerie de Luxe, (Lacart,
Paris), Warszawa, Ogrodowa 59.

„Motor“, Warszawskie Towarzystwo Sp. Akc., Warszawa, Marszałkowska 23.

Matulewicz B., Warszawa, Nowolipie 57.

Laboratorium Miraculum, Kraków, Oboźna 14. Preparaty lekarsko - kosmetyczne Dra Lustra.

„Nestor“ Przemysł Mydlarski i Kosmetyczny, Warszawa—Praga, Grodzieńska 51.

Boro-wazelina „Liberti“ perfumowana. Wazelina toaletowa „Liberti“. Boro-wazelina biała „Liberti“. Wazelina amerykańska biała „Liberti“. Brillantine cristallisée „Liberti“. Glycérine gelee „Liberti“. Dentogal „Liberti“. pasta do zębów. Cold Cream „Liberti“. Krem lanolinowy „Liberti“. Brillantine „Parisette“. Pommade aux fleurs „Galbra“. Brylantyna, zapachy assortis. Neoplav „Liberti“, środek usuwający odciski. Popy, lakier do paznokci

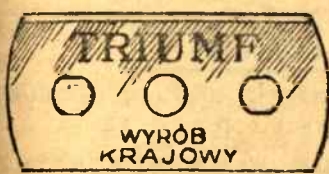
Perfumy Lyllor, Assorti, Franche. Puder Lyllor. Woda kolońska assorti (kwiat), superieur, Franche, Lyllor 80 proc. Brylantyna assorti tub. Schampooing tub. Krem piękności tub. Mydło do zębów zapas. Mydło do zębów w pud. met.

Borodont, pasta do zębów. Borodont, eliksir do zębów. Crème Lanolin. Crème Macedoin niszczy piegi. Crème Mimoza bez tłuszczu. Gliceryna zgęszczona. Mydło do golenia w proszku i w kawałkach, dzieciowe i glicerynowe. Mimoza. Pasta depilatoria. Pomadka do ust w piórnkach alum. Puder dżachylowy od potu i dla dzieci. Sylv-Ozon. Wazelina borna i toaletowa. Woda chinowa i leśna.

Agawa nr. 1 (różowy) ołówek kosmetyczny usuwający piegi. Agawa mydło. Falitol, proszek falujący włosy. Radjo-Capill, płyn, wywołujący porost włosów. Teatral Sary Bernhard, krem odmładzający.

Dra Lustra Shampo „Miraculum“. Puder egzotyczny. Puder higieniczny. Proszek marmurowy. Boraks kosmetyczny. Krem Miraculum“. Krem „Oxa“. Mydło „Miraculum“. Mydło śmietankowe. Prodermoll. Otrąbki migdałowe. Mollana „Miraculum“. Mleczko „Lityna“. Talkum. Kolodn 10 proc. Miraculum. Krem „Mira“

Mydło lilowo-mleczne Steckenpferd, dzieciowo - siarkowe Steckenpferd, — maślanekowe (dziecinne) Steckenpferd, lanolinowe Steckenpferd), Ralette Nestor. Kule kwiatowe Nestor. Mydło rodzinne Nestor. Mydło reklamowe Nestor. Pasta do zębów Ralette Nestor. Shampoo Ralette Nestor. Gałki do kąpieli Nervosan Nestor. Shaving Stick w metalowym pudełku Nestor. Shaving Stick zapasowe Nestor. Mydło do zębów Pumatont w aluminiowym pudełku Nestor. Mydło do zębów Primadont zapasowe Nestor. Mydło dzieciowe Nestor, Mydło salicylowe Nestor.

Każdy Drogerzysta

na zawsze na składzie najlepsze krajowe ostrza do golenia

**„Triumf“, „Narodowe“
i „Record“**

11638

Firmy „EFKABE“. Warszawa, Żelazna 75 A

Nazwa firmy	Specjalności produkcyjne
Odol-Cie Przemysł Chemiczno-Kosmetyczny, Sp. Akc. Lwów Szwedzka 3.	Odol, woda do ust, pasta do zębów, mydło do zębów, proszek do zębów, szklanki do płókania ust, szczoteczka do zębów, wykalczki. Pixavon i Shampoo. Pitral, woda do włosów. Woda do trwałej ondulacji włosów. Bay Rum (zawiera 54 proc. alkoholu). Forman, wata od katażu. Desorat, plyn od potu. Peng, odtłuszczająca szwedzka kąpiel pieniająca. Ray-Shampooon, proszek do mycia włosów. Ray, mydło toaletowe, kąpielowe i do golenia. Mydło Pittylenowe toaletowe.
Parfumerie d'Orient, R. Ostrowski i Ska, Warszawa, Nowy Świat 39.	„Orientine“ Régénérateur. Juvenol, farba do włosów. Radiol, plyn od łupieżu. Brillantine. Olejek Radjum Hel do włosów. Dépilatoir usuwa włosy. Kamień do polerowania paznokci. Lakier Toledo próbny. Zmywacz Toledo próbny. Eau de Rose. „Vesta“, plyn od potu, przyszczy i wargów. Spirytus ogórkowy. Gliceryna Velour w płynie. Balsam Patii. Otrąbki Vesta. Eau de Lys, puder w płynie. Róż suchy. Pomadka do ust. Ołówki do brwi. Szminki. Proszek Carmen do zębów. Pasta Carmen do zębów.
„Pariwar“, Warszawa, Przeskok 4, tel. 657-90, 732-10, wyłączne przedstawicielstwo firmy Les Parfums de Mury, Paris.	Perfумы. Woda toaletowa. Lotion. Lux. Puder. Talk. Rozpylacze z wodą Narcisse Bleu. Mydło Narcisse Bleu. Puderniczki Lux. Woda toaletowa Chypre.
Pebeco, Wytw. Specyfików Beiersdorfa, Katowice, Piotra Skargi.	Leukoplast. Hanzaplast. Krem Nivea. Labello, pomadka do ust. Mydło Nivea i „Markasit“. Puder Nivea. Pebeco, pasta do zębów.
„Perfection“ Laboratorium, Stefan Pikulski, Warszawa, Śniadeckich 16.	Abarid krem, puder, otrąbki, mydło, cold cream plyn. Krem pralatów. Albol proszek do zębów. Precioza. Jima, farba do włosów. Florentin. Talk perfumowany. The paraguay. Mimoza, wschodni plyn. Anidol eliksir do zębów. Baumé aux fraises. Crem Neutre. Crem de Perles. Eureka, plyn i puder od potu. Excelsior do brwi i włosów. Epil Max (depilatoire). Hella plyn, Juvenia Candida, La Molléte. Ongiophile. Orizalin. Porcin. Pureol. Pureol, mydło alkaliczne. Rosein jasna i ciemna, Tetral plyn i mydło. Tortulea pomada. Włoski olejek orzechowy.

DOBRY KUPIEC-DROGISTA

posiada na składzie i poleca
zamiast wyrobów zagranicznych

Oryginalne polskie środki odkażające:

CHLORAKTIN „BORUTA”

(proszek i tabletki) do odkażania jamy ustnej,
gardła i ran.

CHLORAKTON „BORUTA”

11425

(proszek) do odkażania szpitali, składów,
ustępów, kąpielisk i t. p.

LABORATORIUM FARMACEUTYCZNE

„POLSKI CHLOR” SP. Z O. O.

Warszawa, Orla 13, telefon 11-25-22 i 11-08-09

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Puls Fryderyk Sp. Akc., Warszawa, Wierzbowa 11.	Mydła: Jubileuszowe w 4-ch zapachach. „Kosmos“, Glicerynowe. „Triolan“ w 6-ciu zapachach. Dla dzieci. Ogórkowe. Akademickie. Przezroczyste. Łazienkowe w 3-ch zapachach. Kwadratowe w 6-ciu zapachach. Z monogramem w 3-ch zapachach. Kule kąpielowe w 6-ciu zapachach. Familijne w 4-ch zapachach.
M. Rotenberg i Tennenbaum. Przedstawiciele f-my Lebewohl, Warszawa, Pańska 20.	Lebewohl w plasterkach i w płynie. Lebewohl, sól do nóg. Novopin gałki do kąpieli.
Różycki i Erlich, Warszawa. Senatorska 36. — Tow. Wyrobów perfumeryjnych Brocard & Co.	Wyroby perfumeryjne (skład fabryczny) i galanteria apteczna (hurtownia). Woda kolońska. Woda kwiatowa „Fleurs Polonaises“. Woda kwiatowa „Les Rois“, „Ben-Hur“, „Narcisse“, „Joconda“, „Rève de Nanouk“. Perfumy — mydła.
Seeger W., Fabryka Perfumeryjno-Kosmetyczna Sp. z o odp., Warszawa, Żórawia 31	Farba do włosów. Balsam brzo-zowy, Eau de Quinine. Bay-Rum. Eau de Végétal. Ocet toaletowy. Usatin w płynie. Woda na ułożenie loków. Krem Seegera. Eau de Lys. Depilatorium. Pomadka do ust. Szmin-ki teatralne. Brilantina. Olejek do włosów. Pomadka chinowa. Ołówki do brwi. Woda do ust „Dentaqua“. Kalodol do zębów. Radical od odcisków. Otrąbki migdałowe.
L. Spiess i Syn, Warszawa, Daniłowiczowska 16 (skład kom-sygnacyjny firmy Coryse—Parfums Le Luxe, Paris).	Woda kolońska 80°. Woda ko-lońska kwiatowa.
Sroczyński J. i Spółka, War-szawa, Elektoralna 21.	Tanatot tępi karaluchy i prusaki. Orwin tępi myszy i szczury. Mogil tępi pluskwy. Sintin tępi pchły, mole itp. Krasna crème.
Stempniewicz J. & S., Poznań.	Perfumy: Próbné (iluzje). Białý gwoździk. Kalia. Beltistan. Oma. Fougère. Chypre. Prób-na. Róża Iste. Konwalia. Iste. Bez Iste. Wrzos Iste. Violette Iste. Narcisse Iste. Kwiat Iste. Iste woda kolońska. Artykuły do pielęgnowania ze-bów: Woda do ust. Aristodont, woda do ust Albodont, pasta do zębów. Artykuły do pielęgnowania cery: Krem Kalia. Krem Lion w tu-bach. Puder krem „Uza“ w tub. w 6 kol. Eau de Lys. Puder Kalia. Puder Róża Iste. Lakier do paznokci: Lakier Iste. Lakier Noja. Noja, zmywacz lakieru. Mydło do golenia Iste. Mydła toaletowe: Heros, owalne. Wyborowe Iste. Familijne Iste. Iste Czeremcha. Sapopinol Iste. Neutralne Maris Iste. Fougère, Chypre.

FEMAKTIN

do intymnej higieny osobistej Pań.

BORUTOL

11425

idealna sól do nóg i kąpieli.

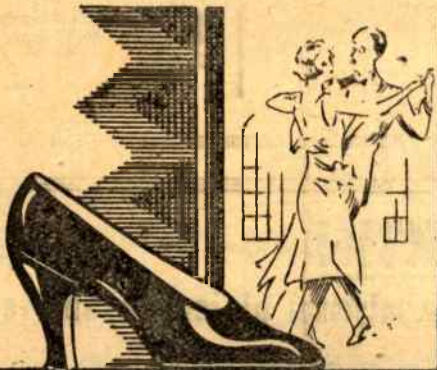
PREPARATY TE są szeroko propagowane w prasie
i POPYT NA NIE STALE WZRASTA.

Ofertami dla WP. Drogistów służy

LABORATORJUM FARMACEUTYCZNE
„POLSKI CHLOR“ SP. Z O. O.
Warszawa, Orla 13, telefon 11-25-22 i 11-08-09

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Trawkowska St., Łódź, Brzezińska 56.	Brylantyna „Universal“. Gliceryna. Crème Caprice. Krem Justeno. Krem Ogórkowy. Caprice, lakier do paznokci. Mydło przetłuszczone. Proszek kosmetyczny. Antra, płyn na wzmocnienie włosów. Celta. Shampoo. Majblond. Olejek. Woda chinowa na porost włosów. Végétal, płyn na włosy. Proszek do zębów Caprice i Justodont. Elik sir ziołowy Justodont. Woda leśna. Bobo, puder dla dzieci. Cukierki Eucalip i wiele innych.
Mieczysław Tuleja, Warszawa, So'ec 48 a. Przedstawiciel f-my „Tlen“ Lwów.	Mydło do golenia „Tlen“. Elik sir „Tlen“. Pasta „Tlen“. Mydło glicerynowe „Tlen“.
Wu-El-Ka, Warszawskie Laboratorium Kosmetyczne właśc. S. Szofman, Warszawa, Podwale 29.	Puder Bébé Szofmana. Mydło Bébé Szofmana. Krem Bébé Szofmana. Puder Ala dla dzieci. Stomadont, pasta do zębów, mydełko do zębów, proszek do zębów, elik sir do zębów. Shampoo Wu-el-ka w proszku. Woda chinowa Wu-el-ka. Lotion Végétale Wu-el-ka. Ocet toaletowy Wu-el-ka. Woda leśna Wu-el-ka. Brillantine cristalisé. Pomadka. Gliceryna zgęszczona. Kremy. Woda kwiatowa, krem, puder i mydło. Boule de Neige. Lakier do paznokci Wu-el-ka. Woda kolońska podwójna, potrójna i poczwórna. Woda kwiatowa Wu-el-ka. Waselina borna, toaletowa i biała amerykań. Mydło do golenia.
Zdrzalik-Kowalski, Paryż. Przedstawiciel f-my Lescaudieu.	La Reine de Crèmes słoiki większe i mniejsze. La Reine de Crèmes, tuby większe i mniejsze. Pate rosaria opak szkl. Mydło la Reine.
Józef Zielonacki, Laboratorium. Meridiol Pharmedia, Królewska-Huta.	Meridiol. Paletyna przeciw piegom i mydło. Krem Meri. Szampon Piana.
Żak Henryk, Fabryka Perfum. Kosmetyków, Mydeł i Przetworów Chemicznych, Poznań, Bułowska 37.	Hezadont, woda do ust. Miaflor Lotion Végétale. Lotion Mia na porost włosów. Miaflor, puder. Loran Tatracyl, udesk. Eau de Lys. Miaflor, krem biały. Handicap Gold Cream. Miaflor emalja. Przemysławka. Przemysławka kwiatowa. Eau de Cologne aux Fleurs i Russe. Hal ka. Loran. Fleurs de Balcan. Lilas Imperial. Daj-Go perfum. Hezana. Mydło Miaflor. Fleurs de Stamboul. Hezablond, do blondowania włosów.

11652

COS
oliwa do lakierków

*Chroni skórę
lakierowaną
od pękania!*

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina“ S. A., Warszawa, ul. Belwederska 2.	Wody kwiatowe i kolońskie. Perfumy, mydła toaletowe, mydełka i pasta do zębów, oraz wszelkie artykuły kosmetyczne.
Dom Handlowy Władysław Glazer, Warszawa, Al. Jerozolimska 41. Przedstawicielstwa firm: Lenthéric S. A., Paris.	Wody kolońskie, perfumy, puder, pomadki do warg, kremy, róże oraz wszelkie artykuły kosmetyczne.
Pond's Extract Company, New York.	Kremy Cold i Vanishing.
Société des Prod. Botot, Paris.	Eliksir, mydełka i pasta do zębów.
Evan Williams Co. Ltd., London.	Shampooon i farby do włosów.
The J. B. Williams Company, Glastonbury.	Aqua Velva, krem i mydło do golenia.
Fornarina S. A., Warszawa.	Wody kolońskie i kwiatowe, mydła toaletowe i wszelkie artykuły kosmetyczne.
Etabl. Fournier-Ferrier S. A., Marseille.	Mydło marsylskie „Le Chat“.
Fabryka mydła i wyrobów kosmet. „LOTOS“, Warszawa, Żelazna 59.	Mydła toaletowe „Non plus ultra“, „Fleurs de Varsovie“, „Crep Satin“, „Deux fleurs“ i inne wykwinne wody kolońskie.
DEVA Sp. z o. o. Wytwarzania Kosmetyków, Warszawa, Złota 58 w lokalu Tow. Drogistów Polskich.	Kosmetyka twarzy: krem do zmywania cery suchej, płyn do gruntownego oczyszczania cery tłustej, mleko odżywcze. Preparaty przeciwzmarszczkowe. Róże w kremach (6 kolorów) i szminek do oczu. Płyn matujący i odświeżający po goleniu.
Lab. Chem. Farmaceutyczne, Mag. A. Bukowski succ., Warszawa, Marszałkowska 54.	Allol — płynny środek od potu. Elixir higieniczny do zębów. Asta — płyn po goleniu. Krem tłusty do twarzy nr. 4. Cold-Cream. Otrąbki do mycia twarzy. Quin — płyn przeciw wypadaniu włosów i łupieżowi. Sapon — lecznicze mydło dziegciowe do mycia włosów. Leśna kąpiel w gałkach i płynie.

CZŁONKOWIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU PERFUMERYJNEGO W POLSCE

Warszawa, Wierzbowa 11.

Dodatkowo uzupełniamy powyższy spis następującymi firmami, członkami Związku Przemysłu Perfumeryjnego w Polsce — (Warszawa, Wierzbowa 11).

Fabryka Mydeł i Perfum Warszawskie Laboratorium Chemiczne S. A. — Warszawa, Złota 61;

Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny, Fryderyk Puls S. A. — Warszawa, Wierzbowa 11;

Fabryka Mydeł Toalet. i Perfum „Fornarina“ Sp. Akc. — Warszawa, Belwederska 2;

Laboratorium Chem. Farmaceutyczne. Marian Malinowski — Warszawa, Chmielna 4;

Elida Sp. z o. o. — Warszawa, Nowy Zjazd 1;

Fabryka Perfumeryjna, Herman Lande „Georg Dralle“ — Warszawa, Nalewki 2a;

Tow. „Cazimi“ Fabryka Kosmetyków i Perfumerji — Warszawa, Długa 42;

Fabryka Perfumeryjna „Bruyère“, B. Tabakowski — Warszawa, Chłodna 43;

Tow. „Brocard & Cie, Fabryka Wyrobów Perfumeryjnych“ — Warszawa, Senatorska 36;

H. Lachs, właśc. Fabryki Perfum, Mydeł Toaletowych i Kosmet. „Iva“ — Warszawa, Burakowska 9;

Fabryka Perfumeryjna L. T. Piver — Warszawa, Al. Grójecka 77;

Laboratorium Leo H. i W. Scherer — Kraków, pl. Kossaka 7.

Zakłady chemiczne w Polsce

Nazwa firmy	Specjalność produkcyjne
(1) S. A. Eksploatacji Soli Potasowych, Lwów, Pl. Smolki 5.	Sole potasowe, kainit, langbeinit leczniczy do kapieli, sól jadalna.
(2) „Fosforyty Rachowskie“ Sp. z ogr. odp., Warszawa, Wilcza 5.	Eksploatacja fosforytów oraz ich mechaniczne i ręczne oczyszczanie, przesiewanie i przemielanie.
(3) Zakłady Solvay w Polsce, Towarzystwo z ograniczoną poręką, Warszawa, Czackiego 14.	Soda amonjakalna i krystaliczna; soda kaustyczna; chlorek wapniowy; portland-cement; sól jadalna, przemysłowa i bydłęca; węgiel kamienny.
(4) Związek Zawodowy „Przemysł Superfosfatowy“, Warszawa, Kredytowa 4.	Superfosfaty mineralne i kostne.
(5) Sp. Akc. Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej „Kliewski, Scholtze i S-ka“ Warszawa, Smolna 36.	Kwasy techniczne: siarkowy 85/66 Be, solny 19/21 Be, azotowy 36, 40, i 41 Be, octowy 60%, i 30%, mrówkowy 85%. Kwasy chemicznie czyste (purissimum) sulfur, muriatic, nitricum, Kwas siarkowy chemicznie czysty do akumulatorów 66 Be, 36 Be, 28 Be, 24 Be i 22 Be. Głazura biała do kafli piecowych. Superfosfat 16% i 18%. Olej turrecki, dział handlowy: chemikalja.
(6) Fabr. Przetw. Chem. „Rędziny“, Sp Akc., Rudniki-Rędziny.	Superfosfaty; kwas siarkowy; kwas solny; sól glauberska; siarczan glinu; alun; szkło wodne.
(7) Chemische Fabrik Milch A. G., Gdańsk, Krebsmarkt 4/8.	Superfosfaty: mineralne i amonowe; kwas siarkowy; fluorokrzemian sodowy.
(8) Fabryka Produktów Chemicznych „Liban“ Sp. Akc., Kraków Szpitalna 15.	Nawozy sztuczne jak: superfosfaty mineralne, kostne, amonowe, amonowo-potasowe.

Sprawa uzyskania uprawnień materjalisty

Ministerstwo Opieki Społecznej, Departament Służby Zdrowia rozesało do pp. wojewodów na terenie województw centralnych i wschodnich okólnik za signum Z. F. 47/17/2 z datą 6. 10. 32, według którego dyplomowani drogiści z b. zaboru pruskiego mogą uzyskać uprawnienie materjalisty. Według okólnika tego drogerzyści z b. zaboru pruskiego za przedłożeniem dyplomu szkół drogeryjnych, posiadający conajmniej pięć lat praktyki zawodowej, mogą być dopuszczeni do egzaminu celem uzyskania stopnia materjalisty. Kandydatów, odpowiadających warunkom, zwolni się ze składania egzaminu ze znajomości trucizn i surowców roślinnych, a podda się egzaminom jedynie ze znajomości przepisów, dotyczących obrotu środkami leczniczymi i truciznami na obszarze województw centralnych i wschodnich.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
(9) Państwowa Fabryka Związków Azotowych, Chorzów. Tel. Królewska Huta 770-775; Katowice 196-198.	Karbid; azotniak (cyjanamid wapnia); saletra „Nitrofos“, saletra wapniakowa, amon. wapniakowy, salmjak, azotan sodowy (syntetyczna saletra sodowa), tlen, woda amonjakalna 25 %, amonjak skroplony, kwas azotowy.
(10) Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach, Tarnów.	Siarczan amonowy, „Nitrofos“, chlor ciekły, chlorek wapna, chlorobenzen, kwas solny, soda kaustyczna.
(11) „Azot“ Sp. Akc., Jaworzno. Tel. 12.	Żelazocyjanki sodu, potasu i wapnia. Cyjanek sodowy, chlorek biela-cy (wapno chlorowane) potaż żrący i kalcynowany, cyjanowodór płynny do celów dezynfekcyjnych. Aparaty dezynsekcyjne. Błękity paryskie i Milori rozpuszczalne i nierozpuszczalne w wodzie. „Solnit“ — sól do konserwowania mięsa.
(12) Tow. Akc. „Elektryczność, Warsza-wa, Czackiego 18.	Karbid; chlorek biela-cy; soda gryząca; wę-gle do lamp łukowych i bateryj.
(13) Zakłady „Elektro“ w Łaziskach Gór-nych Sp. z o. odp., Łaziska-Górne. Tel. Mikołów 5.	Energia elektryczna; karbid; żelazokrzem 45 %, 75% i 90%; żelazo-linokrzem i inne stopy żelaza; „prasmała“.
(14) Sp. Akc. Fabr. Chem. „Radocha“ Warszawa, Sienkiewicza 2.	Chloran potasu; rze-dziankit (materiał wy-buchowy dla kopalń i kamieniołomów); alu-m chromowy; kwas wino-wy; farba rdzochronna elektrody magnetytowe.
(15) „Lignoza“ Sp. Akc., Katowice, Dwor-cowa 13.	Wszelkiego rodzaju materiały wybuchowe i środki zapalcze.
(16) „Oswag“ Sp. Akc., Mikołów. Tel. 55 15, 93.	Nawozy sztuczne i ma-terjały wybuchowe dla celów górniczych i leś-no-rolniczych. Lonty i kapiszony.
(17) Państwowa Wytwórnia Prochu i Ma-teriałów Kruszących, Zagożdżon (pow. Kozienicki). Tel. Zagożdżon 6.	Prochy i materiały wy-buchowe kruszące dla celów przemysłowych, saletrzano - amonowe, nitroglicerynowe, czar-ne.

W sprawie egzaminów dla drogistów w województwach centralnych i wschodnich oraz w Małopolsce

Egzaminy na drogistów (materiałistów) zwykle odbywają się w urzędach wojewódzkich w Wydziale Zdrowia.

Kandydaci winni złożyć następujące dokumenty: 1. podanie; 2. życiorys; 3. metrykę urodzenia; 4. dowód obywatelstwa; 5. świadectwo moralności; 6. świadectwo odbytej pięcioletniej praktyki; 7. dwie fotografie; 8. kwit na wniesioną do Kasy Skarbowej opłatę za egzamin w wysokości 32,— zł (słownie: trzydziestu dwóch zł) na dochód działu 1-go §, 14 budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej; 9. opłaty stemplowej na podaniu 10,— zł i za każdy załącznik 50 groszy.

Kandydaci, dopuszczeni do egzaminu, będą obo-biście o tem powiadomieni.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Państwowa Wytwórnia Prochu i Ma- teriałów Kruszących, Zagożdżon (pow. Kozienski). Tel. Zagożdżon 6.	Prochy myśliwskie: dymne i bezdymne. Prochy dla potrzeb wojskowych. Lonty de- tonujące. Kwaśny siar- czan sodu (bisulfat). Eter siarkowy. Kwas azotowy,
(18) Sp. Akc. Polskie Zakł. Chem. „Nitrat“ Warszawa, Mińska 25.	Dwu i trójnitrotoluen; kwas azotowy nieskon- centrowany.
(19) Belgijska Sp. Akc. Sochaczewskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, War- szawa, Mińska 25.	Spirytus rektyfikowa- ny; węgiel wywaro- wy; proch bezdymny.
(20) Zakł. Przemysłu Drzewnego „Wygo- da“ Spółka z ogr. odp., Warszawa, Chmielna 10.	Węgiel drzewny buko- wy retortowy; octan wapnia; spirytus drze- wny w różnych ga- tunkach; smoła drze- wna bukowa; pak drze- wny.
(21) Zakł. Chem. „Grodzińsk“ Sp. Akc., Warszawa, Chmielna 10.	Węgiel drzewny z drzew liściastych mie- szanych; smoła drzew- na; spirytus drzewny; oleje drzewne; octan wapnia. Aceton; cel- lon; rozpuszczalniki; formalina; chloroform; esencja octowa jadal- na; kwasy octowe róż- nych koncentracji; spi- rytus metylowy; oleje ketonowe; mieszanina denaturacyjna; octan sodu; octan glinu; oc- tan ołowiu; lep prze- ciwgasienicowy; kwas sólny zwykły i bezar- senowy; sól glauber- ska (siarczan sodu);
(22) Fabr. Chem. „Gzichów“ Sp. Akc., Warszawa, Chmielna 10.	Esencja octowa jadal- na, kwasy octowe róż- nych koncentracji; ba- lony szklane i flaszki.
(23) „Terebenthen“ Zjedn. Fabryki Ter- pentyny Puszczy Białowieskiej, B-cia Porowscy i P. Godlewski, Sp. Akc., Warszawa, Złota 62.	Terpentyna lecznicza i techniczna; smoła im- pregnacyjna sosnowa; smoły lekkie i ciężkie; paki: szewcki i kala- fonjowy; oleje żywicz- ne; pasta nieprzema- kalna do obuwia; ocet surowy drzewny; wę- giel sosnowy retorto- wy. Siatki plecione z drotu ocynkowanego, drot kolczasty, słupy cementowe, dębowe i sosnowe.

**piękne
zdrowe
zęby...**

**mydło
do zębów
i pasta
eliksirze**

CHERYS

11657

Cenniki i oferty wysyła
FABRYKA „CHERYS“, WARSZAWA, ŻELAZNA 54.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
(24) „Wanda“ Poturzyckie Zakłady Chemiczne Wł. hr. Dzieduszyckiego, Krystynopol. Tel. 3.	Kalafonja jasna; oleje żywiczne; kalafonja specjalna „Sigma“ oraz miękka do wyrobu mucholapek; terpentyna: balsamowa, biała, apteczna I, II oraz słomkowa III kl.; smar do pasów i olej wiertniczy.
(25) Towarzystwo Przetworów Drzewnych „Jarot“ Sp. z o. o., Warszawa, Czackiego 6.	Kalafonja i terpentyna.
(26) Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych, Sp. Akc. Fabr. Terpentyny i Kalafonji, Warszawa, Wąrecka 15.	Kalafonja, terpentyna.
(27) Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Sp. Akc., Warszawa, Wilcza 9a.	Przędza jedwabiu sztucznego systemem kolodjonowym i wiskozowym pojedyncza i łączona; słomka i włosie szt. jedw.; wełna wiskozowa; siarka w blokach i laskach; nitroceluloza.
(28) Związek Gospodarczy Gazowni i Zakł. Wodociągowych w Państwie Polskim, Warszawa, Koszykowa 29.	Organizacja zawodowa dla obrony interesów przemysłu gazowniczego, oraz interesów zakład. wodociągowych i kanalizacyjnych.
(29) Związek Koksowni, Sp. z ogr. odp., Katowice, ul. Powstańców 49.	Smola kamiennie-węglowa, destylowana i preparowana, smoła do budowy dróg; pak i lepnik; oleje smołowe (impregnacyjne, kreozotowy, karbolineum, opałowy, tłuszczowy i t. d.); naftalen surowy, prasowany, czysty, sublimowany w łuskach, krystaliczny w kulkach, tabletkach i t. p.; kwasy karbolowe: krezole i fenol; zasady pirydynowe, antracen, kumaron; benzen; toluen; ksylen; smary emulsyjne, kwas benzoesowy; kwas węglowy; siarczan amonu. Tektury smołowe wszelkich gatunków; papa izolacyjna. Nasycanie podkładów kolejowych

Cenniki i oferty wysyła
FABRYKA „CHERYS“, WARSZAWA, ŻELAZNA 54.

Nazwa firmy	Specjalności produkcyjne
(30) „Przemysł Chemiczny „Boruta“, Sp. Akc., Warszawa, Wilcza 19a.	Barwniki: bezpośrednie, siarkowe, kwasowe, kwasowo-chromowe, zaprawowe, zasadowe, nigrozyny i t. d. Produkty i półprodukty syntetyczno - organiczne: do wyrobu barwników, górniczych materiałów kruszących, impregnacji drzewa i t. d. Kwasy i sole techniczne: oleum 65%, azotowy 48° i 40° BÉ, kwaśny siarczyn sodowy (bisulfit), kwaśny siarczan sodowy (bisulfat), chlorek cynku i inne. Insektycydy: siarczan miedzi, arsenoberutol, zieleń paryska, chloropikryna i t. d.
(31) Pabjanickie Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Chemicznego, Pabjanice, Piłsudskiego 5.	Barwniki: anilinowe, naftalenowe, siarkowe, kadziowe, chromowe, bezpośrednie, kwasowe, zasadowe i t. d. dla wszystkich gałęzi przemysłu włókienniczego, dla sztucznego i naturalnego jedwabiu, skóry, papieru, słomy, tłuszczów, mydła, atramentów i t. d. Siarczek sodu; kwaśny siarczyn sodu; (bisulfit); kwas mrówkowy; tiosiarczan sodu; bursolina do skór; oleje siarkowe dla przemysłu włókienniczego, „Rapidiza“ środek apreturowy, utrwalcze dla celów fotograficznych. Preparaty farmaceutyczne ogólnie-handlowe i specjalne marki „Ciba“.
(32) „Wola Krzysztoporska“ Fabryka Chemiczna, Wola Krzysztoporska. Tel. Piotrków 165.	Barwniki organiczne na bawełnę, wełnę, półwełnę, jedwab, skórę; produkty chemiczne.
(33) Warszawskie Tow. „Motor“ Sp. Akc. Zakł. Farmaceutyczne i Fabryka Wód Mineralnych Sztucznych, Warszawa, Marszałkowska 23.	Preparaty farmaceutyczne i galencje, piasty smarowane; mydła lecznicze; specyfiki lecznicze; odczynniki do analizy; kw. salicyl. i jego pochodne; sole srebra i żelaza; Creosapol (kreolina), Sapocresol (Lyso)

**Mydło do prania
Świece domowe
Świece kościelne**

11664

**Świece nagrobkowe
Świece choinkowe**

oraz **Knotki oliwne**

poleca:

**Fabryka Świec i mydła „POLO“
Warszawa, ul. Czerniakowska 203.**

ŻĄDAJCIE CENNIKI I PROSPEKTY.

Nazwa firmy	Specjalności produkcyjne
(34) Przemysł.-Handl. Zakłady Chem. „Ludwik Spiess i Syn“, Sp. Akc., Warszawa, Daniłowiczowska 16. Składnica fabryczna Poznań, Ale- je Marcinkowskiego 26.	Chemikalje i przetwo- ry farmaceutyczne.
(35) T-wo Przemysłu Chem. Farmaceu- tyczn. dawniej „Magister Kławe“ Sp. Akc., Warszawa, Karolkowa nr. 22/24.	Środki lecznicze.
(36) Chemiczno-Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe „Tow. Akc. Fr. Kar- piński w Warszawie“, Warszawa, Wolność 9.	Produkty chemiczno- farmaceutyczne i kos- metyczne, wody mine- ralne sztuczne i napo- je chłodzące.
(37) Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna R. Barcikowski. Sp. Akc., Poznań, Składowa 13-18.	Preparaty farmaceuty- czno-lecznicze — ta- bletki, drażetki; prepa- raty galenowe i spe- cyfiki. Pochodne kwa- su salicylowego, prepa- raty jodowe, żelazo- we, arsenowe. Sole bu- rzące, mineralne, sole i inne związki do ką- pieli. Wyciągi lecn- nicze, wyroby ziołowe, środki dezynfekcyjne. Proszki i pasty do zębów, pudry dla dzie- ci, kremy i pomady, wody kolońskie, piguł- ki i pastylki różne.
(38) Jen Gessner, Laboratorium Chemicz- no-Farmaceutyczne, Warszawa, Al. Jerozolimskie 11.	Preparaty farmaceuty- czne.
(39) Fabr. Chem. „Ege“ B. Soborski i S-ka, Sp. z ogr. odp., Warszawa, Bura- kowska 15.	Wyroby farmaceuty- czne, chemiczne i kos- metyczne.
(40) Adolf Gąsecki i S-owie Mokotowska Fabr. Chem., Warszawa, Leszno 41.	Wyroby chemiczno- farmaceutyczne.
(41) „Akwawit“ Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chem. Sp. Akc., Poznań, Cieszkowskiego 5	Eter siarkowy: prze- mysłowy, apteczny, absolutny; alkohole tłuszczowe: alkohol amylowy, izobutyłowy, propylowy; chloroform do celów przemysłow.; chlorobenzen, para- i orto- dwuchlorobenzen;

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA“

właśc. Artur Gustowski, Poznań, Wielka 10

poleca następujące książki fachowe:

Słowniczek Ludowych i Naukowych nazw leków, surowców i przetworów chemicznych (Zdzisław Zawalkiewicz)	2,— zł
Chemikalja techniczne w przemyśle i handlu (Inż. Jerzy Pfanhauser i Mag. Farm. Zygm. Philipp)	
w oprawie	15,— „
brozur.	12,— „
Podręcznik dla szkół drogeryjnych J. Duczmala	10,— „
Rośliny Lecznicze w Polsce	2,— „
Informator Praktyczny, ułożył Jan Stypczyński	5,— „

Książki wysyłamy tylko po poprzedniem nadesłaniu go-
tówki. Na poleconą wysyłkę należy dołączyć 1.30—2.00 zł.

Nazwa firmy	Specjalności produkcyjne
„Akwawit“ Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chem. Sp. Akc., Poznań Cieszkowskiego 5.	aldehyd i kwas benzoowy; ług sodowy 38/40° Bé; kwas solny 19/21° Bé. Estrы, eter octowy, eter mrówkowy, octan amyłowy; kolodjum różnoprocentowe; lakiery nitrocelulozowe „Awit“ bezbarwne przezroczyste do drewna i metali; barwne przezroczyste, barwne kryjące; rozpuszczalniki do lakierów błonnikowych.
(42) Domagalski i S-ka, Poznań, Św. Marcina 34.	Olejki eteryczne, esencje owocowe, eterы i estrы; syropy owocowe. Pastylki do sztucznych wód mineralnych, barwniki roślinne, karamel i t. p.
(43) Przemysł Chemiczno-Kosmetyczny. Odol. Cie. S. A., Lwów, Szwedzka 3.	„Odol“ woda do ust; „Odol“ pasta do zębów; „Pixavon“, płynne mydło do włosów; „Ix“ woda do utrwalania ondulacji; „Forman“ wata przeciw katarowi; „Ray“ mydła toaletowe i różne inne artykuły kosmetyczne.
(44) Fabr. Chem. K. Zawadzki i S-ka Warszawa, Warszawa, Rejtana 3.	Rafinowanie metali szlachetnych. Metale szlachetne: platyna, złoto, srebro oraz ich sole.
(45) Związek Przemysłu Perfumeryjnego w Polsce, Warszawa, Wierzbowa 11.	Organizacja zawodowa dla obrony interesów przemysłu perfumeryjnego.
(46) Sekcja Przemysłu Perfumeryjno-Kosmetycznego przy Związku Przemysłowców w Krakowie, Kraków, ul. Szpitalna 15.	Organizacja zawodowa dla obrony interesów przemysłu perfumeryjnego.
(47) Zakł. Chem. „Kutno“, Sp. Akc., Warszawa, Profesorska 6.	Alkohol absolutny.
(48) Tow. Zakł. Chem. „Strem“, S. A., Warszawa, Mazowiecka 7.	Klej kostny; klej skórny; tłuszcz kostny; tłuszcz skórny; mąka kostna; oleina; stearyna; gliceryna farmaceutyczna, dynamitowa i techniczna; gudron stearynowy; żelatyna techniczna; superfosfaty mineralne i kostne.

Firmom, które mają zapotrzebowanie

na druki handlowe, polecamy nasze usługi

WYKONUJEMY

wszelkie druki kuu-
pieckie: listowniki,
rachunki, koperty,
cenniki, oferty,
ulotki i t. d. —

DOSTARCZAMY

etykiet tłoczonych
jedno i dwukoloro-
wych, wszelkiego
rodzaju klisz etc.

Prosimy zażądać oferty

Drukarnia Nakładowa „KUPCA“

POZNAŃ, UL. WIELKA 10 —

właściciel
ARTUR GUSTOWSKI
TELEFON 13-75

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
(49) Akc. Tow. Kurlandzkiej Olejarni, Wilno, Słowackiego 14.	Olej lniany i pokost; makuchy lniane.
(50) Przetwórnia Olejów Roślinnych Sp. Akc., Radom, Tel. 16.	Pokost lniany „Factor“; olej rycynowy; śrut pastewne i nawozowe; farby olejne, lakiery; emalie olejne i nitrocelulozowe.
(51) Sp. Akc. Fabr. Tłuszczów i Olejów Rośl. „J. D. Potoka Synowie“, Będzin, Małobądz. Tel. Będzin 90.	Olej rycynowy medyczny i techniczny; tłuszcze i oleje: kokosowy, palmkernowy, lniany i rzepakowy, — rafinowane i techniczne; tłuszcz jadalny „Potokol“; masło roślinne (margaryna) „Potokana“ i „Botana“ oliwy jadalne rafinowane; makuchy odolejone — jako pasza dla bydła; śrut rycynonowy — jako nawóz sztuczny.
(52) Danziger Oelwerke G. m. b. H., Gdańsk, Mattenbuden 3/5.	Wytłocznia olejów roślinnych.
(53) Olejarnia Jerzego Pimonowa, Wilno, Rossa 6.	Olej lniany, makuchy, pokost.
(54) Przemysł Tłuszczowy „Schicht“ Sp. Akc. (dawniej „Saturnia“). Warszawa, Nowy-Zjazd 1.	Mydła wszelkich gatunków, proszki do prania; margaryna, wszelkie tłuszcze i oleje jadalne, gliceryna, wyroby toaletowe, kosmetyki i pachnidła, wszelkie artykuły tłuszczowe.
(55) Pierwsza Polska Rafinerja Olejów Jadalnych i Fabryka Tłuszczów Roślinnych Paweł Hoffman i S-ka, Bielsko. Tel. 20-52.	Margaryna; rafinerja olejów.
(56) „Menor“ Pierwsza Lwowska Rafinerja Olejów i Tłuszczów Jadalnych, Sp. z o. o., Lwów, Żółkiewska 110.	Roślinne oleje jadalne.
(57) Degner & Ilgner, G. m. b. H., Gdańsk, Engl. Damm 1.	Margaryna i inne tłuszcze jadalne.
(58) Allgemeine Blechemballagen & Conservenfabriken „Couronne“ A. G. Oelraffinerieabteilung. Przedstawicielstwo w Warszawie: Dom Handlowo-Komisowy „Sair“ Sp. z o. o., Plac Żelaznej Bramy 2.	Rafinerja tłuszczów i olejów roślinnych.

Polski Manual Farmaceutyczny

opracowany przez Jana Podolskiego i Marjana Rostalskiego

Warszawa — 1932

Str. 10 nrb. + XXXVIII + 456

Cena zł 33,—

Zawiera trzy części: farmaceutyczną, weterynaryjną i techniczną. Część techniczna składa się z kilkunastu działów a mianowicie: Zwalczanie szkodników. Atramenty i t. p. Kleje, laki, kity. Kosmetyki. Pizyprawy, spirytualja, odżywki i t. p. Kąpiele i t. p. fotograficzne. Farby, lakiery, pokrywanie metalami i t. d. Zabezpieczanie i przechowywanie, czyszczenie, odświeżanie. Pirotechnika. Odczynniki do badań diagnostycznych. Różne.

Poleca i dostarcza za poprzedniem nadesłaniem gotówki

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA“

właśc. Artur Gustowski, Poznań, Wielka 10.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
(59) Unida-Ooelwerke G. m. b. H. , Gdańsk-Schellmühl, Broschkischerweg 18 a. Przedstawicielstwo warszawskie: „Atol”, Biuro Agent. Sp. z o. odp., Nowy Zjazd 1.	Rafinerja tłuszczów i olejów roślinnych.
(60) Tiegenhöfer Oehlmühle Aktiengesellschaft , Tiegenhof. Tel. 16.	Ekstrakcja nasion olej- stych. Rafinacja olejów jadalnych.
(61) „ Amada ” Tow. Akc. dla Fabrykacji Tłuszczów Jadalnych , Gdańsk — Schellmühl, Broschkischerweg 18.	Margaryna i tłuszcze jadalne.
(62) Fabr. Masła Roślinnego „Damara” Sp. z ogr. odp., Warszawa, Nowolipie nr. 80.	Margaryna i tłuszcze jadalne.
(63) „ Domag ” Danziger Oel. Margarine & Speisefett-Fabriken Aktien Ges., Gdańsk-Oliwa, Danzigerstr. 17-18.	Rafinacja olejów. Mar- garyna, sztuczne tłuszc- ze jadalne.
(64) „ Oleo ” Oel- und Fettfabrik A. G., Gdańsk-Schellmühl, Wiesendamm 6.	Rafinacja olejów i tłus- zczów dla celów ja- dalnych. Fabrykacja tłuszczów dla celów ja- dalnych.
(65) Związek Polsko-Gdańskich Rafineryj Olejów Jadalnych , Warszawa, No- wy-Zjazd 1.	Rafinowane przez członków Związku ole- je: soya i arachidowy.
(66) Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „ Blask ” Tow. Akc., Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.	Mydła toaletowe, lecz- nicze, rdzenne, szare, techniczne, proszki my- dlane, gliceryna techni- czna; pokosty; farby olejne; lakiery wszel- kiego rodzaju; kity; bejce orzechowe; środ- ki dezynfekcyjne; sani- zol i kreolina; ogień sztuczne.
(67) „ Atra ” Przemysł chemiczny S. A., Toruń, Chrobrego 41.	Mydła domowe i tech- niczne farby i pokosty graficzne, farby do ta- pet i papierów koloro- wych, farby suche ma- larskie.
(68) Sp. Akc. Chemiczna Fabr. Dr. Rat- tner , Warszawa, Emilji Plater 10.	Farby dla przemysłu graficznego, tapetowe- go, blaszanego etc. su- che oraz tarte na po- kości; laki pigmento- we; pokosty dla celów graf.; masa walcowa; pasty dla celów graf.
(69) Zakłady Przemysłowo-Chemiczne W. Karpiński & W. Leppert , Warsza- wa, Al. Jerozolimskie 30.	Lakiery powozowe i samochodowe, malar- skie, dekoracyjne,

„Praktyczny Podręcznik Laboratoryjny”

w dwóch częściach, 270 stron druku.

M-ra Fr. Bytomskiego

Dział farmaceutyczny traktuje przepisy wytwarzania
środków leczniczych, dział drogowy i zał — środków
kosmetycznych, płynów do fotografii, win, likierów etc.;
w końcu — Formulae Magistrales Berolinenses.

W braku farmakopei polskiej, podręcznik ten niezbęd-
ny dla każdego fachowca.

CENA ZA EGZEMPLARZ ZŁ 6,25 WRAZ Z PRZESYŁKĄ.

Wysyła się książki jedynie za poprzedniemi nadesłaniami
gotówki

Zamówienia należy skierowywać pod adresem:

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA”

właśc. Artur Gustowski, Poznań, Wielka 10.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Zakłady Przemysłowo-Chemiczne W. Karpiński & W. Leppert, Warszawa, Al. Jerozolimskie 30.	techniczne izolacyjne, asfaltowe, emalje. Lustroliny i Autolustroliny, farby olejne, ochronne przeciw rdzy. Lakiery nitrocelulozowe, spirytusowe, kity, szpachlówki i pokosty.
(70)	
Fabryka Lakierów i Farb Tow. „Nobiles” Kochanowicz, Sachnowski & Co., Sp. Akc., Warszawa, Emilji Plater 5.	Lakiery powozowe, wagonowe, do samochodów i samolotów; lakiery malarskie, dekoracyjne, do celów technicznych, izolacyjne, emalje, emaloidy do samochodów.
(71)	
Fabryka Lakierów Angielskich i Emalii Kolorowych J. Czechowicz i K. Pajewski, Warszawa, Trębacka 13.	Olejne lakiery powozowe, techniczne, malarskie, emalje Vitolin w różnych kolorach, farby olejne i t. p. Nitrocelulozowe lakiery przezroczyste w różnych kolorach. Pokosty malarskie i litograficzne.
(72)	
Fabryka Lakierów i Emalii S. I. Król, Warszawa, Grzybowska 61.	Lakiery olejne, spirytusowe; farby olejne.
(73)	
Fabryka Farb i Lakierów „J. A. Krausse”, Warszawa, Bonifraterska 9.	Farby i lakiery olejne, lakiery spirytusowe, artykuły do obuwia i skór, zaprawy do podłóg, lak, pomadki do metali.
(74)	
Fabryka Przetworów Chemicznych Henryka Blumenfelda, Lwów, Jakóba Hermana 31.	Lakiery, farby suche, pokostowe, emalje, lakiery nitrocelulozowe „Presto” wytłocznia oleju lnianego, fabryka kitu i wyrobów kredowych.
(75)	
Polska Fabryka Farb i Lakierów. Edward Lutz Sp. z ogr. odp., Kraków, XXII. Kalwaryjska 66.	Lakiery: olejne, spirytusowe, zaponowe, celulozowe, asfaltowe; farby olejne, ochronne przeciwko rdzy, glazury oraz środki dezynfekcyjne.
(76)	
„Zabłocie” Zakłady Chemiczne S. A., Żywiec. Tel. 10.	Farby, lakiery, preparaty słodowe.
(77)	
„Jega” Górnośląska Fabryka Lakierów i Farb, Sp. z ogr. odp., Królewska Huta, Hajducka 55/57.	Lakiery emaljowe, podłogowe, bursztynowe, powozowe, olejne szybko-schnące, izolacyjne, spirytusowe, nitro- i acetylo-celulozowe, zaponowe.

DYPLOMY

w artystycznym wykonaniu ręcznym

Drukarnia Nakładowa „KUPCA”

właściciel
Artur Gustowski

Poznań, ulica Wielka 10

na wszelkie okoliczności szczególnie dla zasłużonych kupców, własnej oryginalnej kompozycji, w artystycznym wykonaniu dostarcza po cenach bardzo przystępnych

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
(88) Zakłady Bieli Cynkowej i Przetwo- rów Chemicz. „Huta Feniks“, Sp. Akc., Będzin. Tel. 119.	Biel cynkowa.
(89) Fabryka Bieli Cynkowej i Huta Cyn- kowa „Leontyna“ B. i J. Inwald Będzin, Kościuszki 42.	Biel cynkowa.
(90) Fabryka Farb Mineralnych i Chemi- cznych, Bracia Inwald i A. Sercarz, Będzin, Kościuszki 32.	Farby mineralne: ugary, czerwienie, czernie, czerwienie i zielenie wapniowe, zielenie chromowe, żółcienie, czerwienie cynobrowe, minie techniczne i t. p.
(91) Częstochowska Fabryka Farb „Zawo- dzie“, Częstochowa. Strażacka 13	Farby suche malarskie: zielenie chromowe i wapniowe, czerwienie, cynobry, bejca maho- niowa i orzechowa, żół- cienie chromowe, far- by tapetowe, klej ro- ślinny i t. d.
(92) „Iskra i Karmański“ Fabr. Farb i Przyborów Malarskich, Kraków, Łobzowska 8.	Farby artystyczne, a- tramenty, laki do pie- czętowania, taśmy i kalki do maszyn pisa- jących, kalka do ołówka. Różne przybory malar- skie i rysunkowe.
(93) M. Leszczyński i S-ka, Fabryka Che- miczna, Sp. Akc., Warszawa, Ogro- dowa 32.	Atramenty, tusze, laki, gumy, kleje biurowe, artykuły do sklejanie, poduszki do stempli, szapirografy, farby do powielania do aparatów „Roneo“ etc., masa walcowa, taśmy do ma- szyn piszących zwy- czajne i kopjowe, farby akwarelowe i olejne, farby artystyczne dla szkół i dzieci, płyny malarskie.
(94) Tow. Akc. Fabr. Obić Papierowych i Papierów Kolorowych „J. Frana- szek“, Warszawa, Wolska 41.	Obicia papierowe (ta- pety), papiery barwio- ne oraz bibułki barwio- ne.
(95) Tow. Akc. Zakładów Chemicznych w Częstochowie, Warszawa. Piękna nr. 30.	Azotany baru i ołowiu, alun chromowy, boraks, chlorek baru, eter siar- kowy, emetyk, kwas borny, kwas fluorowo- dowy, siarczan mie- dzy, siarczan cynku, so- le chromowe.

PROJEKTUJEMY — WYKONUJEMY

*katalogi, kalendarze, okładki, opakowania, marki fa-
bryczne i towarowe, etykiety, ogłoszenia, nagłówki, dy-
plomy, reklamy do kin, klisze do druku jedno- i dwu-
barwne.*

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA“

właśc. Artur Gustowski

Poznań, Wielka 10.

Telefon 13-75.

N a z w a f i r m y	Specjalności produkcyjne
Tow. Akc. Zakładów Chemicznych w Częstochowie, Warszawa, Pięk- na nr. 30.	sole cynowe, sole fluo- rowe, szpaty mielone amnesia carb., nadbo- ran sodu, tlenki metali tania.
(96)	
Zakłady Przemysłowo - Chemiczne, Stanisław Kwinto i Synowie, To- ruń, ul. Żółkiewskiego 14. Przedst. w Warszawie, Dom Bankowy, Stanisław Kwinto, Marszałkow- ska nr. 121.	Kapsle butelkowe wis- kozowe, błonki wisko- zowe.
(97)	
Polska Fabryka Ekstraktów Garbar- skich, Sp. Akc. Warszawa, Smo- cza 43.	Ekstrakty garbarskie roślinne i syntetyczne
(98)	
Fabryka Płyt, Papierów i Chemikali Fotograficznych „Alfa“, Byd- goszcz, Warszawa, Składnica Fa- bryczna K. Zawadzki i S-ka, Ziel- na 15.	Płyty fotograficzne, pa- piery fotograficzne, chemikalia fotograficz- ne dozowane.
(99)	
Sp. Akc. „Cerata“, Warszawa, Dłu- ga 21.	Cerata — wyrób na tkaninie bawełnianej; imitacja linoleum na tkaninie jutowej i cera- toleum na tekturze im- pregnowanej.
(100)	
Fabr. Ceraty i Sztucznej Skóry B-cia Ruziewicz i M. Krywicki, Warszawa, Czerniakowska 84.	Cerata; sztuczna skóra (dermatoid); linoleum (imitacja).
(101)	
Fabryka Waty Hygroskopijnej „Al- ba“ Sp. Akc., Warszawa, Kró'ew- ska 23.	Wata hygroskopijna.
(102)	
Zakłady Przemysłu Opatrunkowego „Wata“ Sp. Akc., Warszawa, Kró- lewska 23.	Wata hygroskopijna do celów leczniczych.
(103)	
„Polfa“ Spółka Akcyjna Przetworów Chemicznych i Farmaceutycznych, Czechowice pod Bielskiem. Tel. 1223.	Fabryka medycznych środków opatrunko- wych.
(104)	
Zjednoczone Fabryki Kwasu Węglo- wego Sp. z o. o., Katowice, Ko- chanowskiego 12a.	Kwas węglowy.
(105)	
Zakłady Chemiczne w Winnicy, Sp. Akc., Winnica, poczta Henryków.	Syntetyczne barwniki organiczne.
(106)	
Zjednoczenie Sprzedaży Kwasu Siar- kowego, Sp. z ogr. odp., Katowice, Marjacka 11.	Kwas siarkowy.
(107)	
Eryk A. Kołontay, fabryka chemicz- na, Katowice-Brynów, Brynow- ska 27.	mydło wszelkiego ro- dzaju do prania, proszki do prania, wyroby toa- letowe, szkło wodne płynne.
(108)	
Fabr. Bieli Cynkowej B-ci Löbbecke, Niedzieliska, poczta Szczakowa.	biel cynkowa.

WYRÓB KRAJOWY REG. NR. 1630

„GERMATOL“

DR. MED. J. DOBRZAŃSKIEGO

LECZY: reumatyzm, artretyzm, neuralgię, lumbago,
ischias, zapalenie nerwów i t. p.

GOI ODKAŻA: róże, czyraki, wrzody, rany, egzemy,
świąd, oparzenia i inne schorzenia skóry.

PODWÓJNE DZIAŁANIE:

PRZECIWBÓŁOWE i ODKAŻAJĄCE

Lab. Chem. Farm. „ŻERMATOL“

Sp. z o. o.

WARSZAWA, Al. Jerozolimskie 24 — Tel. 225-33

11615

Tuby

Korki natryskowe

„TUBKOR”

**Biuro Sprzedaży Fabryk Tub Metalowych
— i Korków Natryskowych w Polsce —**

WARSZAWA

UL. DŁUGA 48 - Tel. 11-82-95, 11-72-14

**Wyłączna sprzedaż:
tub metalowych i korków natryskowych
produkcji fabryk:**

**Pierwsza Krajowa Fabryka Tubek Metalowych
„STANIOLA” Sp. Akc., Warszawa 11648**

**Śląska Fabryka WYROBÓW Metalowych
„MEWA” Leopold Serog, Bielsko**

**Mieczysław Zbójewski
Fabryka Blachy Białej i WYROBÓW Blaszanych
„BLACHA”, Warszawa**

**„STANNUM” Fabryka Tub i WYROBÓW Metalowych
Sp. z o. o., Warszawa**

Tuby metalowe

**wszelkich wymiarów i odmian dla celów kosmetycznych,
farmaceutycznych, technicznych oraz spożywczych**

Korki natryskowe

do wody kolońskiej, kwiatowej, śmigusówek i t. p.

Na żądanie przedstawimy artystycznie wykonane projekty

Korki natryskowe

Tuby

HURTOWNIA GĄBEK FR. ŠABLÍK

VELKÉ MEZIRČÍ

MORAVA Č. S. R.

WIEN (Wiedeń) V., Wehrgasse 26

ZAŁOŻONA W ROKU 1897

ADRES TELEGR.: ŠABLÍK, VELKÉ MEZIRČÍ

**Największy i najbogatszy skład
wszelkich rodzajów i gatunków**

**GĄBEK MORSKICH
z mórz śródziemnych**

**i zachodnio-Indyjskich, w najlepszym wy-
borze gąbek oryginalnych naturalnych,
naturalnych czyszczonych i bielonych.**

**Gąbki wszelkich gatunków, jakości i pochodzenia do
wyboru zgodnie z wymogami, dla każdego przemysłu
i zapotrzebowania.**

**SKŁAD HURTOWY SKÓREK SARNICH -
CHAMOIS I JAPÓŃSKICH LOOFAN.**

Własne bielarnie i zakłady do przeróbki surowców.

11621

Najważniejsze wiadomości o Polsce

GRANICE RZECZYPOSPOLITEJ.

Odcinek	Długość km	% całości
Wybrzeże	140	2,5
Granica lądowa:		
z Niemcami	1 912	34,5
z Czechosłowacją	984	17,8
z Rumunją	349	6,3
z Z. S. R. R.	1 412	25,5
z Łotwą	109	2,0
z Litwą	507	9,2
z W. M. Gdańskiem	121	2,2
Całość	5 534	100,0

Gdy na 1 km. granicy lądowej przypada tylko 70,2 km² obszaru, na 1 km. granicy morskiej przypada aż 2774,2 km² powierzchni.

ROZCIĄGŁOŚĆ OBSZARU POLSKI.

z południa na północ: 8°07', co odpowiada 903 km.

z zachodu na wschód: 12°35', co odpowiada 864 km. (liczone na równoleżniku 52°).

BARWY I GODŁO.

Barwy narodowe polskie są: dwa pasy równoległe podłużne, z których górny biały, dolny czerwony. Flaga narodowa ma stosunek długości do szerokości 8:5.

Flaga Prezydenta: czerwona ze srebrnym orłem pośrodku.

Flaga handlowa oraz przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych — jak narodowa, ale na środku białego pola czerwona tarcza ze srebrnym orłem. Flaga wojenna jak handlowa, ale długość do szerokości 10¼:5 i wycięta w ząb.

Godło Polski uchwałą Sejmu z dnia 1. 8. 1919 r. jest w polu czerwonym orzeł srebrny z głową zwróconą w prawo, ze skrzydłami wzniesionymi do góry, z dziobem, szponami i koroną złotymi.

POLSKA — W OBCYCH JĘZYKACH.

Polonia — po łacinie, włosku, hiszpańsku, portugalsku; Poland — po angielsku; Pologne — po francusku; Polen — po niemiecku; Polska — po rosyjsku; Lenkija — po litewsku; Lengyel Orszagh — po węgiersku; Polsko — po czesku; Polska — po serbsku; Lechistan — po turecku; Porando — po japońsku; Polija — po łotewsku.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY W DN. 1. IV. 1931 r.

województw 16, powiatów 283, miast 634, gmin i obszarów dworskich 14.747.

Województwa	Powiatów	Miast	Gmin i obszar dworsk.
Białostockie	14	49	179
Kieleckie	19	40	312
Krakowskie	23	53	1 870
Lubelskie	20	33	277
Lwowskie	29	60	2 186
Łódzkie	14	46	232
Nowogródzkie	8	10	87
Poleskie	9	14	83
Pomorskie	20	34	2 010
Poznańskie	38	118	4 615
Stanisławowskie	14	29	901
Śląskie	11	17	400
Tarnopolskie	17	35	1 091
M. st. Warszawa	4	1	—
Warszawskie	23	59	301
Wileńskie	9	15	97
Wołyńskie	11	22	106

Najlepszy w świecie środek do czyszczenia
metali, szyb, luster, szkła i marmurów

Polecamy również naszą:

woskowo-terpentynową pastę do obuwia

„SIDOL” i „LODIX”

woskowo-terpentynową zaprawę do podłóg

„SIDOL” i „SIGELLA”

oraz proszek do szorowania

„SIRAX”

! Wszędzie do nabycia !

11647

ASMIDAR

SP. Z O. O.

Warszawa, Grzybowska 88

BIURA i LABORATORJUM:
WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88

Poleca powszechnie znane preparaty i chemi-
kalje firm:

Amido - Lille

P. Astier - Paris

Bottu - Paris

Byla - Paris

Clin-Comar & Cie - Paris

Dr. Debat - Paris

Dr. H. Ferre & Cie - Paris

Fosfatyna Faliera

Lecoq & Ferrande - Levalois

Licardy - Paris

Midy Freres - Paris

11418

Panbiline - Annonay

R. Rigollot & Cie - Paris

F. Roques - Paris

Dr. Roussel - Paris

Sossler & Dorat - Paris

CENNIKI NA ŻĄDANIE!

Zajmujemy 10-te miejsce w świecie co do liczby mieszkańców — po Chinach (457,8 milj.), Rosji sow. (1407 milj.), Stanach Zjednoczonych (124,8 milj.), Niemczech (64,9 milj.), Japonji (62,1 milj.), Anglii z pn. Irlandją (45,4 milj.), Italji (41,5 milj.), Francji (41,1 milj.) oraz Brazylii (39,1 milj.).

Pod względem obszaru państwa zajmuje Polska 14-te miejsce w świecie, a 5-te w Europie.

OBSZAR I ZALUDNIENIE WOJEWÓDZTW.

Województwa	Obszar w km ²	Ilość ludności w tys.	Starostwa czyli powiaty
M. st. Warszawa . . .	121	1 200	4
Woj. Lwowskie . . .	27 024	2 918	28
„ Kieleckie . . .	25 736	2 537	19
„ Łódzkie . . .	19 034	2 388	14
„ Warszawskie . . .	29 731	2 290	23
„ Lubelskie . . .	31 160	2 264	20
„ Poznańskie . . .	26 603	2 152	38
„ Krakowskie . . .	17 448	2 067	23
„ Wołyńskie . . .	30 494	1 609	11
„ Tarnopolskie . . .	16 240	1 606	17
„ Stanisławowskie . . .	18 368	1 524	15
„ Białostockie . . .	32 038	1 477	14
„ Nowogrodzkie . . .	23 046	1 317	8
„ Śląskie . . .	4 234	1 271	11
„ Wileńskie . . .	26 409	1 096	9
„ Pomorskie . . .	16 386	1 090	20
„ Poleskie . . .	42 278	1 022	9

Ogólna liczba ludności Polski per 1. 1. 1931 wynosiła wedle obliczeń i szacunków Głównego Urzędu Statystycznego R. P., 31,1 milionów. Na 1 kilometrze kwadratowym zamieszkiwało przeciętnie 80 mieszkańców — podczas gdy według spisu ludności z 30. 9. 1921 tylko 70-ciu. Odsetek ludności wiejskiej wynosił wtedy (1921) 74 proc.

JAK LICZNA JEST EMIGRACJA Z POLSKI?

Rok 1930:

Do państw Europy emigrowało łącznie 218,4 tysięcy
Do państw zamorskich emigrowało 46,5 „

Rok 1929:

Do państw Europy emigrowało . . . 179,132 „
Do państw Europy emigrowało . . . 65,310 „

LUDNOŚĆ 11-TU MIAST W LATACH 1921 i 1931.

	1931	1921
Warszawa	1 178 211	936 713
Łódź	605 287	451 974
Lwów	316 177	245 152
Poznań	246 574	184 758
Kraków	221 260	183 706
Wilno	197 049	128 954
Katowice	127 841	—
Częstochowa	117 692	88 894
Bydgoszcz	117 519	87 643
Lublin	112 522	94 543
Sosnowiec	109 454	86 496

STATYSTYKA.

Ludność miast wynosi 27,2% ludności całego Państwa, podczas gdy w r. 1921 wynosiła 24,6% ludności.

MAJĄTEK I DŁUGI PAŃSTWA.

Według obliczeń p. inż. Stanisława Kruszewskiego, wartość surowa całego majątku Państwa Polskiego wynosiła w dniu 1 stycznia 1927 sumę 16 miliardów 401 milionów 578 tysięcy złotych.

Wartość czysta majątku Państwa Polskiego t. j. po potrąceniu długów zagranicznych w sumie 3 miliardów 206 milionów 583 tysięcy, oraz długów państwowych wewnętrznych 577 milionów 590 tysięcy wynosiła 1. 1. 1927 12 miliardów 617 milj. 205 tys. złotych.

Fabryka Kosmetyków i Perfumerji

Tow. „CAZIMI” Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Kacza 7 - Telefon 729-27

poleca znane wyroby swoje:

**KREM - MYDŁO - PUDER
CAZIMI METAMORPHOSA**

Środki do pielęgnowania jamy ustnej:

**Eliksir - Mydelko - Proszek
i Pasty do zębów**

**Shampooon do mycia włosów
Lakier do paznokci
Mydło do golenia**

**KREM - MYDŁO - PUDER
LADY CAZIMI**

11423

Oryginalne Bender'a opaski

11666

(prawdziwe tylko z niebiesko-czerwonym nadrukiem)

Bender'a opaski „Ideal”

z mocnym i bez mocnego brzegu na żyły kurczowe
i jako opaski brzuszne

Bender'a opaski „Forca”

z gumowemi żyłami przeciw szczególnie silnym żyłom
kurczowym

Bender'a opaski jedwabne „Ideal”

bardzo polecenia godne dla pań

Bender'a opaski „Fractura”

opaski plastrowe na opatrunek ran wszelkiego rodzaju

Bender'a podpory na płaskonogi „Ideal”

z podtrzymywaczem kostki lub bez tegoż na wszelkiego
rodzaju cierpienia nóg

Bender'a powojniki „Ideal” dla noworodków.

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH, DROGERJACH
I SKŁADACH SANITARNYCH.

**Kaiserslauterer Verbandstoff-Fabrik
Emil Bender G.m.b.H., Kaiserslautern**

Reprezentant na Polskę: **M. Wachtel, Warszawa,
Przejazd 1 - Telefon Nr. 11-25-33**

DRUKI W ROKU 1930.

Nieperiodyczne: w języku polskim — 10.247, ukraińskim — 423, białoruskim — 72, niemieckim — 296, żydowskim — 829, hebrajskim — 219, rosyjskim — 114, litewskim — 12, innych — 643. **razem — 12.846.**

Czasopisma: w języku polskim — 1.972, ukraińskim — 80, białoruskim — 12, niemieckim — 106, żydowskim — 122, hebrajskim — 16, rosyjskim — 13, litewskim — 6, innych — 22, **razem 2.349.**

ROLNICTWO I HODOWLA.

(1930).

Użycie ziemi w % powierzchni: pola orne — 48,9; łąk — 10,0; pastwiska — 7,2; lasy — 22,2; nieużytki i inne — 11,7.

Wielka własność rolna (ponad 50 ha): prywatna — 27% obszaru państwa, państwowa — 8,7%, inna publiczna — 0,9%, **razem — 36,6% obszaru państwa.**

Zwierzęta domowe (w tysiącach): konie — 4.124,7; bydło rogate — 9.786,5; owce — 2.599,1; świnie — 7.221.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

(1930 — w tysiącach ton).

Produkcja górnicza: węgiel kamienny — 37.506, węgiel brunatny — 55, ropa naftowa — 663, gaz ziemny (Mm^3) — 487, sól kuchenna — 534, sole potasowe — 306, ruda żelaza — 477, ruda cynku — 412, ruda ołowiu — 17.

KOMUNIKACJE.

Koleje normalnotorowe (1929): długość linii w km — 17.239, parowozów — 5.269, wagonów osobowych — 11.913, towarowych — 150.929.

Koleje wąskotorowe (1929): długość linii w km — 2.249, parowozów — 369, wagonów osobowych — 351, towarowych — 8.236.

Urzędów pocztowych — 3.315, **telegraficznych** — 3.685, **telefonów międzymiastowych** — 3.659.

Drogi bite: państwowe — 13.519 km, wojewódzkie — 9.538 km, powiatowe — 21.677 km, **razem — 45.513 km.**

Drogi gruntowe: państwowe — 3.945 km, wojewódzkie — 4.417 km, powiatowe — 30.295 km, **razem — 38.657 km.**

Naturalne drogi wodne w km: dorzecza: Wisła — 5.288, Odra — 814, Dniestr — 944, Prut — 224, Dniepr — 3.561, Niemén — 2.800, Dźwina — 547.

Kanały żeglowne: Bydgoski — 27, Augustowski — 102, Królewski — 81, Ogińskiego — 54 km.

„POLONIA“

umieszcza codziennie artykuły najślaw-
niejszych publicystów z całej Polski.

Największe pismo polskie wyda-
wane w Katowicach, stolicy woj.
Śląskiego. Wychodzi 7 razy tygod-
niowo. Pismo o stale wzrasta-
jącym nakładzie.

BEZKONKURENCYJNY ORGAN OGŁOSZENIOWY

Ogłoszenia do „Polonii” przyjmują wszystkie biura ogłoszeń

Adres

Administracji: Katowice, ul. Sobieskiego 11

Telefon: 959, 960, 96, 662.

Adres telegraficzny: REDPOL, Katowice

ODDZIAŁY: Miejski, Katowice, Marjańska 5

Król. Huta, Zjednoczenia 2, telefon 625

Rybnik, Zamkowa 8, telefon 27

Sosnowiec, 3-go Maja 5a, telefon 5-12

Warszawa, Marszałkowska 97, tel. 671-21

Poznań, ul. Dąbrowskiego 76

Wydawca: Śląskie Zakłady Graficzne i Wydawnicze

„POLONIA” S.A. w Katowicach

Władze Państwowe w Warszawie

- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: Dr. Ignacy Mościcki,
Zamek Kr. Kancelaria cywilna Prezydenta. Dnie przyjęć:
poniedziałki, środy i piątki. Godziny przyjęć: od 11½—2
popołudniu.
- Prezydium Rady Ministrów: Pałac Namiestnikowski, Krakow-
skie Przedmieście 46/48, tel. 310-00 do 310-11.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych: Wierzbowa 1.
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych: Nowy Świat 69.
Ministerstwo Skarbu: Rymska 3/5.
Ministerstwo Spraw Wojskowych: Nowowiejska 5.
Ministerstwo Sprawiedliwości: Długa 7.
Ministerstwo Wyznań Relig. i Ośw. Publ.: Bagatela 12.
Ministerstwo Rolnictwa i D. P.: Senatorska 15.
Ministerstwo Reform Rolnych: pl. Dąbrowskiego 5.
Ministerstwo Komunikacji: Nowy Świat 14.
Ministerstwo Przemysłu i Handlu: Elektoralna 2.
Ministerstwo Pracy i O. Sp.: Dąbrowskiego 1.
Ministerstwo Poczty i Telegrafów: Napoleona 8.
Najwyższa Izba Kontroli Państwa: Żurawia 44.
Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia: Nowowiejska 39.
Generalna Dyrekcja Monopoli Tytoniowego: Nowy Świat 4.
Generalna Dyrekcja Loteryj państwowych: Nowy Świat 70.
Główna Komenda Policji Państwowej: Nowy Świat 67.
Główny Urząd Likwidacyjny: Foksal 3.
Główny Urząd Statystyczny: Aleje Jerozolimskie 32.
Główny Zarząd Drukarni Państwowych: Miodowa 22.
Główny Urząd Ziemski: Ujazdowska 7.
Główny Urząd Probierczy: Złota 22.
Główny Urząd Pocztowy: Plac Napoleona 8.
Monitor Polski: Miodowa 12.
Polska Agencja Telegraficzna: Królewska 5.
Bank Polski: Dłalańska 10/12.
Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej: Leszno 5.
Urząd Emigracyjny: Królewska 23.
Urząd Patentowy: Elektoralna 2.
Województwo Warszawskie: Ujazdowska 5.
Komisariat Rządu: Senatorska 16.
Dziennik Ustaw: Plac Krasińskich 12.
Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemn.: Al. Jerozolimskie 42.
Bank Gospodarstwa Krajowego: Królewska 5.
Państwowy Bank Rolny: Traugutta 11.
Pocztowa Kasa Oszczędności: Jasna 22.

Ambasady, Poselstwa i Konsulaty w Warszawie

- Nuncjatura Apostolska: Książęca 27.
Argentyna Konsulat: Senatorska 35.
Austria Poselstwo: Koszykowa 11b.
Belgia Poselstwo: Krakowskie Przedm., Hotel Europejski 162.
Brazylia Poselstwo: Aleja Róż 4.
Bulgaria Poselstwo: Świętokrzyska 35.
Chiny Poselstwo: Aleja Szucha 6.
Czechosłowacja Poselstwo: Zgoda 10.
Czechosłowacja Konsulat: Złota 4.
Dania Poselstwo: Piękna 10.
Estonia Poselstwo: Aleja Ujazdowska 19/4.
Finlandia Poselstwo: Plac Napoleona 3.
Francja Ambasada: Aleja Ujazdowska 31.
Francja Konsulat: Al. Róż 2.
Grecja Konsulat: Al. Ujazdowska 49.
Hiszpania Poselstwo: Foksal 16a.
Hiszpania Konsulat: Piękna 66.
Holandia Poselstwo: Czackiego 9.
Holandia Konsulat: Czackiego 9.
Japonia Poselstwo: Foksal 10.
Japonia Konsulat: Foksal 10.
Łotwa Poselstwo: Szkolna 6.
Łotwa Konsulat: Szkolna 6.
Niemcy Poselstwo: Piękna 17.
Norwegia Poselstwo: Marszałkowska 79.
Norwegia Konsulat: Daniłowiczowska 16.
Portugalia Konsulat: Świętokrzyska 28.
Rosja Sowiecka Poselstwo: Nowosenatorska, Hotel Rzymski.
Rumunia Poselstwo: Wiejska 10.
Jugosławia Poselstwo: Smolna 9.
Jugosławia Konsulat: Senatorska 36.
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej Poselstwo: Foksal 3.
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej Konsulat: Jasna 11.
Szwecja Poselstwo: Ossolińskich 4.
Szwecja Konsulat: Traugutta 9.
Szwajcaria Poselstwo: Smolna 25.
Szwajcaria Konsulat: Smolna 25.
Turcja Konsulat: Pl. Napoleona 6.
Węgry Poselstwo: Służewska 5.
Wielka Brytania Poselstwo: Nowy Świat 18.
Wielka Brytania Konsulat: Al. Jerozolimskie 93.
Włochy Poselstwo: Plac Dąbrowskiego 6.
Włochy Konsulat: Plac Dąbrowskiego 6.

Taryfa pocztowa

ważna od dnia 1. czerwca 1933 r.

W obrocie krajowym i z Wolnem m. Gdańskiem.

1. LISTY.

		mięj- scowe	zamiej- scowe
a) pryw.	do 20 g. 15 gr	30 gr	
"	100 " 20 "	45 "	
"	250 " 30 "	60 "	
"	500 " 40 "	80 "	
b) urzęd.	20 " 15 "	30 "	
"	100 " 20 "	45 "	
"	250 " 30 "	60 "	
"	2000 " 40 "	80 "	

2. KARTKI POCZTOWE.

pojedyncze	10 gr	20 gr
z opł. odpowiedzią	20 "	40 "

3. DRUKI.

a) pryw.	do 25 gr	5 gr
"	50 "	10 "
"	100 "	15 "
"	250 "	25 "
"	500 "	50 "
"	1000 "	60 "
poj. formy	2000 "	70 "
b) urzęd.	25 "	5 "
"	50 "	10 "
"	100 "	15 "
"	250 "	25 "
"	2000 "	50 "

c) prywatne i urzędowe nadawane jednorazowo w ilości:	
ponad 100 do 500 szt.	60%
" 500 do 1000 szt.	50%
" 1000	40%

opłat za druki odpowiedniej wagi

d) bezadresowe:	
za każde 500 sztuk	300 gr
(najwyż. waga 1 egz. 50 g.)	

e) bezadresowe ulotki:	
za każde 1000 sztuk	500 gr
(najwyż. waga 1 egz. 15 gr.)	

f) dla ociemniałych: do 5 kg.	5 gr
(najwyższa waga 5 kg.)	

4. PAPIERY HANDLOWE.

do 100 g.	15 gr
" 250 "	25 "
" 500 "	50 "
" 1000 "	60 "

5. PRÓBK I TOWAROWE. X)

do 100 g.	15 gr
" 250 "	25 gr
" 500 "	50 "

6. PRZESYŁKI MIESZANE. X)

do 100 g.	15 gr
" 250 "	25 "
" 500 "	50 "
" 1000 "	60 "

X) nadawane jednorazowo w ilości:

ponad 100 do 500 szt.	60%
" 500 do 1000 szt.	50%
" 1000	40%

opłaty przesyłek odpowiedn. wagi.

7. LISTY WARTOŚCIOWE.

- a) opłata jak za listy polecone odpowiedniej wagi
- b) należność asek. za każde 100 zł przy listach zamkniętych 10 gr
- przy listach otwartych 30 "

W obrocie zagranicznym

1. LISTY.

do 20 g.	60 gr
za każde dalsze 20 g.	30 gr
do Austrii, Czechosłowacji, Rumunii i Węgier do 20 g.	50 gr
za każde dalsze 20 g.	30 gr

2. KARTKI POCZTOWE.

pojedyncze	35 gr
z opłaconą odpowiedzią	70 gr
do Austrii, Czechosłowacji, Rumunii i Węgier pojedynczo	30 gr
z opłaconą odpowiedzią	60 gr

3. DRUKI.

za każde 50 g.	10 gr
----------------	-------

4. PAPIERY HANDLOWE.

za 50 g.	10 gr
najmniej jednak	60 gr

5. PRÓBK I TOWAROWE.

za każde 50 g.	10 gr
najmniej jednak	20 gr

6. PRZESYŁKI MIESZANE.

za każde 50 g.	10 gr
najmniej jednak	20 gr

7. LISTY WARTOŚCIOWE.

- a) opłata za list polecony odpowiedniej wagi
- b) należność asek. za każde 300 zł podanej wart. 50 gr

8. PRZESYŁKI ZA POBRANIEM.

- a) opłata za przes. odpow. wagi bez pobrania
- b) opłata manipulacyjna:
- przy listach poleconych i wartościowych 60 gr
 - przy paczkach 50 centimów
- c) opłata od kwoty pobrania za każde 20 zł lub ich część 10 gr

Wiadomości dodatkowe

a) przy nadaniu

	kraj.	zagr.
1. polecenie	50 gr	60 gr
2. zwrotne poświadczenie odbioru i wypł.	50 "	60 "
3. zlecenia i pobr.	50 "	—
4. posp. doręczenie	80 "	100 "
5. poste restante		
a) przesyłki listowe i przekaz.	10 "	—
b) paczki listy wart.	50 "	—
6. nadaw. przesyłek poza godz. urz.	50 "	50 "

	kraj.	zagr.
7. za przyjęcie przez listonosza wiejsk.		
a) przesyłki pol.	10 "	10 "
b) listu wartość. przek. poczt. P. K. O.	20 "	20 "
c) paczki	30 "	30 "
d) telegramu	10 "	10 "

b) po nadaniu

8. zwrotn. pośw.	100 gr	100 gr
9. zwrot lub zmiana adresu	80 "	120 "
10. reklamacja	50 "	100 "
11. dupl. dow. nad.	50 "	50 "
12. zmiana pobr. i zleceń	80 "	120 "

Krain i Fesser

Oddz. Wyr. Gum. w Katowicach
ul Kochanowskiego 4

Wyłączna sprzedaż firmy :

„SANOK” Polska Spółka dla Przem. Gumow. S. A.
w Sanoku

prowadzi artykuły :

chirurgiczne: termofory, szpryce, prześcieradła,
we, pieluszki etc.

techniczne: węże, płyty, uszczelniacze, pasy gumowe etc.

do gospodarstwa domowego:

gąbki, dywaniki gąbkowe, poduszki siedzeniowe, poduszki gąbkowe do wanień, rękawice gąbkowe, szczotki gąbkowe, wkładki gąbkowe do obuwia etc.

11658

Radzimy żądać

ciężkie, trwałe i bezkonkurencyjne

11415

POLSKA FABRYKA WYROBÓW GUMOWYCH
„PRIMEROS”

TELEFONY: 8-67-00 i 5-29-87

WARSZAWA, ULICA CZERNIAKOWSKA 80

P.T. DROGERZYSTOM

poleca powszechnie znane z swej dobroci, dostarczane od przeszło lat 40-tu:

ŚWIECE WOSKOWE GROMNICZNE

białe lub żółte, po cenach jaknajtańszych.

FABRYKA ŚWIEC OŁTARZOWYCH I DOMOWYCH
W. NOGA i S-KA

Gniewkowo, k. Torunia - Telefon 45

ADRES TELEGR.: NOGA GNIEWKOWO

Cenniki na żądanie.

Założona w roku 1892

11642

Fabryka Mydeł „AURA”

Sp. z o. o.

Warszawa, Wronia 71, telefon 201-24

poleca swe pierwszorzędne wyroby

11619

Mydła

**toaletowe
do golenia
płynne**

Gałki

**przeciwmolowe „Auromol”
dezynfekujące**

oraz **aparaty dezynfekujące.**

Taryfa pocztowa

ważna od dnia 1. czerwca 1933 r.

PRZEKAZY POCZTOWE.

1. przy nadaniu

do	10 zł	20 gr
"	25 "	35 "
"	50 "	50 "
"	100 "	70 "
"	250 "	95 "
"	500 "	135 "
"	750 "	180 "
"	1000 "	220 "
"	1250 "	255 "
"	1500 "	290 "
"	1750 "	325 "
"	2000 "	355 "

PRZEKAZY TELEGRAFICZNE:

- a) opłata jak za przekaz zwykły
 b) należność manipulacyjna . 20 gr
 c) należność za telegram
 d) za doręczenie pospieszne . 80 gr

2. Za doręczenie przekazów pocztowych i czekowych P. K. O.

do	10 zł	5 gr
"	50 "	10 "
"	100 "	20 "
"	250 "	35 "
"	500 "	50 "
"	750 "	75 "
"	1000 "	100 "
"	1500 "	150 "
"	2000 "	200 "

3. Za doręczenie listów wartościowych.

do	100 zł	podanej wartości	10 gr
"	1000 "	"	20 "
"	5000 "	"	50 "
ponad	5000 zł		100 "

Paczki

a) zwykłe:

Strefa	do 100 km.	ponad 100—300 km.	ponad 300—600 km.	ponad 600 km.
do 1 kg	50	60	60	60
od 1—3 "	70	1,00	1,30	1,60
" 3—5 "	1,00	1,50	2,00	2,50
" 5—10 "	1,50	2,50	3,50	4,00
" 10—15 "	2,00	3,50	5,00	6,00
" 15—20 "	2,50	4,50	6,50	8,00

Ostrożnie 50%, Ekspres 80 gr, Pobranie 50 gr.

b) wartościowe:

prywatne i urzędowe (także tytoniowe)

- a) opłata od wagi paczki zwykłej
 b) opłata asekuracyjna za każde 100 zł podanej wartości lub ich część 10 gr
 c) opłata manipulacyjna do 200 zł podanej wartości . . 20 gr
 ponad 200 zł podanej wartości 40 gr
 Najwyższa wartość podana przy paczkach prywatn. 10.000 zł przy urzędowych 10.000 zł
 ad c) opłaty manipulacyjnej nie pobiera się przy paczkach tytoniowych.

PACZKI ŻYWNOŚCIOWE.

w odległ. do 100 km	ponad 100 km
do 5 kg 50 gr	100 gr
" 6 " 60 "	120 "
" 7 " 70 "	140 "
" 8 " 80 "	160 "
" 9 " 90 "	180 "
" 10 " 100 "	200 "

Pobranie 30 gr.

PACZKI TYTONIOWE.

do 5 kg	75 gr
ponad 5 " 6 "	90 "
" 6 " 7 "	105 "
" 7 " 8 "	120 "
" 8 " 9 "	135 "
" 9 " 10 "	150 "

TELEGRAMY.

- Za telegramy zwykłe opłata od wyrazu 15 gr
 Nadto od każdego telegramu opłata zasadnicza . . . 50 "
- Za telegramy pilne — D — opłata od wyrazu 30 "
 Nadto od każdego telegramu zasadnicza opłata . . . 50 "
- Za telegramy listowe — ELT — opłata od wyrazu 5 "
 najmniej jednak za 20 wyrazów, t. j. 100 "
 Nadto od każdego telegramu opłata zasadnicza 25 "
- Za telegramy miejscowe — opłata od wyrazu 5 "
 Opłata zasadnicza 25 "

ROZMOWY TELEFONICZNE.

- Przeprowadzone z rozmównic publicznych z abonamentem miejscowym do 6 minut 15 gr
- Przeprowadzone z automatów do 6 minut 20 "

«((()))»

TYGODNIK „DROGERZYSTA“

najtańszy i najcenniejszy tygodnik drogeryjno-chemiczny kosztuje wraz z miesięcznikiem „Foto-Amator“ i miesięcznikiem „Rady Praktyczne“ 6,— zł kwartalnie franco. W każdym numerze obszerny dział przepisów z praktyki dla praktyki.

Poznańska Fabryka Świec i Wyrobów Woskowych

Właściciel: Józef Drewniak

Poznań, Rom. Szymańskiego 5, telefon 38-94

poleca

świece wszelkich gatunków w znanej dobroci pod nazwą:

„Gwiazda“

„Lumen“

„Hela“

NA GWIAZDKĘ:

świece choinkowe gładkie, kręcone, karbowane kolorowe i białe.

Cennik na życzenie.

Cennik na życzenie.

11637

**WARSZAWSKA FABRYKA
OSTRZY DO GOLENI**

„POLONÓŻ“

SP. Z O. O.

w Warszawie, przy ul. Grochowskiej 119

jest obecnie największą fabryką w tej dziedzinie przemysłu w Polsce

Wyroby jej pod markami:

**Polonia - Luksusowe, Polonia - Favorit,
Polonia-Ludowe, Victoria i Extra,**
dzięki swej taniości i dobroci znane są w całym kraju.

FABRYKA PRZYJMUJE ZAMÓWIENIA NA WYRÓB
OSTRZY Z DOWOLNEMI NADRUKAMI

Szczegółowe oferty na żądanie.

11639

KROCHMAL RYZOWY

w kawałkach i pudrze oraz mączka polyskowa pod nazwą

„BŁYSZCZ POMORSKI“

wyrabiane przez

**Zakłady Przemysłowo-Handlowe „Polska Chiozza“
Spółka Akcyjna w Tczewie**

nie ustępują w niczem najwyższemu gatunkom kroch-
mali zagranicznych, pod wieloma względami nawet je
przewyższają i są od nich znacznie tańsze.

11650

W interesie własnym żądajcie krochmali wyrabianych przez firmę
Zakłady Przemysłowo-Handlowe „Polska Chiozza“, które pod gwa-
rancją wolne są od wszelkich szkodliwych domieszek, nadają bie-
liźnie śnieżno-biały wygląd, elastyczną sztywność i srebrzysty połysk.

Do nabycia we wszystkich sklepach, hurtowniach kolonialnych,
składach aptecznych i drogeriach.

ŻĄDAĆ TYLKO MYDŁA Z „MOTORKIEM“.

Taryfa opłat stemplowych

od rachunków i pokwitowań

Rachunki do 20 złotych są wolne od opłaty.

Rachunki ponad	20 zł	do	50 zł	opłata zł	0,10
"	"	50	"	100	" 0,20
"	"	100	"	150	" 0,30
"	"	150	"	200	" 0,40
"	"	200	"	250	" 0,50
"	"	250	"	300	" 0,60
"	"	300	"	350	" 0,70
"	"	350	"	400	" 0,80
"	"	400	"	450	" 0,90
"	"	450	"	500	" 1,—
"	"	500	"	550	" 1,10
"	"	550	"	600	" 1,20
"	"	600	"	650	" 1,30
"	"	650	"	700	" 1,40
"	"	700	"	750	" 1,50
"	"	750	"	800	" 1,60
"	"	800	"	850	" 1,70
"	"	850	"	900	" 1,80
"	"	900	"	950	" 1,90
"	"	950	"	1000	" 2,—

Rachunki ponad 1.000 zł od każdego pełnych lub zaczętych 50 zł po 10 gr, od każdej setki po 0,20 zł, od każdego pełnego tysiąca po 2 zł.

Pokwitowanie z odbioru pieniędzy, papierów wartościowych i innych przedmiotów 0,25

Pokwitowania:

- których wartość nie przewyższa 50,— zł
- umieszczone na rachunkach
- na odbiór kwot z tytułu stosunku służbowego są wolne od opłaty stemplowej.

Listy przewozowe kolejowe:

- przy przesyłkach co najmniej półwagonowych, od arkusza 1,—
- w innych wypadkach 0,10

Świadczenia urzędowe:

zasadniczo opłata stała bez wzgl. na ilość arkuszy 3,—

Odpisy i wyciągi sporządzone przez notariusza od każdej pełnej lub zaczętej strony 0,20

Pełnomocnictwo:

- zasadniczo opłata stała 3,—
- jeżeli upoważnia do odbioru kwoty ponad 500,— zł 1,—
- nie przewyższające kwoty 500,— zł wolne od opłaty stemplowej.

Podania do państwowych władz i urzędów 3,—
od każdego załącznika i egzemplarza (odpisów) 0,50

Łowieckie karty:

- jednodniowe 3,—
- na czas dłuższy 10,—

Weksle:

- przy sumie wekslowej do 50,— zł 0,20
- przy sumie wekslowej do 1.000,— zł — od każdego pełnych lub zaczętych 100,— zł 0,30
- przy sumie wekslowej ponad 1.000,— zł — od każdego pełnego lub zaczętego tysiąca 3,—
- weksle nie wymieniające sumy wekslowej 30,—

Protesty weksli, czeków i innych dokumentów:

- sporządzone przez notariusza przy sumie 250,— zł wolne od opłaty stemplowej;
przy sumie do 500,— zł 0,50
" " " 1.000,— " 1,—
" " " 2.000,— " 2,—
" " " ponad 2.000,— " 3,—
- sporządzone przez sądy według przepisów o opłatach sądowych;
- sporządzone przez pocztę według przepisów pocztowych.

Podatek komunalny od protestów wekslowych wynosi ½% sumy wekslowej.

**Fabryka
Mydeł Toaletowych,
Perfum i Kosmetyków**

„FORNARINA”

S. A.

Warszawa, Belwederska 2

poleca:

znane wody kolońskie

poczwórne ze złotą etykietą

i

mydła toaletowe Herkules.

**FABRYKA MYDŁA
i WYROBÓW KOSMETYCZNYCH
„LOTOS”
WARSZAWA, ŻELAZNA 59**

POLECA P. P. DROGERZYSTOM:

MYDŁA TOALETOWE

„Non plus ultra”

„Fleurs de Varsovie”

„Crep Satin”

„Deux fleurs”

i inne wykwintne wody kolońskie.

CENY I OFERTY
NA ŻĄDANIE!

11656

**Absolutnie wszystkie
krajowe i zagraniczne**

ZIOŁA LEKARSKIE

najładniejsze i najtaniej do-
starcza największa w kraju
hartownia — — — — —

N. TARASIEJSKI i S-wie

ŚWIECIANY — WIL.

Oddział w WARSZAWIE: Tłomackie 11.

11661

Miary i wagi

Niemetryczne miary i wagi

Anglja i Stany Zjednoczone Am. Północ.

1 ton (tonna) (t)	= 20 hundred weight	= 1016.042 kg.
1 hundredweight	= 4 quarters à 28 pounds	= 50.801 „
1 pound (funt) (lb, lbs)	= 16 onces (oz)	= 453.59 „
1 ounce (uncja)	= 16 drachm à 27 1/3 grana	= 28.36 „
1 gran	=	0.065 „

Złoto i kamienie szlachetne

1 pound à 12 ounces	= 240 pennyweight à 24 grains	= 373.242 g
1 carat	=	0.205 „

Rosja.

1 berkowiec	= 163.8	kg.
1 pud = 40 funtów ros.	= 16.38	„
1 funt rosyjski	= 409.512	„

Indje Brytyjskie.

1 bazar maund	= 40 sihr	= 37.324 kg.
---------------	-----------	--------------

Indje Holenderskie.

1 pikol	= 100 katti	= 61.521 kg.
---------	-------------	--------------

Chiny.

1 pikul (tan)	= 100 kin (ang. catty)	= 60.479 kg.
---------------	------------------------	--------------

Japonja

1 tan	= 100 tlin	= 60.476 kg.
-------	------------	--------------

Egipt.

1 kantar zwyczajny	= 100 rottl	= 44.928 kg.
1 „ wielki	= 315 „	= 141.4 „
1 oka	= 136 „	= 1.25 „
1 rott	= funt egipski	= 449 g.

Persja.

1 miskál à 24 nukhud à 4 gendum	= 44.6 g.
batmen albo men (18 różnych)	= 2,9 — 52,9 kg.
men i tebriz	= 0.01 charwar i tebriz = 8 abbási à 80 miskál
	= 2.944 kg.
1 czechárjak	= 10 sir à 15 miskál.

Norymberskie miary i wagi

używane do niedawna w Polsce.

1 funt (Litra)	= 12 uncyj	= 358.3226 gramów
1 uncja	= 5 drachm	= 29.8602 „
1 drachma	= 3 skrupuły	= 3.7325 „
1 skrupuł	= 20 granów	= 1.244 „
1 gran	=	0.0622 „

Metryczne miary długości

Kilometr (km) = 1000 metrów.

Metr (m) = 10 decymetrom (dm) = 100 centymetrom (cm)

Centymetr = 10 milimetrum (mm).

Metryczne miary powierzchni

Kilometr kwadratowy (km²) = 1.000.000 metrów kw. (m²).

Metr kw. = 100 dm² = 10.000 cm².

Centymetr kw. = 100 mm².

Hektar (ha) = 100 arom (a) = 10.000 m².

Ar = 100 m².

Metryczne miary objętości

Metr sześcienny (m³) = 1.000 dm sześć. (dm³) = 1.000.000

cm sześć. (cm³) = 1 miliardowi sześć. milimetr. (mm³)

Centymetr sześcienny = 1.000 mm³.

Metryczne miary ciał płynnych i sypkich

Hektolitr = (hl) = 100 litrom (l).

Litr = 10 decylitrom (dl) = 100 centylitrom.

Centylitr (Cl) = 10 mililitrom (ml).

**Fabryka Wyrobów Galanteryjno - Metalowych
oraz Przyborów Fryzjersko-Toaletowych**

Egzystuje od 1887 roku

BRACIA PAWELSCY

WARSZAWA, UL. DŁUGA 29. — TELEFON 11-01-10

Poleca gotowe na składzie

Flakony metalowe i kryształowe
Rozpylacze, Miseczki, Mydelniczki, Pudernice
Miski do mycia głowy. Sterylizatory
Pędzle do golenia, szczotki i t. p.

Przybory do neseserów

11412

Lustra i kompiety do golenia

Pasy skórzane do ostrzenia brzytw i żyłek

Statywy do aparatów fotograficznych

Płyty chromowane do wysokiego połysku

oraz wszelkie wyroby w zakres tychże wchodzące.

CENNIKI ILUSTROWANE WYSYŁAMY NA ŻĄDANIE.

Dr. Drallego Woda brzożowa
do pielęgnowania włosów.
Woda kolonńska potrojna „Colibri”
Woda kwiatowa „Poppy”
**Mydło toaletowe „Elixir i nista-
do zębów „Menta” Dr. Drallego. —**
w Warszawie.

11641

LABORATORJUM PERFUMERYJNE

HURTOWNIA

KOSMETYCZNO-PERFUMERYJNA

K. & A. MIKLASZEWSKI

KRAKÓW, UL. ŚW. FILIPA 3

TELEFON NR. 141-08

11614

FABRYKA MYDŁA
„HANSA“

SP. Z O. O.

GDĄSK-WRZESZCZ

MYDŁA

11651

**toaletowe, szare
rdzenne**

**proszek do prania „Świt”
proszek samopiorący
„Savonil”**

Jedyna polska fabryka na terenie Wolnego miasta

SKRÓCENIA OZNACZEŃ MIAR I WAG.

Miary długości: kilometr = km, metr = m, decymetr = dm, centymetr = cm. Miary powierzchni (obszaru): kilometr kwadratowy = km², hektar = ha, ar = a, metr kwadratowy = m², decymetr kwadratowy = dm², centymetr kwadratowy = cm². Miary objętości: metr sześcienny = m³, hektolitr = hl, litr = l. Wagi: tona = t, 100 kilogramów = q (kwintal), kilogram = kg, gram = g.

UWAGA: Do oznaczenia przyjęto litery małego alfabetu łacińskiego — na oznaczenie wymiarowości użyto wykładników: przy miarze powierzchni 2, przy miarze objętości 3. Po znaku nie należy dawać kropki.

WAGI.

1000 kilogramów = 1 tona = 20 centnarów = 2000 funtów.

1 kilogram = 2 funty.

1 dekagram (dag) = 10 gramów.

1 gram (g) = tysięczna część kilograma.

1 decigram (dg) = dziesiąta część grama.

1 centigram (cg) = setnia część grama.

1 miligram (mg) = tysięczna część grama.

LICZBY RZYMSKIE.

I	znaczy	1	XX	znaczy	20
II	„	2	XXX	„	30
III	„	3	XL	„	40
IV	„	4	L	„	50
V	„	5	LX	„	60
VI	„	6	LXX	„	70
VII	„	7	LXXX	„	80
VIII	„	8	XC	„	90
IX	„	9	C	„	100
X	„	10	CC	„	200
XI	„	11	CCC	„	300
XII	„	12	CCCC	„	400
XIII	„	13	D albo ID	„	500
XIV	„	14	DC	„	600
XV	„	15	DCC	„	700
XVI	„	16	DCCC	„	800
XVII	„	17	CM	„	900
XVIII	„	18	M	„	1000
XIX	„	19			

OBLICZENIE PROCENTU NA ROK.

Kapitał zł	Stopa procentowa								
	2% zł gr	2½% zł gr	3% zł gr	3½% zł gr	4% zł gr	5% zł gr	5½% zł gr	6% zł gr	
5000	100 —	125 —	150 —	175 —	200 —	250 —	275 —	300 —	
4000	80 —	100 —	120 —	140 —	160 —	200 —	220 —	240 —	
3000	60 —	75 —	90 —	105 —	120 —	150 —	165 —	180 —	
2000	40 —	50 —	60 —	70 —	80 —	100 —	110 —	120 —	
1000	20 —	25 —	30 —	35 —	40 —	50 —	55 —	60 —	
900	18 —	22 50	27 —	31 50	36 —	45 —	49 50	54 —	
800	16 —	20 —	24 —	28 —	32 —	40 —	44 —	48 —	
700	14 —	17 50	21 —	24 50	28 —	35 —	38 50	42 —	
600	12 —	15 —	18 —	21 —	24 —	30 —	33 —	36 —	
500	10 —	12 50	15 —	17 50	20 —	25 —	27 50	30 —	
400	8 —	10 —	12 —	14 —	16 —	20 —	22 —	24 —	
300	6 —	7 50	9 —	10 50	12 —	15 —	16 50	18 —	
200	4 —	5 —	6 —	7 —	8 —	10 —	11 —	12 —	
100	2 —	2 50	3 —	3 50	4 —	5 —	5 50	6 —	
90	1 80	2 25	2 70	3 15	3 60	4 50	4 95	5 40	
80	1 60	2 —	2 40	2 80	3 20	4 —	4 40	4 80	
70	1 40	1 75	2 10	2 45	2 80	3 50	3 85	4 20	
60	1 20	1 50	1 80	2 10	2 40	3 —	3 30	3 60	
50	1 —	1 25	1 50	1 75	2 —	2 50	2 75	3 —	
40	— 80	1 —	1 20	1 40	1 60	2 —	2 20	2 40	
30	— 60	— 75	— 90	1 05	1 20	1 50	1 65	1 80	
20	— 40	— 50	— 60	— 70	— 80	1 —	1 10	1 20	
10	— 20	— 25	— 30	— 35	— 40	— 50	— 55	— 60	
9	— 18	— 23	— 27	— 31	— 36	— 45	— 50	— 54	
8	— 16	— 20	— 24	— 28	— 32	— 40	— 44	— 48	
7	— 14	— 18	— 21	— 24	— 28	— 35	— 39	— 42	
6	— 12	— 15	— 18	— 21	— 24	— 30	— 33	— 36	
5	— 10	— 13	— 15	— 17	— 20	— 25	— 28	— 30	
4	— 8	— 10	— 12	— 14	— 16	— 20	— 22	— 24	
3	— 6	— 8	— 9	— 11	— 12	— 15	— 17	— 18	
2	— 4	— 6	— 6	— 7	— 8	— 10	— 11	— 12	
1	— 2	— 3	— 3	— 4	— 4	— 5	— 6	— 6	

OBLICZANIE PROCENTÓW OD WEKSLI.

Przy stałym dzielniku 360 oblicza się przypadające procenty za pożyczone pieniądze według następującej tabeli:

Przy 6%	w stosunku rocznym	360 : 6 = 60
„ 8%	„	360 : 8 = 45
„ 9%	„	360 : 9 = 40
„ 10%	„	360 : 10 = 36
„ 12%	„	360 : 12 = 30
„ 15%	„	360 : 15 = 24
„ 18%	„	360 : 18 = 20

Aby otrzymać liczby procentowe każdej sumy lub weksla, mnoży się sumę, od której oblicza się odsetki, przez liczbę dni, zaś otrzymane w ten sposób liczby procentowe dzieli się najpierw przez 100 a następnie przez liczbę otrzymaną przez podzielenie 360 liczbą danego procentu, jaki się oblicza (na przykład, przy stopie procentowej 6% w stosunku rocz-

nym przez 60, przy 8% w stosunku rocznym przez 45 i t. d.) a wynik stanowi należność procentowa.

Przykład: Chcąc obliczyć należność procentów przy 6% w stosunku rocznym, od 3 weksli wystawionych:

data wystawienia weksli	data płatności weksli	Ilość dni proc.	Suma weksli		liczby procent
			zł	gr	
15. 1. 31	15. 2. 31	30	100	—	3 000
20. 2. 31	10. 4. 31	50	100	—	5 000
25. 2. 31	30. 6. 31	125	200	—	25 000
					33 000

podzieliwszy 33.000 przez 100 wypada cyfra 330, która podzielona przez 60 daje zł 5,50 procentów od powyższych 3 weksli.

Tym prostym sposobem każdy może obliczyć przypadające odsetki od pożyczonych kapitałów.

TABELA DZIELNIKÓW PROCENTOWYCH DLA OBLICZANIA ODSETEK OD $\frac{1}{8}$ DO 12 PROC. ROCZNIE.

Odsetki oblicza się: mnożąc kapitał przez ilość dni, a wynik tego dzieląc przez podany dla danej stopy procentowej klucz procentowy czyli dzielnik.

%	dzielnik	%	dzielnik
$\frac{1}{2}$	72.000	$5\frac{3}{4}$	6.261
$\frac{1}{8}$	288.000	$5\frac{1}{4}$	6.857
$\frac{1}{4}$	144.000	$5\frac{1}{2}$	6.545
$\frac{1}{2}$	72.000	$5\frac{3}{4}$	6.261
$\frac{3}{4}$	48.000	6	6.000
1	36.000	$6\frac{1}{4}$	5.760
$1\frac{1}{4}$	28.000	$6\frac{1}{2}$	5.538
$1\frac{1}{2}$	24.000	6 $\frac{3}{4}$	5.333
$1\frac{3}{4}$	20.571	7	5.143
2	18.000	$7\frac{1}{4}$	4.966
$2\frac{1}{4}$	16.000	$7\frac{1}{2}$	4.800
$2\frac{1}{2}$	14.000	$7\frac{3}{4}$	4.645
$2\frac{3}{4}$	13.092	8	4.500
3	12.000	$8\frac{1}{2}$	4.233
$3\frac{1}{4}$	11.077	9	4.000
$3\frac{1}{2}$	10.286	$9\frac{1}{2}$	3.790
$3\frac{3}{4}$	9.600	10	3.600
4	9.000	$10\frac{1}{2}$	3.429
$4\frac{1}{4}$	8.471	11	3.273
$4\frac{1}{2}$	8.000	$11\frac{1}{2}$	3.130
$4\frac{3}{4}$	7.579	12	3.000
5	7.200		

Przykład: obliczyć odsetki w wysokości 3% od kapitału 5.400,— zł za 36 dni.

Rozwiązanie: $5.400 \times 36 = 194.400$

$194.400 : 12.000 = 16,20$ zł.

Poniższe niemieckie

Książki fachowe drogeryjno-chemiczne

polecamy po cenach niższych:

Lehrbuch für den jungen Drogeisten.

Zum Gebrauch in Drogeisten-Fachschulen und zum Selbstunterricht von H. Ihlenburg — w oprawie, 644 stron (dawniej) 15,— Rm., obecnie 10,— Rm.

Grundzüge der wissenschaftlichen Drogenkunde und organischen Rohstofflehre

352 stron z ilustracjami (dawniej 3.50 Rm. obecnie 2.50 Rm)

Chemische Warenprüfungen im Drogenfache

von R. Sachsse und F. Meissner — w oprawie 116 stron (dawniej 2.— Rm) obecnie 1.50 Rm

Lehrbuch der qualitativen chemischen Analyse

zum Unterricht zum Selbstunterricht für Drogeisten von Dr. Phil. Erwin Pinoff — (dawniej 4.— Rm) obecnie 3.— Rm

Experimentierbuch für den jungen Drogeisten

von H. Ihlenburg (dawniej 3.— Rm. obecnie 2.— Rm)

Selbsterstellung und Pflege von Getränken und Konserven

von Eduard Jacobsen — (dawniej 2.— Rm) obecnie 1.50 Rm

Chemische Gewerbekunde

von Prof. Dr. Rudolf Sachsse — (dawniej 2.— Rm) obecnie 1.50 Rm

Die Schaufenster-Dekoration 3.— Rm

Mehr Erfolg im Drogenhandel

Dr. Behrend 2,85 Rm

Hauptregeln für den Geschäftsbetrieb in Drogenhandlungen 1.50 Rm

Książki wysyłamy tylko po poprzedniem nadesłaniu gotówki. Na poleconą wysyłkę należy dołączyć 1.30—2.00 zł.

DRUKARNIA NAKŁADOWA „KUPCA”,

właśc. Artur Gustowski, Poznań, Wielka 10.

poleca następujące niemieckie książki fachowe:

	RM.
Der polnische Apotheker. Polnisch-lateinisches Wörterbuch nebst Verzeichnis der wichtigsten in den Apotheken vorkommenden Ausdrücke, der Signaturen und einer Auswahl von Gesprächen in polnischer und deutscher Sprache, von T. Cieszyński w oprawie	4,80 5,70
Chemisch - technisches Rezept - Taschenbuch. Enthält etwa 5.000 praktisch erprobte Vorschriften, Winke und Ratschläge, von Dr. pharm. Max Schürer — Waldheim (H), 579 stron, w oprawie tylko	5,—
Chemisch-technische Spezialitäten, von Dr. Max Schürer — Waldheim. Sammlung von mehr als 1.500 Vorschriften auf chemisch-technischem Gebiet. (H), 320 stron	5,— 6,—
Medizinische Spezialitäten. Eine Sammlung der neuesten Geheimmittel und Spezialitäten mit Angabe ihrer Zusammensetzung, von Dr. Max Schürer — Waldheim (H), 224 stron	4,— 5,—
Kerzen-Fabrikation, von A. Engelhardt und Dr. A. Ganswindt (H)	4,—
Fachtechnik für Drogisten — Prüfungsfragen in Fachtechnik, 48 stron (M)	1,10
Geschäftsgänge für den Buchführungsunterricht an Drogisten-Fachschulen (M), dargestellt in Geschäftsvorfällen und Buchungsbelegen von Hesse und Bartsch	2,90
Experimentierbuch für den jungen Drogisten. Ein Buch zum Selbststudium von H. Ihlenburg, 94 stron (M)	1,20
Das Wissensgebiet für den jungen Drogisten in 3 Teilen von H. Ihlenburg (M)	
1. Teil: Physik und die vorbereitende Chemie, 139 stron, opraw.	2,00
2. Teil: Botanik, Drogenkunde, Geschäftspraxis, 167 stron, opraw.	2,00
3. Teil: Chemie u. Chemikalienkunde, 202 str. opr.	2,00
Berufs- und Fachgesetzkunde des Drogisten. Lehrbuch von E. Lasch, 119 stron (M)	2,70
Die Organisation der chemisch-technischen Klein- und Nebenbetriebe und die Herstellung der wichtigsten Handverkaufsartikel des täglichen Bedarfs. Von Joh. Norrenberg, 464 stron (M) w oprawie	15,00
Chemie und Chemikalienkunde. Ein Lehrbuch in 2 Teilen von A. Petzold (M)	
1. Teil: Das Gesamtgebiet der anorganischen Chemie und Chemikalienkunde — 13. und 14. Auflage, 272 str., opraw.	7,50
2. Teil: Das Gesamtgebiet der organischen Chemie und Chemikalienkunde. — Als Anhang zur 13. und 14. Auflage des 1. Teiles, 80 str., kart.	2,60
Lateinisches Unterrichtsbuch für Drogisten. Zusammenge stellt von Otto Ziegler, 19 wyd., 185 stron (M)	4,00
Leitfaden der praktischen Chemie. Ein Lehrbuch v. Dr. Hans Valentin, 112 str., opraw. (M)	1,80
Likörfabrikation auf kaltem Wege. Ein Lehr- und Rezeptbuch von Fehr-Norrenberg, 7 bis 8 Tausend, 94 str. (M)	2,00
Volkstümliche Namen der Arzneimittel, Drogen, Heilkräuter und Chemikalien, von G. Arends, 298 stron w oprawie (M)	7,20
Handbuch der Drogisten-Praxis, von G. Otterbach, 1516 stron z ilustracjami, w oprawie (M)	20,—
Vorschriftenbuch für Drogisten, von Buchheisten-Ottersbach, 773 stron w oprawie (M)	21,—
Das Rechnen im Drogenhandel, von Lasch und Nuthman (M)	2,90
Die Giftprüfung und die Konzession zum Handel mit Giften (M)	2,90
Was muss der Drogist von Farben und Lacken wissen? (M)	4,10
Drogenkunde, von Ziegler-Petzold, 282 stron, w oprawie (M)	7,20
Hagers pharmazeutisch-technisches Manuale. Enzyklopädische Vorschriftensammlung für Apotheker, Chemiker, Drogisten und die chemisch-technische Kleinindustrie, 1406 stron, z 12 rycinami (B)	84,—
Handbuch der kosmetischen Chemie, von Dr. Ing. Hans Truttmann, 769 stron z rycinami (B)	37,—
Die Seifenfabrikation. Handbuch für Praktiker, von F. Wiltner (H)	4,—
Lehrbuch der qualitativen chemischen Analyse. Von Dr. E. Pinoff, 120 str., opraw. (M)	1,40
Kurze Anleitung zur Harnprüfung. Von Dr. E. Pinoff. Soeben erschienen, 72 str. (M)	2,20

Książki wysyłamy tylko po poprzedniem nadesłaniu gotówki na konto czekowe P. K. O. Poznań 213.679, obliczając marki niemieckie na złote polskie po kursie dnia. Na polecenia wysyłkę należy dołączyć 1.30—2.00 zł.

- Chemisch-technisches Rezept-Taschenbuch.** 500 praktycznych rad i przepisów. Dr. pharm. Max Schürer-Waldheim. 597 Seiten. Oktav. Gewicht 550 g. In Leinen gebunden nur RM 5 (H).
- Chemisch-technische Spezialitäten.** Von Dr. Max Schürer-Waldheim. Siebente Auflage. 320 Seiten. Oktav. Geheftet RM 5,—. (H)
- Medizinische Spezialitäten.** Eine Sammlung der neuesten Geheimmittel und Spezialitäten mit Angabe ihrer Zusammensetzung. Von Dr. Max Schürer-Waldheim. Fünfte Auflage. 224 Seiten. Oktav. Geheftet RM 4,—. (H)
- Praktisches Rezeptbuch für die gesamte Fett-, Oel-, Seifen- und Schmiermittelindustrie.** Von L. E. Andés. Vierte Auflage. 273 Seiten. Oktav. Geheftet RM 5,—. (H)
- Ausführliches Vorschriftenbuch der gesamten Getränkeindustrie.** Von J. Pardeller. 333 Seiten. Oktav. Geheftet RM 6,—. (H)
- Abfallstoffe,** deren rationelle Verwertung, Wiedergewinnung und Verarbeitung. 3 Aufl. Von Dr. Th. Koller und L. E. Andés. 32 Bg. mit 38 Abb. RM 6,—. (61) (H)
- Appreturmittel und ihre Verwendung.** Darstellung aller in der Appretur verwendeten Hilfsstoffe, ihrer speziellen Eigenschaften, der Zubereitung zu Appreturmassen und ihre Verwendung zum Appretieren; feuersichere und wasserdichte Appreturen. 4. Aufl. Von Fr. Polleyn. 29 Bg. mit 63 Abb. RM 8,—. (134) (H)
- Aether und Grundessenzen.** Die Fabrikation der Aether, Fruchtäther, Fruchtessenzen, Fruchtextrakte, Fruchtsirupe, Tinkturen zum Färben und Klärungsmittel. 4. Aufl. Von Dr. Th. Horatius und W. Gaber. 18 Bg. mit 13 Abb. RM. 6.50 (86) (H)
- Ausbrüche, Sekte und Südweine,** nebst einem Anhang, enthaltend die Bereitung der Stroh-, Rosinen-, Hefe-, Malz-, Kunst-, Beeren- und Kernobstweine. 6. Aufl. Von K. Maier. 12 Bg. mit 17 Abb. RM 2.50. (1) (H)
- Beerenfrüchte Deutschlands und Oesterreichs.** Ihre Verarbeitung und Verwertung. Von J. Pardeller. 18 Bg. mit 42 Abb. RM 4,—. (344) (H)
- Bienenhonig und seine Ersatzmittel.** Entstehung, Gewinnung, Verwertung, Untersuchung und Beurteilung des Honigs und seiner Ersatzmittel. 2. Aufl. Von Dr. A. Hasterlik. 15 Bg. mit 61 Abb. RM 5,—. (314) (H)
- Desinfektionsmittel und Desinfektionsapparate.** Ihre Eigenschaften, Einrichtung und Anwendung. 2. Aufl. Von W. Heckenast. 15 Bg. mit 79 Abb. RM 4,—. (42) (H)
- Essigfabrikation,** Schnelllessigfabrikation, Fabrikation von Holzeisig, Bereitung von Eisessig und reiner Essigsäure aus Holzeisig, Fabrikation von Wein-, Trester-, Malz-, Bieressig und der aromatischen Essigsorten, nebst der praktischen Prüfung des Essigs. 6. Aufl. Von Dr. J. Bersch. 16 Bg. mit 31 Abb. RM 4,—. (10) (H)
- Fabrikation der deutschen, französischen und englischen Wagenfette.** 3. Aufl. Von H. Krätzer. 16 Bg. mit 36 Abb. RM 4,—. (158) (H)
- Feuersicher-, Geruchlos- und Wasserdichtmachen aller Materialien,** die zu technischen oder sonstigen Zwecken verwendet werden, mit einem Anhang: Die Fabrikation des Linoleums. 2. Aufl. Von L. E. Andés. 19 Bg. mit 45 Abb. RM 5,—. (222) (H)
- Feuerwerkerei.** Fabrikation sämtlicher Feuerwerkskörper, nebst einem Abriss der für den Feuerwerker wichtigen Grundlehren der Chemie. 4. Aufl. Von A. Eschenbacher und A. Vandroveo. 14 Bg. mit 52 Abb. RM 4,—. (11) (H)
- Fleischextrakt, Bouillonwürfel, Suppenwürfel und Suppenwürze.** 2. Aufl. Von O. Hildebrand. 15 Bg. mit 72 Abb. RM 4,—. (358) (H)
- Die Fabrikation der moussierenden Getränke,** wie moussierende Wässer, Limonaden, Weine usw., und gründliche Beschreibung der hierzu nötigen Apparate. 5. Aufl. Von Dr. E. Luhmann. 17 Bg. mit 66 Abb. RM 3,—. (84) (H)
- Limonaden und alkoholfreie Getränke.** Anleitung zur Anfertigung aller dieser Getränke. 2. Aufl. Von H. Timm. 14 Bg. mit 31 Abb. RM 4,—. (319) (H)
- Die Verwertung der Holzabfälle.** Rationelle Verwertung aller Holzabfälle. 4. Aufl. Von E. Hubbard. RM 4,—. (144) (H)
- Horn, Elfenbein, Schildpatt, Knochen und Perlmutter.** Abstammung und Eigenschaften dieser Rohstoffe, ihre Zubereitung, Färbung und Verwendung. 3. Aufl. Von L. E. Andés. 18 Bg. mit 46 Abb. RM 5,—. (117) (H)
- Die Imitationen.** Eine Anleitung zur Nachahmung von Natur- und Kunstprodukten sowie zur Anfertigung von Kunststeinmassen, Nachbildungen von Holzschnitzereien, Bildhauerarbeiten, Mosaken, Intarsien, Leder, Seide usw. 4. Aufl. Von S. Lehner. 20 Bg. mit 18 Abb. RM 6,—. (101) (H)
- Kerzen-Fabrikation.** 2. Aufl. Von A. Engelhardt und Dr. A.
- Kitte und Klebemittel.** Ausführliche Anleitung zur Darstellung Ganswindt. 20 Bg. mit 73 Abb. RM 4,—. (150) (H)
- sämtlicher Kitte und Klebemittel für alle Zwecke. 9. Aufl. Von S. Lehner und Dr. F. Wächter. 12 Bg. Nur gebunden RM 3,—. (25) (H)

- Die Fabrikation der Konserven und Kanditen.** Eine Darstellung der Verfahren zur Konservierung der Nahrungs- und Genussmittel und der Fabrikation von Kanditen. 5. Aufl. Von A. Hausner. 22 Bg. mit 54 Abb. RM 6,—. (23) (H)
- Kunstbutter (Margarine), Kunstspeisefette und Pflanzenbutter.** 5. Aufl. Von V. Lang. 11 Bg. mit 30 Abb. RM 2,—. (31) (H)
- Die Kunststeine.** Eine Schilderung der Darstellung künstlicher Steinmassen, der Rohstoffe, Geräte und Maschinen. 3. Aufl. Von S. Lehner. 27 Bg. mit 79 Abb. RM 9,—. (257) (H)
- Die Fabrikation der Lacke, Firnisse, Buchdruckfirnisse und des Slegellackes.** Handbuch für Praktiker. 7. Aufl. Von E. Andres und E. Stock. 14 Bg. mit 38 Abb. RM 4,—. (9). (H)
- Leim- und Gelatinefabrikation.** Darstellung dieses Industriezweiges in seinem ganzen Umfange, mit besonderer Berücksichtigung der Erzeugung von Tischlerleim, von Gelatine, von elastischem und flüssigem Leim, von Kleber-, Eiweiss-, Pflanzen- und Kaseinleim. 6. Aufl. Von F. Darwadowsky. 22 Bg. mit 67 Abb. RM 6,—. (15) (H)
- Die Likörfabrikation.** Vollständige Anleitung zur Herstellung aller Arten von Likören, Rums, Arraks, Kognaks, Punschessenzen usw. auf warmem und kaltem Wege, nebst einer Anzahl der besten Vorschriften zur Bereitung aller Gattungen von Likören und sonstigen geistigen Getränken. 11. Aufl. Von A. Gaber und J. Pardeller. 23 Bg. mit 26 Abb. RM 6,—. (3). (H)
- Milch- und Molkereiprodukte.** Ein Handbuch des Molkereibetriebes. 2. Aufl. Von F. Baumeister und W. Bersch. 21 Bg. mit 105 Abb. RM 5,—. (217). (H)
- Die Obstweinbereitung, nebst Obst- und Beerenbranntweinerzeugung und Essigerzeugung.** 4. Aufl. Von A. dal Piaz und J. Pardeller. 19 Bg. mit 82 Abb. RM 5,—. (211). (H)
- Presshefefabrikation nach dem Wiener und Lüftungsverfahren.** Kunsthefetherstellung und Hefereinzucht im grossen. 4. Aufl. Von A. Wilfert und J. Muxel. 15 Bg. mit 46 Abb. RM. 4,—. (96). (H)
- Rum, Arrak, Kognak.** Ihre Fabrikation sowie die Darstellung der besten Nachahmungen von Rum, Arrak, Kognak, Pflaumenbranntwein (Slibowitz), Kirschwasser usw. 3. Aufl. Von A. Gaber und J. Pardeller. 19 Bg. mit 52 Abb. RM 6,—. (135). (H)
- Schmiermittel.** Die Fabrikation der Schmiermittel, der Schuhwächse, Lederlacke, Lederschmieren und des Dégras. — 8. Aufl. Von R. Brunner. 15 Bg. mit 31 Abb. RM 3,—. (18). (H)
- Schriftmalerei.** Mit besonderer Berücksichtigung der Konstruktion und Berechnung von Schriften für bestimmte Flächen sowie der Herstellung von Glasvergoldung und -versilberung für Glasfirmen tafeln der Unterglasmalerei usw. — 3. Aufl. Von R. Hagen und C. J. Stahl. 12 Bg. mit 35 Abb. RM 4,—. (126) (H)
- Schuhcremes und Lederputzmittel.** 3. Aufl. Von L. E. Andés. 16 Bg. mit 8 Abb. RM 4,—. (337). (H)
- Die Seifenfabrikation.** Handbuch für Praktiker. 10. Aufl. Von F. Wiltner. 24 Bg. mit 85 Abb. RM 4,—. (5). (H)
- Die Fabrikation der Toiletteseifen und Seifenspezialitäten.** — 5. Aufl. Von F. Wiltner. 28 Bg. mit 73 Abb. RM 5,—. (114). (H)
- Teigwarenfabrikation.** Mit Anhang: Papier- und Kindernehl-fabrikation. Fabrikation aller Arten Teigwaren, nebst Schilderung der dazu verwendeten Maschinen und Rohstoffe. 3. Aufl. Von F. Oertel und W. Stäuber. 9 Bg. mit 83 Abb. RM 4,—. (125). (H)
- Die Tintenfabrikation.** Darstellung der Anfertigung aller Tinten, der Tusche, Tintenstifte, lithographischen Stifte und Tinten, unauslöschlichen Tinten zum Zeichnen der Wäsche, der Hektographenmassen, der Farben für Schreibmaschinen, des Waschblaus und der Stempeldruckfarben. 7. Aufl. Von S. Lehner. 15 Bg. mit 6 Abb. RM 4,—. (17). (H)
- Ungeziefer- und Unkrautvertilgung.** Von L. E. Andés. 22 Bg. mit 16 Abb. RM 5,—. (327). (H)
- Wasch-, Bleich-, Blau-, Stärke- und Glanzmittel.** 2. Aufl. Von L. E. Andés. 22 Bg. mit 25 Abb. RM 6,—. (320) (H)
- Wäscherei.** Die Kunst- und Feinwäscherei in ihrem ganzen Umfang. Die chemische Wäsche, Fleckenreinigungskunst, Kunstwäscherei, Strohhutbleicherei- und färberei, Handschuhwäscherei und färberei. 5. Aufl. Von V. Joclet. 19 Bg. mit 48 Abb. RM 2,—. (63). (H)
- Zelluloid.** Seine Rohmaterialien, Fabrikation, Eigenschaften und technische Verwendung. 4. Aufl. Von Dr. F. Böckmann. 13 Bg. mit 62 Abb. RM 3,—. (70). (H)

Książki wysyłamy tylko po uprzednim nadesłaniu gotówki na konto czekowe P. K. O. Poznań 208.148, obliczając marki niemieckie na złote polskie po kursie dnia. Na poleconą wysyłkę należy dołączyć 1.30—2.00 zł.

„Rady Praktyczne”

Minęło zaledwie kilka miesięcy od wyjścia na świat nowego naszego dodatku miesięcznego pod tyt. „RADY PRAKTYCZNE”, a już na podstawie zamówień i korespondencji otrzymanych śmiało i ponad wszelką wątpliwość twierdzić możemy, że „RADY PRAKTYCZNE” pozyskały sobie ogólne w świecie czytelników drogistowskich uznanie.

Na tle przewlekłego przesilenia handlowo-gospodarczego i z dnia na dzień kurczących się obrotów w drogerjach naszych i składach aptecznych — fakt zareagowania kilkudziesięciu drogerij z różnych części Polski w postaci nadesłania zamówienia po 250, 500 i więcej egzemplarzy „RAD PRAKTYCZNYCH”, jako gazetki dla klienteli, jest chyba dowodem bezspornym, jak wielki był GŁÓD w branży naszej dla tego typu wydawnictwa propagandowego.

Różne drogi prowadzą do Rzymu. Różne są sposoby werbowania klienteli stałej. Zawsze jeszcze niewyczerpane są środki, prowadzące do powiększenia obrotów w drogerjach naszych.

Redakcję i Wydawnictwo „Drogerzysty” cieszy niezmiernie to, że dobrze wyczuła rytm potrzeb doby obecnej, że mogliśmy tak ważną cegiełkę dorzucić do wysiłków ogółu drogistowstwa, celem zwycięskiego przetrwania obecnej depresji i zniżających obrotów w drogerjach, że dopomagamy drogerjom przez odpowiednią gazetkę dla klienteli — ciekawie i pomysłowo zredagowaną — do powiększenia zastępu wdzięcznej klienteli.

CHCEMY JEDNAK CORAZ LEPIEJ SŁUŻYĆ.

Dlatego dzisiaj wzywamy i gorąco zachęcamy pp. drogistów, by nam swoje wskazówki i rady, nadające się dla dodatku „RADY PRAKTYCZNE”, nadsyłali. Ta współpraca ze strony Szanownych Czytelników — głównie i żywotnie zainteresowanych w właściwym doborze treści „RAD PRAKTYCZNYCH”, przeznaczonych przecież dla ich klienteli — jest konieczna, aby „RADY PRAKTYCZNE” były na odpowiednim poziomie i zawsze puls potrzeb w danym sezonie uwzględniały.

Prosimy pamiętać, że wszystkie artykuły i rady praktyczne, w tej gazetce dla klienteli, mają się przyczyniać do wywołania większego popytu na omawiane artykuły w drogerjach.

Ponieważ zaś dostarczamy 250 egz. „RAD PRAKTYCZNYCH” już po cenie zł 12,50 franco, łącznie z nagłówkiem danej firmy drogeryjnej, która egzemplarze, jako gazetkę reklamową swej drogerji dla klienteli zamawia — przeto popyt na artykuły zwracać się będzie do tej drogerji, która wydrukowaną jest w nagłówku „RAD PRAKTYCZNYCH”. Na życzenie dostarczyć możemy także 100 egz. „RAD PRAKTYCZNYCH”, licząc je po 5 gr, a więc razem zł 5,— + kosztą przesyłki. W takim razie jednakże miejsce pod nagłówkiem pozostawiamy wolne, tak, jak jest zawsze w dodatku „RADY PRAKTYCZNE” które dokładamy co miesiąc do „Drogerzysty” i miejsce to może każdy wypełnić własnym stemplem firmowym.

Nie cele zarobkowe skłoniły nas do wydawania „RAD PRAKTYCZNYCH”, ale chęć służyć na korzyść drogerji. Dlatego we własnym, dobrze zrozumiałym interesie, zachęcamy wszystkie drogerje, by skorzystały z tej naszej gotowości służenia ich najżywotniejszym interesom, zgłaszając wcześniej zamówienia na „RADY PRAKTYCZNE”, a napewno WDZIECZNA, PRZYWIĄZANA I STAŁA KLIEN-TELA BĘDZIE ICH NAGRODĄ.

Zamówienia prosimy skierować na adres:

Drukarnia Nakładowa „KUPCA”,

właśc.: Artur Gustowski

Poznań, Wielka 10. Tel. 13-75

Spis subskrybentów

którzy zamówili Fachowy Kalendarz do 15 grudnia
1933 r. włącznie

ALEKSANDRÓW k. Łodzi.

Mg. farm. Wiktor Schwab — skład materiałów aptecznych i farb —
pl. Kościuszki 24.

BĘDZIN.

J. Ejbuszyc — skład apteczny — plac Prez. Mościckiego 14.

BIAŁYSTOK.

M. Treszczański — Farby i wyr. chemiczne — Rynek Kościuszki 28.

BIELSKO.

Aptekarz Drancz i Ska, Ska z o. o.

Drogerja „Sanitas“ — H. Immenglück — Kolejowa 2 a.

„Drogerja pod Koroną“ — wł. Wolf Geza i R. Pfitzner — Bielsko
— dawn. J. i K. Drancz — Jagiellońska 4.

BIERTUŁOWY (G. Śl.) p. kcp. Emy.

Krause — Drogerja św. Jadwigi.

BLUDŃ, poczta Bludni, stacja kolejowa Bereza Kartuska.

J. Nielipowicz — Kopalnia kredy.

BORYSLAW.

J. Braseliten — „Nowa Drogerja“ — Kościuszki 5.

BRZEŚĆ n/B.

E. Rubińska — 3 Maja 35 m. 2.

Skład materiałów aptecznych „Ozon“ — Jagiellońska 18.

BYCHAWA.

Skład materj. aptecz. farb i perfumerji — D. Bendler.

BYDGOSZCZ.

„Alfa“ — Fabryka płyt, błon i papierów fotograficzn. — Garbary 3.
St. Szukański — Dostawca pokarmów dla kanarków i ptaków —
Dworcowa 8.

„Urbis“, Sp. z o. o. — Pomorska 44.

CASABLANCA (Marokko).

Vitold Govorovsky — Pharmicien diplômé — 222 Bd de la Liberté.
angle Bd d'Alsace.

CHELMNO (Pom.)

Drogerja pod Aniołem — Fr. Jagodziński — Marsz. Focha 15.

Drogerja pod Gryfem — Br. Muchowski — Marsz. Focha 8.

CHELM (Lub.)

„Perfumerja“ — Skład narzędzi chir. St. Rokitowski — Lubelska 56.

CHELMŹA (Pom.).

A. Runge — Toruńska 8.

CHODZIEŻ.

P. Sobkowski — Zakłady mechaniczne Kamera Polska — Rynek 20.

CZERSK (Pomorze).

J. Ostrowski — Drogerja pod Orłem.

CZĘSTOCHOWA.

M. Rosenzweig — skład apteczny — 1 Aleja nr. 1.

Henryk Gosek — Pierwsza Chrześcijańska Fabryka świec spręży-
nowych i woskowych — Najśw. Panny Marii 60.

Stanisław Rupprecht — Skład apteczny — Narutowicza 4.

CZUDZIEC.

H. Tewel — Skład apteczny.

DABIE n/Nerem, pow. Kolski.

R. Wakker — Skład materiałów aptecznych i farb — Rynek 10.

DĄBROWA GÓRNICZA.

Z. Jackowski — Skład materiałów aptecznych — 3 Maja 6.

DĘBICA.

Mag. St. Niemiec — Skład apteczny — Rynek.

DZIAŁDOWO.

Leon Kikul — Drogerja.

DZIEDZICE, ŚL. C.

Z. Bochner — Przedstawiciel Nr. 4711 Eau de Cologne.

FALENICA.

J. R. Minc — Skład apteczny „Hygiena“ — ul. Handlowa.

Chlorodont

**pasta, mydło, proszek,
i szczotki do zębów,
wody do ust (elixir)**

11029

**Puder dla dzieci
HYGENOL**
jest ostatnim wyrazem wiedzy lekarskiej

dostarcza:

Laboratorium Leo, Kraków

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorskie:

Czesław Klimecki, Poznań, Górna Wilda 56

SANITAS

SP. Z O. P.

**KATOWICKA FABRYKA
MATERIAŁÓW OPATRUNKOWYCH
I ARTYKUŁÓW DLA CHORYCH**

Płóczki kobiece, irygatory, odciągacze pokarmowe, strzykawki typu „Sigmund“, kieliszki dawkowe do lekarstw, zakraplacze oczne, napierśniki itd. dostarczamy w eleganckich kartonikach pojedynczych. Wszelkie opatrunki dostarczamy z firmą zamawiającego, co stanowi korzystną reklamę dla pp. Odbiorców naszych. Prosimy P.T. o udzielenie nam próbnego zlecenia, które niewątpliwie przyczyni się do stałego pokrywania zapotrzebowań w naszym przedsiębiorstwie

KATOWICE
ULICA MŁYŃSKA 17

10794

ESENCJE RUMOWE I ARAKOWE

DO CUKRÓW I CIAST

ZAKŁADY CHEMICZNE

HENRYK DĄBOWSKI i S-ka

WARSZAWA, GRZYBOWSKA 115. TEL. 768-04

123

GDAŃSK.

„Color“ — Fabr. Chem.-Techn. Antyk., Sp. z o. o. — Weidengasse nr. 35/38.

„Hansa“ — Fabryka mydła, Sp. z o. o. — Gdańsk-Wrzeszcz.

Eos-Wenk — Wytwórnia oliwy do lakierów — Langgarten 57/58.

Ed. Pfannenschmidt, S. A. — Fabr. lakierów i emalii — Schellenmühl.

GDYNIA.

Gdyński Dom Tapet — Starowiejska 3.

Z. Lanota — Drogerja-Foto — Skwer Kościuszki.

Perf. „Higiena“ T. K. Suwaliński — Świętojańska 14.

Drogerja Nowa — Śląska 33.

Drogerja Starogdynska — Starowiejska.

Drogerja „Venus“ H. Witaszyńska — Oksywie.

Drogerja Buszyński — 10 Lutego, róg Świętojańskiej.

GNIEWKOWO k. Torunia.

W. Noga i S-ka — Fabryka świec ołtarzowych i domowych.

GRAJEWO.

Skład apteczny i optyczno-fotogr. L. Fabilińskiego — pl. Kilińskiego 8.

GRUCZNO, pow. Świecie.

Drog. Medycynalna i skład tow. kolonj. F. K. Brzozowski.

GRUDZIĄDZ.

E. Hanczewski — Drogerja — Toruńska 10.

W. Orłowski — Drogerja — Stara 12.

HUSSAKÓW obok Przemyśla.

Piotr Paweł Męciński — Drogerja.

ILŻA, woj. Kieleckie.

St. Trześniewski — skład apteczny.

JANÓW pow. Katowice.

F. Piikulik — Drogerja św. Barbary — Szkolna 14.

JAROSŁAW.

Mgr. Wiktor Brillant — Drogerja — Grunwaldzka 16.

JASTARNIA nad morzem.

Drogerja-Perfumerja — S. Soliński.

KALUSZYN.

A. Domański — Skład materiałów aptecznych — Warszawska.

KARTUZY.

Drogerja Pomorska F. Wieczorek — Rynek 1.

KATOWICE.

„Concordia“ — Import-Export Sp. Akc., Hurt. tow. aptecz. i drog. — Sokolska 4.

P. Mrowiec — Drogerja — Wojewódzka 22.

Ed. Krögler, Sp. z o. o. — Główny skład wód mineralnych i naturalnych — Jagiellońska 8.

„Pharmaco“ — Sp. z o. o.

Krain i Fesser — Oddział wyrobów gumowych — Sokolska 4.

„Sanitas“ T. z o. p., Katowicka Fabr. mat. opatr.

A. Świder — Drogerja Dworcowa i Perfumerja — Dyrekcyjna 8.

KĘPNO.

Fabryka Świec Fr. Pietrzak — Świece woskowe, pochodnie, węża sztuczna — Kilińskiego 9.

Z. Kiełmiński — Drogerja pod Gónoślazakiem.

KIELCE.

J. Chyla — Skład materj. aptecz. — Piotrkowska 29 i Słowackiego 1.

KNYSZYN pow. Białostocki.

Drogerja „Sanitas“ M. Rzeźnicka — Rynek.

KOBRYŃ.

A. Chomski — Skład apteczny — Rynek 52.

KOLKI, pow. Łucki.

J. Fajersztejn — Skład apteczny, kosmet. i perfumerji.

KOZIENICE.

Skład apteczny SS-ów St. Janeczek dzierz. R. Jagusiewicz.

KOŚCIAN.

Fr. Stróżyk — Drogerja med. — Rynek 26.

OVOMALTINE

to dobry interes!

Ovomaltyna jest to pełnowartościowa odżywka witaminowa, która przynosi pożytek całej rodzinie. Łatwo można przekonać matkę, że Ovomaltyna pomaga dzieciom; małżonkę można wytłumaczyć, że Ovomaltyna podnosi zdrowie męża, mąż zrozumie, że jego żona łatwiej zniesie trud prowadzenia gospodarstwa, pijąc Ovomaltynę. Stracić dla klienta 5 minut celem omówienia zalet Ovomaltyny, opłaca się tem bardziej, że raz pozyskany konsument zapewnia regularny i pewny dochód.

Na żądanie wysyłamy bezpłatne próbki Ovomaltyny celem pozyskania nowych odbiorców.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna
Dr. A. WANDER, Sp. Akc.
KRAKÓW 11037

**Zwiększający obrót
dobry zysk
wdzięczną klientelę**

zapewnia sprzedaż od lat
zaprowadzonej
specjalności

KAISER-BORAX
CESARSKI BORAKS

Niezbędny dla
toalety i kąpeli!

Czyni każdą wodę natychmiast wspaniale miękką.

Miękka woda - Miękka skóra!

Do nabycia w hurtowniach.

Przedstawiciel na Polskę:

JAKÓB ROSENTHAL, WARSZAWA ul. Koszykowa 45

Wytwórnia albumów,
papierowej i przed-

galanterji skórzanej,
miotów reklamowych

Aleksander Zaborski i S-ka
Warszawa, Danilowiczowska 10. Tel. 251-34

Albumy do fotografii amatorskich. Albumy do poezji. Artykuły biurowe i notesy. Przedmioty masowej reklamy ze skóry, papieru, celluloidu i metalu

Na żądanie wysyłamy kolekcje wzorów

11334

KRÓLEWSKA HUTA.

Apteczny Dom Handlowy St. Sokołowski — Św. Piotra 12.

KRAKÓW.

„Derma“ — Labor. Chemiczno-Kosmetyczne — Sebastjana 36/20.
M. L. Dobrowolski i S-ka — Fabryka waty i opatrunków — XXII.
K. A. Miklaszewski — Hurtownia kosmetyczno-perf. — św. Filipa 3.
Laboratorium „Leo“ Chlorodont — plac Kossaka 7.
Lipschitz Henryk — grzebień „Matador“ — Dietłowska 39.
„Metan“, Sp. z ogr. odp. — Dunajewskiego 5.
Otorowski Wł. — Ostrza do golenia „Gloria“ — Zwierzyńska 15.
„Polherba“ — B. Piętowski, Wytwórnia ziół d-ra Breyera — Podgórze.
M. Pradel — Dostawa czysto rasowych drożdży winnych „DRO-WIN“ — św. Tomasza 22.
Dr. A. Wander S. A. — Fabryka chem.-farmac. — Skrytka pocztowa 67.
R. Wiśniewski — Labor. chemiczne „Elwira“ — Stradom 11.
J. Wilkosz — Drogerja — Karmelicka 14.

KROTOSZYN.

Fr. Urbaniak — Krotoszyńska fabryka wyrobów woskowych.

KUPICZÓW (Wołyń).

A. Bargman.

LIDZBARK miasto.

Drogerja Ruciński — plac Hallera 12.
Drogerja pod Lwem — plac Hallera 25.

LIPINY ŚLASKIE.

A. Koschnicke — Drogerja.

LUBLIN.

Hurtownia materiałów aptecznych Aptek. Ziemi Lubelskiej, Sp. z o. o.
— Lubka — Kapucyńska 3.
Spadkobiercy K. Kapla — Skład apteczny — Nowa 3.

LWÓW.

Mag. B. Bleiberg — Drogerja — Grodecka 87.
J. Pingłowski — Fabryka ogni sztucznych i beng. — Zielona 48.
Mag. J. Weingarten — Skład apteczny — Żółkiewska 5.

ŁÓDŹ.

J. Frydman — skład apteczny — Nawrot 35.
W. Gatke — Przetwory chemiczne — Kilińskiego 165.
D. Perelmutter — Skład apteczny — Prez. Narutowicza 24.
Mag. farm. W. Rzepkiewicz — Skład apt. i perfum. — Nawrot 17.

MIKOŁÓW G. ŚL.

O. Eisenecker — Drogerja — Rynek 3.

MOŁODECZNO.

Skład apteczny Tomasza Żardziny — Sejmiłkowa 4.

NAREW (pow. Bielski, woj. Białostockie).

N. Arwol — Skład apteczny.

NOWY SĄCZ.

Nowosądecka Fabryka Kleju — Klej czystoskórny.

OLKUSZ.

W. Słomski — Skład apteczny — Rynek 12.
Zakłady Przemysłowe „Znicz“ — Rozpalki do pieców.

OPALENICA.

Straburzyński — Apteka.

OTWOCK.

A. S. Gurewicz succ. — Skład apt. oraz przybory fotogr. — Orla 2.

PABJANICE.

A. Jankowski i S-ka — Fabryka gazy i waty hygroskopijnej — Piłsudskiego 9.

PARIS.

L'Oréal — 37 rue J. J. Rousseau.

PELPLIN.

Drogerja Centralna T. Anczykowski — Rynek 9.

PIOTRKÓW KUJ. (Ziemia Warsz.)

E. Lissowski — Drogerja i skład farb.

Patenty

na wynalazki, rejestracje wzorów użytkowych i zdobniczych, znaków towarowych, spraw sporne i odwołania,

załatwiają w kraju i zagranicą rzecznicy patentowi:

Inż. Janusz Wyganowski — Warszawa,
Ordynacka 6, m. 4. — Tel. 761-50.

Inż. Czesław Raczyński — Warszawa,
ul. Piękna 64. — Tel. 8-35-29.

Inż. Feliks Winnicki — Poznań,
ul. Konopnickiej 7. — Tel. 72-22.

Inż. Stanisław Pawlikowski — Warszawa,
ul. Marszałkowska 113. — Tel. 717-92.

Inż. Józef Waliszewski — Warszawa,
ul. Twarda 55a. — Tel. 541-76.

Dr. inż. Marjan Kryzan — Poznań,
ul. Krasińskiego 9. — Tel. 62-21.

Inż. Mieczysław Zmigryder — Warszawa,
ul. Wilcza 47—49. — Tel. 8-85-39.

Inż. Maurycy Brokman — Warszawa,
ul. Senatorska 36. — Tel. 618-62.

11243

Kwas winowy technicznie czysty i aptekarski

Kwas cytrynowy technicznie czysty,
wolny od ołowiu

Kwaśny winian sodu aptekarski

Kwaśny winian potasu aptekarski

Sól Seignette'a aptekarska

poleca krajowa fabryka tych wyrobów

Spółka Akcyjna Fabryk Chemicznych

„Radocha” w Sosnowcu

Bracia Chojnaccy

tel. 24-25 Poznań, ul. Wrocławska 5/6 tel. 24-25

polecają po cenach konkurencyjnych dla domowego użytku:

szczotki, pendzle, ceraty, chodniki kokosowe
ścierki, skurzakwi i t. p. 11574

Specjalność: szpagaty konopne i siłowe oraz przędzy: rymarskie, szewskie i rzeźnicze.

Wszelkie artykuły dla tapicerów.

POLSKIE OSTRZA DO GOLENIA

GLORIA

PIERWSZOPRZEDNA JAKOŚĆ

ZŁOTE SPECIAL ELASTIC

GENYŃSKIE

WŁADYSŁAW OIOROWSKI

Wytwórnia aparatów
i ostrzy do golenia
KRAKÓW
Zwierzyniecka 15
tel. 134-02

11348

POBIĘDZISKA.

Nowa Drogerja — Fl. Suchocki — Rynek 21

POZNAŃ.

- Bracia Chojnaccy — Szpagaty konopne i sisalowe oraz przędzy.
J. Czepczyński — Centralna Drogerja, Hurtownia — Stary Rynek 8.
Domagański i S-ka — Parow. fabryka olejków eteryczn., esencji etc.
— św. Marcin 34.
J. Drewniak — Poznańska Fabryka świec i wyrobów woskowych —
Romana Szymańskiego 5.
Falkiewicz — Fabryka perfum i kosmet. — Łukasiewicza 32.
„Kaliklora“ — Fabryka Chemiczna — Tama Garbarska 25.
St. Urbański — Dostawca terpentyny rektyfikow. i medycynalnej —
Kopernika 5.
Fabryka dyw. i chodn. „Wawel“, wł. St. Kluz — plac Działowy 11.
„Farmahurt“ — Hurtownia wyrobów farmaceut. i drogeryjnych —
27 Grudnia 5.
„Sirius“ — Polskie Zakłady Pirotechniczne, Sp. z o. o. — pl. Nowo-
miejski 4.
„Orlidał“ — Wytwórnia kosmetyczna — Kraszewskiego 14.
Wenzlik St. — Hurtownia, płaszcze dla drogerzystów — Al. Mar-
cinkowskiego 19.

PRZEMYŚL.

- Drogerja „Pod Gwiazdą“ — Franciszkańska 24.
Mag. J. Hafner — Skład materj. aptecznych i perfum. — Rynek 6.

PRZYTOK.

- J. Dobrzański — Skład apteczny.

PUCK.

- A. Bazyli — Drogerja — Rynek 22.

PULTUSK.

- R. Kuderski — Skład materiałów aptecznych i farb.

RABKA.

- Mag. J. Pilcer — Drogerja Centralna — ul. Kolejowa.

RADOM.

- Wł. Mianowski — Skład apteczny — Traugutta 6.
Przetwórnia Olejów Roślinnych S. A. — Wytwórnia białej emalii
i emalii podłogowej — Piłsudskiego 4.

RADOMSKO.

- J. Benkensztat — Skład apteczny — Rejmonta, róg Brzeźnickiej.

REMBERTÓW (pow. Warszawski).

- Z. L. Kołomyjski — Skład apteczny — Ks. Skorupki 35.

ROŻYSZCZE (pow. Łucki).

- A. Bezpalczyk — Skład apteczny i kosmetyczny — plac Pereca 45.

RYDUŁTOWY.

- Drogerja Nowa F. Grabiec, wł. K. Grabiec.

SANOK.

- Mag. farmacji Jan Hydzik — Drogerja.
„Sanok“ — Polska Spółka dla przemysłu gumowego, S. A.

SĘPOLNO.

- A. Kueba.

SIEDLCE.

- L. Zarecka — Skład apteczny — Piłsudskiego 14.

SKALMIERZYCE NOWE.

- Nowa Drogerja — St. Kryszkiewicz — plac Wolności 5.

SKARSZEWY.

- Br. Wołoszyk — Drogerja i skład kolonialny — Rynek 5.

SKARŻYSKO-KAMIENNA.

- St. Małanowicz — Skład apteczny — Staszica 6.

SOSNOWIEC.

- „Anida“ — Prez. Mościckiego 15.
Leon Kwaśniewski — Przemysł perfumeryjny i kosmetyczny —
Prez. Mościckiego 15.
A. Oledzki — Skład materiałów aptecznych — Perla 3.
S. A. Fabryk Chemicznych „Radocha“ — Kwasy winne, owoc. itp.

Rozpuszczalniki

do Nitrocelulozy

ALKOHOL BUTYLOWY

ALKOHOL AMYLOWY

OCTAN ETYLU

OCTAN PROPYLU

OCTAN BUTYLU

OCTAN AMYLU

najtaniej i w najlepszym
gatunku dostarcza:

„SYNTHESA“

ZAKŁADY CHEMICZNE

11556

Sp. z o. o.

Warszawa, Dolna nr. 4

(róg Belwederskiej). TELEFON 8-77-12

ODONTO

KWK
WODA DO UST /
PASTA DO ZĘBÓW

FALKIEWICZ-POZNAŃ

FABRYKA PERFUM I KOSMETYKÓW

zał. 1911 w Paryżu

Najtańsze źródło

wszelkiego rodzaju

grzebieni „Matador”

pilek gumowych, smoczków i ssawek dla dzieci.

Wielki wybór najmodniejszych

puderniczek

emaljowanych i metalowych po cenach fabrycznych

Henryk Lipschitz

Kraków, Dietlowska 39

Esencje, olejki, etery owocowe

Barwniki nietrujące do celów spo-
żywczych najwyższej koncentracji produkuje

Inż. Adam Duchowiczny

Warszawa, Pańska 39. Tel. 2-57-69

Firma istnieje od 1916 roku

STANISŁAWÓW.

J. Polak — Handel i przemysł.

SZAMOTUŁY.

Olejarnia w Szamotułach Sp. Akc. — Wszelkie oleje.

SZCZEBRZESZYN.

Skład apteczny J. Geszychter — ul. Zamojska.

ŚREM.

„Malto“, Fabryka przetworów słodowych — Mickiewicza 8.

ŚWIECIANY.

N. Tarasiejski i S-wie — Hurtownia ziół lekarskich.

„Zioła Lecznicze“ — Plantacja, skup i sprzedaż roślin lekarskich.

TCZEW.

M. Cieśliński — Drogerja Centralna — Rynek 21.

„Frotopin“ — Wytwórnia chemiczna i fabryka lakierów.

M. Potocki — Drogerja — Dworcowa 26/27.

Polska Chiozza S. A. — Zakłady Przemysłowo-Handlowe.

TORUŃ.

„Hadega“ — Hurtownia drogeryjna — Mostowa 2/4.

„Hugo Claas“, wł. F. Skrzypczak — Drogerja — Żeglarska 18.

J. Kapczyński — Hurtownia artykułów malarskich i stolarskich.

WARSZAWA.

„Agfa-Foto“, Sp. z o. o. — Fabryka błon — Żórawia 23.

Artykuły Chir.-Opatr. „Chir.-Opa“ — Karmelicka 26.

„Asmidar“, Sp. z o. o. — Preparaty chem.-farm. — Grzybowska 83.

„Aura“, Sp. z o. o. — Fabryka mydeł toaletowych — Wronia 71.

M. Brodzki — Skład apteczny — Grochowska 119.

Mag. A. Bukowski succ. — Laboratorium chem.-farmac. — Marszałkowska 54.

„Colgate-Palmolive“, Sp. z o. o. — Rymarska 6.

„Cazimi“, Sp. z o. o. — Fabryka kosmet. i perfumerji — Kacza 7.

„Cherys“ — Fabryka perfum, wód kwiatowych, pudru oraz mydełek do zębów — Żelazna 50.

S. Chaskielewicz — Jeneralny reprezentant papierów, błon i płyt Gevaert'a — Zgoda 4.

Laboratorium fiz.-chem. „Cholekinaza“ St. Niemojewskiego — Nowy Świat 5.

H. Dąbrowski i Ska, Sp. z o. o. — Zakłady chemiczne.

„Deva“, Sp. z o. o. — Wytwórnia kosmetyków — Złota 58.

Inż. Adam Duchowiczny — Esencje, olejki, etery owocowe — Pańska 39.

„Eikabe“ — Ostrza do golenia — Żelazna 75A.

Fabryka Chemiczno-Farmaceut. „Ap. Kowalski“ — Grzybowska 43.

„Fornarina“ S. A. — Fabryka mydeł toalet., perfum i kosmet. — Belwederska 2.

M. Garfinkiel D/H. — Jeneralny reprezentant firmy Ernst Leitz — Chmielna 47a/5.

Wł. Glazer — Dom Handlowy, przedstaw. firm zagranicznych — Aleja Jerozolimska 41.

St. Gutgisser — Biuro agenturowe — Orla 4.

Graff J. — Dostawca wszelkich produktów egzotycznych — Al. Jerozolimska 93.

N. Herman — Fabryka pudełek aptekarskich — Krochmalna 30.

Hurtowy skład apteczny K. Bibrych — Ogrodowa 43.

„Iva“, Sp. z o. o. — Fabryka perf., mydeł toaletowych i kosmet. — Grodzieńska 25/27.

Mag. D. Klawe — Towarzystwo Przem.-Chem.-Farmac. — Karolkowa 22/24.

R. Kleniec — Hurt apteczny — Królewska 45.

J. C. Koch, Sp. z o. o. — Polska fabryka lakierów — Piaskowa 6.

„Koloryt“, Wł. Kłoscowski i Ska — Fabryka chem. — Chłodna 36.

H. Lande — D-ra Drallego woda brzożowa, wody kolońskie, kwiatowe, mydła toaletowe, eliksir i pasta do zębów — Nalewki 2.

B-cia Zbigniew i Leszek Lewandowscy — Jedyne Polska Wytwórnia Artykułów Kąpielowych, Opatrunkowych i Domowego Użytku — Dzika 31.

„Lotos“ — Fabryka mydła i wyrobów kosmetycznych — Żelazna 59.

„Mary“ — Fabryka przetworów techno-chem. — Zajączkowska 9.

Marian Mossakowski — Skład apteczny — Stalowa 32.

Skład Apteczny i Laboratorium „Magistra Leona Różyckiego“ — Krakowskie Przedmieście 17.

„Nestor“ — Przemysł mydlarski i kosmetyczny — Grodzieńska 51. Aron Niemczyk.

„Olla“ — Centrala gum, prezerwatywy „Olla“ — Zielna 24.

Dr. E. Paulin — Jener. przedstawiciel koncernu chem. Société des Usines Chimiques Rhône-Poulenc — Królewska 29a.

LABORATORIUM FIZ. CHEM.

„CHOLEKINAZA“

H. NIEMOJEWSKIEGO

poleca PP. Drogerzystom od dwudziestu lat znane ze swej skuteczności

zioła lecznicze „Cholekinaza“

przeciwko chorobom wątroby, kamicy żółciowej i złej przemianie materji

Żądajcie cenników!

Adres:

Warszawa, Nowy-Świat Nr. 5, tel. 9-74-96

11670

Jan Kapczyński

**Hurtownia Artykułów
Malarskich i Stolarskich**

Telef. 371 i 280 Toruń Telegr. „Hurtfab“

KLEJ NASZ BIJE

KAŻDĄ KONKURENCJĘ

**NOWOSADECKA
FABRYKA KLEJU
W NOWYM SĄCZU**

OFERTA i WZORY NA ŻYCZENIE i

Siatki męskie
tuzin od 6,— zł.

Siatki podw. z włosów
tuzin 1,15 zł.

11090

**PŁASZCZE
dla drogerzystów**

białe 1 gatunek 9,— zł

w kolorze (khaki) 12,50 zł

Aparaty do golenia, maszynki do strzyżenia,
rurki do fryzowania, brzytwy, osterka,
nożyczki.

Najtańsze źródło galanterji drogeryjnej. Kosmetyka
zagraniczna. Taniolli

HURTOWNIA ST. WENZLIK

Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 19

(SKŁAD)

EGZYSTUJE OD 1902 ROKU

KOLEDZY!

Czytajcie „RADY PRAKTYCZNE“, a przekonacie się,
że niema lepszej gazetki dla klienteli drogeryjnej.
Każdy drogista może 250 klientów swoich obdzielić
„RADAMI PRAKTYCZNYMI“ kosztem wydatku
zł. 12.50.

Wdzięczna i przywiązana klientela będzie jego
nagrodą.

Bracia Pawelscy — Fabryka wyrobów galant. metal. — Długa 29.
 „Pepeha“, Sp. z o. o. — Polski Przemysł Higieniczny — Leszno 6.
 „Primeros“ — Polska Fabr. wyr. gum. prezerwatywy „Primeros“ —
 Czerniakowska 80.
 „Polonóz, Sp. z o. o. — Warszawska fabryka ostrzy do golenia —
 Grochowska 119.
 Fr. Puls S. A. — Przemysł mydlarski i perfumer. — Wierzbowa 11.
 „Polski Chlor“, Sp. z o. o. — Laboratorium farmac. — Orla 13.
 „Real“ — Tow. handlowo-przemysłowe S. A. — Widok 24.
 J. Rosenthal — Kaiser Borax — Koszykowa 45.
 Cz. Rostkowski — Skład apteczny — Wilcza 73.
 „Schicht-Lever“ — Przemysł tłuszczowy S. A. — Nowy Zjazd 1.
 „Sidol“ — Fabryka chemiczna — Praga, Szeroka 4.
 J. Skotnicki — Skład apteczny — Nowy Świat 7.
 „Spawotechnika“ — Przedsiębiorstwo techn.-handl. — Królewska 47.
 „Sport“ — Fabryka mydła — Grodzieńska 41.
 Standard-Nobel w Polsce S. A. — „Flit“, „Niemaplam“, „Oliwa
 uniwersalna“, „Nujol“ i „Mistol“ — Al. Jerozolimskie 57.
 St. Synoradzki — Hurtownia apteczna — Orla 15.
 „Synthesa“, Zakł. chem., Sp. z o. o. — Rozpuszczalniki do nitroce-
 dulozy — Dolna 4.
 Leon Szamotulski — Skład apteczny — Krucza 47.
 Tarasiejski i S-wie — Oddział w Warszawie — Tłomackie 11.
 „Tubkor“, Sp. z o. o. — Biuro Sprzedaży fabryk tub metalowych —
 Długa 48.
 Tymowski W., inż. dypl. — Patenty na wynalazki — Elektoralna 18.
 Tuszyński, apt. — Fabryka reformackich pigulek — Smolna 22.
 J. Unieszowski — Wytwórnia optyczno-mechaniczna — Chłodna 37.
 „Unitas“, T-wo, Sp. z o. o. — Wody mineralne, naturalne krajowe
 i zagraniczne — Miodowa 10.
 „Veto“, Sp. z o. o. — Towarzystwo chemiczne — Nowogrodzka 41.
 M. Wachtel — Reprezentant fabr. artykułów opatr. E. Bender —
 Przejazd 1.
 F. Weinthal — Puszki do pudru wszelkiego rodzaju — Pawia 6.
 „Wilbra“, Sp. z o. o. — Zakłady przem.-handlowe — Ceglana 11.
 O. Wojnowski — Dostawca ziół leczniczych — Hortensja 3 m. 4.
 Dr. K. Wenda — Chemikalia do fotografii — Wronia 80.
 J. Wojtasiewicz — Skład apteczny i perfumeria — Tamka 31.
 A. Zaborski i S-ka — Wytw. albumów i przedmiotów reklamow. —
 Daniłowiczowska 10.
 Zakłady chemiczne „Grodzisk“ — Chmielna 10 m. 4.
 „Zioła Polskie“, Sp. z o. o. — Zioła lekarskie krajowe i zagraniczne
 — Podwałe 7.
 Związek Rzeczników Patentowych Rzeczypospolitej Polskiej.
 „Żemamol“, Sp. z o. o. — Laborat. chem.-farm. Al. Jerozolimskie 24.

WABRZEŻNO.

Chemiczna fabryka „Donatol“ — wł. K. Wietrzyński.
 J. Pruchniewski — „Drogenia pod Lwem“ — Rynek 17.

WEJHEROWO.

W. Ceynowa — Drogenia Centralna — Sobieskiego 22.

WELNOWIEC (G. Śląsk).

Drogenia pod Krzyżem, wł. Fr. Szymański — filia Drog. św. Barbary
 Siemianowice — Sobieskiego 36.

WILNO.

Fabr. skład szkła aptecznego K. Żukowski — Dziśnieńska 6.
 S. Szalb — Skład apteczny — Mickiewicza 42.
 Wł. Trubillo — Skład apteczny — Ludwisarska 12.
 L. Wirszubski i pr. farm. Cz. Czeski — Dom Handl. — Niemiecka 22.

WŁOCŁAWEK.

Hurtowy skład apteczny K. Kasperkiewicz.

WODZISŁAW (G. Śl.)

W. Prokop — Drogenia — Rynek 11.

ŻORY (Śląsk).

J. Kasprowski — Drogenia i skład farb — Drzewina 3.

Ponad słońce

świeci się nasz olej do palenia podwójnie rafinowany, na
 jednym knotku nieustannie do 52 godzin. Nadzwyczaj korzystnie
 do oddania w większych i mniejszych ilościach. 11663

„HADEGA“, Toruń

TELEFON 480 — Adres telegr.: „HADEGA“ Toruń

B-cia Zbigniew i Leszek Lewandowscy

Warszawa, Dzika 31

Telefon Nr. 12-13-45

Rachunek czek. w P. K. O. 5443

Egzyst. od 1913 r.

Jedyna Polska Wytwórnia Artykułów Kąpielowych, Opatrunkowych i Domowego Użytku

wyrabia artykuły:

Kąpielowe: Rękawice i pasy miękkie i z lufy, ławetki, płaszcze i pantofle kąpielowe etc.

Opatrunkowe: Suspensorja, opaski damskie, pasy brzuszne, popołogowe, pępkowe, bandaż, opaski na twarz, oczy, uszy, palce skórkowe etc.

Domowego użytku: Ścierki do podłóg, do kurzu, sukna podłogowe, wata do okien, krawka do drzwi, nauszniki od mrozu, słatki do włosów, opaski do wąsów, papiloty, wyściółki do obuwia etc.

Sprzedaż luf (Loofah) 11671

OLEJARNIA SZAMOTUŁY Sp. Akc.

W SZAMOTUŁACH

poleca:

Oleje jadalne pierwszorzędnej jakości rzepakowe, lniane, słonecznikowe — specjalnie przyrządzone. Wysyłka w oryginalnych bankach.

Oleje techniczne czysto lniane, rzepakowe i słonecznikowe.

Olej do palenia 2 razy rafinowany.

Pokosi prima gatunek czysto lniany.

Makuchy: lniane, słonecznikowe i rzepakowe w taflach i mielone.

PATENTY

NA WYNALEZKI

OCHRONA WZORÓW UŻYTKOWYCH

I ZNAKÓW TOWAROWYCH

Inż. dypl. WACŁAW TYMOWSKI

PRZYSIĘGLY RZECZNIK PATENTOWY

Warszawa, Elektoralna 18. Telefon 281-66.

dostawcze źródła zakupu

polecamy następujące firmy ogłaszane
w Fachowym Kalendarzu

A

- „Agia-Foto“, Sp. z o. o., Fabryka błon „Agfa-Isochrom“, War-
szawa, Żórawia 23 316
- „Alia“, Fabryka płyt, błon i papierów fotograficznych, Byd-
goszcz, Garbary 3 317
- „Asmidar“, Sp. z o. o., Preparaty chemiczno-farmaceutyczne.
(Przedst. firm zagranicznych, Warszawa, Grzybowska 88 417
- „Aura“, Sp. z o. o., Fabryka Mydeł toaletowych, do golenia,
płynnych galek przeciwmolowych, galek dezynfekujących,
Warszawa, Wronia 71 423

B

- Bochner Z. i S-ka, (Przedstawiciel Nr. 4711 Eau de Cologne,
Dziedzice . . . ostatnia kolor. strona przed tylną okładką
- Bukowski A. Mag. sukc., Laboratorium Chemiczno-Farma-
ceutyczne — Wytw. herbaty przeczyszczającej „Plantol“,
syropu z ziół i owoców „Bruniol“, Warszawa, Marszał-
kowska 54 . . . 224, 225, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 235, 237, 238
239, 241, 243, 325, 326, 327, 328, 329, 331, 333, 335

C

- „Cazimi“, Sp. z o. o., Fabryka kosmetyków i perfumerji,
Warszawa, Kacza 7 419
- Chaskielewicz S., Jeneralna reprezent. papierów, błon, płyt
i chemikaliij Gevaenta, Warszawa, Zgoda 4 317
- „Cherys“, Fabryka perfum, wód kwiatowych, pudru oraz my-
delek i pasty do zębów, Warszawa, Żelazna 54 . . . 404 i 405
- Chojnaccy Bracia, Dostawcy szczotek, pendzli, cerat chodni-
ków kokosowych, ścierek, skurzawek i t. p., Poznań,
Wrocławska 5/6 441
- „Cholekinaza“ H. Niemojewskiego, zioła lecznicze „Choleki-
naza“, Warszawa, Nowy Świat 5 445
- „Color“, Sp. z o. o., Fabryka Chem.-Techn. Artykułów, kleje
wszelkiego rodzaju, kity, apretury, szkło wodne, spe-
cjalne farby, młyn korzenny, Gdańsk, Weidengasse 35/38
przedostatnia strona okładki
- Concordia Import Export, Sp. Akc., Hurtownia towarów ap-
tecznych i drogeryjnych, Katowice, Sokolska 4 262
- Czepczyński J., Centralna Drogieria — Hurtownia, Poznań,
Stary Rynek 8 . . . I półkartonowa strona po przedniej okładce

D

- Dąbrowski H. i S-ka, Zakłady Chemiczne, Wytwórnia esencji
i aromatów dla przemysłu cukierniczego, — Warszawa,
Grzybowska 115 437
- „Deva“, Sp. z o. o., Wytwórnia Kosmetyków, Warszawa,
Złota 58 w lokalu Tow. Drogistów Polskich . . . 367 i 396
- J. Drewniak, Poznańska Fabryka Świec i Wyrobów Wosko-
wych, świece „Gwiazda“, „Lumen“, „Hela“, Poznań,
Rom. Szymańskiego 5 425
- Duchowiczny A., Inż., Wytwórnia esencji, olejków, eterów
owocowych i barwników spożywczych, Warszawa, Pań-
ska 39 443
- Drukarnia Nakładowa „Kupca“ — Kalendarze ściennie, rekla-
mowe kalendarzyki kieszonkowe, druki handlowe, apa-
raty do papieru „Sekaré“, sygnaturki, etykiety — pie-
czątki tłoczone (en relief), klisze i rysunki, stemple, Po-
znań, Wielka 10 . . . 30, 250, 377, 393, 394, 398, 433, 434, 435, 447

E

- Eos-Werk, Wytwórnia oliwy do lakierów „Eos“, Gdańsk,
Langgarten 57/58 400
- „Eikabe“, dostawca ostrzy do golenia „Triumf“, „Narodowe“,
„Rekord“, Warszawa, Żelazna 75 a 397

F

- Falkiewicz T., Woda do ust i pasta do zębów „Odonto“ —
Poznań, Łukasiewiczza 32 443
- „Farmahurt“, Hurtownia wyrobów farmaceutycznych i dro-
geryjnych, Poznań, 27 Grudnia 5 258
- „Fornarina“ S. A., Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum
i Kosmetyków; poleca wody kolońskie poczwórne ze
złotą etykietą i mydła toaletowe „Herkules“, Warszawa,
Belwederska 2 427

Prosimy zaopatrzyć się we

„FLIT”

jest to bowiem jedyny, wypróbowany i bezwzględnie skuteczny produkt owadobójczy na rynku. Publiczność przekonała się już dawno o dobroci „FLITU” i odmawia kupna wszelkich innych produktów, rzekomo owadobójczych sprzedawanych jako „równie dobre”.

FLIT na półkach równy jest gotówce w kasie.

FLIT jest całkowicie preparowany w kraju.

oooooooo

Polecamy również nasze **Produkty Specjalne**

NIEMAPŁAM — płyn do wywabiania wszelkich plam.

OLIWA UNIWERSALNA — do oliwienia maszyn, rowerów oraz sprzętów domowego, sportowego i biurowego użytku.

oooooooo

Prosimy zwrócić uwagę i zaopatrzyć się w nasze preparaty lecznicze

NUJOL — przeciwko obstrukcji.

MISTOL — przeciwko dolegliwościom nosa i gardła.

STANDARD—NOBEL w POLSCE

SPÓŁKA AKCYJNA

Wydział Produktów Specj.

WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKA 57

11668

PRECZ Z SIWIZNĄ

zawsze

LAT TRZYDZIEŚCI

dzięki

L'ORÉAL

PARIS

JEDYNA NIESZKODLIWA FARBA DO WŁOSÓW

**37, RUE J.J. ROUSSEAU
PARIS**

11669

„Fromms-Act“ Sp. z o. o., Zakłady Gumowe — Wyrób prezerwatywy marki „Fromms-Act“, **Gdańsk-Lappin**, Hansa-gasse 2, przedostatnia półkartonowa strona przed tylną okładką „Frotopin“, Wytwórnia Chemiczna, Fabryka Lakierów i wyrobów chem.-technicznych, **Tczew** 363

G

Garfinkiel M. D./H. Jener. reprezent. zagran. firmy Ernst Leitz, Zakłady Optyczne w Wetzlar, **Warszawa**, Chmielna 47 a 5 318

Grafi J. Dostawca wszelkich produktów Japonji, Indyj i Afryki tropikalnej, **Warszawa**, Al. Jerozolimskie 93

I półkartonowa strona po przedniej okładce

Glazer Wl., Dom Handlowy. — Przedstawicielstwa zagranicznych firm perfumeryjnych i kosmetycznych, **Warszawa**, Al. Jerozolimskie 41 427

Górnaślaska Wytwórnia Chemiczna dawn. F. Reichelt, S. A., Generalna składnica na Polskę ogólnie znanych ziół Puhlmanna, **Katowice**, Jagiellońska 5 II strona okładki

H

„Hansa“ Fabryka Mydła Sp. z o. o., **Gdańsk-Wrzeszcz** 429

Herman N., Fabryka Pudełek Aptekarskich, **Warszawa**, Krochmalna 30 259

„Hadega“, dostawca oleju do palenia, podwójnie rafinowanego, **Toruń**, Mostowa 2/4 446

J

Jankowski A. i S-ka, Fabryka gazy i waty hygroskopijnej, **Pabjanice**, Piłsudskiego 9 256

K

„Kaliklora“, Fabryka chemiczna, Wytwórnia kremu do twarzy i rąk „Lovana“, **Foznań**, Tama Garbarska 25 447

Kapczyński J., Hurtownia artykułów malarskich i stolarskich, **Toruń** 445

Klawe D. Mag., T-wo Przem. Chem. Farm. — Wytwórnia tabletek wód mineralnych sztucznych, **Warszawa**, Karłowicza 22/24 IV półkartonowa strona po przedniej okładce

Koch I. C., Sp. z o. o., Polska Fabryka Lakierów, **Warszawa**, Piaskowa 6 314

„Koloryt“, Wł. Kłossowski i Ska, Fabryka chemiczna, Barwniki do farbowania skór, tkanin, firanek i jaj wielkanocnych, oraz lakier do odnawiania lakierów, lakier do paznokci i atramenty w proszku, **Warszawa**, Chłodna 36

III półkartonowa strona po przedniej okładce

Krögler Ed., Sp. z o. o., Główny skład wód mineralnych, naturalnych i produktów źródłanych, **Katowice**, Jagiellońska 8 31

Krain i Fesser, Oddział Wyrobów Gumowych, dostarcza artykuły: chirurgiczne, techniczne, do gospodarstwa domowego, **Katowice**, Kochanowskiego 4 423

L

Laboratorium „Leo“, Wytwórnia pasty, mydła, proszku do zębów, wody do ust „Chlorodont“ i pudru dla dzieci „Hygienol“, **Kraków**, pl. Kossaka 7 437

Lande H., — D-ra Drallego woda brzozaowa do pielęgnowania włosów, woda kolońska, potrójna „Colibri“, woda kwiatowa „Pappy“ oraz mydła toaletowe, eliksir i pasta do zębów „Menta“, **Warszawa**, Nalewki 2 429

B-cia Zbigniew i Leszek Lewandowscy, Jedyna Polska Wytwórnia Artykułów Kąpielowych, Opatunkowych i Domowego Użytku, **Warszawa**, Dzika 31 447

Lipschitz H., Dostawca wszelkiego rodzaju grzebieni „Mata-dor“, piłek gumow., puderniczek, **Kraków**, Dietłowska 39 443

„Lotos“, Fabryka mydła i wyrobów kosmetycznych, **Warszawa**, Żelazna 59 427

M

Miklaszewski K. & A., Laboratorium perfumeryjne i Hurtownia Kosmetyczno-Perfumeryjna, **Kraków**, św. Filipa 3 429

N

„Nestor“, Przemysł Mydlarski i Kosmetyczny, **Warszawa-Fraga**, Grodzieńska 51

ostatnia półkartonowa strona przed tylną okładką

W. Noga i Ska, Fabryka świec ołtarzowych i domowych, **Gniewkowo k/Toruń** 423

Nowosadecka Fabryka Kleju, Wytwórnia kleju czystoskórnego, **Nowy Sącz** 445

O

Olejarnia Szamotyły S. A., Dostarcza oleje jadalne, techniczne, do palenia, pokost, makuchy, **Szamotyły** 447

Olla, Centrala Gum. Prezerwatywy „Olla“, Warszawa , Zielna nr. 24	I półkartonowa strona po przedniej okładce
„Orlidał“, Wytwórnia Kosmetyczna, Poznań , Kraszewskiego 14	261
Otorowski Wł., Wytwórnia aparatów i ostrzy do golenia — Kraków , Zwierzyniecka 15	441

P

„Folo“, Fabryka świec i mydła, Warszawa , Czerniakowska 203	406
„Polonia“, Największe polskie pismo codzienne w Katowicach Katowice , Sobieskiego 11	420
Paulin E. Dr., Gener. przedstaw. koncernu chemicznego Société des Usines Chimiques Rhône-Poulenc, fabryki wywoływaczy fotograficznych, olejków syntetycznych do perfum i mydeł, Paris , Warszawa , Królewska 29 a	319
„Primeros“, Polska Fabryka WYROBÓW Gumowych, Prezerwatywy „Primeros“, Warszawa , Czerniakowska 80	423
Pawelscy Bracia, Fabryka wyrobów galanterijno-metalowych oraz fryzjersko-toaletowych, Warszawa , Długa 29	429
„Pepeha“ Sp. z o. o., Polski Przemysł Higieniczny, Warszawa , Leszno 6	365
Ed. Pfannenschmidt S. A., Fabr. lakierów i emalii. Specjaln.: emalie, lakiery bursztynowe i nitrocelulozowe, Gdańsk-Schellmühl	II półkartonowa strona po przedniej okładce
„Polherba“, B. Piętowski, Wytwórnia ziół dra Breyera, Kraków-Podgórze	247
„Polska Chiozza“, Zakłady Przemysłowo-Handlowe S. A., Krochmal ryżowy w kawałkach i pudrze p. n. „Błyszcz Pomorski“, Tczew	425
„Polonóz“ Sp. z o. o., Warszawska Fabryka Ostrzy do Golenia „Polonia - Luksusowe“, „Polonia - Faworit“, „Polonia-Ludowe“, „Victoria“, „Extra“, Warszawa , Grochowska 119	425
Puls Fr. Sp. Akc., Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny, Warszawa , Wierzbowa 11	

III półkartonowa strona po przedniej okładce

„Polski Chlor“ Sp. z o. o., Laboratorium Farmaceutyczne, Środki odkażające Chloraktin „Boruta“, Chlorakton „Boruta“, Fermaktin, Borutol, Warszawa , Orla 13	398 i 399
Przetwórnia Olejów Roślinnych S. A. wytwórnia białej emalii „Porcelanit“ i emalii podłogowej „Porflor“, Radom , Piłsudskiego 4	32

R

„Radocha“, Spółka Akcyjna, Fabryk Chemicznych, Wytwórnia kwasu winowego, cytrynowego, kwaśnego winianu sodu, kwaśnego winianu potasu, Sosnowiec	441
„Real“, Tow. Handlowo-Przemysłowe S. A. Sprzedaż hurtowa „Łanczyńskich soli kąpielowych“, Warszawa , Wilek 24	255
Rosenthal J., Przedstawiciel na Polskę „Kaiser-Boraxu“, — Warszawa , Koszykowa 45	439

S

„Sanitas“, Sp. z o. o., Katowicka fabryka materiałów opatrunkowych i antykułów dla chorych, Katowice , Młyńska 17	437
„Schicht - Lever“, Przemysł Tłuszczowy S. A. Mydło Jeleń-Schicht, Warszawa , Nowy Zjazd 1	
IV półkartonowa strona po przedniej okładce	
„Sidel“, Fabryka chemiczna, Wytwórnia woskowej zaprawy do podłóg „Sigella“, proszku do szorowania „Sirax“ i środka do czyszczenia metali, szyb, luster, szkła i marmurów „Sidel“, Warszawa-Praga , ul. Szeroka 4	417
„Sanok“, Polska Spółka dla Przemysłu Gumowego S. A. — Fabryka gum. artykułów chirurgicznych, technicznych i do gospodarstwa domowego	423
„Sirius“, Polskie Zakłady Pirotechniczne Sp. z o. o., Poznań , Plac Nowomiejski 4	353
„Sport“, Fabryka Mydła, mydła „Luksus-Motex“, Warszawa-Praga , Grodzieńska 41	425
P. Sobkowski, Zakłady Mechaniczne „Kamera Polska“, Kamery, kasety, wkładki, statywy, Chodzież (Wlkp), Rynek 20	321
„Spawotechnika“, Przedsiębiorstwo techniczno-handlowe; dostarcza szkło laboratoryjne, trudnotopliwe „Palex“, Warszawa , Królewska 47	260
Standard-Nobel w Polsce, S. A., Wytwórnia produktu owadobójczego „Flit“, płynu do wywabiania plam „Niemaplam“, „Oliwy Uniwersalnej“, do oliwienia maszyn, rowerów; preparatów leczniczych „Nujol“ i „Mistol“, Warszawa , Aleja Jerozolimska - 57	449
„Synthesa“, Zakłady Chemiczne, Sp. z o. o., Wytwórnia rozpuszczalników do nitrocelulozy, Warszawa , Dolna 4	443

Sz

- Szukalski St.**, Dostawca nasion warzyw i kwiatów oraz pokarmów dla kanarków i ptaków, **Bydgoszcz**, Dworcowa 8 359

T

- Tarasiejski N. i S-wie** — Hurtownia ziół lekarskich, **Święciany**, Oddział w **Warszawie**, Tłomackie 11 427
- „Tubkor“**, Biuro Sprzedaży Fabryk Tub Metalowych i Korzków Natryskowych w Polsce, Sp. z o. o., **Warszawa**, Długa 48 415
- Tuszyński apt.**, Fabryka reformackich pigulek z marką Zakonnik, **Warszawa**, Smolna 22 362
- Tymowski W.**, Inż. dyplom., Przysięgły rzecznik patentowy, **Warszawa**, Elektoralna 18 447

U

- Urbański St.**, dostawca terpentyny rektyfikowanej i medycinalnej, **Poznań**, Kopernika 5
- II półkartonowa strona po przedniej okładce
- Urbaniak Fr.**, Krotoszyńska Fabryka Wyrobów Woskowych, **Krotoszyn** 171
- Unieszowski J.**, Wytwórnia optyczno-mechaniczna, **Warszawa**, Chłodna 37 322
- „Unitas“ T-wo**, Sp. z o. o., Wody mineralne naturalne krajowe i zagraniczne, oraz produkty źródłane, **Warszawa**, Miodowa 10 31

V

- „Veto“** Sp. z o. o., Towarzystwo Chemiczne, wytwórnia środka profilaktycznego i dezynfekcyjnego „Veto“, **Warszawa**, Nowogrodzka 41 391

W

- Wachtel M.**, Reprezentant na Polskę fabryki artykułów opatrunkowych E. Bender, Kaiserslautern, **Warszawa**, Przejazd 1 419
- Wander A., Dr., S. A.**, Fabryka chemiczno-farmaceutyczna — Wytwórnia pełnowartościowej odżywki witaminowej „Ovomaltine“, **Kraków** 439
- Weinthal F.**, Puszki do pudru wszelkiego rodzaju, **Warszawa**, Pawia 6 395
- Wenzlik St.**, Hurtownia, Dostawca płaszczy dla drogerzystów, **Poznań**, Al. Marcinkowskiego 19 445
- „Wilbra“** Sp. z o. o., Zakłady przemysłowo-handlowe, Barwniki „Braunsa“, **Warszawa**, Ceglana 11 32
- Wojnowski O.**, dostawca „Ziół leczniczych Oskara Wojnowskiego“, **Warszawa**, Hortensja 3 m. 4 252
- Wenda K., Dr. Farm.**, dostawa chemikaliów do fotografii, **Warszawa**, Wronia 80 320
- Wiśniewski R.**, Laboratorium Chemiczne „Elwira“, **Kraków**, Stradom 11 257

Z

- Zabłocki A. i S-ka.**, Wytwórnia albumów, galanterji skórzanej, papierowej i przedmiotów reklamowych, **Warszawa**, Daniłowiczowska 10 439
- „Zioła Polskie“** Sp. z o. o., dostarcza zioła lekarskie krajowe i egzotyczne, **Warszawa**, Podwale 7 31
- „Znicz“**, Zakłady Przemysłowe, rozpalniki do pieców pokojowych, kuchennych i wszelkich palenisk, **Olkusz**, woj. Kiel. 364
- Związek Rzeczników Patentowych Rzeczypospolitej Polskiej**, **Warszawa** 441

Ż

- „Żermatol“**, Labor. Chem. Farm. Sp. z o. o., Wytwórnia „Żermatolu“, **Warszawa**, Al. Jerozolimskie 24 414

FIRMY ZAGRANICZNE.

- Sablik Fr.**, Hurtownia gabek, **Velké Meziříci (C. S. R.)** i **Wien** V, Wehrgasse 26 415
- Puhlmann Co.**, Wytwórnia herbaty Puhlmann'a, przeciw dyshawicy oskrzelowej, ostrych i chronicznych zapaleniach oskrzeli, **Berlin** 182, Müggelstr. 25 i 25 a II strona okładki
- Bender E. G. m. b. H.**, Fabryka artykułów opatrunkowych, **Kaiserslautern** 419
- Leitz Ernst**, Kamery Leica, Zakłady optyczne, **Wetzlar** 318
- Société des Usines Chimiques Rhône-Poulenc**, Koncern chemiczny, **Paris** 319
- L'Oréal** — nieszkodliwa farba do włosów, **Paris** 37 rue J. J. Rousseau 449

Spis treści

CZEŚĆ PIERWSZA.

Kalendarz Notatnik dla Drogerzystów i Farmaceutów na rok 1934	1
Rocznikowi 1934 na drogę	2
1934 Notatnik orientacyjny dla szczególnie ważnych zapisków	3
Kalendarz na rok 1934	4— 5
Kalendarz na rok 1935	6— 7
Terminy zebrań i posiedzeń	8
Numbry telefonów	9
Terminarz sądowy (na r. 1934 i I. kwartał 1935 r.)	10— 13
Terminarz weksli własnych i dłużników (na rok 1934 i I-szy kwartał 1935 r.)	14— 28
Święta ruchome w latach 1934—1945	29
Święta wyznania mojżeszowego w roku 1934	30
Notatnik Kalendarza-Notatnika dla Drogerzystów i Farmaceutów na rok 1934	33—218

CZEŚĆ DRUGA.

EKONOMICZNA I ORGANIZACYJNA

Z położenia gospodarczego branży	219
I. Wytwórczość chemiczna (tabela)	219 a
II. Wartość produkcji chemicznej (tabela)	219 b
III. Rynek pracy w przemyśle chemicznym (tabela)	219 b
IV. Polski import chemiczny (tabela)	219 c
V. Polski eksport chemiczny (tabela)	219 d
Poprawa polskiego bilansu tłuszczowego	220
Bilans przywozu i wywozu produktów i surowców olejarskich 1928/1933 (tabela)	221
Konsolidacja zawodu drogistowskiego pod sztandarem Polskiego Powszechnego Związku Drogistów“	222—224
Statut Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów	225—229
Projekt regulaminu dla oddziału Polskiego Powszechnego Towarzystwa Drogistów“	230—231
Artykuły zabawarskie w handlu drogowym	232—233

Z chemii technicznej.

O prostych sposobach badania wartości farb mineralnych . .	234—235
Preparaty lecznicze	236—239
Mieszanki, nie zgadzające się	239—240

Dział zielarski.

Kalendarzyk zbioru ziół leczniczych, dziko rosnących	241—243
Jak krajać, tłuc, mieszać i przechowywać zioła	244
Sposoby zbierania, suszenia i przygotowania roślin leczniczych	245—252

Anyż, arcydzięgiel lekarski, babka wąskolistna, bez czarny, bieżadzień — rozpiakamię, bluszcz ziemny, bobrek trójlistny, czarna jagoda, dąb, dziewanna, goryczka żółta, jałowiec pospolity, jasnota biała, kmień albo karolek, koper włoski, kozłek lekarski, krwawnik pospolity, lipa drobnolistna, macierzanka pospolita, marzanka wonna, mącznica lekarska, mięta pieprzowa, mniszek pospolity, oman wielki, orzech włoski, piolun, podbiał zwyczajny, pokrzywa zwyczajna, pomornik górski, przetacznik lekarski, rozmaryn, róża dzika, rumianek pospolity, skrzyp polny, koszcza, szalaki — kruszyna, szalwia lekarska, szanta pospolita, słaz lekarski (topolówka), tatarak pospolity, tobołka pospolita — tasznik, tysiącznik, widlak, wilżyna ciemna, wrotycz pospolity, żywokost lekarski.

Tabele podręczne drogow.

Ważniejsze wzory z planimetrii i stereometrii	253
Skróty i symbole	253
Skróty w cennikach i przepisach	254—256
Jednostki fizyczne	257
Ciężary atomowe bardziej znanych pierwiastków	258
Ciężary właściwe ważniejszych ciał	259
Temperatura topnienia lub zamrażania	260
Temperatura wrzenia	260
Mieszanki oziębiające	260—261
Tablice porównawcze stopni Baumé	262
Tablica rozpuszczalności najważniejszych chemikaliów	263
Tablica ciężaru kropel	264—265
Ważniejsze odczynniki i płyny w laboratorium drogowym	265—268

CZEŚĆ TRZECIA.

DZIAŁ WSKAZÓWEK I PORAD FACHOWYCH

Obejmując niezmiernie obfity materiał, tworzy on wielce pożyteczny informator dla wszystkich zawodowców, pracujących w dziedzinie drogowej, oraz chemiczno-technicznej	270—313
--	---------

Albumin.

Co to jest albumin?

Apteczka domowa.

W jaki sposób urządzić apteczkę domową?

Atrament.

Jakie składniki posiada atrament kampezoowy?
Przepis na atrament do znaczenia bielizny.
Atrament do wiecznych piór.
W jaki sposób sporządzić atrament sympatyczny?

Akwarjum.

W jaki sposób czyścić akwarjum?

Alkohol metylowy.

W jaki sposób otrzymać można chemicznie czysty alkohol metylowy?

Prosty sposób stwierdzenia alkoholu metylowego w cieczach alkoholowych.

Bejcowanie zboża.

Bilardowe kule — odświeżanie.

Jak można odświeżyć i zabarwić zniszczone kule bilardowe?

Brykiety z mialu węglowego.

Chemikalja do wytworzenia spoistości i twardości brykietów, sporządzonych z mialu węglowego

Benzol.

W jaki sposób wykryć benzol w mieszaninach organicznych?

Bejcowanie blachy aluminiowej.

Dobry przepis na matowe bejcowanie blachy aluminiowej.

Białczan żelazowy.

W jaki sposób sporządzić białczan żelazowy w roztworze?

Blacha aluminiowa.

W jaki sposób zmatować blachę aluminiową?

Bejca do podłóg.

W jaki sposób przyrządzić bejcę do podłóg?

Brylantyna.

Jak przyrządzić dobrą brylantynę?

W jaki sposób sporządzić fiksaturę do włosów?

Jak przyrządzić olejek łopianowy do włosów?

Tłuszcz do włosów.

Bejcy usuwanie.

Srodek na usuwanie bejcy — sposób przyrządzania.

Barwniki spożywcze.

Spis dozwolonych barwników spożywczych.

Butwienie tkanin zabezpieczyć.

Jak zabezpieczyć tkaniny przed butwieniem?

Brodawek usuwanie.

Choroby drobiu.

Cukier waniliowy.

Czerwień mineralna nietrująca.

Jakie są czerwienie mineralne nietrujące?

Czyszczenie szmat.

W jaki sposób czyścić większą ilość szmat, użytych do czyszczenia maszyn.

Drzewo płynne.

Z czego składa się płynne drzewo?

Dębowe drzewo — imitacja.

Sposób imitowania drzewa dębowego.

Dolewki do wódek.

Przepis na sporządzenie dolewek do wódki.

Depilatorja.

Przepis na sporządzenie depilatorjów.

Degras.

Co to jest degras?

Esencje.

Co to są esencje owocowe?

Przepis na otrzymanie esencji herbacianej ze smakiem rumu.

Z czego składa się esencja pepsynowa?

W jaki sposób przyrządzić esencję poziomkową?

Eliksir do zębów.

Przepisy na wyrób eliksiru do czyszczenia zębów.

Esencje do kąpieli.

Przepis na esencję do kąpieli o wygładzie mleka.

Esencje toaletowe.

Przepis na sporządzenie „esencji toaletowej“.

Emulsja tranowa.

Jak przyrządzić emulsję tranową?

Froter płynny.

Płynny froter do mebli i podłóg.

Formalinowe tabletki.

Z czego składają się tabletki formalinowe?

Formalina.

Jak dezynfekować formaliną bez ogrzewania?

Futra.

W jaki sposób pozbawić futra owłosienia?

Farbka do stempli.

Z czego składa się farbka do stempli kauczukowych?

Farby usuwanie z włosów.

Jak usunąć wadliwą farbę z włosów?

Grzyb domowy.

Srodki do usunięcia grzyba domowego.

Glicerynowe mleko.

Przepis na mleko glicerynowe.

Gaszenie pożaru.

W jaki sposób zapobiec i gasić pożar olejów?

Gips i jego rodzaje.

Impregnowanie kajaka płóciennego.

Jak podawać koniom i bydłu lekarstwa.

Do jakiego celu użyć można odpadki otrzymane przy nastawianiu Tinctura Myrrhae?

Klej.

Przepis na klej do przyklepania linoleum.
Przepis na klej, podobny do syndetikonu.
Przepis na wyrób kleju białego à la Pelikanol lub Iskrol.
Sporządzić zimny klej kazeinowy.
Przepis na sporządzenie kleju do etykiet na butelki z wodą sodową.
Jaki jest przepis na sporządzenie kleju do gumy?
Przepis na klej do etykiet na blasze.
Przepis na klej do szkła.
Czem kleić błony cellofanowe?
Przepis na przyrządzenie kleju do skóry.
Jak przyrządzić klej biurowy?
Przepis na przyrządzenie kleju malarskiego.
Przepis na klej do nalepek, odporny na wilgoć.
Czem maklejać sukno na lakierowane przedmioty blaszane?

KalaŃja — wyrób i zastosowanie.

Kity.

Kit do przymocowania liter lub przedmiotów metalowych na szybach i fasadach.
Jak przygotować kit do klejenia pasów zapędowych do skóry?
Przepis sporządzenia kitu do drzewa.
Przepis na sporządzenie kitu do porcelany.
Czem usunąć kit z okien?
W jaki sposób kitować litery do frontu domu?
Jak sporządzić kit do klejenia linoleum?

Konserwacja kotłów nie będących w ruchu.

Konserwacja preparatów gumowych.

Jak należy przechowywać i konserwować preparaty gumowe?

Konserwacja preparatów kosmetycznych.

Czem konserwować preparaty kosmetyczne?

Kamień kotłowy i jego usuwanie.

Z czego składają się środki do usuwania kamienia kotłowego i jak można zapobiec tworzeniu się kamienia?

Kwasów odróżnianie.

Jak można odróżnić kwas cytrynowy od kwasu winnego?

Kamfora.

Kule piękności.

Katar nosa.

Środki przeciw katarowi nosa.

Krwi tamowanie.

Środek na szybkie zatamowanie krwi przy krwawieniu nosa.

Knoty do świec.

Preparowanie knotów do świec.

Karbolineum.

Karbolineum i jego zastosowanie.

Co to jest karbolineum?

Kolodjum.

Jak można usunąć kolodjum w butelkach, na pędzlach i na nalepkach?

Książek ochrona przed robactwem.

W jaki sposób chronić książki przed robactwem?

Krem à la Nivea.

Przepis na fabrykację kremu w pudełkach à la Nivea, wzgl. jakie w tym przedmiocie istnieją patenty?

Kwas azotowy.

W jaki sposób oznaczyć ilościowo kwas azotowy?

W jaki sposób wykazać jakościowo małe ilości kwasu azotowego?

Kwas siarkowy do akumulatorów.

Jaki powinien być kwas siarkowy do akumulatorów?

Korków czyszczenie.

W jaki sposób wyczyścić używane korki?

Krople do płukania dziąseł.

Przepis na krople do płukania dziąseł.

Kamień alunowy.

Przepis na wyrób kamieni alunowych.

Kamienie do polerowania.

Jak przyrządzić kamienie do polerowania?

Kapiele jodłowe z węglikiem.

Kapielowe tabletki musujące.

Przepis na przyrządzenie musujących tabletek kąpielowych.

Kauczuku roztwór.

Jak sporządzić roztwór kauczuku?

Kolorowe kapsułki na butelki.

Liquor Cresoli.

W jaki sposób badać jakość Liquor Cresoli saponatus?

Linimentum.

Jakie składniki posiada Linimentum restaurans?

Luster i szyb czyszczenie.

Przepis na środek do czyszczenia luster i szyb.

Lep na muchy.

Przepis na sporządzenie lepu dla much.

Lakiery olejowe.

Zmiękczacze dla lakierów olejowych.

Lanolina.

Jak się otrzymuje lanolinę?

Lakiery spirytusowe.

Lemonjady.

Sporządzanie pastylek do wyrobu lemonjad.

Mydła.

Jak przygotowujemy płynne mydło glicerynowe?

Jak fabrykujemy mydło w papierkach?

W jaki sposób bada się szare mydło (*Sapo viridis*)?

Przepis na mydło płynne aromatyczne do włosów?

Czemu przypisać mętnienie roztworów mydła?

Przepis na wyrób mydła do golenia w płynie o wygładzie emulsji.

W jaki sposób perfumować racjonalnie płynne mydła?

Jaki nadmiar zasady winny posiadać mydła toaletowe?

Jaki jest przepis na płynne mydło smołowe?

Przepis na przyrządzenie kremu — mydła do rąk.

Mydło płynne — przepis.

Malowanie podłóg.

Malowanie wilgotnych murów.

Maść do szczepienia drzew.

Malowanie na szkło.

W jaki sposób maluje się na szkło i odbitkach fotograficznych?

Metali czyszczenie.

Płyn do czyszczenia metali.

Masa izolacyjna przeciw wilgoci.

Menisk rtęci.

W jaki sposób uzyskać dobry menisk rtęci?

Mleczko do twarzy.

Jaki jest przepis na wyrób dobrego mleczka do twarzy?

Maść przeciw pęgom.

Jaki jest przepis na maść przeciw pęgom?

Mentolowe ołówki.

Jak się robi ołówki mentolowe?

Nosa czerwoność.

Jak usuwać czerwoność nosa?

Nagniotki.

Płyn na nagniotki.

Niklowanie.

Czy można niklować bez użycia elektryczności.

Nafta.

Co powoduje szybki spadek jasności nafty w palącej się lampie naftowej?

Nawóz sztuczny pod kwiaty.

W jaki sposób można sporządzić tani nawóz pod kwiaty doniczkowe?

Napisy na szkło.

Jak wykonać napisy na szkło.

Nieprzyjemny zapach bielizny.

W jaki sposób usunąć nieprzyjemny zapach z bielizny?

Owadów tępienie.

Jakie istnieją środki do tępienia owadów w formie stożków, które przez spalanie niszczą owady?

Przepis wytwarzania płynu flitu do tępienia robactwa.

Oleje i tłuszcze.

Jak można usunąć przykry zapach w olejach i tłuszczach?

Jak odbarwia się oleje? (bieli).

Otreby migdałowe.

Jak przygotować otreby migdałowe?

Olej do palenia.

Przepis na dobre rafinowanie oleju rzepakowego do palenia.

Odkazanie pomieszczeń dla drobiu.

Olejków eterycznych mętnienie.

Na czym polega mętnienie olejków eterycznych i jak je usunąć?

Odpadków świec czyszczenie.

Sposób czyszczenia odpadków od świec.

Olejek na opalenie.

Jak zrobić olejek na opalenie?

Ondulacyjne preparaty.

Z czego składają się preparaty do ondulacji?

Olejków eterycznych fałszowanie.

Czem fałszują olejki eteryczne?

Olej do podłóg.

Przepis na przyrządzenie oleju do podłóg.

Papierki z zapachem.

Jak impregnuje się papierki zapachem olejków eterycznych?

Piwo.

Czem oczyszczać przewody do piwa?

Perfumy.

Przepis na przyrządzenie perfum do chusteczek.

Plam usuwanie.

W jaki sposób usunąć można plamy atramentowe?

Przepis na wywabianie plam powstałych od farb anilinowych.

Jak się wyrabia sztyfciki czyszczące plamy na ubraniach?

Przepis na płyn do wywabiania atramentu z drzewa.

Jak usunąć można plamy atramentowe z wyrobów skórzaných?

W jaki sposób usunąć plamy z tkanu?

Pigułki do ust.

Jak się robi pigułki do ust?

Proszki do prania.

Jak należy stwierdzić procentualną zawartość mydła w proszkach do prania?

Pasty do zębów.

Z czego zasadniczo składają się pasty do zębów?

Przepis na pastę rozpuszczającą kamień nazębny.

Przepis na przyrządzenie pasty do zębów.

Recepty na dobrą pastę do zębów.

Powietrza odświeżanie.

W jaki sposób odświeżyć powietrze w ustępach domowych?

Przepis na płyn do odświeżania powietrza w kinie, w salach etc.

W jaki sposób odświeżyć i oczyścić powietrze?

Odświeżacze powietrza o zapachu jodłowym.

Przemakanie obuwia.

Środek przeciw przemakaniu obuwia.

Pleśniowy smak usunąć.

Czy można usunąć smak pleśniowy w koniaku?

Pleśń na wyrobach skórzanym.

Pielęgnacja rąk.

Pasta do czyszczenia rąk.

Z czego składa się pasta do czyszczenia rąk silnie zabrudzonych smołą, sadzami, oliwą maszynową i t. d.?

Przyszczyca u trzody chlewnej.

Podłóg gładzenie.

Przepis na wyrób proszku do gładzenia podłóg.

Proszki do pieczenia.

Z czego składają się najnowsze proszki do pieczenia?

Pocenie się.

Przepis na środek przeciw nadmiernemu poceniu się.

Z jakich składników chemicznych składa się proszek na poty?

Przepis na masę przeciwko poceniu się.

Jak zwalczać pot pod pachami?

Poparzenia.

Jak postępować w przypadku poparzenia skóry stężonym kwasem siarkowym lub azotowym?

Poduszka samoczynnie się ogrzewająca.

Co zawiera samoczynnie ogrzewająca się poduszka?

Paznokci pielęgnowanie.

Przepis na wyrób różu płynnego do obwódek paznokci.

Przepis na sporządzenie politury do paznokci.

Parafina.

Jakimi środkami stwardniamy parafinę?

Proszek do zębów.

Przepis na sporządzenie proszku do zębów białego i różowego.

Puder fryzjerski.

Przepis na sporządzenie pudru fryzjerskiego i toaletowego. Jakich farb lub olejków perfumowych trzeba dodać do pudru celem uzyskania żadanego koloru lub zapachu i w jaki sposób?

Pasta do obuwia.

Przepis na sporządzenie pasty do obuwia, czarnej i kolorowej.

Przepis na sporządzenie t. zw. śnieżki.

Plastelina.

Sposób wyrabiania wosku do modelowania t. zw. „plastelina“.

Przepis na wyrób niewysychającej plasteliny szkolnej.

Preparat do czyszczenia linoleum.

Pomadka do ust.

Z jakich składników chemicznych można wyrabiać dobrą pomadkę, nietrującą do ust?

Przepis na sporządzenie pomadek do ust.

Palenie tytoniu.

Czy palenie tytoniu jest szkodliwe?

Pielęgnacja brwi i rzęs.

W jaki sposób pielęgnować racjonalnie brwi i rzęsy?

Podłóg czyszczenie.

Z czego składają się materiały do czyszczenia podłóg?

Pieców żelaznych czyszczenie.

Przepis na przyrządzenie preparatu do czyszczenia pieców żelaznych.

Przewodów oczyszczanie.

Czem oczyszczać przewody od piwa?

Rdza.

Z czego składają się mieszanki do czyszczenia lufy u karabinów, aby uchronić ją przed rdzewieniem?

Z czego składają się proszki przeciw rdzewieniu stali?

Rozpuszczalność farb w spoidłach.

Rękawiczek pranie.

Jak pierze się skórkowe rękawiczki?

Rozczyn do zraszania drzew owocowych.

Jakim rozczynnem zrasza się na wiosnę bezlistne drzewa owocowe?

Rurek szklanych zginanie.

W jaki sposób zginać rurki szklane.

Rum.

Co to jest rum?

Skórek garbowanie.

Jak należy garbować skórki kocio, zajęcze i t. p.?

Soków fałszowanie.

W jaki sposób stwierdzić można domieszkę wody w sokach owocowych?

Siarkowodoru usunięcie.

W jaki sposób usunąć siarkowodor z mieszaniny gazów?

Sól do nóg.

Soli i cukru zlepianie się.

W jaki sposób zapobiec zlepianiu się soli i cukru w workach?

Sacharyna.

Jak można najprościej wykryć sacharynę w cieczy?

Sól kuchenna „Sucha“.

„Sucha“ sól kuchenna.

Smar do osi.

Przepis na smar do osi.

Smar do nart.

Przepis na smar do nart.

Sosnowego drzewa imitacja.

Starzenie pieczywa.

W jaki sposób zapobiec starzeniu się pieczywa (ciastek) w kartonach tekturowych?

Stal wytrawiać.

Czem wytrawiać stal?

Sykatywy.

Jakie mamy sykatywy?

Szelak.

Jak należy badać szelak na obce domieszki?

Co to jest szelak?

Szkoło nietłuczające się.

W jaki sposób otrzymuje się nietłuczające się szkło twarde?

Stuczne starzenie wina.

W jaki sposób podwyższa się sztucznie wiek wina?

Szampon.

Przepis na dobry szampon.

Jak sporządzić szampon do włosów, któryby usuwał równocześnie łupież?

Przepis na nowoczesne proszki do mycia głowy.

Przepis na sporządzenie proszku do płukania włosów po myciu.

Szyby o wyglądzie zamrożniętym.

Szkoła zabarwienie.

Jak zabarwić szkło?

Tapet czyszczenie.

Trutki na myszy.

Jak przygotować trutkę na myszy z Barum carbonicum?

Tlenowe kąpiele.

Z czego składają się kąpiele tlenowe?

Terpentyna do wyrobu laku.

Jak wygląda terpentyna do wyrobu laku do pieczętek?

Tłuszcze.

Przepis na tłuszcz maszynowy.

Tłuszczów jęczenie.

Czy można stwierdzić jęczenie tłuszczów sposobem chemicznym?

Na czym polega jęczenie tłuszczów?

Toaletowej wody przyrządzenie.

Usuwanie kamienia z chłodnic samochodowych.

Woda na włosy.

Czy można przygotować wodę na włosy ze suchych pokrzyw?

Przepis na wodę do włosów z cholesteryną.

Przepis na płyn do włosów podobny do „Petroliu“.

Wosk pszczelny.

Jak należy wosk pszczelny badać na obce domieszki?

Wosk drzewny.

Z czego składa się wosk drzewny?

Wosk do pasów transmisyjnych.

Z czego składają się woski do pasów transmisyjnych?

Wymienia leczenie u krów.

Jak leczyć opuchnięte wymię u krów?

Co należy zrobić, gdy mleko nie dochodzi do wymienia lub w bardzo małej ilości i ścięte?

Woda glinkowa (octan glinki).

W jaki sposób klarować mętną wodę glinkową (octan glinki)?

Wron tępienie.

W jaki sposób chemicznie tępić wrony?

Wszy u koni.

Sposób wytępienia.

Co polecić przeciw wszom?

Woda wapienna.

Przepis na wodę wapienną.

Woda kolońska.

Przepis na przyrządzenie dobrej wody kolońskiej.

Woda do ust.

Podanie przepisu na przyrządzenie wody do ust.

Zieleni szweinfurcka.

Jak można stwierdzić obce domieszki w zieleni szweinfurckiej?

Zeszywnienie nóg u krów.

Jak postąpić, gdy po ocieleniu zeszywnieją krowie nogi?

Znaczków pocztowych konserwacja.

Jak konserwować zbiory znaczków pocztowych?

Zapalacze węgla.

Przepis na sporządzenie zapalaczy węgla.

Zabarwianie stalowych przedmiotów.

W jaki sposób nadać przedmiotom stalowym zabarwienie niebieskie?

Złocenie mebli.

Zmydianie wosku pszczelego.

DZIAŁ FOTOGRAFICZNY W DROGERJACH 315—322

Wskazówki dla prowadzenia foto-drogerji.

Konkursy fotograficzne!

Krótkie wskazówki dla fotografii.

Desensybilatory.

W jaki sposób zabarwić odbitki fotograficzne na kolor zielony?

W jaki sposób stracić srebro z utrwalacza?

W jaki sposób suszyć negatywy?

Jakie powinno być tło przy zdjęciach kwiatów?

W jaki sposób sporządzić matówki fotograficzne?

W jaki sposób zabarwić na niebiesko odbitki fotograficzne?

Jaka jest wrażliwość wywoływaczy fotograficznych na ciepło?

W jaki sposób usunąć kolorowe zabarwienia na negatywie fotograficznym?

W jaki sposób zabarwić odbitki fotograficzne na kolor czerwony?

W jaki sposób usunąć czarne kreski lub czarny nalot na odbitkach fotograficznych?

W jaki sposób otrzymać odbitki fotograficzne o wielkim połysku?

W jaki sposób naświetlać tachometry?

Jaka jest trwałość najczęściej używanych wywoływaczy fotograficznych?

W jaki sposób usunąć ślady utrwalacza?

Desensybilatory.

Jak można przygotować dobry klej do naklejania fotografii na karton?

Receptura fotograficzna — Wywoływacze.

CZEŚĆ CZWARTA.

SPIS

USTAW I ROZPORZĄDZEŃ DOTYCZĄCYCH HANDLU DROGERYJNEGO.

Wykaz specyfików farmaceutycznych, dozwolonych do sprzedaży w drogerjach	324—328
Specyfikiki farmaceutyczne do użytku wyłącznie weterynaryjnego	328
Wykaz środków na odciski, dozwolonych do sprzedaży w drogerjach (detal. składach materiałów aptecznych)	328
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 16. XI. 24. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych o wyrobie i sprzedaży środków przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych itp.	329—330
Wykaz środków, przeznaczonych do trucia szczurów, myszy, owadów, pasożytów zwierzęcych itp., dozwolonych do obrotu w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 16. XI. 24.	330—331
Rozporządzenie dotyczące handlu truciznami	331—334
Przechowywanie trucizn	331—332
Wydawanie trucizn	332—333
Specjalne przepisy dotyczące farb	334
Środki przeciw robactwu	334
Zawodowi łepiciele szkodników	334
Spis trucizn	334—336

CZEŚĆ PIĄTA.

INFORMATOR PODATKOWY OPŁAT STEMPLOWYCH I SĄDOWYCH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH I PRZEPISÓW PRAWNO-HANDLOWYCH

opracował Jan Nowacki.

Amortyzacja	338
Badanie ksiąg w przedsiębiorstwach	338
Barwy państwowe	338
Bilans	339
C. J. F.	339
Czek	339

Danina majątkowa	339
Egzekucyjne postępowanie władz skarbowych	339—342
Mienie nieulegające egzekucji	340
Odwołania i zażalenia	341
Zajęcie	341
Sprzedaż	341
Egzekucja z wierzytelności pieniężnej i innych praw majątkowych	342
Fundusz Drogowy	342
Fundusz Pracy	343
Hipoteka	343
Kasa Chorych	343
Księgi Handlowe	344
Kaucje pracownicze	344
Odroczenie wypłat	345
Obowiązek ujawnienia cen	345
Opłaty stemplowe	345
Podatek przemysłowy	345—350
Przedsiębiorstwa przemysłowe	349
Przedsiębiorstwa handlowe	349
Zajęcia przemysłowe	349
Podatek dochodowy	350—354
Skala państwowego podatku dochodowego	351
Podatek od uboju	354
Podatek od uposażeń służbowych	354—355
Podatek od energii elektrycznej	355
Postępowanie egzekucyjne władz skarbowych	355
Postępowanie nakazowe w postępowaniu cywilnem	355
Postępowanie upominawcze w postępowaniu cywilnem	356
Prokura	356
Przesyłki kolejowe adresowane na okaziciela wtórnika listu przewozowego	356
Ubezpieczenie pracowników umysłowych	356—358
Wypzedaże towarów	358

CZEŚĆ SZÓSTA.

Całkowity spis wszystkich drogerij i składów aptecznych według województw R. P.	359—393
Miasto Warszawa	359—362
Województwo Warszawskie	363—365
„ Kieleckie	366—367
„ Lubelskie	368—369
„ Łódzkie	369—371
„ Nowogrodzkie	372—373
„ Poleskie	373—375
„ Wileńskie	375—377
„ Wołyńskie	378—380
„ Białostockie	380—381
„ Krakowskie	382—383
„ Lwowskie	383—385
„ Tarnopolskie	385
„ Stanisławowski	385
„ Poznańskie	386—389
„ Pomorskie	390—391
„ Śląskie	392—393
Fabryki i wyroby kosmetyczne i perfumeryjne	394—401
Zakłady chemiczne w Polsce	402—414
Najważniejsze wiadomości o Polsce	415—421
Granice Rzeczypospolitej	416
Rozciągłość obszaru Polski	416
Barwy i godła	416
Polska — w obcych językach	416
Podział administracyjny w dniu 1. 4. 1931 r.	416
Obszar i zaludnienie województw	418
Jak liczna jest emigracja z Polski	418
Ludność miast w latach 1921 i 1931	418
Statystyka	418
Majątek i dług Państwa	418
Druki w roku 1930	420
Rolnictwo i hodowla	420
Górnictwo i przemysł	420
Komunikacja	420
Władze państwowe w Warszawie	421
Ambasady, poselstwa i konsulaty w Warszawie	421
Taryfa pocztowa	422—424
Taryfa opłat stemplowych	426
Miary i wagi	428
Skrócenia oznaczeń miar i wag	430
Wagi	430
Liczby rzymskie	430
Obliczenie procentu na rok	430
Obliczanie procentów od weksli	430
Tabela dzielników procentowych dla obliczania odsetek od 1/8 do 12% rocznie	431
Spis książek fachowych	432
Spis inserentów	448—452
Spis subskrybentów	436—446
Spis treści	453—460

Nie uprawiamy

żadnej krzykliwej reklamy jarmarcznej, ponieważ mówimy

prawdę.

Prawda jest,

że nasze prezerwatywy są od przeszło

20 lat

przodującą

Marką

Europy.

Prawda jest,

że utrzymywanie na składzie naszych marek zwiększa

zyski

i obroty.

Prawda jest,

że przez zbyt naszej znanej w świecie

Marki

grono odbiorców

zwiększa się.

Jesteśmy reprezentowani we wszystkich miejscowościach **Polski.**

11659

Jeżeli przedstawiciel nasz nie odwiedził dotychczas któregośkolwiek przedsiębiorstwa branży, prosimy zwrócić się do naszego

wyłącznego reprezentanta na Polskę

MICHEL I. PANOVKO

GDAŃSK, HANSAGASSE 2

Wskazany służy bezpłatnymi wzorami oraz ofertami.

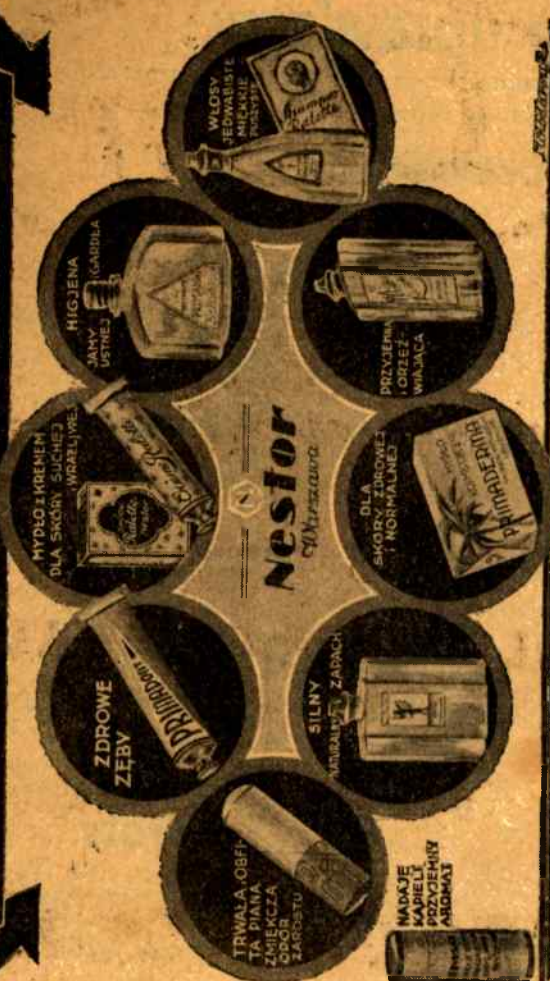
Fromms Act

Gdańsk - Lappin

Sp. z o. o.

Poddaliśmy się kontroli Polskich Władz Celnych i markowe wyroby nasze dopuszczone są oficjalnie do wolnego obrotu na rynku polskim.

HIGJENA CODZIENNA

TO ZDROWIE TWÓJ SKÓRY JEJ ŚWIEŻOŚĆ I MŁODOŚĆ

11611

Co za wspaniałe przeżwienie!

Jak niezwykle przyjemnie i trwale odświeża wspaniała woda kolońska "4711"! Ta szlachetna, prawdziwa woda kolońska orzeźwia szybko zmęczone nerwy, pobudza siły i powoduje znakomite samopoczucie.

Niebiesko-Złota Etykieta.

Inne artykuły "4711":

Cold cream "4711" — Matt-Creme — Puder "4711" (luzem)

Mydło do golenia "4711"

Mydło o zapachu wody

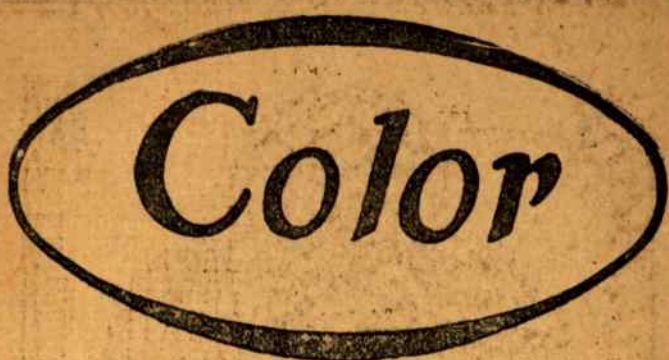
kolońskiej "4711"

4711 Eau de Cologne

Wyrabiane całkowicie w Dzierżicach (Śląsk Cieszyński).

11045

**KLEJE
WSZELKIEGO RODZAJU**

**KITY
DLA KAŻDEGO CELU**

APRETURY

SZKŁO WODNE

**SPECJALNE FARBY
OGNIOTRWAŁE**

MŁYN KORZENNY

11617

„Color”

SP. Z OGR. ODP.

**FABRYKA CHEM.-TECHN.
ARTYKUŁÓW**

GDAŃSK

Adres telegr. Color - Telef. 253-30

Czy ogłaszać?

Tak!

Ale gdzie?

**W najpoczytniejszym
nieprzerwanie 15 lat
się ukazującym
i najobszerniejszym
tygodniku**

**drogistowskim
całej Polski**

„DROGERZYSTA”

POZNAN, UL. WIELKA 10

**Do wszystkich zakątków
Polski**

**wprowadzimy
wyroby Panów.**